7986

తెనుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువు

రచయిత:
విలియం బ్రౌన్

వెల రూ. 5-0-0.

సంస్కృతి ప్రచురణ
(44)

సంస్కృతి ప్రచురణ - 44.

వెల ఐదు రూపాయలు.

ప్రథమ ముద్రణ

1818.

ద్వితీయ ముద్రణ - సంస్కృతి ప్రచురణలలో 1953.

ప్రకాశకులు:

కల్చరల్ బుక్స్ లిమిటెడ్,

31, మీరాన్ సాహెబ్ వీధి,

మౌంట్ రోడ్డు :: మద్రాసు-2.

ముద్రాపకులు:

స్వతంత్ర ప్రెస్,

31, మీరాన్ సాహెబ్ వీధి,

మౌంట్ రోడ్డు :: మద్రాసు-2.

మా మాట

ఇది 1937-38 నాటి మాట. చదువుకుంటూన్న మిత్రుని పిల్లలకు కావలసిన 'తెలుగు-ఇంగ్లీషు నిఘంటువు' కోసం ఊరల్లా వెతికాను. కాని యెక్కడా దొరకదన్నారు. "1926 లోనో యేమో వావిళ్ళవారు శంకర నారాయణగారి 'తెనుగు-ఇంగ్లీషు నిఘంటువు' ప్రచురించారు. ప్రతులు అయిపోయాయి. మరల వావిళ్ళవారు ముద్రింపించలేదు. మరే 'తెలుగు-ఇంగ్లీషు డిక్షనరీ' బజారులో లేదు" అన్నారు, ఒక రిద్దరు గ్రంథ విక్రేతలు.

పోనీ పాతప్రతి యేదైనా దొరుకుతుందేమోనని పాత పుస్తకాల అంగళ్లు వెతుకుతూవుంటే ఆదియప్పనాయకన్ వీధిలో ఒక పాత పుస్తకాల దుకాణదారుడు (అరవ సోదరుడు) "నా వద్ద 'తెనుగు-ఇంగ్లీషు ఒకాబులరీ' వుంది. కాని మీరా ధర యిచ్చుకోలేరు," అన్నాడు. "ధర యెంతేమిటి?" అంటే, "పాతిక రూపాయలు" అన్నాడు. ఆ రోజుల్లో పాతిక రూపాయలంటే ఒక ఎం. ఏ., ఎల్. టి., గారి పదిహేనురోజుల జీతమన్నమాట. అదృష్టవశాత్తు జేబులో 'పాతిక రూపాయ లుండడంవల్ల "యింత ధర?" అని అనిపించినా, సాహసించి పుస్తకం చూపమన్నాను. భద్రంగా దస్త్రంలో చుట్టి వుంచిన పుస్తకాన్ని లోపలినుంచి తెచ్చి చూపాడాయన. పుస్తకం తెరవగానే మొదటి పుటలో కనబడ్డ ప్రచురణ సంవత్సరం 1818 చూచి ముగ్ధుణ్ణి అయిపోయాను. 1848 లో ముద్రింపించిన "కాకోల్కకం" ప్రతిని నెల్లూరు జిల్లా, కొత్తూరు వాస్తవ్యులు, కీర్తిశేషులు శ్రీ గునుపాటి యేనాది రెడ్డిగారు యెన్నడో యిచ్చారు. 1818 లో తెనుగుముద్రణ వున్నదనిగూడా నాకు తెలియదు. అందుచేత '1818' నన్నెక్కువగా ఆకర్షించింది. పుస్తకం పేరు 'ఎ ఒకాబులరి ఆఫ్ ది జెంటు ఇంగ్లీషు లాంగ్వేజ్' అని వున్నది. అప్పట్లో 'జెంటూ' అన్న పదాని కర్థమేంటోకూడా తెలియదు. కాని 120 సంవత్సరాలనాటి పుస్తకం దొరికింది గదా అన్న సంతోషంతో కొన్నాను.

ఇంటికెళ్ళి తాపీగా చదివి చూచాను. చాల ఉపయోగకారి అని తోచింది. అందుచేత పిల్లల చేతబడకుండా నేనే భద్రపరిచి వుంచాను.

మా ఇంటికొచ్చిన మిత్రులకు చూపి పునర్ముద్రణనుగురించి వారి అభిప్రాయాన్ని అడుగుతూ వుంటేవాణ్ణి. శ్రీ కాటూరి వెంకటేశ్వరరావు, పండితారాధ్యుల నాగేశ్వరరావు, నాళ్ల వెంకటేశ్వరరావు, విద్వాన్ విశ్వం, పందిరి మల్లిఖార్జునరావుగార్ల వంటి మిత్రులు పునర్ముద్రణవల్ల ఉపయోగముంటుం దన్నారు.

సంవత్సరంక్రితం పాఠ్య పుస్తకాలను ఉన్నత పాఠశాలలలో పెట్టించుకునే ప్రయత్నంలో పుల్లంపేటకు వెళ్ళాను. అక్కడి ఉన్నత పాఠశాల తెలుగు పండితులు శ్రీ ఇ. వి. క. శర్మగారు తమవద్ద 1848 లో ముద్రింపబడిన 'ఆంధ్ర దీపిక' అన్న నిఘంటువు (తెనుగు-తెనుగు) వున్నదనీ, మేము పునర్ముద్రించేట్టయితే యిస్తామనీ అన్నారు. వారి సూచనవల్లనే చేతనున్న యీ 'జెంటు నిఘంటువు'ను మేము పునర్ముద్రింప పూనుకున్నాం. వారు పంపిన వెంటనే 'ఆంధ్ర దీపిక'ను గూడ పునర్ముద్రింప ప్రయత్నిస్తాం. పాఠక మహాశయులవద్ద 'ఆంధ్ర దీపిక' వున్న మాకు పంప ప్రార్థన.

నెల్లూరుజిల్లా, కోట గ్రామ వాస్తవ్యులు, మా చిన్నాయనగారైన శ్రీ గాలి సీతారామయ్యగారు యీ ప్రయత్నంలో మాకు ఉపయోగకారిగా నుండుటకు తమ వద్దనున్న బ్రౌణ్యాం రెండు సంపుటాలను— తెనుగు-ఇంగ్లీషు, ఇంగ్లీషు-తెనుగు నిఘంటువులను —పంపారు. ప్రూఫులు చదవడంలో, వేళాపాళా లేకుండా మే మెప్పుడు ప్రూఫులు పంపినా, వెంట వెంటనే సరిచూచి పంపారు మిత్రులు శ్రీ బులుసు వేంకటరమణయ్యగారు. మే మీ నిఘంటువును ప్రచురిస్తున్నామని, దీని తొలిపలుకు వ్రాయుట కుపయోగపడు పుస్తకాలేవైనా తమవద్ద నున్నవి పంపమంటే వెంటనే శ్రీ పాతూరి నాగభూషణంగారు 'తెనుఁగు నుడిదండలు' అను రచనను, యింకా పుస్తకరూపాన వారి ప్రెస్సునుండి వెలువడకముందే, పంపారు.

మేము కోరగానే మా వేడుకోలును పాటించి శ్రీ గిడుగు వేంకటసీతాపతిగారు 'పరిచయ వాక్యాలు' (నిఘంటు రచనా పరిణామము) వ్రాసి యిచ్చారు.

మాతృకలోని నాలుగు పుటలు ఆంధ్ర పాఠక మహాశయులవద్ద దొరుకుతవేమో అని మేము లేఖ రూపాన వ్రాసిన ప్రార్థనను ఆంధ్ర పత్రిక, ఆంధ్ర ప్రభ నిర్వాహకులు ప్రచురించారు.

వీ రందరికీ మా కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనాలు. పెట్టుబడి పెట్టలేక,

యీ నిఘంటువు యేపాటి పాఠకుల మన్ననను పొందగలదో? వూహించ లేక కొద్ది ప్రతులుమాత్రమే ప్రచురించాం. ఇందు దోషములున్న పాఠకులు మా కెరింగింప ప్రార్థన. పునర్ముద్రణమున చక్క బెట్టుకోగలం. మా యీ ప్రయత్నానికి ప్రోత్సాహ మివ్వమని ఆంధ్ర ప్రజలను ప్రార్థిస్తున్నాం. త్వరలోనే 'ఆంధ్ర దీపిక' ను ప్రచురించే భాగ్యం పాఠకులు మాకు ఒనగూరుస్తారని నమ్మకం.

మద్రాసు.   విధేయుడు,
24-2-53.   కొత్తపల్లి సుబ్బరామయ్య.

ఇందులోని కొన్ని సూచనలు

adj. — adjective.
adv. — adverb.
conj. — conjunction.
int. — interjection.
Item. — రూపాంతరము : పర్యాయ పదము.
N. B. — note well.
par. — participle.
pl. — plural.
pre. — preposition.
pro. — pronoun.
sub. — subject.
v. a. — verb - adverb.
vide. — చూడు.
v. n. — verb - noun.
v. p. — verb - participle.

నిఘంటు రచనా పరిణామము

భారతదేశ నిఘంటు చరిత్రలో వాస్తవముగా విశిష్టరూపమును బొందినవి రెండే దశలు: 1. పద్యరూపకోశముల దశ; 2. పాశ్చాత్య వైజ్ఞానిక సంసర్గము కలిగిన తర్వాత అకారాదిక్రమమున నేర్పడిన నిఘంటువుల దశ. పద్యరూపమున నున్నయెడల కంఠస్థము చేయడానికి అనుకూలముగా ఉండగలదనే ఉద్దేశముతో సంస్కృతభాషలో అమరము మొదలయిన కోశములు 192 పుట్టినవి. కాని, అందులో 80 మాత్రమే గ్రంథరూపమును పొందినవి. మిగిలినవి నామమాత్రావశిష్టము లయినవి. వ్యాఖ్యాతలు తమ రచనలలో కొన్నిటిని పేర్కొన్నారే కాని నేటి కవి కనబడలేదు. కొన్నిచోట్ల ఆ కోశములనుండి వ్యాఖ్యాత లెత్తిచూపిన శ్లోక చరణభాగాలనుబట్టి ఆ కోశముల స్వరూపమూహించుకొనవచ్చును. శబ్ద సముదాయమును పద్యరూపములో నిమిడ్చి రచించే పద్ధతి సంస్కృతభాషకున్ను, దాని ననుసరించుటచేత తెలుగు భాషకున్ను ఉన్నట్లు ప్రపంచములో మరి యేదేశమందున్ను, మరి యే భాషకున్ను లేదు.

సంస్కృతభాషలో వెల్వడిన నిఘంటువులందు మొట్టమొదట పేర్కొనవలసినది వైదిక నిఘంటువు. దీనికి యాస్కుడు నిరుక్తమను పేర ఒక వ్యాఖ్యానము రచించెను. ఇది కేవలము వైదికభాషకే సంబంధించినది. పిమ్మట సంస్కృతభాషకుగల చాలా కోశములలో సమానార్థకములైన పదములు స్వర్గ, భూమి, పాతాళాదివర్గములక్రిందను, అనేకార్థములుగల పదములు ప్రత్యేకముగా మరియొక ప్రకరణమునందును కనబడుతున్నవి. ఇందులో ఏ పదమెక్కడనున్నదో సులువుగా తెలిసికొనుటకు ఏదైనా ఒక అకారాది వర్ణక్రమమునుబట్టి పదముల నేర్పరచవలెనన్న ఆశయము పాశ్చాత్య వైజ్ఞానిక సంపర్గము కలుగకమునుపే మన దేశములో పుట్టినట్లు మన సంస్కృతాంధ్ర నిఘంటువులే విశదపరచగలవు. సంత్కృతములో 'అమరకోశము' ప్రఖ్యాతమైన ప్రాచీనకోశము. దానిలోగల లోపములను పూర్తిచేసే ఉద్దేశముతో 13-వ శతాబ్దములో పురుషోత్తమదేవు అనే కళింగదేశ రాజు 'త్రికాండశేషః' అనే పేర నొక కోశమును పద్యరూపముననే రచించినాడు. ఈ రెండింటిలోను

మొదటి రెండు కాండలందును విషయానుక్రమణమున్ను, తృతీయకాండలో అకారాదిశబ్ద నిరూపణమున్ను కలవు. అమరసింహుడు విడిచిన పదములను ఎత్తుకొని పురుషోత్తమదేవు అర్క మొదలుకొని స్నేహ శబ్దము వరకున్ను గల శబ్దములకు నానార్థములను వివరించినాడు. 14 వ శతాబ్దములో 'దేశి నామ మాలా' (రత్నావళీ) అనే పేర్లతో ప్రాకృత నిఘంటువును రచించిన హేమ చంద్రుడు "అథ అకారాదయోవ్యాక్షరాః శబ్దాః సంగృహ్యంతే" అని అజ్జః (= అద్యః) అనే శబ్దము మొదలుకొని హేరంబ శబ్దమువరకునుగల ప్రాకృత శబ్దములను పేర్కొన్నాడు. ఈ హేమచంద్రుడే 'అనేకార్థ సంగ్రహమ'నే సంస్కృత శబ్దకోశములో మూడు విధములయిన క్రమములను పాటించినాడు: 1. అక్షరసంఖ్యనుబట్టి ఏకస్వర శబ్దాః ద్విస్వర శబ్దాః,...ఈ విధముగా ఒకటి మొదలు ఆరు అక్షరములవరకున్నుగల శబ్దములను ఆరు తరగతులుగా ఏర్పరచి నాడు. 2. ఏకాక్షర శబ్దములలో అకారాదిక్రమము పాటించి, రెండు, మూడు, నాలు, గై, దారు వర్ణములగల పదములను అంతమందుగల అక్షరములనుబట్టి ద్విస్వర కాంతాః...అని ఈ విధముగా కాంతములనుండి హాంతములవరకున్ను క్రమము పాటించి శబ్దములను పేర్కొన్నాడు. 3. ఇక ఒక్కొక్క వర్గ ములో—అనగా ద్విస్వరనాంతములు, పంచస్వరమాంతములు, షట్ స్వర వాంత ములు...ఈ విధముగా ఏర్పడిన వర్గములలో—అకారాదిగా శబ్దములను పేర్కొన్నాడు. 'మేదినీ' అనే కోశముకూడా చాలా ప్రసిద్ధిపొందినది. అందులో కూడా పైని వివరించిన మూడు విధములయిన క్రమములున్ను పాటించడమయి నది. అయితే, అందులో చిన్న భేదము లేకపోలేదు. హేమచంద్రుడు మొట్ట మొదట అక్షరసంఖ్యనుబట్టి వర్గము లేర్పరచి అందులో తక్కిన రెండు లక్ష ణములున్ను పాటించి విభాగము లేర్పరచినాడు. 'మేదిని'లో మొట్టమొదట అంత్యాక్షర క్రమమునుబట్టి వర్గము లేర్పరచి, అందులో తక్కిన రెండు లక్ష ణములున్ను పాటించి విభాగము లేర్పరచినాడు. 12 వ శతాబ్దాంతములో కులో త్తుంగ చోడదేవుని కుమారుడైన రాజరాజ చోళదేవుని ఆదరమున కేశవస్వామి రచించిన 'నానార్థార్ణవ సంక్షేపమ'నే నిఘంటువులో మొట్టమొదట ఒకటి మొదలు ఆరువరకున్ను అక్షర సంఖ్యనుబట్టి ఆరు కాండములక్రింద శబ్దములను వివరించి, ప్రతి కాండములోనుగల శబ్దములను స్త్రీ, పుం, నపుంసక, వాచ్య లింగ, నానా లింగములక్రిందను అంతర్భాగముల నేర్పరచి ప్రతి భాగములోను గల శబ్దములను అకారాదిగా వివరించబడియున్నది.

పైని వివరించిన కోశము లన్నిటను కూడను ప్రతి చిన్న వర్గమందున్ను

గల పదములను అకారాదిగా పేర్కొనవలెనన్న ఆశయ ముండెననుట స్పష్టము.

మన తెలుగుకోశములలో 1619-37 నడుమ వెలసిన 'చౌడప్ప సీసపద్యములకోశము' మొదలుకొని ఈ 20-వ శతాబ్దిలో అమలాపురపు సన్యాసి కవి రచించిన 'సర్వాంధ్రసార సంగ్రహము'వరకున్ను అనేక కోశములు పద్యరూపముననే వెల్వడినవి. అందులో గణపవరపు వేంకటకవి రచించిన 'వేంకటేశాంధ్రము', పైడిపాటి లక్ష్మణకవి ప్రణీతమైన 'ఆంధ్రనామ సంగ్రహము', 'ఆంధ్ర రత్నాకరము', అడిదము సూరకవి కల్పితమైన 'ఆంధ్ర నామశేషము', కస్తూరిరంగకవి రచించిన 'సాంబ నిఘంటువు', ముదురుపాటి వేంకటకవి రచించిన 'ఆంధ్ర భాషార్ణవము' ముఖ్యమైనవి. సంస్కృత కోశములవలెనే అన్నీ పద్యరూపమున నున్నవేకాని, సంస్కృతకోశములు పాటించిన అక్షర క్రమ నియమము ఎక్కడా కనబడదు. ఆంధ్ర భాషార్ణవములో అవ్యయవర్గమందును, క్రియావర్గమందును అకారాదిక్రమము ననుసరించే ప్రయత్నము జరిగినది; కాని, సమానార్థములైన పదములు చేర్చవలసివచ్చుటచేత ఆ క్రమము నిలువలేదు.

ఇవికాక కొన్ని లక్షణ గ్రంథాలలో శకటరేఫ, సాధురేఫ వివేకార్థము కనబరచిన శబ్దముల పట్టికలు పద్యరూపముననే ఉన్నవి. అందులో అకారాది వర్ణక్రమము పాటింపబడినది. అప్పకవీయములో "అచ్చులమీదను హల్లుల మీదను గలుగు రేఫ లకారములు వచింతు"నని రెండు పెద్ద సీసమాలికలు రచితములయినవి. అకారాదిక్రమము శబ్దముల మొదటి వర్ణమునుబట్టి చేయలేదు. ఉద్దిష్ట రేఫ వర్ణమునకు ముందున్న హల్వర్ణమునుబట్టి చేయడమయినది. గిరగిర, వేగిరపడు, జేగురుకొండ, గురుపాండు మొదలయిన శబ్దములలో రేఫాక్షరమునకు ముందుగల గి, గు మొదలయిన వర్ణములనుబట్టి అకారాది వర్ణక్రమము కలదని గ్రహించవలెను.

కూచిమంచి తిమ్మకవి రచించిన 'సర్వలక్షణసార సంగ్రహము'లో తృతీయాశ్వాసమున రేఫద్వయ నిర్ణయమును తెలియజేసే పద్యము లనేకముగా గలవు. అందులో "అరియుప్పన మరి సింజని" మొదలుగా "సారెలును పెళ్ళిసారె వేసారుటయును। సారెలును, సూరులును నేరు సైరణయును। సరవి సోరణ గండ్లును శౌరుకాంగ। బరగునివి యొల్లరేఫ లంబర శిరోజ" అని రేఫలుగల పదములు అకారాది శబ్దక్రమమున కనబడుతున్నవి.

అకారాది క్రమమును మన దేశమందలి కోశకర్తలు గ్రహించకపోలేదు. కాని, పద్యరూపమునగాక నేటి నిఘంటువులలో ఉన్నట్లు పట్టికల రూపమున నుడివండలను ప్రదర్శించవలెనన్న ఆశయముమాత్రము పాశ్చాత్య వైజ్ఞానిక

సంసర్గమువలననే కలిగినదని చెప్పక తప్పదు.

పాశ్చాత్య దేశాలలోనైనా నిఘంటు నిర్మాణ ప్రయత్నము 15-వ శతాబ్దమునకు పూర్వము జరుగలేదు. మన దేశములో మొన్న మొన్నటివరకున్ను తెలుగు మొదలయిన దేశభాషలయెడల పండితులకు ఆదరము తక్కువయి సంస్కృత భాషయెడల ఆదరము ఎక్కువగా నుండినట్లే, ఇంగ్లండులో 16-వ శతాబ్దమువరకున్ను ఆంగ్లభాషయెడల ఆదరము తక్కువగాను లాటిన్ భాషయెడల ఆదర మెక్కువగాను ఉండేది. అందుచేత లాటిన్ పదములను అకారాదిగా పేర్కొని, ఆ పదములను ఇంగ్లీష్ పదములతో అర్థవివరణము చేస్తూ రచించిన నిఘంటువులే ముందుగా వెల్వడినవి. 1440-1499 నడుమ ఆంగ్లభాషా పదములకు లాటిన్ భాషా పదములను తెలియజేసే ఉద్దేశముతో 'ఆంగ్ల-లాటిన్ నిఘంటు' ప్రయత్నము జరిగినది. 1658 లో జాన్ మిల్టన్ మేనల్లుడైన ఎడ్వర్డ్ ఫిలిప్స్ 'న్యూ వర్ల్డ్ ఆఫ్ ఇంగ్లీష్ వర్డ్జు' అనే పేరను అన్యదేశ్యములై వచ్చిన ఆంగ్ల భాషాపదముల నిఘంటువును రచించినాడు. 1780 నాటికిగాని నేటి రూపమున కనబడు నిఘంటు నిర్మాణము సాగలేదు. ఫ్రాన్స్ దేశములో 'ఫ్రెంచి నిఘంటువు' అంతకు కొద్దిగా ముందుగానే రచితమయినది. 1672-1740 నడుమను ఎడిసన్, స్విఫ్ట్ మొదలయిన ఆంగ్లభాషా పండితులు, మన దేశమందలి పండితులవలెనే, భాషా పారిశుద్ధ్యము వ్యాకరణము వల్లను, కోశమువల్లను భద్రముగానుండునన్న ఉద్దేశముతో నిఘంటు ప్రయత్నము తలపెట్టినారు. తత్ఫలితముగా ప్రఖ్యాత పండితుడయిన జాన్సను శబ్దశుద్ధి పాటిస్తూ 'ఆంగ్ల భాషా నిఘంటువు'ను 18-వ శతాబ్దములో రచించినాడు. సమగ్రమైన ఆంగ్ల భాషా నిఘంటువులలో ఇదే మొదటిది. ఇది మరల మరల సవరింపవలసిన అగత్యములేకుండ కలకాలము నిలిచియుండగల ప్రామాణిక నిఘంటువు అనే అభిప్రాయము జాన్సనుకే కాక ఆనాటి ఇతర పండితులకున్ను ఉండేది.

ఐతే దేశభాషలు జీవముగలవి. ఆ భాషలను మాటలాడే జనుల విజ్ఞానముతోను, సంస్కృతితోను అవికూడా మారుతూ ఉండడము సహజము అనే వివేకము కలిగిన తర్వాత ముప్పది నలుబది సంవత్సరముల కొకసారి వ్యాకరణమున్ను, నిఘంటువున్ను క్రొత్తగా వచ్చిన శబ్దములను, మారిపోయిన శబ్దార్థ రూపములను పాటించి సవరణ పొందవలసి ఉంటుందన్న విషయము విజ్ఞులు గ్రహించినారు.

ఇంగ్లండునుండి మన దేశమునకు వచ్చినవారిలో మన దేశభాషలయెడ

లను, వ్యాకరణములయెడలను ఆదరముగలవారు కొంద ఱుండిరి.. మన తెలుగుభాషయెడల ఆదరముగలవారిలో విలియమ్ బ్రౌన్, ఏ. డి. కాంబెల్, సీ. పీ. బ్రౌన్, ఆర్డెన్, ఏ. గాలెటీ మొదలయినవారు ముఖ్యులు.

ఇప్పుడు కల్చరల్ బుక్స్ లిమిటెడ్ అనే పేరను సాంస్కృతిక విద్యా విషయిక గ్రంథ ప్రకాశకులు ముద్రించి, ప్రకటించిన ఈ నిఘంటువును విలియమ్ బ్రౌన్ 1807 లో ప్రకటించెను. ఇతని నిఘంటువు వెల్వడిన తర్వాతనే కాంబెల్ 1810 ప్రాంతమున మరియొక తెలుగు-ఇంగ్లీషు నిఘంటువును ప్రకటించెను. పిమ్మట 1852-54 నడుమ ఈ ఇద్దరికంటెను ఎక్కువ విద్యార్థకుడును, ఎక్కువగా తెలుగుభాషలో కృషిచేసిన పెద్ద పండితుడును అయిన సీ. పీ. బ్రౌన్ పెక్కుమంది పండితుల సాహాయ్యముతో పెద్ద నిఘంటువులు రెండు 'ఇంగ్లీష్-తెలుగు', 'తెలుగు-ఇంగ్లీష్' నిఘంటువులు ప్రకటించినాడు.

విలియమ్ బ్రౌన్ ప్రకటించిన తెలుగు-ఇంగ్లీష్ నిఘంటువు సీ. పీ. బ్రౌన్ నిఘంటువుకంటె చాలా చిన్నదే అయినను, అకారాది వర్ణక్రమమున వెల్వడిన 'తెలుగు-ఇంగ్లీషు నిఘంటువు'లలో ఇదే మొదటిది గనుకను, కాంబెల్, సీ. పీ. బ్రౌన్ నిఘంటువులకు మార్గదర్శకముగా నుండెను గనుకను, ఇందులో ఉపయోగసరణి ఎక్కువ స్పష్టముగా తెలియజేయడమయినది గనుకను, దీని ప్రతులు ఎక్కడనోకాని సాధారణముగా దొరుకుటలేదు గనుకను దీని నిప్పుడు మరల ముద్రించి, ప్రకటించుటవలన తెలుగుభాష ఎట్లు పరిణమిస్తూఉన్నదో తెలిసికొనగోరువారికి గొప్ప మేలుకలిగినదని చెప్పవలెను.

ఈ నిఘంటువున్ను కాంబెల్ నిఘంటువున్ను ప్రకటితములయిన తర్వాతను సీ. పీ. బ్రౌన్ నిఘంటువు ప్రకటితముకాక పూర్వమునను, 1848 లో మామిడి వెంకయ్య రచించిన 'ఆంధ్ర దీపిక' ముద్రితమయినది. 1848 లో ముద్రితమైనా ఇది 1816 లోనే రచితమైనట్లు తెలియవచ్చినది. ఏదైనా విలియమ్ బ్రౌన్ ప్రకటించిన ఈ నిఘంటువు తర్వాతనే 'ఆంధ్ర దీపిక' రచితమైనది. ఇతను మునుపటి కోశములవలె పద్యరూపమునగాక, అకారాదిగా ప్రాచీన ప్రబంధములనుండి పదములనుచేర్చి తెలుగుభాషలోనే అర్థ వివరణములను గావించి నూతన ఫక్కిని నిఘంటువును రచించెను. సీ. పీ. బ్రౌన్ ప్రకటించిన 'తెలుగు-ఇంగ్లీష్' నిఘంటువునకు విలియమ్ బ్రౌన్ రచించిన ఈ నిఘంటువు మార్గదర్శకమైనట్లే, శబ్దరత్నాకరాది తెలుగు-తెలుగు నిఘంటువులకు 'ఆంధ్ర దీపిక' మార్గదర్శకమైనది కనుక దీనినికూడా ఈ సంస్కృతి ప్రచురణలవారు, మరల ముద్రించుట మంచిదని నా యభిప్రాయము.

విలియమ్ బ్రౌన్ ప్రకటించిన ఈ నిఘంటువు ఆనాటి తెలుగుదేశములో వ్యవహారమందుండిన శబ్దములను తెలుగుభాషలో కృషి చేసి తెలిసికోగోరినవారికి ఉద్దేశించి రచితమయినట్లు కనబడుతున్నది. ఇందులో కేవలము గ్రంథములందే కాని వ్యవహారమందు లేని పదములు నాకు కనబడలేదు. వ్యవహారమందుండిన పదములన్నీ కలవా? అనే ప్రశ్నకు సమాధానము చెప్పటము కష్టము. ఈ గ్రంథములోగల పదములన్నీ నాలుగువేలకంటె తక్కువగానే ఉన్నవి. ఇందులో తెలుగువారు సాధారణముగా ఇంటా బయటా వాడుకచేసే పదములే కాక కోర్టులలోను, కచ్చేరీలలోను వ్యవహారరీతిగా వాడుకొనే పదములుకూడా ఉన్నవి. అందులో కుంపిణీ, వారంటు, రిజిష్ట్రారు, ఫీజు, సమ్మన్సు, కంప్లెయింటు, అప్పెలాంట్ మొదలయిన ఆంగ్లభాషా పదములున్ను, మహాన్సాలు, మారీఫత్తు, యిజారా, యిజాఫా, ఫారీఖత్తు, వసూలు మొదలుగా పార్శీతురుష్కజాతులవారినుండి రివిన్యూ సంబంధముగావచ్చిన పదములున్ను, తెలుగుదేశమందు నిత్య వ్యవహారమందుండేవి కనుకనే ఇందులో చేర్చుకొనుట జరిగినది. ఈ నిఘంటువులో అ, ఆ లతోగల పదముల తర్వాత కకారములోగల పదములే కనబడుటవలన తక్కిన అచ్చులతోగల పదములు లేనట్లు తోచును. కాని, ఇవి హల్వర్ణములతో కూడియున్నవి. ఇ, ఈ, ఎ, ఏ లతో నుండవలసిన పదములు యి, యీ, యె, యే లతోను ఉ, ఊ, ఒ, ఓ లతో నుండవలసిన పదములు వు, వూ, వొ, వో లతోను ఋకారముతో నుండవలసిన ఋషి మొదలయినవి రుకారముతోను ఆయా స్థలములందున్నవి. ఇవి తెలుగువారి ఆనాటి ఉచ్చారణమునుబట్టి ఆ విధమున కనబరచడము జరిగినది.

ఆయా శబ్దములకుగల అర్థ వివరణము ఇంగ్లీష్ భాషలో లెస్సగా విశదపరచడమయినది. అంతేకాక ఆ పదముల ప్రయోగము ఉదాహరణములతో విశదీకరించడముకూడా జరిగినది. (చూ. మార్గం... పెండ్లి, పట్టు మొ.)

ఈ నిఘంటువు ఆంగ్లభాష తెలిసిన ఆంధ్రేతరులకు, తెలుగువారికి, విద్యార్థులకు, ఆంధ్రభాషా పరిణామము తెలుసుకోగోరిన భాషా పరిశోధకులకు ఎక్కువగా ఉపయుక్తమయిన గ్రంథము.

దీనికి పీఠిక వ్రాయవలసినదని కోరి నన్ను గౌరవించిన, ఈ గ్రంథ ప్రకాశకులకు నేను చాలా కృతజ్ఞుడను. ఈ గ్రంథము పునర్ముద్రితమైనందుకు తగిన సద్వినియోగముకూడా పొందుగాక!

మద్రాసు-5.　　　　　　　　　　గి॥ వేం॥ సీతాపతి.

23-2-1953.

A

VOCABULARY

OF

GENTOO AND ENGLISH,

Composed of Words in Current Use, and Illustrated by Examples

APPLICABLE TO THE

FAMILIAR SPEECH AND WRITINGS,

OF THE

MIDDLE ORDERS AND MORE ELEVATED RANKS

OF THE

MODERN GENTOO PEOPLE,

BY A SENIOR MERCHANT,

ON THE MADRAS ESTABLISHMENT MANY YEARS RESIDENT IN THE

NORTHERN CIRCARS.

MADRAS:

PRINTED BY CONSTANTINE SAMPIE, AT THE COMMERCIAL PRESS.

1818.

P R E F A C E

——:(o):——

HE present Volume comprehending a part of the Work originally proposed for publication, under the title of a Grammar and Vocabulary of the Gentoo Language, is now offered to the Public in a detached and insulated form. It comprises a selection of words, with the English Translation of them, remarkable only for the familiar and approved use of them in the conversation and diction of the people, amongst whom the Gentoo Language of the present day is current. Why a separation and double use has been made of the work, and how it has happened to be so exceedingly tardy in making it's appearance, a very few words will explain. The other observations which the present occasion calls for, will not take up much of the Reader's time in perusing, nor will the time so bestowed, it is hoped, appear to have been fruitlessly induced.

At the period, when in the midst of my labours for bringing the work forward in print, I had reached the conclusion of the sheets comprehending the Grammar only, a rival work issued from another Press; also purporting to be a Gentoo Grammar. Unwilling that a predilection, often as hastily formed as it is too often erroneous, should be adopted in favour of that production, the resolution of making the two Works appear together compelled me to separate my Grammar (which possessed the stamp of priority over the other work by about seven years) from its

natural and avowed attachment to the Vocabulary. There was at least so much of principle in the violence committed by this separation, that it was dictated by a conscientious opinion of advancing the interests of the service by the measure, which had been an object of my avowed attention from the earliest period of the undertaking. A portion of self-pride, I am free to confess, intermingled it's influence in the decision; and, if there was any thing of wounded feeling in the sensation, it arose from the reflection of seeing a work spring up so like my own in what it professed, and so unlike it in all the essential materials of which it was constructed.

In regard to the other question, I have to explain, that, called away from Madras upon official duties which prevented a daily revisal of the Press, the necessity of having the proof sheets transmitted to a distance for correction, may sufficiently account for the great deviation from the promised period of publication. Had I remained in Madras, there is no doubt the publication would have appeared in August last, as promised. I fear this explanation brings on another of a more delicate and important nature, as regarding the errors in print, which this mode of examining the proof sheets may unfortunately have caused. All I can say on this head is, to hope from the attention uniformly and assiduously bestowed on this part of my duty towards the public, as far as circumstances would admit, that the errors which may have crept in will neither be too numerous to give offence, nor yet so material as to call for censure.

Of the remaining points regarding the construction of the essential parts of the Vocabulary, I need make but a

cursory mention; because, so much has already been said in my Preface to the Grammar, on every needful point connected with the Language as to render all observations in this place superfluous. In the Preface, the construction of the Grammar and the principle on which it has been framed, are fully laid open; and it is only necessary to say here, that the Vocabulary is formed on exactly the same model. The one professes to teach the Language spoken and written at the present day; the other, in like manner, displays the words and expressions and familiar phrases inherent in the Language most commonly in present use. It has also embraced those words of the Sanskrit or of any other Language, decidedly adopted and brought into use by habitual choice, either in speech or in writing: for it was recommended to the Learner in the Preface to the Grammar, that "he make frequent reference to the Vocabulary, in which few Sanskrit words of undoubted use and currency have been omitted."

It must be confessed, that those who fastidiously delight in an abstract consideration of words, for ever pausing in order to determine whether it be an adopted or an original word from any particular Language, will be disappointed in their search for the distinctions throughout the pages of the Vocabulary, to set them right. No indicative S. or P. or E. is to be met with at the side of any words in the Vocabulary, to enable the leisure and lax attention of the Gentoo proficient to satisfy his curiosity, whether the word be Sanskrit, Persian or English; whether it be an adoption or a derivation. On this head I have said something in my former Preface, in the two second paragrahs of the fourteenth page. I could not find room

for these initials and at the same time place the Substantive word in a prominent situation, so as easily to be discerned from the explanations of it which immediately followed. I conceived of the two points, the latter to be the most material; and the initial letters were discarded.

Many words are of Persian or other derivation and adoption, greatly corrupted in the mode of speaking and writing them in the Gentoos, which, perfectly unimportant when referred to their original rank in any particular foreign Language, are essentially requisite to be introduced and highly proper to be known in their Gentoo form. They are used in all writings, and in all Revenue transactions, as explanatory of particular branches of the Revenue, or as phrases of a polite or political signification. Some might also be referred to in this respect, as adopted from our own Language, though these have not, until of late years, been so generally brought into use. They are now, however, coming into daily practice; and there cannot be a doubt, as our Indian Empire extends itself or as it increases in importance and stability, and as our policy may lead us to encourage the measure, these adoptions from our own Language will daily become more prevalent and more habitual. In this latter branch (I mean, the selection of words from the English) the Vocabulary will be found rather sparing; because, having in contemplation the framing of a counterpart work, to be a *Vocabulary* of *English* into *Gentoos*, it necessarily must compel me to introduce in that work a very great variety of words of this description, from the impossibility of finding Native Gentoo words to express an adequate and corresponding meaning.

In regard to quantity, I freely admit, that the aim of the Vocabulary never imagined more than such a selection of words, as would contribute readily to assist the assiduity of the student in acquiring a competent knowledge of the Language. It was never meant to be so entire a collection as the strict rules of a Dictionary may demand; in which there ought perhaps not to be a single word omitted, of which the Language is susceptible. I lament that time, no less than the original plan of the work, did not permit me to do more. I lament that it should have compelled me to discard many very useful and highly important words of the language, both in science and in the arts and manufactures, as well as in the Commercial branches of the Hindoo people which, though principally drawn from foreign sources, are adoptions which have now become the ingrafted and legitimate terms and acceptations of the Gentoo Language. I am not, however without some resource in this dilemma, if I can within any reasonable period after the present publication, contrive to bring forward the Volume in contemplation of English into Gentoos. It is obvious, that in all those specific omissions to which I now advert, the Native Translation of every useful and every refined term, and every familiar phrase and expression in the English, may have its denoted meaning annexed to it in that work. By this means, the defect of brevity and the lack of expressive and significant terms, if observable in the present work, will be remedied in the most effectual and most satisfactory manner.

With a view to qualify the nature of that brevity which has been noticed as a defect in this Volume, it may be proper to develop so much of the plan as relates

to this subject. Under any particular word such as I distinguish as a *primary* word, others will frequently be introduced as *collateral* words, which will afterwards be wholly omitted in any other place. For example, under the primary word గంధం *Gundhum*, understood for a pleasant smell, will be found దుర్గంధం *Doorgundhum*, bad smell. Now the word దుర్గంధం being here introduced in a compound sense, will probably not be found in any place of the Vocabulary as a primary word. In this manner, a great variety of words will be found in the body of the work, which should be searched for according to the rule now pointed out; and perhaps, the brevity apparent on a first sight, will be found, on a closer inspection, to possess a very ample and effectual corrective.

It may also be remarked, that there is a vast number of words and technical terms, though perhaps not introduced as primary or leading words, which are to be found scattered over the Vocabulary, in the variety of examples introduced to shew the way in which any principal or primary word should be used. The great assistance which these examples will afford, to those who may be doubtful of the application of any particular word, will induce a perpetual reference to them; and by that reference new words will occasionally develop themselves and become casually known, which may perhaps not have found their rank in the general scale of principal words. Since the Gentoo literature is so deficient, that scarce any approved author can be named from whom to draw any appropriate quotation, and in the modern state of the Language not a single one, it has followed as a necessary expedient to introduce sentences on matters most familiar in common

life. There is an advantage to be derived from this alternative, I think, much superior in a work of the nature here professed; which does not pretend to a vain and fallacious attempt to teach the Language as a study, with a view to understand the writings in poetry or history. This I apprehend, would become rather an unavailable research and an idle attempt; for, with every assiduity and talent devoted to the object, will any one seriously tell me, that the result would repay his labour or justify the inconvenience of mis-spent time! But, to instruct the scholar in the current acceptation of the Language, in all it's decisive and peculiar changes, both as the *Caapoo* and the *Dhorra* speaks it at this day, that is to say, both the *Vulgar* and the *Polished* uses of it amongst the moderns; these are the great and justifiable advantages to be anticipated from a work of the nature now offered to the service.

It occurs to me to mention in this place, that in whatever local information of Castes, of the manners and habits of the native Gentoos, of the religious ceremonies of the Hindoos, in short of all such casual information as the opportunity of introducing the subject has given rise to, the particulars have been collected from the best and most authentic authorities in my power to obtain; they are also recorded in the fairest and most unbiassed colours in my power to describe. Though nothing very elaborate has been offered on these topics, there is something of interest attached to it; and, as opinion will frequently waver on abstruse enquiries, and the reader may feel a doubt in fixing his judgment, I have thought it might be satisfactory under such an impression, to give him a solemn assurance, that the information displayed in this work on matters of this nature,

was not the casual production of indifferent communication, gathered without further pains, and meant merely to fill the space intended for it. On the contrary, every article of this description has been carefully examined, stands corroborated by the most impartial testimony of its truth and propriety, and will bear the test of the strictest scrutiny.

In the arrangement of the Initial Letters under which the words of the Vocabulary are classed, I have chosen the order of the Gentoo Alphabet, as most suitable to the genius of the work. Very few of the Letters have been rejected, as the native Alphabet stands displayed in the Grammar which has preceded the Vocabulary. The Letters preserved for the purposes, are as follows; అ ఆ క ఖ గ ఘ చ జ ఝ ట ఠ డ త థ ధ న ప ఫ బ భ మ య ర ల వ శ ష స హ క్ష making altogether thirty in number; which excludes the number of Six Letters, inserted in the Alphabet, incapable of being made leading letters at the head of any of the columns. I lament being compelled in this place to mention, that with all the precaution and care possible, there has been no attainable mode devised that could overcome the defective type with which many of the Letters have been impressed. Those letters in particular which require the *attachment* or *detachment* of the symbolic Vowel, to render their signification noted and understood, are miserably imperfect. It is proper therefore to guard the Student against a too hasty perusal of the words, in which the following letters are comprised; Viz. న స ప వ ష హ *na*; *sa*; *pa*; *va*; *sha*; *ha*.

The distinction in these letters has already been sufficiently adverted to in the Grammar, even as it regards

words in which they occur in their perfect state; when, in the unfortunate predicament which they labour under from a defective type, they assume a false appearance in the manner of applying the distinguishing mark of the Vowel, it would be unpardonable not to draw the attention of the Reader to the circumstance. After the eye is become habituated to the letter, however, the distinction will by degrees be conceived without difficulty; and, after all, we cannot be altogether unmindful of the peculiar cast of the Language itself, which, in the manner of writing it and particularly in the broken and current hand rejects almost entirely the symbolical marks of the Vowels. It is indeed to be lamented, that for the express purpose of shewing the different modes of writing and of explaining more minutely this peculiarity of the Language, we are totally destitute of types to produce the examples, in the manner of most philological works. In progression of time and as attention to the subject becomes more earnest and more warmly applied, this defect may probably be supplied. For there cannot be a doubt of it's use, fully as much as the display made in the different Characters of the Niskhi, the Talik, and the Shekest of the Persian writing.

There is but one remaining observation to make, but it is one of peculiar Interest, and with that, I leave the Reader in possession of the Volume, as it is now offered for his inspection. This communication regards the sound of some of the letters, which cannot in any other way be taught, than by some such method as has been here adopted.

The letters so formed are the చ the జ and the ఱ the two former of which admit of two changes in their sound,

and the latter of three. These various distinctions, with a view to perspicuity, have been placed in a separate Index below, and will admit of an easy reference from the Vocabulary.

By observing, for example, in the Vocabulary the word చల్లడం to *sprinkle*, having the initial *b* over it; I refer to the Index below and I observe the చ to be pronounced *tsa*; consequently the word చల్లడం will sound *tsalladum*. On the contrary; if I turn to the word చరపడం to *spoil* or *corrupt*, I find the చ has an initial *a* placed over it, which on reference to the Index is made to sound *cha*. The word must therefore be sounded *charrapadum*. It is needless to remark, that to pronounce either of these words differently, that is to say, to pronounce the one *tsarrapadum* and the other *challadum*, would be as ridiculous, as if we were in English to call it *sheese*, instead of *cheese*; or *shop*, instead, of *chop*. The same importance in the sound is attached to the two other letters వ and జ as particularly pointed out in regard to all of them in the Grammar.

INDEX OF TELUGU LETTERS CHANGEABLE IN THEIR PRONUNCIATION.

చ	sounds	*cha*	- in	చక్రం	*chackrum*, a wheel.
చ	sounds	*tsa*	- in	చన్ను	*tsannoo*, the breast.
జ	sounds	*dja*	- in	జవాది	*djavaady*, civet.
జ	sounds	*za*	- in	జబ్బ	*zabba*, the arm.
వ	sounds	*va*	- in	వయస్సు	*vyassoo*, age.
వ	sounds	*wa*	- in	వత్తి	*wattee*, a wick.
వు	sounds	*oo*	- in	వుండడం	*oondadum*, to be.

William Brown.

అక్క *sub.* అక్క|అక్కలు. Elder Sister. vide అప్ప.

అక్కట *int.* Alas! It is also expressed by అయ్యో!

అక్కడ *adv.* There. అక్కడచూడు Look *there.* అక్కడినుంచి From *there* or *thence.* అక్కడినుంచి వచ్చినాను I came from *thence.* When అక్కడ is joined to a word terminating in *ee*, it is written అక్కడి such as అక్కడి గుడి The Pagoda of *that place.* అచ్చోటు; అవల.

అక్కర *sub.* అక్కర|అక్కరలు. Need; necessity; want; occasion. అక్కరలేదు No *need;* no *occasion.* It is generally used in the same sense, as *by no means.* నాకు అక్కరలేదు I *by no means* want it. vide అగత్యం. అపేక్ష; ప్రయోజనము.

అగత్యం *sub.* అగత్యపు|అగత్యాలు. Necessity; need; want. యీ వస్తువులతో నాకు అగత్యంలేదు I have no *need* of these things. vide నిమిత్తం. ఆవశ్యం.

అగత్యమైన *adv.* Necessary; needful. యిది అందరికీ చాలా అగత్యమైన పని This is a very *useful* business for every body.

అగపడడం *v.n.* అగపడుతూ|అగపడి. To observe; to appear; to seem. అతనికి అక్కడ అగపడ్డారు కారు He did not *discover* them there; that is, they did not appear to him there. అతను చెప్పిన మాటలలో అలాగున అగపడలేదు It did not *appear* so from what he said. కనపడడం Item.

అగపరచడం *v. a.* అగపరుస్తూ|అగపరిచి. To make appear; to disclose; to develop. ఆలెక్క అతనికి అగపరిచినాను I made the particulars of that account *appear* to him. యిప్పుడు నీకు చెప్పినమాట యెవరికీ అగపరచవద్దు You must not *disclose* to any one, what I have now told you.

అగ్గి *sub.* అగ్గి|అగ్గులు. Fire. vide నిప్పు. అగ్ని.

అగ్నిహోత్రం *sub.* అగ్నిహోత్రపు|అగ్నిహోత్రాలు. Fire. vide అగ్గి.

అచ్చ *adj.* Pure; clear; unadulterated. అచ్చ వెండి *Pure* silver. అచ్చ బియ్యం *Unmixed* rice. అచ్చ తెనుగు *Pure* Telugu.

అచ్చు *sub.* అచ్చు|అచ్చులు. A stamp; a mark; impression. అక్షరాల

అచ్చు An *impression* of letters. బెల్లపుఅచ్చు These are thick pieces of clammy sugar, or jaggery (as it is termed in India) with Images stamped upon them, like the Gingerbread cakes in England. ముద్ర: శుద్ధము: *v.* దండగను యిచ్చు.

అర్జి *sub.* అర్జి।అర్జిలు. A Petition; usually termed *Arzee.* అర్జుదాఖ్హు Item.

అటకాయించడం *v.a.* అటకాయిస్తూ।అటకాయించి. To hinder; to stop.

అటకావు *sub.* అటకావు।అటకావులు. Hindrance; prevention; stop. అటకావుచెయ్యడం. To *hinder* or *prevent.* మనుష్యులను ఆ తోటకు వెళ్ళకుండా అటకావుచేస్తాడు He *prevents* people from going into that garden.

అట్లా *adv.* So; thus. అట్లాగు Item. అట్లాచెయ్యి Do *so.* అట్లా చెప్పండి Speak in *that manner.*

అటు *adv.* That way; in that direction. అటుగా Item. అటువెళ్ళినాడు He went in *that direction.* అటువంటి *Such* a *one.* అటువంటిమనిషి *such* a *sort* of person. The word అప్పువంటి is frequently used in the same sense. అటుతరువాత *After that; then; since* then.

అడకత్తు *sub.* అడకత్తు।అడకత్తులు. The name given to an instrument used for breaking the betel nut, something in the shape of nut-crackers, with two sharp edges near the joint.

అడగడం *v. a.* అడుగుతూ।అడిగి. To ask; to require; to demand. నిన్ను యేమైనా అడిగినాడా? Did he *ask* you for any thing? అక్కడికివెళ్ళి అడుగు You may go there and *ask.* నా బాకీ నిమిత్తం అడిగినాను I *demanded* the payment of my balance.

అడ్డగించడం *v. a.* అడ్డగిస్తూ।అడ్డగించి. To oppose; to cause hindrance. అడ్డగించుకోవడం Item.

అడ్డబాస *sub.* అడ్డబాస।అడ్డబాసలు. A *Trinket* worn by Hindu women between the nostrils. vide బులాకి.

అడ్డం *sub.* అడ్డం।అడ్డాలు. An obstacle; or any thing opposed to you. అడ్డంరావడం To *oppose; to front.* అడ్డంపడడం or వుండడం To

be *opposed.* అతను నామాటకు అడ్డం వచ్చినాడు He came and *took up* my words. నేను వెళ్లుతూ వుండగా దారిలోకి అడ్డంవచ్చి నన్ను కొట్టినారు As I was going along, they *came up to* me and beat me. అక్కడికి వెళ్ళడానకు గోడ అడ్డం వున్నది To go to that place, a wall *is in my way.*

అడ్డి *sub.* అడ్డి । అడ్డిలు. A deposit. vide అరువు.

అడివి *sub.* అడివి । అడవులు. Wild, uncultivated country, covered with bushes, commonly called *jungle.* అడివిలో నుంచి మహాచెడ్డ పెద్దపులి వచ్చినది A mischievous royal tiger has come out of the *jungle.* అడివి పంది A wild hog. అడివి దేశం A *wild* or *jungly* country.

అడుక్కోవడం *v. a.* అడుక్కుంటూ। అడుక్కుని. To beg; to supplicate. యీ బిచ్చపువాళ్ళు శానా అడుక్కుంటున్నారు These beggars are very persevering in *begging.*

అడుగు *sub.* అడుగు। అడుగులు. A foot measure. ఆ యేనుగ పది అడుగుల పొడుగు వున్నది That elephant is ten *feet* high. This word also means the *bottom* or *under part* of any thing. బల్ల అడుగు The *bottom* of a table: that is, *below* or *under* a table. పాలకీ అడుగున ఒక పామును చూచినాను I saw a snake *under* the palanquin.

అణగడం *v. n.* అణుగుతూ। అణిగి. To be pressed down; to subside. బట్టలు పెట్టెలో అణగడం Clothes to be *pressed* down in a trunk. అతని కోపం అణిగినది His anger has *subsided.*

అణచడం *v. a.* అణుస్తూ। అణిచి. To press or cause to subside.

అణుకువ *sub.* అణుకువ। అణుకువలు. Humbleness; humility. ఆ మనిషి అణుకువ That man's humility.

అతకడం *v. a.* అతుకుతూ। అతికి. To join; to paste; to glue.

అతడు *pro.* అతడి । వారు. He. vide అతను.

అతను *pro.* అతని । వారు. He. అతను వచ్చినాడు *He* came. అతనికి యిప్పించు Give it to *that man.*

అత్త *sub.* అత్త। అత్తలు. Mother-in-law. అత్తవారి యిల్లు The *mother-*

in-law's house. This is the house to which a woman can go, and to no other, after marriage to remain any time. The privilege is therefore very frequently indulged in.

అత్తరు *sub.* అత్తరు। అత్తర్లు. Essence, better known by the name of *Uttar* in India. It is generally produced from roses, and other flowers, from sandal-wood, or from strong herbs. గులాబీ అత్తరు *Uttar* of roses. చందన్ అత్తరు *Uttar* of sandal.

అతి *adv.* Very; exceedingly. అతి విస్తారం *very much.* అతి జాగ్రత *exceedingly* careful. అతి త్వరగా *as* quick *as possible.* అతి తీపి *exceedingly* sweet. So, for many other words అతి favours a sort of comparative degree, to give an increased power to the word to which it is attached, in the same way as *much* is used to express an increased excellence in some words in the English.

అతుకు *sub.* అతుకు। అతుకులు. A joint; also, any repair or piece put in. బల్ల అతుకు The *joint* of a table. ఆ తప్పేలాకు శానా అతుకులు వున్నవి That brass pot is full of *patches.* అతుకు పెట్టడం or అతికించడం to *repair*; to *patch*; to *join.* This word is only applicable to wood, or to metals.

అర్థం *sub.* అర్థపు। అర్థాలు. Meaning; explanation. అర్థం Ready money. ఆ మాటకు అర్థం చెప్పండి Tell me the *meaning* of that word. ఖజానాలో అర్థం యేమాలేదు There is no *ready money* in the treasury. అర్థవంతుడు A *moneyed* man.

అద్దడం *v. a.* అద్దుతూ। అద్ది. To dye; to colour; to stain. నా పాగాకు కుసుంబారంగు అద్దినాడు He has *dyed* my turban of the coosumba colour, that is, red. అద్దించడం To cause *to dye.*

అద్దం *sub.* అద్దపు। అద్దాలు. A looking glass. అద్దం కళాయి పోయినందున కళాయిచేశేవాడికి బాగుచెయ్యమని యిచ్చినాను The quick silver having come off the *Looking Glass*, I have sent it to the maker to repair. It means any glass through which you see, or such as light appears through, as in a lantern.

అదరడం *v. a.* అదురుతూ। అదిరి. To start; to shake. ఫిరంగి ధ్వనిచాతను గోడ అదిరినది The report of the gun made the wall *shake*. నేను పిడుగుధ్వనిచాతను అదిరిపడ్డాను The noise of the thunderbolt made me *start* and tumble down. Some write it అదురడం.

అదృష్టం *sub.* అదృష్టపు। అదృష్టాలు. Lot; fortune. నా అదృష్టం ఆలాగున వున్నది Such is my *lot*. అతనిది యెప్పటికీ మంచి అదృష్టం *Good fortune* always attends him. దురదృష్టం *Bad fortune*, also, *misfortune*. అదృష్టవంతుడు A *fortunate* man. దురదృష్టవంతుడు An *unfortunate* man.

అది *pro.* That. అది means also, *that is*. అవి *those*. అది మంచిదికాదు *That* is not proper. అవి బాగా వున్నవి *Those* are good things.

అద్దె *sub.* అద్దె। అద్దెలు. Renting or letting; also, hire. అద్దెయిల్లు A *rented* house. అద్దెకు యివ్వడం To *let* to any body. అద్దెకు పుచ్చుకోవడం To *take lodgings*. యెద్దు అద్దె Bullock *hire*.

అర్ధ *sub.* అర్ధ। అర్ధలు. The half. అర్ధరూపాయి *Half* a rupee. అర్ధసేరు *Half* a seer. రెండు అర్ధలు వకటి Two *halves* make one whole. This word is used only to articles of consumption, that admit of measurement, such as money or grain.

అధికం *sub.* అధికపు। అధికాలు. Superabundance; more than sufficient. యిదివరకు నాకు వున్న సొమ్ము చాలును, యిక అధికం అక్కర లేదు The money that I have got at present is quite sufficient, I wish for no *superfluity*.

అధికారం *sub.* అధికారపు। అధికారాలు. Government; authority. చీఫుల, కౌంసలేర్ల వారి అధికారపు దినములలో నేను యీ వూళ్లో లేను I was not in this town during the *authority* of the chiefs and councils. అధికారి or అధికారస్థుడు The person invested with the *authority* and *power*.

అధైర్యం *sub.* అధైర్యపు। అధైర్యాలు. Cowardice; want of spirit.

అన్న *sub.* అన్న। అన్నలు. An elder brother. అన్నకుమారుడు A brother's son: a nephew.

అనడం *v. a.* అంటూ। అని. To speak; to say; to mention. This

verb is the most generally used of any in the language, but particularly the participle past, viz. అని *said*, and అంట from అంటారు rather is the manner of phraseology than for any particular necessity; or, it may be supposed to stand for—"*it is said;*" "*it is supposed;*" "*they say.*" వచ్చినాడని *'t's said*, he is come. వెళ్ళినాడని *they say*, he went. చెప్పినామని *having so* said. యిక్కడికి వచ్చినానని తెలిసి నా మీద కోపం చేసినాడు *having heard say* I had come here, he was angry with me. నీవు అన్న మాటలు బొత్తిగా అబద్ధం The words *spoken* by you, are all of them falsehoods. వచ్చినారట They say, they are come.

అన్నం *sub.* అన్నపు| అన్నాలు. This word properly means *rice* or any other *grain*, boiled and prepared for eating, such being the principal part of an Indian's meal. Hence the word అన్నం has acquired the name of *victuals*, in which sense it is generally understood. అన్నం తిన్నావా? Have you eaten your *victuals*? అన్నం యింకా వుడకలేదు The *rice* is not yet boiled. అన్నవస్త్రాలు *Victuals* and *clothes.* అన్నం వండడం To boil *rice* or dress *victuals.* అన్నం పెట్టడం To give *victuals* or to *support*. N. B. This word is frequently called వణ్ణం.

అనాసపండు *sub.* అనాసపంటి | అనాసపండ్లు. The pine-apple.

అన్ని *adj.* All (applied to things). అన్ని వస్తువులు *All* the things. అన్ని పుస్తకాలు *All* the books. అన్నివిధాల By *all means*; in *all* respects.

అనుకూలం *sub.* అనుకూలపు| అనుకూలాలు. Agreement; consent; convenience. నీకు అనుకూలం అయితే వస్తాను If you give your *consent*, I will come. అతనికి నాకూ యేమీ అనుకూలం లేదు There is no *agreement* whatever between him and me.

అనుకూలించడం *v. a.* అనుకూలిస్తా | అనుకూలించి. To be agreed; to consent.

అనుకోవడం *v. n.* అనుకుంటూ।అనుకుని. To reflect; to report upon, or represent. యీమాటలు బజారులో అనుకుంటూవున్నారు These accounts are *reported* in the bazaar. నేను అట్లాగు అనుకున్నాను It was in that way I *considered* it.

అనుగ్రహం *sub.* అనుగ్రహపు।అనుగ్రహాలు. Favour; kindness. vide దయ.

అనుభవం *sub.* అనుభవపు।అనుభవాలు. Enjoyment; fruition.

అనుభవించడం *v. a.* అనుభవిస్తూ।అనుభవించి. To enjoy; to reap the fruits of any thing. ఆ దొరసొమ్ము చాలా అనుభవించినాను I have *enjoyed* a great deal of that gentleman's money. కష్టం అనుభవించడం To *suffer* distress. సుఖం అనుభవించడం To *enjoy* comfort.

అనుమానం *sub.* అనుమానపు।అనుమానాలు. Suspicion. యీపని చేసినాడని అతనిమీద అనుమానపడ్డాను My *suspicion* fell upon that man, that he had done this business. అనుమానపడడం To *suspect*, with మీద added to it. సందేహం.

అనేక *adj.* Many; plenty. This word is a Sanskrit compound of *not* and *one* and is variously applied. అనేకమంది A *great number* of people. అనేకపశువులు తోటలోకి వచ్చినవి A *great number* of cattle have come into the garden. అతను అనేక విధాల చెప్పినాడు He spoke in *all manner* of ways.

అంకుశం *sub.* అంకుశపు।అంకుశాలు. The instrument used by elephant drivers to guide with. It is formed like a short harpoon, about two feet long, held by the driver, who sits across the elephant's neck, with the point of it downward on the head of the animal. It has a hook placed near the point, by which the ears of the beast are pulled back, to make him stop or to keep him steady.

అంకె *sub.* అంకె।అంకెలు. A figure in reckoning. అంకెలు వెయ్యడం To write *figures*. అంకెలు గుణించడం To multiply *figures*. అంకెలు కూడడం To cast up *figures*. అంకెలు భాగారించడం To abstract *figures*. అంకెలు పాలుపుచ్చడం To divide *figures*.

అంకెం *sub.* అంకెపు|అంకెలు. A stirrup. పల్లానికి అంకెంలు లేనందున రెండుమూడు రోజాలనుంచి గుర్రాన్ని సవారి కాలేదు I have not been on horseback for two or three days, my saddle being without *stirrups.* N. B. This word also means the half of a bullock load, that is, what is on one side. ఆ గోనెలో వక అంకెపుధాన్యం నీవు పుచ్చుకొని వక అంకెపుధాన్యం నాకియ్యి Take *one half of the bullock load* for yourself and give me the *other half* of that grain. అంకెవన్నెదు; అంకవన్నె.

అంగరకా *sub.* అంగరకా|అంగరకాలు. A name given to the sort of vesture worn by the Indians, something in the shape of jackets with long skirts, tied to the body with strings in front, at the neck and below the breast. చొక్కాయి.

అంగిలి *sub.* అంగిటి|అంగిళ్ళు. The palate. అంగిట్లో వెయ్యడం To *gulp down,* in the manner physic is generally swallowed. Perhaps this word means the top of the throat, or what is technically called the *uvula.* లోకుత్తుక.

అంగి *sub.* అంగి|అంగీలు. The long gown generally worn by dubashes, or natives at Madras, but very seldom to be seen amongst the Telugus to the northward.

అంగుళం *sub.* అంగుళపు|అంగుళాలు. An inch; also a finger. ఆ కర్ర ముప్పై అంగుళాల పొడుగువున్నది That piece of wood is thirty *inches* long. నా అంగుళాలమీదను వుంగరాలులేవు There are no rings upon my *fingers.* ఆఱుయవబీజముల ప్రమాణము.

అంగూరుచెట్టు *sub.* అంగూరుచెట్టు|అంగూరుచెట్లు. The Vine: the plant that bears grapes. అంగూరుపండ్లు Grapes. అంగూరు తీగె The tendrils of the *vine.* అంగూరు ఆకు The *vine* leaf. హైదరాబాదునుంచి మంచి గొప్ప అంగూరుపండ్లు బజారిలోకి వచ్చినవి Some very fine large *grapes* have come into the bazaar from Hyderabad.

అంచనా *sub.* అంచనా|అంచనాలు. An estimate; an appraisement, (called *anchana* in Telugu) is adopted from the Persian

అంచనాదారుడు an *Anchanadar*. అంచనా లెక్కలు The *anchana* accounts. N. B. *Anchanadars* are persons employed in revenue to estimate the quantity of a field of grain, about the time when it is nearly fit for cutting, on which estimate the amount of the revenue is frequently calculated. అంచనా చూడడం To *form* an *appraisement*. మతింపు.

అంచు *sub.* అంచు।అంచులు. A border; an edge; a fringe. బట్టఅంచు The *border* of a cloth. బల్లఅంచు The *edge* of a table. అంచు వెయ్యడం To make or place a *border*. పచ్చఅంచు A green *border*. N. B. పచ్చ also means yellow. కొర; తుద.

అంచె *sub.* అంచె।అంచెలు. A relay. అంచెవుంచడం To *relay* or *post*. యిక్కడనుంచి చెన్నపట్నం వెళ్ళడానకు అక్కడక్కడ మజిలీలలో అంచెలు వుంచినాడు He has posted palanquin boys at the different *stages*, to go from hence to Madras. అంచియ.

అంటడం *v. a.* అంటుతూ।అంటి. To touch; to anoint. తల అంటడం To anoint the head. యెవరిని అయినా అంటడం To touch any person. తాకడం; ముట్టడం.

అంటించడం *v. a.* అంటిస్తూ।అంటించి. To paste; To glue, that is, to join papers. ఆ పుస్తకంలో కాకితాలు అంటించినాడు He has *pasted* the papers in that book. కట్టడం; తగిలించడం.

అండ *sub.* అండ।అండలు. Protection. గోడ అండ A *prop* to a wall. vide ప్రాపకం. దాపు; ఆశ్రయము; ఆసర.

అంత *adv.* So far; so much. మీరు అంతమట్టుకు వ్రాయవలెను You must write *so far*, that is, all to a *certain limit*. నేను అంత దూరం వెళ్ళను I will not go *all that distance*. అంతపరియంతం In the *meantime*. అంతపరియంతం యిక్కడవుండు *In the meantime*, you stay here. అంతపరియంతం వెళ్ళు Go, *as far as* that. అంతమాత్రం So *much* only. అంతలో *Meantime*.

అంతట *adv.* There upon; meantime; every where. మేము మాట్లాడుతూవుండగా అంతట అతను వచ్చినాడు Whilst we were speaking, *meantime* in he came. అతన్ని చెడ్డమాటలు ఆడి

అంతట వచ్చి కొట్టినారు They were abusing him and *there upon* came and beat him. యీ సంగతి అంతటా చెప్పుకుంటూ వున్నారు This circumstance is spoken of *every where*. N. B. In this sense, it may be written అంతటా. అనంతరము.

అంతటనుంచి *adv*. From that time or thence forward. అంతట నుంచి అతనితో మాట్లాడడం చాలించినాను From *thence forward* I forbore to have any talk (intercourse) with him.

అంతస్తు *sub*. అంతస్తు।అంతస్తులు. A story, or A storey; division of a house. కింది అంతస్తు The lower *storey*. మీది అంతస్తు The upper *storey*. ఆ యింటికి మూడునాలుగు అంతస్తులు వున్నవి That house has three or four *storeys* or stories. తారతమ్యము.

అంతఃపురం *sub*. అంతఃపురపు।అంతఃపురాలు. The inner apartments, that is those occupied by the women. రాణులుండేతావు.

అంతా *adv*. All; the whole; entirely. ఆ మనుష్యులంతా వచ్చినారు The *whole* of the people have come.

అందడం *v. n*. అందుతూ।అంది. To reach; to stretch; to extend; to hold out. చెట్టుమీదినుంచి బట్ట తియ్యడానకు చెయ్యి అందినది The hand was *stretched* out to take down a cloth from the tree.

అందం *sub*. అందపు।అందాలు. Beauty; comeliness. ఆ ఆడదాని అందం మహా బాగావున్నదని విన్నాను I have heard that woman's *beauty* greatly celebrated. అందపు చెక్కిళ్ళు *beautiful* cheeks.

అందమైన *adj*. Handsome; beautiful. ఆ గుర్రం మహా అందమైనది అని నాకు తోచినది I conceive that to be a most *beautiful* horse.

అందరు *sub*. అందరి (No plural). The whole; totality; every person included; it applies only to people. అందరికీ యిప్పించు Give it to *the whole* of them. అందరిని పిలిపించు Call *the whole* or *All* of them.

అందాకా *adv*. Until then; so far. అందాకా వెళ్ళు Go *so far*. నేను మళ్ళీ వస్తాను; అందాకా యిక్కడవుండు I shall return again; *until then*, stay here. అందనుకా Item. అంతమట్టుకు.

అందు *adv*. Inside; within; also figuratively understood for

that, which properly means *within that*, or, *on account of that.* అందులో Item. సముద్రమందు Within the sea. భూమి అందు Inside of the ground. అందులో చూచి ఆ మాట వుంటే వ్రాయించు Look *into it*, or *therein* and if you find that word, write it down. అందుకు యేమిచెప్పతావు? What do you say on *that account*; or, *to that*? అందుచాత యిక్కడికి వచ్చినాను For *that reason* I came here. అందువల్ల or చాత on *that account.*

అందుకు *adv.* For that purpose or account.

అందుకోవడం *v. a.* అందుకుంటూ। అందుకుని. To extend; to stretch out or to reach. బల్లమీది వుంగరం అందుకో *Reach me* the ring from the table.

అందుమీదట *adv.* Thereupon. vide అంతట.

అందె *sub.* అందె। అందెలు. This is the name of a ring of silver or other metal, which the Indians, principally women, wear round the leg and just below the ancle. It is hollow and small minute pebbles are inserted, which produce a jingling noise when put in motion.

అప్ప *sub.* అప్ప। అప్పలు. Elder sister. అప్పచెల్లెళ్ళు This means *sisters in general.*

అపకారం *sub.* అపకారపు। అపకారాలు. Unkindness. అపకారం చెయ్యడం To use *unkindness*; to show *unkindness.* అతను నామీద గిట్టమిచాత శానా అపకారాలు చేశినాడు He having quarrelled with me, did me a great deal of *unkindness.*

అపకారి *sub.* అపకారి। అపకారులు. An ill minded person. అపకారకుడు Item, for the male gender.

అప్పగించడం *v. a.* అప్పగిస్తూ। అప్పగించి. To deliver; to make over; to resign. అతని సొమ్ము అతనికి అప్పగించినాను I *made over* his money to him. నా పాఠం అప్పగించినాను I have *delivered* my lesson.

అప్పగింత *sub.* అప్పగింత। అప్పగింతలు. Delivery; consignment. సరుకు

అప్పగింత *Delivery* of articles. అప్పగింత చెయ్యడం or పెట్టడం To make a *delivery* or *consignment*. ఓడలో సరుకు అంతా కోమటి చెలమయ్యకు అప్పగింతపెట్టినాను I *made over* the whole *consignment* of the vessel to Chelamaiah, the bania.

అపచారం **sub.** అపచారపు। అపచారాలు. Guilt; a fault. నావల్ల అపచారం వచ్చినది I have committed a *fault*. అపచారం చెయ్యడం To commit a fault or crime.

అప్పటప్పటికి *adv.* Now and then. అప్పటప్పటికి మా యింటికి వస్తూ వుంటాడు He comes every *now* and *then* to my house.

√అప్పనం **sub.** అప్పనపు। అప్పనాలు. The name given to *taxes in general*; also, sums of money taken by force from the ryots by zamindars or renters or revenue officers, over and above their just dues.

అప్పు **sub.** అప్పు। అప్పులు. A debt: that is, a sum borrowed or lent. అప్పుచెయ్యడం or పుచ్చుకోవడం To *borrow*. నేను ఆ సాహుకారు దగ్గిర పదివేల రూపాయీలు అప్పుచేసినాను I have *borrowed* the sum of ten thousand rupees from that soucar. అప్పు యివ్వడం To *lend*. ఆ వూరు రయితులకు పదిపుట్లధాన్యం అప్పుయిచ్చినాను I have *lent* the inhabitants of that village ten candies of grain. అప్పుసప్పులు The general name for *dues*, both *for* and *against* you. The word సప్పులు has no meaning of itself, except in that sense. అప్పులవాడు A *creditor*. నా అప్పులవాండ్లు వచ్చి నన్ను చాలా శ్రమపెట్టుతూ వున్నారు My *creditors* are come and are causing me intolerable vexation.

అప్పుడు *adv.* Then; at that time. అప్పుడు చేసినాను I did it *then*.

అప్పెల్లాంటు **sub.** అప్పెల్లాంటు। అప్పెలాంట్లు. Appellant; a term in pleading.

అబ్బ **sub.** అబ్బ। అబ్బలు. Father. This name is variously used to express surprise or fear, in which sense it is rather to be considered an interjection, such as అబ్బ తండ్రీ! or అబ్బ నాయనా! Oh! father! అబ్బ యీ పాము యంత పెద్దది! *Abah*, what

a large snake!

అబ్బడం *v.n.* అబ్బుతూ। అబ్బి. To acquire; to be received; to reach one. నాకు భాగ్యం అబ్బినది That property has *come to* me, or *reached me*.

అబద్ధం **sub.** అబద్ధపు। అబద్ధాలు. A falsehood; a lie. అబద్ధం చెప్పడం or ఆడడం To tell a *lie*.

అబద్ధీకుడు *sub.* అబద్ధీకుని। అబద్ధీకులు. A liar; one who speaks falsehoods. ఆ అబద్ధీకుడు నా మీద నానా అబద్ధాలు ఆడినాడు That *liar* has told a number of falsehoods against me.

అభిప్రాయం *sub.* అభిప్రాయపు। అభిప్రాయాలు. An opinion; a sentiment. vide. తాత్పర్యం.

అమ్మ *sub.* అమ్మ। అమ్మలు. A mother. This word is the familiar term given to women in general, when speaking to them, often in the same sense as the word అయ్య when addressed to men. యీ మాటలు చెప్పితే నీ అమ్మ యేమి చెప్పినది? When you mentioned these words, what did your *mother* say? ఓ అమ్మ కోపం చెయ్యవద్దు My *good woman*, do not be so angry!

అమ్మకం *sub.* అమ్మకపు। అమ్మకాలు. A sale; a vent; a vend. ఆగుర్రాల అమ్మకంలో నీకు యెంత వచ్చినది? How much did you get by the *sale* of those horses? ధాన్యపు అమ్మకం A *sale* of grain.

అమ్మడం *v. a.* అమ్ముతూ। అమ్మి. To sell; to vend; to dispose of. అక్కడికి వెళ్ళి ఆ వస్తువులు అమ్మండి Go there and *sell* those things.

అమర్చడం *v. a.* అమరుస్తూ। అమరిచి. To arrange; to fit. బల్లలు గోడలో అమర్చు *Fit* the boards in the wall. పుస్తకాలు బల్లమీద అమర్చు *Arrange* the books upon the table.

అమల్దారు *sub.* అమల్దారుని।అమలదార్లు. A revenue term meaning the *manager* of a country or district. vide తానేదారు.

అమ్మవారు *sub.* అమ్మవారు। అమ్మవార్లు. The name of the village Goddess, to which the Hindus address their prayers, in order to preserve the village from small-pox, which frequently commits great havoc amongst the peoples of

India. vide ఠ క్కి.

అమానితం *sub.* అమానితపు। అమానితాలు. Management. అమానితం చెయ్యడం To place under *management.* vide అమానీ.

అమానీ *sub.* అమానీ।అమానీలు. This is a revenue term and means the *management* of land under the proprietor's own servants or those of the governing authority and at his own risk, instead of renting it at a fixed sum. అమానీ చెయ్యడం To place under *management* or *amawny.* గుత్త దారుడు ఫరారీ అయినందున తాలూకా అమానీ చేశినారు The renter having decamped, they put the country under *management.*

అమావాస్య *sub.* అమావాస్య।అమావాస్యలు. The term given to the state of the moon on the last day of the month.

అమ్మివెయ్యడం *v. a.* అమ్మివేస్తూ। అమ్మివేసి. To put up for sale; to dispose by vend. ఆ సామాను వేలంవేసి అమ్మివేసినాడు He *put up* those things and *sold* them by *auction.*

అంపించడం *v. a.* అంపిస్తూ। అంపించి. To send; to forward; to despatch. vide పంపడం.

అంపించుకోవడం *v. a.* అంపించుకుంటూ।అంపించుకుని. Yourself to send.

అంబారం *sub.* అంబారపు। అంబారాలు. A revenue term meaning the *Circar's share* of the crop or produce. ఆ తానేదారుడు సర్కారు అంబారం యెక్కువచేసి రయితులపాలు తక్కువచేసినాడు That *Tannadar* has increased the *Government share* of the *produce* and diminished that of the ryots.

అంబారీ *sub.* అంబారీ। అంబారీలు. The name given to the seat constructed for sitting on an elephant. In the Hindustani language it is termed *howdah,* by which name it is generally known in India. They are often executed with great taste and ornamented with a profusion of splendour. రాజా అంబారీలో యెక్కి స్వారీవెళ్లినాడు The Rajah has mounted his *howdah* and is gone to take an airing. N. B. The *umbaary* is supposed to have a top to it; the *howdah* is

without one.

అయ్య *sub.* అయ్యలు|అయ్యలు. Father. This word is confined to particular castes. Banias, Telugu people (not brahmins) and *sudras* in general, make use of the term. It is also the usual mode of speech either in addressing a person or in assenting to his word in conversation; in the way we use the word aye, or sir. Hence, the Indians commonly interpret our word *Sir* into అయ్య and in this sense it is common to brahmins as well as all others; but there is properly speaking no word in Telugu, that literally means *Sir*. మా అయ్య యింట్లో లేడు My *Father* is not at home. మీ అయ్యను పిలిపించు Send for your *Father*. యెక్కడినుంచి వస్తా వయ్యా? Where do you come from, *Sir?* అయ్యవారు The name given to the brahmin who administers in matters of religion to a family. Some are attached to a particular family and some attend on several. They may be considered like *Abbots* in France and the Friars or priests of all Roman Catholic countries, performing the functions often, also, of Father confessors. ఉపదేశం చెయ్యడానకు మా అయ్యవారు యీరాత్రి వస్తాడు Our *ministering Brahmin* is coming this evening to perform his ministerial ceremonies. అయ్యవారు Is also the name for the school-master. మాకు చదువుచెప్పే అయ్యవారు రేపువస్తాడు My *School-master* is coming to-morrow.

అయిదు *adj.* Five. అయిదోది The fifth. అయిదింటికి To the fifth.

అయిన *par.* Been; done; accomplished. vide కావడం.

అయుక్తం *sub.* అయుక్తపు|అయుక్తాలు. Impropriety; unseemliness. అయుక్తపుపనులు చెయ్యడానకు నాకు సమ్మతిలేదు It is not agreeable to me to perform acts of *impropriety*. అయుక్తపు నడవళ్ళు unseemly practices. తగనిది; కూడుకోనిది.

అయుక్తంగా *adv.* Unseemly; improper. యెవరైనా తమ వ్యాజ్యాన

గురించి జడిజివారు డిక్రీ చెయ్యడానకు విమర్శ చేస్తూవున్నప్పుడు మాట్లాడ వచ్చిరా మహా అయుక్తంగావుంటుంది It is highly *improper* for any one to approach the judge in order to speak to him regarding his own cause, whilst he is in the act of framing the decree upon it.

అయ్యో! *int.* Alas! O! అయ్యో! నా పని చెడిపోయినది నేను యేమి చేతును? *Alas!* my business is ruined, what shall I do?

అర ***sub.*** అర|అరలు. A half. అరపాలు A *half* share. అరగడియ A *half* Gurry.

అరగడం *v. a.* అరుగుతాను|అరిగి. To *waste;* rub *out; wear out.* అన్నం అరగడం To *digest* food. సొమ్ము అరగడం To *wear* out as *jewels,* or such like articles.

అఱ ***sub.*** అఱ|అఱలు. This word means the divisions made in a drawer, or a partition in a box; also, a small room in a house.

అరవ ***sub.*** అరవ|అరవలు. Malabar. అరవమనిషి or అరవవాడు A *Malabar* man. అరవది A *Malabar* woman. అరవమాట or అరవము The *Malabar* language, what at Madras, is usually called *Tamil.*

అరవడం *v. n.* అరుస్తాను|అరిచి. To exclaim; to call out; to cry out. దెబ్బలు కొడుతూవుంటే అరిచినాడు He *called out,* as they were flogging him.

అరిగె ***sub.*** అరిగె|అరిగెలు. An Umbrella of State, applied to people of rank.

అరిచెయ్యి ***sub.*** అరిచేతి|అరిచేతులు. The palm of the hand.

అరటిచెట్టు ***sub.*** అరటిచెట్టు|అరటిచెట్లు. The Plantain-tree. This tree or plant is in great request in India; the fruit, the leaves, the trunk, every thing but the roots, being converted to use. అరటిఆకు The *Plantain* leaf. అరటిపండు *Plantain* fruit, commonly called *Plantains.* అరటిస్కంధం The body or trunk of the *Plantain* tree.

అరుగు ***sub.*** అరుగు|అరుగులు. An area or open verandah, fronting

the house; a platform. తిన్నె: అరుగు.

అరువు *sub.* అరువు|అరువులు. A credit; a trust; applied to any thing purchased upon credit. అతనికి పదిపుట్లధాన్యం నెలదినములుకు పయికం యిచ్చేటట్టుగా అరువు యిచ్చినాను I have given him ten candies of grain *upon credit,* the money for it to be paid in one month. అప్పు.

అరువై *adj.* Sixty. అరువైయొక్కటి The *sixtieth.* అరువైయింటి To or regarding *sixty.*

అలక *sub.* అలక|అలకలు Displeasure. కోపము: వెంట్రుక Hair.

అలగడం *v. a.* అలుగుతాను|అలిగి. To be displeased. విస్తారం జీతంయివ్వక పోయినానని అలిగినాడు He was *displeased* because I did not give him considerable pay. కోపించడం.

అల్లడం *v. a.* అల్లుతాను|అల్లి. To twist or plait. కుర్చీకి బెత్తం అల్లించు Get the *rattans put* into the chair: that is, *plait* the rattans in it; or, as we say in India, *Rattan* it. This verb is used only for rattans, mats, baskets or nets. తడిక అల్లడం To make up a *tattika* or *tatty.* మొలతాడు అల్లడం To *twist* or wire-work a *multaad,* a band of twisted silver or gold wire, worn by the Indians round the waist. అబద్ధాలు అల్లడం To *fabricate* lies. పద్యాలు అల్లడం To *compose* verses.

అలంగం *sub.* అలంగపు|అలంగాలు. A watch; a guard. అలంగం తిరగడం To *watch.* అలంగంవాడు A *watchman.* This word is applicable to the *watch* kept in a city against thieves and to keep the *peace* at night,

అల్లం *sub.* అల్లపు. (No plural.) Ginger. అల్లపు పూరగాయ *Ginger* pickle. This is made of turmeric, chillies, salt and ginger, mixed up with oil and laid by for use.

అల్లరి *sub.* అల్లరి|అల్లరులు. Disturbance. అల్లరిచెయ్యడం To *disturb.* పూళ్ళోకివెళ్లి సంసార్లయిండ్లమీదను అల్లరిచేసినారు They went to the town and *committed* great *disturbance* in the family houses.

అల్పాచమానం *sub.* అల్పాచమానపు। అల్పాచమానాలు. Urine.

అలవాటు *sub.* అలవాటు. (No plural.) Practice; custom; habit. నాకు మూడోమాటు భోజనంచెయ్యడం అలవాటులేదు I am not in the *habit* of making more than two meals. అబద్ధపుమాటలు చెప్పడం మంచి అలవాటుకాదు To tell lies is not a good *habit*. అలవాటు చెయ్యడం To make a *practice* of.

అలసట *sub.* అలసటు। అలసటలు. Fatigue; weariness. నా నామార్గం నడిచినందున విస్తారం అలసటవచ్చినది I have walked a great way and so feel considerable *fatigue*. అలసటపడడం To get *fatigued*. అలసత: అలపు: అలయిక.

అల్లుడు *sub.* అల్లుని। అల్లుళ్ళు. A son-in-law. మేనల్లుడు *Sister's* or *brother's* son, or *nephew*.

అవమానం *sub.* అవమానపు। అవమానాలు. Disgrace; discredit; opprobriousness. అవమానపెట్టడం To *reproach* or to *discredit*. అతణ్ణి నేరంలేనిదే అవమానపెట్టినారు They put *disgrace* upon him, without his having committed any fault. సిగ్గు: లజ్జ.

అవయవము *sub.* అవయవపు। అవయవాలు. A limb of the body, applied both to the human and brute species. చెయ్యి, కాలు వగైరా అవయవాలు The arm, the leg and other *limbs*.

అవశ్యం *adv.* Undoubtedly; certainly; by all means. రేపు మీవద్దికి అవశ్యం వస్తాను I shall *undoubtedly* be with you to-morrow.

అవివేకం *sub.* అవివేకపు। అవివేకములు. Stupidity; folly; ignorance. అతను అవివేకంచాత యీతప్పు చేసినాడు He committed this fault from his *stupidity*. అవివేకుడు A *stupid, silly fellow*. అవివేకమైన *Silly; foolish; unmeaning*. అవివేకమైనపని A *foolish* business. తెలివిలేమి.

అవుతల *adv.* Outside; beyond; that side; afterwards : పిదప

అవును *adv.* Yes. అవు Item. అవును ఆమాట నిజం *Yes*, that observation is just. అవునండి This is the politer or less harsh mode of speaking the word. The termination in నండి implying the plural. అగును.

అవుషధం *sub.* అవుషధపు|అవుషధాలు. Medicine. అవుషధం పీల్చడం To snuff up *physic*, prescribed in some cases by the Indian doctors. Pronounced *Owshadum*. మందు.

అశక్తం *sub.* అశక్తపు|అశక్తాలు. Sickness; indisposition.

అశ్రద్ధ *sub.* అశ్రద్ధ|అశ్రద్ధలు. Negligence. అశ్రద్ధ చెయ్యడం To neglect. యీపని అశ్రద్ధ చెయ్యక త్వరగా చెయ్యి Do not *neglect* this business, but finish it quickly. అశ్రద్ధగా *Neglectfully*. అశ్రద్ధగల *Neglectful*. అక్కరలేని.

అశుద్ధం *sub.* అశుద్ధపు|అశుద్ధాలు. Human excrement; dung. పెంట.

అసలు *sub.* అసలు|అసళ్లు. Original; principal. అసలు లెక్క An *original* account. అసలు ఫాయిదాలు *Principal* and interest. N. B. This expression is generally used in matters of revenue. మూలధనము.

అసురు *sub.* అసురు|అసురులు. *Fear*, arising from self-reproach; *diffidence*. అసురుగా Fearfully; shame-facedly. అసురుచాత దొరదగ్గరకు రాలేదు He is not come near the gentleman from *diffidence*. భయము: భీతి.

అక్షరం *sub.* అక్షరపు|అక్షరాలు. A letter of the alphabet. తెనుగులో యాభైఒక్క అక్షరంవున్నది. There *are* fifty-*one* *letters* in the Telugu language. N. B. This is an example to instance the use of the numeral *one*, which is seen here to govern the substantive and the verb.

ఆ

ఆ *pro.* That; those. ఆ పుస్తకం *That* book. ఆ గుర్రాలు *Those* horses.

ఆకతాయి *sub.* ఆకతాయి|ఆకతాయిలు. Trifling; insignificance; unimportant as to character. అతను పెద్దమనిషి కాడు, మహా ఆకతాయి He is not a respectable character, but truly ***insignificant***. It should properly be called అతకాయి from

the Sanskrit.

ఆక్రమించడం. *v. a.* ఆక్రమిస్తూ|ఆక్రమించి. To usurp; to assume. అతను నాస్థలం ఆక్రమించుకున్నాడు He has *usurped* place belonging to me.

ఆకలి *sub.* ఆకలి|ఆకళ్ళు. Hunger; appetite. ఆకలికావడం To be *hungry*. యీవేళ నాకు ఆకలికాలేదు I have no *appetite* to day.

ఆకాశం *sub.* ఆకాశము|ఆకాశాలు. The sky; the heavens; the firmament.

ఆకు *sub.* ఆకు|ఆకులు. Leaf; *pl.* leaves.

ఆకురాయి *sub.* ఆకురాతి|ఆకురాళ్ళు. A file. ఆకురాత రాయడం or పెట్టడం To *file*.

ఆఖరు *sub.* ఆఖరు|ఆఖర్లు. A termination; an end. ఆఖరుకావడం or చెయ్యడం To *end;* to *finish*. ఆపనిఅంతా ఆఖరు అయినది The whole of that business is *completed*.

ఆగడం *v. a.* ఆగుతూ|ఆగి. To stop; to detain. vide ఆచడం.

• ఆచడం *v. a.* ఆచుతూ|ఆచి. To stop; to hinder; to withhold. అతణ్ణి వూరికివెళ్ళకుండా ఆచినాను I *prevented* him from going to the village. మీరు వచ్చినదాకా అతణ్ణి యిక్కడ ఆచుతాను I shall *detain* him here until your return.

ఆజ్ఞ *sub.* ఆజ్ఞ|ఆజ్ఞలు. Order; direction; command. మీ ఆజ్ఞచొప్పున యీపనిచేస్తాను I will do this business agreeable to your *order*. ఆజ్ఞాపించడం To give *orders*. ఆజ్ఞవ్యతిక్రమం చెయ్యడం To disobey *orders*.

ఆట *sub.* ఆట|ఆటలు. Play; dance. It is applied in the same way as ఆడడం. The name given to the singing and dancing at a nautch is called ఆటపాట.

ఆటంకం *sub.* ఆటంకము|ఆటంకాలు. Molestation; disturbance; inconvenience. ఆటంకం చెయ్యడం To *molest;* to *injure*. నన్ను యెందుకు ఆటంకం చేస్తావు? నేను యేమిచేసినాను? Why should you *molest* me? what have I done?

• **ఆటడం *v. n.* ఆటుతూ|ఆటి. To avail; to suffice. నెలకు నూరువరహాలు**

వస్తే ఆటుతుంది. With a hundred pagodas a month, it will suffice.

ఆడ *adj*. Female. ఆడది A *woman*. ఆడ మనిషి Item. ఆడ గుఱ్ఱం A *mare*. This word, in all cases, expresses the female gender.

ఆడడం *v. a*. ఆడుతూ।ఆడి. To play; to dance. This verb is used in a variety of senses, according to the idiom of the language. భోగం ఆట ఆడడం To *dance*, as nautch girls. చదరంగం ఆడడం To *play* at chess. పోట్లాడడం To *quarrel* or to *fight*. బంతులు ఆడడం To *play* with balls. కాకితాలు ఆడడం To *play* at cards. అబద్ధాలు ఆడడం To *tell* lies. నిజం ఆడడం To *speak* the truth. మాట్లాడడం To *speak*. నీళ్లాడడం To be *brought* to *bed*. పాకులాడడం or పారాడడం To *crawl*, like a child. యీదులాడడం To *swim*. [illegible] ఆడడం To *have* the first *menstruals*, as woman. శివాలు ఆడడం To *recite* by *inspiration*. తడువులాడడం To *seek out* or *search for*.

ఆతురం *sub*. ఆతురపు. (No plural) Haste; hurry. ఆతురం చెయ్యడం To *hurry* a person. ఆతుర పడడం To be in a *hurry*. vide త్వర.

ఆదరణ *sub*. ఆదరణ।ఆదరణలు. Comfort; conciliation. ఆదరణ చెయ్యడం To *console*; to *soothe*.

ఆదరించడం *v. a*. ఆదరిస్తూ।ఆదరించి. To comfort; to soothe; to conciliate. ఆవిడకు మహా చాలివచ్చినది గనుక నేనువెళ్లి ఆదరించినాను As she suffered very much, I went to her and *comforted* her.

ఆది *adv*. The first; prior; a measurement. ఆదిని Item. ఆదిని చెప్పినమాటకు యిప్పుడు చెప్పినమాటకు కానా హెచ్చుతగ్గువున్నది There is a great contradiction between what you said *at first* and what you now relate. మీరువచ్చిన ఆది రోజున నేను యిక్కడలేను The *first* day you came, I was not here.

ఆదివారం *sub*. ఆదివారపు।ఆదివారాలు. Sunday. ఆదివారం మొదలుకుని గురువారంవరకు అయిదురోజులు From *Sunday* to Thursday make five days. భానువారం.

ఆనపకాయ. *sub*. ఆనపకాయ।ఆనపకాయలు. A long gourd.

ఆనవాలు *sub.* ఆనవాలు|ఆనవాళ్ళు. A mark; a token; an impression. ఆనవాలు వెయ్యడం or చెయ్యడం To make a *mark*. అతను తన పేరు వ్రాయలేక ఆనవాలు వేసినాడు Not being able to write his name, he made his *mark*. ఆ యెద్దుకు ఆనవాలుకొరకై కొమ్ములకు తాళ్ళు కట్టినాడు He fixed a string round the bullock's horns, to serve as a *mark*. నా వుంగరం ఆనవాలుపట్టుకొనివెళ్ళి చూపించు, నాకు కావలసిన సామాను యిస్తాడు Take my ring to him and show it to him as a *token*, and he will give you things for me. ఆనవాలు పట్టడం To *recollect*.

ఆనసర *sub.* ఆనసర|ఆనసర్లు. *Answer*: term used in the courts of justice.

ఆనుకోవడం *v. a.* ఆనుకుంటూ|ఆనుకొని. To lean upon; to rest upon. తలగడాను ఆనుకొనికూర్చున్నాడు He is sitting, *leaning* upon a pillow.

ఆమడ *sub.* ఆమడ| ఆమడలు. A land measurement, supposed to be *four coss*, or *eight* or *ten miles*, but the distance is never to be depended upon as correct. అడుగు ఆమడగా వుండినది Every step was as wearying as *ten miles*.

ఆముదం *sub.* ఆముదపు (No plural.) Castor oil. ఆముదాలు Castor oil seeds.

ఆమె *pro.* She. ఆమెవచ్చినది *She* is come. ఆమెయిక్కడికిరాదు *She* is not coming here. ఆవిడ is more polite way of speaking.

ఆంబోతు *sub.* ఆంబోతు|ఆంబోతులు. A stud-bull.

ఆయన *pro.* He. vide అతను.

ఆయుధం *sub.* ఆయుధపు|ఆయుధాలు. A weapon; a missile weapon.

ఆరకాటి *sub.* ఆరకాటి|ఆరకాటీలు. A pilot.

ఆరడం *v. n.* ఆరుతూ|ఆరి. To become dry. ఆ బట్టలు నీడను ఆరినవి Those clothes have been *dried* in the shade.

ఆరపడం *v. a.* ఆరుపుతూ|ఆరిపి. To blow out; to extinguish. దీపం ఆరపడం To *blow out* a light. నిప్పుఆరపడం To *extinguish* a fire.

ఆరబెట్టడం. *v. a.* ఆరబెట్టుతూ।ఆరబెట్టి. To dry. ఆబట్టలు యెండలో ఆరబెట్టు *Dry* those clothes in the sun. ఆరవెయ్యడం Item.

ఆరిన *adj*. Dry. ఆరినబట్టలు Dry clothes.

ఆరిపించడం. *v. a.* ఆరిపిస్తూ।ఆరిపించి. To cause to blow out. ఆ పొయిలో నిప్పు ఆరిపించు Get the fire *put out* in that fire-place.

ఆరిపోవడం *v. n.* ఆరిపోతూ।ఆరిపోయి. To be extinguished, as fire. ఆ పొయిలో అగ్ని అంతా ఆరిపోయినది The *fire* is completely *out* in that fire-place.

ఆరు *adj*. Six. ఆరునూరుమంది *Six* hundred people. ఆరుంబావు *Six* and a quarter. This is a contraction of ఆరున్నుపావు Item. ఆరుగురు *Six people*, that is, men or women. ఆరుగురు మొగవాండ్లు *Six* men. ఆరుగురు ఆడవాండ్లు *Six* women. ఆరుమాత్రం The number of *six*, that is, *six only*. ఆరు పశువులుమాత్రం The *number of six* head of cattle only.

ఆలకించడం. *v. a.* ఆలకిస్తూ।ఆలకించి. To listen; to pry; to hearken. మేముమాట్లాడుతూవుండగా ఆతనుతలుపుచాటున నిలుచుండి ఆలకించినాడు Whilst we were speaking, he got behind the door and *listened*.

ఆలస్యం. *sub.* ఆలస్యపు।ఆలస్యాలు. Delay; dilatoriness; leisure. యిక్కడికిరావడానకు యింత ఆలస్యం యెందుకుచేసినావు? Why did you *delay* so much in coming here? ఆలస్యం చెయ్యడం To delay, or take leisure. తడవు Item.

ఆలాగు *adv*. Thus; in that manner; so. ఆలాగుచేయి Do so. ఆలాగున జరగలేదు It did not happen *that way*.

ఆలాగంటి *adv*. Such. vide ఆలాటి.

ఆలాటి *adv*. Such; such kind. ఆలాటిపనులు చేస్తే మహాపాపం If *such* things are done, it is a sin.

ఆలాయం *sub.* ఆలాయపు।ఆలాయాలు. Readiness; state of preparation ఆలాయంకావడం or పడడం To be in *readiness*; to be *prepared*. ఆదండు మనమీదికి రావడానకు ఆలాయపడివున్నది That army is *in readiness* to come against us.

ఆలు *sub.* ఆలు|ఆండ్లు. A wife. When it is written రాలు it forms the *Female Gender* of some Nouns. బీదరాలు A poor *woman*. భాగ్యవంతురాలు A rich *woman*. The word ఆలు is meant for *woman-kind* in general.

ఆలోచన *sub.* ఆలోచన|ఆలోచనలు. Consultation; deliberation; consideration. ఆలోచనచెయ్యడం To *consult*; to *deliberate*. ఆపని చెయ్యవలెనని వకబ్రాహ్మణునితో ఆలోచనచేస్తే చెయ్యకూడదని తెలిసినది Having *consulted* a Brahmin whether I might do such a thing, I found it was not proper. అక్కడికివెళ్ళడానకు ఆలోచన చేస్తాను I shall *deliberate* upon the propriety of going there.

ఆలోచించడం *v. n.* ఆలోచిస్తూ|ఆలోచించి. To deliberate.

ఆవ *sub.* ఆవ|ఆవాలు. Mustard. ఆవగింజలు *Mustard* seeds. ఆవపిండి Powder of *mustard*. ఆవ is also the name given for a *Lake*.

ఆవం *sub.* ఆవపు|ఆవాలు. A kiln, both for burning bricks, pots and tiles, or any earthenware.

ఆవరణ *sub.* ఆవరణ|ఆవరణాలు. The boundary and also the dimension of the ground occupied by any person. నా ఆవరణచుట్టూ గోడపెట్టించుతూవున్నాను I mean to put a wall *round* my *ground*.

ఆవలించడం *v. n.* ఆవలిస్తూ|ఆవలించి. To yawn; to gape.

ఆవలింత *sub.* ఆవలింత|ఆవలింతలు. A gaping; a yawning.

ఆవు *sub.* ఆవు|ఆవులు. A cow చూడిఆవు A *cow* with calf. పాడిఆవు A milch *cow*. ఆవును పితకడం To milk a *cow*.

ఆవిడె *pro.* ఆవిడె|వారు or వాండ్లు. She or that woman. Properly ఆవిడే.

ఆశ్చర్యం *sub.* ఆశ్చర్యపు|ఆశ్చర్యాలు. Astonishment; surprise; admiration. ఆశ్చర్యపడడం or కావడం To be *surprised*; to *wonder*. అతనిమాటలకు నాకు చాలా ఆశ్చర్యమయినది I have been extremely *surprised* at what he has said. నేను పదహారుఅడుగుల ఎత్తుగల ఏనుగనుచూచి చాలా ఆశ్చర్యపడ్డాను I saw an elephant sixteen feet high, which very much *astonished* me.

ఆశ్వీజం *sub.* ఆశ్వీజపు|ఆశ్వీజాలు. One of the Telugu months, nearly

answering to October. The proper word in Sanskrit is ఆశ్వయుజం.

ఆషాఢం *sub.* ఆషాఢము|ఆషాఢాలు. One of the Telugu months, nearly answering to July.

ఆసరా *sub.* ఆసరా|ఆసరాలు. Protection; asylum. ఆసరాచెయ్యడం To give protection. అతను నాకు ఆసరాచేసినాడుగనక నాకు యేమీభయం లేదు He has afforded me *protection*, so I am under no apprehension. This word when applied to revenue means, land managed at the expense of proprietor and not rented out. ఆసర ముక్తా. అండ.

ఆస్తి *sub.* ఆస్తి|ఆస్తులు. An estate; a property. అతనికిసొమ్ము, పశువులుకట్రా పదివేలరూపాయీల ఆస్తివున్నది His *property* in money and cattle amounts to ten thousand rupees.

ఆసు *sub.* ఆసు|ఆసులు. These are a description of distaffs, which are fixed in the ground, commonly three in number, on which the thread is placed in a transverse direction, and wound off in a twisted form.

క

కక్కడం *v. a.* కక్కుతూ|కక్కి. To vomit. పాము విషం కక్కినది The snake *vomited* the poison. The Indians conceive a snake occasionally throws out its poison. వెడలించడం.

కక్కు *sub.* కక్కు|కక్కులు. A vomiting. రంపపు కక్కులు The *teeth* of a saw. కళ్ళెపు కక్కులు The *bit* of a bridle.

కచ్చడం *v. a.* కచ్చుతూ|కచ్చి. This verb seems only applied to the *moves* made at the Hindu game called *sogotaaloo* (*chess*).

కచేరి *sub.* కచేరి|కచేరీలు. A *cutchery*. It is the name given to a Collector's *office*, and the *public office* of all persons engaged in the revenue or public business, whether zemindars or others.

కట్ట *sub.* కట్టలు|కట్టలు. A bundle; an embankment. కాగితాల కట్ట A *bundle* of papers. యేటికాలవకు కట్టవేసినారు They made a *dam* or an *embankment* in the channel from the river.

కట్టడం *v. a.* కట్టుతూ|కట్టి. To tie; to bind. క్రయం కట్టడం To *fix* a price. మనిషిని కట్టడం To bind a man. తాడు కట్టడం To *tie* a rope. మనిషిని విరిచి కట్టడం To *tie* a man behind his back. పుస్తకం కట్టడం To *bind* a book. యిల్లు కట్టడం To *build* a house. ఓడ కట్టడం To *build* a ship. కండ్లు కట్టడం To *blindfold*.

కట్నం *sub.* కట్నపు|కట్నములు. Reward; recompense; present. కట్నం యివ్వడం To make a *recompense*.

కటాక్షం *sub.* కటాక్షపు|కటాక్షములు. Favour; protection; support. భగవంతుని కటాక్షం నాయందురాలేదు The *favour* of the Almighty has not been shewn or shown me. మీకటాక్షం Your *favour*.

కటిక *adv.* (In this sense only) కటిక చీకటి Quite dark. కటికకాయ Raw, unriped fruit.

కటికవాడు *sub.* కటికవాడి|కటికవాండ్లు. A butcher. కసాయివాడు.

కట్టించడం *v. a.* కట్టిస్తూ|కట్టించి. To cause to tie, or bind; to build. ఆవును కట్టు *Tie up* the cow. యిల్లు కట్టు *Build* the house. ఆమనిషి చేతులు కట్టించు *Cause* that man's hands to be *tied*.

కట్టు *sub.* కట్టు|కట్లు. A bandage. కట్టు కట్టడం To tie a *bandage*. కట్టు విప్పడం To untie a bandage. చేది కట్టు The *gall*. N. B. The Indians use the gall of the turtle and of cows in certain medical preparations, to give to women in child-birth and to infants. కట్టు or కట్టుపాటు Kindred or religious tie. వీరినలుగురిజాతిలోను కట్టులేదు These four people are not *united* in their different castes. వులవకట్టు The water from the boiling of horse-gram.

కట్టుకోవడం *v. a.* కట్టుకొంటూ|కట్టుకొని. To tie yourself. చేతులుకట్టుకొని మీవద్దకి వస్తాను With my hands *tied*, I shall come to you. This is a humble manner of writing and speaking, to

signify most perfect submission.

కట్టుబడి ***sub.*** కట్టుబడి|కట్టుబళ్లు. A revenue term implying a *tax* for free gift lands.

కట్టె ***sub.*** కట్టె|కట్టెలు. A piece of wood or stick, commonly such as is used for fuel. పొయిలోకట్టెలు *Fire-sticks; fuel.*

కఠారి ***sub.*** కఠారి|కఠార్లు. A dagger. కఠారితో పొడవడం To stab with a *dagger.*

కఠినం ***sub.*** కఠినపు|కఠినములు. Hardship; severity; duresse. నామీద చాలాకఠినం జరిగిస్తూవున్నాడు He is showing great *severity* towards me.

కడ ***sub.*** కడ|కడలు. An end: that is, the end of a street, or the end of any thing else. కడపట Item. ఆవీధి కడను వున్నాడు He lives at *the end* of that street. తోట కడ The *end* of the garden. చెట్టు కడ The *end* of the tree: that is, the top of the tree. కడసారి Item.

కడగడం ***v. a.*** కడుగుతూ|కడిగి. To wash; to rinse. ఆగిన్నె కడుగు *Wash* that cup.

కడమ ***sub.*** కడమ. (No plural.) A remainder; a residue. యీ రూపాయీలు యిస్తే కడమ యెన్నిరూపాయీలు బాకీవుంటున్నవి? If these rupees be given, how many rupees will be the residue? కడమవాండ్లు యెక్కడవున్నారు? Where are the *remaining* people? కడమసంగతులు మరివకఅప్పుడు చెప్పుతాను The *remaining* circumstances I shall explain to you at another time.

కడియం ***sub.*** కడియపు|కడియములు. A bracelet; a hand ring.

కడుపు ***sub.*** కడుపు|కడుపులు. The belly. కడుపుతోవుండడం To be *pregnant.* కడుపునొప్పి The belly-ache or stomach-ache. పొత్తి కడుపు The bottom of the *belly* or the *abdomen.*

కణత ***sub.*** కణత|కణతలు. The temple. కణతనొప్పి A pain in the *temples.*

కణజా ***sub.*** కణజా|కణజాలు. An elk; a deer; an antelope.

కణుపు ***sub.*** కణుపు|కణుపులు. A joint. వేలి కణుపులు Finger *joints.*

వెదురుకణుపులు Bamboo *joints*.

కతకడం *v. a.* కతుకుతూ।కతికి. To lap. కుక్కపాలు కతుకుతూవున్నది The dog is *lapping* up the milk.

కర్త *sub.* కర్త।కర్తలు. An heir. అతనిసొమ్ముకు యెవరూ కర్తలు లేరు There are no *heirs* to that man's property. అంతకూ కర్త దేవుడు God is the *heir* to every thing: that is, all things revert to God. గ్రంథకర్త An *author*. న్యాయకర్త or ధర్మకర్త A *dipenser* or *lord* of justice or security; a responsible person. కర్తగా వుండడం To be *responsible*.

కత్తి *sub.* కత్తి।కత్తులు. A knife or sword. కత్తితో కొయ్యడం To cut with a *knife*. కత్తితో నరకడం To cut with a *sword*. కత్తి వర A *scabbard* or *sheath*. బాకాకత్తి A large *double-edged sword*, wielded with both hands.

కత్తెర *sub.* కత్తెర।కత్తెరలు. Scissors. *Scissors* for both singular & plural. కత్తెరతో కత్తిరించడం To cut with *scissors*.

కదపడం *v. a.* కదుపుతూ।కదిపి. To shake. vide కదల్చడం.

కదపా *sub.* కదపా।కదపాలు. A term used in revenue signifying a *counter-agreement*.

కదలడం *v. n.* కదులుతూ।కదిలి. To shake; to be agitated. లొట్టిపిట్ట మీద సవారీవెళ్లితే వొళ్లు కదులుతుంది The body is agitated with riding on a camel.

కదల్చడం *v. a.* కదులుస్తూ।కదిలించి. To shake; to move any thing from side to side. గాలికొట్టి ఓడను చాలా కదులుస్తూ వున్నది The violence of the wind *gives* the ship a considerable *motion*. భూచలనంయింటిని కదులిస్తూవున్నది The earthquake *shakes* the house.—It is applied in every sense. కదలించడం Item.

కదురు *sub.* కదురు।కదుళ్లు. An *awl* or *pricker* or *punch* to bore holes with. నూలు వడికేదు కదురు.

కదుపు *sub.* కదుపు।కదుపులు. a herd or flock. vide మంద.

కథ *sub.* కథ।కథలు. A story; an episode. కథచెప్పడం To tell or relate a *story*.

కన్న *adv.* Than. అతను అక్కడికి వెళ్లడం కన్న నేను వెళ్లితే మంచిది It is better for me to go there *than* for him. vide కంటె. N. B. This adverb is used for the comparative degree.

కనడం *v. a.* కంటూ।కని. To perceive; to observe; figuratively it means to bring forth, as applied to the human and canine species. ఆదొంగలు యెక్కడికిపోయినారో ఆజాడకన్నావా? Have you *observed* any traces, to discover where those thieves have gone? ఆచిన్నది ముగ్గురు పిల్లలను కన్నది That young woman has *brought forth* three children. ఆకుక్క పదిపిల్లలను కన్నది That bitch *has produced* a litter of ten pups. కల కనడం To *dream.* కన్నతల్లి. An *own mother.*

కన్యపడుచు *sub.* కన్యపడుచు।కన్యపడుచులు. A young girl.

కన్నం *sub.* కన్నపు।కన్నములు. A hole. యెలుకలుచేసిన కన్నాలు Rat holes. దొంగలుచేసిన కన్నాలు *Holes* made by thieves. These are made in the walls of houses, the Indians sleeping uncommonly sound are seldom alarmed, and this practice of thieves making holes to get through, in order to steal, is therefore frequent in India, the walls being commonly of mud.

కనపరచడం *v. a.* కనపరుస్తూ।కనపరచి. To show; to make another observe. చూపడం.

కనికరం *sub.* కనికరపు।కనికరములు. Pity; compassion. అతనికి నాయందు కొంచమైనా కనికరం లేదు He has not the smallest *compassion* for me. కనికర పడడం To be *compassionate;* to have *pity.* కనికరంకల *Pitiful.* కనికరం లేని *Pitiless.* నా శ్రమచూచి చాలా కనికర పడుతూ వున్నాడు Seeing my difficulties, he showed me great *compassion.* దయ.

కనిపించడం *v. a.* కనిపిస్తూ।కనిపించి. To seem; to appear. నాకు ఆలాగు కనిపించినది It *seemed* so to me.

కనిపెట్టడం *v. a.* కనిపెట్టుతూ।కనిపెట్టి. To watch over; to take care of; to expect; to look for. యీబంట్రోతు యింట్లోవస్తువులు

కనిపెట్టివున్నాడు This peon is *watching over* the things in the house. అతను యీవేళ వస్తాడని కనిపెట్టివున్నాను I am *expecting* him to-day. N. B. Simply to watch, or to wake is a verb neuter.

కన్నీరు *sub.* కన్నీరు|కన్నీళ్లు. A tear. కన్నీళ్లు విడవడం To cry. కన్నీళ్లు విడుస్తూవున్నాడు He is *crying*. N. B. This is a contraction of కన్ను and నీరు.

కన్ను *sub.* కంటి|కంళ్లు. The eye. కన్నువెయ్యడం To *cast* the *eye* at a person or thing. జాలరు or వల కన్ను The *mesh* of a net. కంటి సౌజ్ఞ A blink or wink of the *eye*. కంళ్ల కలక Sore *eyes*. కంటి కొలికి The corner of the *eye*. కంటి బొమ్మ The *eye* brow. కంటి గుడ్డు The *eye* ball. కంటి రెప్ప The *eye* lid. కంటి పాప The pupil of the *eye*. కంటిరెప్ప వెంట్రుక The *eye* lash.

కనుక్కోవడం *v. a.* కనుక్కుంటూ|కనుక్కుని. To discover; to detect. వాడిదొంగతనమును కనుక్కున్నాను I have *detected* his tricks. N. B. It is also used for the verb, to *bring forth*. కుమారుణ్ని కనుక్కున్నది She has *brought forth* a son.

కనుమ *sub.* కనుమ|కనుమలు. A gap; a pass (through hills). చెరువులో నీళ్లు యెక్కువ అయినందుచాత రెండుమూడుదిక్కుల కనుమలు పడ్డవి The water having increased in the tank, has formed *gaps* in two or three places. ఫితూరీఖోర్లు ఆకొండకనుమలోనుంచి వచ్చినారు The plunderers came through the *pass* in those hills. కనమ Item. కొండలసందు

కంకడం *v. a.* కంకుతూ|కంకి. To scold; to abuse. పెళ్లాము తన మొగుణ్ని కంకినది The wife scolded her husband.

కంకర *sub.* కంకర|కంకరలు. Gravel. యిది కంకరభూమి This is a gravelly soil.

కంకణం *sub.* కంకణపు|కంకణములు. A woman's hand-ring.

కంకి *sub.* కంకి|కంకులు. An ear or head of corn. జొన్నకంకి *Jowari* or *millet* ear. వెన్ను.

కంచె *sub.* కంచె|కంచెలు. A hedge. This word ought properly to

be written కంచె. కంచియు.

కంచం *sub.* కంచపు|కంచాలు. These are small flat plates turned up at the rim, either of brass or any richer metal, out of which the Indians eat their victuals.

కంచరి *sub.* కంచరి|కంచరులు. A brass-smith. vide కంసాలి.

కంచు *sub.* కంచు|కంచులు. The name of a mixed metal, probably what we term tutenag.

కంట్లం *sub.* కంట్లపు|కంట్లాలు. The name of the bags in which the Indians carry articles for a journey on bullocks.

కంటె *adv.* The comparative adverb *than.* ఆతోటకంటె యీతోట మంచిది *Than* that, this is a good garden: that is, this is a better garden *than* that. There is no other word for expressing the Comparative Degree in Telugu excepting కంటె and కన్న.

కంటె *sub.* కంటె|కంటెలు. The name of a neck ornament worn by women and also by young boys. కంటియు.

కంఠం *sub.* కంఠపు|కంఠములు. The throat. కుత్తుక. కంఠపాఠం చెయ్యడం To get by heart.

కండ *sub.* కండ|కండలు. A piece or part. కండ పెరుగుట To grow fleshy. vide ఖండం.

కండువా *sub.* కండువా|కండువాలు. The *upper cloth* which the Indians wear, loosely over them and sometimes tie round them.

కంకె *sub.* కంకె|కంకెలు. Head or ear as applied to crops. మొక్కజొన్న కంకె Head of maize. vide కంకి. నూలుకంకె Ball of thread.

కంత *sub.* కంత|కంతలు. A hole. vide బొక్క.

కంతి *sub.* కంతి|కంతులు. The name of the wens which come in different parts of the face and body and sometimes grow to a very large size. గడ్డవలె బుట్టినట్టి వ్యాధి.

కందకం *sub.* కందకపు|కందకములు. A ditch. కోటకందకం The ditch

of a fort. అగడ్డ. తోటకందకం A garden ditch.

కందడం *v. n.* కందుతూ।కంది. To be scorched. vide కములడం.

కందిరీగ *sub.* కందిరీగ।కందిరీగలు. A wasp-bee; a hornet.

కంప్లెయింటు *sub.* కంప్లెయింటు।కంప్లెయింట్లు. *Complaint*: a term in pleading. మొర: ఫిర్యాదు.

కపటం *sub.* కపటపు।కపటములు. Mental concealment. నాయందు కపటము చేశినాడు He made use of *concealment* towards me.

కప్పడం *v. a.* కప్పుతూ।కప్పి. To cover; to overspread. ఆ బట్ట ఆసామానుమీద కప్పు *Cover* those things with that cloth. ఆ సవారీకి బురకా కప్పి వుంచినందున లోపల యెవరు వున్నారో నేను చూడలేదు That dooly or doolie is *covered up* with *boorka,* so I could not observe who was inside.

కప్పతాళం *sub.* కప్పతాళపు।కప్పతాళములు. A padlock.

కప్పు *sub.* కప్పు।కప్పులు. A covering. It is also applied to the black stuff with which the Indian women rub their teeth: some men also use it. ఇంటికి కప్పువెయ్యడం To *cover in* a house. మంచంమీద కప్పినిమిత్తం పలంగుపోషు వకటి తీసుకురా Bring a *palampore* to put as a *covering* upon the bed.

కప్పుకోవడం *v. a.* కప్పుకుంటూ।కప్పుకుని. To cover. బట్టకప్పుకుని వచ్చినాను I *threw* my cloth *over* me and am come.

కర్పూరం *sub.* కర్పూరపు (No plural.) Camphor. రసకర్పూరం Calomel. కర్పూరపు వంకాయ The name of a vegetable, bearing a red head when ripe, used in soups. It is commonly called the *love-apple* : సీమబుడ్డ బూసరకాయ : టొమటా.

కర్బూజాపండు *sub.* కర్బూజాపంటి।కర్బూజాపండ్లు. A melon.

కబూలియ్యతు *sub.* కబూలియ్యతు।కబూలియ్యతులు. A counter-agreement, commonly called a *kabooliat.* vide కదపా.

కమతం *sub.* కమతపు।కమతాలు. This term is given to the cultivation entrusted to the care of any person.

క్రమం *sub.* క్రమపు।క్రమములు or క్రమాలు. Order; regularity. అతను క్రమంచొప్పున నడుచుకొన్నాడు He conducted himself with

regularity. వరుస: విధము.

క్రమంగా *adv*. Regularly; agreeable to order. మహా క్రమంగా నడుచుకున్నాడు He conducted himself very *regularly*.

కప్పడం *v. a.* కప్పుతూ। కప్పి. To cover. చేతితో కప్పడం To cover with the hand. మాట కప్పడం To conceal the speech.

కమ్మరి *sub*. కమ్మరి।కమ్మరులు. A black-smith. vide కంసాలి.

కమలడం *v. n.* కమలుతూ।కమలి. To burn up; to scorch. యెండను పువ్వులు కమిలినవి The flowers are *burnt up* by the sun.

కమలాపండు *sub*. కమలాపంటి।కమలాపండ్లు. A sweet orange, better known by the name of *hill orange*. vide నారింజపండు.

కమ్మి *sub*. కమ్మి।కమ్ములు. A bar. యినప కమ్మి An iron bar. గడప కమ్మి The *threshold*. ముక్కు కమ్మి or ముక్కమ్మి A *nose-joy:* an ornament worn by women and fixed thro' the left side of the nose. It is a large ring, nearly two inches in diameter, of gold, set with small pearls or gems.

కంప *sub*. కంప।కంపలు. Dry bushes; thorn.

కంసాలి *sub*. కంసాలి।కంసాలులు. A gold or silver smith. This is the general name of a particular caste called కంసాలి కులం or జాతి. They consist of five distinct trades, viz. కంసాలి।కంచరి। కమ్మరి।వడ్రంగి।కాశి i.e. the *gold* or *silver smith*; the *brass-smith;* the *black-smith*; the *carpenter*, and the *stone-cutter*, who can intermarry and eat victuals at each other's houses.

కర *sub*. కర।కరలు. A spot; a stain; a mark; a hedge or an embankment. నెత్తురు కరలు *Spots* of blood. సంయా కరలు Ink *blots*. మంటి కరలు *Stains* of mud or dirt. ఆ తోటచుట్టూ కరవేశినారు They have put a *hedge* round that garden. ఆ చేనులోనుంచి నీళ్లుపోకుండా కరవేశినారు They have fixed an *embankment*, to prevent the water from running out of that field.

కర్ర *sub*. కర్ర।కర్రలు. Wood. పట్టుడు కర్ర or చేతికర్ర A walking stick, usually called *bettum*. పొయిలో కర్ర *Fire wood* or a

fire-stick.

✓ కరకసా **sub.** కరకసా|కరకసాలు. This is a term used when a reference is made to disputes regarding boundary. నా తాలూకాకూ వారి తాలూకాకూ కరకసా పడ్డది A *dispute* has arisen between him and me about our *boundaries.*

కరక్కాయ **sub.** కరక్కాయ|కరక్కాయలు. The gall-nut of which ink is made and which the Indians use in certain medicines. It is also used by painters in cloths to produce a *yellow colour aided by certain chemical preparations.*

కరగడం *v. a.* కరుగుతూ|కరిగి. To melt. వెండి కరగడం To *melt* silver. N. B. The same for all metals. Figuratively నీ మనుస్సు యింకా కరిగినదికాదు Your heart has not yet *melted.* వెన్నా లేక నెయ్యి కరగడం Butter or ghee to *melt.*

కర్మం **sub.** కర్మపు|కర్మాలు. A lot; a destiny. నా కర్మంచాత అట్లా అయినది It has been my *lot*, that it should so fall out.

కరవడం *v. a.* కరుస్తూ|కరిచి. To bite. పెద్దపులి మనిషిని కరిచినది A tiger has torn a man. కుక్క మనిషిని కరిచినది A dog has *bit* a man. గడ్డి కరిచి వచ్చినాడు He came *biting* a straw. N. B. It is a practice of people confessing themselves guilty to come with a straw in their mouths, to throw themselves down and pray for mercy.

కరారు **sub.** కరారు|కరార్లు. Agreement; condition; settlement. కరారు చెయ్యడం To *settle*; to *agree.* కరారు నామా An *agreement* paper or *promissory* note. కరారు పడడం To be *agreed.* ఆలాగున యీపని చెయ్యడానకు కరారుపడ్డాడు He has agreed to do this business in that manner.

కర్రు **sub.** కర్రి|కర్రులు. A plough-share.

కరుడు **sub.** కరుటి|కరుళ్లు. A wave. సముద్రపు కరుళ్లు The *waves* of the sea. This term is also applied to what we call the *surf.* పెంటి కరుడు The female *surf.* పోతు కరుడు The male *surf.* The outward or larger is called male; and the inner or

smaller, the female.

కరుణ *sub.* కరుణ|కరుణలు. Favour. vide కటాక్షం.

కరువు *sub.* కరువు|కరువులు. Famine. కరువు పెట్టడం *Famine* to arise. కరువులో చాలామంది చచ్చినారు Many people died in the *famine*. కరువు రావడం *Famine* to happen.

కల *sub.* కల|కలలు. A dream. నిన్నరాత్రి కలలో నిన్ను చూచినాను I saw you last night in a *dream*.

కల్ల *sub.* కల్ల|కల్లలు. A falsity. యీ మాటలలో నిజం కల్లలు రెండూ తెలిసినదికావు I do not know whether these words be true or *false*. నాతోటి అన్ని కల్లమాటలు చెప్పినాడు Every word he spoke to me was *false*.

కలకటరు *sub.* కలకటరు|కలకటర్లు. *Collector*, i. e. of the revenue.

కలగడం *v. n.* కలుగుతూ|కలిగి. To possess; to be able or can; to have power. Figuratively నీళ్లు కలిగినవి The water *is muddy*. పిల్ల కలిగినది The child *is born*. కండ్లు కలిగినవి The eyes *are sore*. In all these cases implying possession or the operation of power. Hence కద్దు *It is* or *yes*. కద్దు అని చెప్పినాను I said *yes*.

కలగాని *sub.* కలగాని|కలగానులు. A flat fish of that name.

కలత *sub.* కలత|కలతలు. Dispute; quarrel. కలత పడడం To *dispute*; to *quarrel*. మేము యిరువురము కలత పడ్డాము We two have *quarrelled* or we have *differed*.

కలప *sub.* కలప|కలపలు. House materials. ఆయిల్లు కట్టడానకు కలపకు యెంత ఖరీదు పట్టుతుంది? How much will the *materials* cost for building that house? ఇల్లు కట్టుట కుపయోగపడు ప్రమాను.

కలపక వుండడం *v. a.* కలపక వుంటూ|కలపక వుండి. Not to include; to exclude.

కలపడం *v. a.* కలుపుతూ|కలిపి. To mix; to include. పాలలో పంచదార కలపడం To *mix* sugar in the milk. ఆ లెక్కలో యీపద్దులు కలుపు *Include* these items in that account.

కల్పన *sub.* కల్పన|కల్పనలు. Invention; fable; story. గ్రంథ కల్పన

A written *story*. యీమాటలు నామీద కల్పనచేసినాడు or కల్పించినాడు He *invented* these *stories* against me.

కలము *sub.* కలము|కలములు. A gap. vide కనము.

కలం *sub.* కలపు|కలములు. A pen. కలంతో వ్రాయడం To draw or to write with a pen. కలం దాను An *ink stand*.

కలంకారి *sub.* కలంకారి|కలంకారీలు. Chintz painting. కలంకారి బట్టలు *Painted goods*. కలంకారి పని The business of *chintz painting* కలంకారి చెయ్యడం To *paint* clothes.

కల్లరొంటు *sub.* కల్లరొంటు|కల్లరొంట్లు. Client: a term used in the courts of judicature.

కలవరించడం *v. n.* కలవరిస్తూ|కలవరించి. To speak in sleep; to dream aloud.

కలాలి *sub.* కలాలి. (No plural.) A revenue term, signifying a *arrack farm*. కలాలు ఖానా Item.

కలిపించడం *v. a.* కలిపిస్తూ|కలిపించి. To invent; to fabricate. నామీద లేనిపోని మాటలు కలిపించినాడు He has *fabricated* idle stories against me. This word is sometimes written కల్పించడం.

కలియడం *v. n.* కలుస్తూ|కలిసి. To join; to unite. అతను నా పగవాండ్లతో కలిసియున్నాడు He is *joined* with my enemies.

కలియబడడం *v. a.* కలియబడుతూ|కలియబడి. To close with another. అతను వాడితో కలియబడి మహా కొట్టినాడు He *closed* with him and beat him severely.

కల్లు *sub.* కల్లు. (No plural.) A juice or liquor called *kalloo* by the Telugu people, drawn from certain trees. Europeans call this liquor *toddy*. తాటికల్లు Palmyra *kalloo* or *toddy*. యీతకల్లు Date *toddy* or *kalloo*. కొబ్బరికల్లు Coconut *kalloo* or *toddy*. This liquor is very much used by most ranks of Indians and generally preferred in a fermented state, after it has been some time drawn. కల్లు గీయడం To draw the *kalloo*. బండికల్లు The *wheel* of a carriage. సన్నికల్లు The *stone*

on which chillies and such things are bruised and ground small. ఉప్పుకల్లు *Crystal* of salt.

కలుపు ***sub.*** కలుపు|కలుపులు. Weed; the name given for the different preparations of milk. తోట కలుపు The *weeds* of a garden. చేను కలుపు The *weeds* of a field. కలుపు తియ్యడం To *weed*. నా తాలూకాలోనుంచి రెండు కావళ్ళకలుపు నా యింటి ప్రయోజనం నిమిత్తం వచ్చినది Two *cowedies* of *different kinds of milk* have come from my district for the use of my house.

కలుసుకోవడం *v. a.* కలుసుకొంటూ|కలుసుకొని. To meet; to associate. నేను అతణ్ని కలుసుకున్నాను I have *met* him.

కవ్వము *sub.* కవ్వపు|కవ్వములు. The stick with which butter is churned; a churning staff.

కవలవాండ్లు *sub.* కవలవాండ్లు Twins; only used in the plural number. కవలవాండ్లు పుట్టడం To be born *twins*. అమడలు.

కవిలె ***sub.*** కవిలె|కవిలెలు. This is the name given to the *slips* of *cadjan* or *palmyra leaves*, on which the *Curnums* of villages write their accounts. Hence the word కవిలె is commonly understood for the *accounts* themselves. కవిలె లెక్క The *caavela* or cadjan *accounts*. కరణాల కవిలె కట్టలు The bundles of the Curnums *cadjan accounts*. These are always kept in the village, to regulate the claims arising out of the concerns of revenue. లెక్క పుస్తకము.

కష్టం ***sub.*** కష్టపు|కష్టములు. Trouble; vexation; fatigue. ఉద్యోగం లేక, చాలా కష్టమును అనుభవిస్తూవున్నాను Being out of employ I suffer very great *hardship*. యీపని చెయ్యడం మహాకష్టం This business is very *laborious*. కాయకష్టం Bodily *labour*. కష్టపడడం To endure *labour* or to undergo *fatigue*.

కషాయం ***sub.*** కషాయపు|కషాయములు. The name of a decoction of spices, roots and herbs, used by the Indians in fevers. కషాయం కాచడం To decoct. ఔషధ రసం: చేదు నది.

కసరు *sub.* కసరు|కసర్లు. A gale or storm. గాలి కసరు A *gale* of wind. వర్షపు కసరు A *storm* of rain. కసరు పడడం or కసరు కొట్టడం To be *enraged* or to *storm*. కోపము: వానగాలి.

కసవు *sub.* కసవు|కసవులు. Rubbish; sweeping. ఆయింట్లో కసవు అవతల పారవెయ్యి Throw the *rubbish* of that house outside.

కసాయీ *sub.* కసాయీ|కసాయీలు. A butcher. vide కటికవాడు.

కసుబా *sub.* కసుబా|కసుబాలు. Capital; chief city; head station. కసుబాపూరు Item. ఆ పరగణా కసుబా యెక్కడ? Where is the *head station* of that *purgunnah* or province.

కస్తూరి *sub.* కస్తూరి. (No plural.) Musk. మృగ మదము. కస్తూరి పసుపు A species of *scented turmeric*, generally mixed up with the powdered sandalwood, with which the Indians rub their bodies.

కళ *sub.* కళ|కళలు. Brightness. చంద్రకళ The moon's brightness.

కళ్ళం *sub.* కళ్ళపు|కళ్ళములు. Thrashing floor or ground, made by the custom of India, in the open field. నాచేను నూర్చడానకు మనపొలంలో కళ్ళమును బాగుచెయ్యి Prepare the *thrashing floor* in my field for the purpose of thrashing my produce. కళ్ళం చెయ్యడం To *thrash*. వడ్లను నూర్చెడితావు.

కళాయీ *sub.* కళాయీ|కళాయీలు. Plating, either of silver, tin or other metal. అద్దమును, గిన్నెను, తప్పేలాను కళాయీ చేసినాడు He *put quick-silver* on the looking glass and *plated* the cup and the brass pot.

కళ్ళెం *sub.* కళ్ళెపు|కళ్ళెములు or కళ్ళెలు. A bridle. గుర్రానకు కళ్ళెమును పెట్టు *Bridle* the horse. గుఱ్ఱమునోట దగిలించెడు యినుప గొలుసు.

కా

కాక *sub.* కాక. (No plural.) Heat, of the sun or of the weather. యీ వేళ కాక విస్తరించినది The *heat* is much increased

to-day. వేడిమి: జ్వరము: తాపము.

కాకపోవడం *v. a.* కాకపోతూ। కాకపోయి. Not to be done or accomplished. అతనితో నేను చెప్పినపని కాకపోయినది The business which I required of him *has not been done.* From this verb is supposed to arise the common expression in Telugu of కాదు which is frequently used, as if it meant simply *no* or *not*. అక్కడికి వెళ్ళు అని అంటే కాదు అని అంటాడు When I told him he ought to go there, he said *no*, he would *not*.

కాకి *sub.* కాకి। కాకులు. A crow. మాలకాకి A raven. వాయసము.

కాగడం *v. a.* కాగుతూ। కాగి. To grow hot; to boil. వాడివళ్లు జ్వరం చాత నిరంతరం కాగుతూవుంటున్నది His body *burns* without any intermission from fever. నీళ్ళు కాగినవి The water has *boiled*.

కాగిదం *sub.* కాగిదపు। కాగిదములు. Paper. కాగిదాలు అంటించడం To paste *papers*. కాగిదములు గోడకు అంటించడం To paste or put up *papers* against the wall. కాకితం: వ్రాయు పత్రము.

కాగు *sub.* కాగు। కాగులు. A large earthen or iron vessel. In this, the Indians boil water for bathing. కాగు also means *heat*. కాగు పట్టడం To *heat* or *grow warm*.

కాచడం *v. a.* కాస్తూ। కాచి. To warm; to afford heat; to protect; to defend; to produce fruit. ఆనీళ్ళు కాచు *Warm* that water. యెండ మహా వడిగా కాస్తూవున్నది The *heat* is very strong. వెన్నెల మహా సొగసుగా కాస్తూవున్నది The *moonlight* is delightfully *clear*. శత్రువుల వుపద్రవం లేకుండా అతన్ని మేము కాచినాము I *protected* him from the molestation of his enemies. యీ పర్యాయముకు అతని తప్పు కాచు *Forgive him* his fault, this time. యీ సంవత్సరం ఆచెట్టు చాలా కాయలు కాసినది That tree has *produced* a great deal of fruit this year. గొల్లవాడు పశువులను కాస్తూవున్నాడు The herdsman is *tending* the cattle.

కాచివుండడం *v. n.* కాచివుంటూ। కాచివుండి. To wait in expectation

or in attendance. నేను చాలా సేపటినుంచి మీ నిమిత్తం కాచి వున్నాను I have been a long time *waiting* in *expectation* of you.

కాచు ***sub.*** కాచు. (No plural.) This is a sort of sediment arising from the boiling of the betel nut, which, being dried, is used with the betel nut in its natural state.

కాచెయ్యడం ***v. a.*** కాచేస్తూ।కాచేసి. To finish. ఆపని త్వరగా కాచెయ్యి ***Finish*** that business quickly.

కాటకం ***sub.*** కాటకవు।కాటకములు. Famine. vide కరువు.

కాటా ***sub.*** కాటా।కాటాలు. Scales for large weights. పెద్ద త్రాసు.

కాటు ***sub.*** కాటు।కాట్లు. A bite. కుక్క కాటు A dog's *bite.* పాము కాటు The *bite* of a snake. కాటుపోవడం To be *burnt,* applied to milk or victuals. కాటువాసన A *burnt taste* in victuals. కాటుపెట్టడం This verb is applied to the custom of *notching* trees with a hatchet, generally to try their age, or for some other purpose. యీ చెట్టు ముదురుదో లేతదో కాటుపెట్టిచూడు *Cut a notch* into this tree, to see of what age it may be.

కాటుక ***sub.*** కాటుక. (No plural.)The mildew or blight in grain; the black mixture made of soot and grease, which women in India rub on the edges of their eye lids. చేని కాటుక *Mildew* in grain. కండ్ల కాటుక The *black mixture* for the eyes.

కాడ ***sub.*** కాడ।కాడలు. A stalk; a slender stem of plant. తోటకూర కాడ The *stalk* of vegetable.

కాడి ***sub.*** కాడి।కాండ్లు. A yoke. దున్నే యెడ్లమీదవేసే కాడి The *yoke* put on bullocks for the plough.

కాడు ***sub.*** కాటి।కాడ్లు. A burial place. వల్లకాడు *Cemetery.*

కాదనడం ***v. n.*** కాదంటూ।కాదని. To make denial; to refuse; to reject. యీపని చెయ్యమని చెప్పితే వాడల్లా కాదన్నాడు I told him to do this business, but he *refused.*

కాదు *adv.* Not; no. అది నావల్ల కాదు I cannot do it. అవునా, కాదా? Yes or no?

కాని *adv.* Although; but; however. అతనితో యీమాటలుమాత్రమే చెప్పినాను కాని మరి వేరుమాటలు చెప్పలేదు I *only* spoke to him these words, and *no more.* నేను పోక కాని అది జరగదు *Unless* I go it cannot be done. కాని Also means a *valuation* of moneys, four of which go to an anna. ముక్కాని Three *kanees* or *three quarters* of an anna. This word also means *bad, base, worthless.*

కాంతి *sub.* కాంతి। కాంతులు. Brightness; brilliancy. కాంతిగల *bright; brilliant.* యీ వజ్రం మహా కాంతి కలిగివున్నది This diamond possesses uncommon *brilliancy.* యితని ముఖం మహా కాంతి కలిగివున్నది This person has got a very *clear* countenance. కాంతి కలగడం or కలిగి వుండడం To possess *brilliancy.*

కాపు *sub.* కాపు। కాపులు. A village man or cultivator. In another sense, a justification and also a watching. అతణ్ని చేనివద్ద కాపు వుంచినాను I have employed him *to watch* the crop. అతనికి మేము కాపుచేసినాము I have *afforded* him my *protection.* నీ కాపుయేమో నీవే విచారించుకోవలసినది It is your business to consider of your own *justification.* కాపాడడం To *watch*; to *take care.* కాపు వుండడం Item. పెద్దకాపు A *head inhabitant* or *cultivator.* కాపు కరణాలు The *inhabitants* and curnums. N. B. This word is also applied to the meaning of *heat* and *fruitfullness.* ఆ పాలుకాపు తక్కువ అయినది That milk is not sufficiently *warm.* యీ సంవత్సరం మా మిడితోటలు కాపు కలదా? Have the mango gardens *produced sufficiently* this year.

కాపురం *sub.* కాపురం। కాపురాలు. Residence. కాపురస్థలం Place of *residence.* నివాసం: సంసారం.

కాబట్టి *adv.* Therefore; consequently. కాబట్టి అలాగుచేయ

Therefore act in that manner. యీవేళ వర్షం వచ్చినది కాబట్టి రేపటిదినం బాగా వుండవచ్చును There has been rain to day, *consequently* to-morrow my be a fine day.

కాబోలును *adv.* Perhaps; probably. ఆరాజా అక్కడికి వచ్చినాడు కాబోలును That Rajah *probably* has arrived there. అతను ఆలాగు చేసినాడు కాబోలును *Perhaps* he might have done so.

కాం *adj.* A revenue term implying *private* or *own*. కాం లెక్క Private accounts, which are generally kept by curnums of villages, in *private*, besides the set of accounts usually referred to in public.

కాయ *sub.* కాయ। కాయలు. A nut; any fruit or vegetable in an unripe state. కొబ్బరికాయ The *coconut*. యీ చెట్టున అన్ని కాయలేకాని పండ్లులేవు This tree has produced *fruit*, but has not yet got ripe fruit. తలకాయ The head. కూరకాయలు *Vegetables*. This is applied only to such vegetables as produce a head like fruit. Figuratively చంప కాయ A slap of the face. మొట్టికాయ A knock on the head with the fist. This word is used in many senses, as a possessive couplative. పిల్లకాయ A boy.

కాయకం *sub.* కాయకపు। కాయకములు. Profession; business. నా కులం కాయకం యేమంటే కలంకారీపని My *profession* is to make up painted goods.

కాయడం *v. a.* కాస్తూ। కాచి. To warm; to heat. vide కాచడం.

కాయం *sub.* కాయం। కాయములు. This word is taken from the Persian and means a *fixed residence* or *appointed place*. కాయం చెయ్యడం To *confirm*; to *establish*; to *constitute*.

కారడం *v. n.* కారుతూ। కారి. To flow; to run out. గాయంలోనుంచి రక్తం కారుతూవున్నది The blood is *flowing* from the wound. కూజాకు చిల్లిపడి నీళ్ళు కారుతూవున్నవి The juglet has got a crack and the water is *running from* it.

కారణం *sub.* కారణపు। కారణములు. Cause; reason; purpose. మీరు

యే కారణంచాత యిక్కడికి వచ్చినారు? What is the *reason* of your coming here? యీ కుట్రలకు యితనే కారణం He is the *cause* of these intrigues.

కార్యం *sub.* కార్యపు|కార్యములు. Purport; business. నా కార్యం యింకా అయినదికాదు My *business* is not yet accomplished. మీరు వచ్చిన కార్యం యేమి? Tell me the *purport* of your coming.

కారు *sub.* కారు|కారులు. Pincers; tongs. కంసాలికి నిప్పులోనుంచి మూస తియ్యడానకు కారువున్నది The silver-smith has his *tongs* to take the crucible off the fire.

కారుడ్యం *sub.* కారుడ్యపు|కారుడ్యాలు. Ridicule; facetiousness. కారుడ్యం ఆడడం To ridicule; laugh at or play upon.

కారు యింగువ *sub.* కారు యింగువ. (No plural.) Asafoetida.

కాల్చడం *v. a.* కాలుస్తూ|కాల్చి. To burn. ఫితూరీకోర్లు యిండ్లు కాల్చినారు The plunderers have *set fire to* the houses.

కాలడం *v. n.* కాలుతూ|కాలి. To burn; to be on fire. యిండ్లు కాలుతూవున్నవి The houses are *burning*.

కాలం *sub.* కాలపు|కాలాలు or కాలములు. Season; time of the year. వర్షా కాలం Rainy *season*. యెండా కాలం Hot *season*.

కాలు *sub.* కాలి|కాళ్లు. A leg; a claw. పిట్ట కాలు A bird's *claw* or *foot*. కాళ్లు నొత్తడం To *shampoo*: an Eastern custom of pressing the limbs with the hands to revive the circulation of the blood. మీకాలు The *upper part* of the foot.

కాలువ *sub.* కాలువ|కాలువలు. A water channel; a canal.

కావడం *v. n.* అవుతూ|అయి. To accomplish; to fulfil; to finish; to be; to be done. ఆపని కావడానకు చాలాదినములు పట్టుతున్నవి It has take up a great many days before that business can be *finished*. కావచ్చును It may be *accomplished*. ఆపని అయినది. That business is *done*. యీ పని అయినతరవాత తిరిగి వస్తాను I will come again, after this business is *done*.

కావలసివుండడం *v. a.* కావలసివుంటూ|కావలసివుండి. To want; to

require. vide కావలియుడం.

కావలి *sub.* కావలి|కావళ్ళు. A watch; a protection. vide కాపు.

కావలియుడం *v. a.* కావలుస్తూ|కావలిసి. To want; to require. నీకు యెంత కావలుస్తుంది? How much do you *want?*

కావిడి *sub.* కావిడి|కావిళ్ళు. A *cowedy.* A light flat stick placed on the shoulders of coolies, with ropes hanging from each end, in which baggage is carried. కూలివాండ్లు సామాను నిమిత్తం తమ కావిళ్లు తెచ్చినారు The coolies have brought their *cowedies* for the baggage.

కాష్ఠం *sub.* కాష్ఠపు|కాష్ఠములు. The Sanskrit name for wood: by the Telugus, is commonly applied to the wood used for burning dead bodies. ఆవూరి నాయడు పోయినాడు గనక అతణ్ని కాష్ఠంకట్టి తీసుకునిపోయినారు The head man of that village being dead, the *funeral pile* is prepared for him and they have taken him away.

కాస్త *adj.* A little; not much. కాస్త నిప్పియియ్య Give me a *little* fire. అక్కడ కాస్త పనివున్నది I have *a little* business there. This word is frequently called కూస్త.

కాసంత *adj.* A little. కూసంత Item. vide కాస్త.

కాసీవాడు *sub.* కాసీవాని|కాసీవాండ్లు. A stone-cutter; a brick-layer. The stone-cutter will often do both works; but the brick-layer cannot cut in stone. కాసీపని *Brick-layer's* or *stone-cutter's* work. This word ought properly to be written కాసెవాడు.

కాసు *sub.* కాసు|కాసులు. A cash; an imaginary coin, eight of which, according to Telugus reckoning, go to one dub.

కి

కిటికి *sub.* కిటికి|కిటికీలు. A window.

కిటుకు *sub.* కిటుకు|కిటుకులు. An artifice. అతను చేసిన కిటుకు మీ తెలి

ఐడిలో వచ్చినదికాదు You have not obtained a proper knowledge of his *artifice.*

కిన్నెర *sub.* కిన్నెర|కిన్నెరలు. This is an instrument with cat-gut strings, played on with a bow, is of the dimensions of a dancing master's kit, but louder in its tone, from having a projecting belly to expand the sound. It is played upon by Moor people only.

కింద *adv.* Below; under. బల్ల కింద *Below* the table. నాకింద యితను వున్నాడు This man acts *under* me. కిందా మీదా *One over the other; tops* and *bottoms.* ఝెట్టీలు పట్లు పట్టుకుని కిందామీదా పడ్డారు The wrestlers having taken their grips tumbled down *one over the other.*

కిందట *adv.* Formerly. కిందట అతను యిక్కడినుంచి వూరికి వెళ్ళియుండెను He has gone away from hence *formerly* to another village.

కిఫాయతు *sub.* కిఫాయతు|కిఫాయతులు. Benefit; advantage: profit. యీ బేరంలో మనకు చాలా కిఫాయతు వచ్చినది I have got a very handsome *profit* in this bargain.

కిమ్మతు *sub.* కిమ్మతు|కిమ్మతులు. Price; valuation. ఆ గుర్రపు కిమ్మతు యెంత? What is the *price* of that horse?

కిరణం *sub.* కిరణపు|కిరణములు: కిరణాలు. Ray. సూర్య కిరణాలు The *rays* of the sun.

కిరీటం *sub.* కిరీటపు|కిరీటములు. A crown. రాజ కిరీటం The *crown* of a king.

కిస్తీ *sub.* కిస్తీ|కిస్తీలు. A revenue term called *kist* and means an instalment.

కీ

కీడు *sub.* కీడు|కీళ్ళు. An evil; a misfortune. అతనికి చాలా కీడు సంభవించినది A great *misfortune* has befallen him.

కీర్తన *sub.* కీర్తన|కీర్తనలు. A song. దేవుడిమీద కీర్తన పాడుతూవున్నారు They are singing *a song* made upon the deity.

కీర్తి *sub.* కీర్తి|కీర్తులు. Renown; reputation. అతనికీర్తి ప్రపంచం అంతటా విస్తరించినది His *reputation* has spread over the whole world.

కీలు *sub.* కీలు|కీళ్ళు. A joint; pitch, commonly called *dammar* in India. చేతి కీళ్ళు The *joints* of the hand. కాలి కీళ్ళు The *joints* of the leg. పెట్టె కీళ్ళు The *hinges* of a box. వాడ కీలు Ship *tar* or *pitch*.

కు

కు *pre.* To. This preposition changes to కి when connected with a word which has the termination in *ee*. నాకు యివ్వు Give it *to* me. అతనికి యివ్వవలెను Let it be given *to him*. వీరికి *To these*. వారికి *To those*.

కుక్క *sub.* కుక్క|కుక్కలు. A dog. ఆడకుక్క A bitch.

కుక్కగొడుగు *sub.* కుక్కగొడుగు|కుక్కగొడుగులు. A mushroom. యీ వర్షముకు కుక్కగొడుగులు చాలా మొలిచినవి This fall of rain has produced a great quantity of *mushrooms*. vide పుట్టకొక్కు.

కుక్కడం *v. a.* కుక్కుతూ|కుక్కి. To fill up or make full. పెట్టెలో బట్టలు కుక్కడం To fill a trunk with clothes.

కుచ్చు *sub.* కుచ్చు|కుచ్చులు. A tassel. పాలకీ కుచ్చులు Palanquin tassels.

కుట్ర *sub.* కుట్ర|కుట్రలు. An intrigue.

కుట్టడం *v. a.* కుట్టుతూ|కుట్టి. To sew; to sting. తేలు కుట్టడం To be *stung* by a scorpion. పాము కుట్టడం To be *stung* by a snake. జెర్రి కుట్టడం To be *stung* by a centipede. బట్టలు కుట్టడం To *sew* clothes.

కుట్టు *sub.* కుట్టు|కుట్లు. A sewing; a needlework. యీ అంగరకా కుట్టు

బాగా వున్నదికాదు The *needlework* in this jacket is not well done. కడుపు కుట్టు A *pain* in the belly.

కుటుంబం *sub.* కుటుంబపు|కుటుంబములు. Family. మా కుటుంబం యిక్కడ వున్నది కాని మా అన్నగారి కుటుంబం మరివకవూళ్లో వున్నది My *family* is here, but my brother's *family* is in another village.

కుడి *adj.* Right. కుడిపక్క *Right* side. కుడిచెయ్యి *Right* hand.

కుడుచుకోవడం *v. a.* కుడుచుకుంటూ|కుడుచుకుని. To suck. చిన్నవాడు పాలు కుడుచుకుంటూవున్నాడు The child is *sucking* milk.

కుదపడం *v. a.* కుదుపుతూ|కుదిపి. To shake. బోయీలు చాలా కుదుపుతూవున్నారు The palanquin boys *shake* very much.

కుదరడం *v. n.* కుదురుతూ|కుదిరి. To recover from sickness; to be restored; to be settled or arranged. తమ అనుగ్రహంచాత మాపని కుదిరినది By your favour my business has been *settled.* నావళ్ళు కుదిరినది My health is *restored.*

కుదరచడం *v. a.* కుదురుస్తూ|కుదిరిచి. To cure. వైద్యుడు నావళ్ళు కుదిరిచినాడు The doctor has *cured* me.

కుదుపు *sub.* కుదుపు|కుదుపులు. A shaking. యీవేళ గాడీలో కూర్చుండడంచాత నాకు చాలా కుదుపు తగిలినది I got a good *shaking,* riding in a hackery to-day.

కుదువ *sub.* కుదువ|కుదువలు. Mortgage. కుదువపెట్టడం To *mortgage;* to *pawn.* అతను యిల్లు కుదువపెట్టి బదులు పుచ్చుకున్నాడు He procured a loan by *mortgaging* his house. అతను నగలు కుదువ పెట్టినాడు He *pawned* his jewels.

కునికిపాటు *sub.* కునికిపాటు|కునికిపాట్లు. Drowsiness; sleepiness. అతను కూర్చుండి కొంతసేపు కునికిపాట్లుపడి తరువాత తన గదిలోకి పరుండ పోయినాడు After sitting down and *dozing* for some time, he retired to his room to sleep.

కునుకు *sub.* కునుకు|కునుకులు. Sleepiness. అతనికి కునుకు పట్టినది He fell *asleep.* It means a *slight sleep.*

కుంకుడు కాయ *sub.* కుంకుడుకాయ|కుంకుడుకాయలు. The soap-nut,

produced from a tree, the growth of India. This nut forms a strong lather when mixed with water, and is used in this state by the Indians to wash their hair. It is also used in India for washing horses, or other animals with. కుంకుడుకాయలో పలుకు The inside of the *kunkurookaya* nut seeds.

కుంకుడు చెట్టు *sub.* కుంకుడుచెట్టు|కుంకుడుచెట్లు. Soap-nut tree.

కుంగడం *v. n.* కుంగుతూ|కుంగి. To sink; to depress. పునాదిలో ఘట్టి బలంలేదు గనక ఆ యింటి స్తంభం కుంగినది The foundation not being sufficiently firm, the pillar of that house has *sunk.* ఆ మనిషి వుద్యోగంలేక కుంగి వున్నాడు That man is *depressed* for want of employment.

కుంచడం *v. a.* కుంచుతూ|కుంచి. To reduce; to decrease. జీతం కుంచడం To *reduce* wages. దస్తు కుంచడం To *diminish* the revenue.

కుంచం *sub.* కుంచపు|కుంచములు. A measure equal to eight seers or sixteen pounds.

కుంట *sub.* కుంట|కుంటలు. A small tank or pond; the name of a land measure. సరస్సు: పల్లము: చెఱువు.

కుంటడం *v. n.* కుంటుతూ|కుంటి. To limp; to walk lamely.

కుంటి *adj.* Lame; limping. కుంటివాడు or మనిషి A *lame* man; one who limps. కుంటితనం *Lameness.* కుంటి మాటలు ఆడడం To speak *lame* or *trifling* words.

కుండ *sub.* కుండ|కుండలు. A pot; an earthen vessel.

కుండు *sub.* కుండు|కుండ్లు. A cistern. కోటలో వున్న మనుష్యులకు మంచి నీళ్ళ నిమిత్తం బందరు దార్లో కుండ్లు కట్టించినారు They have constructed *cisterns* of good water on the road side, for the use of the people in the Fort.

కుంద *sub.* కుంద|కుందలు. A pillar. ఆ యింటికుందలు మహా పెద్దవి The *pillars* of that house are very large. N. B. This word is only current in the higher parts of the Circars.

కుంటకం *sub.* కుంటకపు|కుంటకములు. Impediment; hindrance.

కుప్ప *sub.* కుప్ప|కుప్పలు. A heap. జొన్నకుప్ప A *heap* of maize. మంటికుప్ప A *heap* of dirt. రాళ్ళకుప్ప A *heap* of stones. కుప్ప వెయ్యడం To *heap*; to *pile up*.

కుమ్మడం *v. a.* కుమ్ముతూ|కుమ్మి. To butt like a ram; to toss or strike with the horns like a bull.

కుమ్మరి *sub.* కుమ్మరి|కుమ్మర్లు. A pot-maker or potter. కుమ్మరి వాడు Item. కుమ్మరి కులం *pot-maker* caste.

కుమ్మరించడం *v. a.* కుమ్మరిస్తూ|కుమ్మరించి. To empty; to discharge. సంచీలో రూపాయీలు అన్నీ బల్లమీద కుమ్మరించు *Empty* all those rupees from the bag upon the table.

కుమార్తె *sub.* కుమార్తె|కుమార్తెలు. A daughter.

కుమారుడు *sub.* కుమారుడి|కుమాళ్ళు. A son.

కుంపటి *sub.* కుంపటి|కుంపట్లు. A chafing-dish. చలి కాచుకునే నిమిత్తం కుంపటి తీసుకురా Bring the *chafing-dish* to warm us against the cold. కుంపటిలో నిప్పులు తీసుకురా Fill the *chafing-dish* with fire and bring it here.

కుంబీ *sub.* కుంబీ|కుంబీలు. Bleaching. కుంబీ చెయ్యడం To bleach. ఆబట్ట కుంబీ బాగాలేదు That cloth is not well *bleached*.

కుయ్యడం *v. n.* కూస్తూ|కూసి. To bark or bray; to call and sing. కుక్క కూస్తూవున్నది The dog *barks*. గాడిద కూస్తూవున్నది The ass *brays*. పిట్ట కూస్తూవున్నది The bird *sings* or *whistles*. కోడిపుంజు కూస్తూవున్నది The cock *crows*.

కురచ *adj*. Short; diminutive. కురచ మనిషి A *short* man. కురచ దూలం A *short* beam. కురచ చెయ్యడం To ***diminish***; to ***shorten***. కురచగా In a ***short*** manner. అతను వారందరికన్న మహా కురచగా వుంటాడు He is by far the ***shortest*** of them all.

కుర్ర *adj*. Infantile; youthful. కుర్రడు or కుర్రవాడు Infant or a very young boy. కుర్రది Female infant.

కురవడం *v. n.* కురుస్తూ|కురిసి. To rain. వాన కురవడం Item. Figuratively it is used as follows. ఆ బంట్రోతు వరహాల నిమిత్తం వచ్చి

నప్పుడు నిప్పులు కురిపిస్తాడు That peon *is* in a *great hurry* when he comes to demand money.

కుర్చీ *sub.* కుర్చీని|కుర్చీలు. A chair.

కురుపు *sub.* కురుపు|కురుపులు. A boil. నెత్తురు కురుపులు or సెగ కురుపులు Small *boils*, produced by the heat or bad state of the blood.

కురూపం *sub.* కురూపపు|కురూపములు. Ugliness. ఆ మనిషియొక్క కురూపం యెంత అని చెప్పను? How can I well describe the *ugliness* of that man?

* కులకడం *v. n.* కులుకుతూ|కులికి. To rejoice; to gladden. ఉద్యోగం దొరికినందుచాత మహా కులుకుతూవున్నాడు He rejoices extremely because he has got an employ.

కులం *sub.* కులపు|కులములు. Caste. నీ కులం యేమి? What is your *caste*? This word is applied both to the four principal tribes or *castes* of Hindus, as well as to each particular profession. The four principal castes are the *Brahmins* called బ్రాహ్మణ కులం. The *Kshatriyas* రాచ కులం. The *Vaisyas* కోమటి కులం. The *Sudras* శూద్ర కులం. The inferior castes are those of professions, such as మంగల కులం The barber *caste*; చాకల కులం The washerman *caste*, &c.

కులస్థుడు *sub.* కులస్థుని|కులస్థులు. A person of the same caste with yourself, for the male gender. నా కులస్థులు అంతా యిక్కడి నుంచి వెళ్ళిపోయినారు My own *caste people* have all left the place. కులస్థురాలు Of the same caste, for a woman.

కులస్థురాలు *sub.* కులస్థురాలి|కులస్థురాండ్లు. One of the same caste, as relating to women. The word కులస్థులు is common to both sexes, as being in the plural.

కుసుంబా *sub.* కుసుంబా|కుసుంబాలు. A tree or shrub, the flower of which produces a beautiful red die.

కుళ్ళగించడం *v. a.* కుళ్ళగించుతూ|కుళ్ళగించి. To dig, as applied to a garden.

కుళ్ళడం *v. n.* కుళ్ళుతూ|కుళ్ళి. To decay; to grow rotten. అరటి

పండ్లు కుళ్ళిపోయినవి The plantains are *rotten*.

కుళాయా *sub*. కుళాయా|కుళాయాలు. A cap, worn by the Indians. vide టోపి.

కుళ్ళు *adj*. Rotten. కుళ్ళు నీళ్ళు. *Putrefied* water. కుళ్ళు పండ్లు *Decayed*. fruit.

కూ

కూక *sub*. కూక|కూకలు. A noise. కూకలు పెట్టడం or వెయ్యడం To make a *noise*. అక్కడ కూకలు పెట్టకు Do not make a *noise* there!

కూజా *sub*. కూజా|కూజాలు. A jar; the name of the earthen ware commonly called *jugglet*, in which water is kept for drinking.

కూడడం *v. a*. కూడుతూ|కూడి. To assemble; to join together; to sum up figures. గుంపు కూడినది There *assembled* a crowd. కోర్టు కూడినది The court is *assembled* or *met*. అంకెలు కూడడం To *reckon up* figures.

కూడని *adj*. Bad; base; worthless.

కూడా *pre*. With; accompanying. అతనితో కూడావచ్చినాను I came *along with* him.

కూడు *sub*. కూటి|కూళ్ళు. Victuals. This term is generally used by common people. The more polished term is అన్నం.

కూత *sub*. కూత|కూతలు. A barking; a braying; the call of a bird. పిట్టకూత The *whistling* or *singing* of a bird. పెట్టకూత A hen's *cackling*. vide కుయ్యడం.

కూర *sub*. కూర|కూరలు. Garden greens. తోటకూర *Spinage* or *spinach* or *small greens*. పెరుకూర A *long* kind of *greens*.

కూరగాయ. *sub*. కూరగాయ|కూరగాయలు. Vegetables of all descriptions go by this name.

కూరడం *v. a*. కూరుతూ|కూరి. To load; to fill. ఆ తుపాకి కూరి తీసు

కూరిరా *Load* that firelock and bring. ఆ గోతులలో మన్నూ రాళ్లన్నూ కూరు *Fill* those holes with earth and stones.

కూర్చడం *v. a.* కూర్చుతూ। కూర్చి. To compose; to join; to combine. అతను ఆ గ్రంథంలో మాటలు బాగా కూర్చినాడు His words are well *arranged* in that composition. దర్జీ దుప్పట్లు కూర్చినాడు The tailor has *joined* the clothes.

కూర్చుండడం *v. n.* కూర్చుంటూ। కూర్చుండి. To sit. అక్కడ కూర్చుండు *Sit down* there.

కూలడం *v. n.* కూలుతూ। కూలి. To fall down; to overturn. Used with కింద. Such as గోడ కిందకూలినది The wall *fell down.* బండి కూలినది The carriage was overturned. కూలచడం To cause to fall.

కూలి *sub.* కూలి. (No plural.) Hire or labcur. నీవు వాడికి యెంత కూలియిచ్చినావు? How much did you give him for his *coolie* or *hire.* కూలివాడు A *labouring man,* usually called a *coolie.* తోట తవ్వేటందుకు కూలివాండ్లు వచ్చినారా? Have the *coolies* come to dig in the garden? కూలిపని *Work* for *hire.*

✓ కూసం *sub.* కూసపు। కూసాలు. The name of the *cast skin* of a snake. It also means a *dress* worn by very young children. కూసం విడవడం To *cast* the *skin,* as a snake. పాము కూసం A *snake's skin.* ఆ చిన్నదానికి కూసం తొడిగించు Put on that *infant's dress.* కుబుసము : కుసుము.

కె

కెంపు *sub.* కెంపు। కెంపులు. A ruby.

• కెలకడం *v. a.* కెలుకుతూ। కెలికి. To turn or twist; to mix up or stir. వెంనపూసలో వేలుపెట్టి కెలికినాడు He put his finger in the butter and *stirred* it up. అతను అంనమాటలు కెలికినాడు He *turned and twisted* the words that were spoken by him.

కే

కేక *sub.* కేక। కేకలు. Noise. vide కూత; కూక.

కేవు *sub.* కేవు। కేవులు. Freight. నీవాడ కేవుయెంత? What is the *freight* of your ship?

కై

కైతప్పు *sub.* కైతప్పు। కైతప్పులు. A mistake in writing. నావల్ల కైతప్పువచ్చినది I have made a *mistake* in writing, that is, I have written *wrong*.

కైదు *sub.* కైదు। కైదులు. Prison; confinement. అతణ్ని కైదులో వెయ్యడమైనది He has been put in *confinement*. కైదు చెయ్యడం To *confine*; to *imprison*.

కైలు *sub.* కైలు। కైళ్లు. A revenue term, signifying the *measurement* of the crops, before a division of it is ordered. కైలుకొవడం To make a *kyle* or form a *measurement*. ఆకుప్ప కైలుకొలేదు That heap has not been *measured*. కైలుచెయ్యడం To *measure* grain.

కైవారం *sub.* కైవారపు। కైవారములు. Circumference. ఆ స్తంభపు కైవారంకొలిచితే Bring me the *measurement* of that *pillar*.

కొ

కొట్టడం *v. a.* కొట్టుతూ। కొట్టి. To flog; to beat. అతణ్ని యితడు కొట్టినాడు This man has *beat* the other one. మేజిస్ట్రేటువారు దొంగలను కొట్టించినారు The magistrate has caused the thieves to be *flogged*. దార్లుకొట్టడం To *rob* on the *highways*.

కొట్టివెయ్యడం *v. a.* కొట్టివేస్తూ। కొట్టివేసి. To exclude; to dismiss; to strike out. ఆ జాబితాలోనుంచి అతనిపేరు కొట్టివెయ్యి *Strike* his name *out* of that list. కొర్టువారు అతని వ్యాజ్యం కొట్టివేసినారు

The court has *dismissed* his suit.

కొట్టు *sub.* కొట్టు|కొట్లు. A beating; a flogging; a godown. బియ్యపుకొట్లు Rice *godowns.* సామాను కొట్లో వేసినారు They have put the baggage in the *godown.*

కొఠి *sub.* కొఠి|కొఠీలు. A soucar's place of business, synonymous with *banking house* or *bank.* ఆ సాహుకారు యెక్కడ కొఠి వేసినాడు? Where has that soucar or sowkar fixed his *place* of *business?*

కొడవలి *sub.* కొడవలి|కొడవండ్లు. A sickle. మహసూలు కోతకు కొడవండ్లు తెచ్చినారు They have brought the *sickles* for cutting the crops.

కొడి *sub.* కొడి|కొళ్ళు. A flame; a flag. అగ్నిహోత్రపు కొడి The *flame* of fire. దీపపు కొడి The *flame* of a lamp. మైనపువత్తి కొడి The *flame* of a candle. కుంపిణీవారి కొడి వేసిన నాటనుంచి మేము వారి ప్రాపకంలో వుండి వున్నాము We have lived under the Company's protection, ever since their *flag* was raised.

కొడుకు *sub.* కొడుకు|కొడుకులు. A son. vide కుమారుడు.

కొణుజు *sub.* కొణుజు|కొణుజులు. A tick. పశువు తొడుగు.

కొత్త *adj.* New. కొత్తసామాను *New* things.

-కొతకడం *v. n.* కొతుకుతూ|కొతికి To evade or prevaricate in speech. మాటలుఅన్ని చెప్పక కొతుకుతాడు He *prevaricates* and would not tell all.

కొద్ది *adj.* Little; small; few. కొద్దిపని A *small* business. కొద్దిమంది *Few* people. కొద్దిచెయ్యడం To *diminish*; to *curtail.* నా జీతం కొద్దిచేసినారు They have *curtailed* my allowances. ఈశ్వరుడు వారిపని కొద్దిచేసినాడు Providence has *brought* them into this *low state.* కొద్దిపరచడం Item.

కొదవ *sub.* కొదవ. (No plural.) A remainder; a residue. vide కడమ.

కొన *sub.* కొన|కొనలు. An end. vide కడ.

కొనడం *v. a.* కొంటూ|కొని. To purchase. It is used in all

senses.

కొన్ని *adj*. Some. కొన్నివస్తువలు *Some* articles. కొన్నిపశువులు *Some* cattle. This word is applied only to things or animals.

కొర్న *adj*. Waste. కొర్నభూమి లేక యరనుభూమి Waste land.

కొంగ **sub**. కొంగ।కొంగలు. A crane. It is the general name of birds of this species.

కొంగు **sub**. కొంగు।కొంగులు. Hem or border of a garment or piece of cloth. పైటకొంగు End of a woman's cloth, thrown over the shoulder.

కొంచుపోవడం *v. a.* కొంచుపోతూ।కొంచుపోయి. To carry away; to remove. ఆ వస్తువు అక్కడనుంచి కొంచుపో *Carry* that thing *away* from that place.

కొంచం *adj*. Little or few. కొంచం మంది Few people. vide కొద్ది.

కొంటె **sub**. కొంటె।కొంటెలు. Depravity; impudence; is generally applied to young people. కొంటెవాడు A *wicked roguish* fellow. కొంటె తనం *Depravity*; *wickedness.*

కొండ **sub**. కొండ।కొండలు. A hill; a rock. కొండ కనము or వాక A *pass* or *narrow road* between two hills. కొండ చిలువ The *rock* snake.

కొండముచ్చు **sub**. కొండముచ్చు।కొండముచ్చులు. The *large, black faced* monkey.

కొండనాలికె **sub**. కొండనాలికె।కొండనాలికెలు. The palate of the mouth.

కొండి **sub**. కొండి।కొండ్లు. A sting. తేలుకొండి The *sting* of a scorpion. చీమకొండి The *bite* of an ant, that is, the ***sting***. దోమకొండి A mosquito *bite*, literally ***sting***.

కొండెం **sub**. కొండెపు।కొండెములు False complaint. నేను నాపనిలో జాగ్రతగా వుండలేదని నామీద అతను కొండెములు చెప్పినాడు He made ***false statements*** against me, of not being careful in my business.

కొంత *adv*. Some or few. కొంతమంది A few people. కొంత పయికం

Some money.

కొందరు *adj.* Some or some people. కొందరు మనుష్యులు Item. This word is entirely applied to people.

కొప్పు *sub.* కొప్పు|కొప్పులు. The hair knot, fixed in the manner observed by the women in India.

కొబ్బరి *sub.* కొబ్బరి. (No plural.) This is the name given to the white substance *inside* of the *coconut.* They make an oil from this stuff, which is consequently called కొబ్బరి నూనె *Coconut oil.* కొబ్బరిపిండి *Coconut* meal or flour, which means the *refuse* of the stuff left in the mill, after expressing the oil from it, which is given to fatten bullocks. కొబ్బరిచెట్టు A *coconut* tree. కొబ్బరికాయ The *coconut* fruit. కొబ్బరిమట్ట or ఆకు *Coconut* leaf. కొబ్బరికల్లు *Coconut* toddy. This toddy is not commonly drawn or used to the northward, where the palmyra toddy is the prevailing liquor.

కొమ్మ *sub.* కొమ్మ|కొమ్మలు. A branch. చెట్టుకొమ్మ The *branch* of a tree.

కొమ్ము *sub.* కొమ్ము|కొమ్ములు. A horn. ఎద్దుకొమ్ము A bullock's *horn.* కొమ్ముబూర A blowing *horn.* This word also means the *mark* to the consonant, which makes it sound like *oo*, called *Kommoo.*

కొయ్య *sub.* కొయ్య|కొయ్యలు. Wood; a ship's mast. వాడ కొయ్య Item. రెండు కొయ్యలవాడ A *two masted* vessel. N. B. *Wood* is the real meaning but, by custom, it is applied to *masts* of a ship.

కొయ్యడం *v. a.* కోసాను|కోసి. To cut; to amputate; to pluck; to gather. పండ్లు కొయ్యడం To *gather* fruit. పువ్వులు కొయ్యడం To *pluck* or *gather* flowers. ముక్కు కొయ్యడం To *cut off* a nose. N.B. This was the practice amongst the Zemindars for the punishment of thieves, before the Judicial system

was established.

కొరకడం *v. a.* కొరుకుతూ।కొరికి. To gnaw. పిట్ట జామపండు కొరికినది A bird has been *gnawing* at the guava fruit.

కొరకంచు *sub.* కొరకంచు।కొరకంచులు. A fire brand.

కొరకు *pre.* For; on account of. vide కోసం.

కొరడుపారడం *v. n.* కొరడుపారుతూ।కొరడుపారి. To be benumbed or to deaden. అతను నీళ్ళలో శానాసేపు నిలుచున్నందున వళ్లు కొరడు పారినది Having been a long time in the water, his body has become *numbed.*

కొరివి *sub.* కొరివి।కొరువులు. A fire brand. vide కొరకంచు.

కొల *sub.* కొల।కొలలు. *Measurement.* ఆ ధాన్యపుకొల మర్యాదప్రకారం లేదు The *measurement* of that grain is not agreeable to standard. యిక్కడ కొలలు అన్నీ పిచ్చికొలలు The *measures* at this place are all false *measures.* It also applies to land.

కొల్ల *sub.* కొల్ల।కొల్లలు. Dissipation; booty. యీ సొమ్ము నాకు కొల్లగా వచ్చినదికాదు I did not get this property as a *booty.*

కొలపడం *v. a.* కొలుపుతూ।కొలిపి. This verb is applied to the prompting of the men to the dancing girls at a nautch, to assist them in the words of the song, which generally accompanies the dancing. మేలుకొలపడం To *wake* a person *from sleep.* వుసుకొలపడం To *set* a dog *upon* one.

కొల్లపెట్టడం *v.a.* కొల్లపెట్టుతూ।కొల్లపెట్టి. To dissipate; to squander; to make away with. వూరిరైతులు మహసూళ్లు బొత్తిగా కొల్లపెట్టినారు The village people have completely *made away* with the produce. అతను యింట్లో సొమ్ముఅంతా కొల్లపెట్టినాడు He has *squandered away* the whole of his estate.

కొలవడం *v. a.* కొలుస్తూ।కొలిచి. To measure; to serve; to worship. ధాన్యం కొలవడం To *measure* grain. బట్ట కొలవడం To *measure* cloth. భూమి కొలవడం To *measure* ground. దొరను కొలవడం To serve the master. దేవుని కొలవడం To worship God.

కొలిమి *sub.* కొలిమి|కొలుములు. A forge. కమ్మరవాడు కొలిమి పెట్టలేదు The blacksmith has not *set up* his *forge*.

కొలువు *sub.* కొలువు|కొలువులు. Service; servitude. vide నవుకరీ.

కొవ్వడం *v. n.* కొవ్వుతూ|కొవ్వి. To strengthen and get fat. Figuratively, to swell out with pride or riches.

కొవ్వు *sub.* కొవ్వు. (No plural.) Grease; fat. పందికొవ్వు Hog's *lard*.

కొస *sub.* కొస|కొసలు. End. vide కొన.

కొసరడం *v. a.* కొసురుతూ|కొసిరి. To demand over. అతను బాజార్లో కూర కొన్నప్పుడు చాలా కొసిరినాడు కాని యేమిన్ని యివ్వలేదు Buying greens in the bazaar, he tried hard to *get* something *over*, but nothing was given.

కో

కోక *sub.* కోక|కోకలు. A name given to the clothes worn as the usual dress by the women in India. vide చీర.

కోట *sub.* కోట|కోటలు. A fort. ఆ పట్నంలో కోట కట్టించినారు They have built a *fort* at that town.

కోర్టు *sub.* కోర్టు|కోర్టులు. The court; any court of justice.

కోడలు *sub.* కోడలు|కోడండ్లు. A daughter-in-law; pl. Daughters-in-law.

కోడి *sub.* కోడి|కోళ్లు. A fowl. కోడికూత The *crow* of a *cock*. కోడిపిల్ల A *chicken*. కోడిజుట్టు A *cock's* comb. పిల్లలకోడి A brood *hen*. సీమకోడి A European *fowl*; the name usually given to a *turkey*. కోడిఆర A *cock's* spur or heel.

కోడు *sub.* కోటి|కోళ్లు. The leg of a cot. మంచంకోడు Item. ఊరిదరి పీటిపల్లము A *water-course*.

కోడె *sub.* కోడె|కోడెలు. A male or bull calf; steer.

కోణం *sub.* కోణపు|కోణములు. A corner; an angle. ఆ బల్లకు కోణములు బాగా తీర్చినావా? Have you measured the *angles* of that table properly?

కోత *sub.* కోత|కోతలు. A cutting. కోతకాలం Harvest time. యీ దేశంలో కోతకాలం యిదికాదు This is not the *time* of *harvest* in this country. మహాన్యాలు కోతకు తయారుఅయినది కాదు The *crop* is not yet ripe for *cutting.*

కోతి *sub.* కోతి|కోతులు. A monkey. pl. Monkeys.

కోనేరు *sub.* కోనేటి|కోనేరులు. A pond or small piece of water in a garden, generally called *tank.* అతను కోనేరు వకటి తవ్వించినాడు He got dug a *tank* or *pond.*

కోపం *sub.* కోపపు|కోపములు. Anger. అతను నామీద చాలా కోపం చేసినాడు He has been exceedingly *angry* with me.

కోమటి *sub.* కోమటి|కోమట్లు. A banian or banyan. కోమటి కులం The *banian* caste. కోమటివాడు A *banian* man. కోమటిది A *banian* woman. This is considered to be the third caste amongst the Hindoos or Hindus.

కోర *sub.* కోర|కోరలు. A tusk; a fang; the side teeth of the human head. పాముకోరలు The *fangs* of a snake. పులికోరలు The *teeth* or *fangs* of a tiger. పందికోర The tusk of a boar.

కోరడం *v. n.* కోరుతూ|కోరి. To wish; to hope; to choose. మీరు తగువర్లను కోరుకున్నారా? Have you *chosen* arbitrators? సాక్షులను కోరడం To *choose* witnesses.

కోరా *adj.* Unbleached. కోరాబట్ట *Unbleached* cloth. కోరా బారచాపులు *Unbleached* long cloths. కోరా బంగారం *Adulterated* gold; what the pagoda is made of, that is, with *alloy* in it.

కోరిక *sub.* కోరిక|కోరికలు. A desire; a wish; a hope. మీ కోరిక యేమి? What is your *wish?* మీకు భాగ్యం రావలెనని నాకు కోరికవున్నది My *hope* is, that you may be rich.

కోల *sub.* కోల|కోలలు. A stick; an arrow. కోలల పొది A quiver of *arrows.* ఆ విల్లుకాడు కోలలు బాగా వేస్తాడు That bowman is very expert in delivering his *arrows.* తవ్వుకోల A *hoe,* to grub up grass. This is the method of cutting grass in

India, for horses and other animals.

కోసం *pre.* For; because of; on account of. నా కోసం అతను వచ్చినాడు He has come *for*, or *on my account*, or *because of* me. నా కోసం విచారించవద్దు Do not be grieved *for*, or *on my account*.

కోసు *sub.* కోసు|కోసులు. A distance of two miles, as it is generally reckoned, but it varies so considerably in different parts of the country, as seldom to be depended on.

కౌ

కౌగిలి *sub.* కౌగిలి|కౌగిళ్లు. An embrace. స్నేహితుడియొక్క కౌగిలి చాలా సంతోషమును కలగచేసినది The *embrace* of a friend gave great satisfaction. కౌగిలించుకోవడం To *embrace*. This word is usually written కౌగలించుకోవడం.

కౌజు *sub.* కౌజు|కౌజులు. A partridge. కంజు Item.

కౌను *sub.* కౌను|కౌనులు The waist; a pure Telugu word, now obsolete.

కౌలు *sub.* కౌలు|కౌళ్లు. Agreement; lease.

కౌసు *sub.* కౌసు|కౌసులు. General name given to meat purchased in the bazaar, more particularly applied to prawns and fish of any kind.

ఖ

ఖర్చు *sub.* ఖర్చు|ఖర్చులు. Expenditure or expense. ఖర్చుచెయ్యడం To make *expense*; to spend. ఆ మనిషి చాలా ఖర్చుచేస్తాడు That man lives at a great *expense*. నా దగ్గర ఖర్చుకు ఏమీలేదు I have got nothing for my *expenditure*.

ఖజానా *sub.* ఖజానా|ఖజానాలు. Treasure; money. ఖజానాపెట్టె A *cash* chest. ఖజాంచి A *cash-keeper*.

ఖర్జూరచెట్టు *sub.* ఖర్జూరచెట్టు|ఖర్జూరచెట్లు. The palm or date tree.

ఖర్జూరపండు *Date fruit.*

ఖడాయించడం *v. a.* ఖడాయిస్తూ।ఖడాయించి. To erect; to raise. డేరా ఖడాయించడం To *raise* or *pitch* a tent. డేరావెయ్యడం is more generally used.

ఖబరు ***sub.*** ఖబరు।ఖబర్లు. News; information. అతను వచ్చినాడని మాకు ఖబరు తెలిసినది I am *informed* he is arrived. బజారు ఖబరు Bazaar *reports*, that is, *fabrications*. వాడ ఖబరు Ship *news*. నోటి ఖబరు Verbal *information*.

ఖరీదు ***sub.*** ఖరీదు।ఖరీదులు. Price; value. ఖరీదు చెయ్యడం To *value*. vide విలవ.

ఖానిగీ *adj.* Private; clandestine. ఖానిగీ సొమ్ము *Private* money. ఖానిగీ లెక్కలు *Private* accounts. ఖానిగీ పని *Private* business; any thing done in a *clandestine manner*. నీవు చేసిన ఖానిగీపని నాకు తెలిసినది I am well acquainted with all your *private doings*.

ఖాలీ *adj.* Empty. ఆ యిల్లు ఖాలీ చేసినారు They have left that house *empty*.

ఖావందు ***sub.*** ఖావందు।ఖావందులు. Master; superior. vide దొర.

ఖాసా *adj.* Own; private. నా ఖాసాయిల్లు My *own* house. జమీందారుడి ఖాసాలు A zemindar's *private* servants, that is, his *slaves*.

ఖూనీ ***sub.*** ఖూనీ।ఖూనీలు. Murder. ఖూనీ ఖోరు A *murderer*.

గ

గచ్చు ***sub.*** గచ్చు. (No plural.) The name given to what is generally called ***fine chunam.***

గజ్జ ***sub.*** గజ్జ।గజ్జలు. The groin.

గజం ***sub.*** గజము।గజములు. A yard measure. తుపాకీగజం A ***ram-rod.***

గజ్జి ***sub.*** గజ్జి. (No plural.) The itch.

గజ్జె ***sub.*** గజ్జె।గజ్జెలు. Morris bells, tied by dancing girls to

their feet, when they dance; bells tied to the trappings of horses in India.

కట్టన చెయ్యడం *v. a.* కట్టనచేస్తూ।కట్టనచేసి. To ram down; to beat. ఫిరంగిలో మందుగుండువేసి కట్టనచేస్తూవున్నారు They are *loading* the cannon with powder and ball and *ramming* it home. బందీవాళ్లు దారిఅంతా కట్టనచేస్తూవున్నారు The prisoners are *beating* the road hard. చాకలవాడు బట్టలు కట్టనచేస్తూవున్నాడు The washerman is *beating* the clothes.

కట్టి *adj.* Strong; capable. కట్టిపని Substantial work. కట్టిమనిషి A *strong* man. కట్టివాడు A man of *capacity*.

కట్టు *sub.* కట్టు।కట్లు. A bank or dam. vide కట్ట.

కడ *sub.* కడ।కడలు. A cane, stick or stalk. వెదురుకడ A bamboo *stick*. జొన్నకడ A maize *stalk*. చెరుకుకడ The *stalk* of the sugar plant. తలకడ A *pillow*, according to idiom.

కడ్డ *sub.* కడ్డ।కడ్డలు. A boil; an ulcer; a root; a lump of earth. అతని వీపుమీద పెద్దకడ్డ లేచినది A large *ulcer* has come upon his back. మంటికడ్డ A clod of earth. పెండలపు కడ్డలు *Yams*. కడ్డకట్టడం To grow into *lumps* or *congeal*. నెయ్యి కడ్డకట్టినది The ghee is got into *lumps*, that is, *congealed*.

కడన *sub.* కడన।కడనలు. Acquirement; a regard. కడన చెయ్యడం To *regard*; to *acquire*. అతని కడన యేమాత్రం వుంటుంది? How much has that man *acquired*? అతను యెవరినీ కడనచెయ్యడు He has no *regard* for any person.

కడప *sub.* కడప।కడపలు. A threshold.

కడపడం *v. a.* కడుపుతూ।కడిపి. To put off; to postpone. యితను మాకు సొమ్ము యివ్వక కడుపుతూవున్నాడు He won't pay me my money and *puts* me *off*.

కడమంచ *sub.* కడమంచ।కడమంచలు. A stand or wooden horse, to hold trunks and boxes.

కడ్డం *sub.* కడ్డపు।కడ్డములు. The beard. మనిషి కడ్డం A man's beard.

చింబోతు గడ్డం The *beard* of a goat. ఆ మనిషిగడ్డం తెల్లగా వున్నది That man's *beard* is gray.

గడ్డి *sub.* గడ్డి. (No plural.) Grass. గడ్డియిల్లు A *thatched* house. గడ్డినేత *Thatching.*

గడించడం *v. a.* గడిస్తూ|గడించి. To provide for yourself; to acquire. అతను శానాసొమ్ము గడించినాడు He has *acquired* a great deal of money.

గడియ *sub.* గడియ|గడియలు. A bolt; the Telugu hour. ఆ తలుపు గడియవెయ్యి *Bolt* that door. యిక్కడికివచ్చి వకగడియ అయినది A *gurry* of time has passed since I came here. N. B. Two *gurries* and a half are reckoned to our English hour.

గడియుడం *v. n.* గడుస్తూ|గడిచి. To elapse; to expire; to pass. నలసంవత్సరం గడిచినది The year Nallah has *expired.* ఆ వుపద్రవములోనుంచి గడిచివచ్చినాడు He has *escaped* from that danger, and is come away.

గడుసు *adj.* Self confident; of good address. గడుసు మనిషి A man of free approach and elegant manners.

గణితం *sub.* గణితపు|గణితములు. Arithmetic. యితను గణితప్రజ్ఞలో మహాగట్టివాడు He is well versed in the science of *Arithmetic.*

గత్తర *sub.* గత్తర|గత్తరలు. Disturbance; vexation. గత్తరచెయ్యడం To *disturb; to give trouble.* అతను వూళ్లోకివెళ్లి గత్తరచేసినాడు He went to the town and created *disturbance* there.

గతి *sub.* గతి|గతులు. State; condition; nature. వాడుచేసిన మాయచాత మాకు యీగతి సంభవించినది This is the *condition* I am brought to, owing to his deceitful conduct. యీశ్వరగతి యీచొప్పున వున్నది Such is the *will* of providence. గ్రహగతి The *course* of the planets.

గద్ద *sub.* గద్ద|గద్దలు. A kite.

గది *sub.* గది|గదులు. A room; an apartment; a chamber.

గనక *adv.* Therefore; because. vide కాబట్టి.

గని **sub.** గని।గనులు. A mine. వజ్రాలగని A diamond ***mine.***

గంజాయి ***sub.*** గంజాయి. (No plural.) This is the preparation made from the leaf of the poppy, which is taken in great quantities in India mixed up with tobacco and smoked in the hookah. It has an exhilarating and intoxicating effect, like the opium.

గంజి ***sub.*** గంజి. (No plural.) *Conjy.* గంజినీళ్లు Thin *conjy.* This is rice boiled down to a liquid and is a very cooling, wholesome drink.

గంజీఫా ***sub.*** గంజీఫా।గంజీఫాలు. These are small thick tablets, ninety six in number, on the principle of our cards; with king, and vizier, drawn upon some; and 1, 2, 3, to the number of 10 marked on others. They are commonly of eight different colours; generally played by three people; but four can play at them. The game is called ***ganjeepha,*** from the Persian. గంజీఫా ఆడడం To play at ***ganjeepha.***

గంటం ***sub.*** గంటపు।గంటములు. The *iron pen;* ***style;*** an iron pen with which the Indians write on the palmyra leaf. గంటంతో వ్రాయడం To write with the *guntum* or ***style.***

గండం ***sub.*** గండపు।గండములు. Danger; peril; fatality. గండం తప్పడం To escape from *danger.*

గండ్ర ***adj.*** Cunning; sharp; quick. మహాగండ్ర మనిషి A man of great ***cunning;*** vulgarly termed a ***knowing fellow.*** గండ్ర యిసుక ***Coarse*** sand.

గండి ***sub.*** గండి।గండ్లు. A small channel cut in the bank of a tank for letting the water go into the fields; a breach in the bank, when the water forces its way through.

గంత ***sub.*** గంత।గంతలు. A bullock saddle. ఆ యెద్దుమీద గంత వేసినావా? Have you ***saddled*** that ***bullock?***

గంతువెయ్యడం. ***v. n.*** గంతువేస్తా।గంతువేసి. To jump; to vault.

గంధం *sub.* గంధపు|గంధములు. Prepared sandal-wood in the state in which the Indians rub it on their bodies; the general term for smell. ఇక్కడ మంచిగంధం కొట్టుతూ వున్నది There is a *nice smell* here. దుర్గంధం *Bad smell.* మంచి గంధం *Sandal-wood;* a *good smell.*

గంధకం *sub.* గంధకపు. (No plural.) Brimstone.

గబ్బిలం *sub.* గబ్బిలపు|గబ్బిలములు. A bat.

గంప *sub.* గంప|గంపలు. A basket, such as coolies use for carrying wine &c.

గ్రంథం *sub.* గ్రంథపు|గ్రంథాలు. A composition; a work, such as contains both prose and verse. గ్రంథం Also means the *collection* of *leaves* in which the work is contained, commonly called a *book.* It is also the name of the letter, in which the Sanskrit is written amongst the Malabar people.

గ్రంధిజినస్సు *sub.* గ్రంధిజినస్సు|గ్రంధిజినస్సులు. Medical drugs. ఆ ఔషధంలోకి ఆ గ్రంధిజినస్సులు తీసుకునిరా Bring those *drugs* here, to mix up in that medicine.

గ్రహం *sub.* గ్రహపు|గ్రహములు. A planet; a demon. అతణ్ని గ్రహం పట్టినది He is possessed by a *demon.* సూర్యుడు చంద్రుడు మొదలైన గ్రహములు The sun and moon and other *planets.*

గ్రహణం *sub.* గ్రహణపు|గ్రహణములు. An eclipse. సూర్యగ్రహణం An *eclipse* of the sun. చంద్రగ్రహణం An *eclipse* of the moon. గ్రహణం పట్టడం To be *eclipsed.*

గ్రహించడం *v. a.* గ్రహిస్తా|గ్రహించి. To comprehend. ఆ వుత్తరములో మతలబు గ్రహించినావా? Did you *understand* the *meaning* of that letter?

గర్భం *sub.* గర్భపు|గర్భములు. The belly. గర్భంతో వుండడం To be *pregnant.* ఆ స్త్రీ పది సంవత్సరములనుంచి పిల్లలులేక యిప్పుడు గర్భంతో వున్నది That woman is now *big with child,* after having been ten years without getting children.

గరిటె *sub.* గరిటెను|గరిటెలు. A ladle; a spoon. N. B. The word గంటె has been adopted to signify a *spoon*, but గరిటె is the proper word.

గరిడీ *sub.* గరిడీని|గరిడీలు. Place of exercise. యీవేళ గరిడీలోకి సాధనం నిమిత్తం వెళ్ళినాను I went this day to the *place* of *exercise* to practise.

గర్భిణి *sub.* గర్భిణిని|గర్భిణులు. Pregnancy: pregnant woman. vide గర్భం.

గరుత్మంతుడు *sub.* గరుత్మంతుని|గరుత్మంతులు. The kite commonly called *Garutmanthudu,* which the Indians consider sacred from an idea that Vishnoo used to ride upon this bird, or upon one of the same species, but infinitely larger.

గర్వపడడం *v. n.* గర్వపడుతూ|గర్వపడి. To be insolent; to be purse proud.

గర్వం *sub.* గర్వపు|గర్వములు. Sauciness; insolence; pride.

గర్వంగా *adv.* Insolently. అతను నాతో మహా గర్వంగా మాట్లాడినాడు He spoke to me very *overbearingly.*

గరువు *sub.* గరువు|గరువులు. A sandy, low, flat soil. గరుపనేల Item.

గల్లంతు *sub.* గల్లంతు|గల్లంతులు. Disturbance. vide గత్తర.

గల్లా *sub.* గల్లా. (No plural.) Grain. యీవూళ్లో యెంత గల్లా వున్నది? How much *grain* is there in this village?

గవ్వ *sub.* గవ్వ|గవ్వలు. A cowrie or cowry the average of which is eighty to one dub.

గాక *adv.* Besides; moreover. యిదిగాక *Besides this; moreover.* యిదిగాక మరికొంచెమైనా వున్నదా? Is there any more *besides this?* మీరు యిచ్చినదిగాక యింకా పదిరూపాయీలు వున్నవి *Besides* what you gave, there are ten rupees *over.*

గాగరా *sub.* గాగరాను|గాగరాలు. An under-garment; the same

as petticoat.

గాజు *sub.* గాజు।గాజులు. Glass or China-ware; glass hand-rings. గదిలోవున్న గాజుచిప్ప తీసుకునిరా Bring that *China-vessel* from the godown. ఆ ఆడమనిషి కొత్తగాజులు తొడుక్కున్నది That woman has put new *hand-rings* or *bangles* on.

గాడి *sub.* గాడి।గాడీలు. A Hackery; a carriage drawn by bullocks used by the Indians.

గాడిద *sub.* గాడిదె।గాడిదెలు. An ass. గాడిదకూత The braying of an *ass.*

గానుగ *sub.* గానుగ।గానుగలు. A press; a mill. నూనె గానుగ An oil *press.* చెరుకు గానుగ A sugar *press.* గానుగ ఆడడం To *work* a *mill.*

గాబోలును *adv.* Perhaps. vide కాబోలును.

గాభరా *adj.* Confused; perplexed. అతడితో బెదురుమాటలు చెప్పి గాభరా చెయ్యకు Do not *confuse* him, by speaking threatening words.

గాయం *sub.* గాయపు।గాయాలు or గాయములు. A wound. గాయం తగలడం or కావడం To be *wounded.* గాయం చెయ్యడం To *wound.*

గ్రామం *sub.* గ్రామపు।గ్రామములు. A village.

గ్రాసం *sub.* గ్రాసపు।గ్రాసములు. Subsistence. నీకు గ్రాసముకు యేలాగున జరుగుతూవున్నది? How do you obtain your *subsistence*? ఆ వూర్లో పశువులకు యేమైనా గ్రాసం కలదా? Is there any *forage* for the cattle at that village?

గారడీవాడు *sub.* గారడీవాని।గారడీవాండ్లు. A slight of hand performer, as they are generally termed in India, a *conjurer.* These people are very numerous in India and very dexterous in their art.

గాలం *sub:* గాలపు।గాలాలు. A hook. యీ గాలంతో యేలాగంటి చాపలు పట్టుతున్నావు? What kind of fish do you catch with this *hook*?

గాలి *sub.* గాలి|గాడ్పు. The wind; a demon. గాలి బాగా వేస్తూ వున్నది There is a fine *wind* blowing. సుడి గాలి A whirl-wind. గాలి కొట్టడం The wind to blow. గాలి విసరడం The wind to blow hard. గాలి వాన Wind and rain, properly a tempest. This word when written గాడ్పు in the plural, means an infection amongst cattle. పశువులకు గాడ్పు An infection amongst the cattle.

*గాలించడం *v. a.* గాలిస్తూ|గాలించి. To search for; to look out; to clear out. బియ్యంలో రాళ్ళు గాలించడం To clear rice of sand or stones. పెట్టెలో వస్తువులు గాలించడం To search a trunk for any articles. మనిషిని గాలించడం To send in search of a man.

గిట్టమి *sub.* గిట్టమి|గిట్టములు. Enmity variance. అతనికి నామీద గిట్టమి వున్నది He is at *variance* with me.

గిత్త *sub.* గిత్త|గిత్తలు. A steer; a runt.

గిద్ద *sub.* గిద్ద|గిద్దలు. A small measure, eight to the seer and sixteen to the manika.

గిన్నె *sub.* గిన్నె|గిన్నెలు. The name of the small cups of brass or other metal, used by the Indians to hold ghee.

గింజ *sub.* గింజ|గింజలు. Seeds. vide విత్తు.

గియ్యడం *v. a.* గీస్తూ|గీసి. To rule lines. vide గీసి కొట్టడం. This word when applied to toddy implies the drawing of it. కల్లు or తాడి గియ్యడం To draw toddy. నాలుక గియ్యడం To scrape the tongue. తల గియ్యడం To shave the head. కత్తితో గియ్యడం To scrape with a knife.

గిల్లడం *v. a.* గిల్లుతూ|గిల్లి. To pinch.

గిల్లు *sub.* గిల్లు|గిల్లులు. A pinch.

గీకడం *v. a.* గీకుతూ|గీకి. To scrape. vide గీరడం.

గీటు ***sub.*** గీటు|గీట్లు. A line; a mark or stroke. ఆ పుస్తకంలో గీట్లు గియ్యి. Rule the *lines* in that book. ఆ అక్షరంమీద గీటు బాగా వెయ్యి Make the *stroke* over that letter, properly. గీటు in this sense, means the stroke over a letter, to denote a stress to be laid upon it on pronouncing it, distinguishing the *long* from a *short* vowel.

గీపెట్టడం *v. n.* గీపెట్టుతూ|గీపెట్టి. To cry.

గీరడం *v. a.* గీరుతూ|గీరి. To scrape; to scratch with any sharp instrument. Also to tear any thing with the teeth. మామిడి టెంకపండ్లతో గీరినాడు He took the inside of the mango and *tore* it with his teeth.

గీర్వాణం ***sub.*** గీర్వాణపు. (No plural.) Synonymous with *Sanskrit.* vide సంస్కృతం.

గీచివెయ్యడం *v. a.* గీచివేస్తూ|గీచివేసి. To scratch out; to erase. ఆమాట గీచివెయ్యి *Scratch out* that word.

గుక్క ***sub.*** గుక్క|గుక్కలు. The breath. ఒక గుక్కలో నేను వస్తాను I shall be back in a *breath.* గుక్కెడు నీళ్ళు As much as a *gulp* of water.

గుగ్గిలం ***sub.*** గుగ్గిలపు. (No plural.) Dammar.

గుచ్చడం *v. a.* గుచ్చుతూ|గుచ్చి. To prick; to thread; to string. నాచేతులో ముల్లు గుచ్చుకున్నది A thorn has *pricked* my hand. ఆ సూదిలో దారం గుచ్చు *Thread* that needle. ముత్యాలు గుచ్చడం To string pearls.

గుచ్చుకోవడం *v. a.* గుచ్చుకుంటూ|గుచ్చుకుని. To prick. vide గుచ్చడం.

గుజష్తా ***adj.*** A revenue term signifying *expired; elapsed.*

గుజష్తా సాలు or సాలు గుజష్తా *Last* year.

గుజారు *sub.* గుజారు। గుజారులు. The soft substance in fruit. vide. గుంజు.

గుట్ట *sub.* గుట్ట। గుట్టలు. A hillock; unevenness in ground. ఆ భూమిలో నానాగుట్టలు వున్నవి There are many *hillocks* in that ground.

గుట్టు *sub.* గుట్టు। గుట్టులు. Deceit; false appearance. vide మర్మం.

గుడ్డ *sub.* గుడ్డ। గుడ్డలు. A cloth; a small piece of cloth. ఆ గుడ్డ నాకు యిప్పించు Give me that *piece of cloth.*

గుడ్లగూబ *sub.* గుడ్లగూబ। గుడ్లగూబలు. An owl.

గుడి *sub.* గుడి। గుళ్లు. A pagoda or eastern temple; the name of the *mark* on consonants to signify the vowel *e.*

గుడ్డి *adj.* Blind. గుడ్డివాడు A *blind* man. గుడ్డిది A *blind* woman.

గుడిసె *sub.* గుడిసె। గుడిసెలు. A hut.

గుడ్డు *sub.* గుడ్డు। గుడ్లు. An egg. గుడ్లుపెట్టడం To lay *eggs.* కంటిగుడ్డు The *ball* of the eye.

గుడుగుర్రాడడం *v. n.* గుడుగుర్రాడుతూ। గుడుగుర్రాడి. To whisper. వారు గుడుగుర్రాడుతూ వున్నారు They are *whispering* together. గుసగుసలాడడం Item.

గుణకం *sub.* గుణకపు। గుణకాలు. The *multiplier* in arithmetic.

గుణం *sub.* గుణపు। గుణములు. Nature; quality; disposition. అతను మంచిగుణం కలవాడు He is a man of a good *disposition.* చెడ్డగుణం Bad *disposition.* నాకు శరీరంలో గుణం అయినది My body is restored to a good *state.*

గుణించడం *v. a.* గుణిస్తూ। గుణించి. To multiply. మూడింటితో నాలుగు గుణిస్తే పన్నెండు అవుతుంది The *multiplication* of four by three makes twelve.

గుణింతం *sub.* గుణింతపు। గుణింతములు. Spelling, as it relates to letters; and multiplication, as it regards figures. గుణింతం గుణించడం To *spell*; to *multiply.*

గుత్త *sub.* గుత్త। గుత్తలు. Rent; farm. గుత్తగాడు *Renter* or *farmer.*

గుత్త చెయ్యడం To *rent*.

గుత్తి *sub.* గుత్తి|గుత్తులు. A bunch or cluster. అంగూరుపండ్ల గుత్తి A *cluster* of grapes. పుష్పాల గుత్తి A bunch of flowers.

గుర్తు *sub.* గుర్తు|గుర్తులు. Mark; token. బట్టమీద గుర్తు చెయ్యలేదు They have not put a *mark* upon the cloth. అనుగ్రహానకు గుర్తు *Token* of favour. గుర్తుపట్టడం To *recollect* and *recognize*.

గుద్దు *sub.* గుద్దు|గుద్దులు. The clenched fist. వాణ్ని గుద్దుతో పడవేసినాడు He *knocked* him down with his *fist*.

గునపం *sub.* గునపపు|గునపములు. An iron crow-bar. ఆగోడ పడగొట్టడానకు గునపం కావలెను The *crow-bar* is wanted to knock down that wall.

గునవడం *v. n.* గునుస్తూ|గునిసి. To grumble with discontent; to murmur.

గుప్పడం *v. a.* గుప్పుతూ|గుప్పి. To fling; to throw at. అతడు నామీద గుప్పెడుపువ్వులు గుప్పినాడు He *threw* a handful of flowers at me.

గుప్పిలి *sub.* గుప్పిలి|గుప్పిళ్ళు. A clenched hand or fist.

గుప్పెడు *sub.* గుప్పెడు|గుప్పెళ్ళు. Handful of any thing.

గుంజ *sub.* గుంజ|గుంజలు. A pillar. ఇంటి గుంజలు The *pillars* of a house. vide స్తంభం.

గుంజు *sub.* గుంజు|గుంజులు. Inside or substance of fruit. అరటి పండులో గుంజు The *inside* of a plantain.

గుంజులాడడం *v. a.* గుంజులాడుతూ|గుంజులాడి. To wrestle.

గుంట *sub.* గుంట|గుంటలు. A hole. vide గొయ్యి.

గుండ్రన *sub.* గుండ్రని|గుండ్రనలు. Roundness. గుండ్రనిబల్ల A *round* table. ఆ బంతికి గుండ్రన తక్కువ That ball wants *roundness*.

గుండా *adv.* Thro'. ఆ ద్వారంగుండా నేను లోపలికి వెళ్లినాను I went thro' the gate; it is also figuratively used as follows. అతను మహాగుండా మనిషి He is a very thorough fellow.

గుండు *sub.* గుంటి|గుండ్లు. A bullet or ball. తుపాకి గుండు Musket ball. ఫిరంగి గుండు A cannon *ball*.

గుండె *sub.* గుండె|గుండెలు. A heart. గుండెకాయ Item. గుండె means

(figuratively) *fortitude* and *boldness.* అతను మంచిగుండె కలవాడు He is a man of a *stout heart.* అలాగంటి పనిచెయ్యడానకు నాకు గుండె వున్నదా? Have I the *boldness* to do such a thing?

గుమ్మడి పురుగు *sub.* గుమ్మడి పురుగు।గుమ్మడి పురుగులు. A species of butterfly.

గుమాస్తా *sub.* గుమాస్తా।గుమాస్తాలు. An agent; commonly called *Gomastah* in India.

గుమ్మి *sub.* గుమ్మి।గుమ్ములు. A granary.

గుంపు *sub.* గుంపు।గుంపులు. A knot. ఆ కర్రకు చాలా గుంపులు వున్నవి. There are a great many *knots* in that wood. This word is applied to our meaning of band or assemblage. దొంగల గుంపు A *knot* of thieves. మనుష్యులగుంపు An *assemblage* of people. పశువుల గుంపు A *number* or *parcel* of cattle.

గుఱ్ఱం *sub.* గుఱ్ఱపు।గుఱ్ఱములు. A horse. గుఱ్ఱపు పిల్ల A *foal.* గుఱ్ఱం తొక్కడం A *horse* to *step out.* గుఱ్ఱపు డెక్క A *horse's hoof.* గుఱ్ఱపు లద్ది *Horse-dung.* గుఱ్ఱపు సాల *Horse stable.*

గురి *sub.* గురి।గురులు. An aim; a sight. గురితప్పి పొయ్యేడం To *miss* your *aim.* గురి చూడడం To *take aim.* అతను ఆ గోడమీద గురి చూచినాడు He *aimed* at that wall. ఆ మనిషి అంబు గురిగా వేస్తాడు కాని తప్పిపొయ్యేదు Whenever that man *takes aim,* his arrow never misses the mark. This word also means *esteem* or *respect.* గురి వుండడం To have *esteem.*

గురించి *adv.* Regarding; on account of. అందున గురించి *On that account* or *therefore.* యెందున గురించి? *Wherefore?* on *what account?* యిందున గురించి On this *account*; for *this reason; hence.* అతన్ని గురించి యేమి చేసినావు? What did you do *regarding* him? అందున గురించి యిక్కడికి రాలేదు I did not come here *on that account.* యెందున గురించి అంతదూరం వెళ్లినావు? What was the *reason* you went so far?

గుఱ్ఱు *sub.* గుఱ్ఱు।గుఱ్ఱులు. Snoring. నిద్దరలో గుఱ్ఱుపెడతాడు He *snores*

in his sleep. Figuratively గుర్రుగా వుండడం to be *enraged*.

గురువారం *sub.* గురువారపు|గురువారములు. Thursday.

గురువు *sub.* గురువు|గురువులు. A teacher, both for the instruction of the mind and the care of the soul. vide అయ్యగారు.

గుల్ షబ్ పువ్వు *sub.* గుల్ షబ్ పువ్వు|గుల్ షబ్ పువ్వులు. The *goolshub* flower is long in its leaves, of a white colour, resembling the *hyacinth* but of a much stronger smell. It is commonly used at nights, both by men and women in India: hence its name, as derived from the Persian.

గుల్ల *sub.* గుల్ల|గుల్లలు. An oyster. గుల్ల కర్ర A *hollow stick*. This name is also the general term for *shell*. గుల్ల సున్నం *Shell chunam*. చింత గుల్ల Tamarind in the *shell* or *pod*.

గులాబి పువ్వు *sub.* గులాబి పువ్వు|గులాబి పువ్వులు. A rose.

గువ్వ *sub.* గువ్వ|గువ్వలు. A dove.

గుసగుస *sub.* గుసగుస|గుసగుసలు. A whisper. గుసగుసలాడడం To whisper.

గుహ *sub.* గుహ|గుహలు. A den; a cave. ఆకొండగుహలో పెద్దపులులు వుండవచ్చును There may be royal tigers in the *den* of that hill.

గూ

గూటం *sub.* గూటపు|గూటములు. A wooden mallet.

గూడ *sub.* గూడ|గూడలు. This is the name of a hollow shaped matting, having strings tied to each end, by which two people take hold and lift water out of any tank or reservoir into a field, or from a lower field into a higher.

గూడు *sub.* గూటి|గూళ్లు. A bird's nest. పిట్టగూడు. Item. This word also means the *small receptacles*, formed in the walls of the houses in India. This word is also applied to the *junnaloo* or *maize* when *heaped* before it is thrashed.

*కూన *sub.* కూన|కూనలు. A large earthen vessel used by washers, and also in family houses. vide బాన.

కూను *sub.* కూని|కూనులు. A hunch or unevenness. కర్రకు కూనులు *Bumps* in wood. కూని వాడు A man with a *hunch-back.* కూని ది A woman with a *hunch-back.*

కూబ *sub.* కూబ|కూబలు. The drum of the ear; the proper name for an owl, more generally called గుడ్ల కూబ.

గె

గెంటడం *v. a.* గెంటుతూ|గెంటి. To push. నెట్టడం Item.

గెంటు *sub.* గెంటు|గెంట్లు. A push. వాణ్ని ఒక గెంటులో పడవేసినాను I over-threw him with *one push.*

గెల *sub.* గెల|గెలలు. A bunch. అరటి గెల A *bunch* of plantains.

గెలవడం *v. a.* గెలుస్తూ|గెలిచి. To gain; to win. ఆటలో పదిరూపాయీలు గెలిచినాను *I gained* ten rupees at play.

గెలుపు *sub.* గెలుపు|గెలుపులు. Gain. ఆటలో అతనికి యెంతగెలుపు వచ్చినది? How much was his *gain* at play.

గే

గేదె *sub.* గేదె|గేదెలు. A female buffalo. These animals are used in India, exactly as they use cows.

గొ

గొగ్గి *sub.* గొగ్గి|గొగ్గులు. Crookedness. గొగ్గి ముత్యం An *uneven* pearl. గొగ్గిపండ్లు *Crooked* teeth. గొగ్గి గా *Crooked; uneven.*

గొట్టం *sub.* గొట్టపు|గొట్టములు. A case; a small box. చుట్టల గొట్టం A box for holding cigars or cheroots. It is made of a bamboo hollowed out and is applied to various other uses. తుపాకి గొట్టం The *barrel* of a musket or fowling-piece.

గొట్టు *adj.* Difficult to remember or to retain. This word is applied to such phrases or lines in composition as are of a cramped nature, and not easily remembered in the repetition. గొట్టు మాటలు *Difficult* words *to remember*. గొట్టుగా Possessing *difficulty*. యీశ్లోకం మహా గొట్టుగా వున్నది This verse is very *difficult*, that is, to remember and repeat.

గొడ్డలి *sub.* గొడ్డలి। గొడ్డండ్లు. A hatchet or axe. గొడ్డలితో కొట్టడం To *hew* or *cleave* with a *hatchet*.

గొడారివాడు *sub.* గొడారివాని। గొడారివాండ్లు. A maker of slippers; a shoe-maker.

గొడ్డు *sub.* గొడ్డు। గొడ్లు. A head of cattle; *barrenness*; *impotence*. అతనికి పది గొడ్లు వున్నవి He has got ten *head of cattle*. గొడ్డు పోతు A man of *impotence*. The term is also erroneously applied to women. గొడ్రాలు A *barren* woman. గొడ్డుటావు A *sterile* cow. గొడ్డు చెట్టు A *barren* tree. గొడ్డు భూమి *Sterile* ground or soil.

గొడుగు *sub.* గొడుగు। గొడుగులు. An umbrella. నేను యెండ తగలకుండా గొడుగు తెచ్చుకున్నాను I have brought the *umbrella* to keep the sun off.

గొణగడం *v. n.* గొణుగుతూ। గొణిగి. To mutter to yourself.

గొంగళి *sub.* గొంగళి। గొంగళ్లు. A sort of rug usually termed *komely* in India. They are very coarse, being made of hair and answer for covering to horses. గొంగళి పురుగు A kind of caterpillar full of hair, the touch of which inflames the skin. *Komely* కంబళి.

గొంతుక *sub.* గొంతుక। గొంతుకలు. The throat.

గొంది *sub.* గొంది। గొందులు. A narrow street; a harbour. యీపట్న ములో సందులు గొందులుచాలా వున్నవి: పెద్దవీధులు లేవు This town has a great number of *lanes* (or small passages), but no principal streets. గాలి వి పరీతంగా [illegible] కొనిపోయి వుంచినారు The wind being very strong they have

taken that vessel into harbour.

గొప్ప *adj*. Great; eminent. గొప్పమనిషి A big man or man of eminence. గొప్పయిల్లు A large house. గొప్పగుఱ్ఱం A big horse. గొప్పతనం Bigness; elevation of rank.

గొయ్యి **sub**. గోతి|గోతులు. A hole. ఆదోవలో గోతులుతవ్వినారు They have dug *holes* in that road.

గొరపం **sub**. గొరపపు|గొరపములు. A curry comb. This word should properly be written కొరపం.

గొఱ్ఱె **sub**. గొఱ్ఱె|గొఱ్ఱెలు. A sheep. గొఱ్ఱెపోతులు or గొఱ్ఱెపోతు A ram. గొఱ్ఱెపిల్ల A lamb. గొఱ్ఱెలు Sheep.

గొల్ల **sub**. గొల్ల|గొల్లలు. A cow keeper or shepherd. గొల్లవాడు *Item*. గొల్లకులం Cowkeeper caste. గొల్లవాండ్లు మేకలను మేపుతూవున్నారు. The *shepherds* are attending the sheep. గొల్లవాండ్లు వెన్నచేస్తారు The *cowkeepers* make butter.

గొలుసు **sub**. గొలుసు|గొలుసులు. A chain. కరిపిణీ గొలుసు A gold chain worn at the wrist.

గొళ్లెం **sub**. గొళ్లెపు|గొళ్లెములు. A hasp, for shutting upon a staple, where padlocks are used.

గో

గోకడం *v. a*. గోకుతూ|గోకి. To scratch. నావీపు దురదపెట్టుతూవున్నది, గోకు! My back itches, scratch it!

గోటు **sub**. గోటు|గోట్లు. Lace or border. నీలి గోటు A blue *border*. జరిగోటు Narrow *gold lace*. పట్టు గోటు *A silk border*. గోటుగాడు A person of *self sufficiency*.

గోడ **sub**. గోడ|గోడలు. A wall. రాతి గోడ A stone *wall*. మంటి గోడ A mud *wall*.

గోడిగ **sub**. గోడిగె|గోడిగెలు. A mare.

గోడిపెట్టు **sub**. గోడిపెట్టు|గోడిపెట్లు. A blow with the knuckles on the head. మొట్టికాయలు.

గోడు *sub.* గోడు|గోడులు. Circumstance; concern; subject matter. అతని గోడు యేమి? What is the matter with him? అతని గోడు యేమో విచారించు Enquire into his case and see what it is.

గోదు *sub.* గోదు|గోదులు. Gum; paste.

గోదుమలు *sub.* గోదుమలు. (No singular.) Wheat.

గోనె *sub.* గోనె|గోనెలు. A kind of pack-cloth, well known by the name of *gunny*. గోనె పట్టా A piece of *gunny*.

గోండ్రించడం *sub.* గోండ్రిస్తూ|గోండ్రించి. To roar, as a wild beast. ఆ కొండమీద పెద్దపులి గోండ్రించగా విన్నాను I heard a tiger *roaring*, on the top of that hill. గోండ్రించడం is also used for the *noise* made by a person, when vomiting.

గోపురం *sub.* గోపురపు|గోపురములు. The gateway or archway at the entrance of pagodas.

గోమేధికం *sub.* గోమేధికపు|గోమేధికములు. The name of a hard black stone.

గోరింక *sub.* గోరింక|గోరింకలు. The name of the bird, commonly called the *myna*.

గోరింట *sub.* గోరింట|గోరింటలు. Henna or nail-dye plant. It yields a red die, when bruised, which the Indians apply to the nails and palms of their hands, at certain feasts. గోరింట Item. గోరింట దగ్గు The whooping cough.

గోరు *sub.* గోటి|గోళ్ళు. The nail of the finger or toe. పిట్ట గోరు A bird's *claw*. పులి గోరు A tiger's *claw*. పిల్లి గోరు A cat's *claw*.

గోలీ *sub.* గోలీ|గోలీలు. Marbles, with which boys play.

గోవు *sub.* గోవు|గోవులు. A cow. ఆవు Item.

ఘ

ఘటించడం *v. a.* ఘటిస్తూ|ఘటించి. To happen; to arise; to

accrue. యీ ధర్మకార్యం చేసినందున మీకు చాలా పుణ్యం ఘటిం స్తున్నది By this charitable act of yours, your reputation will *increase* for benevolence.

ఘంట **sub.** ఘంట।ఘంటలు. A bell. These are used, of all sizes, in pagodas and on elephants or bullocks. The *plate* made of a mixed metal on which the Indians strike their hours, better known by the name of *ghurry*. Hence *gunta* is the adopted name for the word *hour*.

ఘనం **sub.** ఘనపు।ఘనాలు. Honour; dignity; honesty.

ఘరషణ **sub.** ఘరషణ।ఘరషణలు. Dispute; contention. ఘరషణ చెయ్యడం To *dispute*; to *contend*. నాతో బాకీ నిమిత్తం ఘరషణ చేసినాడు. He has *disputed* with me, regarding a balance.

చ

చక్కన **sub.** చక్కన।చక్కనలు. Beauty. ఆ స్త్రీ చక్కన చూడు! Behold the *beauty* of that woman!

చక్కని *adj*. Beautiful; handsome. చక్కని వాడు A *handsome* man. చక్కని ది A *beautiful* girl. చక్కని మాటలు *Agreeable* or *pleasing* speeches. చక్కని తనం *Beauty*.

చకముకిరాయి **sub.** చకముకిరాతి।చకముకిరాళ్ళు. A flint.

చక్రం **sub.** చక్రపు।చక్రములు. A wheel.

చక్కిలిగింత **sub.** చక్కిలిగింత।చక్కిలిగింతలు. A tickling. నాకు చేతిలో చక్కిలిగింత వున్నది I have got a *tickling* in my hand. చక్కిలి గింత పెట్టడం To *tickle*. నాకు చక్కిలిగింత పెట్టకు Do not *tickle* me.

చచ్చిపోవడం *v. n.* చచ్చిపోతూ।చచ్చిపోయి. To die. vide చనిపోవడం.

చచ్చౌకం **sub.** చచ్చౌకపు।చచ్చౌకములు. Squareness. బల్లయొక్క చచ్చౌకం The *squarness* of a table.

చడ్డ *adj*. Bad; wicked. చడ్డతనం Badness; evil. అతనికి చడ్డతనం లేదు There is no *evil* in that man. చడ్డపని A bad action.

చత్త *sub.* చత్త|చత్తలు. Rubbish; dirt. యింట్లో చత్తఅంతా వూడిచి వెయ్యి Sweep out all the *dirt* from the house.

చత్వారం *sub.* చత్వారపు|చత్వారములు. Dimness of sight. అతనికి చత్వారం పట్టినది గనక సులోచనాలు లేనిది వ్రాయలేడు That man is *dim-sighted* and cannot write without spectacles.

చద *sub.* చద|చదలు. A white-ant. చద పురుగు. Item.

చదరంగం *sub.* చదరంగపు|చదరంగములు. The game of *chess.* చదరంగపు పాెలు or కాయలు *Chess-men.* చదరంగపు బలం The *whole* of the *chess-men.* చదరంగం ఆడడం To play at *chess.* చదరంగపు బల్ల A *chess*-board.

చదవడం *v. a.* చదువుతూ|చదివి. To read; to peruse. ఆ మనిషి శానా పుస్తకాలు చదివినాడు గనక మంచి బుద్ధిమంతుడు That man is a man of knowledge, having *read* a great many authors.

చదును *sub.* చదును|చదునులు. Evenness; level. చదును చెయ్యడం To make *even* or *equal.* తోటలో నేల చదును చెయ్యి Make the ground of the garden *level.*

చనిపోవడం *v. n.* చనిపోతూ|చనిపోయి. To die. vide చావడం.

చన్ను *sub.* చన్ను|చన్నులు. The breast; the *teat* of animals. మొగవాడి చన్ను A man's *breast.* ఆడదాని చన్ను A woman's *breast.* కుక్క చన్నులు A bitch's *teat,* &c. &c.

చను మొన *sub.* చను మొన|చను మొనలు. The nipple.

చనువు *sub.* చనువు|చనువులు. Friendship. స్నేహం Item.

చంచలగువ్వ *sub.* చంచల గువ్వ|చంచల గువ్వలు. A turbid dove.

చంద్రకాంత పువ్వు *sub.* చంద్రకాంత పువ్వు|చంద్రకాంత పువ్వులు. The name of a flower. It is of different colours, white, red and yellow, and sometimes of mixed colours. It does not smell well.

చందమామ *sub.* చందమామ|చందమామలు. The moon. The name also of a part cut from the centre of the sprout first issuing from the palmira nut, which the natives eat.

చంద్రుడు *sub.* చంద్రుడి|చంద్రులు. The moon. ఆ స్త్రీయొక్క సొగసైన

ముఖం వెయ్యిచంద్రులవలె వున్నది That woman's beautiful face shines like a thousand *moons*.

చందా *sub.* చందా।చందాలు. Subscription. చందా వెయ్యడం To *subscribe.* అతని పెండ్లి నిమిత్తం చందా వేసినారు They have made a *subscription* for his marriage. చందా కాగితం Subscription paper.

చందువా *sub.* చందువా।చందువాలు. The name given to the *cloth* put to the roofs of houses in India, commonly to the bed-rooms.

చందువా చాప *sub.* చందువా చాప।చందువా చాపలు. This is the fish which we call the *pomfret.* It is extremely delicate and well flavoured. It is thought to resemble the turbot.

చంప *sub.* చంప।చంపలు. The cheek. చంపకాయ A slap on the face.

చంపడం *v. a.* చంపుతూ।చంపి. To kill; to murder. వక మనిషిని చంపినాడు He has murdered a man.

చప్పగా *adv.* Insipid; tasteless. యీ చల్ల చప్పగావున్నది This butter-milk is *tasteless.* యీ పండు చప్పగావున్నది This fruit is *insipid.*

చప్పట్లు *sub.* చప్పట్లు. (No plural.) A clapping of the hands. చప్పట్లు కొట్టడం To clap the hands. కాకిని బెదిరించే నిమిత్తం చప్పట్లు కొట్టినాడు He *clapped* his hands, to frighten away the crow. N. B. The Indians clap the hands sometimes in ridicule, but never in the way of applause, as Europeans are accustomed to do.

చప్పరించడం *v. a.* చప్పరిస్తూ।చప్పరించి. To suck. అతను పటికబెల్లం నోటిలో వేసుకుని చప్పరించినాడు He has taken sugar candy in his mouth and *sucked* it.

చప్పా *sub.* చప్పా।చప్పాలు. A mark or impression, such as is made on cloth. This word has lately been understood to mean *printing,* to which it is not inapplicable. చప్పా వెయ్యడం To *mark* or *print.* బట్టలు చప్పా వెయ్యడం To *mark*

or *print* cloths. కాకితాలమీద చప్పా వెయ్యడం To *mark* or *print* papers.

చప్పుడు *sub.* చప్పుడు|చప్పుళ్ళు. A noise; a disturbance. అక్కడ యేమో చప్పుడు అవుతూవున్నది, విచారించు! Go and see what that *noise* is there!

చమ్మ *sub.* చమ్మ|చమ్మలు. Dampness. యీ కాగితం చమ్మపట్టినది This paper has got *damp*. చమ్మగిలడం To be *damp*.

చమర్చడం *v. n.* చమర్చుతూ|చమర్చి. To be damp; to sweat. vide చమ్మ.

చమట *sub.* చమట|చమటలు. Perspiration. చమట పట్టడం To *perspire*.

చమటకాయ *sub.* చమటకాయ|చమటకాయలు. A prickly heat; lichen.

చమత్కారం *sub.* చమత్కారపు|చమత్కారములు. Dexterity; ingeniousness; subtilty; wit. అతను మాట్లాడేటప్పుడు చమత్కారపు మాటలుఆడి నవ్విస్తాడు His speech is so full of *ingeniousness* and *wit* that he makes all people laugh. చమత్కారి A *dexterous* or *dextrous* person.

చమరడం *v. a.* చమురుతూ|చమిరి. To rub or besmear.

చముడు *sub.* చమిటి|చముళ్ళు. Deafness. చముడు పట్టడం To *become deaf*. చముడు చెట్టు Is the name given to what is commonly called the *milk hedge*. చముడు కాకి Is also the name of a bird commonly called the *crow-pheasant*. The word is often written చవుడు.

చమురు *sub.* చమురు|చముర్లు. Oil or grease of every kind.

చర *sub.* చర|చరలు. A ravaging; ravishing; violating.

చరపడం *v. a.* చరుపుతూ|చరిపి. To spoil; to corrupt. పని చరపడం To *spoil* business. కాగితం చరపడం To *blot* paper. స్త్రీని చరపడం To *defile* a woman.

చర్మం *sub.* చర్మపు|చర్మములు. The skin; a hide. మనిషి చర్మం A man's *skin*. గొడ్డు చర్మం The *hide* of a beast.

చల్ల *sub.* చల్ల|చల్లలు. Butter-milk.

చల్లడం *v. a.* చల్లుతూ।చల్లి. To sprinkle. ఆ పువ్వులమీద కొద్దిగా నీళ్ళు చల్లు *Sprinkle* a little water on those flowers. పన్నీరు చల్లడం To *sprinkle* rose water.

చల్లన *sub.* చల్లని. (No plural.) Coldness or freshness of air. చల్లదనం Item. చల్లని నీళ్ళు *Cold* water.

చలనం *sub.* చలనము।చలనములు. A shaking.

చలమ *sub.* చలమ।చలమలు. A garden well.

చలవ *sub.* చలవ।చలవలు. A bleaching. చలవ చెయ్యడం To *bleach.* చాకలవాడు బట్టలు చలవచేసినాడు The washerman has bleached the clothes. N. B. When this word is written in the plural, it applies to the *cold* in the *human frame,* at the point of death.

చలి *sub.* చలి. (No plural.) A shivering or severe cold. చలి జ్వరం or వూష్ణం *Cold* and fever. చలికాలం The *cold* season. యీవేళ మహా చలిగావున్నది It is very cold to-day.

చలికత్తె *sub.* చలికత్తె।చలికత్తెలు. A companion or friend, as applicable amongst women.

చలికాడు *sub.* చలికాడి।చలికాండ్లు. A companion or friend, as applied amongst men.

చలించడం *v. n.* చలించుతూ।చలించి. To shake. vide కదలడం.

చవటు *sub.* చవటి. (No plural.) A sort of *clayey sand* of the nature of fuller's earth, used by the washing people in India for *cleansing* the *clothes* given to them to wash, and also by dyers to *prepare* the *cloth* before it is painted. This word is also written చవుడు.

చవి *sub.* చవి।చవులు. Taste. మంచిచవి A good taste. చవిగా వుండలేదు The *taste* is not good. చవిచూడడం To *taste.* ఆ పండు చవిచూడు *Taste* that fruit.

చవుక *adj.* Cheap. చవుక వస్తువు. A cheap thing. This word is also written చౌక.

చవులపిల్లి *sub.* చవులపిల్లి।చవులపిల్లులు. A hare.

చా

చాకరు *sub.* చాకరు।చాకర్లు. A servant.

చాకలవాడు *sub.* చాకలవాడి।చాకలవాండ్లు. A male washer. చాకల కులం The washer caste. చాకలది A female washer.

చాకలి *sub.* చాకలి।చాకండ్లు. A washer. vide చాకలవాడు.

చాకిరీ *sub.* చాకిరి।చాకిరీలు. Service. నాకింద చాకిరీ చేస్తూవున్నాడు He is in my *service.*

చాచడం *v. a.* చాచుతూ।చాచి. To stretch. చెయ్యి చాచి బల్లమీద కాగిదం పుచ్చుకో *Stretch* out your hand and take that paper off the table.

చాట *sub.* చాట।చాటలు. A hand basket. They are made flat and used for winnowing grain and for holding rice and vegetables and other articles in common use.

చాటించడం *v. n.* చాటిస్తూ।చాటించి. To publish or proclaim by beat of tom-tom.

చాటింపు *sub.* చాటింపు।చాటింపులు. Publication by beat of tom-tom. యీ మాట చాటింపు చేయించు Get this *beat* by *tom-tom!* vide ప్రకటన.

చాటు *sub.* చాటు।చాట్లు. A shadow or any thing to obscure the light. It also means *secrecy* or any thing *private.* చాటుమాటు *Secret* or *private* information. చాటు నిలుచోకు *Get* out of the *light*: that is, do not stand as a *shadow* to me. ఆ గోడచాటున నిలుచోకు Do not *stand* in the *shade* of that wall: that is, *behind* the wall.

చాడీ *sub.* చాడీ।చాడీలు. A tale; a story. చాడీలు చెప్పడం To tell *tales.* నామీద చాలా చాడీలు చెప్పినాడు He has *invented* a great number of *tales* against me.

చాత *pre.* By or through; for. యీపని అతనిచాత చెయ్యబడ్డది This business is done *by* him. చాతను Item. నీవు యిందుచాత

యిక్కడికి వచ్చినావు? *For* what purpose have you come here?

చాందినీ *sub.* చాందినీ। చాందినీలు. Cloths fixed to the roofs of houses. vide చందువా.

చాప *sub.* చాప। చాపలు. A fish. చాపల వాడు A *fisherman.* చాపలు పట్టడం To catch *fish.* చాపవేట *Fishing.* పల్లెవాండ్లు చాపలవేట నిమిత్తం వెళ్లినారు The *fishermen* have gone to *fish.*

చాప *sub.* చాప। చాపలు. A mat. యీ చాపమీద చాప వేయ్యి Put the fish upon this *mat.* తెరచాప The *sail* of a ship.

చాయ *sub.* చాయ। చాయలు. Paint; shadow. పాలకి చాయ బాగావున్నది The *paint* of the palanquin is very good. మేము కుంపిణీవారి చాయను వున్నాము I live under the company's *shadow*: that is, their *protection.*

చారు జామా *sub.* చారుజామా। చారు జామాలు. A pad, used in the room of a saddle by the Indians.

చాలడం *v. n.* చాలుతూ। చాలి. To suffice. నీవు యిచ్చిన సొమ్ము నాకు చాలుతున్నది The money you have given me will *suffice.*

చాలదు *adv.* Insufficient. మీరు యిచ్చినసొమ్ము చాలదు The money you have given is *not enough.*

చాలా *adj.* Plenty. చాలామంది Plenty of people. చాలా పళ్లు A *great quantity* of fruit.

చాలు *sub.* చాలు। చాళ్లు. A furrow; destiny. నాగటి చాళ్లు Plough *furrows.* యింటి చాలు *Fortune* or *destiny* of a house. దాని యింటిచాలు యెప్పటికీ ఆడపిల్లలు కలిగే మరియాద It was the *destiny* of her house to bring forth nothing but girls.

చాలును *adv.* Enough. మీరు అన్న మాట చాలును What you have said is *enough.*

చావడం *v. n.* చస్తూ। చచ్చి. To die. vide చనిపోవడం.

చావడి *sub.* చావడి। చావళ్లు. The hall in a house; the *cutwal's choultry.* అతను యింట్లో చావట్లో కూర్చుండి వున్నాడు He is sitting in the *hall* of his house. నిన్నటి రాత్రి కొత్వాలు చావట్లో యెందరు దొంగలను తెచ్చినారు? How many thieves were

put in the *cutwal's choultry* last night?

చావు ***sub.*** చావు।చావులు. Death; decease; demise.

చి

చిక్కడం *v. n.* చిక్కుతూ।చిక్కి. To grow lean; to secure; to hold fast. ఆ మనిషి మహా చిక్కినాడు That man has *got* very *lean.* ఆ దొంగ నాకు చిక్కినాడు I could *secure* that thief. పిట్ట నా చేతిలో చిక్కినది I have got *hold of* a bird in my hand.

చిక్కన ***sub.*** చిక్కన।చిక్కనలు. Thickness. కాగిదపు చిక్కన *Thickness* of paper. బట్ట చిక్కన *Thickness* of cloth.

చిక్కని *adj.* Thick. చిక్కని కాగిదం Thick paper. చిక్కని తనం *Thickness.*

చిక్కం ***sub.*** చిక్కపు।చిక్కములు A small net to hold birds or grass.

చిక్కంటు ***sub.*** చిక్కంటి।చిక్కంట్లు. The name of a species of comb with only four or five large teeth, with a long handle to lay hold of and is used for the purpose of separating the hair, in order to make it into plats or plaits.

చికిలించడం ***sub.*** చికిలిస్తూ।చికిలించి. To neigh. ఆ గుర్రం మహా చికిలిస్తున్నది That horse *neighs* very much.

చికిలింపు ***sub.*** చికిలింపు।చికిలింపులు. A neigh or neighing.

చికిలిగర్ ***sub.*** చికిలిగర్।చికిలిగర్లు. A *chickeldar;* properly speaking, a *knife-grinder.* చికిలిగర్ కత్తి తోమినాడా? Has the *chickeldar* ground the knife?

చిక్కు *adj.* Entangled. తలవెంట్రుకలు చిక్కు పడ్డవి My hair has got *entangled.*

చిక్కుడు కాయ ***sub.*** చిక్కుడు కాయ।చిక్కుడు కాయలు. Country beans.

చిగర్చడం ***v. n.*** చిగుర్చుతూ।చిగిర్చి. To bud; to shoot out leaves.

ఆచెట్టు చిగిర్చినదిగాని ఆకులు పెద్దవి కాలేదు That tree has *shot forth* the young leaves which have not yet come to any size.

చిగురు *sub.* చిగురు or చిగుటి|చిగుళ్లు. A young leaf; a shoot. మామిడి చిగుటిమీద పురుగు వున్నది There is a worm upon that *young* mango *leaf*. This word also means the *gums* and also the tender part of the *flesh* under the nail. పంటి చిగురు The gum. గోటి చిగురు The fleshy part of the *nail.*

చిట్లడం *v. n.* చిట్లుతూ|చిట్లి. To split; to crack. అద్దం చిట్లినది The looking-glass is *cracked.* కలం చిట్లినది The pen is *split.*

చిటిక వెయ్యడం *v. a.* చిటిక వేస్తూ|చిటిక వేసి. To snap with the fingers.

చిటికిన వేలు *sub.* చిటికినవేలి|చిటికినవేళ్లు. The little finger. కాలి చిటికిన వేలు The *littte toe.*

చిత్తా *sub.* చిత్తా|చిత్తాలు. This is a revenue term implying a *daily account* or *account particulars.*

చిడిముడి *sub.* చిడిముడి|చిడిముడిలు. Anger. వారి యిద్దరిలో కొంచం చిడిముడి పుట్టినది Those two people have got a little *angry.*

చితకడం *v. n.* చితుకుతూ|చితికి. To burst. పండు చెట్టుమీద నుంచి పడి చితికినది The fruit fell from the tree and burst. కురుపు చితకడం A boil to burst or break.

చిత్తం *sub.* చిత్తపు|చిత్తములు. Mind; liking; choice. మీ చిత్తం As you *please.* N. B. This word is very frequent in replying to a person and means as often a *cheerful* as a *reluctant* assent.

చిత్తరువు *sub.* చిత్తరువు|చిత్తరువులు. A picture or drawing. చిత్తరువు వ్రాయడం To *draw*; to *delineate*; to *paint.*

చిత్రిక *sub.* చిత్రిక|చిత్రికలు. A carpenter's plane. చిత్రిక పట్టడం To *plane.* వడ్రవాండ్లు బల్లకు చిత్రిక బాగా పట్టినారు The carpenters have *planed* that table very nicely. పుస్తకాల్లో చిత్రిక వెయ్యడం To put *marks* in the palm-leaf books. These are

small *bits* of *palm-leaf*, placed between the leaves as marks.

చిత్తు *sub.* చిత్తు|చిత్తులు. A foul draft or copy; a blot; erasure. చిత్తు కాగిదం A *foul draft.* యీ మాట చిత్తులో వున్నది This word is in the *foul copy.* కాగిదంలో చిత్తులు *Blots* or *mistakes* in paper.

చిన్న *adj.* Small or little; young. చిన్న పిల్ల A *young* child. చిన్న తనం *Youth.* చిన్నది A *small* thing; a *young* girl. చిన్న వాడు A *young boy* or *lad.*

చినుకు *sub.* చినుకు|చినుకులు. A drop. వర్ష పు చినుకు A *drop* of rain.

చిన్నె *sub.* చిన్నె|చిన్నెలు. Mark; turn of countenance. వాడి ముఖంమీద దొంగ చిన్నెలు అగపడలేదు His *countenance* does not betray the *marks* of a thief.

చించడం *v. a.* చించుతూ|చించి. To tear. బట్ట చించడం To *tear* cloth.

చింత *sub.* చింత|చింతలు. The tamarind tree. చింత చెట్టు Item. చింత పండు *Tamarind* fruit or *tamarinds.* చింత కాయ Unripe *tamarinds.* చింత తోట A *tamarind* garden. చింత గుల్ల The *shell* or *pod* of the *tamarind.* This word when used as a Sanskrit derivative means affliction, sorrow, or vexation. చింత చెయ్యడం To feel grief or vexation. చింతగా Sorrowfully; afflictingly. మీరు చింత చెయ్యవద్దు Do not be *grieved.* In this sense the word is Sanskrit.

చిప్ప *sub.* చిప్ప|చిప్పలు. A shell; any small concave vessel to hold liquids. ఆ కొబ్బరి చిప్పలో నెయ్యి వేసి తీసుకురా Put ghee in that *coconut shell* and bring it here. వెలగ చిప్ప A shell of the *velaga* fruit. వెలగపండు Wood apple.

చిమ్మడం *v. a.* చిమ్ముతూ|చిమ్మి. To squirt; to spurt out. వాడిమీద రక్తం చిమ్మినాడు The blood has *spurted out* upon him.

చిమ్మట *sub.* చిమ్మట|చిమ్మటలు. A moth.

చింబోతు *sub.* చింబోతు|చింబోతులు. A he-goat. vide మేక.

చిరగడం *v. n.* చిరుగుతూ। చిరిగి. To tear; to wear out. ఆ బట్ట చిరిగి వున్నందున కట్టుకోవడానకు పనికిరాకుండా వున్నది That cloth is so *torn* and *worn* that there is no further use for it.

చిరత *sub.* చిరత। చిరతలు. A cudgel used for exercise and practice. చిరత చెయ్యడం To play at *cudgels.* This word also means the *round piece of wood* put into the end of a description of boats called *sangarees.*

చిరత పులి *sub.* చిరత పులి। చిరత పులులు. The cheetah; a fierce animal of the cat kind, half as big as royal tiger.

చిరివేరు *sub.* చిరివేటి। చిరివేళ్లు. The chaya-root or shaya-root which produces a red die.

చిరుగు *sub.* చిరుగు। చిరుగులు. A hole in cloth. ఆ బట్టనిండా చిరుగులు వున్నవి That *cloth* is full of *holes.*

చిలక *sub.* చిలక। చిలకలు. A parrot.

చిలకరించడం *v. a.* చిలకరిస్తూ। చిలకరించి. To sprinkle. vide చల్లడం.

చిలకరింపు *sub.* చిలకరింపు। చిలకరింపులు. A sprinkling.

చిల్లర *adj.* Sundry. చిల్లర వస్తువులు Sundry articles.

చిల్లి *sub.* చిల్లి। చిల్లులు. A small hole.

చివకడం *v. n.* చివుకుతూ। చివికి. To spoil by dampness; to get damaged. కర్ర నీళ్ళలో చాలాదినములు వుండి చివికినది That piece of wood is *spoiled* by being too long in the water.

చివర *sub.* చివర। చివరలు. An end. vide కడ.

చీ

చీకటి *sub.* చీకటి। చీకట్లు. Darkness.

చీకురువాయి *sub.* చీకురువాయి। చీకురువాయిలు. A cricket. ఒక దినుసు గబ్బిలము.

చీటి *sub.* చీటి। చీట్లు. A note, usually called *chit* in India.

చీదడం *v. a.* చీదుతూ। చీది. To blow the nose. ముక్కు చీదడం Item.

చీదర *sub.* చీదర। చీదరలు. Perplexity; distraction of mind.

చీపురు కట్ట *sub.* చీపురు కట్ట। చీపురు కట్టలు. A broom.

చీమ *sub.* చీమ। చీమలు. An ant. యెఱ్ఱ చీమ A red *ant.* నల్ల చీమ A black *ant.* కొండ చీమ The large black *ant.*

చీము *sub.* చీము. (No plural.) Matter; pus. ఆ కురుపులోనుంచి విస్తారం చీము వచ్చినది A great deal of *matter* came from that boil.

చీర *sub.* చీర। చీరలు. A woman's cloth. vide కోక.

చీరడం *v. a.* చీరుతాను। చీరి. To rend; to tear. పెద్ద పులి ఆ మనిషిని చీరినది The tiger has *torn* that man *to pieces.*

చీరిక *sub.* చీరిక। చీరికలు. A remnant or piece of cloth; tatters. చీరికలు చెయ్యడం To *tear* into *pieces* or *wear* into *rags.* అతను బట్టలు కొద్దిదినములకిందటనె వేసుకున్నాడుగాని చీరికలు అయినవి He has *worn* his clothes only a short while ago but they are all in *tatters.*

చీలచడం *v. a.* చీలుస్తాను। చీలిచి. To break asunder; to split; to divide, as wood or leaves.

చీలడం *v. n.* చీలుతాను। చీలి. To divide off; to part company, as people do on a road.

చు

చుక్క *sub.* చుక్క। చుక్కలు. A dot; a mark; a star. అతను యెప్పటికీ యెఱ్ఱ చుక్క పెట్టుకుంటాడు That man always wears a red *mark.* ఆ గుఱ్ఱం నొసటిమీద తెల్ల చుక్క వున్నది That horse has a white *star* on his forehead. రాత్రి మబ్బుచాతను ఆకాశంమీద చుక్కలు అగపడలేదు This night is so cloudy that the sky does not display a single *star.* చుక్క also means a drop of any liquid. చేరుచుక్క Means a small trinket worn on the forelock of women and children.

చుక్కాని *sub.* చుక్కాని। చుక్కానులు. The helm or rudder of a ship.

చుట్ట *sub.* చుట్ట।చుట్టలు. A roll. పొగచుట్ట A *cheroot,* as it is called in India; literally a *roll* of tobacco, made for smoking. చీనా చుట్ట A *roll* of china silk. This word also means the *round rings* of straw or cloth. చుట్ట కుదురులు which women put on their heads to carry loads and what are under round vessels, to keep them standing.

చుట్టడం *v. a.* చుట్టుతూ।చుట్టి. To roll up; to warp. పాగా మహా బాగా చుట్టినాడు He has *tied* his turban *on* with great taste.

చుట్టం *sub.* చుట్టపు।చుట్టాలు. A relation.

చుట్టరికం *sub.* చుట్టరికపు।చుట్టరికాలు. Relationship; consanguinity. అతనికీ నాకూ యేమిన్ని చుట్టరికంలేదు There is no *relationship* between him and me.

చుట్టు *sub.* చుట్టు।చుట్లు. Circumference. తోటచుట్టు The *circumference* of a garden. బల్లచుట్టు *Round* the table; the *circumference* of a table. బల్లచుట్టూ మనుష్యులు నిలుచున్నారు People are standing *round* the table. చుట్టుబడడం To go *about* or *out* of the way. అతని యింటికి వెళ్లేదానకు దారితెలియక చుట్టుబడి వెళ్లినాను Not knowing the road to his house, I came a *round about* way.

చునాయించడం *v. a.* చునాయిస్తూ।చునాయించి. To plait; to fold. Some Hindoos, in imitation of the Mahometans, plait the sleeves of their vests in a very tasty manner, from the shoulder downwards to the wrist.

చుంచు *sub.* చుంచు।చుంచులు. A mouse. pl. Mice.

చులకన *sub.* చులకన. (No plural.) Lightness; not heavy. పాలకీ చులకనవాత బోయీలు వేగిరం వస్తారు The palanquin boys will come soon, because the palanquin is *light*.

చులకని *adj.* Light; not heavy. చులకని పాలకీ A light palanquin. చులకని తనం Lightness. చులకతనం Item.

చువ్వ *sub.* చువ్వ।చువ్వలు, The name of bamboos, as they are cut in the jungle; *long sticks,* in imitation of bamboo,

which the class of people called *Yerrakaloos* shape out of the stem of the date leaf with which they make up baskets. ఈత చువ్వ Palm leaf *cuttings.* చువ్వ కఱ్ఱ A name given to ***slips of wood*** in imitation of *rattans.*

చూ

చూడడం *v. a.* చూస్తూ।చూచి. To see; to look. తొంగిచూడడం To *peep.* తిరిగిచూడడం To *look behind* or *back*; to *look again.* వాసన చూడడం To *smell.*

చూపించడం *v. a.* చూపిస్తూ।చూపించి. To shew; to cause another to see. ఆగుఱ్ఱం అతనికి చూపించు *Shew* him that horse.

చూపు *sub.* చూపు।చూపులు. A seeing; a sight. అతనికి దగ్గర చూపు కాని దూరపు చూపులేదు His *sight* answers only for near objects, not for those at a distance.

చూరి *sub.* చూరి।చూరీలు. A small knife. చూరకత్తి A *creese* or small dagger worn by most Hindoos at their girdle.

చూలు *sub.* చూలి।చూళ్లు. Pregnancy; with young. ఆ పశువు చూలుతో వున్నది That cow is *in calf.* చూడి ఆవులను తీసుకురా Bring the *cows* here that are *with calf.* This word is commonly written చూడు.

చె

చెక్క *sub.* చెక్క।చెక్కలు. A piece. దూలపు చెక్కలు *Pieces* of a beam. వేపచెక్క The *bark* of the margosa or neem tree.

చెక్కడం *sub.* చెక్కుతూ।చెక్కి. To chop; to cut. కలం చెక్కడం To *make* a *pen.* కఱ్ఱ చెక్కడం To *chop* or *shave* wood with a hatchet. చెక్కని కలం A *quill.*

చెకడా *sub.* చెకడా।చెకడాలు. A cart.

చెక్కిలి *sub.* చెక్కిలి।చెక్కిళ్లు. The cheek.

చెట్టు *sub.* చెట్టు।చెట్లు. A tree. It is used also for a ***bush*** and

even smaller productions, such as పన్నీరు చెట్టు A rose *bush*. గోరింట చెట్టు Henna *bush*, of which hedges are made. మిరప చెట్టు A chilly or *chilli plant*. గోగు చెట్టు The *gogoo plant*. చెట్టుమాను The *trunk* of any large tree.

చెడ్డ *adj*. Bad. చెడ్డది A *bad* woman or article. చెడ్డవాడు A *bad* man. చెడ్డ పని A *bad* or *reprehensible* act. చెడ్డ తనం *Badness*; *wickedness*. వాడి చెడ్డతనం వల్లనె వాడు చెడిపోయినాడు He is ruined by his own *wickedness*. చెడ్డ in a figurative sense also means *clever*, *sharp* and *arch*. అతను యిలాటి మాటలు వినడు, మహా చెడ్డవాడు He is a very *sharp*, *clever* fellow and will not listen to such words.

చెదాయించడం *v. a.* చెదాయించుతూ। చెదాయించి. Applied to revenue, implying an *excess* of *assessment* beyond former years.

చెదరడం *v. n.* చెదురుతూ। చెదిరి. To disperse. బలం పోట్లాడలేక చెదిరినది The troops are *dispersed*, not being able to stand the battle.

చెంగు *sub.* చెంగు। చెంగులు. The border or edge of cloth. బట్ట చెంగు Item.

చెప్పడం *v. a.* చెప్పుతూ। చెప్పి. To tell. నాతోటి అలాగు చెప్పినాడు He *told* me so.

చెప్పు *sub.* చెప్పు। చెప్పులు. Sandals.

చెంబు *sub.* చెంబు। చెంబులు. A *chemboo* or what we generally call *fumbo* is a *small round vessel* of brass or other metal, generally of copper, used for drinking out of by the Indians and for washing with.

చెయ్యడం *v. a.* చేస్తూ। చేసి. To do. నీవు యేమి చేస్తావు? What *are you about*? ఆ గుర్రం యేనూరు వరహాలకంటె యెక్కువ చెయ్యదు That horse *will not produce* more than five hundred pagodas. దీపం పెద్ద చెయ్యడం To *put out* a light. This phrase is used, rather than దీపం తియ్యడం because the Hindoos have a superstitious objection to *blow out* a light. రాచెయ్యడం

To *get* by *heart*. కంఠపాఠం చెయ్యడం Item.

చెయ్యక పోవడం *v. n.* చెయ్యకపోతూ। చెయ్యకపోయి. Not to do; not to fulfill.

చెయ్యి *sub.* చేతి।చేతులు. The hand. తాళం చెయ్యి A *key*. అరిచెయ్యి The *palm* of the *hand*. చేతి కట్టు The wrist. మో చెయ్యి The *back* of the *hand*. చెయ్యి జారడం To *let fall* or *slip* from *hand*. చేవ్రాలు *Hand-writing*. చేవ్రాత Item. i. e. *signature*.

చెరగడం *v. a.* చెరుగుతూ।చెరిగి. To winnow. Commonly done with hand-baskets called in India చాటలు.

చెరుకు *sub.* చెరుకు।చెరుకులు. Sugar cane. చెరుకు గడ Item.

చెరువు *sub.* చెరువు।చెరువులు. A reservoir of water commonly called a *tank*, for the purposes of cultivation, or when near a village, for the use of the inhabitants and for cattle to drink out of.

చెల్లు *sub.* చెల్లు।చెల్లులు. A revenue term implying the *collection* of the revenue.

చెల్లెలు *sub.* చెల్లెలు।చెల్లెండ్లు. A younger sister. చెల్లి Item.

చెవి *sub.* చెవు।చెవులు. The ear. తాళంచెవి A *key*.

చే

చేత *sub.* చేత।చేతలు. Workmanship. ఆ కంసాలి చేసిన చేత మహా బాగా వున్నది The *workmanship* executed by that goldsmith is very excellent. నగల చేత *Workmanship* of jewels.

చేదడం *v. a.* చేదుతూ।చేది. To draw; to wind. నూతిలోనుంచి నీళ్లు చేదుతున్నారు They are *drawing* water from the well. నూలు చేదడం To *wind* thread.

చేదు *sub.* చేదు।చేదులు. Bitterness. వేపాకు చేదు The *bitterness* of the margosa leaf. చేదుగా *Bitterly*.

చేను *sub.* చేని।చేనులు or చేలు. A crop; the cultivation. జొన్న చేను

A jonna *crop* or *field.* వరిచేను A *field* of paddy; and so for all other grains. చేను కాటుక పట్టడం The *grain* to get *mildewed.* This is applicable only to grain.

చేరడం *v. n.* చేరుతూ। చేరి. To arrive; to receive; to reach. నిన్న ను ఆ వూరికి చేరినాను I *arrived* yesterday at that town. ఆ వస్తువు నాకు చేరినది That thing has *reached* me.

చేరువ *adj.* Near. మీ యిల్లు యిక్కడికి చేరువా? దూరమా? Is your house *near* or *far* from hence?

చేష్ట *sub.* చేష్ట। చేష్టలు. Behaviour; manners. వాడి చేష్టలు మంచివి కావు. His *manners* are disagreeable.

చై

చైత్రం *sub.* చైత్రపు। చైత్రాలు. One of the Telugu months, nearly answering to the month of April.

చొ

చొట్ట *adj.* Lame; limping. written సొట్ట. vide కుంటి.

చొట్టు *sub.* చొట్టు। చొట్లు. A dent. ఆ తపేలాకు చాలా చొట్లు వున్నవి There are several *dents* in that brass pot. The word is commonly written సొట్టు.

చొంగ *sub.* చొంగ। చొంగలు. Saliva. vide చొల్లు.

చొప్ప *sub.* చొప్ప। చొప్పలు. Jonnaloo straw.

చొప్పన *adv.* Agreeable to; according. యీ చొప్పన చెయ్యి Act in *this manner*; do *accordingly.* మీ ఆజ్ఞ చొప్పన నేను అక్కడికి వెళ్లినాను *Agreeable* to your order, I went there.

చొరపడడం *v. a.* చొరపడుతూ। చొరపడి. To break into a house or penetrate into a place. ఆ యింట్లో చొరపడ్డాడు He has *broken* into that house. వాణ్ని కొట్టవస్తే ఆ మనుష్యులలో చొర పడ్డాడు When they came to beat him, he *ran* and *mix*ed

amongst those people.

చొరవ *sub.* చొరవ|చొరవలు. Confidence; firmness. ఆ దొరదగ్గిర మనవి చెయ్యడానకు అతనికి చొరవ తక్కువ లేదు He does not want for *confidence*, to state his case to that gentleman.

చొల్లు *sub.* చొల్లు|చొల్లులు. Saliva or spittle. వాడి నోటివెంబడిన్ని చొల్లు కారుతూ వున్నది The *saliva* comes from his mouth. కుక్క చొల్లు The *saliva* of a dog.

చో

చోటు *sub.* చోటు|చోట్లు. Place; situation. అన్ని చోట్లు *Every where.* vide స్థలం.

చోద్యం *sub.* చోద్యపు|చోద్యములు or చోద్యాలు. A curiosity. యిలాటి చోద్యాలు యెక్కడా చూడలేదు I never saw such *curiosities* any where. చోద్యపు వస్తువులు *Curious* articles or *curios.*

చోరుడు *sub.* చోరుడి|చోరులు. A thief. vide దొంగ. pl. Thieves.

చోళ్లు *sub.* చోళ్ల. (No singular.) The name of a small grain, more commonly called *natcheny.*

చౌ

చౌకి *sub.* చౌకి|చౌకీలు. The name given to a *place* appointed for *watchers*; the place appointed for *collecting duties.* సాయరు చౌకి A *custom house.* చౌకీ వుండడం To be on *watch.* చౌకీ దారుడు A *custom officer*; a *watcher.* చౌకి means a *wooden stool* used by the Indians instead of chair principally to sit upon, whilst they wash themselves.

చౌతా *sub.* చౌతా|చౌతాలు. A litter, more generally called *dooly* or *doolie.*

జ

జగడం *sub.* జగడపు।జగడములు. A quarrel; dispute. జగడమాడడం To quarrel.

జట్టి *sub.* జట్టి।జట్టీలు. Handsel. పదిపుట్ల ధాన్యానకు కరారుచేసి జట్టీ పుచ్చుకున్నాడు I have made an agreement with him for ten candies of paddy, for which he has received the *handsel.*

జట్టు *sub.* జట్టు।జట్లు. An assemblage or body of people. vide గుంపు.

జడ *sub.* జడ।జడలు. A plat or plait of the hair. This word also means the *pod* in plants, when they have grown into seed.

జడిపించడం *v. a.* జడిపిస్తా।జడిపించి. To threaten; to frighten; to alarm.

జడియడం *v. n.* జడుస్తా।జడిసి. To fear.

జడుపు *sub.* జడుపు।జడుపులు. Fear; affright. చీకట్లో సంగీతం పాడుకుంటూ వెళ్లుతాడు గనక అతనికి జడుపులేదు Being dark, he goes along singing and is not *afraid.*

జత *sub.* జత।జతలు. A pair; a set. జత యెద్లు A *pair* of oxen. జత గుర్రాలు A *pair* of horses.

జనం *sub.* జనపు. (No plural.) Population or community. యీ వూళ్లో జనం విస్తారం వున్నది There is a great *concourse* of *people* in this town. జనాంగం Item.

జనుము *sub.* జనపు।జనుములు. The *junnam* or *jute.* A plant from which a coarse hemp is made in India. జనపనార The fibres of the *junnam* of which the hemp is made.

జంకడం *v. n.* జంకుతా।జంకి. To fear. అతన్ని చూడడానకు జంకినాను I was afraid to see him.

జంగమం *sub.* జంగమం।జంగమాలు. Any moveable article. యింట్లో జంగమాలు *Household articles.*

జంగం *sub.* జంగం।జంగాలు. A tailor; accepted term from the name of the caste.

జండా *sub.* జండా।జండాలు. A flag, usually termed *junda.* జండా కట్టడం To hoist a *flag.*

జంధెం *sub.* జంధెపు।జంధేలు or జంధెములు. The *string* worn by the brahmins or *kshatriyas* and banians and by other castes. vide వడుగు.

జపం *sub.* జపపు।జపములు. A prayer observed by the brahmins. ఆ బ్రాహ్మడు స్నానంచేసి జపం చేస్తున్నాడు That brahmin having made his ablutions is repeating the *jappum.* జప మాలికం *Praying beads* or *rosary.*

జప్తి *sub.* జప్తి।జప్తీలు. Sequestration. జప్తి చెయ్యడం To sequester.

జబ్బ *sub.* జబ్బ।జబ్బలు. The arm.

జబ్బు *sub.* జబ్బు।జబ్బులు. Negligence; carelessness. అతను ఆపనిలో జబ్బు చేసినాడు గనక చెడిపోయినది Owing to his *carelessness* that business has been spoiled.

జమ *sub.* జమ।జమలు. A revenue term signifying *collections.* జమ చెయ్యడం To make the *collections.* జమా బంది The *settlement* or *fixed assessment* of the revenue. జమా ఖర్చు Account of receipts and disbursements. జమా, వసూలు, బాకీ Demand, collection and balance.

జమీ *sub.* జమీ।జమీలు. A zemindary: properly, the *ground* or *land;* generally understood for the *district* of a *zemindar.* జమీదారుడు A *zemindar.*

జయం *sub.* జయపు।జయములు. Success; advantage. ఆ పనిలో మీకు జయం కావలెనని కోరుతాను I wish you may have every possible *success* in that concern.

జయించడం *v. a.* జయిస్తూ।జయించి. To be successful; to succeed; to reap *advantage.* ఆయుద్ధం వారు జయించినారు They had the *advantage* in that battle.

జరగడం *v. a.* జరుగుతూ।జరిగి. To act; to do. మీ హుకుంప్రకారం

పని జరుగుతున్నది The business *goes on* according to your orders.

జరపడం *v. a.* జరుపుతూ।జరిపి. To put off; to defer; to postpone. నా బాకీ అడిగితే దినములు జరుపుతున్నాడు గాని యిదివరకు యివ్వలేదు I have asked him for my balance, but he *puts* me *off* daily, and to this time has not paid me. N. B. This word also means to *shove* or *move* any thing away. బల్ల జరపడం To *push* the table *on*.

జరిగించడం *v. a.* జరిగిస్తూ।జరిగించి. To cause to act. మీరు చెప్పినపని అతనిచేత జరిగిస్తాను I shall *cause* that person to *execute* the business which you mentioned.

జరీ *sub.* జరీ।జరీలు. Gold thread or lace. జరీ తాడు Item. N. B. This word is generally called జలతారు but not correctly so. జరీ గోటు *Narrow gold lace.*

జరీబు *sub.* జరీబు।జరీబులు. The small rents, or contracts for tobacco, chillies, &c.

జరూరు *sub.* జరూరు।జరూర్లు. Necessity; occasion. ఆవస్తువు నాకు జరూరు లేదు I have no *occasion* for that article.

జల *sub.* జల।జలలు. A spring of water. నీళ్ల జల Item.

జలగ *sub.* జలగ।జలగలు. A leach.

జల్లించడం *v. a.* జల్లించుతూ।జల్లించి. To sift grain or any thing.

జల్లు *sub.* జల్లు।జల్లులు. A shower. వర్షపు జల్లు A *shower* of rain.

జలుబు *sub.* జలుబు।జలుబులు. A *cold*; the complaint of that name. జలుబు చెయ్యడం To take *cold* or to *catch* cold.

జల్లెడ *sub.* జల్లెడ।జల్లెడలు. A sieve.

జ్వరం *sub.* జ్వరపు।జ్వరములు. Fever. చలిజ్వరం *Fever* and cold.

జవ్వాది *sub.* జవ్వాది।జవ్వాదులు. Civet. జవ్వాది పిల్లి A *civet* cat; from which the *civet* is obtained.

జవాబు దారుడు *sub.* జవాబుదారుని। జవాబుదార్లు A surety; the person responsible.

జా

జాగ్రత *sub.* జాగ్రత|జాగ్రతలు. Carefulness. అతని జాగ్రత నాకు బాగా తెలిసినది His *carefulness*, I am well acquainted with. జాగ్రత మనిషి A *careful* man. అజాగ్రత *Carelessness.* అతి జాగ్రత Extreme *carefulness.* జాగ్రత చెయ్యడం To be *careful*; to *take care.* జాగ్రతగా *Carefully.* మహా జాగ్రతగా నడుచుకుంటూ వున్నాడు He conducts himself very *carefully.*

జాగా *sub.* జాగా|జాగాలు. A place.

జాగీరు *sub.* జాగీరు|జాగీర్లు. A revenue term, signifying *free gift land.*

జాగు *sub.* జాగు|జాగులు. Delay. జాగు చెయ్యడం To make delay.

జాజికాయ *sub.* జాజి కాయ|జాజికాయలు. Nutmeg.

జాడ *sub.* జాడ|జాడలు. Haunt; place of resort. అతను యెక్కడికి పోయినాడో అతనిజాడ నేను యెరగను I do not know where he is gone to or where his *place of resort* is. ఆ కొండమీద పెద్ద పులులు వున్నజాడ నాకు తెలిసినది I know that hill to be the *haunt* of royal tigers.

జాతకం *sub.* జాతకపు|జాతకములు. A register of birth which is in fact a *horoscope*, in the manner they are executed in India. This being attended with trouble and expense, hence follows the ignorance of most of Indians as to their age.

జాతి *sub.* జాతి|జాతులు. Caste; tribe. బ్రాహ్మణ జాతి Brahminy *caste.* జాతివాడు A general term given for *Europeans.* జాతి is the same in other respects as కులం.

జాతియ్యం *sub.* జాతియ్యపు|జాతియ్యములు. Mode of speech; phraseology as applicable to some particular people or caste. ఈ హాస్యగాడు అనేక జాతియ్యములు చెప్పుతున్నాడు This *mimic* takes off the *technical terms* and *manners* of *speech*

of a number of people.

జ్ఞాపకం **sub.** జ్ఞాపకపు|జ్ఞాపకములు. Remembrance; recollection. ఆమాట నాకు జ్ఞాపకం లేదు I have no *recollection* of that speech. జ్ఞాపకం చెయ్యడం To *remind* one. అక్కడికి వెళ్ళమని అతనికి జ్ఞాపకం చెయ్యి *Remind* him of going there.

జాన **sub.** జాన|జానలు. A span. జానెడు Item. This is considered in extent from the thumb to the end of the little finger.

జాపత్రి **sub.** జాపత్రి. (No plural.) Mace; a spice.

జాబితా **sub.** జాబితా|జాబితాలు. A list; enumeration.

జాబు **sub.** జాబు|జాబులు. A letter. vide వృత్తరం.

జామ పండు **sub.** జామ పంటి|జామ పళ్ళు. The guava fruit. జామ చెట్టు The *guava tree*.

జామీను **sub.** జామీను|జామీనులు. Security.

జారడం **v. n.** జారుతూ|జారి. To slide; to slip. నా కాలు బురదలో జారినది My foot *slipt* on account of the mud. చెయ్యి జారడం To let *fall* or *slip* from hand.

జారత్వం **sub.** జారత్వపు|జారత్వములు. Incontinence; slipperiness.

జారుడు **sub.** జారుని|జారులు. A libertine; a debauched character.

జాలరు **sub.** జాలరు|జాలర్లు. Net-work; fringe. జాలరుకన్ను The ***mash***; literally, the *eye* of a *net*.

జాలి **sub.** జాలి|జాలులు. Pity; commiseration. అతని శ్రమ చూచే టప్పటికి నాకు చాలా జాలి పుట్టినది When I contemplated the difficulties of that man, I felt great *compassion* for him.

జాలె **sub.** జాలె|జాలెలు. A small net or purse.

జావ **sub.** జావ|జావలు. A drink, so called by the Indians, made of rice or wheat boiled down to a liquid.

జాహీరు **sub.** జాహీరు|జాహీర్లు. A representation. జాహీరు చెయ్యడం To *represent*. మీ చిత్తానకు యీ సంగతి జాహీరు చేసినాను I have *obtruded* this *circumstance* on your mind.

జి

జిగట *sub.* జిగటు|జిగటలు. Paste or gum. vide జిగురు.

జిగి *adj.* Strong. జిగిపని Substantial work.

జిగురు *sub.* జిగురు|జిగుళ్లు. Paste or gum. జిగురు రాయడం To rub *paste.*

జినస్సు *sub.* జినస్సు|జినస్సులు. A thing; an article. అమ్మివేసే జినస్సు *Articles* for sale.

జిరాయతి *sub.* జిరాయతి|జిరాయతీలు. A revenue term signifying the cultivation. జిరాయతి భూమి Land under cultivation; circar land.

జీ

జీడిగింజ *sub.* జీడిగింజ|జీడిగింజలు. The marking nut.

జీతం *sub.* జీతపు|జీతాలు. Pay. నెల జీతం Monthly pay.

జీను *sub.* జీను|జీనులు. A saddle.

జీర *sub.* జీర|జీరలు. A crack; a flaw. ఆ వజ్రంలో జీర వున్నది There is a *flaw* in that diamond.

జీలకర్ర *sub.* జీలకర్ర. (No plural.) Cumin seed. మసాలాలోకి జీలకర్ర తెప్పించు Get some cumin seed to mix with the curry stuff. నల్ల జీలకర్ర Black cumin seed.

జీవనం *sub.* జీవనపు|జీవనములు. Life; means of subsistence. మాదొర యిక్కడ లేనందున నాజీవనం పోయినది My master not being here, I have lost my *means* of *subsistence.*

జీవం *sub.* జీవపు|జీవములు. The soul.

జీవించడం *v. a.* జీవిస్తా|జీవించి. To subsist; to exist.

జు

జుట్టు *sub.* జుట్టు|జుట్లు. A name given to the tuft of hair, which Indians keep on the top of their heads. జుట్టుముడి The knot

of the hair, in which this tuft is always tied.

జున్ను **sub.** జున్ను।జున్నులు. Cheese.

జులుం **sub.** జులుం।జులుములు. Force; oppression. జులుం చెయ్యడం To oppress; to distress. అతను జులుంచేసి నాదగ్గిర శానా సొమ్ము పుచ్చుకున్నాడు By dint of *oppression,* he has extorted a great sum of money from me.

జులుమానా **sub.** జులుమానా।జులుమానాలు. A fine; A forfeiture.

జువ్విచెట్టు **sub.** జువ్విచెట్టు।జువ్విచెట్లు. The *joovy* tree; it resembles the *banian* tree.

జూ

జూజం **sub.** జూజపు।జూజములు. Play or gambling; gaming. అతను పనికిమాలినవాడు గనక యెప్పటికి జూజం ఆడుతాడు He is a good for nothing fellow, for he is ever engaged in *gambling.* జూజగాడు A gambler. జూదం Item.

జె

జెడ్డ **sub.** జెడ్డ।జెడ్డలు. A small branch. The *mark* made to Telugu letters, to show the emphasis is called *jedda.* ఆ చెట్టుకొమ్మకు చాలా జెడ్డలు వేసినవి The bough of that tree has thrown out a number of *smaller branches.*

జెఱ్ఱి **sub.** జెఱ్ఱి।జెఱ్ఱులు. The centipede; a reptile with many legs.

జే

జేగంట **sub.** జేగంట।జేగంటలు. A round flat plate made of mixed metal, which the Indians beat at their religious festivals.

జేగురు **sub.** జేగురు।జేగుర్లు. Red earth which the Indians commonly rub on their houses, both inside and outside.

జేంద్రవాడు **sub.** జేంద్రవాని।జేంద్రవాండ్లు. A particular caste of

weavers, so called in India. The word జాండ్రవాడు is commonly used. జేండ్రవాడు Item.

జేబు **sub.** జేబు|జేబులు. The pocket of a vest.

జ్యేష్ఠం **sub.** జ్యేష్ఠము|జ్యేష్ఠాలు. One of the Telugu months, nearly answering to the month of june.

జొ

జొన్న **sub.** జొన్న|జొన్నలు. The jonna grain, commonly termed jonnaloo. జొన్నచేను Jonnaloo crop. మొక్కజొన్న Mocca-jonnaloo or maize.

జో

జోకొట్టడం *v. a.* జోకొట్టుతూ|జోకొట్టి. To pacify; to pat children to make them quiet. పిల్ల యేడుస్తూవున్నది గనక జోకొట్టినారు As the child was crying, they ***patted*** it to ***make it quiet.***

జోగి **sub.** జోగి|జోగులు. A vagrant or vagabond; properly speaking, a ***beggar***.

జోడు **sub.** జోడి|జోళ్లు. A pair. చెప్పులజోడు A ***pair*** of slippers or shoes.

జోరావరి **sub.** జోరావరి|జోరావరీలు. Force; compulsion.

జోరీగ **sub.** జోరీగ|జోరీగలు. The dogfly. It also sticks to cattle.

జోలి **sub.** జోలి|జోళ్లు. Purpose; business; intention; design. అతని జోలి నీకు యేమి? What ***business*** have you with him? నాజోలికి రావద్దు Don't meddle in my ***concerns***; vulgarly, mind your own ***business.***

జోలె **sub.** జోలె|జోలెలు. This means the ***cloth*** which beggars carry with them for receiving the rice or other things given to them.

ఝు

ఝుంకారం *sub.* ఝుంకారవు|ఝుంకారములు. Gesticulation in testimony of anger; a buzzing or humming. రాజుకు కోపం వచ్చినది గనక అతను ఝుంకారాలు చాలా చేస్తా వున్నాడు The Rajah having put himself in a passion makes a vast number of *angry gesticulations*. తుమ్మెదల ఝుంకారం The humming noise of bees.

ఝా

ఝాము *sub.* ఝాము|ఝాములు. This is the name of a part of Telugu time considered a quarter of the day or night: that is, *seven* and a *half gurries* of their time. ఝాము రాత్రి The *first quarter* of the night. రెండు ఝాముల రాత్రి *Two quarters* of the night: that is, about *midnight.* మూడు ఝాముల రాత్రి *Three quarters* of the night: that is, about *three o'clock* in the *morning.* తెల్లవారు ఝాము *Day break.* This word ought to be written జాము.

ఝూ

ఝూలు *sub.* ఝూలు|ఝూళ్ళు. Covering for a horse, called *jool* in India.

ట

టక్కు *sub.* టక్కు|టక్కులు. Deceit; dissimulation; hypocrisy. అతను నన్ను టక్కుచేసి నావద్ద పది వరహాలు పుచ్చుకున్నాడు He obtained ten pagodas from me by *deceitful* means.

టంకం *sub.* టంకం|టంకములు. A *tunkum*: that is, an imaginary valuation of money, equal to sixteen *dubs* or four *fanams.*

Also a stone cutter's *chissel* or *tool,* with which he models or graves.

టంకసాల *sub.* టంకసాలి|టంకసాలలు. A mint. N. B. The word *tunka* was, anciently, the name of a coin current in India and the rupee is called so at this day, in the *woddia* language.

టప్పా *sub.* టప్పా|టప్పాలు. The post, generally called *tappal* in India. This is established in India by runners from stage to stage which are commonly eight or ten miles distant from each other. టపా బంట్రోతు A *tappal* peon or runner. టపామీద పంపించడం To send by the *tappal.*

టపాకి *sub.* టపాకి|టపాకులు. A sort of cracker made up of a small piece of cadjan leaf in which the powder is compressed and let off from the hand. చీనా టపాకి A China *cracker.*

టలాయించడం *v. a.* టలాయిస్తా|టలాయించి. To delay; to put off. మాబాకీ యివ్వక టలాయిస్తా వున్నాడు He *delays* paying my balance and *puts me off.* నేను అడిగిన మాటలకు జవాబులు యివ్వక రోజు రోజూ టలాయిస్తూ వున్నాడు He *defers* from day to day replying to my questions. vide జరపడం.

టా

టాకు *sub.* టాకు|టాకులు. A ring, generally made with a flat rim, as a guard to more valuable. వజ్రపు వుంగరం పడిపోకుండా అతను టాకు పెట్టుకుంటూ వున్నాడు He puts on a *taakoo,* or flat-rimmed *ring,* to prevent his diamond ring from falling off. This word also means the *point* or *end* of a *pen.*

టీ

టీకా *sub.* టీకా|టీకాలు. Inoculation; the small pox, by inoculation. టీకా వెయ్యడం To *inoculate.* vide మశూచికం.

టూ

టూకీ *sub.* టూకీ। టూకీలు. An abstract; the contents. ఆ ఉత్తరంలో టూకీ వ్రాసి తీసుకునిరా Write down the *contents* of that letter and bring it to me.

టెం

టెంక *sub.* టెంక। టెంకలు. The stone of any fruit. మామిడికాయ టెంక The *stone* of the mango fruit.

టెంకాయ *sub.* టెంకాయ। టెంకాయలు. The coconut. vide కొబ్బరి కాయ.

టే

టేకిచేప *sub.* టేకిచేప। టేకిచేపలు. The name of a fish resembling the scate or skate.

టేకు చెట్టు *sub.* టేకుచెట్టు। టేకుచెట్లు. The teak tree.

టో

టోపీ *sub.* టోపీ। టోపీలు. A cap used by the Indians as an undress, made of linen, and sometimes quilted.

ఠా

ఠాణా *sub.* ఠాణా। ఠాణాలు. The head place of a district. ఆరాజు యేవూర్లో ఠాణా చేసినాడు? In what village has that Rajah fixed his *tannah*?. ఠాణాదారుడు The *head* revenue *manager* of a district.

ఠావు *sub.* ఠావు। ఠావులు. A place of residence; a resort. ఆ ఫితూరీ ఫోర్లు యిప్పుడు యెక్కడవున్నారని వారి ఠావు తెలిసినది కాదు Where can I say those plunderers are just now, when I

am ignorant of their place of *resort.*

ఠ

ఠికాణా *sub.* ఠికాణా।ఠికాణాలు. Place of resort.

డ

డక్కి *sub.* డక్కి।డక్కిలు. A small rude instrument, on the principle of a drum, held by the left hand and struck by the fingers of the right.

డప్పు *sub.* డప్పు।డప్పులు. A large noisy species of drum, made like the *tambourin*, but without gingles or jingles and beat with a thin stick, incessantly, at marriages and other festivals of all castes in India. డప్పు వాయించడం To beat the *dappoo.*

డబ్బా *sub.* డబ్బా।డబ్బాలు. A pouch. తుపాకి డబ్బా A *gun pouch.* తోటాల డబ్బా A *cartridge box.*

డబ్బి *sub.* డబ్బి।డబ్బిలు. A small box. vide భరిణె.

డబ్బు *sub.* డబ్బు।డబ్బులు. A dub or twenty cash. డబ్బులు డబ్బడం A figurative way of telling a man that he tells falsehoods and deceives you. మహా డబ్బులు డబ్బుతున్నావు You seem to tell me a parcel of complete *lies.* డబ్బు కలవాడు is generally spoken of a *rich man, a man worth dubs.*

డా

డాగు *sub.* డాగు।డాగులు. A mark.

డాలు *sub.* డాలు।డాళ్లు. A shield.

డి

డిక్రీ *sub.* డిక్రీ।డిక్రీలు. Decree or decision in court.

డె

డెక్క *sub.* డెక్క।డెక్కలు. A hoof. గుఱ్ఱపు డెక్క A horse's hoof. యెద్దు డెక్క A bullock's hoof.

డెఫెండాంటు *sub.* డెఫెండాంటు।డెఫెండాంట్లు. Defendant; term in the courts.

డెబ్భై *adv.* Seventy. డెబ్భైయ్యోది The seventieth.

డే

డేగ *sub.* డేగ।డేగలు. A hawk. డేగ వేట Hawking.

డేరా *sub.* డేరా।డేరాలు. A tent. డేరా వెయ్యడం or ఖడాయించడం To pitch a *tent.*

డొ

డొక్క *sub.* డొక్క।డొక్కలు. The side of the belly. The outward covering of the cocoanut or coconut.

డొంక *sub.* డొంక।డొంకలు. A bush. యిది మంచి షికారు జాగా; డొంకలు విస్తారం వున్నవి; చెవుల పిల్లలు, కౌజులున్ను వుండవచ్చును This is a nice sporting country; there are plenty of ***bushes*** and there must be hares and partridges.

డొర్లడం *v. n.* డొర్లుతూ।డొర్లి. To tumble over; to trundle. ఆ మనిషి మంచంమీదనుంచి డొర్లి కింద పడ్డాడు That man turning over in his bed has *tumbled* off. ఫిరంగిగుండు కిందపడి డొర్లి పోతూ వున్నది A shot has lit here and is *rolling* on.

డో

డోకడం *v. a.* డోకుతూ।డోకి. To grub; to root up. The manner in which they get grass in India, which is always taken up by the roots and is given to horses in this state, as

we give hay at home (England).

డోలి *sub.* డోలి|డోలీలు. A dooly. vide చాతా.

డోలు *sub.* డోలు|డోళ్లు. A kind of barbarous instrument made with parchment fixed on a broad hoop, beat violently with a short stick, at festivals and marriages in India, and certainly in the Indian term, makes a most *doleful* sort of music.

డౌ

డౌలు *sub.* డౌలు|డౌళ్లు. A revenue term, implying the *dowl* or *estimate* of the revenue. This word is also adopted, in the original Hindostanny meaning, for *manner* or *appearance.* అతని డౌలు బాగా వున్నది He is a man of a good *appearance.*

త

తక్కుడం *v. n.* తక్కుతూ|తక్కి. To move with grace or with an air, such as in dancing.

తకావి *sub.* తకావి|తకావీలు. A revenue term, meaning *an advance* for cultivation.

తక్కు *sub.* తక్కు|తక్కులు. A graceful and tricksy movement, as a girl in dancing.

తక్కువ *adj.* Short of ; less. నాజీతం తక్కువ అయినది. My pay is become *less.* ఎక్కువ తక్కువ మాటలు *Contradictory words.* తక్కువగా *Inferiorly.* తక్కువ చెయ్యడం To *reduce*; to *diminish.*

తక్కెడ *sub.* తక్కెడ|తక్కెడ్లు. Large scales. కోమటి తక్కెడ్లు A banian's scales.

తగడం *v. n.* తగుతూ|తగి. To be suitable or becoming. యీలాగు చెయ్యడం నీకు తగదు It does not *become* you to act in this manner.

తగరం *sub.* తగరపు|తగరాలు. Tin.

తగలడం *v. n.* తగులుతూ|తగిలి. To hit; to come in contact. గుండ్లు తగలడం To be *wounded* by a shot. కత్తి తగలడం To be *wounded* by the cut of a sword. రాయి తగలడం To be *hit* by a stone. వెంట తగలడం To *pursue*. అతను పారిపోతూ వుండగా నేను వెంట తగిలినాను As he was in the act of running away, I *pursued* him. దెబ్బలు తగలడం To be *flogged* or *beat*. దండుగ తగలడం To be *oppressed*. రోగం తగలడం To get *disordered*.

తగల పడడం *v. p.* తగలపడుతూ|తగలపడి .To be burnt. ఆ అడివి తగలపడుతూ వున్నది That jugle is *burning*.

తగల పెట్టడం *v. a.* తగలపెట్టుతూ|తగలపెట్టి. To burn; to set fire to. ఫితూరీళ్లు ఆవూరు బొత్తిగా తగలపెట్టినారు The plunderers have completely *burnt* down that village. తగల వెయ్యడం Item.

తగాదా *sub.* తగాదా|తగాదాలు. A claim; a suit. అతనికీ నీకూ యేమైనా తగాదా వున్నదా? Is there any *suit* between you and him? తగాదా దారుడు A *claimant*. తగాదా వెయ్యడం To prefer a *claim*.

తగినట్టు *adj.* Suitable; proper; becoming. అతనికి తగినట్టు బహుమానం చేసినాడు He made him a *suitable* present. తగినట్టుగా *Suitably*. ఆపనిలో అతనికి తగినట్టుగానే జరిగినది Things fell out very *suitably* to him, in that affair.

తగ్గించడం *v. a.* తగ్గిస్తూ|తగ్గించి. To decrease; to diminish. vide తగ్గుట.

తగ్గింపు *sub.* తగ్గింపు|తగ్గింపులు. A reduction; a diminution.

తగువరి *sub.* తగువరి|తగువర్లు An arbitrator. ఆ తగువర్లలో వకడు లంచం తిన్నాడని అనుకుంటారు It is said one of those *arbitrators* has received a bribe. There are Indians in every town, who make the business of arbitration their trade. They live on bribery.

తగువు *sub.* తగువు|తగువులు. Arbitration. యీతగువు అతనికి సమాధానం లేదు He does not agree to this *arbitration*. A favourite

tribunal amongst the Indians, from the facility of bribery, and the instability of its decisions, as heretofore constituted.

తట్ట *sub.* తట్ట|తట్టలు. Basket; they are round, and used for carrying articles as a load.

తట్టు *sub.* తట్టు|తట్లు. A small degenerate breed of horses in India, usually called *tattoo.* తట్టు means also a *side* or *direction.* యీతట్టు This *side.* అతట్టు That *side.* యీతట్టున వస్తున్నారు They are coming in *this direction.* వాడ తట్టు The *deck* of a ship.

తడ *sub.* తడ|తడలు. Confusion; trouble in speech or writing. తడపడడం To be *confused* in speech. అతను మాట్లాకేటప్పుడు మహా తడపడుతాడు That man has a very *confused* manner of speaking.

తడక *sub.* తడక|తడకలు. The name of the *straw doors* to the huts of the poor people in India, made up of wicker work or bamboos. తడక is also the name given to *frames* made of *bamboo* stuffed with loose grass and put up against the doors of gentlemen's houses in india, in the land-wind season which, being watered, produce a cold damp air. These are usually called *tatties.*

తడపడం *v. a.* తడుపుతూ|తడిపి. To wet; to moisten. యీ బట్ట తడుపు Moisten this cloth.

తడవడం *v. a.* తడువుతూ|తడివి. To search or feel for. ఆ గుడ్డివాడు తనయింటికి వెళ్ళడానకు తోవ తెలియక తడువుతూ వెళ్లుతున్నాడు That blind man, not knowing the road, keeps *feeling* his way to get to his house.

తడి *sub.* తడి|తళ్లు. Wetness or a wetting; a flooding. ఆ బట్టల.తడి యింకా పోయినది కాదు A *wetness* still remains in those clothes. తడి బట్టలు *Wet* clothes.

తడియడం *v. n.* తడుస్తూ|తడిసి. To be wet. వర్షంలో నా బట్టలు తడిసి

నవి My clothes have got *wet*, in that shower of rain.

తడుపు *sub.* తడుపు|తడుపులు. A wetting; any thing got wet. ధాన్యపు తడుపులు Grain got *wet*.

తడువు *sub.* తడువు|తడువులు. Delay. తడువు చెయ్యడం To delay.

తడువులాడడం *v. a.* తడువులాడుతూ|తడువులాడి. To seek out or search for.

తణకం *sub.* తణకపు|తణకములు. A leathern bag carried on bullocks to hold water, generally attached to the troops in India. *Puckaaly bags* is the usual name given to them.

తతిమ్మా *adj.* Remainder. తతిమ్మా వస్తువులు తీసుకునిరా Bring the remainder of the things here. తతిమ్మా రూపాయీలు యెక్కడ వున్నవి? Where are the *rest* of the rupees?

తన *pro.* His; his own; itself. రాముడు తనయిల్లు బాగుచేయించుకుంటున్నాడు Raamdoo or Ramudu is repairing *his own* house. లోకుల సొమ్ము తన సొమ్ములాగే విచారిస్తాడు He considers the property of other people as *his own*.

తనఖా *sub.* తనఖా|తనఖాలు. Assignment. నా బాకీని గురించి ఆ వూరు మీదికి తనఖా వ్రాసియిచ్చినాడు He gave me a *tanakah* or *assignment* upon that village, for my balance.

తన్నడం *v. a.* తన్నుతూ|తన్ని. To kick. మనిషి తన్నడం To *kick*, as a man. గుర్రం తన్నడం To *kick*, as a horse.

తనిఖీ *sub.* తనిఖీ|తనిఖీలు. A revenue term, signifying the *examination* or *comparison* of an account. తనిఖీ చెయ్యడం To *examine*.

తన్ను *sub.* తన్ను|తన్నులు. A kick.

తంటా *sub.* తంటా|తంటాలు. Difficulty; trouble. అతనికి మహా గొప్ప తంటా వచ్చివున్నది He has got into uncommon *difficulty*.

తండ్రి *sub.* తండ్రి|తండ్రులు. A father. పినతండ్రి A *father's* younger brother. పెత్తండ్రి A *father's* elder brother.

తంత్రం *sub.* తంత్రపు|తంత్రములు An intrigue; a plot. తంత్రం చెయ్యడం To *intrigue*.

తప్ప *adv.* Except; unless; without. మీరు తప్ప Without you, according to idiom. తప్పకాయ Fruit without a heart, such as, a nut without kernel.

తప్పడం *v. a.* తప్పుతూ।తప్పి. To err; to mistake; to fail; to miss. అతను కూడడంలో తప్పినాడు He has made a *mistake* in casting up the account. అతడు కౌలు తప్పి నావద్ద సొమ్ము యెక్కువ పుచ్చుకున్నాడు He has *failed* in the terms of his *cowle* or agreement and increased his demand upon me. నా గురి తప్పినది I have *missed* my aim: literally, *my aim* has *missed*. దారి తప్పడం To *miss* the road.

తప్పించడం *v. a.* తప్పిస్తూ।తప్పించి. To extricate; to cause to escape; to avoid. అతనికి వుపద్రవం లేకుండా తప్పించినాడు He *extricated* him from danger.

తప్పించుకోవడం *v. a.* తప్పించుకుంటూ। తప్పించుకుని. To escape. ఆ కత్తివేటుకు తగలకుండా తప్పించుకున్నాడు He *avoided* the cut of that sword.

తప్పు *sub.* తప్పు।తప్పులు. Mistake; error; fault; crime. వ్రాతలో తప్పు *Error* in writing. నడవడిలో తప్పులు *Crimes* or *faulty actions.* అతను మంచివాడే కాని యీపని మాత్రం తప్పు చేసినాడు Though he be a good man, yet, in this transaction, he did wrong.

తప్పుకోవడం *v. a.* తప్పుకుంటూ।తప్పుకుని. To escape; to avoid; to dodge.

తఫావతు *sub.* తఫావతు।తఫావతులు. A difference; a mistake; a fault; an error. నేను యీ పనిలో యేమైనా తఫావతు చేసివుంటే నన్ను కాయవద్దు If I have done any *thing wrong* in this business, then do not forgive me.

తఫిరీకు *sub.* తఫిరీకు।తఫిరీకులు. A revenue term, signifying a *separate assessment* upon each species of the revenue. తఫిరీకు also means an *unjustifiable exaction,* beyond the regular assessment. తఫిరీకు చెయ్యడం To *make exactions.*

జమీందార్లు కట్నాలు తెమ్మనుమని రయితులమీద తఫీరీకు చేసి చాలా హంగామా చేస్తూన్నారు The zemindars are *making exactions* upon the ryots and causing them great vexation.

తఫశీలు *sub.* తఫశీలు। తఫశీళ్లు. A revenue term, meaning the *particulars* of an account. లెక్క తఫశీలు Item.

తబుకు *sub.* తబుకు। తబుకులు. A salver; a waiter. తబుకులో తమలపాకులు తీసుకుని రా Bring the betel on the *salver*.

తబేలా *sub.* తబేలా। తబేలాలు. A stable.

తమలపాకు *sub.* తమలపాకు। తమలపాకులు. A betel leaf. తమలపాకుల చెట్టు or తీగె The *betel* tree or *creeper*. It has a tree called the అవిశ చెట్టు which grows very straight and slender, planted near it, round which the betel tree twines, and by which it is supported.

తమాషా *sub.* తమాషా। తమాషాలు. A show; pageantry; any thing curious or handsome. తమాషా మాటలు *Uncommon* words. ఆ పిట్ట నెత్తిమీది జుట్టు మహా తమాషాగా వున్నది The tuft on that bird's head is very *curious*.

తమ్ముడు *sub.* తమ్ముడి।తమ్ములు. A younger brother.

తంబురా *sub.* తంబురా।తంబురాలు. The name of an *instrument* resembling the *guitar* having five strings of wire and is played upon much in the same way.

తంబోలీ *sub.* తంబోలీ। తంబోలీలు. A betel concern or rent; the *renter* or *seller*.

తయారు *sub.* తయారి। తయారులు. Readiness. తయారు కావడం To be in *readiness*. మీరు సవారీ వెళ్లడానకు గుర్రం తయారు అయి వున్నది The horse is *ready* for you to ride.

తరగడం *v. n.* తరుగుతూ। తరిగి. To waste; to diminish in quantity. ధాన్యం తరిగినది The grain has wasted. When a verb active, it means, to cut vegetables or other provisions.

తరగతి *sub.* తరగతి। తరగతులు. Order; rank; difference of quality. ఆ బట్టకూ యీ బట్టకూ చాలా తరగతి వున్నది There is a great

difference in the *quality* of these two cloths. అతనికీ నాకూ చాలా తరగతి వున్నది There is a great *difference* in the *rank* of us two. ముత్యాలు తరగతి చొప్పున హారంలో గుచ్చు String the pearls on that necklace, according to their *size* and *quality*.

తరచడం *v. a.* తరుచుతాను। తరిచి. To agitate, as in churning; to search and examine, as a witness; to investigate. లెఖ్ఖ తరచడం To *examine* accounts.

తర్జుమా *sub.* తర్జుమా। తర్జుమాలు. Translation. తర్జుమా చెయ్యడం To *translate*.

తరద్దూదు *sub.* తరద్దూదు। తరద్దూదులు. A revenue term, signifying *cultivation*.

తరఫు *sub.* తరఫు। తరఫులు. Towards; side. నీవు యీ వూళ్లో యెవ్వరి తరఫున వున్నావు? *Whom* do you belong *to*, in this town? యీ తరఫుకు వస్తారు They are coming to this *side*.

తరం *sub.* తరపు। తరములు. Generation or life time. వారికీ మాకూ మూడు తరాలు గడిచినవి Three *generations* have intervened between that man and me.

తరంగం *sub.* తరంగపు। తరంగాలు. Wave; surge. సముద్రపు తరంగాలు మహా వడిగా వున్నవి The *waves* of the sea are very high.

తరవాణి *sub.* తరవాణి। తరవాణులు. A kind of drink made of diluted rice, sour and thin, which the poorer sort of Indians drink.

తరవారు *sub.* తరవారు। తరవారులు. A sword. తలవారు Item.

తరహా *sub.* తరహా।తరహాలు. Method; manner. మీరు పాలకీ - యీ తరహాను చేయించండి Let the palanquin be done after this *manner*.

తరాజు *sub.* తరాజు। తరాజులు. Large scales. vide తక్కెడ.

తర్కించడం *v. a.* తర్కిస్తా। తర్కించి. To argue; to declaim. అతను ప్రతి మాటకు తర్కిస్తాడు He has *an argument* to propose for every word.

తరుగు *sub.* తరుగు। తరుగులు. Wastage; deficiency. కుంకిణీవారి-

తాలూకు ధాన్యం కొట్లో చాలా దినములునుంచి వున్నందున విస్తరించి తరుగు వచ్చినది The company's grain has *suffered* great *wastage*, by being kept so long a time in store.

తరుచు *adj.* Superfluous; redundant; repeated. తరుచు రాకడ A *repetition* of visits. తరుచు మాటలు A *repetition* of words or *redundance* of speech. నీవు తరుచుమాట ఆడుతావు Your words are full of *repetitions*. తరుచు బట్ట *Closely woven* cloth. తరుచుగా *Repeatedly; often; redundantly.* అతను మా యింటికి తరుచుగా వస్తువుంటాడు He is *repeatedly* coming to my house.

తరువాత *adv.* Afterwards; after. ఆ తరువాత *After* that. అటు తరువాత Item.

తల *sub.* తల। తలలు. A head. మనిషి తల A human *head.* పశువులు, గుర్రాలు వగైరాల తలలు The *heads* of cattle, horses and generally of all others. తలకాయ Item. తలగడ A pillow.

తలచడం *v. a.* తలుస్తూ। తలిచి. To remember; to recollect. మొన్నటి రోజున నా స్నేహితుణ్ని తలిచినాను The other day my friend *came* to my *recollection.*

తలాషు *sub.* తలాషు। తలాషులు. Inquiry or search. తలాషు చెయ్యడం To *inqire.* ఆ వస్తువు నిమిత్తం చాలా తలాషు చేస్తూవున్నాను I am *making* a particular *search* for that thing.

తల్లి *sub.* తల్లి। తల్లులు. A mother. పినతల్లి A *mother's* younger *sister*, and also father's brother's wife. పెత్తల్లి *Aunt* or *mother's* elder *sister.*

తలుపు *sub.* తలుపు। తలుపులు. A door. తలుపు తియ్యడం To *open* the *door.* తలుపు వెయ్యడం To *shut* the *door.*

త్వర *sub.* త్వర। త్వరలు. Quickness; haste; hurry. త్వరపడడం To be in a hurry. నీవు త్వరపడవద్దు Don't be in a *hurry.* త్వరగా *Hastily; quickly.* నీవు అక్కడికి వెళ్ళి మళ్ళీ త్వరగా రా Go there and return *quickly* again.

తవ్వ *sub.* తవ్వ। తవ్వలు. A measurement: equal to *half* a *manika.*

తవ్వడం *v. a.* తవ్వుతూ। తవ్వి. To dig. భూమి తవ్వడం To *dig* the earth. గని తవ్వడం To *dig* a mine. చెరువు తవ్వడం To *dig* a tank.

తవుడు *sub.* తవుటి. (No plural.) Made from rice or from wheat and bruised or beat down for use. It is given to cows in India, to enrich the milk and also to fowls and is commonly called *towr.*

తష్కీసు *sub.* తష్కీసు। తష్కీసులు. A revenue term, applied to the *final settlement* of the *dowl* or *appraisement* of the revenue.

తహశీలు *sub.* తహశీలు। తహశీళ్లు. A revenue term, signifying the *collections.* తహశీలు చెయ్యడం To make *collections.* తహశీలు దారుడు The person employed to *collect* the revenue.

తళ్లు *sub.* తళ్లు। తళ్లులు. Force; incursion; invasion. తురకల తళ్లులో నా సొమ్ము శానా పోయినది A great deal of my property was lost in the Mogul *invasion.*

తళుకు *sub.* తళుకు। తళుకులు. Lustre; brightness. వజ్రపు తళుకు The lustre of a diamond. It applies to the different metals and to a looking-glass, but not to the sun's brightness.

తళుక్కుమనడం *v. n.* తళుక్కుమంటూ। తళుక్కుమని. To shine; to glisten. Applied like the substantive, ఆ స్త్రీ వెయి దీపాలవలె తళుక్కుమన్నది That woman *shines* as bright as a thousand lamps.

తక్షణం *adv.* Instantly. యీ వుత్తరం చూచిన తక్షణం రా When you see this letter, you must *instantly* come here.

తా

తాకట్టు *sub.* తాకట్టు। తాకట్లు. Mortgage; pawn. అన్న వస్త్రములు లేక నగలు తాకట్టు పెట్టినాను Being without victuals or clothes, I have *pawned* my *joys.*

తాకడం *v. a.* తాకుతూ। తాకి. To touch. నన్ను తాకవద్దు Don't *touch* me.

తాకీదు *sub.* తాకీదు। తాకీదులు. An order; an injunction.

తాగడం *v. a.* తాగుతూ। తాగి. To drink. అతను మహాతాగుతాడు That man is a great *drinker* or *drunkard*.

తాచు పాము *sub.* తాచు పాము। తాచు పాములు. The name of a snake, usually called the *cobra de capella* or *hooded-snake*, whose bite is known to be so fatal. The female is the largest and most dangerous, as is the nature of all the snake kind.

తాడి *sub.* తాటి। తాళ్లు. A palmyra tree. తాటి చెట్టు Item. యీవేళ పది తాళ్లు కొట్టినారు They have cut down ten *palmyra trees* to-day. తాటి ఆకు The *palmyra* or *cadjan leaf*, on which the old Telugu and Sanskrit writings are preserved and on which the accounts in villages and by dealers are kept. తాటి కల్లు *Palmyra calloo* or *toddy*. తాడి or కల్లు గియ్యడం To draw *calloo* or *toddy*.

తాడు *sub.* తాటి। తాళ్లు. A rope. పెద్దతాళ్లు, చిన్నతాళ్లు కూడా తీసుకొని రా Bring both small and big *ropes* along with you. జామకి తాడు A match for fire-arms.

తాత *sub.* తాత। తాతలు. A grand-father.

తాతమ్మ *sub.* తాతమ్మ। తాతమ్మలు. A grand-mother.

తాత్పర్యం *sub.* తాత్పర్యము। తాత్పర్యములు. Opinion. అతని తాత్పర్యం నాకు సరిపడి వుండలేదు I do not concur in *opinion* with him.

తాను *pro.* He; himself. యీ పని తాను చేసినానని చెప్పినాడు He said that he *himself* did this business.

తాపం *sub.* తాపము। తాపములు. Heat; inflammation. వీపుమీద కురుపువుంచి వళ్లు తాపం చేసినది The boil on my back has produced great *heat* in my body.

తాపీ *sub.* తాపీ। తాపీలు. A bricklayer's trowel. తాపీ మేస్త్రీ A head *bricklayer*.

తాబందు *sub.* తాబందు। తాబందులు. A species of petticoat, chiefly worn by the dancing women and by the raatsa or kshatriya caste and Mussulman women of India. It is not uncommon to all other castes.

తామర *sub.* తామర। తామరలు. The ring-worm. అతని వీపుమీద తామర లేచినది A *ring-worm* has broke out upon his back. తామర పువ్వు The name of a *flower* that shoots up from the bottom of lakes or tanks, probably the *lotus* or *nymphaea*.

తాంబూలం *sub.* తాంబూలపు। తాంబూలములు. The whole apparatus of betel: that is, the *leaf*, the *nut*, the *chunam* and the *spicery* in the manner the Indians take it. తాంబూలం వెయ్యడం or వేసుకోవడం To take *betel.*

తాంబేలు *sub.* తాంబేటి। తాంబేళ్లు. A turtle: that is, the *sea-turtle.*

త్యాగం *sub.* త్యాగపు। త్యాగములు. A resignation of property. త్యాగం చెయ్యడం To *abdicate* or *renounce*. అతను సొమ్ము మహా త్యాగం చేస్తూవున్నాడు He *resigns* a great deal of wealth. అతను తన కుల మర్యాదలు యావత్తు త్యాగం చేసినాడు He has completely *renounced* every observance of his caste.

తాయిత్తు *sub.* తాయిత్తు। తాయిత్తులు. An amulet; a charm or spell. నా మెడలో తావళానకు తాయిత్తులు చుట్టించవలెను The *amulets* must be fixed to the ring round my neck. మంత్రపు తాయిత్తు The *charm* of the *muntrum.*

త్రాణ *sub.* త్రాణ। త్రాణలు. Ability; capacity. త్రాణ కలవాడు A man of *ability.*

త్రాసు *sub.* త్రాసు। త్రాసులు. Small scales, such as apothecaries, money dealers or small sale people use.

తారడం *v. n.* తారుతూ। తారి. To move about, in a busy officious manner.

తారాజువ్వ *sub.* తారాజువ్వ। తారాజువ్వలు. A rocket; a description of fire-works.

తారీఖు *sub.* తారీఖు। తారీఖులు. Date; time. మొన్నటి తారీఖు మాఘ శుద్ధ పంచమి The day before yesterday was *dated Maagha-shuddha* the fifth.

తాలూకా *sub.* తాలూకా। తాలూకాలు. A district.

తాలూకు *adv.* Belonging to. యీ వస్తువు నా తాలూకుది This is a thing *belonging to* me. అతని తాలూకు నవుకరు A servant *belonging* to him.

తావళం *sub.* తావళపు। తావళములు. A ring, worn by the male Indians round the neck, made of gold or silver, and sometimes of a silken twist strung with coral beads. జప తావళం Praying beads.

తాళడం *v. n.* తాళుతూ। తాళి. To wait; to stop. యీవేళకు తాళండి, రేపు తిరిగి మొదలుపెట్టుదాము Let us *wait* now, and to-morrow we will begin again.

తాళం *sub.* తాళపు। తాళములు. A lock; a cymbal. This word is commonly used for key, but తాళం చెయ్యి or చెవి is the correct word for it. తాళాలు తీసుకుని రా Bring me the *keys* or *cymbals.* తాళం చేతులు తీసుకుని రా Bring the *keys.* తాళం వెయ్యడం To *shut* a *lock.* తాళం తియ్యడం To *open* a *lock.* తాళాలు వాయించడం To *strike* the *cymbals.* In this sense, the word is an adoption from the Sanskrit. They have a large kind used at the pagodas, without nautching and there are smaller ones, for the nautching girls to dance by. Those at the pagodas are called కయితాళం. Those used for the dancing girls are called చిరతాళం.

తాళిమి *sub.* తాళిమి। తాళుములు. Patiénce; forbearance; resignation. ఆ దొర మహా తాళిమి చేస్తాడు గనక అందరు కుట్రలు చేస్తూవుంటారు That gentleman shows a great deal of *patience,* and therefore all ranks engage in intrigues. తాళిమి కలగడం or పొందడం To be *patient* or to have *patience.*

తి

తిట్టడం *v. a.* తిట్టుతూ, తిట్టి. Te abuse. అతను మహా తిట్టినాడు He was very *abusive*. తిట్టుబోతు An *abusive* man. తిట్టుబోతుది An *abusive* woman.

తిట్టు *sub.* తిట్టు, తిట్లు. Abuse. అతని తిట్లు అన్ని నాకు తగిలినవి The whole of his *abuse* fell upon me.

తిత్తి *sub.* తిత్తి, తిత్తులు. A leather bag. కొలిమి తిత్తి A pair of *bellows*. తిత్తి means the *drone* or *pitch-pipe*, formed on the principle of bagpipes, which is used at the Indian nautches, in order to regulate the voices of the performers. తిత్తి in another sense is the name for the *bags* in which *arrack* or *water* is carried in India.

తినకపోవడం *v. n.* తినకపోతూ, తినకపోయి. Not to eat. నానా దినములనుంచి తినకపోతూ వున్నాడు He has *refrained from eating* for several days past.

తిన్నగా *adv.* Straightways; directly; properly. అతను తిన్నగా ప్రవర్తిస్తున్నాడు He conducts himself *properly*. యిక్కడనుంచి యింటికి తిన్నగా వెళ్ళు Go *straightways* from hence to your house. తిన్నగా చెయ్యడం To act *correctly*.

తినడం *v. n.* తింటూ, తిని. To eat. అతను అన్నం తింటూ వున్నాడు He *is eating* his victuals. దెబ్బలు తినడం To *receive* blows or to *get* beat. సొమ్ము తినడం To *make away* with property. తిట్లు తినడం To *suffer* abuse. తుప్పు తినడం To be *eaten* by rust. చెదలు తినడం To be *eaten* by white ants.

తినపడడం *v. p.* తినపడుతూ, తినపడి. To be eaten.

తినిపించడం *v. a.* తినిపిస్తూ, తినిపించి. To cause to eat.

తిప్పడం *v. a.* తిప్పుతూ, తిప్పి. To turn; to wind. కొంతదూరం వెళ్ళి అక్కడనుంచి పాలకీ తిప్పి మళ్ళీన యింటికి తీసుకొని వచ్చినారు Going some distance, turning the palanquin back, they brought

me home.

తిప్పి వెయ్యడం *v. a.* తిప్పివేస్తూ, తిప్పివేసి. To reject; to return. అర్జీ తిప్పివెయ్యడం To *reject* a petition. హుండీ తిప్పివెయ్యడం To *protest* a bill.

తిమరడం *v. n.* తిమురుతూ, తిమిరి. To exult; to be proud.

తిమ్మిరి *sub.* తిమ్మిరి, తిమ్మిర్లు. Numbness. నా కాలు విస్తరించి కూర్చొండడంచేత తిమ్మిరి పట్టినది By sitting too long my leg has got *benumbed*; as we term it, has got *asleep*. తిమ్మిరి రోగం The *apoplexy*.

తియ్యడం *v. a.* తీస్తూ, తీసి. To take; to open. తలుపు తియ్యడం To *open* the door. సామాను తియ్యడం To *take away* a thing. తాళం తియ్యడం To *open* a lock. వెనక తియ్యడం To draw back; to hesitate.

తియ్యని *adj.* Sweet. తియ్యని పళ్ళు Sweet fruit.

తిరగడం *v. a.* తిరుగుతూ, తిరిగి. To turn; to go astray; to travel. నాకు యీవేళ పైత్యం చేసేటప్పటికి తల తిరిగినది I was seized with bile to day, till my head *went* round. ఆ మనిషి అక్కడక్కడ తిరుగుతూ వున్నది అని తెలిసినది It is understood that person is in the habit of here and there *going astray*. ఆతను చాలా దేశాలు తిరిగినాడు He has *travelled* over great tracts of country. నేను యీపని నిమిత్తం తిరుగుతూ వున్నాను I am *engaged* about this business. నేను అన్నమాటకు తిరగను I shall not *turn away* from my promise. గాలి తిరగడం To *change*, as the wind. తల తిరగడం To *turn mad*. N. B. This verb is used in the following manner- ప్రొద్దు తిరగడం The sun to *go down*: that is, *turn* to the west. హుండీ తిరగడం A bill to be *returned* or *protested*. కాకితం తిరగడం To *reject* paper: that is, to *turn* useless. యెదురు తిరగడం To *turn against* one or to *oppose*.

తిరగలి *sub.* తిరగటి, తిరగళ్ళు. A hand grinder, for grain in general. It is made of two flat stones about two feet in

diameter, rough inside, the uppermost of which has a small handle, by which it is turned upon the other, the grain being thrown in through a small hole.

తిరిగి *adv.* Again. నేను రేపు తిరిగి వస్తాను I shall come *again* to-morrow.

తిరగ *adv.* Repeated; over again. తిరగ చెయ్యడం To *repeat* or do *over again*. ఆ పని తిరగ చేయించు Do that business *over again*. తిరగవెయ్యడం To *turn over*; to *overturn*. ఆ పుస్తకంలో రెండో కాగితం తిరగవేసి చూస్తే యీ మాట అగపడు తున్నది If you *turn over* the second leaf of the book, this word will appear.

తిరుగుడు *sub.* తిరుగుడు। తిరుగుళ్ళు. A screw. తిరుగుడు మాటలు *Round about* words.

తివాశి *sub.* తివాశి। తివాశీలు. A carpet.

తీ

తీగ *sub.* తీగ। తీగలు. A tendril; the string of a musical instrument. ఆ చెట్టు నానా తీగలు వేస్తూవున్నది That tree *shoots forth* a great number of tendrils. సారంగా తీగలు The *strings* of a *saarangah*, a musical instrument, so called. మెడ తీగ This is the name given to a *necklace*, generally made of a flat band of gold, worn by women.

తీతువ పిట్ట *sub.* తీతువ పిట్ట। తీతువ పిట్టలు. The name of a bird, probably the *Lapwing*, the cry of which the Indians consider to forebode evil.

తీపి *sub.* తీపి। తీపులు. Sweetness. ఆ పంటిలో తీపి నాకు చాలా సమ్మతిగా వున్నది The *sweetness* of that fruit is very pleasant to me. తీపిగా *Sweetlike*.

తీర్చడం *v. a.* తీరుస్తూ। తీర్చి. To settle; to adjust; to decide. జడ్జీవారు నా వ్యాజ్యం యిదివరకు తీర్చలేదు The judge has not

to this time *decided* my cause. యీ లెక్క చూచి జేగిరం తీర్చండి Look into this account and *settle* it quickly.

తీరడం *v. n.* తీరుతూ। తీరి. To be settled or concluded. This verb means to *have leisure*. నాకు తీరదు I have no *leisure*.

తీర్పించడం *v. a.* తీర్పిస్తూ। తీర్పించి. To make a conclusion or settlement.

తీర్పు *sub.* తీర్పు। తీర్పులు. A settlement; an agreement. తీర్పు కాగితం A paper of *agreement* or an *acknowledgement*. తీర్పు చెయ్యడం To make a settlement or to pass a decision.

తీరుబడి *sub.* తీరుబడి। తీరుబళ్ళు. Leisure. రెండుమూడు దినములనుంచి నాకు తీరుబడి లేనందున రాలేదు I haye not come for two or three days past, for want of *leisure*.

తీరుబాటు *sub.* తీరుబాటు। తీరుబాటులు. Leisure; opportunity. vide తీరుబడి.

తీసివెయ్యడం *v. a.* తీసివేస్తూ। తీసివేసి. To remove; to discharge. అతణ్ని నౌకరీలోనుంచి తీసివేసినారు They have *removed* him from the service.

తీసివేత *sub.* తీసివేత। తీసివేతలు. A removing or removal. సరుకుల తీసివేత A *removal* of the things.

తీసుకోవడం *v. a.* తీసుకుంటూ। తీసుకుని. To take; to remove.

తు

తుడవడం *v. a.* తుడుస్తూ। తుడిచి. To wipe; to clean; to rub. యింటిని తుడవడం To *clean* the house.

తుడుపు *sub.* తుడుపు। తుడుపులు. An erasure or blotting out. యీ పత్తరంలో యేమిన్ని తుడుపులు లేకుండా సాపుగా వ్రాసివున్నది This letter is written in a chaste manner, without any *corrections*.

తుడుము *sub.* తుడుము। తుడుములు. A species of small kettle drum, the bottom being made of wood. It is slung round the

neck and beat with two slender sticks on public occasions. It is usually called a *tom-tom*.

తుద *sub.* తుద। తుదలు. An end. vide చివర.

తునక *sub.* తునక। తునకలు. A piece or part; a quarter. బట్ట తునక A *piece* of cloth. కర్ర తునక A *piece* of wood. రాజా మీకు వక అడివిపంది తునక పంపించినాడు The Rajah has sent you a *quarter* of wild hog.

తుంచడం *v. a.* తుంచుతూ। తుంచి. To pluck; to gather; to break off. పళ్ళు తుంచడం To *gather* fruit. పువ్వులు తుంచడం To *pluck* flowers.

తుంటరి *sub.* తుంటరి। తుంటరులు. Impudence. vide తులవ.

తుపర *sub.* తుపర। తుపర్లు. A small rain or slight shower. తుపర పడుతూవున్నందున వర్షం వచ్చునేమో A *slight shower* has fallen which will probably be succeeded by a proper fall of rain. నోటి తుపర్లు A *slavering* in speech.

తుప్ప *sub.* తుప్ప। తుప్పలు. A bush. vide డొంక.

తుపాకి *sub.* తుపాకి। తుపాకులు. A musket or firelock. తెలగ తుపాకి A *matchlock.* చకముకి తుపాకి A *firelock.* వేట తుపాకి A *fowling-piece.*

తుప్పు *sub.* తుప్పు। తుప్పులు. Rust. కత్తి తుప్పు *Rust* of a sword. యినప తుప్పు or తుప్పు యినుము The *rust* of iron or *rusty* iron.

తుఫాను *sub.* తుఫాను। తుఫానులు. A *toophaan* or very violent gale: frequently termed *typhoon.* తుఫాను పెట్టినందుచేత వాడ పగిలిపోయినది The ship being over taken by a *toophaan* went to pieces.

తుమ్మ చెట్టు *sub.* తుమ్మ చెట్టు। తుమ్మ చెట్లు. The *tumma* or babul tree. తుమ్మ కర్ర *Tumma carra* or *tumma* wood.

తుమ్మడం *v. a.* తుమ్ముతూ ।తుమ్మి. A sneeze.

తుమ్ము *sub.* తుమ్ము। తుమ్ములు. A sneezing. తుమ్ము రావడం To fall to *sneezing.* అతనికి శైత్యంచేత చాలా తుమ్ములు వచ్చినవి He has caught cold and *sneezes* a great deal in consequence. మనిషి

తుమ్ము ఒంటి తుమ్ము మంచిదికాదు The *sneezing* of any person only once is reckoned bad.

తుమ్మెద *sub.* తుమ్మెద। తుమ్మెదలు. A large black beetle, very troublesome and destructive. They bore holes into the roofs of houses in India, particularly into raw palmyra, in which they lay their eggs.

తురక *sub.* తురక। తురకలు. A Mussulman; the genearl term by which the Mussulman caste is known in India. Literally speaking, *Turk* is the name given to them by the Telugus. తురక కులం The *Mussulman* caste. తురకవాడు A *moor* man. తురకది A *moor* woman.

తురంజీ పండు *sub.* తురంజీ పంటి। తురంజీ పండ్లు. A citron.

తులవ *sub.* తులవ। తులవలు. Impudence; depravity. తులవ మనిషి A loose character.

తులసి చెట్టు *sub.* తులసి చెట్టు। తులసి చెట్లు. The *toolsy plant* or the sacred basil, well known in India. The leaf is considered a great sweetener of the blood, when infused in hot water and taken in the manner of tea. The stalk of this plant is made into *beads*, to form the *rosary*, which the long marked Brahmins use. vide పూస.

• తుళ్ళడం *v. a.* తుళ్ళుతూ। తుళ్ళి. To be elated: to show pride. అతనికిప్పుడు భాగ్యంచేత చాలా తుళ్ళుతూవున్నాడు He gives himself *great airs*, on account of his riches. అతను సంతోషం చేత తుళ్ళుతూవున్నాడు He is *elated* with joy.

తూ

తూచడం *v. a.* తూస్తూ। తూచి. To weigh.

తూనిక *sub.* తూనిక। తూనికలు. A weight; also the thing weighed against it. ఆ కోమటి తూనికెలో దగా వున్నది That banian has false *weights*. ఆ కోమటి తూచే తూనిక సరిపడ వున్నదికాదు That

banian has not given full *weight.*

తూపించడం *v. a.* తూపిస్తూ। తూపించి. To cause to weigh.

తూము *sub.* తూము। తూములు. A measurement generally called a *toom* twenty of which go to one *candy.* The *toom* differs in different places being sometimes 20 seers and sometimes only 8 seers, but it makes always 20 *tooms* to the *candy.* తూము is also a *drain.* లోపలి పందిటిలో నీళ్లు తూము గుండా బైటికి పారుతున్నవి The water from the *pandal* within, runs outside through a *drain.* నలుతుం *Four tooms:* a customary way of speaking, instead of saying నాలుగు తూములు. The word తూము also means a *large stone sluice* for which vide మరుము.

తూర్పు *sub.* తూర్పు. (No plural.) The east. ఆ వాడ తూర్పునుంచి వస్తుంది That ship is coming from the *eastward.*

తూలడం *v. n.* తూలుతూ। తూలి. To stagger; to reel, as a man in liquor. వాడు కల్లుతాగి తూలుతూ పోతూ వున్నాడు That man has been drinking toddy and goes *reeling* along.

తె

తెడ్డు *sub.* తెడ్డు। తెడ్లు. A wooden ladle; a paddle to row with.

తెనుగు *adj.* Telugu. తెనుగు విద్య or మాట The *Telugu* language. నీకు తెనుగు వస్తున్నదా? Do you understand *Telugu?* తెనుగు వాడు A Telugu man. తెనుగుది A Telugu woman.

తెంచడం *v. a.* తెంచుతూ। తెంచి. To break. It is only applicable to rope, string or thread. తాడు తెంచడం To *break* a rope.

తెప్ప *sub.* తెప్ప। తెప్పలు. Commonly called a *cattamaran,* constructed of one or two long pieces of light wood and used by fishermen, when they go out to catch fish with the hook. తెప్ప is also the name for *small pieces of wood* on which the Indians sometimes swim across rivers,

when rivers are suddenly swollen by rains.

తెప్పించడం *v. a.* తెప్పిస్తూ। తెప్పించి. To cause to bring.

తెప్పించబడడం *v. a.* తెప్పించబడుతూ। తెప్పించబడి. To cause to be brought.

తెప్పించుకోవడం *v. a.* తెప్పించుకుంటూ। తెప్పించుకుని. To dispose oneself to bring: that is, yourself to bring. ఆ వెనక తెప్పించుకుంటాను I *shall bring* it, by and by.

తెప్పున *adv.* Quickly.

తెమడ *sub.* తెమడ। తెమడలు. Phlegm. అతనికి పైత్యంచేత చాలా తెమడ వస్తూవున్నది The bile causes a great quantity of *phlegm*, to come from him.

తెర *sub.* తెర। తెరలు. A bed curtain that is hung down before the women's apartments, in the houses of the Indians. దోమ తెర A mosquito curtain. రోగపు తెరలు The returns of a sickness. వాన తెరలు The return of rain.

తెరవడం *v. a.* తెరుస్తూ। తెరిచి. To open, as applied to the mouth and eyes. కళ్ళు, నోరూ తెరవడం To *open* the eyes and mouth. N. B. In all other cases the verb తియ్యడం is used. Such as తలుపు తియ్యి *Open* the door.

తెరిచిన *adj.* Open. N. B. This word is used in all senses. తెరిచిన నోరు An *open* mouth. తెరిచిన తలుపు An *open* door. తెరిచిన పెట్టె An *open* box.

తెరిపి *sub.* తెరిపి। తెరుపులు. A cessation: a suspension; figuratively, a disclosure. అతని పని అంతా తెరిపికింద వచ్చినది The whole of his business is brought to a stand. ఆ సంగతులు వారికి తెరిపి చెయ్యి Make a *disclosure* of those circumstances to them. తెరిపి కావడం To *cease;* to *leave off*. వాన యింకా తెరిపి అయినది కాదు The rain has not yet *ceased*.

తెరువు *sub.* తెరువు। తెరువులు. A way: a road; a manner; a means. హైదరాబాదు వెళ్ళే తెరువులో దొంగలు వారిని కొట్టినారు Thieves over-powered them on *the way* to Hyderabad.

వాడికి బ్రతుకు తెరువు యేమీ లేదు He has no *means* of support: that is, no *way* of livelihood.

తెలక పిండి *sub.* తెలక పిండి. (No plural.) The grounds or sediment of the oil plant, after the oil has been expressed from it.

తెలగా *sub.* తెలగా। తెలగాలు. A Telugu: that is, a *man* of the *Telugu caste.* తెలగావాడు Item. తెలగది A *Telugu* woman. తెలగాకులం The *Telugu* caste.

తెల్లవారగట్ల *sub.* తెల్లవారగట్ల। తెల్లవారగట్లలు. Day break. తెల్లవారి Item.

తెలిగించడం *v. a.* తెలిగిస్తూ। తెలిగించి. To render into Telugu. ఆ మాట తెలిగించి చెప్పు Speak that word in the *Telugu.*

తెలియడం *v. n.* తెలుస్తూ। తెలిసి. To understand. అనేక వర్తమానములు నాకు తెలిసినవి I *understand* many particulars. అతను చెడ్డవాడున్నూ, లంచం తింటాడన్నీ నాకు తెలిసినది I *know* him to be a bad man, and one who takes bribes. అతను చేసిన పని నాకు బాగా తెలిసినది కాదు I do not rightly *comprehend*, what that man has been about.

తెలియ చెయ్యడం *v. a.* తెలియచేస్తూ। తెలియచేసి. To inform; to tell; to make known. రాజు తాము యిక్కడికి వస్తామని తెలియచేసినారు The Rajah has *informed* me, that he was coming here. ఆ మాటలు అతనికి తెలియచేసినావా? *Have* you *made* those circumstances *known* to him?

తెలివి *sub.* తెలివి। తెలివులు. Understanding; intellects. అతని మాటలు విచారిస్తే మంచి తెలివి వున్నట్టుగా అగపడ్డది If you judge by his language, he appears to be a man of good *intellects.*

తెలివిమాలిన తనం *sub.* తెలివిమాలిన తనం। తెలివిమాలిన తనములు. Stupidity. అతను తెలివి మాలిన తనంచేత వుద్యోగం పోగొట్టుకున్నాడు Owing to his *stupidity*, he is left without employ.

తెలుకులవాడు *sub.* తెలుకులవాడి। తెలుకులవాళ్ళు. An oil man.

తెలుపు *sub.* తెలుపు। తెలుపులు. Whiteness.

తెలుసుకోవడం *v. a.* తెలుసుకుంటూ। తెలుసుకొని. To learn or be informed. అక్కడికి వెళ్లి ఆ సంగతి యేలాగుంటిదో అతన్ని తెలుసుకో Go to him and procure *information* of that circumstance.

తే

తేగ *sub.* తేగ। తేగలు. The sprout from the palmyra nut, when first put in the ground.

తేట *sub.* తేట। తేటలు. Clearness; pureness. తేట నీళ్ళు *Clear* water. మజ్జిగ తేట is a term given to the water that swims on the top of butter-milk. తేట ముఖం A *clear, handsome* countenance.

• తేన్పడం *v. a.* తేనుస్తూ। తేన్చి. To eruct, deemed so extremely vulgar amongst Europeans, is practised by all ranks of Indians without considering it and far from meaning it to be uncivil or disrespectful. They deem it rather the reverse.

తేనుపు *sub.* తేనుపు। తేనుపులు. The act of eructing; an *eructation*.

తేనె *sub.* తేనె। తేనెలు. Honey. తేనె పట్టు or తుట్టె A *honey comb* తేనెటీగ A *bee*.

తేబడడం *v. p.* తేబడుతూ। తేబడి. To be brought.

తేలడం *v. a.* తేలుతూ। తేలి. To float; to right; to adjust. పడవ యేటిమీద తేలుతున్నది The boat is *afloat* upon the river. ఆ పని బాగా తేలినది That business has got *righted* or *adjusted*. ఆ మనిషి చెరువులో మునిగి తరువాత తేలినాడు That man dived to the bottom of the tank and is up and *afloat* again. లెక్క మొట్టు తేలడం To *sum up* the total of an account.

తేలిక *adj.* Light; not heavy; easy; in another sense, *vulgar* or *low*. ఆ కర్ర మహా తేలిక That wood is *very light*. తేలిక పని An *easy* business: that is, *not difficult*. It also means a *low transaction*. తేలిక మనిషి A *mean* character.

తేలిక మాటలు *Mean, low* words.

తేలి *sub.* తేలి। తేలిలు. An oil man; the *oil rent.* తేలి గుత్త An *oil* farm.

తేలు *sub.* తేలు। తేళ్లు. A scorpion. తేలు కుట్టడం To *sting*, as a *scorpion.*

తేవడం *v. a.* తెస్తూ। తెచ్చి. To bring; to fetch. తోటమాలి విస్తరించి పండ్లూ, కూరలూ తెచ్చినాడు. The gardener *has brought* a vast quantity of fruit and vegetables. నా టోపీ తే *Bring* my cap.

తై

తైనాతు *adv.* A revenue term, signifying *attached to* and *acting with.* నా తైనాతున నూరుమంది శిపాయీలు వున్నారు I have got a hundred sepoys *along with me.*

తైలం *sub.* తైలపు। తైలములు. Oil. It is properly, the Sanskrit name for oil and when it is used in Telugu it is considered to mean medicine because medicines are usually mixed up with oil, for outward application in India.

తొ

తొక్క *sub.* తొక్క। తొక్కలు. The skin or peal of fruit.

తొక్కడం *v. a.* తొక్కుతూ। తొక్కి. To step upon or into any thing. నీకాలికి మన్ను వున్నదిగనక ఆ తివాశి తొక్కకు Your feet being dirty, dōn't *step upon* that carpet. ఆ మిరపచెట్టు వాడు అతను తొక్కినాడు గనక చచ్చిపోయినది He has *trampled* down that chilly plant and it has died in consequence. గుర్రం తొక్కడం To *step out,* as a horse. మనిషి తొక్కడం To *step*, as a man. The verb తొక్కడం is used for the *beating* or *pounding* of the joonaloo, of oil seeds, and of a small

grain called *sedzaloo* (సజ్జలు) and certain fruits.

తొగరు *sub.* తొగరు। తొగర్లు. A red die; one of the various shades produced from the chay root. Turbans and thread for making borders are died with it.

తొట్టి *sub.* తొట్టి। తొట్లు. A tray, sometimes formed of clay, sometimes of wood, out of which the cattle when they come home and enter the house, get their water or mashes prepared for them.

తొట్ల *sub.* తొట్ల। తొట్లలు. A cradle for children, commonly swung by hooks from the roofs of houses in India.

తొడ *sub.* తొడ। తొడలు. The thigh.

తొడగడం *v. a.* తొడుగుతా। తొడిగి. To dress; to put on clothes. అతను తెల్ల బట్టలు తొడుక్కుంటున్నాడు He is *putting* on clean *clothes.*

తొడిమె *sub.* తొడిమె। తొడిమెలు. A stalk. జామపంటి తొడిమె మహా కొద్ది The guava fruit has a very short *stalk.*

తొన *sub.* తొన। తొనలు. The clove or division in particular fruits. ఆ పనసపంటి తొనలలో నాకు కొన్ని యియ్యి Give me some of the *cloves* of that jack fruit.

తొంగడం *v. n.* తొంగుతా। తొంగి. Peeping; prying.

తొంగుండడం *v. n.* తొంగుంటా। తొంగుండి. To lay down; to recline. పరుండడం Item.

తొండ *sub.* తొండ। తొండలు. A blood-sucker; a species of reptiles of the lizard kind, very common in India.

తొండం *sub.* తొండపు। తొండములు. The trunk of an elephant. దోమగ తొండం Item.

తొందర *sub.* తొందర। తొందరలు. Disturbance; trouble; vexation. నేను యీ పనిచేత మహా తొందరలో వున్నాను, నాతో మాట్లాడకు This business gives me great *trouble,* do not speak to me!

తొమ్మన్నూరు *adj.* Nine hundred.

తొమ్మిది *adj.* Nine. తొమ్మిది నూర్లు *Nine* hundred.

తొంబై *adj.* Ninety. తొంబైయోది. The *ninetieth.*

తొయ్యడం *v. a.* తోస్తూ। తోసి. To propel; to push; to shove. బోయీలు పాలకీ బొంగు పట్టుకుని తోసినారు The boys held the palanquin by the bamboo and *pushed* it on. అతణ్ని మెడ పట్టుకుని అవతలికి తోసినారు They laid hold of him by the cuff of the neck and *pushed* him out.

తొరట *sub.* తొరట। తొరట్లు. A cavity; a hollow. చెట్టు తొరట The *hollow* of a tree. పండ్ల తొరట The *hollow* in fruit: that is when eaten into by birds or insects. This word is not applicable in any other sense.

తొలకరి *sub.* తొలకరి। తొలకర్లు. The spring.

తొలగడం *v. a.* తొలుగుతూ। తొలిగి. To step aside; to get out of the way; to abstain.

తొలవడం *v. a.* తొలుస్తూ। తొలిచి. To clean or rinse; to bore. బొక్క తొలవడం To bore a hole. Figuratively ఉద్యోగం నిమిత్తం తొలవడం To bore or pester for an employment.

తొలి *sub.* తొలి। తొలులు. A perforation or hole through any thing. వడ్లవాడు కర్రకు తొలి చేసినాడు The carpenter has *bored* a *hole* in the wood. తొలి Means the *first* or a *prior*. తొలినాడు The *first* day. తొలిమాట The *first* word.

తో

తో *pre.* With; to; unto. అతను నాతో కూడా వచ్చినాడు He came *along with* me. అతనితో మాట్లాడు Speak *to* him. అది నానా మందితో వెళ్లుతుంది She goes *to* a variety of people. దానితో వెళ్ళినాడు He went *to* her: that is, he had connexion *with* her. వారు నూరుమందితో మాట్లాడుతూ వున్నారుగాని వకరితో కాదు They were not speaking to one, but to one hundred.

తోక *sub.* తోక। తోకలు. A tail. ఆ పెద్దపులితోక మహా పొడుగు That tiger has a very long *tail.* తోకచుక్క A *comet.*

తోకచుక్క *sub.* తోకచుక్క। తోకచుక్కలు. A comet; literally,

the *tail* of a *star*: as we (Englishmen) would say, a *tailed star*.

తోచడం *v. a.* తోస్తూ। తోచి. To think; to conjecture; to conceive. అతను రేపటి రోజున వస్తాడని తోస్తున్నది I *think* he will come to-morrow. అతను చెడ్డవాడని నాకు తోచదు I *don't conceive* him to be a bad man.

తోట *sub.* తోటి। తోటలు. A garden. మామిడి తోట A mango *garden.* అరటి తోట A plantain *garden.* తోటకూర *Garden* vegetable. తోటమాలి A *gardener.*

తోటా *sub.* తోటా। తోటాలు. A squib or cracker; a *cartridge.* ఆ పిల్లకాయలు పెద్దవీధిలో చాలా తోటాలు కాలుస్తూ వున్నారు Those children are letting off a great number of *crackers* in the high street. ఆ లడాయిలో శిపాయీలకు తోటాలు చాలకపోయినవి In that battle, the troops became short of *cartridges.*

తోడడం *v. a.* తోడుతూ। తోడి. To draw up or wind. నీళ్లు తోడడం To *draw* water. నూలు తోడడం To *wind* thread.

తోడు *sub.* తోడు। తోళ్లు. A companion; an associate. రాత్రి అయితే తోడులేనిది యింటికి వెళ్ళడానకు జడుస్తాడు If at night time he had no *companion* on the way, he would be afraid to go home. నేను వెళ్లిన దిక్కుకల్లా రామస్వామి నాకు తోడు వస్తాడు Wherever I go, Ramaswamy comes along with me as my *companion.*

తోడుకోవడం *v. n.* తోడుకుంటూ। తోడుకుని. To curdle. పాలు తోడుకోడానకు కొంచెం చల్ల వెయ్యి Put some butter-milk into the milk to make it *curdle.*

తోడేలు *sub.* తోడేటి। తోడేళ్లు. A wolf.

తోపు *sub.* తోపు। తోపులు. A grove, usually called *tope* in India. The name of a *purple die*, produced from the *chaya root* or *shaya-root.* తోపు also means *a push* with the hand, against anybody or thing. చింత తోపు A tamarind *tope.* తాటి తోపు A palmyra *tope.* తోపు చాగా A *purple*

turban. నన్ను వక తోపు తోసినాడు He gave me a *push.*

తోముడం *v. a.* తోముతూ। తోమి. To rub down. వొళ్లు తోముడం To *rub* the body with the *hand.* గుర్రాన్ని తోముడం To *hand-rub* a horse, as is practised in India. బల్ల తోముడం To *rub* the table. N. B. It is frequently used for beating a person. వాణ్ని తోము *Beat* that fellow.

తోరమల్లి చెక్క *sub.* తోరమల్లి చెక్క। తోరమల్లి చెక్కలు. A false diamond.

తోలడం *v. a.* తోలుతూ। తోలి. To drive; to drive away. పశువులను పొలంలోకి మేతకు తోలినారు They have *driven* the cattle to the field to graze. చేనుమీద పిట్టలను తోలండి *Drive away* the birds from the grain.

తోలివెయ్యడం *v. a.* తోలివేస్తూ। తోలివేసి. To drive away. ఆ మనిషిని మా యింటిలోనుంచి తోలివెయ్యి *Drive* that man *away* from my house.

తోలు *sub.* తోలు। తోళ్లు. Leather.

తోవ *sub.* తోవ। తోవలు. Road; way. ఆవూరికి తోవ నాకు చూపించు Show me the *road* to that village.

తోసివెయ్యడం *v. a.* తోసివేస్తూ। తోసివేసి. To turn or push out. vide తొయ్యడం.

దక్కడం *v. n.* దక్కుతూ। దక్కి. To secure; to appropriate to one's use; to save. వాడు సంపాదించుకున్న సొమ్ము అంతా వానికి దక్కినది He has *saved* the whole of what he has *acquired.* వాడు తిన్నది యేమో వానికి దక్కినది: కొదవది అంతా తీసుకుని పోయి నారు All that he had dissipated was *appropriated* to himself: the rest they took from him.

దగా *sub.* దగా। దగాలు. Deceit; trick; dishonesty; chicanery. నా సొమ్ములో శానా దగా చేసినాడు He has played a number

of *tricks* with my money. అతను మహా దగా మనిషి He is a man full of *tricks*: that is, a very slippery fellow.

దగ్గర *adv.* Near; with. నాదగ్గర లేదు It is not *with* me: that is I have *not* got *it*. నాదగ్గర నిలుచో Stand *near* me.

దగ్గు *sub.* దగ్గు। దగ్గులు. A cough. నాకు దగ్గు పట్టినది I have got a *cough*.

దట్టం *sub.* దట్టపు। దట్టములు. Thickness. ఆ బట్టలో పోగు దట్టం బాగా వున్నది There is great *closeness* of thread in that cloth. దట్టపు అడివి A *thick* jungle.

దత్తత *sub.* దత్తత। దత్తతలు. An adoption.

దత్తుడు *sub.* దత్తుడి। దత్తులు. One adopted. దత్తున్ని చేసుకోవడం To adopt. చిన్నవాణ్ని దత్తున్ని చేసుకోవడానకు నానా కుట్రలు చేస్తూ కాకుండా పట్టివున్నారు They have intrigued so very much *in adopting that child* that they have prevented it from taking effect.

దద్దిరడం *v. n.* దద్దిరుతూ। దద్దిరి. To feel alarmed; to startle; to be confounded. అతను కానిపని చేస్తూవుండగా పెద్దమనుష్యులు వస్తే దద్దిరినాడు Being about something wrong, the appearance of his superiors *confounded* him.

దంచడం *v. a.* దంచుతూ। దంచి. To pound or bruise; to beat. They *bruise* or *pound* the paddy grain in large wooden mortars, with heavy sticks four feet long, one end being armed with an iron ring, to make it into rice. Chunam is also mixed and beat up with the same kind of sticks, when made into a consistence for use. సున్నం దంచడం To *beat up* chunam. వడ్లు దంచడం To *beat* paddy into rice. ఆ మనిషిని మహా దంచినారు They have *bruised* that man exceedingly.

దంట *adj.* A pair; couple; twins. దంట పళ్లు Fruit in *pairs*. దంట పిల్లలు *Twins*. దంట పడడం To *league*; to *combine*; to be *coupled*; to *join*. ఫితూరీకోర్లతో దంట పడివున్నాడు He is in *league* with the plunderers: that is, *coupled* with them.

దండ *sub.* దండ। దండలు. A garland. పువ్వుల దండ A *garland* of flowers. దండ చెయ్యి The *round part* of the arm.

దండన *sub.* దండన। దండనలు. Punishment; chastisement.

దండం *sub.* దండపు। దండాలు. A salutation, commonly called a *dundum*, which is made to the idol by all Hindoos who approach it. It is done by placing the palms of the hands one against the other, and raising them to the forehead. This salutation is exacted by Brahmins from all inferior castes, as an obeisance or submission to caste and is practised by one brahmin to the other, in the way of common salutation.

దండించడం *v. a.* దండిస్తూ। దండించి. To chastise.

దండు *sub.* దండు। దండ్లు. A camp; a force. హైదరాబాదులో విస్తరించి దండు కూడినది A very large *force* has been assembled at Hyderabad. ఆ శిపాయీలు దండుకు వెళ్లుతున్నారు Those sepoys are going *to camp*.

దండుగ *sub.* దండుగ। దండుగలు. A fine; forfeiture; seizure. అతను తప్పు చెయ్యకపోయినా అతనిదాపున దండుగ పుచ్చుకున్నారు They levied a *fine* upon him, though he committed no fault. దండుగ తగలడం To be *oppressed*.

దంతం *sub.* దంతపు। దంతములు. A tooth; commonly applied to the *large teeth* at the back of the jaw. దంతం is called *ivory*. దంతపు నొప్పి The *tooth ache*. బాజారులో దంతం విస్తరించి ఖరీదు చేసినారు They have bought up a large quantity of *ivory* in the bazaar.

దఫా *sub.* దఫా। దఫాలు. A time; an interval. నేను వకదఫా, రెండు దఫాలు ఆ యింటికి వెళ్లివుంటిని I have gone *once* or *twice* to that house.

దబ్బనం *sub.* దబ్బనపు। దబ్బనములు. A packing needle.

దబ్బపండు *sub.* దబ్బపంటి। దబ్బపళ్లు. The fruit usually called the *dubbakaya*. It is about double the size of a large orange

and sour to the taste. The Indians make pickle of it. దబ్బకాయ is the name of it when it is *unripe*.

దబాయించడం *v. a.* దబాయిస్తూ। దబాయించి. To threaten. నన్ను దోచుకుంటామని దబాయించినాడు He *threatened* to plunder me. ఫితూరీ దబాయించడానకు వక కుంపిణీ శిపాయీలను పంపించినారు They sent a company of sepoys to *suppress* the troubles.

దబ్బున *adv.* Quickly; hastily.

దమ్మిడీ *sub.* దమ్మిడీ। దమ్మిడీలు. A quarter of a dub; five cash.

దంపడం *v. a.* దంపుతూ। దంపి. To beat or bruise. vide దంచడం.

దంపతులు *sub.* దంపతుల. (No singular.) A man and wife; bride and bridegroom, commonly termed a *couple*. యీవేళ మాయింటికి వారు దంపతులు యిద్దరూ వచ్చినారు That *couple* came both to my house to-day.

దంపు *sub.* దంపు। దంపులు. A beating; a bruising. వడ్లదంపు నిమిత్తం కూలివాళ్లను తీసుకుని రా Bring the coolies for the *beating* of the paddy.

దయ *sub.* దయ। దయలు. Favour; affection; kindness. దొరగారి దయ నామీద లేదు I have lost the gentleman's *favour*. దయ చెయ్యడం To *favour*; to *oblige*; to *concede*. మా మనవి దయ చేసినాడు He has *granted* my *request*.

దయ్యం *sub.* దయ్యపు।దయ్యాలు. A demon; an evil spirit. ఆ మనిషిని దయ్యం పట్టినందున దాన్ని వదలకొట్టడానకు చెప్పుదెబ్బలు కొట్టినారు The *evil spirit* having laid hold of that man, they beat him with slippers in order to expel it.

దరఖాస్తు *sub.* దరఖాస్తు। దరఖాస్తులు. A revenue term, signifying a *proposal* or *offer* for a rent or farm. దరఖాస్తు చెయ్యడం To make *proposals*.

దర్శనం *sub.* దర్శనపు। దర్శనములు. The *presence*: that is to say, *audience* or *visit*. అతను తమ దర్శనానకు రావడానకు కోరుతున్నాడు He is desirous of being admitted into your *presence*: that is to make a *visit*. దర్శనం చెయ్యడం To obtain *audience* or

to *visit.*

దర్బారీ *adj.* A revenue term, signifying *of* or *belonging to durbar.* దర్బారీ ఖర్చు *Durbar* expenses. By this is meant, the particular *expense* of a *cutcherry.*

దరిజీ *sub.* దరిజీ। దరిజీలు. A tailor.

దరిద్రుడు *sub.* దరిద్రుడి। దరిద్రులు. A man in extreme want. అన్న వస్త్రాలకు లేక ఒక దరిద్రుడు నా వద్దికి వచ్చినాడు A *poor wretch,* wanting both victuals and clothes, came to me.

దరోబస్తు *adv.* A revenue term, signifying *entirely* or *without exception.* తాలూకా దరోబస్తు లెక్కలు The *whole* of the accounts of the district.

దలాలీ *sub.* దలాలి। దలాలీలు. Brokerage or the office of a broker. దలాలీ చెయ్యడం To act as *broker.* దలాలీ మాటలు *Deceitful* words.

దలాలు *sub.* దలాలు। దలాళ్ళు. A broker; an agent. This name is given to a description of people, found in the bazaars of large towns, ready to assist buyers and sellers, in settling the price of purchases made there. వస్తువులు ఖరీదు చేసి యిప్పించడ మునకు యిప్పుడు బాజారులో నానామంది దలాళ్ళు వున్నారు There are a great many *dallaals* or *agents* just now in the bazaar, to settle the price of the articles purchased there. యీ సరు కుల ఖరీదు కట్టడానకు ఒక దలాలును పంపించు Send a *dallaal* or *broker* to settle the price of these articles.

దవ్వ *sub.* దవ్వ। దవ్వలు. Pith; the soft part of wood. యీ తాటి చెట్టులో అంతా దవ్వ కాని చేవ లేదు This palmyra tree is full of *pith* and has no proper substance.

దవడ *sub.* దవడ। దవడలు. The jaw. దవడ నొప్పి A pain in the *jaw.*

దవాలీ *sub.* దవాలి। దవాలీలు. A belt. తోలు దవాలీ A leathern *belt.* పట్టు దవాలీ A silk *belt.*

దశ *sub.* దశ। దశలు. A period of ten years; *good fortune.* ఆ రాజు యెన్ని దశలు భాగ్యమును అనుభవించినాడు? How many

dashes or *periods* of *ten years* has that Rajah enjoyed his *fortune?* గ్రహ దశ The *period* or *revolution* of the planets.

దస్తకు *sub.* దస్తకు। దస్తకులు. A revenue term, signifying an *order* or *pass.*

దస్ఖత్ *sub.* దస్ఖత్। దస్ఖత్ లు. Signature; sign manual. దస్ఖత్ చెయ్యడం To *sign.*

దస్త్రం *sub.* దస్త్రపు। దస్త్రములు. A revenue term, signifying the *public document* of a district or of an office. కచేరి దస్త్రాలు The *records* of the *cutcherry.*

దస్తా *sub.* దస్తా। దస్తాలు. A quire, containing twenty-five sheets of paper. అంబుల దస్తా A *bundle* of arrows, perhaps called so, because *twenty-five* of them go to a *bundle.*

దస్తావేజు *sub.* దస్తావేజు। దస్తావేజులు. A revenue term, signifying a *document.*

దస్తు *sub.* దస్తు। దస్తులు. A revenue term, signifying the *collections.*

దస్తూరు *sub.* దస్తూరు। దస్తూర్లు. Custom; manner. దస్తూరు ప్రకారం Agreeable to *custom.*

దహనం *sub.* దహనపు। దహనములు. This word is applied to the burning of a corpse, according to the funeral rites of the Hindoos. యీవేళ మా బంధువుడు ఒకడు చనిపోయినాడు గనక దహనంచేశే నిమిత్తం వెళ్ళుతాను A relation of mine having died to-day, I go to see the *body burnt.*

దళసరి *adj.* Thick; opaque. దళసరి కాగిదం *Thick* paper.

దక్షిణం *sub.* దక్షిణపు. (No plural.) The south. నేను దక్షిణాది వెళ్ళుతున్నాను I am going to the *southward.*

దా

దాకొనడం *v. n.* దాకొంటూ। దాకొని. To meet; to approach; to encounter. రెండు దండ్లూ పోట్లాడడానకు దాకొన్నవి The two

armies have *met* for battle. దసరా పండుగ దాకొంటూ వున్నది The time of the Dassara feast is *approaching*.

దాఖలు *sub.* దాఖలు. (No plural.) A revenue term, signifying the *delivery* of money or other thing. దాఖలు చెయ్యడం To *deliver*. దాఖలు కావడం To be *delivered*; to *arrive*. యీ వూరికి నిన్న దాఖలు అయినాను I *arrived* in this town yesterday.

దాగడం *v. n.* దాగుతూ। దాగి. To abscond; to disappear. దొంగలు కైదులోనుంచి పారిపోయి యెక్కడనో దాగినారు The thieves having escaped from confinement are *concealing* themselves somewhere.

దాగలి *sub.* దాగలి। దాగళ్ళు. An anvil.

దాచడం *v. a.* దాస్తూ। దాచి. To conceal; to secret; to hide; to take care of. దొంగలు తీసుకునిపోయిన వస్తువులు తమదగ్గర లేవనిచెప్పి యెక్కడనో దాచినారు The thieves having *hid* the goods, that they had taken somewhere, denied that they had got them. యీ వస్తువు నీ పెట్టెలో జాగ్రతగా దాచు Take this thing and *take care* of it in your box.

దాటడం *v. a.* దాటుతూ। దాటి. To jump; to vault; to *cross a river*. కృష్ణ దాటడం To *cross* the river Kistnah or Krishna. గోడ దాటడం To *jump* over or *clear* a wall.

దాటించడం *v. a.* దాటిస్తూ। దాటించి. To cause one to cross a river.

దాటు *sub.* దాటు। దాట్లు. A jump.

దాణా *sub.* దాణా। దాణాలు. This is usually called *gram* and is given to horses in India instead of *corn*. It is a species of pulse.

దాత *sub.* దాత। దాతలు. A charitable, liberal person. అతను మహా దాత। వచ్చినవారికి అన్నం పెట్టుతున్నాడు। వస్త్రాలు యిస్తున్నాడు। పెళ్ళిండ్లు చేయిస్తున్నాడు He is a very *charitable* man; whoever comes to him, he gives victuals and clothes to them and gets them married.

దానం *sub.* దానము। దానములు. Charity; gift. యీ వేళ రాజా పది ఆవు

ఆవు దానం చేశినాడు This day the Rajah *gave* away ten cows in *charity*. దాన పట్టా A *written grant*, sometimes engraved on copper, making over a *charitable gift*. దానం చెయ్యడం To be *charitable*.

దాపు *adv.* Near; along with. నా దాపున అతను కొంత సొమ్ము బదులు పుచ్చుకున్నాడు He borrowed some money *from me*: that is, *from* money that was *with me*. అతని దాపుకు నిన్న వెళ్లివుంటిని I went and stayed near him yesterday.

దాయాది *sub.* దాయాది। దాయాదులు. A relation. మా దాయాదులు అంతా పోగు అయి మా మిరాసీ అక్రమించుకున్నారు My *relations* having combined against me, have defrauded me of my patrimony. The proper word is దాయాదుడు.

దాయి *sub.* దాతి। దాతులు. An anvil. vide దాగలి.

దాయా *sub.* దాయా। దాయాలు. A wet-nurse, generally called *ammah.*

దారి *sub.* దారి। దార్లు. A road; figuratively, conduct and ability. ఆ వూరికి దారి యేది? Which is the *road* to that village? వాడి దారి బాగుండనందుచేత వాణ్ని కైదులో వేసినారు His *conduct* not being proper, he has got himself put in prison. దార్లు కొట్టడం To rob on the *high-way*.

దారుణం *sub.* దారుణపు। దారుణములు. Fear: atrocity; cruelty; oppression. ఫితూరీవాండ్లు యిండ్లు తగలబెట్టడం, మనుష్యులను చంపడం మొదలయిన దారుణాలు చాలా చేస్తూవున్నారు The plunderers are burning houses, killing people and committing various other acts of *cruelty*. దారుణపు మనిషి A *cruel* man.

దాల్చిని *sub.* దాల్చిని। దాల్చినిలు. Cinnamon.

ద్వాపరం *sub.* ద్వాపరపు। ద్వాపరములు. A particular name given to one of the *Hindoo ages* also called ద్వాపరయుగం.

ద్వారం *sub.* ద్వారపు। ద్వారములు. A door way; a gateway. ద్వార బంధం The *top part* of a *door* frame. In India there is seldom any thing more in the houses of the Indians than

the top frame and the threshold, the rest being wall.

దావా *sub.* దావా| దావాలు. A claim; a cause of complaint. దావా చెయ్యడం To prefer a complaint.

దాసన పువ్వు *sub.* దాసన పువ్వు| దాసన పువ్వులు. The red flower: that is commonly called the *shoe flower*.

దాసీ *sub.* దాసీ| దాసీలు. A female slave.

దాసిరావడం *v. n.* దాసివస్తూ| దాసివచ్చి. To come near; to approach. ఆ దండు దాసి వస్తూవున్నది That force is *approaching* nearer. దా దాసి రావడం Item.

దాహం *sub.* దాహపు| దాహాలు. Thirst; drought; figuratively, drink. దాహం కావడం To be *thirsty*. నేను గుఱ్ఱంమీద సవారీ అయి రావడంచేత నాకు చాలా దాహం అయినది Having returned from my ride, I feel myself extremely *thirsty*. నాకు కొస్త దాహం యిప్పించు Give me something to *drink*.

దాళింబ పండు *sub.* దాళింబ పంటి| దాళింబ పళ్లు. The pomegranate. దానిమ్మ పండు Item.

ది

దిక్కు *sub.* దిక్కు| దిక్కులు. A quarter or direction; protection. ప్రపంచపు నాలుగు దిక్కులు The four *quarters* of the world. అతణ్ని పోషించడానకు యెవరూ దిక్కులేరు There are none to whom he can refer for *protection*. దిక్కుమాలినవాడు A *helpless* man, who has no where to go to.

దిగడం *v. n.* దిగుతూ| దిగి. To alight. గుఱ్ఱంమీదనుంచి దిగడం To *alight* from a horse. వాడమీదనుంచి దిగడం To *land* from a ship. పాలకీలోనుంచి దిగడం To *get out* of a palanquin.

దిగ దియ్యడం *v. n.* దిగ దీస్తూ| దిగ దీసి. To decrease; to grow less; to get down.

దిగబడడం *v. n.* దిగబడుతూ| దిగబడి. To remain; to be left behind. కడుపు దిగబడడం To miscarry or have an abortion.

దిగుమతి *sub.* దిగుమతి। దిగుమతీలు. Disembarking; landing. ఆ సామాను దిగుమతి యింకా కాలేదు The *landing* of those things has not as yet been effected. దిగుమతీ వస్తువులు Goods for *importation*. దిగుమతి చెయ్యడం To *land*; to *import*.

దిగువ *adv.* Down; below. దిగువకు రావడం To come down; to descend.

దిగులు *sub.* దిగులు। దిగుళ్ళు. Cowardice; fear; alarm. పోట్లాటలోనేటప్పుడు దిగులుచేత పారిపోయినాడు He ran away in the middle of the battle, from *cowardice*. దిగులు పడడం To be *frightened*; to *take alarm*. పెద్ద పామును చూచి దిగులుపడ్డాడు He got *frightened*, at seeing a large snake. దిగులు పెట్టడం To *impose fear*; to *frighten*; to *terrify*. అతనిమీద ఫిరియాదు చేస్తానని అతనికి చాలా దిగులు పెట్టినాడు He *terrified* him greatly, by threatening to complain of him.

దిట్ట *adj.* Clever; stout; able. అతను చదువులో మహా దిట్ట He is very *able* in studies. అతను పోట్లాటకు మహా దిట్ట He is a *stout* man in battle. దిట్టతనం *Cleverness*; *ability*. దిట్ట పర్చడం To *perfect*; to *make proper*.

దిడ్డి *sub.* దిడ్డి। దిడ్లు. A back door or passage. దిడ్డి వాకిలి A *back passage*. దిడ్డి తలుపు A *back door*. ఆ తోటకు నాల్గు దిడ్లు వున్నవి There are four *small doors* to that garden.

దిద్దడం *v. a.* దిద్దుతూ। దిద్ది. To correct; to erase; to rectify; to adorn. నకలులో తప్పులు దిద్దడం To *correct* mistakes in a copy. ఆ చక్కని చిన్నదానిని ఆటకు వెళ్ళడానకు దిద్దుతూ వున్నారు They are *adorning* that pretty little girl, to prepare her for the nautch.

దినం *sub.* దినపు। దినములు. A day; time. నేను ఆ నేక దినములు ఆ వూర్లో వుండి వుంటిని I had been for a long *time* resident in that village. యీ దినం మంచి దినం కాదు This *day* is not a good *day*: that is, it does not possess a good omen.

దించడం *v. a.* దించుతూ। దించి. To set down; to take down.

పాలకీ దించడం To *set down* the palanquin. వస్తువును దించడం To *take down* any thing.

దిలాసా *sub.* దిలాసా। దిలాసాలు. Comfort; encouragement. యీ పని చెయ్యడానకు నాకు యేమీ దిలాసా లేదు The performance of this task deprives me of all *comfort.* దిలాసా చెయ్యడం To *comfort* or *encourage.* దిలాసా యివ్వడం To *give comfort.*

ద్విభాషి *sub.* ద్విభాషి। ద్విభాషులు. An interpreter; a dubash. This word has usually been called దొబాసి the term given to a numerous class of Indians who, sometimes rising from poverty, but generally educated for the office with the greatest care, have for a long period back flourished as the avowed agents, the advisers, and chief resort of gentlemen in office or in authority. But the title and occupation of these people, tho' not entirely extinct, is getting daily out of vogue. ద్విభాషితనం The office of *dubash.*

దివాలా *sub.* దివాలా। దివాలాలు. Bankruptcy. దివాలాకోరు A *bankrupt.* దివాలా తియ్యడం To *become bankrupt* or to *declare* oneself *bankrupt.* అతను యిచ్చిన బదుళ్లు తిరిగీ వసూలు కానందున దివాలా తీసినాడు His debts not coming in, he has declared himself *bankrupt.*

దివిటీ *sub.* దివిటీ। దివిటీలు. A flambeau or torch such as is used at feasts, commonly called a *mashall.* They are made up of old rags, having a stick through the centre and an iron ring to compress the end, being fed with oil when lighted. Travellers use them for the journey at night. vide మసాలు.

దివ్వె *sub.* దివ్వె। దివ్వెలు. A lamp. vide దీపం.

దిసమొల *sub.* దిసమొల। దిసమొలలు. Nakedness; bareness. దిస మొల వాడు A *naked* man. దిస మొల ది A *naked* woman.

10

దీ

దీనత *sub.* దీనత। దీనతలు. Wretchedness; miserableness.

దీనుడు *sub.* దీనుడి। దీనులు. A poor, wretched object.

దీపం *sub.* దీపపు। దీపాలు. Light. దీపావళి పండుగ గనక విస్తారంగా దీపాలు పెట్టినారు It being the *Deepavaly* feast, they have crowded the place with *lamps.* ఆ యింట్లో యింకా దీపం వెలిగించలేదు They have not yet lit the *lamp* in that house. దీపం పెద్దచెయ్యడం To *put out* a *light.*

దీప్తి *sub.* దీప్తి। దీప్తులు. A light; brightness; a glare. సూర్యదీప్తి or సూర్యుని దీప్తి The *light* of the sun. చంద్ర దీప్తి or చంద్రుని దీప్తి The *light* of the moon. దీపపు దీప్తి. The *light* of a lamp. వజ్రాల దీప్తి The *brilliancy* of diamonds.

దీవించడం *v. a.* దీవిస్తూ। దీవించి. To bless. నేను బాగుండేటట్టుగా నన్ను తమరు దీవించండి *Give* me your *blessing*, that I may prosper.

దీవెన *sub.* దీవెన। దీవెనలు. A blessing. పెద్దలయొక్క దీవెన మేలుకు హేతువు అవుతున్నది The *blessings* of our superiors may be called the source of our prosperity.

దు

దుకాణం *sub.* దుకాణపు। దుకాణాలు. A shop. కోమట్లు దుకాణాలు వేసినారు The banians have set up their *shops.* దుకాణదారుడు A *shop-keeper.*

దుక్కి *sub.* దుక్కి। దుక్కులు. A ploughing. మా పొలంలో వకదుక్కి దున్నినాము I have gone one *ploughing* over my field. దుక్కి వర్షం One *fall* of *rain*: that is, sufficient properly to soak a ploughed field.

దుఃఖం *sub.* దుఃఖపు। దుఃఖములు. Unhappiness; affliction. సుఖ దుఃఖములు అందరికీ వుంటవి We are all subject to happy and

unhappy hours. దుఃఖపడడం To *become afflicted*.

దుడుకు *adj.* Mischievous; wicked. మహాదుడుకు చిన్నవాడు A very *wicked* boy.

దున్నడం *v. a.* దున్నుతూ। దున్ని. To plough.

దుప్పటి *sub.* దుప్పటి। దుప్పట్లు. The name of the cloth, sometimes of muslin, which the Indians throw loosely over them, and often tie round their bodies. పక్క దుప్పటి A *cloth* for *sleeping* on or a *sheet*.

దుప్పి *sub.* దుప్పి। దుప్పులు. A spotted deer. దుప్పి పిల్ల A *young deer* or *fawn*.

దుబ్బు *sub.* దుబ్బు। దుబ్బులు. A tuft or bunch. గడ్డి దుబ్బులు A *tuft* of grass. తోటకూర దుబ్బు A *bunch* of greens. దుబ్బుతల or వెంట్రుకలు A *tufty head* of hair.

దుమ్ము *sub.* దుమ్ము। దుమ్ములు. The bone at the joint; dust.

దుమ్ముల గొండి *sub.* దుమ్ముల గొండి। దుమ్ముల గొండ్లు. The hyena.

దుంప *sub.* దుంప। దుంపలు. Vegetables; roots. పెండలపు దుంప The *yam*. చిలగడపు దుంప The *sweet-potato*. బంగాళా దుంపలు The name given to the *Europe potato* because they have usually been brought from Bengal.

దుయ్యడం *v. a.* దూస్తూ। దూసి. To bare; to strip: to make naked. This word is applied principally to the stripping a branch of its leaves, by drawing it through the hand, so that the leaves are forced off. So, of any other article, in this way. కత్తి దుయ్యడం To *draw* a sword. వర దుయ్యడం Item.

దురద *sub.* దురద। దురదలు. An itching. పయిత్యంచేత దద్దుర్లు లేచి వొళ్ళంతా దురద పట్టినది The bile has produced *lumps* upon the whole of my body, which cause a great *itching*. దురద వెయ్యడం or పెట్టడం To *itch*.

దురదృష్టం *sub.* దురదృష్టము। దురదృష్టాలు. Misfortune.

దుర్న్యాయం *sub.* దుర్న్యాయము। దుర్న్యాయాలు. Wickedness; depravity.

యీదేశంలో చాలా దుర్న్నయాలు జరుగుతూ వున్నవి A great many *depravities* are practised in this country.

దుర్మార్గం **sub.** దుర్మార్గపు। దుర్మార్గాలు. Wickedness; bad way. వాడు దుర్మార్గం యింకా వదిలినాడు కాడు He has not yet forsaken his *wickedness*. దుర్మార్గుడు A *vicious* man.

దురాయీ **sub.** దురాయీ। దురాయీలు. *Doorye*: a term of speech, implying the *protection* or *power* of some superior *authority*, invoked in a man's behalf. అతను నాయింటికి వచ్చి చాలా హంగామా చేస్తే కుంపిణీ దురాయీ పెట్టి నాను గాని మనాయించినాడు కాడు He came to my house and committed great disturbances and tho' I called out the Company's *doorye*, he would not mind me.

దురాశ **sub.** దురాశ। దురాశలు. Avarice; covetousness.

*దులపడం **v. a.** దులుపుతూ।దులిపి. To shake off; to divest. తివాశిమీది దుమ్ము దులపడం To *shake* the dust *off* a carpet. చెట్టుకాయలు దులపడం To *shake* a tree for the fruit.

దువ్వడం **v. a.** దువ్వుతూ। దువ్వి. To comb. తల దువ్వడం To *comb* the hair or adjust it. పేలు దువ్వడం To *comb* the head, to free it from vermin or lice.

దువ్వెన **sub.** దువ్వెన। దువ్వెనలు. A comb.

దుస్తు **sub.** దుస్తు। దుస్తులు. A suit. దుస్తు బట్టలు A *suit* of clothes.

దూ

దూట **sub.** దూట। దూటలు. The interior substance of the plantain tree, which being soft and considered of a cooling and also of a diuretic nature, is frequently dressed up in curries by the Indians.

దూడ **sub.** దూడ। దూడలు. A calf. పెయ్య దూడ A cow *colf* or female. కోడె దూడ A bull *calf* or male.

దూది **sub.** దూది (No plural.) Cotton. దూది యేకడం or దూదేకడం

To clean *cotton*. దూదేకులవాడు A cotton *cleaner*.

దూరడం *v. a.* దూరుతూ। దూరి. To get through or into. దొంగ కన్నంలో దూరినాడు The thief has got *through* the hole. మేము నీపని చెయ్యలేకపోయినామని మమ్మున దూరవద్దు You must not *attack* or *reproach* me for not having succeeded in your business.

దూరం *sub.* దూరపు। దూరములు. Distance. యీ వూరికీ ఆ వూరికీ యెంత దూరం? What is the *distance* between this village and that? దూరపు బంధువులు *Distant* relations: that is, *not near* of kin. దూరపు వూరు A *distant* village. దూరంగా *Distantly* or *distant*. దూరంగా వుండడం To stay at a *distance*.

దూలం *sub.* దూలపు। దూలములు. A beam. యింటి దూలం The *beam* of a house.

దె

* దెప్పడం *v. a.* దెప్పుతూ। దెప్పి. To rate; to chide hastily and vehemently. వీధిలో యిద్దరు పోట్లాడుతూ వుండి వాళ్లు చేసిన పనులు వకర్నొకరు దెప్పినారు Two people while quarrelling in the street, the one *rated* the other.

దెబ్బ *sub.* దెబ్బ। దెబ్బలు. A blow; a stroke with a stick or hand. ఆ బందివాణ్ణి బెత్తంతో ముప్పై దెబ్బలు కొట్టినారు They gave that prisoner thirty *strokes* of a *rattan*. దెబ్బలు తినడం or తగలడం To *receive blows* or to *get beat*. దెబ్బలు కొట్టడం To *give strokes* or *blows*.

దే

* దేకడం *v. n.* దేకుతూ। దేకి. To creep or move slowly and feebly.

దేంద్రవాడు *sub.* దేంద్రవాని। దేంద్రవాళ్ళు. A particular description of the weaver caste of Indians.

దేవత *sub.* దేవత। దేవతలు. A deity: the general name given to the multiplicity of the *beings* worshipped by the Hindoos, whose names and pre-eminence are regulated and understood by those who follow Shasters.

దేవాంగుడు *sub.* దేవాంగుని। దేవాంగులు. A weaver. vide దేండ్రవాడు.

దేవాలయం *sub.* దేవాలయపు। దేవాలయములు. A pagoda or place of worship of the Hindoos.

దేవుడు *sub.* దేవుడి। దేవుళ్ళు. God; the supreme being.

*దేవులాడడం *v. a.* దేవులాడుతూ। దేవులాడి. To search; to dive. చీకట్లో దేవులాడడం To *search* in the dark. నీళ్ళలో దేవులాడడం To *dive* and *search* in the water.

దేశం *sub.* దేశపు। దేశములు. A country or district. తూర్పుదేశం The Northern *country* (Northern Circars). బందరు దేశం The *district* of Masulipatam.

దేశస్థుడు *sub.* దేశస్థుడి। దేశస్థులు. The native of a country. తూర్పు దేశస్థుడు A *native* of the Eastward country.

దేహం *sub.* దేహపు। దేహములు. The body. నా దేహంలో బాగులేదు My *body* is out of order.

దో

దొడ్డ *adj.* Good; excellent; proper; fine. మహా దొడ్డ దొర A most *excellent* master. దొడ్డ సొమ్ము A *rare* or *excellent* property.

దొడ్డి *sub.* దొడ్డి। దొడ్లు. A backyard to a house, usually termed *compound* in India. It comprises the ground for kitchen and out-offices. దొడ్డి means also a *carpenter's square.* దొడ్డి కాళ్లు is a term given to men with *square legs*: what is in English termed *bow-legged.* The *frame* of a window or door when *newly put* in is also called దొడ్డి. A turner's lathe is also named దొడ్డి.

దొన *sub.* దొన। దొనలు. A waterfall; a cascade.

దొన్నె *sub.* దొన్నె। దొన్నెలు. A cup made with leaves. దొన్నె కుట్టడం To make a cup.

దొంగ *sub.* దొంగ। దొంగలు. A thief. దొంగిలడం To *steal*; to *embezzle.* తానేదార్లు సర్కారు దస్తులోనుంచి విస్తారం సొమ్ము దొంగిలినారు The *tanadars embezzled* a great deal of the Circar's money under their charge.

దొప్ప *sub.* దొప్ప। దొప్పలు. Leaves made into a cup. vide దొన్నె.

దొర *sub.* దొర। దొరలు. A master; a lord; a superior. యీ యింటి or యీ యింటికి దొర యెవరు? Who is the *master* of this house? పెద దొర has usually been the name given to the *head authority* of any place, such as a *chief* formerly was. చిన్న దొర or చిన్నదొర is the name given to the *second* in *power.*

దొరకడం *v. a.* దొరుకుతూ। దొరికి. To obtain; to procure; to get. ఆ వర్తకంలో విస్తారం లాభం దొరికినది I *have got* considerable profit by that merchandise.

దొరికించుకోవడం *v. a.* దొరికించుకుంటూ। దొరికించుకుని. To apprehend; to secure. దొంగలను దొరికించుకోవలందుకు పదిమంది బంట్రోతులను పంపించినాము I have sent ten peons, in order to *apprehend* the thieves.

దో

దోచుకోవడం *v. a.* దోచుకుంటూ। దోచుకుని. To plunder; to rob. కొందరు సంసార్లను తోవలో దొంగలు దోచుకున్నారు The thieves have *plundered* some family people on the road.

దోనె *sub.* దోనె। దోనెలు. A *doney.* The name of the small vessels employed for the coasting trade by the merchants of India. దోనె is the name of *boats* of various dimensions, used for crossing rivers. దోనె means, further, a *weaver's beam.* దోనె is also a *wooden spout.* నీళ్లు పొయ్యే దోనె A *water spout.* In this last sense the word is Sanskrit.

దోపడం *sub.* దోపుతా। దోపి. To thrust in; to insert. ఆ యింటికి ఎక్కడెక్కడ పోయిన దిక్కున గడ్డి దోపు *Thrust* some straw *into* the different places of that house, where it is wanted.

దోపు *sub.* దోపు। దోపులు. Robbery; plundering. vide దోపుడు.

దోపుడు *sub.* దోపిడి। దోపుళ్ళు. Robbery; theft. దోపిడి సామాను *Stolen property.* దోపుడు గాడు A *plunderer.*

దోమ *sub.* దోమ। దోమలు. A mosquito; the gnat of Europe, but much bigger. దోమ తెర *Mosquito* curtain.

దోశిలి *sub.* దోశిలి। దోశిళ్ళు. A technical term meaning as much as *two handfuls.* ఆ మనిషి అడుక్కోవడానికి వస్తే దోశిటి నిండా బియ్యం పెట్టినాను That man having come to beg, I gave him a *doshily* full of rice. It is applied to the practice of giving certain *handfuls* of grain, at the gathering of the crops, to Brahmins and others entitled to the privilege. దోశిటి నీళ్ళు Handful of drink. This expression proceeds from the practice of the poorer Indians, to hold the hands up to the mouth, into which water is poured for drinking.

దోషం *sub.* దోషపు। దోషములు. A sin. చీమను చంపడం బహు దోషం To kill an ant is a great *sin.* దోషం చెయ్యడం To *commit sin.*

దోషి *sub.* దోషి। దోషులు. A sinner.

దోసకాయ *sub.* దోసకాయ। దోసకాయలు. A cucumber.

దౌ

దౌడు *sub.* దౌడు। దౌళ్ళు. A sudden attack or surprise. ఫితూరీ ఫోర్లు ఊళ్ళమీదికి దౌడువచ్చి తగలపెట్టినారు The plunderers made a *sudden attack* on the villages and set fire to them.

దౌలతు *sub.* దౌలతు। దౌలతులు. Riches; prosperity.

ధ

ధనం *sub.* ధనపు। ధనములు. Species; money.

ధనియాలు *sub.* ధనియాలు. (No singular.) Coriander seeds.

ధర *sub.* ధర। ధరలు. Price; rate. యీ వస్తువుల ధర బాజారులో యేలాగున వున్నది? What is the *price* of these articles in the bazaar?

ధర్మం *sub.* ధర్మపు। ధర్మములు. Charity; liberality; generosity. రాజా నూరు వరహాలు ధర్మం చేసినాడు The Rajah made a gift of one hundred pagodas in *charity.* జడ్జివారు ఆ పని ధర్మం చొప్పున తీర్చినారు The Judge has settled that matter according to justice. ధర్మకర్త *Off-spring* or *dispenser* of *charity* and *justice.* ధర్మశాస్త్రం The *Dharma shaster* of the Hindoos, which is referred to by our Indian Courts of Law in all doubtful cases of caste or religion, regarding the Hindoos.

ధరావతు *sub.* ధరావతు। ధరావతులు. A deposit. అతను రెండు కిస్తీల పైకం కుంపినీ ఖజానాలో ధరావతు వుంచినాడు He made a *deposit* of two *kists* in the Company's treasury.

ధరి *sub.* ధరి। ధర్లు. The side of a river or of the sea. యేటి ధరి A *river side.* సముద్రపు ధరి The *sea side* or the *shore.* This word ought properly to be written దరి.

ధరించడం *v. a.* ధరిస్తూ। ధరించి. To bedeck; to adorn. నగలు ధరించడం To *bedeck* with jewels. పువ్వులు ధరించడం To *adorn* with flowers.

ధరించుకోవడం *v. a.* ధరించుకుంటూ। ధరించుకుని. To adorn or ornament oneself.

ధ్వని *sub.* ధ్వని। ధ్వనులు. Sound; report. మనిషి ధ్వని The human *voice.* ఫిరంగీ ధ్వని The *report* of a gun. బాజారు ధ్వని The *noise* in a market, chiefly the *confused voices* of people

there. ధ్వని చెయ్యడం To make a *noise* or a *report.* ప్రతిధ్వని An *echo.*

ధా

ధాతువు *sub.* ధాతువు। ధాతువులు. The pulse. అతని ధాతువు వడిగా నడుస్తూ వున్నది గనక జ్వరం వచ్చినట్టు తోచినది His *pulse* beats very quick ; I think he has got a fever. ధాతువు కొట్టుకోవడం। ఆడడం or నడవడం The *pulse* to beat. ధాతువు చూడడం To feel the pulse. ధాతువు మహా కొట్టుకుంటున్నది The *pulse* beats uncommonly quick. This word is also written, but erroneously దాతువు.

ధాన్యం *sub.* ధాన్యపు। ధాన్యములు. Grain in general : principally paddy. కందులు, మినుములు, వులవలు మొదలైన ధాన్యాలు తెచ్చినాను I have brought red gram, black gram, horse gram and various other kinds of *grain.*

ధారం *sub.* ధారపు। ధారములు. Sewing-thread, such as tailor's make use of. ధారపు బంతి A ball of *thread.* Properly దారం.

ధి

ధిక్కరించడం *v. a.* ధిక్కరిస్తూ। ధిక్కరించి. To retort; to gain-say ; to contradict. బంట్రోతును బందరు వెళ్ళుమంటే నన్ను ధిక్కరించినాడు I told the peon to go to Bunder, to which he gave a *retorting* reply.

ధు

ధుముకడం *v. a.* ధుముకుతూ। ధుముకి. To jump or spring. Properly దుముకడం.

ధుముకు *sub.* ధుముకు। ధుముకులు. A jump or spring with both feet on the ground. Properly దుముకు.

ధూ

ధూళి *sub.* ధూళి। ధూళులు. Dust. యింట్లో ధూళి The *dust* in the house. త్రోవలో ధూళి The *dust* in the road.

ధై

ధైర్యం *sub.* ధైర్యపు। ధైర్యములు. Boldness; venturesomeness; daring. పెద్దపులి దగ్గరకు వచ్చినప్పటికీ అతనికి మహా ధైర్యం వున్నది గనక పారిపోలేదు Altho' a royal tiger came near him, being very *courageous* and *bold*, he did not run away from him (tiger). ధైర్యంగా *Courageously*.

న

నక్క *sub.* నక్క। నక్కలు. The jackal. కొంక నక్క The name given by the Indians to a small animal of the shape of our English fox, but much smaller, and of the same colour as the jackal: that is, the *fox* of India. ***Konkah Nackah*** is more generally applied to the *Fox*.

నక్కడం *v. n.* నక్కుతూ। నక్కి. To hide; to be concealed. ఆ దొంగ గోడకింద నక్కినాడు That thief *hid* himself close under the wall.

నకలు *sub.* నకలు। నకళ్లు. A copy. నకలు వ్రాయడం To *copy*. నకలు వ్రాయించడం To get *copied*. నకలు వ్రాయించుకోవడం To cause to be *copied*.

నకిషి *sub.* నకిషి। నకిషీలు. *Nakshee*: a term adopted from the Persian and made use of by goldsmiths, to express the ***ornamental*** and ***minuter parts*** of their work. It is also applied to ***showy work*** in painting, done by the Moochy people. నకిషీ చెక్కడం To make ***fine*** or ***finical work***. నకిషీ

వ్రాయడం To draw a picture in *miniature, with exactness.*

నక్కు *sub.* నక్కు। నక్కులు. A lump or mass of iron. ఇనప నక్కు Item. తాటి చెట్లకు నక్కులు పెట్టడం This phrase is used for *notches* made in palmyra trees by carpenters, to prove their fitness for being cut.

నగ *sub.* నగ। నగలు. A jewel or gold ornament, usually called *joys* by Europeans in India. Also, the *double loads* on bullocks, when they are skins of oil, of grease, or of cotton. The *long-gown* worn by Dubashes is also called so. నగలు చెయ్యగలందులకు నూరు వరహాలు కంసాలివాడికి యివ్వడమైనది I have given one hundred pagodas to the goldsmith, to make up into *joys.* ఈవేళ తూర్పునుంచి పది నేతి నగలు వచ్చినవి Ten *loads* of ghee arrived this day from the Eastward.

నగదు *sub.* నగదు। నగదులు. Ready money. కిస్తీకింద సగం నగదు, సగం హుండీలూ తెచ్చినారు They brought half in *ready money* and half in bills, on account of their *kists.*

నజరు *sub.* నజరు। నజర్లు. A present, usually termed *Nuzzur.* నజరు యివ్వడం To make a present.

నటావలు *sub.* నటావలు। నటావళ్ళు. An amble or ambling. నటావలు తొక్కడం To amble. నటావలు తొక్కించడం To cause to amble.

నడ *sub.* నడ। నడలు. A *nadda*: a small kind of boat used on rivers, generally to receive and land cargoes from large vessels.

నడక *sub.* నడక। నడకలు. A walk. ఆ గుర్రపునడక బాగా వున్నది That horse has a good *walk.*

నడత *sub.* నడత। నడతలు. Conduct. నడితి Item. vide నడవడి.

నడపడం *v. a.* నడుపుతూ। నడిపి. To continue; to preserve. కుంఫిణీవారు మా మొఖాసాలు తిన్నగా నడుపుతూ వున్నారు The Company *continue* my *mokassas* without any interruption.

నడుము *pre.* Betwixt; between. మా యిద్దరి నడుమ యేమి వ్యాజ్యం

వున్నది? What cause or dispute is between you two? ఆ దోవ నడుమ Midway on that road.

నడవ *sub.* నడవ। నడవలు. A passage in a house or from house to house.

నడవడం *v. a.* నడుస్తూ। నడిచి. To walk; to proceed. యీవేళ ఆ వూరినుంచి నేను నడిచి వచ్చినాను I *walked* from that town to this place, to-day. ధాతువు నడవడం To beat, as the pulse. తిన్నగా నడవడం To behave properly. వ్యతిరేకంగా నడవడం To *act* with disobedience. యీ మొఖాసా నలభై సంవత్సరముల నుంచి నా కింద నడుస్తూ వున్నది This mokassa has been *going on* under me, for this forty years past.

నడవడి *sub.* నడవడి। నడవళ్లు. Conduct; behaviour.

నడ్డి *adj.* Bent; crooked. నడ్డి ముక్కు A dented nose: that is, a *flat* nose. నడ్డి నడుము *Hollow* backed.

నడికట్టు *sub.* నడికట్టు। నడికట్లు. A waist-band.

నడిపించడం *v. a.* నడిపిస్తూ। నడిపించి. To cause one to walk; to continue; to preserve. ఆ చిన్నవాడు యేడాదివాడు అయినప్పటికిన్ని నడిపించుకుని వచ్చినారు They have *made* that child *walk*, although he is only one year old. అతను నిర్ణయించిన జీతం మాకు నడిపిస్తూవున్నాడు He has *continued* me the allowance, which he appointed for me.

నడిపించుకోవడం *v. a.* నడిపించుకుంటూ। నడిపించుకుని. To cause another to persevere in or undertake a thing.

నడుము *sub.* నడుము। నడుములు. The waist or the middle. నడుము నొప్పి A pain in the *reins*, sometimes termed the *lumbago*. నా యిల్లు వీధినడుము వున్నది My house is in the *middle* of the street.

నత్త *sub.* నత్త। నత్తలు. The small shell-fish called *muscles*.

నత్తి *sub.* నత్తి। నత్తులు. Stammering or hesitation in speech. అతనికి మాట్లాడేటప్పుడు నత్తి వస్తుంది That man has a *stammering* in his speech.

నది *sub.* నది। నదులు. A river. నది దాటడం To cross a river.

నన్నూరు *adj.* Four hundred. రెండు నన్నూర్లు యెనమన్నూరు Twice *four hundred* makes eight hundred.

నంజు *sub.* నంజు। నంజులు. The term given by the Indians to *the pains* which commonly succeed a severe illness and which is considered by them as a disorder in itself.

నంజుడు *sub.* నంజుడు। నంజుళ్ళు. Meat of any kind.

నంబరు *sub.* నంబరు। నంబర్లు. A number.

నపుంసకత్వం *sub.* నపుంసకత్వపు। నపుంసకత్వములు. Impotency.

నపుంసకుడు *sub.* నపుంసకుడి। నపుంసకులు. An impotent man.

నఫా *sub.* నఫా। నఫాలు. Profit; gain; advantage. యీ పనిలో అతనికి చాలా నఫా వచ్చినది He has got a great deal of *profit* in this business. Pronounced *nuffaa.*

నమ్మకు *sub.* నమ్మకు। నమ్మకులు. Salt. నమ్మకు మడాళ్ళు The *salt* pans. నమ్మకు ఫురోఖ్తు The sale of *salt.*

నమ్మడం *v. n.* నమ్ముతూ। నమ్మి. To trust; to confide; to rely on. అతను న్యాయం చేస్తాడని చాలా నమ్మినాను He being noted for his justice, I *entirely relied* on him.

నమలడం *v. a.* నములుతూ। నమిలి. To chew; to masticate; to gnaw. తమలపాకులు నమలడం To *chew* betel. పొగాకు నమలడం To chew tobacco.

నమస్కారం *sub.* నమస్కారపు। నమస్కారాలు. This is an expression used by one Brahmin to another, on meeting together, when they at the same time make the *dundum.* This is seldom practised by the other castes, unless by *Raatsavaars* or *Kshatriyas* who are reckoned the next caste to the Brahmins.

నమ్మిక *sub.* నమ్మిక। నమ్మికలు. Confidence; dependence. నమ్మిక అయిన *Trust-worthy*; *faithful.*

నమ్మించడం *v. a.* నమ్మిస్తూ। నమ్మించి. To cause confidence or give assurance.

నయము *sub.* నయపు। నయములు. A state of improvement in health; any *proper state* of *things.* అతనికి యీనాటికి నరకు ఆ సంకటం నయం కాలేదు He is not to this time in *a good state of health* from his sickness. బజారులో ధాన్యపు ధర కాస్త నయంగా వున్నది Grain has got rather a *proper price* again: that is, *cheap.*

నరకడం *v. a.* నరుకుతూ। నరికి. To wound; to cut with a weapon. ఆ మనిషి తల నరికినారు They *cut off* that man's head. ఆ తోటలో నలుభై తాటిచెట్లు నరికినారు They have *felled* forty palmyra trees in that garden. కొమ్మలు నరకడం To *cut off* branches.

నరకం *sub.* నరకపు। నరకాలు. The place of future punishment: that is, *hell.* పాపాత్ములు నరకానకు పోతారు Those who have committed sins will go *to hell.*

నర *sub.* నరపు। నరములు or నరాలు. A vein.

నరుకు *sub.* నరుకు। నరుకులు. A cut; a wound. నరుకులు తగలడం To *receive wounds.*

నల్ల *adj.* Black. నల్లకుక్క A *black* dog. నల్లమందు *Opium.* నల్లవాడు also నల్లనివాడు A *black-man*: an *Indian.* నల్ల జీలకర్ర *Black* cumin seeds.

నలక *sub.* నలక। నలకలు. Dust or any small particle. కంట్లో నలక Dust or dirt in the eye.

నలగడం *v. n.* నలుగుతూ। నలిగి. To become crushed or bruised. వాడి కాలు బండికిందపడి నలిగినది His leg got under the wheel and was crushed. పువ్వులు నలగడం Flowers to *wither.*

నలచడం *v. a.* నలుస్తూ। నలిచి. To rub; to squeeze. vide నలపడం.

నలచదరం *v. a.* నలచదరపు। నలచదరములు. A square. ఆ బల్ల నలచదరం కాదు That board is not *square.* నలచదరపు మేజా బల్లలు *Square* tables.

నలపడం *v. a.* నలుపుతూ। నలిపి. To squeeze; to compress; to rub. నిమ్మకాయలు నలిపి రసం తియ్యి *Squeeze* the juice out of

limes. వంటికి పిండి నలుస్తున్నాడు He is *rubbing* his body with powder. N.B. The Indians are accustomed first to rub oil over their bodies, to remove which, they use flour made of a small grain called *pessaloo* or *green gram* and also rice flour, mixed in warm water. చెవులు నలపడం To *pull* the ears.

నలభై *adj.* Forty. నలభై గుర్రాలు. *Forty* horses. నలభై మంది *Forty* people. నలభై యోవది The *Fortieth*. Properly నలుభై.

నల్లమందు *sub.* నల్లమందు। నల్లమందులు. Opium. నల్లమందు తినేవాడు A man addicted to taking *opium*. నల్లమందు పుచ్చుకోవడం To use *opium*.

నలవడం *v. a.* నలుస్తూ। నలిచి. To squeeze. vide నలపడం.

నల్లి *sub.* నల్లి। నల్లులు. A bug. నల్లి కుట్టడం A bug to bite.

నల్లికళ్లపాము *sub.* నల్లికళ్ళపాము। నల్లికళ్ళపాములు. The name of a small reptile of the lizard kind, thin and slightly made, with a red tail, very harmless in its nature.

నలుగురు *sub.* నలుగురి. (No plural.) Four people. నలుగురు వచ్చి మమ్మును దోచుకున్నారు *Four fellows* came and plundered me. నలుగురు మనుషులు యీ వూరికి సంత నిమిత్తం వచ్చినారు *Four people* came to this town, on account of the fair.

నలుతుము *sub.* నలుతుము। నలుతుములు. నాలుగు తూములు. This word is a contraction of *four tooms*. అయిదు నలుతుములు పుట్టెడు Five *nalltooms* make one *candy*.

నలుపు *sub.* నలుపు। నలుపులు. Black; blackness. యెంత వుతికినా ఆ బట్ట నలుపు వదలలేదు No washing seems able to take the *blackness out* of that cloth.

నలుసు *sub.* నలుసు। నలుసులు. Dust or dirt. vide నలక.

నవ్వడం *v. n.* నవ్వుతూ। నవ్వి. To laugh.

నవాతు *sub.* నవాతు। నవాతులు. White loaf-sugar.

నవాసాగరం *sub.* నవాసాగరపు। నవాసాగరములు. Sal-ammoniac.

నవ్వు *sub.* నవ్వు। నవ్వులు. A laughter or a laugh. అతను యీ

మాటలు అన్నందున విస్తారం నవ్వువచ్చినది When he spoke these words, it occasioned great *laughter.*

నశించడం *v. n.* నశిస్తూ। నశించి. To go to ruin or be destroyed. అతని కుటుంబం అంతా నశించినది The whole of his family has *gone* to *destruction.*

నష్టం *sub.* నష్టపు। నష్టములు. Loss; detriment. యీ సంవత్సరం పంట తక్కువ అయినందున నాకు చాలా నష్టం వచ్చినది The crops having failed this year, it has *caused* me great *loss.* నష్టం కావడం To lose; to expire. యీ సంవత్సరం వారి యింట్లో పదిమంది నష్టమైనారు Ten people have *died* in their house this year. నష్టమును పొందడం To *suffer loss.*

నక్షత్రం *sub.* నక్షత్రపు। నక్షత్రాలు. A star. యీవేళ ఆకాశంమీద నక్షత్రాలు బాగా అగపడడంలేదు Just now, the sky does not show the *stars* clearly.

నా

నా *pro.* Nominative singular of the personal pronoun *My.* నాది Mine.

నాకడం *v. a.* నాకుతూ। నాకి. To lick up. ఔషధములో తేనె పోసుకుని నాకుతూ వున్నాడు He has mixed honey in the physic and is *licking it up.* కుక్క విస్తరి నాకుతున్నది The dog is *licking* the *vistery,* that is, the *leaves sewn together,* on which Indians eat their victuals.

నాగలి *sub.* నాగటి। నాగళ్లు. A plough. నాగటి కర్రు A *plough share.* నాగటి చాలు The *furrow* made by a *plough.* ఆ నాగలి బాగా దిగుతుంది That *plough* holds well in the ground.

నాగవాసం *sub.* నాగవాసపు। నాగవాసములు. The staple for a hasp. నాగవాసానికి గొళ్ళెం తగిలించి తాళంవెయ్యి Fix the hasp on the *staple* and lock the padlock upon it.

నాచు *sub.* నాచు। నాచులు. The weed of lakes. The sugar

refiners in India, after having boiled the coarse sugar and cooled it in pots, apply this weed to the surface, to draw off the watery particles and to whiten the sugar.

నాటడం *v. a.* నాటుతూ। నాటి. To transplant.

నాట్యం *sub.* నాట్యము। నాట్యములు. A *nautch*: that is, the *dance* of the women called *dancing girls*, according to the fashion of the people of Asia. నాట్యం చెయ్యడం To *nautch*. నాట్యం చెయ్యడానకు భోగంవాళ్లు వచ్చినారు The dancing girls are come for the purpose of *nautching*.

నాటు *sub.* నాటు। నాటులు. This word is applied to any *town* or *out place* from which things come in for a principal town. Hence, it is generally applied to *weaving towns*, because the cloth is commonly sent in from the country to the *cusbah* town.

నాటుకోవడం *v. n.* నాటుకొంటూ। నాటుకొని. To flourish, after being transplanted. ఆ మొక్కలు నాటుకొన్నవి Those young plants *flourish*.

నాడి *sub.* నాడి। నాళ్లు. The pulse; a vein. నాడి ఆడుతూ వున్నది The *pulse* beats. నాడిమీద నరుకు తగిలి వి స్తరించి ర క్తం కారుతూ వున్నది One of the *veins* has received a cut and the blood flows from it in abundance.

నాడు *adv.* Belonging to; referring to. N. B. This word is used in several senses, all drawing their meaning from this explanation of the word. Such as చిన్ననాడు *During* child-hood. ఆ నాడు At *that time.* రెండో నాడు or మరునాడు The *day after*. నాడు చెప్పితిని I told on *that day*: that is, *referring* to some *particular day.* తూర్పునాడు *Eastward.* వేగి నాడు *Belonging* to the *Vaigy* sect of Brahmins of which there are five or six other descriptions. నాడు మొదలుకొని నేటి పర్యంతం From the beginning of *that period* to the present day. పుట్టిన నాడు

A *birth day*.

నాడెము *sub*. నాడెపు। నాడెములు. Sorting; trying of money. నాణెము Item. బట్టల నాడెము A *sorting* of cloth. బంగారపు నాడెం A *trying* or *judging* of gold. నాడెం చూడడం To *sort* cloth; to *prove* money. *Sorting* is done by feeling the cloth, by examining the threads and texture, and judging in this way of its quality. *Proving* money is done by the *sight* and also by *rubbing* it on the stone used for that purpose called వరగంటి రాయి.

నానడం *v. n.* నానుతూ। నాని. To soak; to steep. అటుకులు పాలలో నానినవి The rice cakes have been *steeped* in milk. ఆ బట్ట రాత్రినుంచీ నీళ్ళలో నానుతూ వున్నది That cloth has been *soaking* in water ever since last night.

నానపడం *v. a.* నానుపుతూ। నానిపి. To bleach.

నానా *adv*. Every way; different ways. నానా విధాలా Item. నన్ను నానా విధాలా కష్టా, హింసా చేశినాడు He gave me trouble and vexation *in all* manner of ways.

నామకరణం *sub*. నామకరణపు। నామకరణములు. Baptism. అతని కుమారుడికి నామకరణం యీవేళను అయినది His son has been this day *christened*. N. B. Christening among the Hindoos is performed in the house of the parents. The father writes the name of the child with a gold ring, in consecrated rice, previous to which, the child and its parents must go thro' their religious ablutions. After the ceremony of naming the child, the day is spent in rejoicings.

న్యాయం *sub*. న్యాయపు। న్యాయములు. Justice; logic. న్యాయం జరిగించడం or చెయ్యడం To *distribute* or to *do justice*. ఆ శాస్త్రులు కాశిలో పది సంవత్సరములు న్యాయం చదువుకుని వచ్చినాడు That pundit is returned from Cassee or Kasi or Benares, where he has been ten years *studying logic*. న్యాయశాస్త్రం The *art* of *logic*. న్యాయకర్త *Maker* or lord of *justice*.

న్యాయస్థుడు A *just, upright* man.

నాయన *sub.* నాయన। నాయనలు. A father. vide అబ్బ.

నాయుడు *sub.* నాయుడి। నాయుళ్లు. Name given to the head inhabitant of a village.

నార *sub.* నార। నారలు. Hemp. It is made from plants and from the branches of various trees in India when used for the coarser purposes. తాటినార Palmyra *hemp.* కొబ్బరి నార Coconut *hemp.* మొగలినార *Kildaira* or Screw pine *hemp.* సాగనార *Hemp* of the aloe leaf. జనపనార The *hemp* of the *jannam* or *jute* or *sunn* plant. This plant is very plentiful in India and yields an abundant produce of excellent *hemp.* గోగునార The *hemp* of the *gogoo* plant.

నారింజపండు *sub.* నారింజపంటి। నారింజపండ్లు. The orange. నారింజ చెట్టు The *orange tree.* నారింజ తోలు or నారింజ పంటి తోలు *Orange peel* or *skin.* నారింజ తొనలు *Pulp* of *oranges*, which is commonly in cloves. నారింజ విత్తులు *Orange pips.* N. B. The same terms are applicable to all fruits of a similar description.

నారు *sub.* నారు। నారులు. The name given to young vegetables and other productions, when fit to be transplanted. ఆ తోటలో విస్తరించి మిరియపునారు పోసినారు They put down a great number of *young* chilly *plants*, in that garden.

నాల *sub.* నాల। నాళ్లు. A horse shoe. గుర్రపు నాళ్ళు Item. నాళ్ళు కట్టడం To put on *shoes* or to *shoe horses.* నాలబందు A *horse-shoer* or *farrier.*

నాలకీ *sub.* నాలకీ। నాలకీలు. This is a description of state palanquins, supposed to have been anciently used only by kings. At present, some Rajahs have them, to add to their splendour on public occasions. They have eight feet, and a sort of canopy like a parasol on the top, there being a cross stick fixed in front and behind, by which they

are carried, instead of a bamboo arched over the whole, as in common palanquins.

నాలికె *sub.* నాలికె। నాలికెలు. The tongue. అతను రెండు నాలికెల వాడు He is a double *tongued* fellow or a man of *double speech.* మొద్దునాలికె A thick tongue. పలచని నాలికె A glib tongue. N. B. The proper word is నాలుక.

నాలుగు *adj.* Four. నాలుగు వందలు *Four* hundred. నాలుగు వరహాలు *Four* pagodas. నాలుగోది The *fourth.*

నాశనం *sub.* నాశనం। నాశనములు. Destruction; ruin. నాశనం చెయ్యడం To *destroy.*

ని

నికటం *sub.* నికటపు। నికటములు. Force; compulsion. అతని నికటంవల్ల నాకు శ్రమ వచ్చినది He has used measures of *compulsion,* by which I am brought into trouble. నికట పెట్టడం To compel; to use *force.* నికటం చెయ్యడం Item. అతను బంట్రోతులను వప్పగించి చాలా నికటపెట్టినాడు He has placed peons over me and been guilty of great *violence.* నిర్బంధం Item.

నిక్కడం *v.n.* నిక్కుతూ। నిక్కి. To walk erect; to strut; to stretch the head out.

నిచ్చెన *sub.* నిచ్చెన। నిచ్చెనలు. A ladder.

నిజం *sub.* నిజపు। నిజములు. Truth; veracity. నీవు చెప్పినమాట నిజం What you have said is *truth.* అతను నిజం కల మనిషి He is a man of *veracity.* నిజమైన True. నిజమైన మాటలు *True* words.

నిట్టూర్పు *sub.* నిట్టూర్పు। నిట్టూర్పులు. Hard breathing; sobbing. అతను మహా లావుమనిషి గనక లేవలేక నిట్టూర్పులు విడుస్తూ వున్నాడు Being a heavy over-grown man, he can hardly get up and his *breathing* is very *hard* and *difficult.*

నిడివి *sub.* నిడివి। నిడువులు. Length. ఆ స్థలం నిడివి యెంత? వెడల్పు

ఢెంత ? What is the *length* and breadth of that place ? నిడికాల *Long*: in opposition to broad.

నిత్యం *adv.* Every day; perpetually. యీ ప్రపంచం నిత్యం కాదు This world is not *for ever.* నేను నిత్యం వస్తాను I will come *every day.*

నిద్ర *sub.* నిద్ర। నిద్రలు. Sleep. రాత్రి నాకు బొత్తుగా నిద్రలేదు I got no *sleep* whatever last night. నిద్ర పోవడం To *go* to *sleep.* పిల్ల నిద్ర పోయినది The child *has gone* to *sleep.* ఆ పిల్లను నిద్ర పొయ్యేటట్టు చెయ్యి Make that child to *go to sleep* or *put* the child *to sleep.* నిద్ర మబ్బు or నిద్ర మత్తు *Drowsiness*; inclination to sleep. నిద్ర లేపడం To wake a person from sleep. నిద్ర లేవడం Yourself to wake.

నిద్రించడం *v. n.* నిద్రిస్తూ। నిద్రించి. To sleep; to repose. దొర నిద్రిస్తూ వున్నాడు, యింకా లేవలేదు The gentleman has not got up, but is still *sleeping.*

నిన్న *adv.* Yesterday. నిన్న ఆయనను చూచినాను I saw him *yesterday.*

నిండా *sub.* నిండా. (No plural.) Fullness; state of complete measurement. ఆ కూజాలో నిండా నీళ్ళు వున్నవి That *guglet* is *full* of water. అతనికి నిండా కోపం వచ్చినది He got *full of anger.*

నిండుగా *adv.* Full; complete. అతను అన్ని విధాలా నిండుగా వున్నాడు He is *complete* in all respects: that is, in point of quality, family, &c. &c.

నింద *sub.* నింద। నిందలు. Accusation; blame. అతనికి నేరం లేనిదే నింద వచ్చినది He has got *blame* without having committed any fault.

నిందించడం *v. a.* నిందిస్తూ। నిందించి. To blame; to accuse. అతని శత్రువుడి యింటికి నేను తరుచు వెళ్ళినానని నన్ను నిందించినాడు He has *accused* me of frequenting the house of his enemy.

నిప్పు *sub.* నిప్పు। నిప్పులు. Fire: that is, coal or wood lighted for

use. నిప్పు రాజవెయ్యడం To *kindle* a *fire*. అన్నం వండేనిమిత్తం త్వరగా నిప్పు రాజవెయ్యి Make haste to *light* the *fire*, for dressing the victuals. చుట్ట కాలుచుకునేటందుకు నిప్పు తీసుకుని రా Bring some *fire* to *light* the cheroot.

నిబద్ధి ***sub.*** నిబద్ధి। నిబద్ధులు. Truth. vide నిజం.

నిభాయించడం ***v. a.*** నిభాయిస్తూ। నిభాయించి. To suffer; to endure. యీ వూళ్లో అన్నవస్త్రాలు లేకపోతే నేను నిభాయించలేను Without clothes or victuals, I can no longer *endure* my situation in this village.

నిమకళా ***sub.*** నిమకళా। నిమకళాలు. Remainder. vide నిలువ.

నిమ్మపండు ***sub.*** నిమ్మపంటి। నిమ్మపళ్లు. A lime.

నిమానా ***sub.*** నిమానా। నిమానాలు. A model or sample. This, in India, we term *muster*. మరి వకనగ చెయ్యడానకు వకనగ కంసాలికి నిమానా యిచ్చినాను I gave a *joy* to the gold smith, as a *model* or *muster* by which to make another.

నిమిత్తం ***sub.*** నిమిత్తపు। నిమిత్తాలు. Necessity; need; want; purpose; exigence. నీవు యెందునిమిత్తంచేత యిక్కడికి వచ్చినావు? What *exigence* has brought you here? యిది నిమిత్తమై వచ్చినాను This is the *purpose* for which I am come. నీకు యిక్కడ నిమిత్తం లేదు There is no *necessity* for you here. రూపాయీల నిమిత్తం నేను నెల్లూరు వెళ్లినాను I went to Nellore for the *purpose* of getting rupees.

నిముషం ***sub.*** నిముషపు। నిముషములు. A part of the Telugu hour. It makes 97,200 *nimishums* or *twinklings*. అక్కడికి వెళ్ళి నిముషంలో మళ్ళీ రా Go there and come back in a *twinkling*.

నింపడం ***v. a.*** నింపుతూ। నింపి. To fill or make full. ఆ కుండలో నీళ్లు నింపు *Fill* that pot with water. నా పెట్టె వరహాలతో నింపినారు They *filled* my chest with pagodas.

నియమించడం ***v. a.*** నియమిస్తూ। నియమించి. To direct; to require; to appoint. అతణ్ని ఆవూరికి వెళ్ళమని నియమించినాను I have *appointed* him to go to that village. ఆ చిన్నదాన్ని పెండ్లి ఆడ

వలెనని నియమించి వుంచినాను I have *appointed* that girl, to be taken care of, in order to be married to me.

నిరఖునామా *sub.* నిరఖునామా। నిరఖునామాలు. A price current. It is usually called the *nerick*. యీ వస్తువు ఖరీదు నిరఖునామాలో యేలాగున వ్రాసినారు? What price have they put down in the *nerick* or *price current* for the value of this article?

నిరంతరం *v. a.* Daily or every day. నేను నిరంతరం తోటకు వస్తున్నాను I come to the garden *every day*.

నిర్ణయం *sub.* నిర్ణయపు। నిర్ణయములు. Agreement; settlement; stipulation. అటువంటి నిర్ణయం నాకు సమ్మతిలేదు Such kind of *agreement*, I do not consent to. రెగ్యులేషన్లలో వున్న నిర్ణయముల ప్రకారం యీపని జరిగించవలెను This business must be done, agreeable to the *rules* laid down in the regulations. నిర్ణయం చెయ్యడం To *make* a *stipulation*. నిర్ణయంగా *Conformably*; *exactly*: that is, *agreeable* to *stipulation* or *appointment*. నిర్ణయంగా చెప్పు Tell *exactly*.

నిర్ణయించడం *v. a.* నిర్ణయిస్తా। నిర్ణయించి. To stipulate; to settle; to appoint; to agree to. రేపు పది ఘంటలకు వస్తామని నిర్ణయించినారు They *appointed* and *agreed* to be here to-morrow at ten o'clock. కోర్టుకు ప్రతి సంవత్సరం దసరాపండుగకు ముప్పై దినములు శలవు యిచ్చేటట్టు నిర్ణయించినారు They have *appointed* thirty days in every year, on account of the *Dassara* feast, for a vacation to the courts.

నిర్మలం *sub.* నిర్మలపు। నిర్మలాలు. Clearness; pureness. నిర్మలపు వస్తువులు పంపించు Send me the things *pure*. నిర్మలమైన స్త్రీ A woman of *purity*. ఆ నీళ్ళ నిర్మలం అనేకమంది చెప్పుకుంటారు Numbers speak of the *clearness* of that water. నిర్మలంగా *Clearly*; *brightly*; *perceptibly*.

నిరుడు *sub.* నిరుటి. (No plural.) Last year; the year before this. నిరుటి సంవత్సరం మా వూరు విస్తారం పండినది My village produced very abundantly *last year*. నిరుటి లెక్కలు Last

year's accounts. అతను యీ వూళ్లోకి నిరుడు వచ్చినాడు He came *last year* into this village.

నిర్మూలం *sub.* నిర్మూలపు। నిర్మూలములు. Extirpation; destruction. ఆ వూరు తగలబడడంచేత బొత్తిగా నిర్మూలం అయినది That village is involved in complete *destruction* from fire.

నిరోగం *sub.* నిరోగపు। నిరోగములు. Health. యీ వూరు వచ్చిన తరువాత అతనికి నిరోగం అయినది After he arrived in this town, he recovered his *health*.

నిలపడం *v. a.* నిలుపుతూ। నిలిపి. To stop; to arrest; to fix; to desist. ఆ గుర్రాన్ని నిలుపు *Stop* that horse. ఆమాట చెప్పిన తరువాత నేను వ్రాయడం నిలిపినాను After making use of. that speech, I *stopped* writing: that is, *desisted* from writing. యీవేళ పీర్లను నిలిపినారు To-day they have *fixed up* their *peerloo* or *images*.

నిలవడం *v. n.* నిలుస్తూ। నిలిచి. To stay; to remain. యీ వూళ్లో నిలుస్తాను I shall stay in this town.

నిలుచుండడం *v. n.* నిలుచుంటూ। నిలుచుండి. To stand up.

నిలువ *sub.* నిలువ। నిలువలు. The remainder; a balance of account. నాలెక్క సంబంధం నీవద్ద యెన్ని రూపాయీలు నిలువ వున్నవి? What *balance* of rupees have you, in account with me, in your hands? నిలువ వున్న సామాను యిక్కడికి తీసుకుని రా Bring the *remainder* of those things here. It is commonly written నిలవ.

నివాడా *sub.* నివాడా। నివాడాలు. A revenue term, signifying the *settlement* of the revenue or revenue accounts. నివాడా చెయ్యడం To *make* the *settlement*.

నివాసం *sub.* నివాసపు। నివాసములు. Place of residence. మా నివాసం బందరులో My *place* of *residence* is at Masulipatam or Bundar.

నిశ్చయం *sub.* నిశ్చయపు। నిశ్చయములు. Agreement. vide నిర్ణయం.

నిషేక ముహూర్తం *sub.* నిషేక ముహూర్తపు। నిషేక ముహూర్తములు. Consummation of marriage; completion. అతనికి పెళ్ళి అయిన

మూడు సంవత్సరములకు నిషేక ముహూర్తం అయినది *Consummation* took place after he had been married three years.

నిస్సత్తువ *sub.* నిస్సత్తువ। నిస్సత్తువలు. Weakness; inability. యీ మందు తింటే నిస్సత్తువ వచ్చినది The effects produced by this medicine is *weakness.* మునుపు నాకు మహా నిస్సత్తువ వుండెను। యిప్పుడు గుణంగా వున్నది I used formerly to be subject to great *debility,* but have now got strong again.

నీ

నీ *pro.* Nominative Case, Personal Pronoun. Thy. నీది Thine.

నీచం *sub.* నీచపు। నీచములు. Lowness; without character. అతని పని అంతా నీచంకింద వచ్చినది His business has ended in great *meanness.* అతని యింటికి నేను వెళ్ళితే నన్ను చాలా నీచపుమాటలు ఆడినాడు When I went to his house, he gave me nothing but *low words.* నీచం పెట్టడం or నీచ పరచడం To *despise.* నావద్ద చాలా అబద్ధాలు ఆడినందున అతణ్ణి నేను చాలా నీచపెట్టినాను As he told me a great number of lies, I *entertained* a great *contempt* for him. నీచత్వం Item.

నీచుడు *sub.* నీచుని। నీచులు. A low character; a man of a bad reputation. అతను కోమటి అయివుండి శూద్రకూడు తిన్నందున నీచుడైనాడు Being a banian and having eaten victuals with a *sudra,* he is become a fellow without character.

నీటు *sub.* నీటు। నీటులు. Vanity; pride of dress. నీటు మనిషి A *dressy man*; a *coxcomb.* నీటు గల *Coxcomical*; *foppish.*

నీడ *sub.* నీడ। నీడలు. Shade; shelter from the sun. చెట్టు నీడ The *shade* of a tree.

నీతి *sub.* నీతి। నీతులు. Conscience; uprightness. అతనికి మంచి నీతి వున్నది That man has a good *conscience.* నీతి గలవాడు He is a man of *conscientiousness.* నీతి మాటలు Moral discourses.

నీరు *sub.* నీటి। నీళ్లు. Water. It is commonly used in the plural

number. నాకు దాహానకు నీళ్లు యిప్పించు Give me *water*, to quench my thirst. యేటికి క్రొత్తనీరు వచ్చినది or తగిలినది A body of fresh *water* has come into the river. N. B. When water is mentioned in a large quantity, it is put in the singular number and when in small quantities in the plural. నీళ్ళ బుగ్గ A *water bubble*. నీటి వడి A *torrent*. నీళ్ళ జల A *spring* of water.

నీరుల్లి **sub.** నీరుల్లి. (No plural.) Onions. బజారులోకి విస్తరించి నీరుల్లి అమ్మ వచ్చినది A great quantity of *onions* came into the bazaar for sale. నీరుల్లి కడ్డలు or పాయలు *Onion* plants. vide వుల్లిపాయ.

నీలగడం *v. n.* నీలుగుతూ। నీలిగి. To strut; to walk proudly; to die. యుద్ధంలో నీలగడం To die in battle.

నీలం **sub.** నీలపు। నీలములు or నీలాలు. A sapphire. అతని చెవులను వున్న నీలాలు వేసిన పోగులజోడు మహా కాంతిగా వున్నది The ***sapphires*** in his ear-rings are very bright.

నీలి ***adj.*** Blue. నీలిరంగు. A blue colour. నీలి పాగా A ***blue*** turban. నీలి మందు ***Indigo***. నీలి చెట్టు The ***indigo plant***.

నీవు *pro.* నీ। మీరు. Thou. నీవు యేమి చేసినావు? What hast ***thou*** done? నీ పుస్తకం *Thy* book. మీరు యెక్కడికి వెళ్ళుతారు? Where are *you* going? నీది *Thine*. మీది ***Yours***. ఆ తోట నీది గాని అతనిది కాదు That garden is ***thine*** and not his.

నీళ్ళాడడం *v. a.* నీళ్ళాడుతూ। నీళ్ళాడి. To be in labour; in child-birth or in travail. ఆ చిన్నది నీళ్ళాడి వక కుమారుణ్ని కన్నది That young woman has been ***brought to bed*** and has got a son.

ను

నుదురు ***sub.*** నుదుటి। నుదుళ్లు. The forehead. నుదుటిమీద పచ్చబొట్టు పొడిచినారు They have marked the ***forehead*** with the

green mark.

నున్నని *adj.* Smooth. నున్నని చెక్కిలి A *smooth* cheek.

నున్నూ *conj.* And. It is always coupled to some words in writing. అతనూ నేనున్నూ He *and* I. యీవేళా రేపున్నూ To-day *and* to-morrow. The word is properly only written న్నూ.

నునుపు *sub.* నునుపు। నునుపులు. Smoothness. బల్ల నునుపు The *smoothness* of a table. గోడ నునుపు The *smoothness* of a wall. నునుపు చెయ్యడం To *make smooth*. నున్నన Item.

నుంచి *pre.* From; since. నేను అక్కడినుంచి నిన్న వచ్చినాను I came here yesterday *from* thence. యిక్కడినుంచి *From* hence. అక్కడి నుంచి *Thence* or *from* thence. శానా దినముల నుంచి *From* a long period back.

నుయ్యి *sub.* నూతి। నూతులు. A well. ఆ నూతిలో నీళ్ళు యేమీ లేవు That *well* has got no water in it. గాడి నుయ్యి A *well* with a channel to it, made for conveying water into a garden or for cattle to drink out of. కరల నుయ్యి A pot *well*. యిటిక నుయ్యి A brick *well*. రాతినుయ్యి A stone *well*.

నురుగు *sub.* నురుగు। నురుగులు. Froth; foam. పాల నురుగు The *froth* of milk. గుర్రపు నురుగు The *foam* from a horse. నీటి నురుగు The *foam* produced by water.

నులక *sub.* నులక। నులకలు. The name of a small kind of rope or thick string with which the poorer sorts of Indians lace or rather string their bedsteads. In this state they are, what Europeans in India commonly call, *country cots*. మంచపు నులక *Cot string*.

నువ్వు *sub.* నువ్వు। నువ్వులు. The oil plant. నువ్వులు is the usual term given to *oil seeds*. నువ్వు చేను The *oil crop* or *plantation*. నువ్వుల గానుగ An *oil mill*. N. B. The oil mills are turned by a bullock, the man who feeds the mill sitting on the bar close to the pivot, managing the bullock and feeding the mill at the same time.

నుసుమ *sub.* నుసుమ । నుసుమలు. The eye fly; a small almost imperceptible insect, extremely troublesome in the hot weather in India, commonly attacking the eyes in great numbers. They only appear in the day time.

నూ

నూక *sub.* నూక। నూకలు. The name given to grain, when half ground. It is generally termed *rolong* by Europeans in India. గోధుమ నూక Wheat *rolong.* బియ్యపు నూక Rice *rolong.* పెసర నూక *Pessera* or green gram *rolong*; and so, of other grains.

నూనె *sub.* నూనె। నూనెలు. Oil, in the state when prepared for use. కొబ్బరి నూనె Cocoanut *oil.* జీడి నూనె The *marking-nut* oil. ఆవ నూనె *Oil* of mustard.

నూరడం *v. a.* నూరుతా। నూరి. To bruise; to grind down into a mash. కత్తి నూరడం To *grind* a knife or sword. చింతపండు నూరడం To *grind* tamarind into a mash. ఔషధం నూరడం To *grind* or *mix* medicines. ఆవాలు నూరడం To *grind* mustard seeds, in a mash.

నూర్చడం *v. a.* నూరుస్తా। నూర్చి. To thrash. In India thrashing is performed by bullocks in the open air. A spot is cleared from dirt and hardened, in the field where the grain ripens; the grain is thrown upon it in loose heaps and bullocks are turned in upon it and kept in a constant motion treading it under foot till the grain is completely freed from the stalk. N. B. The bullocks are generally muzzled, though contrary to the Hindoo shasters. కుప్పలు నూర్చడం Thrash out the heaps.

నూరు *adj.* One hundred. నూరుమంది One *hundred* men. పది నూర్లు Ten *hundreds.* నూటి పరియంతం నేను లెక్క చెప్పతాను

I can reckon as far as *one hundred*. ఎనమన్నూరు వరహాలు Eight *hundred* pagodas.

నూర్పు *sub.* నూర్పు। నూర్పులు. A thrashing. ఆ వూరి కుప్పలు అన్నీ నూర్పులు అయినవి The *thrashing* of the whole of the heaps of that village is completed. The word నూర్పిడి is more generally used.

నూలు *sub.* నూలు। నూళ్ళు. Thread; generally speaking, thread in it's raw state. దూది వడికితే నూలు అవుతుంది। నూలు పేనితే దారం అవుతుంది If you spin the cotton, you get *thread*, which *thread* is twisted to make *sewing thread*. ఆ బారచాపుల నూలు మంచిది కాదు The *thread* in that long cloth is not good. సన్న నూలు Fine *thread*. ముతక నూలు Coarse *thread*. నూలు కండె An oblong ball of thread.

నె

నెట్టడం *v. a.* నెట్టుతూ। నెట్టి. To push or thrust violently.

నెత్తి *sub.* నెత్తి। నెత్తులు. The head. నెత్తికాయ Item. ఆ సామాను వాడి నెత్తిమీద పెట్టు Put those things on his *head*. ఈ కుర్చీ నీ నెత్తిని పెట్టుకో Put this chair upon your *head*.

నెత్తురు *sub.* నెత్తురు। నెత్తుర్లు. Blood. నెత్తురు కారడం *Blood* to *flow* or *run*; to *bleed*. అతని చిగుళ్ళవెంట నెత్తురు పడుతున్నది His gums *bleed*.

నెనరు *sub.* నెనరు। నెనర్లు. Affection; attachment. ఆమెకు చిన్న వాళ్ళయందున మిక్కిలీ నెనరు వున్నది She discovers a great *affection* for her children.

నెపము *sub.* నెపము। నెపములు. Blame; accusation; imputation of fault. అతను నామీద లేని పోని నెపం వేశినాడు He brought up frivolous *accusations* against me. నెపం పెట్టుకోవడం To use *pretences*. అతను సంకటంగా వున్నానన్న నెపం పెట్టుకుని రెండుమూడు దినములనుంచి రాకుండా వున్నాడు Having used the *pretence* of

sickness, he has stayed away for two or three days.

నెమరు *sub.* నెమరు। నెమరులు. A ruminating or chewing of the cud. నెమరు వెయ్యడం To *ruminate.* పశువులు మేత మేశినవి కనక యిప్పుడు నెమరు వేస్తూ వున్నవి The cattle having done feeding are now *chewing* the cud. నెమరుకు తేవడం To *ruminate* or *muse.* అతను ఆమాట బాగా నెమరుకు తెచ్చుకున్నాడు He *ruminated* a good deal *upon* that *subject.*

నెమలి *sub.* నెమలి। నెమళ్లు. A peacock. నెవలి is usually the name given to it. నెమలి పిట్ట Item. మొగ నెమలి A *peacock*: that is the *male.* ఆడ నెమలి A *pea-hen.* నెమలి కుంచ A *peacock's tail.* నేల నెమలి The *ground peacock.* This is the bird, gentlemen in India call the *florikin.* It is of the same species as the *bustard,* about as big as a half grown fowl in the body with a long neck and long legs and a large beautiful eye.

నెయ్యడం *v. a.* నేస్తూ। నేసి. To weave. బట్ట నెయ్యడం To *weave* cloth. మంచం నెయ్యడం To *lace* a cot. తివాశి నెయ్యడం To *weave* or *make* a *carpet.* పెంకు నెయ్యడం To *tile.* గడ్డి నెయ్యడం To *thatch.* తాటి ఆకు నెయ్యడం To *cover* a *house* with *palmyra leaves.* సాలెపురుగు నెయ్యడం To *weave,* as a spider.

నెయ్యి *sub.* నేతి। నేతులు. Ghee; the grand desideratum of India. It is made by boiling down butter and after laying it by, is mixed with their victuals and frequently taken in a pure state.

నెరియడం *v. n.* నెరుస్తూ। నెరిశి. To grow grey. తల నెరియడం Item. అతను యాభై సంవత్సరములవాడు అయినాడు కనక తలా, గడ్డమున్ను నెరిశినవి Having got to the age of fifty, his head and beard have *grown grey.*

నెరుపు *sub.* నెరుపు। నెరుపులు. The greyness of age. అతని తల నెరుపు మహా వింతగా వున్నది All people speak of that man's *grey* head.

నెల *sub.* నెల। నెలలు. A month. నెలకు ముప్పై రోజులు There are

thirty days to the *month*. నెల నెల Monthly. ప్రతి నెల Every month. నెల పది రోజులు A month and ten days. నెల is the general name for the moon. నెల పొడుపు The new *moon*.

నెలవరి *sub*. నెలవరి। నెలవర్లు. A well informed, clever person. In some senses, also, it means a person having acquaintance. యీ వూరికి నెలవరిని కాను I am a *stranger* in this town.

నెలవు *sub*. నెలవు। నెలవులు. Information; acquaintance; experience. యీ పనిలో నాకు నెలవు లేదు I have no *experience* in this business. ఆయనతో నాకు నెలవు లేదు I have no *acquaintance* with him. ఆ మార్గం నాకు నెలవులేదు I have no *knowledge* of that road.

నే

నేడు *sub*. నేటి. (No plural.) To day; this day. నేటి దినం or నేటి రోజు Item. నేటిదినం నాటికి తిరిగి వస్తాను I shall come back *this day* again: that is, on the return of this day. This is a mode of speech. నేటి వారం Item.

నేత *sub*. నేత। నేతలు. A weaving; a texture; a woof. ఆ బట్ట నేత మహా బాగా వున్నది The *texture* of that cloth is very good. నేతగాడు A weaver: that is, one who weaves cloth. He may be of any caste.

నేను *pro*. నా। మేము. I. నేను వస్తాను *I* shall come. నా యిల్లు *My* house. మా వూరు *Our* town. నే నే *Myself* or *I* myself. నాది Mine. నేనే యీ పని చేశినాను It was I *myself* did this business.

నేబు *sub*. నేబు। నేబులు. A dub. నేబు in some places is understood to mean *two dubs*.

నేర్పడం *v. a.* నేర్పుతూ। నేర్పి. To teach; to instruct. ఆ చిన్న వాడికి విద్య నేర్పుతూ వున్నాను I am *teaching* that boy a language.

నేర్పరి ***sub.*** నేర్పరి। నేర్పరులు. **A well instructed, skilful person.**

నేరం ***sub.*** నేరపు। నేరములు. **Crime; offence.** గొప్ప నేరం **A great** *offence.* కొద్ది నేరం **A** small *offence.* నేరం చెయ్యడం **To** ***commit*** a *crime.* నేర పెట్టడం To *accuse* of *crime.* నేర పెట్టించడం To be *accused* of *crime.* నేరపు మాటలు ఆడడం To use *criminal words.* నేరం పుచ్చుకోవడం To *levy* a *fine.* వాడలో వేసే నేరం The *ballast* of a *ship.*

నేరస్థుడు *sub.* నేరస్థుడి। నేరస్థులు. A criminal; a culprit; an offender. జిల్లా కోర్టులు నిర్ణయం అయిన తర్వాత దేశములో నేరస్థులు మహా కొద్దిగా బయిలు వెళ్ళుతున్నారు Since the establishment of the *Zillah* or District Courts, there have been fewer *offenders* in the country.

నేర్పించడం *v. a.* నేర్పిస్తూ। నేర్పించి. To cause one to learn or to teach.

నేర్చుకోవడం *v. a.* నేర్చుకుంటూ। నేర్చుకుని. To learn. అతను చదువుల పంతుల దగ్గిర తెనుగు నేర్చుకుంటూ వున్నాడు He is *learning* Telugu from his preceptor.

నేర్పు ***sub.*** నేర్పు। నేర్పులు. **Instruction; teaching; information.** అతనికి చిత్తర్వు పనిలో మంచి నేర్పు వున్నది He possesses great *knowledge* in drawing.

నేల ***sub.*** నేల। నేలలు. Earth; soil; ground. ఆ నేలను పండ్లచెట్లు బాగా అవుతవి Fruit trees thrive very well in that ***soil.*** నేల నెమలి పిట్ట The ground peacock or *florikin.*

నొ

నొక్కడం *v. a.* నొక్కుతూ। నొక్కి. To press down or in; to compress. నన్ను తలుపుసందున పెట్టి నొక్కినాడు He ***squeezed*** me ***in*** between the door. అతని చెవిపోగు పడకుండా దగ్గిర నొక్కు ***Squeeze down*** **his ear-ring, so that it may not fall off.**

నొక్కు ***sub.*** నొక్కు। నొక్కులు. **A dent or pressure.** ముడుగులు

నొక్కులు పోయినవి My hand rings have got *dents* in them.

నొప్పి *sub.* నొప్పి। నొప్పులు. Pain; ache. తల నొప్పి The head ache. కడుపు నొప్పి The belly ache. ప్రసవపు నొప్పులు Childbirth or labour pains. నొప్పి చెయ్యడం To hurt or give pain. నొప్పి పట్టడం To receive or feel pain. నొప్పులు పడడం To be in labour or travail.

నో

నోరు *sub.* నోటి। నోళ్లు. The mouth: that is, the inside of it. అతని నోరు పెద్దది గనక విస్తారం అన్నం పట్టుతుంది Having a large *mouth*, he can take a large swallow of victuals. వాకి నోరు A wide mouth.

నౌ

నౌకరీ *sub.* నౌకరీ। నౌకరీలు. Service. నౌకరీ చెయ్యడం To serve. రెండు సంవత్సరములు ఆ దొర దగ్గిర నౌకరీ చేశాను I *have served* that gentleman, two years. నౌకరీ వుండడం To *take service*. యీ వేళ ప్రొద్దున పటాలంలో శిపాయీ నౌకరీ వున్నాను I *took service* this morning, as a sepoy in the battalion. నౌకరీ వుంచడం To *entertain* in the *service*. నౌకరీ మానుకోవడం To take a *discharge* from *service*. నౌకరీ తీశివెయ్యడం To *dismiss* from *service*.

నౌకరు *sub.* నౌకరు। నౌకర్లు. A servant. అతను అనేక దినములనుంచి మా నౌకరు He has been my *servant*, for a considerable period.

ప

పక్క *sub.* పక్క। పక్కలు. A side; a bedding. యీ పక్క This *side*. ఆ పక్క That *side*. అన్ని పక్కలు All *sides*. పక్క

మీద పడుకోవడం To *sleep* upon a *bed*. నా పక్కలో పండు కుంటావా? Will you come and *sleep along* with *me*?

పక్కు *sub.* పక్కు. పక్కులు. A scab. పక్కు కట్టడం To form a *scab*. ఆ కురుపు పక్కుకట్టినది గనక త్వరగానే కుదురుతున్నది A *scab* having formed upon that sore, it will soon heal. పక్కు వూడడం The *scab* to fall off.

పగ *sub.* పగ. పగలు. Enmity; hostility; variance. అతనికీ నాకూ చాలా దినములనుంచి పగ వున్నది An *enmity* has subsisted betweee him and me, for a long period past. పగ వాడు An *enemy*. పగ పట్టడం To take or feel *enmity*. అతను పామును కర్ర పుచ్చుకుని కొట్టపోతే తప్పించుకుని పగపట్టినది Having taken a stick to kill a snake and failing to do so, the snake retained *enmity*. N. B. The Indians suppose a snake retains enmity and strives to revenge, at a convenient opportunity, any unsuccessful attempt to kill it. పగ చెయ్యడం To make *enmity*.

పగడం *sub.* పగడపు. పగడాలు. Coral; more properly, the coral when shaped into beads. అతడి మెడ తావళంలో చాలా గొప్ప పగడాలు వుండి వున్నవి That man wears a necklace of very large *coral beads*.

పగలకొట్టడం *v. a.* పగలకొట్టుతూ. పగలకొట్టి. To break. ఆ పెట్టె నేను పగల కొట్టినాను I have *broken* that box.

పగలడం *v. n.* పగులుతూ. పగిలి. To break; to shatter; to fall to pieces. శిరాబుడ్డి చెయ్యిజారి కిందపడి పగిలినది The ink bottle slipped out of my hand and *broke*. అతను పోట్లాడినందున తల పగిలినది He has been fighting and got a *broken* head.

పగలు *sub.* పగటి. పగళ్లు. Day time; the day. పగలు యిక్కడ వుండి రాత్రి లేచి వెళ్లుతాము I shall remain here during the *day* and go away in the evening. యీ రాత్రి వుండి రేపు పగటి వేళ యింటికి వెళ్లు Stay here to night and go home in the *morning*.

పగిలిన *adj.* Broken; fractured. పగిలిన తునకలు *Fractured* pieces. పగిలిన సామాను *Broken* things.

పచ్చ ***adj.*** Green. For this reason పచ్చ is the name given to the ***emerald***. పచ్చ రంగు *Green* colour. ఆ యింట్లోను కొన్ని పచ్చ కురిచీలు వున్నవి In that house, there are some *green* chairs. పచ్చ పొడవడం To mark with *green*. N. B. It is the practice of Hindoo women and sometimes of men, to puncture the skin and introduce a mixture made of the juice of the margosa leaf, some oil and turmeric. It is the same practice, as is by some other nations, termed ***tattooing***.

పచ్చ గన్నేరు పువ్వు ***sub.*** పచ్చగన్నేరుపువ్వు। పచ్చగన్నేరుపువ్వులు. A flower. Some of them are yellow and some white and well flavoured.

పచ్చడం ***sub.*** పచ్చడపు।పచ్చడములు. The name given to a particular kind of cloth, generally twenty four cubits long and two cubits broad. The word is called *patch* by Europeans and means *two* pieces.

పచ్చి *adj.* Fresh; new: raw; unboiled. పచ్చికర్ర *New* wood. పచ్చి కాయలు ***Fresh*** fruits. పచ్చికంద తింటాడు He eats *raw* ***cundah*** or a kind of degenerate yam. పచ్చి మాంసం *Raw* meat. పచ్చి ఆకు A *green* or *fresh* leaf. పచ్చి is also the adopted meaning for a bird. Figuratively పచ్చి దగా means, deceit.

పటకా ***sub.*** పటకా। పటకాలు. A ***sash*** commonly worn by all Indians.

పటకారు ***sub.*** పటకారు। పటకార్లు. Pincers. కమ్మరవాడి పటకారు A black-smith's ***pincers***. The proper word is పటుకారు.

పట్టడం ***v. a.*** పట్టుతూ। పట్టి. To hold; to gripe. యీ కాగిదం చివర పట్టు ***Lay hold of*** the end of this paper. చేతులు పట్టు, కొన్ని రూపాయిలు యిస్తున్నాను *Hold forth* your hands and I will give you some rupees.

పటం ***sub.*** పటపు। పటాలు. The name of ***a picture***, when finished

and mounted. పటం is also the name for a *map.*

పట్నం *sub.* పట్నపు। పట్నములు. A City; principal town; the capital of a country. అతను పట్నం వెళ్ళినాడు He is gone to the *capital.*

పటిక *sub.* పటిక।పటికలు. *Alum.* It is also used to express sugar candy, from its resemblance in shape and colour. పటిక బెల్లం or పటిక పంచదార *Sugar candy.*

పట్టు *sub.* పట్టు। పట్లు. Silk. పట్టు బట్టలు *Silk* clothes. పట్టు తునక A piece of *silk.* పట్టు means, also, a *grip..* కట్టి పట్లు The *grip* of a wrestler. పట్టు in another sense means an *application* or *putting upon.* సున్నపు పట్టు An *application* of chunam. N. B. This is the common application of the Indians to bruises and pain. The word means an *application* of any thing else. యింటి పట్టు A *place* of *residence.*

పట్టుకోవడం *v. a.* పట్టుకుంటూ। పట్టుకుని. To seize; to take. ఆ దొంగ పారిపోతూ వుండగా పట్టుకున్నారు They *took* that thief, whilst he was running away. ఆ వూళ్ళోకి ఫితూరీకోర్లు వచ్చి మమ్మున పట్టుకున్నారు The plunderers came to that town and *seized* us there.

పట్టు పడడం *v. n.* పట్టుపడుతూ। పట్టుపడి. To be apprehended; to be seized. ఆ రాజు యింతమట్టుదాకా ఫితూరీలో వుండి పది దినముల కిందట పట్టుపడ్డాడు That Rajah, who has all this time been in rebellion, *was seized* about ten days ago.

పట్టె *sub.* పట్టె। పట్టెలు. A side, border or streak. మంచపు పట్టె One *side* of the bed frame. సున్నపు పట్టె A *streak* of chunam, such as the Hindoos rub on the out side of their houses. They are sometimes, alternately red and white. నవారు పట్టె *Lacing* for bed frames. తాటి పట్టె means the *fourth part* of a *palmyra tree,* cut length ways for buildings.

పడగ *sub.* పడగ। పడగలు. The name for the *hood,* of the hooded snake: that is, the expansion on each side of its head and

down the back of its neck, when the snake raises itself.

పడడం *v. n.* పడుతూ। పడి. To fall; to happen; to sink. చెట్టు మీదనుంచి పడడం To *fall down* from a tree. బోర్ల పడడం To *fall flat* down. సంకట పడడం To *fall* sick. ఖైదులో or సంకెళ్ళ పడడం To *get imprisoned* or be *put* in *irons.* కోప పడడం To *get* angry. సంతోష పడడం To *feel* glad or *be pleased.* విచార పడడం To *grieve*; to *lament.* కాకితాలున్నూ, బట్టలున్నూ మడత పడడం Papers and clothes to rumple or *get into folds.* N. B. This verb is joined to the verbal infinitive of other verbs, to form the passive voice.

పడమర *sub.* పడమటి। పడమరు. The west. సూర్యుడు పడమర అస్తమానం అవుతూ వుంటాడు The sun sets in the west.

పడవ *sub.* పడవ। పడవలు. A boat. ఓడ పడవ A ship's *boat.*

పడిగె *sub.* పడిగె। పడిగెలు. Borrowed clothes. పడిగె బట్టలు Item. It is a common practice, amongst people in India who are not very rich, but are desirous of appearing well dressed, to enter into bargains with the washers, to supply them with other people's dresses, for the use of which the wearers pay the washers from two to six rupees at the end of the year.

పడిశెము *sub.* పడిశెపు। పడిశాలు. A cold in the head. vide రొంప.

పడుకోవడం *v. n.* పడుకుంటూ। పడుకుని. To lay down; to recline. నేను మహా అలసట పడ్డందున పడుకుంటాను I am very tired and must *lay down.* పడుకోవడం means, also, to *go to sleep.*

పడుగు *sub.* పడుగు। పడుగులు. Length, as contrasted with breadth, in the measurement and weaving of cloth. పేక is the breadth. నూలు పడుగు Length of the thread in weaving. మంచం పడుగు Length in lacing a cot. So also for the breadth, when you use పేక.

పడుచు *adj.* Applied to women or to men. పడుచుది A *girl* or *young woman.* When applied to women it is

used as a substantive. అదుగో, పది హేను సంవత్సరములుగల మంచి పడుచు వున్నది Behold that charming *girl*, who cannot be more than fifteen years of age! పడుచువాడు A *young man*. పడుచు తనం *Youth* or *time of youth*. అతను పడుచుతనంలో వున్నాడు He is in the period of his *youth*.

*పడుచుకోవడం *v. a.* పడుచుకుంటూ। పడుచుకుని. To go astray; to visit men. This word is applied only to women.

పతకం *sub.* పతకపు। పతకములు. The name given to an ornament worn by the Hindoos at the breast and suspended round the neck, by a string or chain. They are more or less expensive, according to the fancy and riches of the wearer.

పత్రం *sub.* పత్రపు। పత్రములు. A bond. పత్రం వ్రాయడం To *execute* a *bond*. పత్రం తల చించడం To *cancel* a *bond*.

పతివ్రత *sub.* పతివ్రత। పతివ్రతలు. A constant, chaste female. It is a Sanskrit compound meaning *devotion* to the *husband*. రాముడి భార్య పతివ్రత అని అనుకుంటారు People say that Ramdoo's wife is a *chaste, constant* woman.

పథ్యం *sub.* పథ్యపు। పథ్యాలు. Diet. పథ్యం పెట్టడం or పెట్టించడం To fix or prescribe a *diet*. పథ్యం చెయ్యడం To undergo a *regimen*. పథ్యం పుచ్చుకోవడం To resume *diet* under restrictions.

పదం *sub.* పదపు। పదాలు. A song. పదం పాడడం To sing a *song*.

పద్యం *sub.* పద్యపు। పద్యాలు. The *paddiums* or stanzas are the poetic descriptions of historical and religious events, written in a sort of medium language between Telugu and Sanskrit and that *ancient* Telugu for which there is no particular name. The best informed Indians tell you it is pure Telugu, they are written in, but this is from their not being written entirely in Sanskrit and having Telugu mixed in them. పద్యాలు పాడడం or చదవడం To

sing or recite *paddiums*. In reciting their *paddiums*, the Hindoos modulate the sentences into a kind of recitative, very agreeable to the ear.

పదార్థం **sub.** పదార్థపు । పదార్థములు. Ready money; personal property. This word is not considered correct, but it is adopted and understood by the people in this sense. అతని వద్దను విస్తరించి పదార్థం వున్నది He possesses considerable *personal property*. vide అర్థం.

పది **adj.** Ten. పది వందలు or పది నూర్లు *Ten* hundreds. పది మంది A *number* of people. N. B. This is a mode of speech.

పద్దు **sub.** పద్దు। పద్దులు. An entry in accounts. లెక్క పద్దులు Entries or particulars of an account.

పదును **sub.** పదును। పదునులు. Sharpness; glibness; quickness. కత్తిపదును The sharpness of a knife. వర్షం కురిసినందున దున్నడా నకు భూమి మహా పదును యిచ్చి వున్నది In consequence of the rain, the ground has obtained a degree of *glibness* and aptness for the plough. పదును చెయ్యడం To sharpen. పదును చేసే రాయి A hone or whetstone.

పద్ధతి **sub.** పద్ధతి। పద్ధతులు. A manner; a way. పరగణా వ్యవహారం తమరు శలవు యిచ్చిన పద్ధతి ప్రకారం జరిగించినాను I have conducted the business of the District, agreeable to the *manner* which you prescribed.

పన్నడం **v. n.** పన్నుతూ। పన్ని. To pretend or feign. చచ్చినానని పన్నినాడు He *feigned* to be dead.

పనసపండు **sub.** పనసపంటి।పనసపండ్లు. The jack fruit. This fruit grows to the size of a man's head and when ripe acquires an offensive smell. The inside parts into cloves or divisions, with a stone in each. The fruit strikes out from all parts of the tree and sometimes even from the roots.

పని *sub.* పని, పనులు. Business; work; an act. మంచి పని A good or praiseworthy act. చెడ్డ పని A bad or reprehensible act. పని చెయ్యడం To work or to do business. యీవేళ శానా పని చేశినాము We have *done* a great deal of *business* to-day. కూలివాళ్లు సగం పనిచేసి యింటికి వెళ్ళినారు The coolies have gone home, after doing only half their *work*. నీపని పట్టిస్తాను I will *take care* of you. Meant, when spoken in a threatening tone.

పన్నీరు *sub.* పన్నీటి, పన్నీరులు. Rose water. It is difficult to say how this word is compounded. The two last syllables imply *water*, but the first has a meaning unconnected with a rose, altho' the only meaning to be given to the word is *rose-water*. పన్నీరు చెట్టు A *rose* tree. పన్నీరు పువ్వు A *rose*. పన్నీరు చల్లడం To sprinkle *rose-water*. N. B. This is a practice on visits of ceremony in India.

పన్ను *sub.* పన్ను, పన్నులు. A tax. The general name for taxation. యింటి పన్ను House tax. బీటి పన్ను Tax on pasturage. సాలె పన్ను Tax on weavers.

పన్నెండు *adj.* Twelve; a dozen. పన్నెండుమంది బోయీలు *Twelve* palanquin boys. ఆ పనిమీద పన్నెండు మందిని వుంచినారు They kept a *dozen* fellows at that business.

పంకా *sub.* పంకా, పంకాలు. A fan. vide విసన కర్ర.

పంక్తి *sub.* పంక్తి, పంక్తులు. A line; a row, in a limited sense. యీ పుస్తకం మీదను నాలుగు పంక్తులు వ్రాశినాను I have written four *lines* in this book. భోజనాలకు పది పంక్తులను కూర్చున్నారు They are sitting in ten different *rows*, eating their victuals.

పంచగవ్యం *sub.* పంచగవ్యపు, పంచగవ్యాలు. The name given to a drink, which the Hindoos take on a superstitious idea of its expiating any sin committed by them, because cow's

urine forms the principal ingredient. The composition is made of cow's urine, cow's dung, cow's milk, ghee and *tyre* or sour milk or curd.

పంచడం *v. a.* పంచుతూ। పంచి. To divide ; to share. పాళ్లు పంచడం To *divide* shares. పంచుకోవడం Item.

పంచదార *sub.* పంచదార। పంచదారలు. Sugar, generally; commonly, brown sugar. చీనా or పటిక పంచదార *Sugar candy*.

పంచపాళి *sub.* పంచపాళి। పంచపాళిలు. The name of the *gallery* in front of houses called a *verandah*, over which the roof extends to a certain distance, to keep off the sun.

పంచలోహాలు *sub.* పంచలోహాల. (No Singular.) The name of a metal, composed of five different ones, viz. gold, silver, copper, tin and lead.

పంచాంగం *sub.* పంచాంగపు। పంచాంగములు. This word is a Sanskrit compound to denote the Brahmin calculations of time. It is therefore synonymous with our word *Calendar*. పంచాంగం బ్రాహ్మడు *Panchangum* or *Calendar* Brahmin. పంచాంగం చెప్పడం To tell the calculations of the seasons.

పంచాయతీ *sub.* పంచాయతీ। పంచాయతీలు. An arbitration. vide తగువు.

పంచితం *sub.* పంచితపు। పంచితాలు. The name given to cow's urine, which the Indians use sometimes medicinally and most generally for cleansing the floors and walls of the inside of their houses, as a preventative against filth and vermin. యింట్లో పంచితాలు చల్లడం To sprinkle the house with cow's urine. It is also mixed with cow's milk, cow dung, thick buttermilk or *tyre* or curds and ghee and in this state taken superstitiously for the expiation of sin, the cow being

considered a sacred animal by the Hindoos. This composition is called పంచగవ్యం.

పంజరం *sub.* పంజరపు। పంజరములు. A bird cage. ఆ పిట్టను పంజరంలో వుంచు Keep that bird in a *cage.*

పంట *sub.* పంట। పంటలు. The produce or crop. ఆ చేను పంట బాగా పండినది The *produce* of that plantation has been properly ripened.

పంటె *sub.* పంటె। పంటెలు. A distaff.

పండడం *v. a.* పండుతూ। పండి. To ripen. ఆ చెట్టుకాయలు మహా బాగా పండినవి The fruit of that tree have *ripened* very favourably. పండడం Means, also, *to sleep.*

పండించడం *v. a.* పండిస్తూ। పండించి. To cultivate; to raise. ఆ కాపు నూరుపుట్ల ధాన్యం పండించినాడు That inhabitant has *brought* a hundred candies of grain *into cultivation.*

పండు *sub.* పంటి। పండ్లు. Fruit. The general name of all fruits, but chiefly of *ripe* fruits, from పండడం to *ripen.* పనస పండు Jack *fruit.* మామిడి పండు Mango *fruit.* పండుటాకు An *old leaf.*

పండుగ *sub.* పండుగ। పండుగలు. A holiday or feast. దసరాపండుగ The *Dassara feast.* పండుగ నిమిత్తం వెళ్ళి యింకా రాలేదు He is gone to a *feast* and is not yet returned.

పండుగొప్ప *sub.* పండుగొప్ప। పండుగొప్పలు. A species of codfish.

పంతము *sub.* పంతపు। పంతములు. A vow. పంతము వెయ్యడం To make a *vow.*

పంతులు *sub.* పంతులు। పంతుళ్ళు. The name assumed by most Brahmins, when they get into employ. It means something superior to the common people, something like our word *mister.* పంతులు is also the meaning among the Indians for a *school-master* or *preceptor.*

పంది *sub.* పంది। పందులు. A hog. అడివి పంది A *wild hog.* పంది పిల్ల A *pig.* పందితొడ The quarter of a *hog.* వూరపంది A village

hog. పంది మూలగడం *Speaking*, as a *hog.* పంది గోండ్రించడం To *grunt*, as a *hog.*

పందికొక్కు *sub.* పందికొక్కు। పందికొక్కులు A *pandikockoo* or as we generally call it *bandicoot.* This animal seems to be between the pig and the rat in appearance, having the head very like a pig and making a grunting noise like the pig. The body is like that of a rat.

పందిరి *sub.* పందిటి। పందిళ్ళు. This is the name of a covering made of leaves or other materials, to keep off the sun and serve as a shelter from the weather. Europeans call it *pandaal.*

పందెం *sub.* పందెపు। పందెములు. A stake or bet. The Indians love cock fighting. This amusement is chiefly followed by the weaver castes, who stake large sums on favourite game cocks. Brahmins and other castes bet at games of chance, such as *sogataala*, or at *cards*, and also at *chess.* పందెపు కోడి *A fighting cock.* పందెం వెయ్యడం To *lay a wager.* ఆటలో పందెం A *stake* at *play.* తన అన్న వూరినుంచి రేపు వస్తాడని పందెం వేశినాడు He *laid a wager*, that his elder brother would return from the village to-morrow.

పప్పు *sub.* పప్పు। పప్పులు. Gram or other grain, prepared by being first roasted, then bruised and the husk removed, in which state it is boiled up and eaten with rice by the Indians. Sometimes it is given dry to horses, or mixed with sugar, for childern, when it is called పప్పు. బెల్లం.

పంపకం *sub.* పంపకపు। పంపకములు. Dismission. అతను మొన్నటి రోజున తన బంధువుల పంపకం నిమిత్తమై యింటికి వచ్చినాడు He came home the other day, on purpose to give *dismission* to some relations of his. ములాకాత్ అయిన తరవాత అతన్ని రెండుజాములప్పుడు పంపకం చేసినాను The visit being over, I gave him his *dismission* about noon.

పంపడం *v. a.* పంపుతూ। పంపి. To send; to despatch. కొన్ని మంచి నారింజపండ్లు నాకు పంపుమని చెప్పు Tell him to *send* me some good oranges. అతనికి వుత్తరం నిన్న పంపినాను I *despatched* a letter to him yesterday.

పంపరమాస పండు *sub.* పంపరమాస పంటి। పంపరమాస పండ్లు. The fruit which Europeans term the *pummelnose.* It is the same which, in the West Indies, is called the *shaddock.*

పంపించడం *v. a.* పంపిస్తూ। పంపించి. To send; to despatch. vide పంపడం.

పంపించుకోవడం *v. a.* పంపించుకుంటూ। పంపించుకుని. To engage to send.

ప్రకటం *sub.* ప్రకటపు। ప్రకటాలు. Proclamation; publication. ప్రకటం చెయ్యడం To publish; to proclaim. నీతో చెప్పినమాట అందరికీ ప్రకటం చేయించు Make whatever I have told you *public* to every one.

ప్రకారం *pre.* According. మీ ఆజ్ఞ ప్రకారం According to your order. ప్రకారంగా Accordingly. ఆ ప్రకారంగా నడుచుకో Act accordingly.

ప్రకాశం *sub.* ప్రకాశపు। ప్రకాశాలు. Reflection of light; glittering; a shining; a glass. సూర్య ప్రకాశం The splendour of the sun. నక్షత్ర ప్రకాశం Glittering of the stars. కీర్తి ప్రకాశం The splendour of fame. ఆ రాజు ప్రకాశం లోకములో మహా విస్తరించినది The *splendour* of that Rajah spread greatly amongst the people.

ప్రకాశించడం *v. n.* ప్రకాశిస్తూ। ప్రకాశించి. To shine; to glitter. ఆ వజ్రం మహా ప్రకాశిస్తూ వున్నది That diamond *shines* superiorly. ఆ యింట్లోను దీపాలు ప్రకాశిస్తూ వున్నవి The lights *shine* from that house also.

ప్రజ *sub.* ప్రజ। ప్రజలు. An inhabitant; a crowd of people. నిన్నటిదినం దేవుడి వుత్సవమును విస్తరించి ప్రజ వచ్చినది A great *crowd* of people came yesterday, to see the ceremonies on

account of the idol. కాటకంచేత యీ దేశములో ప్రజలు మహా తక్కువ అయినారు The number of *people*, in consequence of the famine, is much reduced in this country.

ప్రత్యక్షం **sub.** ప్రత్యక్షపు। ప్రత్యక్షాలు. Presence. నాతో ప్రత్యక్షమందు వకలాగున్నూ, పరోక్షమందు వకలాగున్నూ అన్నాడు He spoke one way in my *presence*, and another way in my absence. ప్రత్యక్షంగా Being present. ఆ మాట నాతో ప్రత్యక్షంగా చెప్పలేదు He did not speak that word whilst I was *present*.

ప్రత్యామ్నాయం *adv.* Instead. నా ప్రత్యామ్నాయం రాముణ్ని మీ వద్దికి పంపించినాను I have sent Ramdoo to you, *in* my *stead*.

ప్రతి *adj.* Each; every; again. ప్రతి యిల్లు *Every* house. ప్రతి మనిషి *Every* man. ప్రతి దిక్కున *Every* where. When used figuratively, it is pure Telugu. ప్రతి మాట *Retorting* words. ప్రతి వుత్తరం or ప్రత్యుత్తరం An *answer*. ప్రతి ధ్వని An *echo*. ప్రతి బింబం *Reflection* in a *glass*. ప్రతి రోజు or దినం *Daily* or *every day*.

ప్రత్తి **sub.** ప్రత్తి. (No Plural.) Cotton: that is, cotton when *first gathered* or when in the pod. ప్రత్తి చేను *Cotton* field or plantation. N. B. This word is sometimes called పత్తి.

ప్రతిజ్ఞ **sub.** ప్రతిజ్ఞ। ప్రతిజ్ఞలు. Determination; resolution; intention; vow. ప్రతిజ్ఞ చెయ్యడం To *resolve*; to *determine*. అతను కాశీ వెళ్లుతానని ప్రతిజ్ఞ చేశినాడు He has *made* a *vow* to go to Caassy or Benares.

ప్రతిమ **sub.** ప్రతిమ। ప్రతిమలు. A drawing or a picture.

ప్రతిష్ఠ **sub.** ప్రతిష్ఠ। ప్రతిష్ఠలు. Reputation; name. ప్రతిష్ఠ చెయ్యడం To endow.

ప్రతిహతం **sub.** ప్రతిహతపు। ప్రతిహతాలు. Revenge; retaliation; prevention. అతను చేశిన విరోధానకు తిరిగీ ప్రతిహతం చెయ్యవలెనని విచారించినాను In consequence of his hostility, I devised the *means* of being *revenged*.

ప్రధానం ***sub.*** ప్రధానపు। ప్రధానములు. Pre-eminence; superiority. అన్ని పనులలోకీ యిది మాకు ప్రధానపు పని Of all other concerns, this is my *principal one.* ప్రధానం చెయ్యడం To *make* the *marriage portion.*

ప్రపంచం ***sub.*** ప్రపంచపు। ప్రపంచములు. The world; the universe. మనుష్యుల ప్రపంచం The *inhabited world* or *terrestrial globe.* దేవతల ప్రపంచం The *ethereal world* or *celestial sphere.* Figuratively యీ సంగతి ప్రపంచం అంతా యెరుగుదురు The *whole world* is acquainted with this business.

ప్రబలం ***sub.*** ప్రబలపు। ప్రబలాలు. Exaltation; pre-eminence. అతనికి వుద్యోగ ప్రబలంచేత తీరుబడి లేకుండా వున్నది From the *pre-eminence of* his situation, he has very little leisure. ప్రబలం చెయ్యడం To *increase*; to *exalt.*

ప్రబలించడం ***sub.*** ప్రబలిస్తూ। ప్రబలించి. To exalt; to raise; to improve. అతని వుద్యోగం మహా ప్రబలించినది He has *improved* his situation considerably. అతని వంట్లో రోగం మహా ప్రబలించినది The disorder in his body has *increased* to an alarming height.

ప్రభుత్వం ***sub.*** ప్రభుత్వపు। ప్రభుత్వములు. Power; authority; government. చెన్నపట్నపు ప్రభుత్వానకు కొత్త గౌనరు వచ్చినాడు A new governor has arrived, for the *government* of Madras. ప్రభుత్వం చెయ్యడం To *govern.*

ప్రభువు ***sub.*** ప్రభువు। ప్రభువులు. A Lord; a master; a governor.

ప్రమాణం ***sub.*** ప్రమాణపు। ప్రమాణాలు. An oath; an affirmation. ప్రమాణం చెయ్యడం To *make oath* or to *swear.* సాక్షి ప్రమాణం చేశి వాఙ్మూలం యిచ్చినాడు The witness having been *sworn,* has delivered his deposition. తప్పు or అబద్ధపు ప్రమాణం A *false oath* or *perjury.* ప్రమాణం చేయించడం To *administer* an *oath,* or cause one to *swear.* అతనిచేత ప్రమాణం చేయించు *Administer* the *oath* to him. ప్రమాణం also means, *measurement* or *dimension.*

ప్రయత్నం ***sub.*** ప్రయత్నపు। ప్రయత్నములు. An endeavour and effort. అతను పెళ్ళి ప్రయత్నంలో వున్నాడు His *endeavour* is to get married. ప్రయత్నం చెయ్యడం To *endeavour*. కోర్టులో నౌకరీ వుండవలెనని ప్రయత్నం చేశినాడు He *made efforts*, to get into the service of the court.

ప్రయాణం ***sub.*** ప్రయాణపు। ప్రయాణాలు. A journey. నేను దేశాంతరం వెళ్ళడానకు ప్రయాణం అయినాను I have made preparations for *a journey* into different countries. ప్రయాణపు వస్తువులు or సరంజాము *Travelling* things. ప్రయాణం వెళ్ళడం To *make* a *journey*.

ప్రయాసం ***sub.*** ప్రయాసపు। ప్రయాసములు. A difficulty; a trouble; an embarrassment. ప్రయాస పెట్టడం To *give trouble* or *vexation*. నన్ను కైదులో వుంచి చాలా ప్రయాసపెట్టినాడు He has put me in prison and caused me great *vexation*. ప్రయాస పడడం To be *oppressed*.

ప్రయోజనం ***sub.*** ప్రయోజనపు। ప్రయోజనాలు. Business; ceremony; occupation. నీకు యీ వూళ్లో యేమైనా ప్రయోజనం వున్నదా? Have you any *occupation* in this village? యీ రోజున మా యింట్లో తిధి ప్రయోజనం I have this day an annual *ceremony* to perform in my house. తిధి ప్రయోజనం is properly speaking one of the prescribed ceremonies for the death of a relation. శుభ ప్రయోజనం *Marriage* or *religious ceremony*.

ప్రవర్తన ***sub.*** ప్రవర్తన। ప్రవర్తనలు. Conduct; behaviour. అతని ప్రవర్తన నాకు సమాధానమైనది కాదు I am not at all satisfied with his conduct.

ప్రవర్తించడం ***v. a.*** ప్రవర్తిస్తూ। ప్రవర్తించి. To behave; to conduct oneself. అతను మంచివాడు గనక బాగా ప్రవర్తిస్తూ వున్నాడు He is a good man, so *conducts* himself properly.

ప్రవేశం ***sub.*** ప్రవేశపు। ప్రవేశములు. Arrival; acquirement. అతని ప్రవేశపు సంగతి మేము వినలేదు I have not heard any thing about his *arrival*. అతనికి సంస్కృతపు విద్యలో బాగా ప్రవేశం

వున్నది He has made great progress, in the *acquirement* of the Sanskrit language.

ప్రవేశపెట్టడం *v. n.* ప్రవేశపెట్టుతూ। ప్రవేశపెట్టి. To place; to appoint. అతణ్ని ఆ యింట్లో ప్రవేశపెట్టు *Place him* in that house. అతణ్ని ఆ వుద్యోగంలో ప్రవేశ పెట్టినాను I have *appointed* him in that service.

ప్రవేశించడం *v. a.* ప్రవేశిస్తూ। ప్రవేశించి. To arrive at. వూళ్ళో ప్రవేశించడం To *arrive* at a town.

ప్రశ్న *sub.* ప్రశ్న। ప్రశ్నలు. A question. ప్రశ్నలు వెయ్యడం To put *questions.* అతను వచ్చిన తరువాత నీవు యేమి ప్రశ్నలు వేశినావు? After he *came,* what *questions* did you *put* to him?

ప్రసవం *sub.* ప్రసవపు। ప్రసవములు. Labour or travail in child-birth. ఆ చిన్నదానికి ప్రసవపు దినములు సమీపించినవి That young woman has reached her time of *laying in.* ప్రసవపు నొప్పులు *Labour* or *childbirth pains.* ప్రసవపు నొప్పులు పడడం To feel the *pains* of *child-birth* or to be *in labour.*

ప్రర *sub.* ప్రర। ప్రరలు. A swamp; marsh; bog or fen. వుప్పు ప్రర A salt *marsh* or *swamp.* రాగిటి ప్రర A clayey *bog.* వట్టి ప్రర A *fen* or *marshy ground.* ప్రర is also a *measurement,* forty of which go to *one toom.* Salt, grain and chunam are generally measured with it.

పరఖావిణీ *sub.* పరఖావిణీ। పరఖావిణీలు. A shroffing. పరఖావిణీ చెయ్యడం To *shroff* money. A term given in India to the method used of *trying money* by the *sight,* in the act of telling it. In a figurative sense, you say *మనిషిని పరఖావిణీ చెయ్యడం To *bring* a man to the *test.*

పరదా *sub.* పరదా। పరదాలు. A curtain; a screen; generally meant for the *curtain* to apartments, where the females are.

పరపతి *sub.* పరపతి। పరపతులు. Credit; trust. యీ వూరికి పరాయీని గనక నాకు యెక్కడా పరపతి లేదు Being a stranger in

this town, I *have* no *credit* with any body. పరపతి వుండడం To *have credit.*

పర్యంతం *adv.* Until or meantime. నేను వచ్చే పర్యంతం యిక్కడ వుండు You must remain here *until* I come. నేను ప్రొద్దున వెళ్ళి రెండు ఘంటలకు వస్తిని, అంత పరియంతం నీవు యిక్కడ యేమి చేస్తివి? I went this morning and was away two hours, what have you done *in* all the *meantime*?

పరవడం *v. a.* పరుస్తూ। పరిచి. To spread; to extend; to expand. ఆ తివాశీ గదిలో పరువు *Spread* that carpet in the room.

పరవానా *sub.* పరవానా। పరవానాలు. A revenue term, signifying an *order* or *mandate.* మొఖాసా జరగగలందులకు పరవానా యిచ్చినాడు He gave me a *perwaanah*, conferring on me the enjoyment of a *mocassa* village.

పరామర్శ *sub.* పరామర్శ। పరామర్శలు. Attention; civility; enquiry. పరామర్శ చెయ్యడం To shew *civility*; to be *attentive*; to *provide* for; to *condole.* ఆ మనిషిని భోజనం చేశేటప్పుడు చాలా పరామర్శ చెయ్యి *Pay* particular *attention* to that person, during his meal. ఆ మనిషికి అన్నానికి పరామర్శ చెయ్యి See to *provide* for that man's victuals.

పరామర్శించడం *v. a.* పరామర్శిస్తూ। పరామర్శించి. To be attentive; to condole with.

పరాయీ *sub.* పరాయీ। పరాయీలు. A stranger. పరాయీ మనిషి Item.

పరిగెత్తడం *sub.* పరిగెత్తుతూ। పరిగెత్తి. To run. ఆ బంట్రోతు అక్కడనుంచి యిక్కడికి రావడానకు మహా త్వరగా పరిగెత్తినాడు That peon has *run* very fast, to come from that place to this.

పరిచయం *sub.* పరిచయపు। పరిచయాలు. An acquaintance. vide పరిచితి.

పరిచితి *sub.* పరిచితి। పరిచితులు. An acquaintance. పరిచితి చెయ్యడం To make *acquaintance.*

పరియాచకం *sub.* పరియాచకపు । పరియాచకములు. Jocularity; merriment; jesting. అతను నన్ను చూచినప్పుడల్లా పరియాచకపు మాటలు ఆడుతాడు Whenever he meets me he always addresses me in words of *merriment* and *jesting*. పరియాచకం చెయ్యడం To *jest*. N. B. The proper Sanskrit word, for which this word is adopted, is పరిహాసం.

పరిశీలన *sub.* పరిశీలన। పరిశీలనలు. An inquiry; an investigation; a scrutiny. నా వ్యాజ్యం పరిశీలనలోకి వచ్చినది My cause is brought under *investigation*. పరిశీలన చెయ్యడం or పరిశీలించడం To *investigate*.

పరిశుభ్రం *sub.* పరిశుభ్రపు। పరిశుభ్రాలు. Cleanliness. పరిశుభ్రమైన *Cleanly* or *clean*. పరిశుద్ధం Item.

పరిష్కారం *sub.* పరిష్కారపు। పరిష్కారములు. A revenue term, signifying *settlement* of *accounts*. పరిష్కారం చెయ్యడం To *settle* or *adjust*.

పరీక్ష *sub.* పరీక్ష। పరీక్షలు. Examination. ఆ చిన్నవాడు తాను చదువుకున్న చదువు పరీక్ష యిచ్చినాడు That boy has *delivered his lesson*: that is, he has gone through the *examination* of it. పరీక్ష చెయ్యడం To *examine*. పరీక్ష యివ్వడం To *go through* or to *undergo* an *examination*.

పరుగు *sub.* పరుగు। పరుగులు. The act of running. గుర్రపు పరుగు *Running*, as a horse. మనిషి పరుగు *Running*, as a man. పరుగు is also applied to *distance*. పరుగు మేర or పరుగు దూరం The *distance* of a *coss*. *Coss* is two and a half miles.

పరుండడం *sub.* పరుంటూ। పరుండి. To rest; to sleep. పడుకోవడం Item.

పరుపు *sub.* పరుపు। పరుపులు. A bedding. మంచపు పరుపు Sleeping *bedding*. సవారీ పరుపు Palanquin *bedding*. N. B. This word, also, means the extent of surface in ground.

పరువు *sub.* పరువు। పరువులు. Dignity; grandeur. ఆరాజు పరువు అందరికంటే మహా యెక్కువ That Rajah supports a *superior*

appearance, to all persons. పరువు also means *the season* for any thing. పండ్ల పరువు The *season* of fruit. పంట పరువు The *season* of cultivation.

పలక *sub.* పలక। పలకలు. This is the name of the tablet, which school boys in India carry to school and write their lessons upon. నేత పలక or సాలెవాళ్ళ పలక What are called the *lams*, in a weaver's loom.

పలచన *sub.* పలచన। పలచనలు. Thinness; spareness. పాల పలచన *Thin* milk. ఆ కాకితపు పలచనచేత శిరా యినికిపోయినది Owing to the *thinness* of the paper, the ink sinks in it. పలచని బట్ట *Thin* cloth. పలచని కర్ర A *slight* piece of wood. పలచని మనిషి A *spare slim* person. పలచన also means *degradation.* పలచన చెయ్యడం To *degrade.* పలచనగా చూడడం To *look on* one *degradingly.*

పలంగుపోషు *sub.* పలంగుపోషు। పలంగుపోషులు. This word is usually called *palampore*, by Europeans in India. It is a bed covering of a single cloth, painted in the Dutch taste.

పల్లం *sub.* పల్లపు। పల్లములు. A saddle; also, the term given for *low* land or *nether ground*, such as is commonly flooded in cultivation. గుర్రపు పల్లం A horse *saddle.* పల్లపు భూమి అంతా దున్నినారు They have ploughed all the *low ground.* ఆ స్థలం పల్లము కనక నీళ్ళు నిలిచినవి That place being *low ground*, the water lodged there.

పలవరించడం *sub.* పలవరిస్తూ। పలవరించి. To have or get the night-mare. ప్రతి రాత్రి అతను నిద్రపోయినప్పుడు పలవరిస్తాడు He has the *nightmare*, every night that he goes to sleep. కలవరించడం Item.

పలవరింత *sub.* పలవరింత। పలవరింతలు. The night-mare. నిన్నటి రాత్రి అతనికి నిద్రలో మహా పలవరింతలు వచ్చినవి He had the *night-mare* very severely last night. కలవరింత Item.

పల్లు *sub*. పంటి। పళ్ళు. A tooth. పళ్ళ నొప్పి The tooth-ache. N. B. పళ్లు is the name properly given to the front teeth. The *side teeth* are called కోరలు and the *back teeth* దంతాలు. vide these words. పలు వరస A row of *teeth*.

పలుకడం *v. n.* పలుకుతూ। పలికి. To speak; to make reply. అతణ్ని పిలిపించి యేమి పలికినావు? When you called him what did you say?

పలుకరించడం *v. a.* పలుకరిస్తూ। పలుకరించి. To call, for any purpose. అతణ్ని మా యింటికి భోజనానికి రమ్మనుమని పలుకరించు Call him to eat victuals in my house. నిన్న చెప్పిన మాటకు యేమంటాడో పలుకరించు Make him tell what he would say to what I said yesterday.

పలుకు *sub*. పలుకు। పలుకులు. Speech; word; the inside or substance of seeds. కుంకుడు విత్తులో పలుకు The *inside* of soap-nut *seed*. This is eaten by children, vide కుంకుడు కాయ.

ప్లలుగు *sub*. పలుగు।పలుగులు. Violence; intemperance; bad conduct; the name for an *iron crow*. పలుగు వాడు An *unruly* character. గడ్డ పలుగు An *iron crow*. పలుగు రాయి A *small stone*, generally met with in the sand of dried up rivers.

పలుమారు *adv*. Often; repeatedly. యీ మాట పలుమారు చెప్పవద్దు Do not tell me this word *over* and *over again*.

పల్లె *sub*. పల్లెటి। పల్లెలు. A village. పల్లెటూరు A village. పల్లెటూరి వాడు A *village* man or clown or *country* man. పల్లె వారు is the name of *fishing people*, in particular.

పశి *adj*. Infant; not mature. పశిబిడ్డ An *infant* or *very young child*. పశి దూడ or లేగ A *very young* calf. పశికాయ *Tender young* fruit. పశి పట్టడం To *discover* by the *smell*. పశితనం *Infancy*; *childhood*. అతణ్ని పశితనం నాటినుంచి బాగా యెరుగుదును I know him extremely well, from his *infancy* upwards.

పశువు *sub*. పశువు। పశువులు. Cattle or kine. పశువులు మేతకు వెళ్ళినవి The *cattle* have gone to graze. పశువులను కాచేవాడు

A ***herdsman.*** పశువుల డెక్క The *hoof* of *cattle.* పశువుల మంద A ***herd*** of cattle.

పసందు ***adj.*** Comely; handsome.

పసరం ***sub.*** పసరపు । పసరములు. Cattle. vide పశువు.

పసరు ***sub.*** పసరు। పసర్లు. The name given to the tinged water, squeezed from different vegetables, which the Indians mix up in particular medicines. పసరు is the name given to *vomits,* produced from bile. అతనికి పైత్యంచేత చాలా పసరు వెళ్ళినది Being bilious, he has *vomited* a great deal of ***bilious stuff.***

పస్తాయించడం ***v. n.*** పస్తాయిస్తూ। పస్తాయించి. To repent; to regret or feel ashamed. అతను అన్న మాటలకు నేను చాలా పస్తాయించినాను I *felt* great *shame,* for the words that he uttered. నేను యీ పని తెలియక చేశినానని పస్తాయించినాను I did that thing without knowing and *repented* of it.

పసుపు ***sub.*** పసుపు । పసుపులు. Turmeric. This is the common ingredient of the curries of the Indians and what causes its yellow colour. Hence the colour of yellow is called పసుపు. The *round yellow mark* made by Indians on their foreheads is made up of turmeric. కస్తూరి పసుపు A species of *scented turmeric.*

పహరా ***sub.*** పహరా। పహరాలు. A sentinel; confinement: that is, ***under sentinels.*** పహరా శిపాయీలు Sepoy ***sentinels.*** పహరాలో వెయ్యడం To *put* under *confinement.*

పళ్ళిక ***sub.*** పళ్ళిక। పళ్ళికలు. A round flat basket used by tank-diggers and work people in general.

పక్షమందు ***conj.*** If; supposing; provided. నీవు వచ్చే పక్షమందు మా యింటికి వెళ్ళి వర్తమానం తెలుసుకుని రా ***Provided*** you are coming, you go to my house and learn the news there and return. నీవు రాని పక్షమందు నీ తమ్ముణ్ణి పంపించు ***Supposing*** you are not coming, send your brother.

పక్షి *sub.* పక్షి। పక్షులు. The name of birds in general. Though more generally called పచ్చి. This word is used figuratively to mean a good for nothing, silly fellow. వాడు వట్టి పచ్చి He is a complete *ninny*.

పా

పాకడం *v. a.* పాకుతూ। పాకి. To creep or crawl. పిల్లకాయ యింట్లో పాకుతూ వున్నాడు The child is *crawling* about the house. పాము పుట్టలోకి పాకి పోయినది The snake has *crept* into the ant-hill.

పాకీ *sub.* పాకీ। పాకీలు. The *paaky* or scavenger, employed in removing dirt and nuisance in a village and for cleansing the necessary when employed in European houses. పాకీవాడు Item.

పాగా *sub.* పాగా। పాగాలు. A turban. పాగా చుట్టడం To tie on a *turban*.

పాచి *sub.* పాచి. (No plural.) The dirt and filth of a house. vide కసువు.

పాట *sub.* పాట। పాటలు. A song; a singing. భోగంవాళ్లు ఆట పాటల నిమిత్తమై వచ్చినారు The dancing girls are come for the purpose of *singing* and *dancing*. ఆ చిన్నదాని పాట మహా బాగా వున్నది The *singing* of that girl is extremely fine. పాటకుడు A vocal performer or singer.

పాటా *sub.* పాటా। పాటాలు. Erasement; blotting out. ఆ కాకిదంలో నానా పాటాలు వున్నవి That paper contains a great number of *erasements*. పాటా కొట్టడం or తియ్యడం To *erase* or *blot out*. అతను లెక్కలో నానా పాటాలు తీసినాడు He has made a great number of *corrections*, in accounts.

పాటు *sub.* పాటు। పాట్లు. A falling or declining state; a chance; a work; a business. గోడమీదనుంచి మహా చెడ్డ పాటుపడ్డాడు He received a severe *fall* from a wall. ఆ పాటు అతనికి మహా కష్టం That *work* causes him great trouble. యేపాటున వున్న వాణ్ని

ఆపాటున తీసుకునిరా Bring him here, in whatever *state* he may be found. పని పాట్లు Such business as may occur: that is, any incidental work. అతను తన పనిపాట్లమీద వెళ్ళినాడు He is gone upon his *own business*. పాటు చెయ్యడం To go to *work*. పాటు పడడం To be *employed* about *work*. పాటుపారడం or ఆరడం To *ebb*: that is, the *water* to *flow back* to the sea. యీ పాటున వూరుకో For the *present occasion* be quiet.

పాఠం *sub.* పాఠపు। పాఠాలు. A lesson. ప్రొద్దున్నే బడిలోకి వెళ్ళి పాఠాలు వప్పగించి రా Go to school in the morning, deliver your *lessons* and come back again.

పాడడం *v. n.* పాడుతూ। పాడి. To sing. దేవుడి గుడికి వెళ్ళి సంగీతం పాడు Go to the pagoda and *sing* the *sangheetums* or religious songs.

పాడు *sub.* పాటి। పాళ్ళు. Ruin; destruction. పాడు కావడం To *fall* into *ruin* or be *destroyed*. ఆ వూరు అంతా పాడు అయినది That village *is* completely *destroyed*. పాడు చెయ్యడం To *destroy*; to *ruin*. వూరి పాడు The *ruins* of a village.

పాత *adj.* Old; decayed; worn out. Applied to only things inanimate. పాత బల్ల An *old* table. ఆ పుస్తకపు మూత మహా పాతది The cover of that book is extremely *old*. పాత బట్టలు *Old* clothes. పాత కర్ర *Old* seasoned wood.

పాతడం *v. a.* పాతుతూ। పాతి. To fix; to make fast any thing. యీ జాగాలో వక స్తంభం పాతు *Fix* a post in this place. అతని యింటి దగ్గర స్తంభాలు పాతే నిమిత్తం అయిదు ఆరు గాతలు తవ్వినారు They have dug five or six holes near his house, in order to *fix* posts there.

పాతర *sub.* పాతర। పాతర్లు. A pit; generally speaking, the *pits* made in villages for securing the grain, until a favourable price offers for exposing it to sale, either by the inhabitants or by the *circar*. పాతర చెయ్యడం To *store* in *pits*. ప్రజలు కిస్తీ పైకం యివ్వనందున వారి తాలూకు గల్లా జప్తు చేసి

పాతర్లు వేశినారు The inhabitants not having paid their *kists*, they have attached their grain and *lodged it in pits.*

పాతిక ***sub.*** పాతిక। పాతికలు. A quarter. అతను ముప్పాతిక పుచ్చుకుని నాకు వక పాతిక యిచ్చినాడు He took three *quarters* and gave me one *quarter.*

పాదం ***sub.*** పాదపు। పాదాలు. A foot. It is also the name of one of the Sanskrit *divisions* of time. నా పని చేస్తివా నీ పాదాలకు పదివేల నమస్కారములు చేస్తాను Effect this object for me and I'll make ten thousand acknowledgements at your ***feet.***

పాదరసం ***sub.*** పాదరసపు. (No plural.) Quick-silver. ఔషధంలోకి పాదరసం తీసుకుని రా Bring the *quick-silver* to mix in the medicine. vide రసం.

పానకం ***sub.*** పానకపు। పానకములు. The name given to the ***juice*** expressed from the ***sugar-cane.*** పానకం is also a cooling drink of the Indians, made of ***sugar*** diluted in *water* and mixed up with ***spices.***

పాపట ***sub.*** పాపటి। పాపటలు. The parting of the hair. పాపట తియ్యడం To part the hair. పాపట బొట్టు The name of a gold ornament worn by women, on the right side of the head. పాపట చేరు also పాపట బిందీలు Other ornaments of the same kind, worn on and about the ***parting*** of the hair, on the front of the head.

పాపటం ***sub.*** పాపటపు। పాపటాలు. The Indian harrow or drag, the teeth of which are of wood fixed on one rim or arm, with a pole to it, to which the oxen are yoked to drag it along. The teeth are three or five in number, and they make the furrows at the same time in which the seed is sown. పాపటం తోలడం To harrow or use the drag.

పాపం ***sub.*** పాపపు। పాపాలు. A sin. vide దోషం. The word పాపం is often used to express *pity.* పాపం ఆ చిన్నవాణ్ని కొట్టవద్దు, యీ వేళకు పోనియ్యండి A ***sin!*** don't beat that boy, forgive

him this time! పాపం చెయ్యడం To *sin*.

పామడం *v. a.* పామతూ। పామి. To rub, applied to every thing. vide రాయడం.

పాము *sub.* పాము। పాములు. A snake. The great variety of these is described under the proper name of each. పాము మణి The *snake*-stone. vide మణి.

పాంకోడు *sub.* పాంకోటి। పాంకోళ్ళు. The name given to a sort of *wooden shoes* or *pattens*, used by the Indians within doors and particularly when washing. They are made flat on the surface, with a knob fixed so as to come between the great toe and the next toe and are raised about two inches from the ground.

ప్రాణం *sub.* ప్రాణపు। ప్రాణములు. Life; the soul. అతని ప్రాణం పోయి నది The *soul* has *left him*: that is, he *is dead*. శెలవు లేనిదె యీపని చేసినా నా ప్రాణం మీదికి వస్తుంది It will come near *my life*, to do this business without orders. ప్రాణ స్నేహితుడు An *intimate friend*.

ప్రాపకం *sub.* ప్రాపకపు। ప్రాపకములు. Protection. నీ ప్రాపకం లేక పోతే నేను బ్రతకలేను Without your *protection* I cannot exist. ప్రాపకం చెయ్యడం To *protect*. నీకు నేను ప్రాపకం చేస్తాను I shall give *protection* to you.

ప్రార్థన *sub.* ప్రార్థనపు। ప్రార్థనలు. A prayer. యీలాగంటి చెడ్డపనులు చేస్తే దేవుడు అతని ప్రార్థన వినడు If he is guilty of such bad acts as these, God will not hear his *prayer*. ప్రార్థన చెయ్యడం To *pray*.

ప్రార్థించడం *v. n.* ప్రార్థిస్తూ। ప్రార్థించి. To pray. అతను తనకు వుద్యోగం కావలెనని భగవంతుణ్ని ప్రార్థిస్తూ వున్నాడు He *prays* to God, that he may get some employment.

పార *sub.* పార। పారలు. The Telugu name for what is commonly called *mommety* by Europeans, used by the Indians to dig with.

పారంపర్యం *adv.* Perpetually: that is, from father to son. పుత్ర పౌత్ర పారంపర్యం *Perpetual* succession from son to grandson or, as we would say in English, from *father* to *son.*

పారవెయ్యడం *v. a.* పారవేస్తూ। పారవేశి. To throw away; to reject; to lose. ఆ కర్ర అవతల పారవెయ్యి *Throw away* that stick outside. నా పుస్తకం పారవేశినాడు He has been *losing* my book: that is, *throwing it away.*

పారిపోవడం *v. n.* పారిపోతూ। పారిపోయి. To escape; to run away. భయంచాత పారిపోయినాను I *ran away* from fear. వక దొంగ కైదులోనుంచి పారిపోయినాడు One of the thieves has *escaped* from prison.

పాలకీ *sub.* పాలకీ। పాలకీలు. A *paaleky* called *palanquin.* పాలకీ బోయీ *A paalakey boey* or, as it is usually termed, a *palanquin boy.*

పాలతుత్తం *sub.* పాలతుత్తపు. (No plural.) The name of a *medicine*, employed by the Indians to *cure* the *itch*, to which disease the Indians are particularly subject.

పాలనము *sub.* పాలనపు। పాలనములు. Support; preservation. దేశపు పాలన or దేశ పాలన The *support* or *preservation* of a country. పాలనం చెయ్యడం To *support.*

పాలించడం *v. a.* పాలిస్తూ। పాలించి. To support; to preserve; to bring up. రాజు ప్రజలను బాగా పాలిస్తూవున్నాడు The Rajah attends properly to the *support* of the people.

పాలు *sub.* పాలి। పాళ్ళు. A share or division; a proportion. మేము అన్నతమ్ములం పాళ్లు పంచుకున్నాము We have *divided* our *shares* as brothers. నా పాలిశరకుడు నా వంతు వచ్చిన పైకం నాకు యిచ్చినాడు He has *given* the amount due to me, for my *share* of merchandise.

పాలు *sub.* పాల. (No singular.) Milk. గొర్రె పాలు Sheep's *milk.* ఆవు పాలు Cow's *milk.* పాలు కాచడం To boil *milk.* పాలు పొంగడం *Milk* to boil over. పాలు పితకడం To *milk.* చన్ను పాలు

or corruptly called చన్నుపాలు Woman's *milk*.

పావంచా ***sub.*** పావంచా। పావంచాలు. Steps. రాతి పావంచాలు Stone ***steps***. కర్ర పావంచాలు Wooden ***steps***. పావంచాలు యెక్కడం To walk up or *mount* ***steps***. పావంచాలు దిగడం To *go down* or ***descend*** the ***steps***.

పావురం ***sub.*** పావురపు। పావురాలు. A pigeon. పావురపు పిట్ట Item.

పావు ***sub.*** పావు। పావులు. A quarter; generally speaking the quarter of a pagoda. పావు శేరు The *quarter* of a seer. యీ పాళ్ళల్లో పావుపాలు నాకు వస్తున్నది Out of these shares, one *quarter* of a share comes to me.

పావులా ***sub.*** పావులా। పావులాలు. A quarter of a rupee.

పాళి ***sub.*** పాళి। పాళీలు. The slit or nib of a pen. కలం పాళి Item. చదరంగ పాళి A *chess board*. సొగటాల పాళి A *sogataala board*. This is the name of a game of the Hindoos, at which they play with a kind of dice. They have a piece of cloth made into the shape of a cross, with several divisions marked on it, on which are moved small bits of wood of a conic form, of different colours for each different player, the move being directed by the chances of their respective throws. పంచ పాళి A *verandah* to a house.

పిక్క ***sub.*** పిక్క। పిక్కలు. The *calf* of the leg. కాలి పిక్క Item.

• పిక్కడం ***v. a.*** పిక్కుతూ। పిక్కి. To cheat; to swindle.

పికిలిపిట్ట ***sub.*** పికిలిపిట్ట। పికిలిపిట్టలు. The name of a beautiful bird, nearly the size and shape of our nightingale. The body is of a darkish red, the breast and under parts white, with a bushy black tuft on its head, the varied shade of which comes down as far as the middle of its

neck. The Indians teach these birds to fight, by pecking at each other.

పిచ్చ *sub.* పిచ్చ। పిచ్చలు. Madness. పిచ్చ యెత్తడం To grow *mad.* అతనికి పిచ్చ యెత్తినది He has been *seized* with *madness.* పిచ్చవాడు A *madman.* పిచ్చ also means *shortness* of *measurement.* పిచ్చ మానిక A maannika or measure, *short* of *measurement.*

పిచ్చిక *sub.* పిచ్చిక। పిచ్చికలు. The sparrow.

పిట్ట *sub.* పిట్ట। పిట్టలు. A bird. N. B. The word is commonly added to the name of the particular bird, such as నెమలి పిట్ట *a peacock*, though నెమలి is of itself the name of a *peacock.* పిట్ట గంతు వెయ్యడం A *bird* to *hop.* పిట్ట కూత The *whistling* or *singing*, also *call*, of a *bird.*

పిడక *sub.* పిడక। పిడకలు. This name is given to round cakes of dried cowdung, which the people of India use for fuel, as we do *peat* or *turf* in Europe. The women of the towns and villages of all classes are employed with baskets to gather the fresh dung, which they place in heaps and afterwards separate and make into round cakes called పిడకలు.

పిడి *sub.* పిడి। పిళ్ళు. The handle. కత్తి పిడి The handle of a knife; and so, of other things.

పిడికిలి *sub.* పిడికిటి। పిడికిళ్ళు. A fist or clenched hand. పిడికిటి నిండా బియ్యం తీసుకొని రా Bring a *handful* of rice.

పిడుగు *sub.* పిడుగు। పిడుగులు. A thunder-bolt. The Hindoos entertain an opinion, that it is produced from the friction and concussion of clouds, nearly on the principle of our own judgment or judgement of it.

పితకడం *v. a.* పితుకుతూ। పితికి. To milk. ఆవును పాలు పితికినాడు He has *milked* the cow. గొర్రెను పితకడం To *milk* a sheep.

పిత్ర్యం *sub.* పిత్ర్యపు। పిత్ర్యములు. A patrimony.

పిన్న *adj.* Young. పిన్న వాడు A *young* boy. పిన్న తండ్రి *Uncle* or father's *younger* brother. పిన్న తల్లి *Aunt* or father's younger brother's wife; also, mother's *younger* sister. పిన్నతనం *Childhood.*

పింఛం *sub.* పింఛపు। పింఛములు. The peacock's tail. నెమలి పింఛం Item.

పిండడం *v. a.* పిండుతూ। పిండి. To press; to squeeze; to wring. ఆ బట్టనీళ్ళు అన్నీ పొయ్యేటట్టుగా పిండు *Wring* the water out of that cloth. మామిడిపండులో రసం అంతా పిండినాను I have *squeezed* all the juice out of that mango.

పిండము *sub.* పిండపు। పిండములు. A foetus; the offspring still in the womb.

పిండి *sub.* పిండి. (No plural.) Flour; applied to all grains ground into a powder. ఆవ పిండి *Flour* of mustard. బియ్యపు పిండి Rice *flour.* తెలకపిండి The *grounds* or *sediment* of the oil seeds.

పింద *sub.* పింద। పిందలు. పిందె: పిందియ. Young fruits, just budding forth. జామ చెట్టుకు పిందలు పుట్టుతూ వున్నవి The *young fruit* is shooting out from the guava tree.

పిప్పలి *sub.* పిప్పలి। పిప్పళ్ళు. Long pepper. పిప్పలి కట్టె The roots of the *long pepper,* which is mixed up with other ingredients and given to women in India, after childbirth.

పియ్యి *sub.* పీతి। పీతిండ్లు. Human excrement.

ప్రియం *sub.* ప్రియపు। ప్రియాలు. Dearness; high price. యీ సంవత్సరం ధాన్యం ప్రియమైనది This year, grain *bears* a *high price.* ప్రియపు వస్తువలు *Dear* articles. ప్రియమైన స్నేహితుడు A *dear* friend or a friend *highly valued.*

పిరికి *adj.* Cowardly; timorous. పిరికివాడు. A *timid* or a *cowardly* person. పిరికివాడు గనక దండుకు వెళ్ళినాడు కాడు Being a *coward*, he would not go to camp. పిరికి తనం *Fearfulness.* అతను పిరికితనంచేత కచేరీకి రాలేదు On account of *bashfulness*, he has kept away from the cutcherry.

పిరుదు *sub.* పిరుదు। పిరుదులు. A buttock. మనిషి పిరుదు The *buttock*, in the human species. పశువుల, మృగాల పిరుదు The *buttock*, in cattle or the brute species.

పిల్ల *sub.* పిల్ల। పిల్లలు. A child. పిల్లకాయ Item. మొగ పిల్ల A *boy*. ఆడ పిల్ల A *girl*. కుక్క పిల్ల A *puppy*, and so, of other animals. మనిషి పిల్ల A *child*. ఆవిడకు పిల్ల పుట్టినది or కలిగినది She has got a *child*.

పిల్లంగోలు *sub.* పిల్లంగోటి। పిల్లంగోళ్లు. The *pillangoaloo* is a kind of flageolet of a soft full tone, more loud than the proper *flageolet* and not so full as the German flute. It is sounded before the palanquins of Rajahs, when they ride in state and is used at feasts, shows and marriages. It is always accompanied by a pitch drone called the *sootee*, for which vide సుతి. The proper name is పిల్లనగ్రోవి now not used. పిల్లంగోలు వూదడం To blow the *pillangoaloo*.

పిల్లి *sub.* పిల్లి। పిల్లులు. A cat. పిల్లి కూత The mewing of a *cat*. పిల్లి కూన A *kitten*. మొగ పిల్లి A *boar cat*. ఆడ పిల్లి A *female cat*.

పిలవడం *v. a.* పిలుస్తూ। పిలిచి. To call. నీవు యింటికి వెళ్ళి నీ తమ్ముణ్ని పిలువు Go home and *call* your brother. పిలిపించడం To call for or cause *to be called*. పిలిపించు కోవడం Yourself to get *called*. ఆ మనిషిని పిలిపించు కున్నాను I have *called* for that person. పిలవ నంపించడం To send and *call for*. సుబ్బయ్యను యిక్కడికి పిల్వనంపించు *Tell* Subbaiah to *come* here.

పిశాచము *sub.* పిశాచపు। పిశాచములు. A demon. vide దయ్యం.

పిసకడం *v. a.* పిసుకుతూ। పిసికి. To knead; to press with the hands or, what Europeans call, to *shampoo*. పిండిలో పాలుపోసి బాగా పిసికి వండేటందుకు యిచ్చినాడు Having mixed up flour with milk and *kneaded* it properly, he has given it to be baked. శరీరం పిసకడం To *press* the body with the *hands*: that is, to *shampoo* a person.

పిసరు *sub.* పిసరు। పిసర్లు. A particle; a bit or small quantity.

నాకు పొడి పిసరు యియ్యి Give me the ***least quantity*** of snuff: that is, as much as a ***pinch***.

పీ

పీకడం *v. a.* పీకుతూ। పీకి. To pluck; to root up. మొక్కలు పీకడం To take up plants.

పీక ***sub.*** పీక। పీకలు. A windpipe; the reed used with particular wind instruments. కత్తి పుచ్చుకుని తన మెడ పీక కోసుకున్నాడు He took a knife and cut his throat, through the *windpipe*. సొనాయీ పీక The *reed* of a ***sonaayee***, for which, vide సొనాయీ.

పీచు ***sub.*** పీచు। పీచులు. A fibre; the stringy parts of plants and of some fruits. తోటకూర కాడల పీచు The ***stringy parts*** of vegetables. కొబ్బరి పీచు The ***fibres*** of the cocoanut.

పీడించడం *v. a.* పీడిస్తూ। పీడించి. To tease; to ask; to importune. తమకు ఏమైనా యిమ్మనుమని గడియ గడియకూ పీడిస్తారు They are perpetually *importuning* me, to make them some present.

పీత ***sub.*** పీత। పీతలు. A crab. పీత డెక్కలు A ***crab's*** claws or pincers.

పీనుగ ***sub.*** పీనుగ। పీనుగలు. A corpse or dead body. అతణ్ని ఎవరు చంపినారో కాని దారి మధ్యను పీనుగను చూచినాను I saw the ***corpse*** of a person, whom some body had killed, laying in the middle of the road.

ప్రీతి ***sub.*** ప్రీతి। ప్రీతులు. Affection; preference. ఆమెకు నా యందున ప్రీతి వున్నది She has got great ***affection*** for me. అతనికి మామిడి పండ్లమీద మహా ప్రీతి కద్దు He takes great ***delight*** in mango fruit. ప్రీతి చెయ్యడం To ***show affection*** or ***give preference***. ప్రీతి పడడం To ***feel*** a ***preference*** or to ***fall in love***. ప్రీతికరమైన ***Affectionate***; ***loving***. ప్రీతికరమైన వాడు A ***lover***. అతను దానికి ప్రీతికరమైనవాడు He is a ***lover*** to that woman. ప్రీతి కల ***Affectionate***; ***friendly***. వుభయులూ ఒకరిమీద ఒకరు ప్రీతి కలవారు

Those two people are in *friendship* with each other.

పిల *adj.* Thin; slender. పిల మనిషి A *thin* man or woman. పిల గొంతుక A *low* voice or one of *small compass*. పిల పంట A *spare* crop of grain.

ప్లీడరు *sub.* ప్లీడరు। ప్లీడర్లు. Pleader; an officer in court for pleading causes.

పిల్చడం *v. a.* పిలుస్తూ। పిల్చి. To snuff or inhale by the nose. పొడి పిల్చడం To *take snuff*. ఔషధం పిల్చడం To *snuff up* physic, prescribed in some cases by the Indian doctors. To suck up, like a spunge.

పు

పుక్కిలి *sub.* పుక్కిలిటి। పుక్కిళ్ళు. A mouthful; the inside of the cheeks; something like, what is vulgarly termed a *quid*. పుక్కిలిటి తాంబూలం ఉమ్మివెయ్యి Spit out that *quid* of betel.

పుక్కిలించడం *v. n.* పుక్కిలిస్తూ। పుక్కిలించి. To rinse the mouth. నోట్లో నీళ్ళు పోసుకుని పుక్కిలించివెయ్యి Take water in your mouth and *rinse* it clean.

పుచ్చకాయ *sub.* పుచ్చకాయ। పుచ్చకాయలు. A water melon. These are of various sizes, some, twice as big as a man's head. వెర్రి or చేదు పుచ్చకాయ The *bitter melon*.

పుచ్చడం *v. a.* పుచ్చుతూ। పుచ్చి. To decay; to dry up. పండ్లు పుచ్చడం Fruit to *dry up*. కఱ్ర పుచ్చడం Wood to *dry up* or be *worm-eaten*.

పుచ్చిన *adj.* Decayed; worm-eaten.

పుచ్చుకోవడం *v. a.* పుచ్చుకుంటూ। పుచ్చుకుని. To take; to receive. నేను యీ నగలు పుచ్చుకుంటాను I shall *take* these *joys* or jewels. మీరు యేమైనా దయచేయిస్తే పుచ్చుకుంటాను Whatever you may give me, I shall *receive*. N. B. This verb resembles our verb to *take*, in all senses.

పుట్ట **sub.** పుట్ట। పుట్టలు. The name given to *hillocks*, formed by **ants** or by snakes. పాము పుట్ట A snake's *hole* or *hillock*. చీమల పుట్ట An *ant-hill*.

పుట్టడం *v. a.* పుట్టుతూ। పుట్టి. To be born. ఆ చిన్నవాడు నిన్నటిదినం పుట్టినాడు Yesterday was that child's *birth-day*. పుట్టిన దినం Birth-day. పుట్టిన స్థలం The *place* of one's *birth*. బజారులో వక వింతమాట పుట్టినది A report has *got birth* in the bazaar. నాకు చెన్నపట్నం వెళ్ళవలెనని బుద్ధి పుట్టినది I have *formed* an *idea* of going to Madras. ఆ స్త్రీమీద నాకు బుద్ధి పుట్టినది My *mind* is *raised* in favour of that woman.

పుట్టి *sub.* పుట్టి। పుట్లు. A measurement, better known by the name of *candy*. పుట్టి is the name of *round baskets*, covered with hide, which are employed in some rivers in India for crossing passengers.

పుట్టుక *sub.* పుట్టుక। పుట్టుకలు. A birth. పుట్టుక నాడు A *birth-day*.

పుణ్యం *sub.* పుణ్యపు। పుణ్యములు. Virtue; excellence. అతను విస్తరించి ధర్మంచేసి అందరినీ చాలా సుఖపెట్టినాడు గనక మంచి పుణ్యం గలవాడు అని అనుకుంటారు Being extremely charitable and endeavouring to make every body happy, has acquired him the name of a *virtuous, excellent man*. నీ పుణ్యం, నన్ను కొట్టవద్దు By your *excellence*, do not beat me! పుణ్యమైన *Excellent*; *virtuous*.

పుణ్యాత్ముడు *sub.* పుణ్యాత్ముని। పుణ్యాత్ములు. A virtuous, good man.

పునాది **sub.** పునాది। పునాదులు. Foundation; ground work. గోడ పునాది ***Foundation*** for a wall or the ***foundation*** for the house, meaning the ***brick work*** which ***supports*** the ***foundation***.

పునాస *sub.* పునాస। పునాసలు. This is the name given to a particular season of the year, about the months of June and July, when the smaller grains, such as *pessaloo*, *guntaloo*, *corraloo*, &c. are sown. పునాస పంట The *poonassa* crop.

పుంజు *sub.* పుంజు। పుంజులు. A cock. పందెపు పుంజు A betting *cock*: that is, a *game cock.*

పుండు *sub.* పుండు। పుండ్లు. A boil. రాచ పుండు The *large boil,* which sometimes proves fatal to the Indians from the great discharge of matter.

పుప్పి *sub.* పుప్పి। పుప్పులు. Decay. ఆ పండ్లు పుప్పిచాత తినడానకు యోగ్యంగా వున్నవి కావు Those fruit are in a state of *decay* from worms and cannot be eaten. పుప్పి పల్లు A *decayed* tooth.

పుయ్యడం *v. a.* పూస్తూ। పూసి. To blow, as a flower; to bud; to shoot out; to lay on, by rubbing. మామిడిచెట్లు పూస్తూ వున్నవి The mango trees are *shooting out buds.* నిన్నటి నుంచి పువ్వులచెట్లు పూస్తూ వున్నవి The flower plants are beginning to *blow* since yesterday. గోడకు సున్నం పుయ్యడం To *rub* or *lay chunam on* a wall. నాలుక పుయ్యడం The tongue to *blister.*

పురాణం *sub.* పురాణపు। పురాణాలు. The *pooraanums* or *puranams* are compositions in verse containing the history of the deities connected with the mythology of the Hindoos. పురాణం also means, any *long standing fever.*

పురాతనం *sub.* పురాతనపు। పురాతనాలు. Antiquity; long standing. పురాతనమైన *Ancient*; *old.* యీ గుడి మహా పురాతనమైనది This is a very *ancient* pagoda. పురాతనమైన వస్తువులు *Old* things.

పురి *sub.* పురి। పుర్లు. Pack-thread; twine. పురి also means, the *basket coverings* for storing grain in the fields.

పురుగు *sub.* పురుగు। పురుగులు. A worm; an insect. This word is generally applicable to all *reptiles* including *snakes.* నాకు పురుగు ముట్టినది A *snake* or *reptile* has bit me. కుమ్మర పురుగు The common *earth worm.* సాలె పురుగు A *spider.*

పురుపుటికాయ *sub.* పురుపుటికాయ। పురుపుటికాయలు. పులిపిరి. A wart or small excrescence on the flesh.

పురుషుడు *sub.* పురుషుని। పురుషులు. A man; a male. vide మనుష్యుడు.

పుర్రె *sub.* పుర్రె। పుర్రెలు. A skull. కాటకంచాత ఆ వూరిదగ్గిర శానా పుర్రెలు అగుపడ్డవి A great many *skulls* are lying near that village, because of the famine.

పురోణీ *sub.* పురోణీ। పురోణీలు. A note, in the way of a message, written on cadjan or on paper.

పులగం *sub.* పులగపు। పులగాలు. The name of a *mess* of rice and gram, boiled up together.

పుల్లన *sub.* పుల్లన। పుల్లనలు. Sourness. vide పులుసు.

పుల్లరి *sub.* పుల్లరి। పుల్లరులు. Pasture. పుల్లరి భూమి *Pasture* land, liable to a tax for pasture. పుల్లరి means the *tax* itself.

పులి *sub.* పులి। పులులు. A tiger. పెద్ద పులి A large full-grown *tiger*: commonly called a *royal tiger*. చిరుత పులి The *cheetah*. It is half the size of the royal tiger and differently marked. It only kills sheep and cattle, but the royal tiger delights in human flesh. పులి గోళ్ళు A *tiger's* claws. పులి రంకె The roar of a *tiger*. పులి కోచ (విషపు సాలీడు.) The tarantula. యాగ పులి A *small spider*, so called.

పులికోచ *sub.* పులికోచ। పులికోచలు. The tarantula, much feared in India.

పులుగు పుట్ట *sub.* పులుగుపుట్ట। పులుగుపుట్టలు. An owl.

పులుసు *sub.* పులుసు। పులుసులు. Sourness or sour taste. చింతపండి పులుసు *Sour taste* of tamarind. పులుసు పండ్లు *Sour* fruits.

పువ్వు *sub.* పువ్వు। పువ్వులు. A flower. పుష్పం Item. పువ్వుల చెట్టు A *flower* plant. గులాబీ పువ్వు A *rose*. N. B. The word పువ్వు is attached to the name of each particular flower. పువ్వులు కొయ్యడం To *gather flowers*. పువ్వుల వాసన The *smell of flowers*. పువ్వులు పుయ్యడం *Flowers* to *blow*. పువ్వుల దండ A *garland* of *flowers*. పువ్వుల తురాయీ A *nosegay*. పువ్వుల చెండు A *cluster* or *bunch* of *flowers*.

పుష్యం *sub.* పుష్యపు। పుష్యాలు. The month called *Pooshum*,

answering to our month of January. పుష్య మాసం Item.

పుష్యరాగం *sub.* పుష్యరాగపు। పుష్యరాగాలు. The topaz.

పుష్టి *sub.* పుష్టి। పుష్టులు. Stoutness; strength. పుష్టిగా *Stoutly*; *strongly*. అతను మహా పుష్టిగా వున్నాడు He is very *stout-like.*

పుస్తకం *sub.* పుస్తకపు। పుస్తకాలు. This is the name given to the *leaves* of the *palmyra tree,* on which the Sanskrit or old Telugu writings are written and preserved. These leaves are about two inches broad and about two feet long, written on both sides of the leaf, with an iron instrument called a *Guntum* in Telugu and resembling the description given of the *style* with which the ancients wrote on the *papyrus.* A collection of these leaves, containing some history or poem complete, is called *postakum.*

పుసలాయించడం *v. a.* పుసలాయిస్తూ। పుసలాయించి. To persuade; to coax; to tutor. అతణ్ని మాటలచాత పుసలాయించి పంపించినాడు *Flattering* him with *fine words,* he sent him away. తనకు యేమైనా యిమ్మనుమని మహా పుసలాయించినది She *coaxed* him a considerable time, to give her something.

పుసలాయింపు *sub.* పుసలాయింపు। పుసలాయింపులు. A persuading; a coaxing. అతని పుసలాయింపులవలన నేను చెడిపోయినాను In consequence of his *persuasions,* I am ruined.

పూ

పూచీ *sub.* పూచీ। పూచీలు. Responsibleness; security. పూచీ చెయ్యడం To be *responsible.* అతణ్ని గురించిన పూచీ నేను చేస్తాను I will answer for his *responsibleness.* అతను లంచం తిన్నట్టు వుంటే అందులకు పూచీ నేను చెయ్యవలసినది If he be found taking any bribes, I am ready *to answer* for it. పూచీదారుడు The person *responsible.*

పూజ *sub.* పూజ। పూజలు. The ceremony of making *pooja* to

the idol, which is performed by appointed Brahmins, who ornament the idol with flowers and rub it with sandal, saying prayers all the time.

పూడచడం *v. a.* పూడుస్తూ। పూడిచి. To fill; to make full; to complete. బొక్క పూడచడం To *fill up* a hole. గొయ్యి పూడచడం To *fill up* a pit. అయిదు వరహాలు తక్కువవున్నవి గనక తీసుకునివచ్చి పూడిచినాను There being five pagodas short, I brought them and *completed* the sum.

పూనడం *v. n.* పూనుతూ। పూని. To undertake; to engage. ఆ పని చెయ్యడానికి నేను పూనినాను I have undertaken to do that business. పూనుకోవడం Item.

పూర్వం *sub.* పూర్వపు। పూర్వాలు. Ancient times; former times. పూర్వపు దినములలో యీ దేశం మహా మర్యాదగా వుండేది In the *days of yore,* things were conducted with great consistency in this country.

పూరా *adj.* Full. పూరా చెయ్యడం To make full. vide నిండా.

పూర్వోత్తరం *sub.* పూర్వోత్తరపు। పూర్వోత్తరాలు. Formerly; in ancient times. This word is a Sanskrit compound and embraces the double meaning of *early* and *after times,* but it is only used at present in the first sense. పూర్వోత్తరం తెనుగువిద్య యీ ప్రకారం మాట్లాడలేరు They did not speak the Telugu language in this manner, in *ancient times.*

పూస *sub.* పూస। పూసలు. A bead. రుద్రాక్ష పూసలు *Beads* made of the *roodratcha.* This is the kind of beads, made up like a *rosary,* which the broad-marked Brahmins pray with. తులసి పూసలు *Beads* made of the stalk of the *toolsy* plant, which are used in prayer by the Brahmins of the long mark. The broad-marked might mean *Saivas* and long-marked might mean *Vaishnavas.* Figuratively వెన్న పూస *Butter.* వెన్నుపూస The . *back bone.*

పె

పెకలడం *v. n.* పెకలుతూ, పెకిలి. To come out by the roots. This verb is not much used.

పెకిలించడం *v. a.* పెకిలిస్తూ, పెకిలించి. To tear or pluck by the roots. తోటలో గన్నేరుచెట్లు అన్ని పెల్లగించినాడు He *pulled up* all the *ganneru* or oleander plants in the garden. పెల్లగించడం or పెకలతియ్యడం Item.

పెచ్చు *sub.* పెచ్చు, పెచ్చులు. This word means any thing above measurement; also, a covering. వరహాల పెచ్చు The pagoda when *above par*. బజారు శేరుకన్న మన శేరుకు పెచ్చు వస్తున్నది Our seer is *greater* than the bazaar seer. నారింజా పంటి పెచ్చు The *outward skin* of an orange. The same of other fruits.

పెట్ట *sub.* పెట్ట, పెట్టలు. A hen; the female of the house-cock. పెట్ట కూత A *hen's* cackling.

పెట్టడం *v. a.* పెట్టుతూ, పెట్టి. To put; to fix. కింద పెట్టడం To put down. బియ్యం పెట్టడం To give rice.

పెట్టె *sub.* పెట్టె, పెట్టెలు. A box, of any size or any description.

పెణక *sub.* పెణక, పెణకలు. The pentroof of a house. ఆ యింటి పెణకకు మంచి వెడల్పుగల పంచపాళి వున్నది There is a capital broad verandah, under the *pentroof* of that house.

పెద్ద *adj.* Great; large; ample. పెద్దగంప A *large* basket. పెద్ద మనిషి A *tall* or *big* man; also, a man of *consequence*. మహా పెద్దమనిషి కొడుకువు There's a great man's son, for you! N. B. This is a vulgar mode of retort. పెద్ద దొర The term given to a *Rajah* or *European*, when the *first* in *authority*. This word is sometimes used as a Substantive, the Noun Substantive to which it refers being understood. ఆ యింటికి పెద్ద యెవరు? Who is the *head* of that house? మా

అందరికిన్ని అతను పెద్ద He is the *superior* or head to all of us. పెద్దతనం *Old age; superiority*, either by age or rank.

పెదవి *sub.* పెదవి। పెదవులు. The lip. కింది పెదవి The under *lip*. మీది పెదవి The upper *lip*.

పెనము *sub.* పెనపు। పెనాలు. A sort of pan. They are flat, thin, round plates of iron without a handle and no rim nor edge to them. One side being smeared with ghee or oil, they are put on the fire and cakes baked upon them. చెరుకు పెనం A sugar *boiler*, commonly made of iron.

పెనిమిటి *sub.* పెనిమిటి। పెనిమిట్లు. A husband or married man. పెనిమిటీ, పెళ్ళామున్ను A *husband* and *wife*.

పెంకు *sub.* పెంకు। పెంకులు. A tile. నాటుబిళ్ళ పెంకు The common *house tile*. కుండ పెంకు The *fragment* of an *earthen pot*. వర పెంకు The *fragment* of any pot *well*. N. B. These names appear to be retained from the use to which the materials are converted. పెంకు వెయ్యడం To *tile*. తల పెంకు The *skull-cap*.

పెంచడం *v. a.* పెంచుతూ। పెంచి. To support; to maintain. మీరు భాగ్యవంతులు గనక మమ్ముల పెంచండి As you are a very rich man, you *maintain* us. పెంచుకోవడం To *adopt*: that is, to *adopt* as *your own*. అతను తన అన్న కొమారుణ్ని పెంచుకున్నాడు He has *adopted* the son of his elder brother. పెంచుకోబడ్డవాడు The person *adopted*.

పెంట *sub.* పెంట। పెంటలు. Dirt; manure. యింటి పెంట The *filth* of the house. పెంట కట్టడం or పొయ్యడం To *manure*. ఆ తోటలో విస్తరించి పెంట పోశినందున కూరలు బాగా అయినవి Having put a great deal of *manure* in that garden, the vegetables have grown up very well.

పెండలం *sub.* పెండలపు। పెండలాలు. The yam. పెండలపు దుంపలు *Yams*.

పెండ్లి *sub.* పెండ్లి। పెండ్లిళ్ళు. A marriage. పెండ్లి ఆడడం or పెండ్లి

చేసుకోవడం To *marry*: that is, *to be married.* అన్న తమ్ములు యిద్దరూ పెండ్లి ఆడినారు The two brothers have both *got married.* పెండ్లి కుమారుడు A *bride-groom.* పెండ్లి కూతురు A *bride.* పెండ్లి వారు A term given to the *relations* of the *married couple* and to all who are engaged in celebrating the marriage. పెండ్లి పెద్దలు *Superiors* or *nearest relations* who superintend the ceremony. పెండ్లి చెయ్యడం To *dispose* of in *marriage.* అతని కుమారుడికి నా కుమార్తెను యిచ్చి పెండ్లి చేసినాను I have *given* my daughter in *marriage* to that man's son. N. B. The Hindoos marry when the bride is a child: then called పెండ్లి ఆడడం. When the marriage is to be consummated, it is called శోభనం or నిషేక ముహూర్తం. The word పెండ్లి is commonly written పెండ్ళి.

పెండె *sub.* పెండె, పెండెలు. A lath. పెండె బద్ద Item. This word is more commonly termed *reaper* in India. వెదురు పెండెలు Bamboo *laths.* తాటి పెండెలు Palmyra *laths.* పెండెలు వెయ్యడం To *fix* the *laths.* పెండె is also called a *load* when applied to tobacco. పొగాకు పెండె A *load* of tobacco.

పెండ్లాము *sub.* పెండ్లాము, పెండ్లాలు. A wife or married woman.

పెంపు *sub.* పెంపుటి, పెంపులు. Adoption. పెంపుటి కొడుకు A son by *adoption.* పెంపుటి కూతురు A daughter by *adoption.*

పెయ్య *sub.* పెయ్య, పెయ్యలు. A female calf. పది పెయ్యలు, పన్నెండు కోడెలు, యాభై మేకలు వచ్చినవి Ten cow *calves* (females) ten bull *calves* (males) and fifty sheep have arrived.

పెరగడం *v. a.* పెరుగుతూ, పెరిగి. To grow; to increase. మనిషి పెరగడం A man to *grow up.* బాకీ పెరగడం A balance to *increase.* పాపం పెరగడం Wickedness to *accumulate.* మెడలో దారం పెరిగినది The string round my neck is *broke.*

పెరడు *sub.* పెరటి, పెరళ్ళు. A back yard. యింటి పెరడు The *back yard* of the house. అతని యింటి పెరటిలో కూరగాయలూ, పువ్వుల చెట్లూ వేసినాడు He has planted vegetables and flower

plants in the *back yard* of his house.

పెరుగు **sub.** పెరుగు। పెరుగులు. The name given to sour-milk, which is a favourite dish of the Indians, better known to Europeans by the name of *tyre* or *curd*.

పెల్ల **sub.** పెల్ల। పెల్లలు. The fragment of any old wall, ready to fall down.

పెసర **sub.** పెసర. (No plural.) The name of the small grain crop; green gram. పెసర చేను The *pessara crop*.

పెసలు **sub.** పెసల. (No singular.) A small grain called *pessaloo*, better known by the name of *black gram* నల్ల పెసలు or *green gram* పచ్చ పెసలు.

పే

పేక **sub.** పేక। పేకలు. Breadth in weaving cloth or lacing. vide పడుగు.

పేగు **sub.** పేగు। పేగులు. A gut; an entrail.

పేట **sub.** పేట। పేటలు. The *pettah* or pet or *suburb* of a town. It also means, the twist or turn of a cord or string. నాలుగు పేటల బంగారపు గొలుసు Four *rows* of gold chain.

పేడ **sub.** పేడ। పేడలు. Dung; generally applicable to the dung of cattle, not of horses. ఆవు పేడ *Cow-dung*. గొఱ్ఱె పేడ Sheep's *dung*. This is generally used as manure, for cultivation and for gardens. Cow-dung is used to make into cakes for fuel and for rubbing on houses.

పేదరికం **sub.** పేదరికపు। పేదరికాలు. Poverty. మహా పేదరికంలో వున్నాను I am reduced to extreme *poverty*.

పేదవాడు **sub.** పేదవాని। పేదవాండ్లు. A poor man or fellow. అతను మహా పేదవాడు గాని యెవరినీ యాచించడు He is a very *poor man*, but does not beg of any body.

పేనడం *v. a.* పేనుతూ। పేని. To twist; to twine. తాడు పేనడం

To *twist* rope. దారం పేనడం To *twist* or *double up* thread.

పేను *sub.* పేని, పేలు. A louse. పేలు నుక్కడం To *crack lice.* పేను కొరకడం Biting of *lice.* పేలు చూడడం To *louse.* This *is* a favourite amusement of Indians.

పేర్చడం *v. a.* పేరుస్తూ, పేర్చి. To heap; to pile up. కర్రలు పేర్చడం To *pile up* wood. రాళ్ళు పేర్చడం To *heap up* stones.

పేరు *sub.* పేరు, పేర్లు. A name. నీ పేరు యేమి? What is your *name*? నా పేరు వుప్పులూరు బాపన్న My *name* is Wooppalooroo Baupannah. పేరు పెట్టడం To *name.* నాకు స్వామి అని పేరు పెట్టినారు They *called me* by the *name* of Swamy. యింటి పేరు *House* or *family name.* పేరు is also the name for a *necklace.*

పేరుకోవడం *v. n.* పేరుకుంటూ, పేరుకుని. To congeal; to harden; to thicken. నెయ్యి పేరుకోవడం Ghee to *harden* or *congeal.* మంచు పేరుకోవడం To *thicken*, as the fog.

పేలడం *v. n.* పేలుతూ, పేలి. To throw out pimples on the skin, from the heat. వేసవికాలంచాత కాకచేత నా శరీరం అంతా పేలినది Owing to the hot weather, my body *is come* all *out* in *pimples.* పేలడం means also, that sort of talking which we call *garrulity.* అతను యెప్పుడూ లేనిపోని మాటలు పేలుతూ వుంటాడు That man is for ever *prattling nonsensical words.* పేలడం means also, *to get fried.*

పేల్చడం *v. a.* పేలుస్తూ, పేల్చి. To fry. చాపను పేల్చడం To *fry* fish. కాయలుకోసి నేతిలోవేసి పేల్చిన తరువాత పైని పిండిచల్లే మరియాద The way is to take fruit or vegetables cut in pieces, to put them in with the ghee and, after *frying,* to sprinkle flour on them.

పేష్కారు *sub.* పేష్కారు, పేష్కార్లు. A revenue term, signifying the *person* who *keeps* the *accounts* under a tanadar or manager.

పై

పై *adv.* Above; a top; outward. పై బట్ట *Upper cloth.* పై బల్ల The *upper* part of the table. యింట్లోవారు గాక పై మనిషి A *new-comer* in a house. పైని *Above all*: that is, on the *top* of any thing. తల పైని On the *top* of the head. బల్ల పైని On the *top* of the table.

పైకం *sub.* పైకపు। పైకాలు. The quarter of a dub, also known by the name of *dummery*. It means also, *money* in general. నాలుగు పైకాలు వక డబ్బు అవుతుంది Four *pikums* or *dummeries* make a dub. అతని దగ్గర శానా పైకం వున్నది That man has got plenty of *money*. N. B. When it means *money in general*, it is always placed in the singular.

పైజారు *sub.* పైజారు। పైజార్లు. Slippers. These are made of leather, being topped with cloth or leather and are worn by all castes of Hindoos. They turn up in front and have a high heel.

పైత్యం *sub.* పైత్యపు। పైత్యాలు. The bile. శరీరంలో మహా పైత్యం చేసినది My body is filled with *bile*. పైత్య కళ This term is given for the violent effects of bile which frequently drive the patient to a state of madness.

పైనం *sub.* పైనపు। పైనాలు. A journey. పైనం వెళ్ళడం To *make* a *journey*. vide ప్రయాణం.

పొ

పొక్కడం *v. n.* పొక్కుతూ। పొక్కి. To blister; to excoriate. అతను జబ్బ నొప్పి చేసినందున సున్నంపట్టు వేస్తే పొక్కినది Feeling a pain in his arm, he has rubbed it with chunam, which has *blistered* it. కాలు పొక్కడం The feet to *blister*, from

walking. మాట బైట పొక్కడం To *reveal* words. నేల పొక్కడం is a term given to *ground*, when it gets *parched*.

పొక్కు *sub.* పొక్కు। పొక్కులు. A pimple or little pustule; a pock. అతనికి వంటినిండా గజ్జిపొక్కులు లేచినవి His body is full of *pimples*, owing to the itch. మశూచికపు పొక్కులు A *pock* or *pustule* raised by the small-pox.

పొగ *sub.* పొగ। పొగలు. Smoke. పొగ పెట్టడం To make the *smoke* to rise. పొగ రావడం *Smoke* to come. పొగ తాగడం To *smoke*: that is, to *perform* the act of *smoking*. అతను పొగ చుట్ట తాగుతాడు He is *smoking* a cheroot. పొగ రాజడం To *smoke*: that is, for wood or any other thing to *smoke*. యింట్లో పొగరాజుతూ వున్నది It *smokes* in the house.

పొగడడం *v. a.* పొగుడుతూ। పొగిడి. To flatter. ఆ మనిషి యెప్పుడు యిక్కడికి వచ్చినా పొగుడుతూ వుంటాడు That man, whenever he comes here, at all times *flatters*.

పొగడిక *sub.* పొగడిక। పొగడికలు. Flattery; false praise. అతని పొగడికలవల్ల నాకు యెక్కువ పరుభురాదు Not withstanding all his *flattery*, I am not the richer for it.

పొగరు *sub.* పొగరు। పొగర్లు. The beach; pride. సముద్రపు పొగరు The *sea beach*. అతను మహా పొగరుమోతు That man is full of *ostentation*.

పొగాకు *sub.* పొగాకు। పొగాకులు. Tobacco. The word పొగ చుట్ట is commonly called a *cheroot*. లంక పొగాకు *Lanka tobacco*, *ie.* tobacco grown on river beds or small islands in rivers. నాటు పొగాకు Common *tobacco*. గాటు పొగాకు Strong *tobacco*.

పొట్టి *adj.* Short; below size. పొట్టివాడు or మనిషి A *short* man. పొట్టిది A *short* woman. పొట్టి గుర్రం A *small* horse. పొట్టి యెద్దు A *small, stumpy* bullock. పొట్టి తనం *Shortness*, in opposition to height.

పొట్టు *sub.* పొట్టు। పొట్లు. The husk or pod of grain and of plants in general. కంది పొట్టు The *pod* of red gram. జొన్న

పొట్టు The *husk* of the *jonna* grain or maize.

పొడవడం *v. a.* పొడుస్తూ। పొడిచి. To stab; to pierce. నన్ను కత్తితో పొడిచినాడు He *stabbed* me with a knife. ఆ గేదె కుక్కను పొడిచినది That female buffalo *ran* her horns *into* a dog. పోటు పొడవడం The *flood* tide to *make*; to *give* a *blow*. నన్ను చెడ్డపోటు పొడిచినారు They *gave* me an ugly *blow*. ప్రొద్దు పొడవడం The *sun* to *rise*. నెల పొడవడం The *moon* to *rise*. గరి పొడవడం The *skin* to *shrink* with cold.

పొడి *sub.* పొడి। పొళ్ళు. The name of any powder, except gun powder. Generally speaking, it means *snuff*. పొగాకు పొడి also means *snuff*. పొడి చెయ్యడం To make *snuff*. పొడి పీల్చడం To take *snuff*: that is, to *snuff* it up. పొడి డబ్బి A *snuff box*. పొడి నేల *Dry* ground. పొడి బట్ట *Dry* cloth. పొడి సున్నం *Dry chunam*.

పొడుగు *sub.* పొడుగు। పొడుగులు. Height; length. పొడుగు మనిషి A *tall* man. పొడుగు చెట్లు *High* trees. పొడుగు దూలం A *long* beam. ఆ పంచపాళి మహా పొడుగు That verandah is extremely *long*.

పొద *sub.* పొద। పొదలు. A bush, such as is met with in woods and uncultivated lands.

పొదగడం *v. a.* పొదుగుతూ। పొదిగి. To cover; to bind. పెట్టెకు చర్మం పొదగడం To *cover* a trunk with leather. పుస్తకం పొదగడం To *bind* a book. కోడిగుడ్లు పొదగడం A hen to *sit* on eggs to hatch. రాగికి వెండి పొదగడం To *plate* copper with silver.

పొది *sub.* పొది। పొదులు. A quiver; the barber's leather case. అంబుల పొది A *quiver* of arrows. మంగల పొది A barber's *case* of knives, &c.

పొదుగు *sub.* పొదుగు। పొదుగులు. The udder of animals. ఆవు పొదుగు The *udder* of a cow. గొర్రె పొదుగు A sheep's *udder*.

పొంగడం *v. n.* పొంగుతూ। పొంగి. To run-over or to overflow. పాలు కుండలో పోసి కాగపెట్టితే పొంగినది Having put a pot of

milk on the fire, it has *boiled over*. యేటికి నీరు అధికమై పొంగినది A superfluity of water has come into the river and *overflowed* it. సంతోషంచాత పొంగడం To be *over-powered* with pleasure.

పొంగు *sub.* పొంగు। పొంగులు. The act of boiling over or over-flowing. పొంగు means also, the *measles*. పొంగు చూపడం To *have* the *measles*.

పొందడం *v. n.* పొందుతూ। పొంది. To obtain; to procure; to acquire. లాభం పొందడం To *acquire* profit. నష్టమును పొందడం To *suffer* loss.

పొయ్యడం *v. a.* పోస్తూ। పోశి. To pour out or upon. చెట్లకు నీళ్ళు పోశినారు. They have *watered* the trees. ఆ కొట్లో నిండాధాన్యం పోశినారు They have *filled* that storehouse with grain.

పొయ్యి *sub.* పొయ్యి। పొయిలు. A fireplace, for cooking; a hearth; an oven. పొయ్యి అలకడం To clean the *fireplace*.

ప్రొద్దు *sub.* ప్రొద్దు। ప్రొద్దులు. Morning time; day'light. ప్రొద్దున వచ్చినాడు He came in the *morning*: that is, after day'light. ప్రొద్దుటి వేళ Time of *morning*. ప్రొద్దున్నే రా Come in *the morning*. ప్రొద్దున్నే seems to have a termination, which refers to the pronoun reciprocal: that is, the very time of morning. ప్రొద్దు పొడవడం The *morning* to dawn.

పొర *sub.* పొర। పొరలు. A fold or plait; secret animosity or duplicity. ఉల్లి పొరలు The *coats* or *folds* of an onion. బట్ట పొరలు *Plaits* in cloth. కాకితపు పొరలు *Folds* in paper. నాయందున పొర వుంచవద్దు Do not bear me any *animosity*. పొరబడడం To be *incorrect* or in *error*. లెక్కలో పొరపడ్డది An *error* has *occurred* in that account. ఆమాట పొరబడి చెప్పినాను I said that word *inadvertently*. పుస్తకపు పొర The *leaf* of a book: that is, of the cadjan book.

పొర్లడం *v. a.* పొర్లుతూ। పొర్లి. To roll over and over; to run down like water. నీళ్ళు మెరకనుంచి పల్లానకు పొర్లినవి The

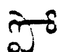
water *flowed* from the high ground into the low. పొర్లడం also means, a *connection* between the sexes.

పొరుగు *sub.* పొరుగు। పొరుగులు. A neighbour. యిరుగు పొరుగులు The *place* in the *neighbourhood*; your *neighbours* all round.

పొలం *sub.* పొలపు। పొలాలు. A field or ground for cultivation. యీ సంవత్సరం యీ పొలాలలో యేమి పైరు వేస్తారు? What cultivation do you make in these *fields*, this year? బీటి పొలం A grass *field*. మెరక పొలం A *field* of high ground. పల్లపు పొలం A *field* of low ground.

పొల్లు *sub.* పొల్లు। పొల్లులు. The name given to the stalks of a crop, which grow up without producing any grain. పొల్లు means also the *mark* on letters, to shew the long syllable or the *stress* to be laid on them. పొల్లు మాటలు *Silly* words.

పొసగడం *v. n.* పొసుగుతూ। పొసిగి. To happen; to undertake. అతనికి వూరికి ప్రయాణం పొసిగినది He has *undertaken* a journey into the country.

పోక *sub.* పోక। పోకలు. The name given to what is usually called the *betel nut*. The *betel leaf* always chewn with it, grows on a separate tree, more of the nature of a creeper. పోక చెట్టు The *betel nut* tree.

పోకిరి *sub.* పోకిరి। పోకిర్లు. A dissipated character; a debauchee. పోకిరి తనం *Dissoluteness*; *irregularity*. అతను పోకిరితనంచేత పరువు పోగొట్టుకొన్నాడు Owing to his *dissipation*, he has suffered in his character.

పోగు *sub.* పోగు। పోగులు. A heap; an ear-ring. రాళ్ళపోగు A *heap* of stones. చెవి పోగు An *ear-ring*. దారపు పోగు A *single thread*. పోగు పెట్టడం To *heap*; to *pile up*. ఆ సామాను అంతా

ఒక జాగాను పోగుపెట్టు *Heap up* all those things in one place. పోగు కావడం To *assemble*; to *convene*. పదిమంది పోగైనారు A number of people have *gathered together*. పదిమంది is a general mode of expression, not to be taken literally.

పోగొట్టడం *v. a.* పోగొట్టుతూ, పోగొట్టి. To lose; to deprive of. అతను నా పుస్తకం పోగొట్టినాడు He has *lost* my book.

పోగొట్టుకోవడం *v. n.* పోగొట్టుకుంటూ, పోగొట్టుకుని. To lose; to be deprived of. నేను తోవలో పది వరహాలసొమ్ము పోగొట్టుకున్నాను I have *lost* ten pagodas in the road. నా వంట్లోవున్న రోగం వైద్యుడు అక్కరలేకుండా పోగొట్టుకున్నాను I have *got rid of* my sickness, without the aid of a doctor.

పోట్లాట **sub.** పోట్లాట, పోట్లాటలు. A quarrel; a battle; a fight. అతను దండులో పోట్లాటలో దెబ్బతగిలి పడ్డాడు గాని చావలేదు He got wounded in *the field in action*, but was not killed. పోట్లాట వెయ్యడం To set on to *fight*. అతను తన కుక్కను నా కుక్కమీద పోట్లాట వేశినాడు He set his dog on to *fight* mine.

పోట్లాడడం *v. a.* పోట్లాడుతూ, పోట్లాడి. To fight; to quarrel; to dispute; to contend. ఆ అన్నతమ్ములు యిద్దరూ పాలు పంచుకునే నిమిత్తం పోట్లాడినారు Those two brothers have *quarrelled* about the division of their shares. ఒక కుక్కవచ్చి మన పిల్లితో పోట్లాడినది A dog came and *fought with* our cat. యిద్దరు మనుష్యులు కత్తులతో పోట్లాడినందున ఒకడు నరుకుతగిలి చచ్చినాడు Two people *fought* with swords and one of them received a wound of which he died.

పోట్లాడించడం *v. a.* పోట్లాడిస్తూ, పోట్లాడించి. To set on to fight.

పోటు **sub.** పోటు, పోట్లు. The flood tide; a *blow*; a *pain* in the body. యీవేళ పది ఘంటలకు పోటు పొడవవచ్చును The *flood tide* should begin to *make* about ten o'clock to-day. యేటినిండా యిప్పుడు పోటు వచ్చినది It is *high water* or *full tide* just now in the river. నా వంటినిండా పోట్లు పొడుస్తూ వున్నవి I *feel* severe shooting *pains* in my body. వాడు పిన్ని

వకపోటు పొడిచినాడు That man has *given* this man a *blow*. బల్లెపు పోటు The *piercing* of a spear.

పోత *sub.* పోత। పోతలు. A mould or cast. పోతచెంబు A *cast chemboo* or brass vessel: that is, *cast* in a *mould*.

పోతు *sub.* పోతు। పోతులు. A male buffalo; also, the term for the male gender in some species of other beasts, as well as of birds. మేకపోతు A *he* goat. గొర్రెపోతు A *ram*. దున్న పోతు A *cultivation buffalo* or a *he* buffalo. పోతు is applied contemptuously in the following sense. తాగుపోతు A *drunkard* or drunken *fellow*. దయ్యాలపోతు A *conjurer* or *necromancer*.

పోనివ్వకపోవడం *v. a.* పోనివ్వకపోతూ। పోనివ్వకపోయి. Not to allow to go; to detain. అతని దగ్గరకు నన్ను పోనివ్వక పోయినాడు He did *not suffer* me or *allow* me *to go* near him.

పోనివ్వడం *v. a.* పోనిస్తూ। పోనిచ్చి. To allow to go or depart. అతణ్ని యింటికి పోనిచ్చినాను I *let* him *go home*.

పోరాటం *sub.* పోరాటపు। పోరాటాలు. Enmity; quarrel. vide పగ.

పోరు *sub.* పోరు। పోరులు. Enmity. vide supra.

పోలడం *v. a.* పోలుతూ। పోలి. To resemble. అతడు నన్ను పోలినాడు He *resembles* me.

పోలిక *sub.* పోలిక। పోలికలు. Likeness; resembling. ఆ మనిషి నా తమ్ముడి పోలిక That man has the *likeness* of my younger brother.

పోవడం *v. n.* పోతూ। పోయి. To go; to go off; to proceed. వాడు యెక్కడికి పోయినాడు? Where is he *gone* to? వెంకట్రాజు పది రోజులనుంచి అకస్కంచాత మహా శ్రమపడి రాత్రి పోయినాడు Venkatraju having been extremely sick for these ten days past, *went off* last night: that is, he died. N. B. This verb joined to the substantive infinitive of other verbs is made to form the negative verbs, such as చెయ్యకపోవడం Not to do. వ్రాయకపోవడం Not to write.

పోషకుడు *sub.* పోషకుని। పోషకులు. A protector; a guardian. అతను

నాకు పోషకుడు He is my *protector*.

పోషణ **sub.** పోషణ। పోషణలు. Support; maintenance. పోషణలేక చిక్కినాను I have fallen away in flesh for want of ***maintenance.***

పోషించడం *v. a.* పోషిస్తూ। పోషించి. To maintain; to support; to bring up. చిన్ననాటనుంచీ మమ్మును పోషించినాడు He has ***supported*** us from the time of our youth. నన్ను పోషించడానికి యెవరూ దిక్కులేరు, పోషించే భారం మీదే You must ***support*** me, for I have no other protection, the whole weight of my ***support*** rests upon you.

ప్రాసిక్యూటరు **sub.** ప్రాసిక్యూటరు। ప్రాసిక్యూటర్లు. *Prosecutor*; term in the courts.

ఫ

ఫకీరు **sub.** ఫకీరు। ఫకీర్లు. A fakir. These are an order of religious mendicants of the Mahomedan persuasion, whose manners and character are two well known to need explanation.

ఫయిస్సలా **sub.** ఫయిస్సలా। ఫయిస్సలాలు. Clearance; adjustment.

ఫరమాయిషు **sub.** ఫరమాయిషు। ఫరమాయిషులు. Order; direction. ఫరమాయిషు చెయ్యడం To *give orders* or to ***commission.*** చార చాపులు తెప్పించుమని ఫరమాయిషు చేశినాడు He ***commissioned*** me to bring some long cloths.

ఫరమాయించడం *v. a.* ఫరమాయిస్తూ। ఫరమాయించి. To give orders or cause orders to be given.

ఫరారీ కావడం *v. n.* ఫరారీ అవుతూ। ఫరారీ అయి. To absent yourself; to abscond; to desert. అయిదుగురు శిపాయీలు పటాలంలోనుంచి ఫరారీ అయినారు Five sepoys have ***deserted*** from the battalion. ఫరారీ అయిన మనిషి A ***deserter*** or one who has ***absconded.***

ఫరాసు *sub.* ఫరాసు। ఫరాసులు. A French man or the French. ఫ్రాంసువాడు Item.

ఫలం *sub.* ఫలపు। ఫలాలు. Profit; advantage. ఫల సాయం Item. ఫలమును పొందడం To reap *profit.* ఫలసాయం రావడం To derive *profit.* ఆ వ్యవసాయంవలన నాకు యేమీ ఫలసాయం రాలేదు I have *derived* no *profit* whatever from that cultivation. ఫలం also means, *fruit.* కమలా ఫలం *Orange.*

ఫలానా *adv.* Such; in particular. ఫలానా మనిషి *Such* a man. ఫలానా ఫలానా *Such* and *such* or *each* in particular. నీతో చెప్పిన ఫలానా ఫలానా వాండ్లకు సొమ్ము యిచ్చినావా? Did you give the money to *each particular* person as I told you?

ఫా

ఫాయిదా *sub.* ఫాయిదా। ఫాయిదాలు. A revenue term signifying *profit* or *advantage.*

ఫారిఖత్తు *sub.* ఫారిఖత్తు। ఫారిఖత్తులు. A revenue term signifying an *acquittal.*

ఫాల్గుణం *sub.* ఫాల్గుణపు। ఫాల్గుణాలు. The name of a Telugu month nearly answering to our month of *March.*

ఫి

ఫితవా *sub.* ఫితవా। ఫితవాలు. The Mahomedan *Decree* in Court.

ఫితూరీ *sub.* ఫితూరీ। ఫితూరీలు. Disturbance; trouble; rebellion. ఫితూరీఖోరు or ఫితూరీదారు A *plunderer* or a *rebel.* ఫితూరీ చెయ్యడం To commit *disturbance.* ఫితూరీఖోర్లు ఆ వూళ్లోకివచ్చి ఫితూరీచేసి నా సొమ్ము దోచుకున్నారు The *plunderers* having entered that village, *committed disturbances* there and *plundered* my property.

ఫిరంగిచెక్క *sub.* ఫిరంగిచెక్క। ఫిరంగిచెక్కలు. The China root; a

medicine originally brought from China.

ఫిరంగి *sub.* ఫిరంగి। ఫిరంగిలు. A cannon. ఫిరంగి వెయ్యడం To fire a *cannon* or *gun.* వాడ వచ్చినది గనక కోటలో ఫిరంగిలు వేశినారు A ship having arrived, they *fired* the *guns* in the fort for her. ఫిరంగి గుండు A *cannon ball.* ఫిరంగి వత్తి The *match.*

ఫిరియాదు *sub.* ఫిరియాదు। ఫిరియాదులు. A complaint; accusation. ఫిరియాదు చెయ్యడం or కావడం To make *complaint.* అతను నామీద ఫిరియాదు అయినాడు He has *complained* against me. అతను నేను సొమ్ము దొంగిలినానని ఫిరియాదు చేసినాడు He has *accused* me of stealing money. ఫిరియాదుదారుడు A *complainant.*

ఫీ

ఫీజు *sub.* ఫీజు. Fees; the allowed percentage to pleaders on the regulated amount of causes decided in court.

బ

బజంత్రీ *sub.* బజంత్రీ। బజంత్రీలు. A musical performer. బజంత్రీల మేళం A set or band of *musical* performers. These generally consist of six people: that is, one pair of large *cymbals*, the *sonnaye* or pipe, the *suttee*, the *doaloo*, the *veeranum* and the *narraga.* They are employed at the pagoda or at marriages and ceremonies.

బజ్జినస్సు *sub.* బజ్జినస్సు। బజ్జినస్సులు. Detail; particulars.

బట్ట *sub.* బట్ట। బట్టలు. Linen cloth: generally speaking, that manufactured in India. సన్నపు బట్ట *Fine cloth.* ముతక బట్ట *Coarse cloth.* బట్ట నెయ్యడం To *weave cloth.* బట్టకుంబీ చెయ్యడం To *bleach cloth.* N. B. The word బట్టలు is also generally used for *wearing clothes.* బట్టలు తొడగడం To dress *clothes.*

తెల్ల బట్టలు Clean *clothes*. నా బట్టలు అన్నీ చాకలివాడికి వుతక వేశినాను I have given all my *clothes*, to the wash. N. B. There is no proper word in Telugu for our word to *wear out*, as applied to *clothes*. బట్ట తల *Bald*-headed. బట్ట యెద్దు or గుఱ్ఱం A *roan coloured* bullock or horse.

బట్టి ***sub.*** బట్టి। బట్టిలు. A water-channel. vide కాలువ.

బడాయీ ***sub.*** బడాయీ। బడాయీలు. Pride; haughtiness; arrogance. బడాయీ ఖోరు A *proud* or *scornful* man. బడాయీ మనిషి Item. బడాయీ గల *Proud*; *haughty*.

బద్ద ***sub.*** బద్ద। బద్దలు. A piece; a fragment or shaft. కాయ బద్దలు *Pieces* of fruit: that is, cut in readiness for dressing. కఱ్ఱ బద్ద A *piece* of wood. బద్దలు కొట్టడం To *cut* or *break* into *pieces*. అతను కఱ్ఱపుచ్చుకుని లాంతరు బద్దలు కొట్టినాడు He took a stick and *broke* the lantern into *pieces*. వింటిబద్ద A *bow*, in archery. పోక బద్ద *Betel nut*.

బదిలీ ***sub.*** బదిలీ। బదిలీలు. A change of situation; a removal to another place. బదిలీ చెయ్యడం To *remove* or *change*. అతణ్ని ఆ వుద్యోగంలోనుంచి బదిలీ చేశినారు They have *removed* him from that employment: that is, they have *put* some body else *in his place*.

బదులు ***sub.*** బదులు। బదుళ్ళు. A debt; a loan; an exchange. బదులు చెయ్యడం or పుచ్చుకోవడం To *borrow*. బదులు యివ్వడం To *lend*.

బద్ధకం ***sub.*** బద్ధకపు। బద్ధకాలు. Laziness; indulgence; lassitude. బద్ధకుడు An *indolent*, *lazy* man. బద్ధకం కలవాడు Item.

బద్ధకించడం ***v. a.*** బద్ధకిస్తా। బద్ధకించి. To idle; to trifle. అతను పని చెయ్యక బద్ధకించినాడు He neglected his business and *idled* his time.

బనాతు ***sub.*** బనాతు। బనాతులు. The name given to broad cloth in general.

బంక ***sub.*** బంక। బంకలు. Gum.

బంగారపిచ్చిక ***sub.*** బంగారపిచ్చిక। బంగారపిచ్చికలు. The name of a

small yellowish bird, that builds very curious hanging nests. This bird is taught to dive into a well after a ring which it seizes before the ring sinks to the bottom and brings out in its bill. Properly బంగారు పిచ్చిక.

బంగారం *sub.* బంగారపు। బంగారాలు. Gold. బంగారం కరగడం To melt *gold.* బంగారపు నగలు *Golden joys* or jewels. బంగారంతో చేసిన *Made* of *gold.* మేలిమి బంగారం *Pure gold.* కోరా బంగారం *Adulterated gold.*

బండ *sub.* బండ। బండలు. A stone, in common: not applied to precious stones.

బండారం *sub.* బండారపు। బండారాలు. An estate; a property. అతని దగ్గిర మహా బండారం వున్నది That man has got a very ample *estate.* అతడు మా తమ్ముడితోటి పోట్లాడినాడట, యిప్పుడు బైటికి రమ్మనుమను తన బండారం అగపరుస్తాను That man has fought with my younger brother, for which reason call him out here and I shall soon see *what* he *is made* of.

బండి *sub.* బండి। బండ్లు. A wheel; also, a cart or a conveyance. It is as often used for the *wheel,* as for the *body* of it. నకటా బండ్లు The *wheels* of a cart. రథపు బండ్లు The *wheels* of the Swamy coach or chariot used in temples. యెడ్ల బండి A bullock *cart.* గుర్రపు బండి A one-horse *carriage* or *bandy.* రెండు గుర్రాల బండి A two-horse *bandy* or *carriage.*

బంతి *sub.* బంతి। బంతులు. A ball. బంతి ఆడడం To play at *ball.* That played with by the Indians is stuffed with piece of gunny or hemp and covered with thin leather. బంతి చెట్టు is the name of a *bush* that yields a flower like the *stock.* పూల బంతి A *bunch* of flowers. యెడ్ల బంతి is the name given to *strings* of bullocks, employed to thrash the grain.

బందివాను *sub.* బందివాను। బందివానులు. A prisoner.

బందు *sub.* బందు। బందులు. A hinge. తలుపు బందులు. The *hinges* of a door. పెట్టె బందులు The *hinges* of a box. బందు is the

name of a large ravenous bird, commonly called the *adjutant*.

బంధువుడు *sub.* బంధువుడి। బంధువులు. A relation or connection by alliance. బంధువురాలు A female *connection* or *relation*. యీవేళ పండుగ గనక మా బంధువులు అంతా మా యింటికి వచ్చినారు This being a feast day, the whole of my *relations* are come to my house. బంధుత్వం Relationship.

బ్రతకడం *v. a.* బ్రతుకుతూ। బ్రతికి. To exist; to live; to subsist. యీ రోగంలో అతను బ్రతకడం మహా కష్టం It will go hard with him to *survive* this illness.

బ్రతుకు *sub.* బ్రతుకు। బ్రతుకులు. A living; existence; support. చావు బ్రతుకులు దేవుని ఆధీనం *Existence* and death are in the power of God.

బ్రహ్మదేవుడు *sub.* బ్రహ్మదేవుని। బ్రహ్మదేవులు. The name given to one of the deities of the Hindoos, understood by them to possess the creative power.

బరకడం *v. a.* బరుకుతూ। బరికి. To scratch. బరుక్కోవడం To scratch himself.

బరతరపు *sub.* బరతరపు। బరతరపులు. Dismissal; discharge from service. బరతరపు చెయ్యడం To *dismiss*. కుంఫిణీ నౌకర్లను శానా మందిని బరతరపు చేసినారు They have *discharged* a great many people from the Company's service.

బరమా *sub.* బరమా। బరమాలు. An auger. This differs from the European tool in having a bow to turn it by, the string of which is twisted twice round the *bit* of the *auger*, the bow being held and moved with one hand and the auger directed with the other hand.

బరాతం *sub.* బరాతపు। బరాతాలు. A revenue term signifying *an order* for *money*. వూరిమీది బరాతం *An order* for *money* on a village. బరాతం వ్రాయడం To write *an order* for *money*.

బరి *sub.* బరి। బర్లు. A school. చిన్నవాళ్ళు బరిలోకి వెళ్ళినారు The

boys have all gone to *school.* బరి పెద్ద The head boy of the *school.* It is the custom in the Indian schools, when one boy becomes perfect in his lessons, to make him repeat them and teach them to the other boys. బరి also means a *person's side;* also, a *boundary* or *line* of *distinction.* బరి also, means a *naked* or *bare back.* బరి గుర్రం A horse, *without covering.* బరిమేన్ను The body *bared.* బడి Item.

బరిజెపురుగు *sub.* బరిజెపురుగు, బరిజెపురుగులు. The name of the nauseous insect, commonly termed *cock'roach.* బరికెపురుగు Item.

బరిశె *sub.* బరిశె, బరిశెలు. The name of a spear, generally used for state, slender and terminating in a grooved head and thin point, made of one piece of tempered iron, ornamented with tassels. బరిసె Item.

బరువు *sub.* బరువు, బరువులు. A load; a weight; a burden. బరువు మొయ్యడం To carry a *load.* ఒంటెపిట్టలు గొప్ప బరువు మోస్తవి The camels carry a great *weight.*

బల్ల *sub.* బల్ల, బల్లలు. A plank; a board; a table. మేజాబల్ల A *table,* partly derived from the Hindustani. ఆ బల్లమీది వస్తువులు తీసుకొని రా Bring me the things from that *table.* బల్ల సొరుగు A *table drawer.* కడుపులో బల్ల is the name given to the *pressure* in the *stomach,* from extreme costiveness.

బలపం *sub.* బలపము, బలపాలు. The name of the stone with which the Indian boys write on their tablets, which are black, the mark made by this stone becoming white.

బలం *sub.* బలము, బలాలు. Strength; might; force; hence, it also means, an army. అందరికంటె అతనికి బలం యెక్కువ His *strength* is superior to that of all the others. పగవాళ్ళ దండు వస్తుందిగాని మనకు బలం యెక్కువవున్నది గనక త్వరగా కొట్టివెయ్య వచ్చును The enemy's *army* is coming, but, as we have a superior force, they must soon be beaten back. బలంగా *Stoutly; vigorously.* బలమైన *Stout; hearty; valiant.*

చదరంగపు బలం *Chess-men.*

బలవంతం **sub.** బలవంతపు. బలవంతాలు. Constraint; force; compulsion; oppression. బలవంతం చెయ్యడం To *oppress; to constrain.* నన్ను వూరికే రమ్మనుమని బలవంతం చేసినాడు He sent to call me away in a vexatious manner and greatly *oppressed me.*

బలహీనం **sub.** బలహీనపు. బలహీనాలు. Weakness; want of strength. బలహీనపు మనిషి A *weak* man.

బలి **sub.** బలి. బలులు. A sacrifice; an offering. These are of various kinds, some of grain and some of meat, all practised according to the Hindoo rites. యీ వూరి గ్రామ దేవతకు బలి నిమిత్తమై నాలుగు గొర్రెలను తీసుకుని వచ్చినారు They have brought four sheep, as a *sacrifice* to the idol of this village. బలి యివ్వడం To perform a *sacrifice.*

బల్లి **sub.** బల్లి. బల్లులు. A lizard. మాల బల్లి The pariah *lizard.* This is a distinction or nick-name given to such lizards as are uncommonly black.

బలియడం **v. a.** బలుస్తూ. బలిసి. To strengthen; to get stout; to fatten. అతనికి తిండిపుష్టి బాగా వున్నందున మహా బలిసినాడు He has *grown* very *fat* and *stout* from extraordinary good living.

బలువు **adj.** Heavy; weighty. బలువుపల్లకీ A *heavy* palanquin.

బల్లెం **sub.** బల్లెపు. బల్లెములు or బల్లాలు. A spear. పంది బల్లెం A hog-*spear.* బల్లెంతో పొడవడం To strike with a *spear.* This kind of spear has a head or blade, sometimes a foot and a half in length and six or seven inches in breadth, extremely sharp. It is held firmly by the shaft, when the beast is struck and not delivered.

బస **sub.** బస. బసలు. Temporary lodging; not in your own house. బస యిల్లు The house in which you *lodge.* బస చెయ్యడం or చేసుకోవడం To *lodge.* బస కుదర్చడం To furnish *lodgings.* అద్దె బస A let or hired *lodgings.* ఆ వూళ్ళో వక కోమటి అద్దె బస

కుదిర్చినాడు గనక అక్కడనే దిగినాను There being *hired lodgings* furnished at a banian's in that village, I took up my *lodging* there.

బస్తా *sub.* బస్తా। బస్తాలు. A bale. బస్తాలు కట్టడం To *bale* goods. This is a term used in the Commercial Department.

బస్తీ *sub.* బస్తీ। బస్తీలు. The name for any large populous town. ఆ పట్నము మునుపు పాడుగావున్నది గాని యిప్పుడు బస్తీ అయినది That *town* was lately in a ruinous state, but is now become a *populus city.*

బహానా *sub.* బహానా। బహానాలు. Pretence.

బహు *adj.* Many; much; a great number. బహుమంది A *great number* of people. బహు మూత్రం A *diabetes.* బహు సంతోషం *Much* pleasure. బహుమానం A *present.* బహు వచనం The *Plural Number* in Grammar.

బహుళం *sub.* బహుళపు। బహుళాలు. The decrease of the moon. A term given to the last fifteen days of the Telugu month, considered the period when the *moon* is in its *decrease.*

బా

బాకా *sub.* బాకా। బాకాలు. A large trumpet, such as they use at feasts, consequently, sufficiently harsh and noisy.

బాకీ *sub.* బాకీ। బాకీలు. Balance due or debt. బాకీ వుండడం To owe or be in debt. అతను నాకు శానా రూపాయీలు బాకీ వున్నాడు He *owes* me a large sum of money. బాకీ దారుడు A *debtor.* బాకీ తీరడం A *debt* or *balance* to clear itself. బాకీ తీర్చడం To clear a *debt.*

బాకు *sub.* బాకు। బాకులు. A dagger or what is generally called *creese.* The *baakoo* has a curved and fluted blade and makes an uneven and therefore the more fatal wound.

బాగా *adv.* Healthy; prosperously; properly. అతను బాగా వున్నాడు He is *well.* యీమాట నాకు బాగా తెలిసినదికాదు I do not *properly* comprehend this word. అతని పని బాగా జరుగుతూ వున్నది His affairs are *getting on very well.*

బాగు *adv.* Well; properly; rightly. అలాగుచేస్తే బాగు If you do so, *well and good.* బాగు వోగులు *Good* and *bad.* బాగు చెయ్యడం To *make right*; to *repair.* యిల్లు బాగుచెయ్యడం To *repair* a house or *set* it to *rights.* మేజాబల్ల కాలు విరిగిపోయినందున బాగు చెయ్యడానకు పంపించినాను The leg of the table being broke. I have sent it to be *repaired.* మహా బాగు *Very well.* మహా బాగు, అట్లాగు చేస్తాను *Very well,* I will do so.

బాజా *sub.* బాజా। బాజాలు. Music or musical performance. బాజాగీజా The general term for the *music* brought to nautches or to feasts. బాజా వాయించడం To *perform* on *musical instruments.*

బాజారు *sub.* బాజారు। బాజార్లు. A market; better known by the name of *bazaar.* బాజారు ఖబరు *Bazaar* news. This is supposed synonymous with fabricated rumour or false report or the lie of the day.

బాడిగ *sub.* బాడిగె। బాడిగెలు. A rent. vide అద్దె.

బాడిశె *sub.* బాడిశె। బాడిశెలు. An axe. The proper word is బాడిసె.

బాణం *sub.* బాణము। బాణాలు. An arrow. బాణా కర్ర means a heavy *bar* or *stick* of wood, used to exercise the arms by the Indians.

బాణసంచా *sub.* బాణసంచా। బాణసంచాలు. A firework, the different kinds of which have each their particular name.

బాతిసీ *sub.* బాతిసీ। బాతిసీలు. A spy. అతను పట్నములో సంగతులు తనకు తెలుస్తూ వుండేగలందులకు బాతిసీలను వుంచినాడు He has placed *spies* in the town, to get information of what is happening there.

బాదడం *v. a.* బాదుతూ, బాది. To flog; to beat; to chastise. చాకలవాడు బండమీద బట్టలు బాదుతున్నాడు The washerman beats the clothes on a stone. పిల్లను బాదడం To chastise a child.

బాదంకాయ ***sub.*** బాదంకాయ, బాదంకాయలు. An almond.

బాన ***sub.*** బాన, బానలు. This is a large thick earthen pot of an oval shape, in which washermen parboil the clothes they have to wash. These pots are fixed on country cots, to float travellers across small rivers, during the rainy season.

బానిస ***sub.*** బానిస, బానిసలు. A female slave.

బాబతు ***adj.*** Respecting; regarding. లెక్క బాపతు ***Regarding*** an account.

బాబు ***sub.*** బాబు, బాబులు. Father. This term is used in the same way as అయ్య to imply respect or by way of address to a superior, in the course of conversation. అవును బాబు Yes, sir or yes, father. లేదు బాబు Not so, sir. vide తండ్రి or అయ్య.

బ్రాహ్మణుడు ***sub.*** బ్రాహ్మణుని, బ్రాహ్మణులు. A Brahmin.

బార ***sub.*** బార, బారలు. Generally called *fathom.* It is considered a measurement of six feet or the full extent of the stretched out arms. అతనితోట యాభైబారల పొడుగూ, యిరవై బారల వెడలుపూ వున్నది That man's garden is fifty ***fathoms*** long and twenty ***fathoms*** broad.

బారచాపు ***sub.*** బారచాపు, బారచాపులు. The name of what we term ***long cloth.***

బారు ***sub.*** బారు, బార్లు. A load or charge of a gun. బారు చెయ్యడం To load or charge. తుపాకులూ, ఫిరంగీలూ బారుచేసి సిద్ధముగా వుంచినారు They have ***loaded*** the musketry and cannon and have them all in readiness. చతురంగ బలాలను బారు తీర్చడం To ***prepare*** the troops or ***draw out*** the line for

action. చెట్లు బారుగా వెయ్యడం To *plant* trees in a *line* or *row*. బారు జవానులు A term applied to sepoys. బారు also means, *liberality*.

బాల్యం *sub.* బాల్యపు। బాల్యాలు. Infancy.

బావ *sub.* బావ। బావలు. A brother-in-law.

బి

బిగించడం *v. a.* బిగిస్తా। బిగించి. To cause to tighten or make fast. మంచపు నవారు బిగించడం To cause the strings of the cot *to be tightened*. ఆ మూట బిగించి కట్టు *Tighten* and *tie* that parcel: that is, let it be *bound tight*.

* బిగియడం *v. a.* బిగిస్తా। బిగిసి. To tighten; to make fast; to shew pride. అతను పిలిచినకొద్ది బిగుస్తాడు If you call him ever *so* much he keeps *tight* or fast: that is, proud in contempt.

బిగ్గరా *adv.* Loud. బిగ్గరా మాట్లాడడం To speak loud; to vociferate.

బిగువు *sub.* బిగువు। బిగువులు. Tightness. బిగువుగా *Tightly* or in a *tight manner*. బిగువైన *Tight*. అంగరఖా వంటికి మహా బిగువు The jacket is extremely *tight* to the body. బిగువుగా వుండడం To be *tight*; to be *proud* or *supercilious*.

/ బిచ్చము *sub.* బిచ్చపు। బిచ్చాలు. Alms, got by begging. బిచ్చం ఎత్తుకోవడం To *beg* or to *receive alms*. బిచ్చం పెట్టడం To *give alms*. బిచ్చపు వాడు A *beggar*. యీ వూళ్ళో శానామంది బిచ్చపువాళ్ళు వున్నారు This town has got a great many *beggars*.

బిడ్డ *sub.* బిడ్డ। బిడ్డలు. A child; an offspring: that is, a person's child. నా బిడ్డ My *child*. ఆవిడెకు యెందరు బిడ్డలు వున్నారు? How many *children* has she got? N. B. This word బిడ్డ is only applicable *to child*, in the sense of a person's offspring and not to *child*, as referrible to age. బిడ్డ తల్లి A *mother*, whilst she gives milk.

బిడాయించడం *v. a.* బిడాయిస్తూ। బిడాయించి. To enclose. యీ వుత్తరంలో మీకు పదివేల రూపాయీల హుండి బిడాయించి పంపించినాను I have *enclosed* and herewith transmit you a bill for ten thousand rupees.

బిడారు **sub.** బిడారు। బిడార్లు. The name given to any number of bullocks, proceeding together, loaded with grain. It is also the name given to loads of grain, when placed in heaps. బజారుకు విస్తరించి గోధుముల బిడార్లు తీసుకుని వచ్చినారు They have brought a great number of *bullock loads* of wheat to the bazaar.

బిందె **sub.** బిందె। బిందెలు. A brass pot.

బియ్యం **sub.** బియ్యపు। బియ్యాలు. Rice. సన్న బియ్యం Fine *rice.* ముతక బియ్యం Coarse *rice.* వుప్పుడు బియ్యం Cargo *rice* or boiled *rice.* పచ్చిబియ్యం Fresh or raw *rice*: that is, the *rice* produced from the crops of the season. అచ్చు బియ్యం Clean, unmixed *rice.* చే బియ్యం Half-beat *rice.* దంపుడు బియ్యం Full-beat *rice.* N.B. The former is generally kept for exportation, the other or full-beaten rice is made use of for home-consumption. పిట్టు or వాశన బియ్యం *Fine rice*, eaten with ghee and sugar. వెదురు బియ్యం A name given to the *seeds* of the bamboo, which the Indians in the jungles boil and eat in lieu of *rice.* In this manner the word బియ్యం is used for the *seeds* of other grains, capable of being eaten like *rice.*

బిరడా **sub.** బిరడా। బిరడాలు. The name of the *peg*, on which the string is tied, in a musical instrument. It is also the name of the *peg*, put into the wooden bottles, used by the Indians. Also in leather-vessels.

బిరదావళి **sub.** బిరదావళి। బిరదావళ్ళు. The name given to the *head* of a *letter*, in the style of eastern addresses, in which titles are commonly inserted. ఆ వుత్తరంలోను అతనికి వ్రాసే మర్యాద చొప్పున బిరదావళి వ్రాయి Let the *head* or *title* to

that letter contain every thing, which he is by custom entitled to.

బిరుదు *sub.* బిరుదు। బిరుదులు. A title, such as the zemindars are possessed of, as derived from ancient authorities of their Kings or from the time of the Mogul Government. బిరుదు is also the name given to those *marks* of *merit*, bestowed by Rajahs on their servants, in the shape of *Gold hand rings* and sometimes *rings* on the *leg*.

బిలమక్తా *sub.* బిలమక్తా। బిలమక్తాలు. This is a revenue term signifying a *fixed quit rent*.

బిళ్ల *sub.* బిళ్ల। బిళ్లలు. The name given to the *flat tiles*, placed under the round tiles and also, for the *round tile* itself. బిళ్ల is also a peon's *badge*. నాటు బిళ్ల A name given to the ***round tiles*** or ***pantiles***. పలాస్త్రి బిళ్ల The *flat tile*. బంట్రోతులు వేసుకునే బిళ్ల A *peon's badge*. They are commonly round, made of silver or brass and the name of the master or the office of the peon, written on them. బిళ్ల means also a *bump* or *swelling*, in any part of the body.

బీ

బీటిక *sub.* బీటిక। బీటికలు. A crack. బీటిక వాయడం To *crack*. ఆ అద్దం రెండుమూడు చోట్ల బీటిక వాశినది That looking glass is ***cracked***, in two or three different places.

బీడు *sub.* బీటి। బీళ్ళు. Pasture land.

బీద *adj.* Poor; needy. బీదవాడు A *poor* man. బీదరిలడం To grow *poor*. బీదతనం *Poverty*. అతను బీదతనంచాత చిక్కిపొయ్యినాడు He is quite thin in consequence of his *poverty*.

బీర *sub.* బీర। బీరలు. The name of a *plant*, that produces a ***vegetable*** very much used in India, of a long shape and

grooved. బీరకాయ the *beerakaye* or the sharp-angled cucumber.

బు

బుక్కా **sub.** బుక్కా, బుక్కాలు. The name given to certain *aromatic roots* of an agreeable flavour that are reduced to a *powder* of a whitish colour, which, at marriages or feasts and entertainments amongst the Indians, is thrown at each other and particularly at the nautch girls. బుక్కావాడు The *person* who *makes* and disposes of the *powder*.

బుగ్గ **sub.** బుగ్గ, బుగ్గలు. The cheek; also, a water bubble. నీళ్ళబుగ్గ A *water bubble.* బుగ్గ means also a *body* of *water*, suddenly forced up as in the digging of a well.

బుజ్జగించడం *v. a.* బుజ్జగిస్తూ, బుజ్జగించి. To caress; to fondle; to pacify. ఆ చిన్న వాణ్ని ఏడవకుండా బుజ్జగించు *Fondle* that child and keep it from crying. ఆ ఆడది విచారంగా వున్నందున నేను బుజ్జగించి, సమ్మతిచేశాను That woman being in great tribulation, by soothing words I *pacified* her.

బుజం **sub.** బుజపు, బుజాలు. The shoulder. ఆ బోయీలకు బుజం కలిశనది కాదు Those palanquin boys' *shoulders* do not agree.

బుట్ట **sub.** బుట్ట, బుట్టలు. Any small basket. తోటమాలి బుట్టతో పండ్లు తెచ్చినాడు The gardener has brought some fruit in a *basket.* N. B. They are small and round.

బుడ్డి **sub.** బుడ్డి, బుడ్లు. An *earthen pot* with a small mouth to it, generally used by gardeners. బుడ్డి చెంబు A *small* round *brass pot.* సిరా బుడ్డి An *ink-bottle* generally made of brass, used by the Hindoos.

బుడిబుక్కలవాడు **sub.** బుడిబుక్కలవాని, బుడిబుక్కలవాళ్ళు. A kind of *fortune-tellers*, who dress themselves fantastically and carry a small noisy drum in their hands, which is agitated

and makes a constant noise, to imitate the sound of which this word has been framed.

బుధవారం *sub.* బుధవారపు। బుధవారాలు. The day we call Wednesday.

బుద్ధి *sub.* బుద్ధి। బుద్ధులు. Sense; reflexion. యీలాగంటి పనులు చెయ్యడానికి నీకు బుద్ధి లేదా? Have you no *sense*, that you should do such an act as this? బుద్ధితప్పి నేను యీ నేరం చేసినాను I lost my *senses* and did this crime. బుద్ధిమంతుడు A *sensible* man. బుద్ధికల *Sensible; clever.* బుద్ధిలేనివాడు or బుద్ధిహీనుడు A *stupid* fellow. బుద్ధిహీనత *Stupidity.* బుద్ధిచెప్పడం To *admonish.*

బుంగ *sub.* బుంగ। బుంగలు. The name of a *basket* of a *long shape*, in which fruit is commonly transported for sale from one country to another.

బుర్ర *sub.* బుర్ర। బుర్రలు. A nut or shell. It is generally applied to the *nut* of a *fruit* such as the *cocoanut*, after the meat or inside is scooped out. కొబ్బరికాయ బుర్ర The *shell* of a *cocoanut.* సొరకాయ బుర్ర The *empty shell* of a very large species of water melon or pumpkin, which, being dried, is used in rivers when the rains swell them by people who support themselves on them and swim into the middle of the stream to seize on timbers.

బురకా *sub.* బురకా। బురకాలు. A covering. పాలకీ బురకా A palanquin *covering* or *boorka.*

బురద *sub.* బురద। బురదలు. Mud; mire. నీళ్ళు, బురదా *Mud* and water. బురద నేల *Muddy ground.*

బురుజు *sub.* బురుజు। బురుజులు. An outwork in a fort; a *bastion.*

బులాకీ *sub.* బులాకీ। బులాకీలు. An *ornament* of women, fixed by a small pin through the gristly part *of the nose,* immediately between the two nostrils.

బువ్వ *sub.* బువ్వ। బువ్వలు. Victuals. This word is proper Telugu,

but is now used only by common people or when speaking to children.

బూ

బూచి **sub.** బూచి। బూచులు. The term given to the ***demon***, called upon by nurses in India to frighten children. It is meant for ***the devil.***

బూజు **sub.** బూజు। బూజులు. Mildew. బూజు పట్టడం To ***get mildewed.*** శిరా బూజుపట్టినది The ink has ***got mildewed.***

బూడిద **sub.** బూడిదె। బూడిదెలు. Ashes. కర్ర బూడిద The ***ashes*** of wood. అతణ్ని దహనంచేశిన తరువాత అతని బూడిద కృష్ణలో కల్పినారు After burning that man's body, they mingled his ***ashes*** with the waters of the river Kistnah.

బూతు **sub.** బూతు। బూతులు. Abuse or bad language. అతను నన్ను బూతులు తిట్టినాడు He ***abused*** me by giving me ***bad language.***

బూర **sub.** బూర। బూరలు. A blowing horn, which is of different sizes, some made of horn and some brass. బూర వూదడం To ***blow*** or ***wind*** a ***horn.***

బె

బెణకడం **v. a.** బెణుకుతూ। బెణికి. To sprain. అతను నడుస్తూవుండగా కాలుజారి బెణికినది As he was going along, his foot slipt and got ***sprained.***

బెత్త **sub.** బెత్త। బెత్తలు. The name given to the ***thing measured*** by the ***palm***, in contradistinction from the measurement itself, which is called బెత్తెడు.

బెత్తం **sub.** బెత్తము। బెత్తాలు. A ***rattan***, commonly used in India to inflict punishment with. The bottoms of chairs are

twisted with them. బెత్తం అల్లడం or వెయ్యడం To *rattan*. బెత్తపు చాప A *rattan* mat.

బెత్తెక *sub.* బెత్తెక, బెత్తెకలు. A word applied to the *flakes* of *chunam*, which sometimes fall off a wall or ceiling.

బెత్తెడు *sub.* బెత్తెడు, బెత్తెళ్ళు. A measurement of *four fingers* or *four inches* called a *hand* or a *palm* in English.

బెదరడం *v. n.* బెదురుతూ, బెదిరి. To start; to fear; also applied to a person's nose suddenly bleeding. గుర్రం బెదరడం A horse to be *frightened* and *start*. అతను నామీద కోపం చేసినందున నేను మహా బెదిరినాను He was angry with me, at which I was very much *frightened*. ముక్కు బెదరడం The *nose* to *bleed*.

బెదిరించడం *v. a.* బెదిరిస్తూ, బెదిరించి. To frighten; to alarm. అతను నన్ను కొట్టుతానని బెదిరించినాడు He *frightened* me by saying he would beat me.

బెదురు *sub.* బెదురు, బెదుళ్ళు. Fear; alarm. ఆ గుర్రముకు మహా బెదురు వున్నది That horse seems to be under great *alarm*.

బెల్లం *sub.* బెల్లపు, బెల్లాలు. The name for a coarse kind of sugar manufactured in India, almost black, very clammy and little better than molasses brought to a state of consistence. It is commonly known by the name of *jaggery*.

బే

బేడ *sub.* బేడ, బేడలు. Is a term in *money*, meaning *one eighth* or the *half* of a *quarter*, calculated by the rate at which the pagoda or rupee exchanges in the bazaar. బేడ డబ్బులు *One eighth*, in dubs. బేడ also means, a description of *gold beads*, worn in women's necklaces.

బేరం *sub.* బేరపు, బేరాలు. A cheapening; a lessening of the price. బేరం చెయ్యడం To *cheapen*; to *bid* for a thing. ఆ కొండ్రుకు

అతను పదిరూపాయీలు చెప్పితే నేను యెన్మిది రూపాయీలకు బేరంచేశి పుచ్చుకున్నాను That man having asked ten rupees for his bullock, I *cheapened* him down and only gave him eight.

బేరిజు *sub.* బేరిజు। బేరిజులు. A revenue term, signifying the *total* of an account. It is also understood for the *amount* of *revenue* in a district. లెక్కబేరిజు *Total* of an account. తాలూకా బేరిజు The *total revenue* of a district.

బేసరి *sub.* బేసరి। బేసర్లు. The name of a *gold ornament* in the shape of a broach worn by women in India, fixed on the right side of the nose and kept close to the flesh, generally in the resemblance of a flower.

బై

బైట *adv.* Out; outside. బైట వెళ్ళడం or బైటికి వెళ్ళడం To go *outside*. నీవు బైటవుండు, నేను యిక్కడ వుంటాను You stay *outside*, whilst I remain here.

బైరాగి *sub.* బైరాగి। బైరాగులు. A *byraggy*: a term given to a religious association of mendicants of the Hindoo persuasion whose principal residence is at *Benares* or *Kasi*, from whence they emerge into every part of India, in various garbs or rather without a garb, as most of them appear nearly in a state of nature.

బైరి *sub.* బైరి। బైరిలు. The name of a large hawk, very fierce and trained to fly at very large birds, but particularly at the *heron*. They *rake* their game or prey.

బైలు *sub.* బైటి। బైళ్ళు. The name of any open place, outside of a town. బైటి వైపు *Outside*. బైటి యిల్లు A house *outside*.

బొ

బొక్క *sub.* బొక్క, బొక్కలు. A hole. బొక్క చెయ్యడం To *make a hole.* బొక్క తవ్వడం To *dig* a *hole* or to *burrow.* బొక్క పూడ్చడం To *fill up* a *hole.*

బొక్కడం *v. a.* బొక్కుతూ, బొక్కి. To gorge; to swallow without chewing; to gulp.

బొక్కెన *sub.* బొక్కెన, బొక్కెనలు. The name of the *water buckets* used in India, to draw water up from deep wells by means of bullocks. They are made of leather, brass or iron.

బొగ్గు *sub.* బొగ్గు, బొగ్గులు. Charcoal.

బొచ్చు *sub.* బొచ్చు, బొచ్చులు. Hairiness; wool. అతనికి ఒంటినిండా మహా బొచ్చు వున్నది That man's body is very *hairy.* గొంగళ్ళు గొర్రెబొచ్చుతో చేస్తారు *Blankets* are made of the wool of sheep.

బొజ్జ *sub.* బొజ్జ, బొజ్జలు. A big belly or pot-belly. బొజ్జ కలవాడు A *pot-bellied* man.

బొట్టనవేలు *sub.* బొట్టనవేలి, బొట్టనవేళ్ళు. The thumb. This word is also written బొటమన వేలు.

బొటిమె *sub.* బొటిమె, బొటిమెలు. A pimple. vide చెమట కాయ. మొటిమ Item.

బొట్టు *sub.* బొట్టు, బొట్లు. The name of the *mark* on the *foreheads* of the Hindoos. Some have them punctured into the flesh with a needle and an infusion applied, which leaves a dark green mark. That in men is long, up the fore-head from betwixt the eyebrows, that of women, a small dot as big as a pea exactly between the eyebrows. బొట్టు is also the name of the *coloured marks,* some red, some yellow or brown, daily painted on the fore-head by

Hindoos. నీళ్ల బొట్టు A *drop of water.* తాళి బొట్టు means the *necklace,* commonly of gold, put round the bride's neck at *marriages,* as we put on a ring, at our marriages, on the finger.

బొడ్డు *sub.* బొడ్డు। బొడ్డు. The navel.

బొత్తిగా *adv.* Entirely; completely. అతను యీ సంగతి బొత్తిగా తెలియదు He is *entirely* ignorant of this circumstance.

బొరి *sub.* బొరి। బొరులు. The name of the *places* in a *river* or *creek,* dug out of the bank, where country vessels are fastened and get repaired, in the manner of a *dock.*

బొంకడం *v. n.* బొంకుతాను। బొంకి. To speak false; to deceive; to pervert the truth. అతను అక్కడికి వెళ్ళిన్ని వెళ్ళలేదని బొంకినాడు Although he was known to have gone there, he *falsely maintained* that he had not.

బొంకు *sub.* బొంకు। బొంకులు. A falsity. vide అబద్ధం.

బొంగరం *sub.* బొంగరపు। బొంగరాలు. A top, much the same as those used in our schools in England.

బొంగు *sub.* బొంగు। బొంగులు. The general name given to the *long thick bamboos,* cut in the hills and brought to towns for sale, to serve for tent poles or for palanquins or roofs of houses. పాలకీ బొంగు A palanquin *bamboo.* డేరా బొంగు A tent *bamboo.* వెదురు బొంగు A bamboo *pole.* బొంగు పోవడం To be *hoarse,* used in a figurative sense.

బొండ *sub.* బొండ। బొండలు. On apprehending a thief, his hands are put into *pieces* of *wood* tied down upon them, which they call a *bonda.* The Indians had also the practice of fixing the feet in *wood,* in the manner of our stocks, which they also call *bonda.*

బొంత *sub.* బొంత। బొంతలు. The name of the *quilted jackets* worn by the Hindoos in rainy and cold weather; also, the name of the jackets made of broad cloth. *పాంయీలు

బొంతలు Sepoys' *jackets.* బొంత అరటికాయ A ***plantain*** of a ***long shape.***

బొంది ***sub.*** బొంది। బొందులు. The body. vide శరీరం.

బొబ్బ ***sub.*** బొబ్బ। బొబ్బలు. A noise or disturbance, as applied to loud words. బొబ్బ is also the name of a ***blister.*** బొబ్బలు పెట్టడం To ***make*** a ***noise;*** to ***raise*** the ***voice.*** బొబ్బ లేవడం A ***blister*** to ***rise.***

బొమ్మ ***sub.*** బొమ్మ। బొమ్మలు. An image, such as are made by the ***moochy*** people, as ***toys.*** బొమ్మ is also a ***picture,*** in which figures constitute the subject.

బొమికె ***sub.*** బొమికె। బొమికెలు. A bone. vide ఎముక.

బొర్ర ***sub.*** బొర్ర। బొర్రలు. Pot-belly. vide బొజ్జ.

బొరిగె ***sub.*** బొరిగె। బొరిగెలు. A hoe, used for cutting grass for horses in India. vide కోల.

బొల్లి ***sub.*** బొల్లి। బొల్లులు. The leprosy. The appearances of this disorder are not unfrequent in India, but with little other consequence than that of disfiguring the person diseased.

బో

బోగంది ***sub.*** బోగందాని। బోగంవాళ్ళు. A dancing woman. Properly speaking, a woman of pleasure, from the Sanskrit word భోగం signifying ***pleasure.*** బోగం వాడు A ***dancing man.*** బోగంవాళ్ళు యీరాత్రి ఆడడానికి వస్తారు The ***dancing girls*** are coming to dance to night.

బోడి ***sub.*** బోడి। బోళ్లు. Baldness. బోడితల A ***naked head*** or ***when bare,*** after the hair has been shaved off.

బోధ ***sub.*** బోధ। బోధలు. Intelligence; communication. బోధ పడడం or కావడం To be ***represented;*** to be ***communicated*** or ***made intelligible.*** మీరు చెప్పిన సంగతి యీవత్తూ నాకు బోధ

పడ్డది All the *circumstances* which you have stated, I *understand*: that is, they have become *intelligible* to me. బోధపరచడం or చెయ్యడం To *represent; to render intelligent.* అతను చేసినపని మంచిదికాదని నానావిధాల బోధ పరిచినాను I *stated* to him in a variety of ways, how bad his conduct had been.

బోను *sub.* బోను। బోనులు. A rat-trap or one in which the *bandicoot* (as we term it) is commonly caught. పెద్ద బోను A large *trap,* which is sometimes used for catching tigers. బోను వుంచడం To *set* a *trap.* బోనులో పడడం To be *caught* in a *trap.* నిన్నటిరాత్రి వక పెద్దయెలుక బోనులో పడ్డది Last night, a very large rat was *caught* in the *trap.*

బోయీ *sub.* బోయీ। బోయీలు. A *boey,* commonly called a *palanquin boy.*

బోర్లపడడం *v. a.* బోర్లపడుతూ। బోర్లపడి. To turn over. అతను మంచం మీదను బోర్లపడి నిద్ర పోయినాడు He *turned over* in his bed and fell fast asleep.

బోర్లించడం *v. a.* బోర్లిస్తూ। బోర్లించి. To turn down or to turn over. ఆ గిన్నె బోర్లించు *Turn* that cup *over.*

బోసి *adj.* Toothless. బోసివాడు A *toothless* man.

భ

భగవంతుడు *sub.* భగవంతుని. (No plural.) The name given to the *supreme being,* who, according to the Hindoos, is comprehended in the three divine powers called *Brahma, Siva* and *Vishnu.*

భత్యం *sub.* భత్యపు। భత్యాలు. Generally known by the name of *batta* in India. It is an *allowance* granted to troops above their stated pay, when employed on service. భత్యం is also the name for *allowance* given to persons or

coolies, to defray *expenses* likely to be incurred on extraordinary occasions.

భద్రం **sub.** భద్రపు। భద్రాలు. Carefulness; attention. భద్రం చెయ్యడం To *take care*; to be *attentive*. vide జాగ్రత.

భంగం **sub.** భంగపు। భంగాలు. Deceit. భంగపడడం To be *deceived*. అతను అబద్ధాలు చెప్పినందువాత నేను భంగపడ్డాను I was *deceived* by the falsehood which he told me. భంగపర్చడం To *deceive*.

భంగించడం *v. a.* భంగిస్తూ। భంగించి. To deceive. అతను యీ పనిలో నన్ను భంగించినాడు He has *deceived* me in this business.

భయం **sub.** భయపు। భయాలు. Fear; alarm; dread. భయపడడం To be *afraid*; to *fear*. భయపెట్టడం To *terrify*; to *frighten*. నేను అక్కడికి వెళ్ళను, నాకు మహా భయంగా వుంటుంది I will not go there, I am too much *afraid*. భయంకరం *Dreadfulness; frightfulness; terribleness.* భయంకరమైన *Dreadful*; *frightful.* భయంకరంగా *Frightfully* or *frightful-like*. నాకు చీకట్లో వెళ్ళడం మహా భయంకరంగా వుంటుంది To me, going in the dark has something *frightful* in it.

భరతపిట్ట **sub.** భరత పిట్ట। భరత పిట్టలు. A species of degenerate *larks* that never rise, nor have they any compass or variety of note. The proper word is బరతు పిట్ట.

భర్తీ **sub.** భర్తీ। భర్తీలు. Fullness. vide నిండా.

భరిణె **sub.** భరిణె। భరిణెలు. The name of a small *round case* or *box* generally kept by women for holding any small trinkets and jewellery. Properly బరిణె.

భాగం **sub.** భాగపు। భాగాలు. A share; a portion. vide పాలు.

భాగ్యం **sub.** భాగ్యపు। భాగ్యాలు. Riches; wealth; fortune. భాగ్యవంతుడు A *rich man*; a man of a *large fortune*.

భాగవతం **sub.** భాగవతపు। భాగవతాలు. This is the title of a

Sanskrit book, translated into Telugu *paddiums*, containing a history of *Lord Sri Krishna*. Out of this book various religious events are extracted, which are framed into the subjects of so many theatrical representations. The goldsmiths and brahmins and *jungom* people and a few dancing people act these plays. They are performed with dancing, recitative songs and music and are the favourite amusement of all ranks of people in India. They are acted only by men, unless where dancing women can be got, sufficiently instructed.

భాగవతుడు ***sub.*** భాగవతుడి. భాగవతులు. A performer of plays. భాగవతుల మేళం A set of *theatrical performers*.

భాగారం ***sub.*** భాగారపు. భాగారాలు. Subtraction in arithmetic. భాగారించడం To *subtract*. ఆ లెక్క పద్దు భాగారించి చెప్పు Make a *subtraction* from the item of that account and tell me what is the remainder. ఆరింట్లో నాలుగు భాగారిస్తే రెండు వుంటవి If you *subtract* four from six, two will remain.

భాట ***sub.*** భాటి. భాటలు. A road. భాటసార్లు A *traveller*. vide బాట. This word should be written బాట.

భాద్రపదం ***sub.*** భాద్రపదపు. భాద్రపదాలు. One of the Telugu months, nearly answering to *September*.

భార్య ***sub.*** భార్యె. భార్యలు. A wife. vide పెళ్లాము.

భావ ***sub.*** భావ. భావలు. A brother-in-law. Properly బావ.

భావి ***sub.*** భావి. భావులు. A well. The proper word is బావి.

భాష ***sub.*** భాష. భాషలు. The Sanskrit for *language*. తెనుగుభాష The Telugu language. భాష also means a provincial dialect and is also applied to a sort of by-speech, adopted by several castes or associations in India, to make their words understood only amongst themselves. These modes of speech are named సాభాష or పుల్లభాష or కాభాష and so on. The words *sa*, *poolla* and *kaa* are added to

each syllable, when they speak, in order to obscure the sound. The banians, silversmiths and some other meaner castes than these, have a distinct mode of speech amongst them called by the name of each trade, such as కంసాల భాష The Goldsmith's *speech.* కోమటి భాష The banian's *speech.*

భూ

భూకంపం *sub.* భూకంపపు। భూకంపాలు. An earthquake. భూకంపం చాత ఆ వూళ్లో శానా యిళ్ళు బోర్ల పడ్డవి A number of houses have tumbled down due to the *earthquake* in that village.

భూమి *sub.* భూమి। భూములు. The ground. భూమిదున్నడం To cultivate the *ground.* రాతి భూమి Stony *ground.* చవటి భూమి Rank or salt *ground.* పల్లపు భూమి Low *ground.* మెరకభూమి High *ground.* భూమి also means the *whole earth* or the *universe.* యీలాగంటి మనిషిని భూమిలో యెక్కడా చూడలేదు I never saw such a fellow as this in all the *universe.*

భూషణ *sub.* భూషణ। భూషణలు. Flattery; adulation; praise. భూషణచెయ్యడం To *flatter;* to *praise.* అతణ్ని నేను చాలా భూషణ చేసినందున నాకు పదివరహాలు యిచ్చినాడు After having *flattered* him a good deal, he at last gave me ten pagodas.

భూషించడం *v. a.* భూషిస్తూ। భూషించి. To flatter. vide భూషణ.

భే

భేదం *sub.* భేదపు। భేదాలు. Difference; distinction. నీవు చేసిన పనికి మరియేమీ భేదంలేదు No *difference* can arise from what you have done: that is, what you have done is all *right.* అతనికి నాకూ యేమిన్ని భేదంలేదు There is not any thing *different* between him and me: that is, we are on equal

footing of acquaintance.

భోజనం ***sub.*** భోజనపు, భోజనాలు. A meal. భోజనం చెయ్యడం To ***take*** a ***meal.*** పగటి భోజనం ***Morning meal.*** రాత్రి భోజనం ***Evening meal.*** The ***sudras*** make three ***meals,*** the breakfast at six in the morning, the dinner at twelve and the supper at eight. The other three castes are supposed to make only two meals in the day, about eight or nine o'clock in the morning and about eight o'clock in the evening.

మ

ముక్తా ***sub.*** ముక్తా, ముక్తాలు. Rent, of which there are several in revenue. బిల్లు ముక్తా *Billmuctah*: a rent for a specific sum.

మకిల ***sub.*** మకిలి, మకిలలు. Dirt; filth. మకిలబట్ట. A ***dirty*** cloth. మకిలకావడం To acquire ***dirt*** or to become ***dirty.*** ఆ యింట్లో మహా మకిలవున్నది, బాగా తుడిచివెయ్యి There is a great deal of ***dirt*** in that house, which, pray! clean out. మకిల చెయ్యడం To make ***dirty.*** మకిలగా. ***Dirtily; dirty-like.***

మక్కువ ***sub.*** మక్కువ, మక్కువలు. Desire; cupidity; inclination ఆ వస్తువమీద నాకు చాలా మక్కువ వున్నది I feel a great ***desire*** for that article. ఆ స్త్రీమీద నేను చాలా మక్కువ పడ్డాను I felt great ***inclination*** for that woman.

మగడు ***sub.*** మగని, మగళ్లు. A husband. This word is generally written మొగుడు.

మగ్గం ***sub.*** మగ్గపు, మగ్గాలు. A loom. మగ్గాన వెయ్యడం To fix a ***loom.***

మచ్చ ***sub.*** మచ్చ, మచ్చలు. A scar. అతను విస్తరించి యుద్ధాలలో పోట్లాడినందున వంటినిండా చాలా నరుకులుతగిలి మచ్చలు అగపడుతూ వున్నవి That man having fought in a number of battles, his body is covered with ***scars,*** from a number of wounds.

ఉట్టుమచ్చ A *mole* on the *skin*.

మచ్చిక *sub*. మచ్చికవు। మచ్చికలు. Affection; attachment; preference. ఆడదానికి మచ్చిక Female affection or love. పిల్లకాయ మచ్చిక A child's attachment or preference.

మచ్చు *sub*. మచ్చు। మచ్చులు. A sample; also, model or as it is termed in India a *muster*. ధాన్యపు మచ్చు *Samples* of grain. బట్టలమచ్చు A *sample* or *muster* of cloth. యీ మేజాబల్ల మచ్చు తీసుకొనికల్లి యీలాగున వకటి చెయ్యి Take this table as a *model* and make one exactly the same.

మజ్జిగ *sub*. మజ్జిగ। మజ్జిగలు. Butter-milk. vide చల్ల.

మజిలీ *sub*. మజిలీ। మజిలీలు. A stage or proposed distance in travelling or marching. మజిలీ మజిలీ *Every stage*. నేను మజిలీ మజిలీకి పదికోసులు నిర్నయించినాను I have arranged *every stage*, to be ten coss. మజిలీ చెయ్యడం To *make* a *stage* or to *arrive* at the *stage*.

మజాకూరు *adj*. Before mentioned; before stated.

మట్ట *sub*. మట్ట। మట్టలు. The leaf of some particular trees that are extremely thick and large. కొబ్బరిమట్ట A cocoanut *leaf*. పొగనారమట్ట The aloe *leaf*. తాటిమట్ట The name given to *palmyra plants*.

మఠం *sub*. మఠవు। మఠాలు. *Place* of *residence* of fakirs, *byraggies* and other religious mendicants of this description. సన్యాసుల మఠం The *mottum* of the *sannyashies* and so of the rest.

మడత *sub*. మడత। మడతలు. A plait; a fold. vide మడుపు.

మడమ *sub*. మడమ। మడమలు. The heel, applied to the human species only.

మడవడం *v. a*. మడిచాను। మడిచి. To fold; to plait; to double down. పత్రం మడవడం To *fold* a letter. ఆ రాజు అంగరకా చేతులు మహా సొగసుగా మడిచినారు They have *plaited* the sleeves of that Rajah's dress with great taste.

మడి *sub.* మడి। మళ్లు. A bed or partition, in a garden or piece of ground. వుల్లి మడి A *bed* of onions and so, of others. మడిలో వుండడం To be dressed after washing.

మడ్డి *sub.* మడ్డి. (No plural.) It means the *grounds* or thick part in ink or oil or other liquid.

మడ్డు *sub.* మడ్డు। మడ్లు. Heat; a burning. ఆ నీళ్లు మహా మడ్లుగా వున్నవి That water is *burning hot*. మడ్డుకత్తి A hatchet or wood-cutter's knife.

మడుపు *sub.* మడుపు। మడుపులు. A fold or plait.

మణికట్టు *sub.* మణికట్టు। మణికట్లు. The wrist.

మణిగె *sub.* మణిగె। మణిగెలు. A shop. కోమటి మణిగె A banian's *shop*. మణిగె means also, *large pots*, in which painters soak the cloth, to prepare it for being painted.

మణుగు *sub.* మణుగు। మణుగులు. A measure called a *maund*; measuring forty *kutcha seers*.

మతం *sub.* మతపు। మతాలు. Religion or sect. The Hindoo religion is divided into six different sects, as authorised by the shasters. These are వైష్ణవ మతం The *Vaishnava* sect who worship the God *Vishnu*. శైవ మతం The *Saiva* sect who worship the God *Sivudu*. శాక్త మతం The *Saaktam* sect who worship the Goddess *Sakty*. సౌర మతం The *Sowraum* sect who worship the *Sun*. గాణాపత్య మతం The *Gannapettyum* sect who worship the deity named *Gannapatty* supposed to be a descendant of *Siva*. There is a sixth sect called స్మార్త మతం. The *Smaartum* sect are considered to worship all the different deities that are worshipped by each of the five sects.

మత్తు *sub.* మత్తు। మత్తులు. A state of intoxication; drunkenness. నిద్ర మత్తు *Drowsiness*; *heaviness*. మత్తు తొక్కడం To be *intoxicated* either with *liquor* or with *pride*.

మద్దత్ *sub.* మద్దత్। మద్దతులు. Assistance; help; support. మద్దత్ చెయ్యడం To *assist*; to *support*. మద్దతుదారు One who gives assistance. vide సహాయం.

మదము *sub.* మదము। మదములు. Arrogance; haughtiness. It is also applied to an elephant wanting the female. Better known by the Persian word *mustt.* మదం యెక్కడం To *become arrogant* or *mustt.* ఆ మనిషికి విస్తరించిన డబ్బు ప్రాప్తించినందున మదము యెక్కినది That man accumulated a large fortune and is *become arrogant* in consequence. యేనుగకు మదంయెక్కి యిద్దరు ముగ్గురు మనుష్యులను చంపినది An elephant *having* got *mustt* has killed two or three people.

మదుము *sub.* మదుము। మదుములు. This means a *stone sluice,* commonly constructed at the bank of large tanks, for allowing particular portions of the water to go into channels, for watering the fields. తూము Item.

మదురు *sub.* మదుటి। మదుళ్లు. The name given to a *narrow covering,* either of turf or cadjan leaves or of tiles, fixed on the top of a wall.

మద్దెల *sub.* మద్దెల। మద్దెళ్ళు. This is the name of an instrument used at *nautches* on the principle of a drum, but hung horizontally in front of the performer and beat with the fingers at both ends, instead of sticks. It regulates the steps and cadence in the dance and a nautch girl before she begins, commonly makes a *dundum* to it, as depending for aid on the correctness of its measures.

మధ్య *adv.* Midway; centrally; between. ఆ చెరువు మధ్యను ఒక గుడి వున్నది There is a small chapel to the idol placed *centrally* in that tank. బందరునుంచి చెన్నపట్నం వెళ్ళడానికి రామాయపట్నం మధ్యను వున్నది To go from Masulipatam to Madras, you find Ramapatam midway. వారి వుభయులమధ్యను కలహ వచ్చినది A dispute has arisen *between* those two. మధ్య

వర్తి A mediator. N. B. This word may be used as adverb substantive or adjective.

మధ్యాహ్నం *sub.* మధ్యాహ్నపు। మధ్యాహ్నములు. The afternoon or mid'day. భోజనంచేసి మధ్యాహ్నానికి వస్తాను I shall eat my victuals and come in the *afternoon.* మధ్యాహ్నపు కూలి *Half-day* labour.

మనడం *v. n.* మనుతూ। మని. To live; to exist. vide బ్రతకడం.

మన్నన *sub.* మన్న। మన్ననలు. Respect; civility. మన్నన చెయ్యడం or మన్నించడం To *respect.* అతను తన యింటికి యెవరు వచ్చినా మన్నన చేస్తాడు He pays *respect* to every body, that comes to his house. మన్ననకల Respectful. మన్నన కలవాడు A *respectful* person.

మనమడు *sub.* మనమని। మనములు. A grand son.

మనమరాలు *sub.* మనమరాలి। మనమరాళ్లు. A grand daughter.

మనవి *sub.* మనవి। మనవులు. A representation; a request. మనవి చెయ్యడం To make a *request.* మనవి దయచెయ్యడం To grant a *request.* మనవి వినడం To attend to a *request.*

మనస్సు *sub.* మనస్సు। మనస్సులు. The mind; sense; the soul; inclination; attachment. నామీద నీకు మనస్సు లేదు You have no *attachment* for me. అతని మనస్సు వచ్చినట్టు చేస్తాడు He will act agreeable to his own *inclination*: that is, he will do *as he pleases.* అతని మనస్సు మంచిది He has a good *disposition* or *mind.* నీ మనస్సు As you *please.*

మన్నా *sub.* మన్నా। మన్నాలు. Hindrance; prevention. మన్నా చెయ్యడం To *hinder*; to *prevent.* vide అటకాయ.

మనిషి *sub.* మనిషి। మనుషులు. A person, applied both to male and female. ఒక మనిషి వచ్చినాడు, అతనిపేరు రాముడు A certain *person* has come, his name is Ramudoo. యిక్కడినుంచి ఒక మనిషి వెళ్లినది, దానిపేరు లక్ష్మి A *person* has gone from hence, her name is Lakshmi. ఆడమనిషి A *woman.* మొగ మనిషి A *man.* This last word is seldom used, but the

former always.

మన్ను *sub.* మంటి। మన్నులు. Dirt; the earth; the soil. తోట మన్ను Garden *earth.* మన్ను పడడం To get *dirty.* నా బట్టలమీద మన్ను పడ్డది My clothes have got *dirty.*

మనుష్యుడు *sub.* మనుష్యుని। మనుష్యులు. A man. This word is seldom used. మనిషి is commonly used instead of it.

మనోవృత్తి *sub.* మనోవృత్తి। మనోవృత్తులు. An allowance; pension; stipend. నా మనోవృత్తి తీసివేసినారు గనక నేను చాలా శ్రమ పడుతున్నాను They have taken away my *allowance,* which has greatly distressed me.

మంగలం *sub.* మంగలపు। మంగలాలు. The name given to a *common earthen pot,* when applied to the baking or parching of gram, as used by the Indians.

మంగలి *sub.* మంగలి। మంగళ్లు. The barber caste; also, a barber. మంగలవాడు A *barber.* మంగలికత్తి A *barber's* knife, made in the shape of a cleaver, but of course the size only of a razor, the blade being fixed into a handle, like a cleaver.

మంగళవారం *sub.* మంగళవారపు। మంగళవారాలు. Tuesday.

మంచం *sub.* మంచపు। మంచాలు. A bedstead or bed, better known in India by the name of *cot.* ఆ మంచంమీద పరుండు Sleep upon that *bed* or *cot.* మంచంకోసం నవారు తెచ్చినావా? Have you brought tape for the *cot*?

మంచి *adj.* Good. మంచివాళ్లు *Good* people. మంచివాడు A *good* man. మంచిది A *good* woman or a *good* thing. Hence arises the word మంచిది *well,* which is used as an adverb and is evidently a compound of మంచి *good* and a contraction of ఉన్నది *it is.* మంచిది is of very extensive use meaning not only *well, proper, &c.* but implying our word *very well,* when we would dismiss any person after a visit. మంచిదికాదు *Improper.* మంచిది, రేపు తిరిగి రండి *Very well,* come again to-morrow. మంచిపని చేసినావు You have done a

pretty business. నీవు యేలాగంటి మంచి వాడవు? What sort of a *fine fellow* are you? మంచితనం *Goodness*; *excellence*.

మంచి గంధం *sub.* మంచి గంధపు। మంచి గంధాలు. Sandal wood. గంధపుచెక్క Item.

మంచు *sub.* మంచు। మంచులు. A fog; a mist. మంచు కురవడం or పడడం A *fog* to *fall* or *gather*. శీతాకాలంలో యీ వూళ్లో విస్తారం మంచు కురుస్తుంది A very heavy *fog gathers* about this town, in the cold season.

మంచె *sub.* మంచె। మంచెలు. A sort of stand, erected in a field for keeping watchers over the ripe grain. It stands on four long posts, raised a good way above the crop and the watcher has a covering over him. గడమంచె A ***stand***, as applied to the use in a house, for holding clothes, &c.

మంట *sub.* మంట। మంటలు. A smart; an acute pain; also, a flaming-out. మంట పుచ్చుకోవడం To receive *pain*; to smart. మంట పెట్టడం To *give pain*; to smart.

మండ *sub.* మండ। మండలు. The branch cut down from a tree. మండ is also an *earthen vessel* used by the Indians. శీలమండ The *ancle* or *ankle*.

మండడం *v. n.* మండుతూ। మండి. To smart; to feel acute pain; to burn; to flame. కత్తితో వేలు తెగినందున మండుతూ వున్నది The cut in my finger *smarts* a good deal. పొయి మండుతూవున్నది The fire-place *flames* out.

మంత్రం *sub.* మంత్రపు। మంత్రాలు. The name of a sort of ***incantation*** or ***invoking*** addressed to particular deities, which the Indians frequently practise on any occasion of sickness or sudden accident or pain or in the case of being bit by a snake. దయ్యాల మంత్రాలు *Incantations* to the ***demon***. పాము మంత్రం ***Invocation*** upon the bite of ***snakes***. తేలు మంత్రం The same for ***scorpions***. మంత్రించడం To ***charm*** with the ***muntrum***. మంత్రపు తాయెత్తు The ***charm*** of the ***muntrum***.

This is a small silver trinket, in which the *article consecrated* is preserved and worn by the Indians: that is, *the charm*.

మంత్రసాని *sub.* మంత్రసాని। మంత్రసానులు. A midwife.

మంత్రి *sub.* మంత్రి। మంత్రులు. A vizier; the same office as the head servant of a Rajah or his prime minister; a *diwan*. మంత్రి means also, *the second piece* at chess, as played by the Hindoos and stands in the room of the *Queen*, as we play the game. ప్రధాని is another name. మంత్రి also means, the *head* or *chief* on the part of the Brahmins, in the assembly of castes called the మహానాడు.

మంద *sub.* మంద। మందలు. A flock or herd. పశువుల మంద A *herd* of cattle. గొర్రెల మంద A *flock* of sheep.

మందం *sub.* మందపు। మందాలు. Thickness; dulness; heaviness. బల్ల మందం *Thickness* of a plank or table. మందపు మనిషి A dull, heavy person. మందకొడి *Dull*; *heavy*. మంద మతి *Dull* comprehension.

మందలించడం *v. a.* మందలిస్తూ। మందలించి. To admonish; to warn of a fault; to reprove gently. ఆ పని చెయ్యకుమని అతణ్ని మందలించు Admonish him against the doing of that act. మందలించే వాడు An admonisher or adviser.

మందు *sub.* మందు। మందులు. Physic; also, gun-powder. నీలి మందు *Indigo*. It is manufactured in the air and by the simplest process possible all over India by the washers, who use it in washing. తుపాకిమందు *Gun'powder*. నల్లమందు *Opium*. గజ్జిమందు *Physic* for the *itch*. అతను సంకటంచాత మందు పుచ్చుకున్నాడు He is sick and has taken *physic*. కలపు or పెట్టు మందు What we commonly call *love-powder*.

మబ్బు *sub.* మబ్బు। మబ్బులు. A cloud. నిద్రమబ్బు *Drowsiness* or *heaviness*.

మర *sub.* మర। మరలు. A spire; the wards of a lock. మరమేకు

A *screw*.

మరక *sub*. మరక। మరకలు. A spot; a blot; a stain. నా బట్టలమీద శాయి సిరామరకలు పడ్డవి My clothes have received a great many *ink-blots*.

మరగడం *v. a.* మరుగుతా। మరిగి. To desire; to have a violent affection. అతను దాన్ని మరిగినాడు He is in *love* with her. నీళ్లు మరగడం Water to *boil-up*.

మరదలు *sub*. మరదలి। మరదళ్లు. A wife's younger sister.

మర్మం *sub*. మర్మపు। మర్మాలు. Deceit; duplicity; concealment. మర్మం పెట్టడం To *deceive*. అతను నాతో యే సంగతి నిబద్ధి చెప్పక మర్మం పెట్టుతాడు In almost every thing he *hides* the *truth* and strives to *deceive* me.

మరమ్మతు *sub*. మరమ్మతు। మరమ్మతులు. Repair of any kind. మరమ్మతు చెయ్యడం To repair or make proper. చెరువు మరమ్మతు చెయ్యడం To *repair* a tank. యిల్లు మరమ్మతు చెయ్యడం To *repair* a house. vide బాగు.

మరవడం *v. a.* మరుస్తా। మరిచి. To forget; not to remember. అతను అయిదు రూపాయీలు యిచ్చినసంగతి నేను మరిచినాను *I forgot* the circumstance, of his having given me five rupees.

మర్నాడు *adv*. Next day. మర్నాడు యిక్కడికి వచ్చినాడు He came here the *next day*.

మర్యాద *sub*. మర్యాద। మర్యాదలు. Custom; practice; manner. దేశ మర్యాదచొప్పున పనులు జరిగినవి Things are conducted agreeable to the *custom* of the country. అతను మంచి మర్యాదస్థుడు He is a man of excellent *manners*.

మరి *adv*. More; further more; also; then. మరి అందుకు యేమి చెప్పతావు? Very well, and what more would you say? నీకు మరి వకమాట చెప్పతాను I have one word *more* to tell you. మరి యేమీ లేదు Nothing *more* besides. మరి వకమాటు యీలాగు చేస్తివా నాకు మహా కోపం వస్తుంది If you do so *another time* (or any *more*), I shall be very angry. మరి గతికే This is a

sort of by-word in conversation never used in writing, much the same as our phrase, "*as I was saying*," or "*and so*," or any other inelegancies of the same nature. మరి యేమి? *What else?* This is the most natural reply to make in common intercourse and conversation, when you assent to a proposition or question. As we would say in English, "*to be sure*," "*certainly*," "*what else*," instead of saying "*yes*" or repeating the antecedent sentence. మరిన్ని Also; moreover.

మరిచిపోవడం *v. n.* మరిచిపోతా। మరిచిపోయి. To forget; not to recollect. మీరు యిక్కడినుంచి వెళ్లినతరువాత నన్ను మరిచిపోవద్దు After you are gone from this place, do not *forget* me.

మర్రిచెట్టు *sub.* మర్రిచెట్టు। మర్రిచెట్లు. The name of the tree commonly called the *banian tree.*

మరిది *sub.* మరిది। మరుదులు. A husband's younger brother.

మరిపించడం *v. a.* మరిపిస్తా। మరిపించి. To divert from a purpose; to amuse under false pretences. పిల్ల కత్తి తీసుకోపోతే నీకు పండు యిస్తాను అని మరిపించినారు The child being about to take up a knife, they *diverted its attention* by asking it to take fruit.

మరుగు *sub.* మరుగు। మరుగులు. Secrecy or privacy, either as to place or act. మరుగుకు పోవడం To hide; also to go backwards: that is, to the *privy.* మరుగు పెట్టడం To trust with confidence. మరుగుగావుండే స్త్రీ A woman of privacy. మరుగుపడడం To abscond.

మరుపు *sub.* మరుపు। మరుపులు. Forgetfulness. మరుపు రావడం To forget. ఆ పనిని గురించి నాకు మరుపు వచ్చినది I have been guilty of *forgetfulness* in that business.

మలపడం *v. a.* మలుపుతా। మలిపి. To bring or drive back; also, to put out a light. ఆ గుర్రాన్ని అక్కడినుంచి మలుపు *Bring* that horse *back* from that place. ఆ యింట్లో దీపం మలుపు *Blow* out

the lamp in that house.

మలము *sub.* మలము. Human excrement. మలమూత్రాలు Human excrement, the urine included.

మశూచికం *sub.* మశూచికపు। మశూచికాలు. The small pox. మశూచికపు పొక్కులు The pustules of the *small pox.* మశూచికపు మచ్చలు *Pock* marks. మశూచికం పొడవడం To *inoculate.* మశూచిక పడడం To *get* the *small pox.* గోవు or ఆవు మశూచికం The *cow-pox.*

మషాలు *sub.* మషాలు। మషాల్చి. A torch or flambeau. మషాల్చి or మషాల్చివాడు A *mashalljy*: that is, a man who carries the *mashall* or *torch.*

మసలడం *v. n.* మసలుతూ। మసిలి. To get warm or boil-up, as water. మసలడం means to *turn about* in sleep. దొంగలు మసలడం is applied to thieves *being* on the *move.*

మసాలా *sub.* మసాలా। మసాలాలు. The general term for the spicery used by the Indians, in making up their usual dish called a *curry.* మసాలా is also a *mixture* of *spices* of different kinds, added to garlic and other ingredients, occasionally given to horses in India, much in the same way as they stuff turkies in Europe. కూర మసాలా *Masalla* for a curry. గుర్రపు మసాలా A horse *masalla.* పాలకీ దండె మసాలా This is a *preparation* of *turmerick* and *spices,* plaistered over the bamboo of a palanquin, before it is covered with leather, as a preservative against insects.

మసి *sub.* మసి। మసులు. A cinder. Rice burnt into a cinder is mixed up with water and lamp-black, to make country ink.

మసీదు *sub.* మసీదు। మసీదులు. A *masjid.* The name of a Mohammedan place of worship.

మహా *adv.* Greatly; excessively; very: మహా మంచివాడు A *very good* man. మహా చెడ్డదొంగ A *great rogue*; also, a *very cunning* man. అతను పనిలో మహా గట్టివాడు He is *exceedingly*

clever in business. మహా బాగు *Very well.*

మహాజరు *sub.* మహాజరు। మహాజర్లు. A certificate; a testimonial; an award. మహాజరు కాగితం A *document* of *attestation.* ఆ వూరు నా మొఖాసాపూరు అని గ్రామస్థులు మహాజరు కాగితం వ్రాశి యిచ్చినారు The inhabitants have given me a *certificate* that the village is my right as a *mocassa.* పంచాయతిదార్లు యీ తగాదాను గురించి మహాజరు వ్రాశి యిచ్చినారు The arbitrators have given their *award* in this cause. It is seldom used in the sense of an *award.*

మహానాడు *sub.* మహానాటి। మహానాళ్లు. The name given to a corporation or convocation of the principal people of the బలిజ *caste*, that is, *cotton-sellers*, who dictate the rules of caste to the *Sudras* and other lower castes and punish offences committed against their rules. మంత్రి మహానాడు is the term given to the same assembly of people, having a Brahmin attached, named the మంత్రి, who then conceive themselves sanctioned, to prescribe the rules of caste, also to Banians. మహానాటివాడు A *member* of the *Mahanaadoo* convocation. This order of assemblage, by whatever means established, is not warranted by the Shasters and is frequently capable of inconvenience and extortion, towards peace'able individuals.

మహారాష్ట్రం *sub.* మహారాష్ట్రపు. (No plural.) Marathi or the Mahrathi.

మహారాష్ట్రుడు *sub.* మహారాష్ట్రుని। మహారాష్ట్రులు. A Mahratta man.

మహాలోఖ్యా *sub.* మహాలోఖ్యా। మహాలోఖ్యాలు. Produce in kind.

మహాసూలు *sub.* మహాసూలు। మహాసూళ్ళు. A revenue term, signifying the *produce* of a *field* or *district.*

మళ్లడం *v. n.* మళ్లుతా। మళ్లి. To return; to turn about; to come back. అతను అందాకా వెళ్లి తిరిగి మళ్లినాడు Having gone so far, he *returned again.* యిక్కడికిపోయి వెళ్లిన తరువాత తిరిగి మళ్ళేదు

He did not *come back* again, after leaving this place. బుద్ధి మళ్ళడం To *change* your *conduct*, as relating to mind.

మళ్ళీ *adv.* Again; another time. మళ్ళీ వస్తాను I shall come *again* or *another time*. మళ్ళీ అలాగున చెయ్యవద్దు Do not do so *again*. మళ్ళీ రావడం To *return*. మళ్ళీపోవడం To go *back again*.

మా

మా *pro.* *Our.* Nom. Case, plural of the personal pronoun my. మాది Ours.

మాగడం *v. n.* మాగుతూ। మాగి. To ripen, as fruit.

మాఘం *sub.* మాఘపు। మాఘాలు. A Telugu month, nearly answering to the month of February.

మాట *sub.* మాట। మాటలు. A word; also, speech; language. తెనుగుమాట The Telugu *language*. బూతు or తిట్టు or కొంటె మాట Abusive *language*.

మాట్లాడడం *v. n.* మాట్లాడుతూ। మాట్లాడి. To speak; to converse; to discourse. యిక్కడికి వచ్చి అతనితో మాట్లాడినాను After I came here, I *spoke* to him. ఆ దొర తెనుగు బాగా మాట్లాడుతాడు That gentleman *speaks* Telugu very well.

మాటిమాటికి *adv.* Frequently; often, repeatedly. అవును, చూచినాను, యిక్కడికి మాటి మాటికి వస్తాడు Yes, I have seen him, he *repeatedly* comes this way.

మాటు *sub.* మాటు। మాట్లు. A period; a time; an occasion; also, a place of ambush, for killing wild beasts. యీ మాటుకు వస్తాను కాని యిక రాను I shall come on this *occasion*, but never mean to come again. అతను పెద్దపులిని చంపవలెనని ఆ తోటదగ్గిర మాటు వున్నాడు He *lies in wait* near that garden, to kill a royal tiger. మాటు also means, the *repairs* in a brass pot. మాటు వెయ్యడం To *repair* the same.

మాడ *sub.* మాడ। మాడలు. The half of a pagoda.
మాడ్చడం *v. a.* మాడుస్తూ। మాడిచి. To scorch; to burn.
మాడడం *v. n.* మాడుతూ। మాడి. To be burnt or scorched. It means to be *burnt up,* so as to *turn black.* అన్నం మాడినది గనక తినడానికి పనికిరాదు The rice is *burnt* and cannot be eaten. ఆ చేను అంతా వడలచాత మాడినది That crop is completely *burnt* up, by the land-winds.
మాడపట్టు *sub.* మాడపట్టు। మాడపట్లు. The crown of the head.
మాణిక్యం *sub.* మాణిక్యపు। మాణిక్యాలు. *The carbuncle*; a precious stone of a glowing red.
మాత్ర *sub.* మాత్ర। మాత్రలు. A pill. These are made up by the Indian doctors, much the same as they are in Europe.
మాత్రం *adv.* Only; alone; simply. అంతమాత్రం So *much only.* యిది మాత్రం యిప్పించు Give me this *alone.* ఒక మాటు మాత్రం One time *only.* రూపాయిలు మాత్రం దోచుకున్నారు, కొదువవి వున్నవి They stole *simply* the rupees and left the other things.
మాదిగ *sub.* మాదిగ। మాదిగలు. The *Chuckler* caste, as it is termed in India. The same as *shoe-maker.* మాదిగ కులం The *Chuckler caste.* మాదిగవాడు A *Chuckler.* మాదిగది A woman of the *Chuckler caste.*
మానడం *v. n.* మానుతూ। మాని. To desist; to refrain from; to heal. కురుపు మానింది గనక యిప్పుడు నొప్పి లేదు The boil *healed* and gives no longer any pain. రెండు నెలలనుంచి అక్కడికి వెళ్ళడం మానినాను I have *forboren* for two months past, from going to that place.
మానిక *sub.* మానిక। మానికలు. The name of a *measure,* which differs in different parts, generally the weight of four *tunkums.*
మానం *sub.* మానపు। మానాలు. Honour.
మాను *sub.* మాను। మానులు. The trunk of a tree; also, in many

cases, the tree itself. To all but the palmira tree, it may be applied.

మాపు *sub.* మాపటి। మాపులు. The night. యీ మాపటికి మళ్ళీ రా Come again this *night*. vide రాత్రి.

మాఫు *sub.* మాఫు। మాఫులు. Pardon; forgiveness. మాఫుచెయ్యడం To *forgive*; to *overlook*. అతని తప్పులు మాఫు చేసినాను I have *overlooked* his faults.

మామ *sub.* మామ। మామలు. A father-in-law.

మామిడిచెట్టు *sub.* మామిడిచెట్టు। మామిడిచెట్లు. A mango tree. మామిడిపండు A ripe *mango*. మామిడికాయ An unripe *mango*. జీడిమామిడి A *cashewnut* tree.

మామూలు *sub.* మామూలు। మామూళ్లు. Usage; established custom. This is properly a revenue term, but become current on all occasions. ఆ సంభ్రమానకు కుంపిణీవారు ఖర్చు యిచ్చే మామూలు వున్నది There is an *established custom*, for the Company to defray the expenses of that feast. ఆ చెరువు యేటా మరమ్మతు చెయ్యడానికి ఆ వూరికి మామూలు వున్నది There is a *usage* in that village, to make a yearly repair of that tank.

మాంసం *sub.* మాంసపు। మాంసాలు. Meat: that is, *flesh*. వంటకాల నిమిత్తం బజారునుంచి మాంసం తెప్పించినాడు He has brought *meat* from the bazaar, for dinner. మాంసం వండడం To dress *meat*.

మాయడం *v. a.* మాస్తూ। మాశి. To soil; to dirty. ఆ కుక్క వచ్చి నామీద పడ్డందున బట్టలు మాశినవి That dog came and jumped upon me and *dirtied* my clothes.

మాయం *sub.* మాయపు. (No plural.) Missing; not found. మాయం కావడం To be *missing*; to *disappear*. నేను యిప్పుడు బల్లమీద బట్ట వేస్తే మాయం అయినది I put a cloth just now on the table and it has *disappeared*.

మార్చడం *v. a.* మారుస్తూ। మార్చి. To change; to substitute. యీ రోజున బజారులో పదివరహాల రూపాయీలు మార్చినాడు He this day *exchanged* ten pagodas into rupees, in the bazaar.

మార్బ్రం *sub.* మార్బ్రపు। మార్బ్రాలు. The *standard* or *rate* of *exchange*; the term by which the exchange of money at any particular time is called. రూపాయీల మార్బ్రం బజారులో యేలాగున వున్నది? What is the *rate* of *exchange* of rupees in the bazaar?

మార్గం *sub.* మార్గపు। మార్గాలు. A road; a way. vide తోవ.

మార్గశిరం *sub.* మార్గశిరపు। మార్గశిరాలు. A Telugu month, nearly answering to the month of December.

మార్ఫతు *adv.* In charge of; along with. ఆ దొంగను యీ బంట్రోతు మార్ఫతున అప్పగించినాను I have placed that thief under the *charge* of this peon.

మారు *sub.* మారు। మార్లు. An occasion; a period; a certain time. అతను రెండుమార్లు వచ్చినాడు He came *twice*. మారు also means *butter milk* and also a *second course* of *dishes* at dinner. మారుత్తరం A *reply* to a letter or in *speech*. మారుమాట ఆడకు Make no *reply*.

మాల *sub.* మాల। మాలలు. Pariah caste. మాలకులం Item. మాలవాడు *Pariah man.* మాలది A *pariah* woman. మాలకాకి A *raven.* In Sanskrit జపమాల means the beeds or rosary used in prayer. పువ్వులమాల Necklace of flowers; so of pearls or other articles.

మాలగడం *v. a.* మాలుగుతా। మాలిగి. To draw back or be dissatisfied. పదివరహాలు యిస్తానంటే యింకా మాలుగుతాడు Though he was told he would have ten pagodas, he was dissatisfied.

మాసిక *sub.* మాసిక। మాసికలు. A patch. బట్టలమీద మాసికలు *Patches* in clothes. మాసిక వెయ్యడం To *patch*.

మావటీ *sub.* మావటీ। మావటీలు. The name given to the man who sits on the elephant's neck and manages him, commonly known by the name of *mahout*.

మాసం *sub.* మాసపు। మాసాలు. A month.

మి

మిక్కిలి *adv.* Much; greatly; exceedingly. అతను మిక్కిలి భయ పడుతున్నాడు He is *exceedingly* frightened. నేను మిక్కిలి చెప్ప లేను I cannot speak *much.* నీవు మిక్కిలి మాటలు ఆడకు Do not be talking *much.*

మిగలడం *v. n.* మిగులుతూ, మిగిలి. To remain over; to be left as a residue; to continue. ఆ చెరువులో నీళ్ళు అన్నీ ఎండిపోయినవి, ఏమిన్నీ మిగలలేదు The water in that tank is entirely *dried up,* no part of it *is left.* ఆ నూరు వరహాలలోను తొంభై వరహాలు మాత్రం వ్యయం అయినవి, పదివరహాలు మిగిలినవి Of that hundred pagodas, ninety have been expended and ten pagodas *remain* over.

మిగుల *adv.* Much; exceedingly. vide మిక్కిలి.

మిఠాయీ *sub.* మిఠాయీ, మిఠాయీలు. Sweet'meat. మిఠాయీ చెయ్యడం To make *sweet'meat.*

మిడత *sub.* మిడత, మిడతలు. A grass'hopper.

మిన్నల్లి *sub.* మిన్నల్లి, మిన్నల్లులు. A flea, which insect is not one amongst those by which India is much troubled.

మిణుగురు *sub.* మిణుగురు, మిణుగుర్లు. A spark of fire. మిణుగురు లేవడం *Sparks* to *rise.* మిణుగురు ఎగరడం *Sparks* to *fly.* ఆ పొయిలో నుంచి కానా మిణుగుర్లు నామీద ఎగిరివచ్చి పడ్డవి A great many *sparks flew* out of that fire-place and fell upon me. కమ్మర కొలిమిలోనుంచి మిణుగుర్లు లేస్తూవున్నవి The *sparks strike* out from the black-smith's forge.

మితం *sub.* మితపు, మితాలు. Moderation; forbearance; limitation; bounds. అతని భాగ్యానికి మితంలేదు There are no *bounds* to his riches. అతను తిరిగి రావడానికి పదిహేను దినములు మితం పెట్టినాను I gave him a *limitation* of fifteen days, to return in. అతను తన యింటిఖర్చు మితంకింద తెచ్చినాడు He has reduced

his expenses to great *moderation*. మితంగా *Moderately*; with *limitation*.

మిద్దె ***sub.*** మిద్దె। మిద్దెలు. The top of a flat-roofed house, called terraced house in India.

మినుములు ***sub.*** మినుములు. (No singular.) The name of a small black grain of the nature of pulse, commonly called ***black gram.***

మినహా ***sub.*** మినహా। మినహాలు. A revenue term meaning ***deduction.*** మినహా చెయ్యడం To *deduct.*

మింగడం ***v. a.*** మింగుతూ। మింగి. To swallow. మాత్రను నోట్లో వేసుకుని మింగు Put the pill in your mouth and ***swallow*** it.

మిరాశీ ***sub.*** మిరాశీ। మిరాశీలు. This is a revenue term, signifying inheritance or tenure in perpetuity, such as the offices of ***kurnums, muzmadars*** and others employed in the revenue are considered, but particularly the offices of the village servants. మిరాశీదారుడు A ***mirasdar*** or person holding an ***inheritable office.***

మిరియం ***sub.*** మిరియపు। మిరియాలు. Round pepper. మిరియపు కాయ A ***chilly.*** పచ్చిమిరియపు కాయ A ***green chilli.*** ఎండు మిరియపు కాయ A ***dry chilli.***

మిష ***sub.*** మిష। మిషలు. Pretence; excuse. మిషపెట్టడం To ***evade***; to ***make*** use of excuses. vide బహానా.

మీ

మీ ***pro.*** Your. Nom. Case, plural of the personal pronoun ***thy.*** మీది Yours.

మీగడ ***sub.*** మీగడ। మీగడలు. Skimmed milk or a sort of cream, produced from milk in India, after it has been warmed and set by.

మీటు ***sub.*** మీటు। మీటులు. A prop; support or any thing placed

against a pillar or otherwise, to raise the structure.

మీటడం *v. a.* మీటుతూ। మీటి. To fillip : that is, to strike with the nail of the finger against the thumb. వీణె మీటడం To *strike* the strings of the *veena*, an instrument like the guitar. The strings are filliped. vide వీణె. రూపాయి మీటడం To *toss up* a rupee. గోళ్ళు మీటడం To *play with* the fingers and nails, as from listlessness.

మీద *adv.* Upon; over; on the top. కిందా మీదా *Topsyturvy.* మీచెయ్యి The *back* of the hand. మీకాలు The *upper part* of the foot. vide పైని.

మీరడం *v. a.* మీరుతూ। మీరి. To disobey. నా ఆజ్ఞ మీరినాడు He *disobeyed* my order.

మీసం *sub.* మీసపు। మీసాలు. Whiskers, which are generally worn by the Indians of every caste.

ము

ముక్క *sub.* ముక్క। ముక్కలు. A piece; a fragment; a part. కర్రముక్క A *piece* of woo చాపముక్క A *portion* of fish. మాంసపు ముక్క A *piece* of neat. ముక్కలు చెయ్యడం To cut into *pieces.* vide తునక.

ముక్కడం *v. n.* ముక్కుతూ। ముక్కి. To spoil; to damage, as applied to grain in store, when spoiled by dampness.

ముక్కు *sub.* ముక్కు। ముక్కులు. The nose. ముక్కుదూలం The *bridge* of the *nose.* ముక్కురంధ్రాలు or బొర్తెలు The *nostrils.*

ముఖం *sub.* ముఖపు। ముఖాలు. The face. మంచి ముఖం A good *face.* చక్కని ముఖం A handsome or beautiful *face.* పనికి మాలిన ముఖం A good-for-nothing *face*: that is, an *ugly one.*

ముఖమాల్ *sub.* ముఖమాల్। ముఖమాళ్ళు. Velvet.

ముగ్గడం *v. n.* ముగ్గుతూ। ముగ్గి. To ripen.

ముగించడం *v. a.* ముగిస్తూ। ముగించి. To make an end; to finish; to

terminate. రోగం ముగించడం To end life from sickness. కాలం ముగించడం One's time to be at hand.

ముగ్గు **sub.** ముగ్గు। ముగ్గులు. *Flour* of any kind or *powder*, not meant for eating, which is by distinction called పిండి. The other is used as follows. సున్నపు ముగ్గు Chunam powder, which the women pass between their fingers for making figures in front of their doors. బియ్యపు ముగ్గు Flour of rice, which is used in the same way.

ముగ్గురు *adj.* Three, as applied to people and not in any other case. ముగ్గురు మనుష్యులు వచ్చినారు *Three people* are come. ముగ్గురు నలుగురువచ్చి మళ్ళీ వెళ్ళినారు *Three* or *four* came and went away again: that is, *three* or *four people.*

ముచ్చట **sub.** ముచ్చట। ముచ్చట్లు. Conference; discourse; conversation. ముచ్చట్లాడడం To *hold conversation*; to *converse.* ముచ్చట పడడం To *admire yourself.*

ముచ్చిలికా **sub.** ముచ్చిలికా। ముచ్చిలికాలు. A revenue term, meaning a *penal agreement* of any kind, regularly drawn out, signed and witnessed.

ముచ్చె **sub.** ముచ్చె। ముచ్చెలు. Slippers. vide పైజారు.

ముచ్చి *adj.* Belonging to the *mootchy* caste. ముచ్చి కులం The *mootchy caste.* ముచ్చివాడు A *mootchy* man. ముచ్చిపని *Mootchy* business. *Mootchy* people are employed as painters, cabinet-makers and upholsterers and are generally very skilful and ingenious in all they do. ముచ్చి బంగారం *Gold-beater's leaf.*

ముజరా **sub.** ముజరా। ముజరాలు. A revenue term, but brought into general use implying the *remission* of an *account* or of charges. నా లెక్క తీర్చినాడుగాని నాకు యేమీ ముజరా యివ్వ లేదు He has settled my account, but would allow me no *deductions.*

ముట్టడం *v. n.* ముట్టుతూ। ముట్టి. To receive; to get. ఆ సొమ్ము ముట్టినదా?

Did you *get* your money? నాకు ముట్టలేదు I have not *received* it. పురుగు ముట్టడం To *bite*, as a snake.

ముట్టడి *sub.* ముట్టడి। ముట్టళ్ళు. A surrounding; environing; encompassing. ముట్టడి చెయ్యడం To *surround*; to *environ.* ఫితూరీఖోర్లు వచ్చి ఆ వూరు ముట్టడి చేశినారు The plunderers came and *surrounded* that village.

ముట్టుకోవడం *v. n.* ముట్టుకుంటూ। ముట్టుకుని. To touch; to come in contact. నన్ను ముట్టుకోవద్దు Don't *touch* me. మమ్ముల ముట్టుకుంటే మేము స్నానం చెయ్యవలెను If you *touch* us we must perform our ablutions.

ముడత *sub.* ముడత। ముడతలు. The act of crumpling or disordering either paper or clothes. ముడతపడడం To be *crumpled* or *bent down.*

ముడి *sub.* ముడి। ముళ్ళు. A knot. ముడి వెయ్యడం To *tie* a *knot.* ముడివిప్పడం To *undo* a *knot.*

ముడ్డి *sub.* ముడ్డి। ముడ్లు. Buttock, applied to all species.

ముడుకు *sub.* ముడుసు। ముడుసులు. A bone of any kind.

మునగడం *v. n.* మునుగుతూ। మునిగి. To be immersed; to be put or *sunk* in *water*; to dive. వాడు యేట్లో మునిగి పదిబార్ల లెక్క తేలినాడు He *dived* in the river and came up again, about ten *baarahs* or fathoms off.

మునిగిపోవడం *v. n.* మునిగిపోతూ। మునిగిపోయి. To be sunk or lost; to go to the bottom. అతను చెరువులోపడి మునిగిపోయినాడు He fell into the tank and *went* to the *bottom* and was *lost.*

ముత్యం *sub.* ముత్యపు। ముత్యాలు. A pearl. గుల్ల ముత్యం A *shell* or false *pearl.* అణి ముత్యం A true *pearl.* ముత్యపు చిప్ప A *pearl* oyster. This is the phrase, though చిప్ప properly means only the *shell.*

ముత్తవ *sub.* ముత్తవ। ముత్తవలు. A grand-mother; also, great-grand-mother. ముత్తవతల్లి Item.

ముతసద్దీ *sub.* ముతసద్దీ। ముతసద్దీలు. A revenue term, signifying a

writer or *assistant* in the detail of revenue matters.

ముత్తాత ***sub.*** ముత్తాత। ముత్తాతలు. A great-grand-father.

ముత్తైదు ***sub.*** ముత్తైదు। ముత్తైదులు. A married woman.

ముద్ద ***sub.*** ముద్ద। ముద్దలు. A lump or unshapen mass, large or small. అన్నం ముద్దలు *Lumps* of rice. మంటి ముద్దలు *Masses* of earth.

ముద్ర ***sub.*** ముద్ర। ముద్రలు. A seal: an impression. ముద్ర వెయ్యడం To *seal.* vide సిక్కా.

ముదరడం ***v. n.*** ముదురుతూ। ముదిరి. To be advanced in years; to have gone past the time of youth; to *mature* or *ripen*. అతనికి యీడు ముదిరినది His *age* is fully *matured.* కాయలు ముదరడం *Fruit* or *vegetables* to *ripen.*

ముద్దాయిదారు ***sub.*** ముద్దాయిదారుని। ముద్దాయిదార్లు. A defendant in a cause.

ముద్దు ***sub.*** ముద్దు। ముద్దులు. A kiss. ముద్దు పెట్టుకోవడం To *kiss.*

ముదుగు ***sub.*** ముదుగు। ముదుగులు. Coarseness; thickness; roughness. ఆ బట్ట ముదుగుచాత నాకు పనికివచ్చినది కాదు I can make nothing of this cloth, from it's *coarseness.* ముదుగు బట్ట A *coarse* cloth. ముదుగు మాటలు *Coarse, vulgar* language; *abusive* words.

ముదురు ***sub.*** ముదురు। ముదుర్లు. Age; state of full maturity. ముదురు చెట్టు A *full-grown* tree. ముదురుమనిషి A man at the age of *maturity.*

మునిమనమడు ***sub.*** మునిమనమని। మునిమనములు. A great-grand-son. మునిమనమరాలు A *great-grand-daughter.*

మునియేడు ***sub.*** మునియేటి. (No plural.) The year before last. యీ గుర్రాన్ని మునియేడు నాకు యిచ్చినారు They gave me this horse the *year before last.*

మునిషీ ***sub.*** మునిషీ। మునిషీలు. This word is applied by the Hindoos to people who write the Persian or Hindustani languages and are employed for that purpose.

మునీశ్వరుడు *sub.* మునీశ్వరుడి। మునీశ్వరులు. A saint. vide ఋషి.

మునుపు *adv.* Formerly; before; then. అతను మునుపు వకమాటు వచ్చినాడు He came once *before.*

మున్నూరు *adj.* Three hundred. మున్నూరు యెద్లు *Three hundred* bullocks. మున్నూటికి నన్నూరు రూపాయీలు యిచ్చినాను To *three hundred* of them, I gave four hundred rupees.

ముంగి *sub.* ముంగి। ముంగులు. The name of the animal commonly called *mungoose.*

ముంచడం *v. a.* ముంచుతూ। ముంచి. To immerge or immerse; to sink. ఫరాసులు వర్తకుల వాడలు పట్టుకుని సముద్రంలో ముంచివేసినారు The French have got hold of some merchantmen and *sunk* them at sea. ఆ బట్టలు నీళ్ళల్లో ముంచు *Put* those clothes in *water.*

ముండ *sub.* ముండ। ముండలు. A widow; also, the name of women in general. అతను ముండలతో వెళ్ళుతాడు He goes to *women.* మహా చెడ్డముండ A very wicked *woman.*

ముందర *adv.* Fronting; in front of; placed before. ఆ యింటి ముందర నుయ్యి వున్నది There is a well *fronting* that house. ముందర also means, *before* or the *first.* అతను నాకన్న ముందర వచ్చినాడు He arrived *before* me.

ముందు *adv.* Before; in advance or in front. ముందుగా Item. This adverb is commonly attached to a verb, such as ముందు రావడం To come *before* or in *advance.* ముందు పోవడం To go *before* or in *front.* ముందు చూడడం To look in *front.* నీవు ముందు వెళ్ళు, నేను వెనక వస్తాను Go on *before* and I will follow. యింటిముందు తోట వున్నది There is a garden *in front* of the house. వెనకా ముందూ *Before* and behind.

ముప్పాతిక *sub.* ముప్పాతిక। ముప్పాతికలు. A three-quarter part, applied to every thing. Some times it also means the *quarter* of a *rupee.* వరహా ముప్పాతిక A pagoda and *three fanams*: that is, *and a quarter of a rupee.* ముప్పాతిక

శేరు *Three quarters* of a seer. అతను పాతిక పాలు పుచ్చుకుని నాకు ముప్పాతిక యిచ్చినాడు He took one share of the milk and gave me the other *three-quarter* part.

ముప్పై *adj.* Thirty. ముప్పై మంది *Thirty* people. రెండు ముప్పైలు అరువై Two *thirties* make sixty. ముప్పయ్యోది The *thirtieth.*

ముమ్మారు *adv.* Thrice; three times. మూడు మాట్లు Item. ముమ్మారు యిక్కడికి వచ్చినాను I have been here *three times.*

ముయ్యడం *v. a.* మూస్తూ, మూసి. To shut; to close. తలుపు ముయ్యి *Shut* the door. కళ్ళు మూసి నిద్రపోతూ వున్నాడు His eyes are *shut* and he is going to sleep.

మురగడం *v. n.* మురుగుతూ, మురిగి. To rot; to putrefy. vide కుళ్లడం.

మురికి *sub.* మురికి, మురుకులు. Dirt; filth; nastiness. తోవలో చాలా బురద వున్నది గనక నా బట్టలమీద శానా మురికి పడ్డది The road being very muddy, I have got a great deal of *dirt* on my clothes. మురికి బట్టలు *Dirty* or *soiled* clothes.

మురిపెం *sub.* మురిపెపు, మురిపెములు. Gladness; joy; exultation. మురిపెముగా *Gladsomely.* మురిపెంచాత నవ్వుతాడు *Gladness* makes him laugh or he laughs for *joy.*

మురియడం *v. n.* మురుస్తూ, మురిశి. To rejoice; to gladden.

మురుగు *sub.* మురుగు, మురుగులు. A ring of gold or silver, worn by men at the wrist.

ముల్లంగి *sub.* ముల్లంగి, ముల్లంగులు. The radish plant. ముల్లంగి గడ్డ or దుంప A *radish.*

ముల్లు *sub.* ముంటి, ముళ్లు. A thorn. ముళ్ళ కంచె A *thorn* hedge. ముళ్ళ చెట్టు A *thorn* bush. ముళ్ళకంప A dried *thorn.*

ముసలి *adj.* Old; aged. ముసలి వాడు An *old man.* ముసలిది An *old* woman. ముసలి తనం *Old age.* అతనికి ముసలితనం వచ్చినది *Old age* is come upon him.

ముస్తాజరీ *sub.* ముస్తాజరీ, ముస్తాజరీలు. A renter. ముస్తాజరీ చెయ్యడం To *rent.*

ముస్తాజరు *sub.* ముస్తాజరు, ముస్తాజర్లు. A revenue term, signifying

the *renter* of a country.

ముస్తాదు *sub.* ముస్తాదు. (No plural.) Readiness; preparation. ముస్తాదు కావడం To be in *readiness*; to be *prepared.* భోగం వాళ్ళు ఆటకురావడానికి ముస్తాదు అయివున్నారు The dancing girls are all in *readiness* to come to dance.

ముసాబు *sub.* ముసాబు। ముసాబులు. Rain when of any continuance. vide ముసురు.

ముసుకు *sub.* ముసుకు। ముసుకులు. A *covering*, generally meant to throw over a person, to prevent his or her being known or their dress being discovered.

ముసురు *sub.* ముసురు। ముసుళ్లు. This is a term given to any continued course of rain, by us termed *monsoon.*

మూ

మూక *sub.* మూక। మూకలు. An assemblage or junction of bodies; also, a *party*. vide గుంపు.

మూకుడు *sub.* మూకుటి। మూకుళ్ళు. The name of an *earthen* or *clay* plate, used by the common people to cover a pot or to eat of.

మూగ *sub.* మూగ। మూగలు. Dumbness. మూగవాడు A *dumb* man. మూగది A *dumb* woman.

మూట *sub.* మూట। మూటలు. A bundle; a bag; a parcel or package of any kind. ఆ మూట యెత్తుకునిపో Carry away that *parcel.* బట్టల మూట A *bundle* of clothes. రూపాయీల మూట A *bag* of rupees.

మూడు *adj.* Three. మూడింటికి To *three* or regarding *three.* మూడోది The *third.*

మూత *sub.* మూత। మూతలు. A cover or top of any thing. ఆ కుండ మీద మూత వేయించు Put the *cover* upon that pot.

మూత్రం *sub.* మూత్రపు। మూత్రాలు. Urine, in general.

మూర ***sub.*** మూర। మూరలు. The measurement, which we term a ***cubit.*** This, the Hindoos measure from the edge of the elbow, to the extremity of the fingers.

మూర్ఛ ***sub.*** మూర్ఛ। మూర్ఛలు. A fit. మూర్ఛరోగం The *falling* ***sickness*** or *epilepsy*. మూర్ఛపడడం To *have* or *fall down* in a *fit*.

మూర్తి ***sub.*** మూర్తి। మూర్తులు. An idol; a figure. ఆ గుళ్లో వున్న మూర్తి బాగా వున్నది The *idol* in that pagoda looks very handsome. తమ మూర్తివంతం చొప్పున By your own *image*: that is, by your *own particular favour*. This is a phrase, peculiar to the language.

మూల ***sub.*** మూల। మూలలు. A corner. ఆ సామాను ఆ మూల వున్నది, తీసుకుని రా The thing is in that corner, bring it here.

మూలగడం *v. n.* మూలుగుతూ। మూలిగి. To moan; to groan; to breath with pain. అతను సంకటంచాత మహా మూలుగుతున్నాడు His illness makes him *groan* very much. పంది మూలగడం To ***squeak***, as hog.

మూలం ***sub.*** మూలపు। మూలాలు. Means; purpose; occasion. అతని మూలంచాత యీ పని అయినది This business has been done through his *means*. అతనే యీ పనికి మూలం He is himself the ***occasion*** of what has happened. చెట్టు మూలం The ***root*** of a tree.

మూలశంక ***sub.*** మూలశంక। మూలశంకలు. The disorder which we call the ***piles***. మూలశంక రోగం Item.

మూలుగు ***sub.*** మూలుగు। మూలుగులు. A groan. ఆ యింట్లో యెవరు వున్నారో కాని చాలా మూలుగులు వినబడ్డవి I do not know who may be in that house, but I heard several ***groans*** proceed from it.

మూస ***sub.*** మూస। మూసలు. A crucible, used by goldsmiths.

మూసుకోవడం *v. a.* మూసుకుంటూ। మూసుకుని. To shut. కళ్లు మూసుకోవడం To ***shut*** the eyes, technically meant, ***to go to sleep.***

నోరు మూసుకోవడం To *shut* the mouth; technically meant, to *hold your tongue*.

మె

మెక్కడం *v. n.* మెక్కుతూ, మెక్కి. To eat. (Not much used.)

మెచ్చడం *v. a.* మెచ్చుతూ, మెచ్చి. To commend; to praise. అందరూ అతణ్ని గట్టివాడు అని మెచ్చినారు They all *praised* him and said he was a proper man. మెచ్చుకోవడం Item.

మెట్టు *sub.* మెట్టు, మెట్లు. A step to a house. It also means *a custom house* and in another sense, the *total* of *an account*. మేడమీదికి వెళ్ళడానికి ముప్పై మెట్లు వున్నవి There are thirty *steps* to go up into that house. ఆ వూరిలో సుంకం నిమిత్తం కొత్త మెట్టు కట్టినారు They have put a new *custom house* for the collection of duties in that town. ఆ లెక్క మెట్టు యింకా తేలలేదు They have not yet made the *total* of that *account*. వీణె మెట్లు The *steps* upon the stringed instrument called the *veena*.

మెడ *sub.* మెడ, మెడలు. The neck.

మెత్త *sub.* మెత్త, మెత్తలు. The name of the small bags, made of square pieces of cloth stuffed, put by palanquin boys on their shoulders, to save them from being galled by the bamboo. మెత్తన పడడం means to grow *soft*, as fruit does by *keeping*, when it gets *over-ripe*. It also means, to be *over-ruled* or *over-persuaded*.

మెత్తడం *v. a.* మెత్తుతూ, మెత్తి. To fill-up, as a hole in the ground or in a wall, by making it even with the surface. గోడ మెత్తడం To *make* a wall *smooth*, by rubbing it with fresh mud.

మెత్తన *sub.* మెత్తన. (No plural.) Softness; smoothness; mildness. ముఖమలు మెత్తన The *softness* of velvet. మెత్తనగా

Softly. ఆ స్త్రీ చెయ్యి మహా మెత్తనగా వున్నది That woman has a very *soft* hand.

మెత్తని *adj.* Soft; smooth; mild. మెత్తని బనాతు *Soft* broad-cloth. అతను మహా మెత్తని మాటలు ఆడినాడు He spoke in very *mild* terms.

మెతుకు *sub.* మెతుకు। మెతుకులు. An insulated term, signifying a *grain* of *boiled rice.*

మెదడు *sub.* మెదటి। మెదళ్లు. The brain.

మెయ్యడం *v. n.* మేస్తూ। మేసి. To graze; to feed, as cattle. పశువులు మా వూరిదగ్గిర మేస్తూ వున్నవి The cattle are *grazing* near our village.

మెరక *sub.* మెరక। మెరకలు. Upland; higher ground. మెరక భూమి *Upland* soil. ఆ వూరిదగ్గిర మెరకజాగా లేదు గనక పల్లంచాత బురదా, నీళ్ళూ విస్తారం వున్నవి There is no *high ground* about that village and the low ground has produced nothing but mud and water.

మెరియడం *v. a.* మెరుస్తూ। మెరిసి. To lighten or to blaze.

మెరుగు *sub.* మెరుగు। మెరుగులు. Polish; brightness. మెరుగు పెట్టడం To *polish*; to make *bright.* ఆ కత్తులకు మెరుగుపెట్టు See that those knives be *polished.* మెరుగు also means, *oil* or *ghee.* మెరుగుగా వ్రాయడం means, to *write* a *good hand.*

మెరుపు *sub.* మెరుపు। మెరుపులు. Lightening; brilliance. మంచి మెరుపు *Good lightening*: that is, what we would call, *bad lightening.* The Indians call it good, for producing plenty of rain or because it is extremely brilliant. మెరుపు మెరియడం To *lighten.* మెరుపుగా *Brilliantly* or *brilliant* like. మెరుపు కల *Brilliant.* మెరుపు కల వజ్రం A *brilliant* diamond.

మెల్ల *sub.* మెల్ల। మెల్లలు. A squint. మెల్లచూపు Item. మెల్లకన్ను *Squint-eyed.* మెల్లచూపు చూడడం To *squint.*

మెల్లగా *adv.* Slowly; softly; gently. మెల్లగా నడువు Walk *gently*

మెల్లగా మాట్లాడు Speak *softly*; also, *slowly*. This word is commonly written మెల్లిగా.

మెల్లా *sub.* మెల్లా। మెల్లాలు. A hall in a house.

మెలి *sub.* మెలి। మెలులు. A twist or squeezing. మెలి వెయ్యడం To *twist* or *squeeze*. చెవులు మెలి వెయ్యడం To *squeeze* the ears.

మెలిక *sub.* మెలిక। మెలికలు. A twist; a turning round. మెలిక వెయ్యడం To *twist*; to *twine*. ఆ పట్టుతాడు మూడు వరసలను మెలిక వేశినాడు He *twisted* that string into three *twists*. మెలికలు పెట్టడం To *puzzle* or *confuse*.

మెహనతు *sub.* మెహనతు। మెహనతులు. Trouble; exertion; pains. యీ పనిలో మహా మెహనతు చేశినాడు He has taken a great deal of *trouble* in this business.

మే

మేక *sub.* మేక। మేకలు. A goat. మేకపిల్ల A *kid*. మేకపోతు A he-*goat*. పెంటిమేక A *she-goat*.

మేకు *sub.* మేకు। మేకులు. A nail; also, a *tent-pin* or any wooden pin of that kind. డేరా మేకులు *Tent-pins*.

మేఘం *sub.* మేఘపు। మేఘాలు. A cloud. మేఘం పట్టడం *Clouds* to *gather*. మేఘం విస్తారం పట్టినందున వర్షం చాలా కురువవచ్చును From the quantity of *clouds* much rain may be expected.

మేజా *sub.* మేజా। మేజాలు. A table. మేజాబల్ల Item. vide బల్ల.

మేజిస్త్రీటు *sub.* మేజిస్త్రీటు। మేజిస్త్రీట్లు. The magistrate; term given to the zillah judge, 'till of late.

మేడ *sub.* మేడ। మేడలు. The name given to a *building*, the floor of which is raised from the ground or *an upstair-house*.

మేత *sub.* మేత। మేతలు. Food or forage for cattle and animals of all descriptions. కోళ్ళకు మేత వేశినావా? Have you given *food* to the *fowls*? యెడ్లకు మేత పెట్టు Give *food* to the

bullocks.

మేతరి **sub.** మేతరి। మేతర్లు. This is the name given to the *head* of the *lower castes*: commonly speaking, those of the washing people, cow-keepers, toddy people, palanquin-boys, carpenters and such like. The word మేస్త్రీ seems to be more generally used, but incorrectly so.

మేదర *adj.* Of or belonging to the caste of *bamboo-cutters.* మేదర కులం The *bamboo-cutters' caste.* మేదరవాడు A *bamboo-cutter.* మేదరది A *female* of the *same caste.* These people are considered to earn their livelihood by cutting bamboos in the jungles and selling them in the neighbouring villages, as well as in making baskets and boxes of bamboo for sale.

మేనకోడలు *sub.* మేనకోడలి। మేనకోడళ్ళు. A sister's daughter or *niece.*

మేనత్త *sub.* మేనత్త। మేనత్తలు. A father's sister; an *aunt.*

మేనమామ *sub.* మేనమామ। మేనమామలు. A mother's brother; an *uncle.*

మేనల్లుడు *sub.* మేనల్లుని। మేనల్లుళ్ళు. A sister's son or *nephew.*

మేనా **sub.** మేనా। మేనాలు. A conveyance, used by the Indians of an inferior rank, commonly called a *dhooly.* మేనా యెక్కడం To ride in a *dhooly.* vide చాతా.

మేపడం *v. a.* మేపుతూ। మేపి. To make or cause to feed. ఆవులను తోలుకునిపోయి ఆ పొలములో మేపు Drive those cows away and feed them in that field.

మేలు **sub.** మేలు। మేళ్లు. Success; prosperity. కీడు మేళ్ళు *Good* and bad *luck.* యీ పనిలో నాకు మేలు కలిగినది I have been *successful* in this business. మేలు అయిన *Successful*; *prosperous.* మేలుగా *Successfully.* మేలు రాశి means a *heap* of grain, ready for measurement.

మేలుకొలపడం *v. a.* మేలుకొలుపుతూ। మేలుకొలిపి. To awake a

person.

మేలుకోవడం *v. n.* మేలుకుంటూ। మేలుకుని. To be awake or to awake. నిద్రపోయి రెండుజాముల రాత్రికి మేలుకున్నాను I went to sleep and *woke* again at midnight.

మేళం **sub.** మేళపు। మేళాలు. A set; a band. బోగం మేళం A *set* of dancing people. భజంత్రీల మేళం A *set* or *band* of musical performers.

మై

మైదాను *sub.* మైదాను। మైదాన్లు. A plain; an open field or ground. డేరా మైదానంమీద వేశినారు They have pitched the tent upon the *plain*. మంచి మైదాను జాగా A fine *open place* or *space*.

మైనం *sub.* మైనపు. (No plural.) Wax. మైనపు బట్ట Wax-cloth. మైనపు వత్తి A *wax*-candle. మైనపు వత్తి కత్తిరించడం To *snuff* a *candle*. మైనాల తియ్యడం To write in wax or to draw on wax.

మైల **sub.** మైల। మైలలు. Dirt: filth. vide మకిల.

మైలతుత్తం **sub.** మైలతుత్తపు. (No plural.) The *vitriol-stone*.

మొ

మొక్క *sub.* మొక్క। మొక్కలు. A young plant. చెట్టు మొక్క Item.

మొక్కడం *v. a.* మొక్కుతూ। మొక్కి. To make an offering or prayer to the idol. అతను దేవుని గుళ్ళోకి వెళ్ళి స్వామికి మొక్కి వచ్చినాడు He went into the pagoda, *made* his *offering* to the *Swamy* or God and returned. మొక్కడం means to *salute* or make *obeisance* in general.

మొకద్దమా *sub.* మొకద్దమా। మొకద్దమాలు. Circumstance; cause;

matter.

మొక్కమామిడి *sub.* మొక్కమామిడి, మొక్కమామిళ్ళు. The cashew-nut. మొక్కమామిడి చెట్టు The *cashewnut* tree.

ముక్రరు *sub.* ముక్రరు. (No plural.) Appointment. ముక్రరు చెయ్యడం To *appoint*; to *establish*; to *fix*. నన్ను సాయరువారిద గుమాస్తానుగా ముక్రరు చేసినారు He has *appointed* me to be a *gomasta* in the sawyer department: that is, the customs.

ముకాబిలా *sub.* ముకాబిలా, ముకాబిలాలు. A revenue term, signifying *examination* or *comparison* of an account or writing. ముకాబిలా చెయ్యడం or కావడం To make an *examination.*

ముకాం *sub.* ముకాం, ముకాంలు. Place of residence.

మొక్కు *sub.* మొక్కు, మొక్కులు. A prayer or offering to the idol.

ముఖాసా *sub.* ముఖాసా, ముఖాసాలు. A revenue term, signifying a *village* granted as a *free-gift.* ముఖాసా గ్రామం A *mocaassa* village. ముఖాసాదారుడు A person enjoying the *mocaassa.*

మొగ్గ *sub.* మొగ్గ, మొగ్గలు. The bud, in flowers. ఆ గులాబీచెట్టు మొగ్గలువేస్తూ వున్నది That rose bush is *shooting forth* its *buds.* మొగ్గ also means *tumbling,* by throwing the head back and going over.

మొగలిచెట్టు *sub.* మొగలిచెట్టు, మొగలిచెట్లు. The kind of bush of which hedges are made in India usually called *mangrove.*

మొట్టడం *sub.* మొట్టుతాను, మొట్టి. To beat the head with the fist.

మొట్టు *sub.* మొట్టు, మొట్లు. A blow on the head, with the fist. మొట్టికాయ Item.

మొదలు *sub.* మొదటి, మొదళ్ళు. The commencement; the beginning; the early part. ప్రొద్దున మొదలుచేసి రాత్రిదాకా వాన కురిసినది It has rained from the *beginning* of the day, until the evening. మొదలు also means that *part* of a *tree,*

nearest the *ground*, from whence the stem commences: that is, *the base.* ఆ చెట్టు మొదలు మహా లావు *The base* of that *tree* is extremely large. మొదటిమాట The *first* word. మొదటి దినం The *first* day. మొదటి మనిషి The *first* person.

మొద్దు *sub.* మొద్దు। మొద్దులు. The *trunks* of *trees,* particularly after being cut down: what we generally term *timbers.*

మొన *sub.* మొన। మొనలు. The point; an end; extremity. మొన also means a *force*; the *division* of an *army.* మొనగాడు is the *commander* of such *force.*

మొన్న *sub.* మొన్నటి. (No plural.) The day before yesterday. మొన్నటిదినం Item. ఆ మాట నీతో మొన్న చెప్పినాను I mentioned this matter to you the *day before yesterday.*

మొండి *adj.* Stubborn; obstinate. మొండితనం *Stubbornness*; *obstinacy.* మొండివాడు An *obstinate, perverse* man. మొండిది A *female* of the same kind. మొండి వెయ్యడం To be *obstinate*; to be *perverse.* వాణ్ని యెన్నిమాట్లు పిలిచినా మొండివేసి వచ్చినాడు కాడు I have called him ever so many times, but *being obstinate*, he would not come.

మొండెం *sub.* మొండెపు। మొండేలు. A trunk, applied to the body of any being, after the head is off.

మొయ్యడం *v. a.* మోస్తూ। మోసి. To carry; to convey. పాలకీ మొయ్యడం To *carry* a palanquin. సామాను మొయ్యడం To *carry* baggage. మోత మొయ్యడం To *carry* a load.

మొఱ్ఱ *sub.* మొఱ్ఱ। మొఱ్ఱలు. A complaint. మొఱ్ఱ పెట్టడం To complain.

మొరగడం *v. n.* మొరుగుతూ। మొరిగి. To bark, as a dog.

మొల *sub.* మొల। మొలలు. The waist. మొలతాడు A band for the *waist.* These are usually made of slender twisted cords of silver. vide నడుము.

మొలవడం *v. n.* మొలుస్తూ। మొలిచి. To grow or to come up; to vegetate. ఆ విత్తనాలు మొలిచినవి Those seeds have *come up.*

* మొలవెయ్యడం *v. a.* మొలవేస్తూ। మొలవేశి. To sow. ఆ భూమిలో వులవలు మొల వేశినారు They have *sown* that ground with horse-gram.

మొలామా *sub.* మొలామా। మొలామాలు. Plating. This word is applicable to foliated gold or silver, with which iron is commonly plated. మొలామా చెయ్యడం To *plate* with *foliated* gold or silver. ఆ పాలకీనివున్న యినుముకు బంగారం మొలామా చేశినారు They have *done* the iron work of that palanquin, *with gilding*.

మొవ్వ *sub.* మొవ్వ। మొవ్వలు. This means the *tender leaves* of the palmyra and such like trees, as also of plantain trees, as they first appear.

మొసలి *sub.* మొసలి। మొసళ్ళు. The alligator or crocodile.

మొహతాదు *sub.* మొహతాదు। మొహతాదులు. The village peon, employed for all public occasions.

మొహురు *sub.* మొహురు। మొహుర్లు. A seal, generally termed a *mohur*, in India.

మో

మోకాలు *sub.* మోకాలి। మోకాళ్లు. The knee. మోకాలి చిప్ప The *knee*-pan.

మోకు *sub.* మోకు। మోకులు. A cable or other very large rope.

మోగడం *v. n.* మోగుతూ। మోగి. To sound, as an instrument or a clock or bell.

మోచెయ్యి *sub.* మోచేతి। మోచేతులు. The elbow.

మోట *sub.* మోట। మోటలు. The name given to the large leathern buckets, used at very deep wells, for watering gardens or fields.

మోటు *sub.* మోటు। మోట్లు. A stallion.

మోటు *adj.* Ignorant; unskilful. మోటువాడు An *ignorant* man.

మోటుది An *ignorant* woman. మోటుతనం *Stupidity; ignorance; dulness.*

మోత *sub.* మోత। మోతలు. A load. మోత మొయ్యడం To *carry* a *load.* మోత also means, *a sound.*

మోతరఫా *sub.* మోతరఫా। మోతరఫాలు. This is a revenue term signifying a *tax*, commonly levied on the house and shops of *particular trades.*

మోతుబరీ *sub.* మోతుబరీ। మోతుబరీలు. A responsible person.

మోతుబరు *adj.* Responsible; creditable. మోతుబరు జామీను A *responsible* security. మోతుబరు మనిషి. A *creditable* person.

మోపడం *v. a.* మోపుతూ। మోపి. To prop or place against a house or wall. ఫూళ్లోనుంచి వెదుళ్ళు తెచ్చి గోడకు మోపినాడు He brought bamboos from the town and has *put* them *up against* the wall. ఆ గోడ పడకుండా స్తంభాలు మోపినారు They have *put* posts *against* the wall, in order to *prop* it.

మోపు *sub.* మోపు। మోపులు. A bundle, particularly applied to wood, grass or to plants or any articles that can be tied together and carried in that state. In this sense it may also be called, a *load.* కఱ్ఱల మోపు A *bundle* or *load* of sticks. గడ్డిమోపు A *bundle* of grass. వెదుళ్ళమోపు A *bundle* or *load* of bamboos. కూరకాయల మోపు A *bundle* of vegetables. మోపు when applied to a field, means a *overcharge* or *assessment.*

మోయమాతీ *sub.* మోయమాతీ। మోయమాతీలు. Supply. vide సరంజాం.

మోయించడం *v. a.* మోయిస్తూ। మోయించి. To get a thing *carried* or *caused* to be *carried.*

మోసం *sub.* మోసపు। మోసాలు. Injuriousness; offence; treachery. మోసంచెయ్యడం or పెట్టడం To show *enmity.* vide దగా.

మోసుకోవడం *v. n.* మోసుకుంటూ। మోసుకుని. To carry. vide మొయ్యడం.

మోహం *sub.* మోహపు। మోహాలు. Affection; preference; desire

or what is commonly called *love*. ఆ స్త్రీమీద నాకు మోహం వున్నది I feel a sincere *affection* for that woman.

య

యజ్ఞము *sub.* యజ్ఞపు। యజ్ఞాలు. This is the name given to a particular festival held by the Brahmins, at which sheep are killed by being smothered, so that no blood be spilt in the act. The meat is afterwards prepared and given, in the smallest quantity by the officiating priests, to those who engage in the ceremony. A person who has gone through this ceremony, gets the appellation of *Somia-azooloo*. This ceremony was performed by the *Ratsa-waars* and Bannians, as well as by the Brahmins, about two or three hundred years ago, but it is now only customary with Brahmins.

యత్నం *sub.* యత్నపు। యత్నాలు. Intention; design; purpose; effort. ఇక్కడికి రావడానికి యత్నం చేశినాను, కాని వాన వచ్చినందున రాలేదు It was my *intention* to come here, but the rain prevented me. ఆ యేటి అద్దరికి దిగి వెళ్ళడానికి యత్నం చేశినాడు గాని లోతుచాత వల్లఅయినదికాదు He made an *effort* to wade to the other side of the river, but being too deep, he could not effect it.

యథార్థం *sub.* యథార్థపు। యథార్థాలు. The truth. యథార్థం చెప్పవలెను You must speak the *truth*. యథార్థమైన *True*; *real.* vide నిజం.

యవ్వనం *sub.* యవ్వనపు। యవ్వనాలు. Youth. నేను యవ్వనపు దినములలో చన్నపట్నం వెళ్లినాను I went to Madras, during the period of my *youth*. This word, agreeable to the Sanskrit, should be written యౌవనం.

యా

యాగాని *sub.* యాగాని। యాగానులు. Half of a dub or as much as *ten cash*. This ought to be written ఏగాని.

యాతము *sub.* యాతపు। యాతాలు. This is the name given to the machinery erected by the Indians for watering gardens and fields, commonly called a *pakotta*, to the southward. ఏతము is the proper way of writing this word.

యాభై *adj.* Fifty. యాభైయొక్కటి The fiftieth. This word ought to be written ఏభై.

యాల *adv.* Why?; wherefore? ఏల Item. యాల రా లేదు? How is it, you came not?

యాలకులు *sub.* యాలకుల. (No singular.) Cardamom seeds. This word ought to be ఏలకులు.

యావత్తు *adv.* Wholly; entirely; altogether. యీ సంగతి నాకు యావత్తూ చెప్పు Tell me the *whole* of this circumstance.

యి

యిక *adv.* Again; in future. యిక నేను రాను I will not come *again*. యికమీద *Henceforward*; *hereafter*; *in future*. యిక మీద యిలాగంటి పనులు చెయ్యబోకు Don't do any thing of this kind *in future*. This word is generally pronounced as if it was spelt యికా.

యిక్కడ *adv.* Here; in this place. యిక్కడ పెట్టుము Put it *here*. యిక్కడ లేడు He is not *here*. యిక్కడనుంచి From *hence*. యిక్కడనుంచి ఆ యింటిదాకా పరిగెత్తు Make a run *from hence* to that house.

యికిలించడం *v. n.* యికిలిస్తూ। యికిలించి. To grin; to show the teeth.

యికిలింపు *sub.* యికిలింపు। యికిలింపులు. A grin.

యిగరడం *v. n.* యిగురుతూ। యిగిరి. To exhale; to exhaust; to dry up, applied to water or any other liquid. ఆ చెరువులో నీళ్లు అన్నీ యిగిరినవి The water of that tank is all *dried up*.

యిగర్చడం *v. n.* యిగురుస్తూ। యిగిర్చి. To bud; to shoot forth young leaves. vide చిగర్చడం.

యిగిరిపోవడం *v. n.* యిగిరిపోతూ। యిగిరిపోయి. To exhale; to exhaust. vide యిగరడం.

యిగురు *sub.* యిగురు। యిగుళ్లు. A young leaf, just shot forth. యిగురు కూర Curry made with *young leaves*, without any sour in it.

యిచ్చకం *sub.* యిచ్చకపు। యిచ్చకాలు. Flattery; weedling; coaxing. యిచ్చకపుమాటలు ఆడడం To *cajole*; to *weedle*. ఆ చిన్నది అతణ్ని యిచ్చకపు మాటలు ఆడితే వకచీర యిచ్చినాడు After that girl had *coaxed* him a good deal, he gave her a sari.

యిజాఫా *sub.* యిజాఫా। యిజాఫాలు. A revenue term, signifying *overplus* or *increase* of revenue. It is also used on common occasions. ఆ వర్తకములో నాకు అయిదువేల వరహాలు యిజాఫా వచ్చినవి There was an *overplus* of five thousand pagodas came to me, from that adventure in trade.

యిజారా *sub.* యిజారా। యిజారాలు. A revenue term, signifying a *rent* or *farm*. యిజారాదారుడు A *renter* or *farmer*. యిజారా చెయ్యడం To *rent* or *farm*.

యిజారు *sub.* యిజారు। యిజార్లు. This word is adopted from the Hindustani for what we term *long drawers*, in which gentlemen generally sleep and in this dress the dancing women sometimes dance, but principally those of the Mohammedan caste.

యిటిక *sub.* యిటిక। యిటికలు. A brick. యిటికలు చెయ్యడం To make *bricks*. యిటిక ఆవం A *brick*-kiln.

యిటు *adv.* This way; in this direction. యిటు రా Come *this*

way or come *here*. యిటు తరువాత ***After this***; since ***this***. యిటుతరువాత నీకు యేమైనా వుత్తరం వచ్చినదా? Did you receive any letter, ***since this***? యిటుతరువాత పారిపోయినాడు ***Afterwards***, he ran away. యిటువంటి or యిషువంటి ***Such like***. యిషువంటిది ***Such like*** thing.

యిత్తడి ***sub***. యిత్తడి. (No plural.) Brass. యిత్తడి పని ***Brass*** work.

యితడు ***pro***. యితని, వీరు. This man; he. యితణ్ని చూడలేదు, అతణ్ని చూచినాను ***This man***, I did not see; ***that man***, I saw. యితణ్ని వెళ్లుమని చెప్పినాను I have told ***this person***, to go away.

యితను ***pro***. యితని, వీరు. This man; this person; he. vide యితడు.

యిద్దరు ***sub***. యిద్దరి. (No singular.) Both; two; always applied to people. యిద్దరు వచ్చినారు They are ***both*** arrived. యిద్దరు పిల్లలు *Two* children. యిద్దరు దొంగలువచ్చి నా సామాను యెత్తుకుని పోయినారు A *couple* of thieves came and carried off my things.

యిది ***pro***. దీని, యివి. This thing; this beast or this woman. యివి ***These things***. యిది మంచిది ***This thing*** is good. యివి బాగా వున్నవి ***These*** are good ***things***.

యినకడం ***v. n.*** యినుకుతూ, యినికి. To sink; to grow less, as water drying up in a pond or ink on paper that sinks. యింకడం or యీకడం Item.

యిన్ని ***adv***. So many; such a number. మీరు చెప్పిన రూపాయిలు సంచీలో చూస్తే యిన్ని రూపాయిలు లేవు When I looked into the bag, I did not find ***so many*** rupees there, as you mentioned.

యినుము ***sub***. యినుప. (No plural.) Iron.

యిన్నూరు ***adj***. Two hundred.

యింకా ***adv***. Yet; still. ఆపని యింకా కాలేదు That business is not *yet* done. యింకా మరి వకటి తీసుకుని రా Bring me ***still*** another one. నేను యింకా కొంచం సేపు యిక్కడ వుంటాను I mean

to remain *still* some time longer here.

యింగిలీకం *sub.* యింగిలీకపు। యింగిలీకాలు. Vermilion, used as a colour and is also mixed up in medicine by the Indian doctors.

యింగువ *sub.* యింగువ. (No plural) Asafoetida.

యింత *adv.* This; so much. యింత పని *So much* business. యింత పర్యంతం To *this* time. యింతలో Mean *time.* యింతలో మా తమ్ముడు వచ్చినాడు *In the mean time,* came my brother.

యింతట *adv.* During; the while; this time. మేము వకబిలేరి వ్రాసుకుంటూ వుంటిమి, యింతట వక దొర వచ్చినందున పని ఆటంకం అయినది *Whilst* I was writing the vocabulary, a gentleman came and so my business got interrupted. యింతటనుంచి From *this time; henceforward.* యింతటనుంచి మీరు చెప్పిన చొప్పున చేస్తాను *From henceforward,* I will do as you have said. యింతట చాలించు Stop *here.*

యింద్రధనస్సు *sub.* యింద్ర ధనస్సు। యింద్ర ధనస్సులు. The iris; the rainbow. This word means, properly speaking, the *bow* of *Indrudoo,* who is called the God of rain by the Hindoos. వాన వెలిసిన తరువాత యింద్రధనస్సు అగపడ్డది When the rain was over, *a rain-bow* made its appearance.

యిందుకు *adv.* On this account; to this purpose. యిందుకు సాక్షి యెవరు? Who is witness *to this purpose?*

యిప్పించడం *v. a.* యిప్పిస్తాను। యిప్పించి. To grant; to deliver or cause to be given. అక్కడికి వెళ్ళి యీ పుస్తకం ఆ దొరకు యిప్పించు Go there and *deliver* this book to that gentleman. యీ గుర్రం నీకు యిప్పిస్తాను I will *make over* this horse to you.

యిప్పుడు *adv.* Now; at present; presently. యిప్పుడు వస్తాను I will come *presently.* యిప్పుడు చెప్పినమాట విను Hear what I *now* tell you. యిప్పుడు వచ్చినాను I came *this moment*: that is, *just now.*

యింపు *sub.* యింపు। యింపులు. Agreeableness; beauty. vide

చక్కన.

యిమడ్చడం *v. a.* యిముడుస్తూ। యిమిడ్చి. To *contract* in space; to *draw* into *narrower* compass. యీ మతలబు అంతా ఆ కాగితం మీద యిముడ్చు *Bring* the whole of this writing *within the compass* of that paper. వాణ్ని ఆ వుద్యోగములో యిముడ్చు *Bring him into* that employment.

యిమడడం *v. n.* యిముడుతూ। యిమిడి. To be shut up or confined in a space.

యియ్యడం *v. n.* యిస్తూ। యిచ్చి. To give; to present. నాకు వెయ్యి వరహాలు యిచ్చినాడు He *gave* me a thousand pagodas. ఈ బట్ట నాకు యియ్యడు He will not *give* me this cloth.

యిర్రి *sub.* యిర్రి। యిర్రులు. A buck antelope.

యిరుకు *sub.* యిరుకు। యిరుకులు. Narrowness; straightness or *straight,* when it means *difficulty..* యిరుకు వీధి A *narrow* street. ఆ యింటి స్థలం మహా యిరుకు The ground belonging to that house is extremely *confined.* అతనికి సొమ్ము పోయినందు వలన చాలా యిరుకు వచ్చినది His money being lost, he has got into great *difficulty.*

యిరుగు *sub.* యిరుగు। యిరుగులు. The neighbours, in front and behind. యిరుగు పొరుగులు *Neighbours,* all round. మా యింటి యిరుగు పొరుగున అన్ని బ్రాహ్మణ యిండ్లు వున్నవి There are nothing but Brahmin houses in my *neighbourhood.* N. B. It is very common to separate these words, in conversation saying యిరుగు by itself and పొరుగు by itself. నీ యిరుగున యెవరు వున్నారు? Who live *near* your house? నా పొరుగున వక కోమటి వున్నాడు I have got a banian, as my *neighbour.*

యిరువై *adj.* Twenty.

యిలాకా *sub.* యిలాకా। యిలాకాలు. Concern; interest; reference. అతని పనికి నాకు యేమీ యిలాకా లేదు I feel no *interest* in his *concerns.*

యిలు *sub.* యింటి। యిండ్లు. A house; a dwelling-place. యింటి

పేరు A *house-name.* All the Indians have what is termed a *house-name* which is synonymous with that we term our *sir-name.* Their house-name so called is properly speaking the name of their village or family and sometimes the office held by them. మా యింటిపేరు బందరువారు, నా పేరు రాముడు My *proper* or *christian* name is Ramdoo and my *house-name* or *town* is Bunder. It may be remarked that the Indians when spoken to are rather called by their *christian name* than by their *sir-name,* being the reverse of the custom with us.

యివ్వడం *v. a.* యిస్తూ। యిచ్చి. To give. తిరిగీ or మళ్ళీ యివ్వడం To *give back* or *return.* నీకు పంపించిన పుస్తకం యింకా నాకు తిరిగీ యివ్వలేదు You have not yet *returned* me the book I sent you. vide యియ్యడం.

యివతల *adv.* This side or this way.

యిసుక *sub.* యిసుక। యిసుకలు. Sand. యిసుకదిన్నెలు or దిబ్బలు *Sand-hills.*

యిస్తువా *sub.* యిస్తువా। యిస్తువాలు. A whole property or estate. ఆ యిస్తువా నాది That is my *property.* అతని యిస్తువా అమ్మి వెయ్యగలందులకు పంపించినాడు He has sent *whole* of his *property* to be sold.

యీ

యీ *pro.* This or these. యీ వస్తువ *This* thing. N. B. This pronoun sometimes refers to the past. యీ రాత్రి *Last* night; also, *this night.* Both are used. యీ వైపు In *this direction.* యీ చిన్నది *This* girl. యీ గుర్రాలు *These* horses.

యీక *sub.* యీకె। యీకెలు. A feather; a plume. కోడి యీకలు The *feathers* of a fowl.

యీగ *sub.* యీగ। యీగలు. A fly.,

యాగడం *v. n.* యాగుతా। యాగి. To act under or be subordinate. వుద్యోగంలో అతనికింద యాగి వున్నాడు He is acting under him in office.

యాటె *sub.* యాటె। యాటెలు. A spear. These are made of a long tapering bamboo, at the smallest end of which, a small spear-head of iron is fixed. These are the fighting spears of the Hindoos.

యాడ్చడం *v. a.* యాడుస్తా। యాడ్చి. To pull; to draw violently. ఆ మనిషిని యాడ్చి తీసుకుని రా *Pull* that fellow along and bring him here.

యాడు *sub.* యాడు। యాళ్లు. Age; time of life, either of human beings or animals. నీ యాడు యెంత వుంటుంది ? What is your age? ఆ గుర్రానికి యిరువై సంవత్సరముల యాడు వుంటుంది That horse must be about twenty *years* of *age.*

యాత *sub.* యాత। యాతలు. The act of swimming; also, the act of *bringing forth,* in animals of all descriptions. అతనికి యాత రాదు He does not understand how to *swim.* యీ ఆవు యెన్ని యాతలది? How often has that cow *brought-forth.*

యాదడం *v. n.* యాదుతా। యాది. To swim. అతను యాత బాగా యాదుతాడు He *swims* very well.

యాదు *sub.* యాత। యాదులు. The palm-tree, which yields a juice, like that of the cocoanut or palmyra-tree. యాత చెట్టు Item. యాత కల్లు *Palm* toddy.

యానడం *v. n.* యానుతా। యాని. To produce or bring forth, like animals. గుర్రం యీనడం A mare to *foal.* ఆవు యానడం A cow to *calf.* This word is not used to women. చేను | యానడం To *produce,* as a crop.

యాపిక *sub.* యాపిక। యాపికలు. A remnant; a piece, applied to cloth or linen or any fabrick of that kind. యాపికలు చెయ్యడం To *tear* into *pieces.* vide చీలిక.

యారు *sub.* యారు। యార్లు. A nit or egg of a louse. యారు పెన

A *narrow comb*, for clearing the head of *nits*.

యూల *sub.* యూల। యూలలు. A whistling or a whistle. యూల వెయ్యడం To *whistle*.

యు

యుక్తం *sub.* యుక్తము। యుక్తాలు. Propriety. యుక్తంగా *Properly*.

యుక్తి *sub.* యుక్తి। యుక్తులు. An argument; a reason; a plea. అతని మాటలలో యేమీ యుక్తి లేదు His words contain no *argument*.

యుగం *sub.* యుగము। యుగాలు. A period, of which the Hindoos reckon four, viz. కృత యుగం K*ruta yugam*. త్రేతా యుగం *Traita yugam*. ద్వాపర యుగం *Dvapara yugam* and కలియుగం *Kali yugam*. They are not all of the same number of years, but the present, the *kali yugam*, consists of four hundred and thirty-two thousand years, of which number, four thousand nine hundred and nine years have expired, this 1st of January 1809.

యుద్ధం *sub.* యుద్ధము। యుద్ధాలు. Battle; contest; engagement of troops. ఆ యుద్ధంలో యింగిలీషువారి బలం ఫరాసువారిని గెలిచినది The English army gained the victory over the French, in that *battle*.

యె

యెక్కడ *adv.* Where. యెక్కడికి? *Whereto* or *whither*? ఆ సామాను యెక్కడ చూచినావు? *Where* did you see those things? నీవు యెక్కడికి పొయ్యేవు? *Whither* are you going?

యెక్కడం *v. n.* యెక్కుతూ। యెక్కి. To mount; to get into; to ride. పాలకీ యెక్కడం To *ride* in a palanquin. గుర్రం యెక్క

డం To *go* on horse-back. అతను గుర్రంమీద ఎక్కి వచ్చినాడు He *came* on horse-back. ఆ చిన్నవాడు చెట్టుమీద ఎక్కి కింద పడ్డాడు That boy *got up into* a tree and tumbled down from it. విషం ఎక్కడం To *rise* or *mount*, as poison. మత్తు ఎక్కడం To get *intoxicated*. మదం ఎక్కడం To get *must*, as an elephant: that is, to *want* the *female*.

ఎక్కిలి *sub*. ఎక్కిలి, ఎక్కిళ్లు. The hic'cough. ఎక్కిళ్ళు రావడం To *hic'cup* or hic'cough.

ఎక్కువ *adj*. More; above measure; superior. ఎక్కువ మాటలు *Superfluous* words. అతను ఎక్కువ పుచ్చుకున్నాడు He has taken *above measure*: that is, *more than* his right.

ఎగతాళి *sub*. ఎగతాళి, ఎగతాళిలు. Ridicule; mockery. ఎగతాళి చెయ్యడం To *ridicule*.

ఎగతియ్యడం *v. a*. ఎగతీస్తూ, ఎగతీశి. To draw up or raise. బట్ట ఎగతియ్యడం To lift up one's cloth ధర ఎగతియ్యడం To raise the price.

ఎగరడం *v. n*. ఎగురుతూ, ఎగిరి. To fly. పిట్ట పంజరంలోనుంచి బైటికి ఎగిరినది The bird has *flown* out-side, from the cage.

ఎగరవెయ్యడం *v. a*. ఎగరవేస్తూ, ఎగరవేశి. To throw into the air. గాజుగిన్నె అతను ఎగరవేశినందున కిందపడి బద్దలు అయినది He *threw* a glass cup *into the air* and it fell down and broke.

ఎగ్గు *sub*. ఎగ్గు, ఎగ్గులు. Disgrace; blame; reflection.

ఎగుమతి *sub*. ఎగుమతి, ఎగుమతులు. Exportation; shipment. ఎగుమతి దిగుమతి *Importation* and *exportation*. ఎగుమతి చెయ్యడం To *export*; to *ship*. యిన్నూరు బస్తాలు చన్నపట్నం పంపించగలందులకు ఆ వాడమీద ఎగుమతి చేశినారు They have *shipped* two hundred bags on that ship, to be consigned to Madras. వెయ్యి గరిశెల ధాన్యం వాడమీద ఎగుమతి చేశినారు They have *put on board* of a vessel one thousand bags of grain.

ఎటు *adv*. Which way. ఎటు వెళ్ళుతావు? *Which way* are you going? ఎటువంటి or యెటువంటి *What like?* ఎటువంటిది

What sort of a thing or *what like* is it? ఆ మాట యెటువంటిది? *What sort* of a language is that?

యెడమ *adj.* The left. యెడమ చెయ్యి The *left* hand. యెడమ వైపు The *left* side.

యెత్తడం *v. a.* యెత్తుతూ। యెత్తి. To lift; to raise; to take up. ఆ సామాను యెత్తు *Take up* those things. ఆ మూట వాడి నెత్తి మీద యెత్తు *Lift* that load up to that man's head.

యెత్తు *sub.* యెత్తు। యెత్తులు. Height; weight. ఆ స్తంభం పది మూళ్ళ యెత్తు That pillar is ten cubits *high.* ఆ గుర్రం మహా యెత్తు That horse stands very *high.* యెంత యెత్తు? What *height* or what *weight*? ఆ రాతియెత్తు నీకు తెలిసినదా? Do you know the *weight* of that stone? యెత్తుగా *Weightily* or *heavily.* ఆ మనిషి మహా యెత్తుగా వున్నది That woman is very bulky or *weighty.* చదరంగపు యెత్తు A *move,* at chess. యెత్తు also means a *weight,* four of which go to a maund.

యెత్తుకుపోవడం *v. a.* యెత్తుకుపోతూ। యెత్తుకుపోయి. To carry away; to transport. నిన్న రాత్రి దొంగలు రాజుయింట్లోనుంచి వెయ్యివరహాలు యెత్తుకుని పోయినారు Last night the thieves *carried away* a thousand pagodas, from the Rajah's house. నా డేరా యిక్కడినుంచి కూలివాళ్ళు ఆ వూరికి యెత్తుకు పోయినారు My tent has been *carried to* that village, by coolies from here.

యెత్తుకురావడం *v. a.* యెత్తుకువస్తూ। యెత్తుకువచ్చి. To bring. వక పెట్టె వాడమీదనుంచి యెత్తుకు వచ్చినారు They have *brought* a box from on board the ship.

యెత్తుకోవడం *v. a.* యెత్తుకుంటూ। యెత్తుకుని. To lift up: that is, *yourself to lift up.* ఆ సామానులు మహా బలువు గనక యెత్తుకోలేను Those things are too heavy, I cannot *lift them.*

యెదగడం *v. n.* యెదుగుతూ। యెదిగి. To grow. ఆ చిన్నవాడు బాగా యెదిగినాడు That boy is well *grown.* ఆ చెట్టు యెదగలేదు That tree has not *grown.*

యెదిరించడం *v. a.* యెదిరిస్తూ। యెదిరించి. To oppose; to be against.

అతను యుద్ధములో నాతో యెదిరించి పోట్లాడినాడు He *came against* me in the battle and fought with me.

యెద్దు *sub.* యెద్దు। యెడ్లు. An ox, for labour or in the plough.

యెదుట *adv.* Before; in front or fronting. ఆ యింటి యెదుట చెరువు వున్నది There is a tank, *in front* of that house. This word is also applied to the etiquette observed amongst people of rank in India, of going *in advance* to receive a person, on occasions of ceremonious visits. రాజు వస్తూ వుండగా యెదుట వెళ్ళి యింట్లోకి తీసుకుని వచ్చినాడు The Rajah being come, he *advanced to meet* him and brought him into the house.

యెదురొమ్ము *sub.* యెదురొమ్ము। యెదురొమ్ములు. The bosom; the breast. యెదురొమ్ము నొప్పి A pain in the *breast*.

యెన్నడు *adv.* What time; what day. అతను యిక్కడికి యెన్నడు వచ్చినాడు? *What time* or *what day* did he come here?

యెనమన్నూరు *adj.* Eight hundred. యెనమన్నూరు మంది *Eight hundred* people. యెనమన్నూరు గుర్రాలు *Eight hundred* horses.

యెన్ని *adv.* How many. యెన్నిమార్లు? *How often*? or *how many times*?

యెనిమిది *adj.* Eight. యెనమండుగురు *Eight* people. యెనిమిది గుర్రాలు *Eight* horses.

యెంగిలి *sub.* యెంగిలి। యెంగిళ్ళు. Any thing *touched* or *used* with the mouth, which is considered unclean or of no further use; refuse. యెంగిలి అన్నం Remains of victuals. యెంగిలి చెయ్యి Dirty or defiled hand that is, after eating victuals (done with the right hand). The hand is unclean or *yengilee*, until it be washed. యెంగిలి చెయ్యడం To make dirt in eating. యెంగిలి యెత్తడం To remove the crumbs or droppings of rice after eating. యెంగిలి మాటలు Silly talk.

యెంచడం *v. a.* యెంచుతూ। యెంచి. To reckon; to count. ఈ వేళ స్రాపు లక్ష యాభై వేల రూపాయీలు యెంచినాడు The shroff has

counted a lack and a half of rupees to-day. చాకలవాడికి బట్టలు ఎంచి వెయ్యి *Take* an *account* of the clothes and give them to the wash.

ఎండ ***sub.*** ఎండ । ఎండలు. The heat, as applied to the atmosphere and also, as applied to the sun. It may indeed stand for *the sun*. ఎండ కాలం The *hot* season or *hot* weather. ఎండగా *Hotly* or *hot-like*. ఈవేళ మహా ఎండగా వున్నది It is extremely *warm* to-day. ఎండ పెట్టడం To put in the *sun* to *dry*. ఆ కాకితాలు తడిసినవి గనక ఎండపెట్టు Those papers being wet, *dry* them in the *sun*. ఈవేళ ఎండ రాలేదు The *sun* has not come out to day. ఎండ వచ్చినది The *sun* shines. ఎండ మావులు *Vapours* or *exhalations*.

ఎండడం *v. n.* ఎండుతూ । ఎండి. To dry; to be freed from moisture. బట్టలు ఎండలో ఎండినవి The clothes have been *dried* in the *sun*.

ఎంత ***adv.*** How much. ఎంతమాత్రం నాకు యిస్తావు? *How much* alone am I to have? ఎంతసేపు యిక్కడ వుంటావు? *How long* would you remain here? ఎంతమంది వచ్చినారు? *How many* or *how much* people came?

ఎందుకు ***adv.*** Why; wherefore; for what reason. నీకు ఎందుకు కోపం వచ్చినది? *Why* are you angry? నిన్న నీవు ఎందుకు రాలేదు? *What* is *the reason*, you did not come yesterday?

ఎప్పటికీ ***adv.*** Always; perpetually. ఎద్దు మనతోటలోకి ఎప్పటికీ వస్తూ వుంటవి The bullocks are *always* coming into our garden.

ఎప్పుడు ***adv.*** When; what time. ఎప్పుడు వస్తావు? *When* do you mean to come?

ఎప్పుడైనా ***adv.*** Whenever; at any time. ఎప్పుడైనా అలాగు చేసినా నీ చెవులు మెలి వేస్తాను *Whenever* you do so, I will pull you by the ear.

ఎమిడికె ***sub.*** ఎమిడికె । ఎమిడికెలు. The small worm, which

people and particularly children, are subject to. యెమిడికె పాము Item.

యెముక *sub.* యెముక। యెముకలు. A bone. కరువునాటినుంచీ ఆ వూరి దగ్గర శానా యెముకలు అగపడుతవి A vast number of *bones* may be seen near that village, from the time of the famine. The word is of general use.

యెరగడం *v. a.* యెరుగుతూ। యెరిగి. To know; to understand. అతను ఇంగిలీషు బాగా వ్రాయ యెరుగును He *understands* very well, how to write English. అతను ఇక్కడికి వచ్చిన సంగతి నేను యెరగను I *know nothing* about his having been here. ఆ మనిషిని బాగా యెరుగుదును I am very well *acquainted* with that man.

యెఱ్ఱన *adj.* Red. యెఱ్ఱని Item. యెఱ్ఱని బట్ట *Red* cloth. యెఱ్ఱని పాగా A *red* turban. యెఱ్ఱని వాడు A *fair* man. యెఱ్ఱనిది A *fair* woman. This term is usually applied to the *colour* of Europeans and to any Indians whose *colour* approaches to it.

యెరుక *sub.* యెరుక. (No plural.) A knowledge or an acquaintance with any body or a pre-knowledge. ఆ సంగతి నాకు యెరుక లేదు I have had no *information* on that subject. అతను నా యెరుక లేనిదే ఈ పని చేసినాడు He has done this business, without my *knowledge*. యెరుక వుండడం To be *acquainted* with; to have a *pre-knowledge*. మీరు ఇక్కడికి రావడం అతనికి యెరుక వున్నదా? Is he in the *knowledge* of your coming here? యెరుక చెయ్యడం To *inform*; to *communicate*; to *apprise*. అతను చేశిన పని దొరకు యెరుక చేసినాను *I apprised* the gentleman of what he had done. అతనితో నాకు యెరుక లేదు I have no *acquaintance* with him. యెరుక చెప్పడం To *tell fortunes*. This is commonly done by the *Yerrookalla* caste women.

యెరుకల *adj.* Of or belonging to the *Yerrookalla* caste. యెరుకల

కులం The *yerrookalla* caste. యెరుకలవాడు *A Yerrookalla* man. యెరుకలది A *woman* of the same caste. These are, properly, the people who make baskets of the date or palm leaf and are professed bird catchers and hog breeders and by reputation, professed thieves and particularly given to drinking. The women of this caste, like the gipsies in Europe, practise fortune telling.

యెరుపు ***sub.*** యెరుపు। యెరుపులు. Red; redness; red-colour.

యెరువు ***sub.*** యెరువు। యెరువులు. Dried goat's dung, used in gardens; also, any article, either borrowed or lent for temporary use.

యెల్లప్పుడూ *adv.* Constantly; always. యెల్లప్పుడూ కాలం వకలాగున వుండదు The times are not, *always* the same.

యెలుక ***sub.*** యెలుక। యెలుకలు. A rat. యెలుకల బోను A *rat* trap.

యెల్లుండి *adv.* The day after to-morrow. నేను యెల్లుండి వస్తాను I shall come, the *day after to-morrow.*

యెవడు *pro.* యెవడి or యెవని। యెవరు or యెవళ్లు. Who; what person. యెవరు అక్కడ? *Who* is there? యీ పని యెవడు చేశాడు? *Who* has done this business? ఆ యింట్లో యెవడూ లేడు There is not a soul in that house.

యెసరు ***sub.*** యెసరు। యెసళ్ళు. The water in which any article of food is boiled.

యే

యే *pro.* What or which; any; that which? యేమి? *Any* thing. యేమంటారు? *What* say you? యేమిరా? Item. The first of these is spoken to equals or superiors, the second, to the common people. యేమో? *What then? what* can I say? This is a frequent answer to an indirect question, in the same way as we would say, *it may be so.* యేమీ లేదు There is

not *any thing*: that is, *nothing*. ఆ సంచిలో చూచినాను, కాని అందులో యేమీ లేదు I looked into that bag, but found *nothing* in it. యే పనిమీద వచ్చినావు? *What* business are you come upon? యే వేళప్పుడు మీరు అన్నం తింటారు? At *what time*, do you eat your victuals? యేమైనా? *Any*? యేది? *Which thing*? నాది యేది? *Which* is mine? that is, *which thing* is mine? యేమి నిమిత్తం? *What* purpose? యే యే? *Each or every one.*

యేకడం *v. a.* యేకుతూ। యేకి. To beat cotton. This is done in India by a particular caste of people called దూది యేకుల వాళ్ళు Cotton *beaters* or *cleaners*. They have a large frame, made on the principle of a harp, at the extremity of which is a large thick cord of gut. Upon this string, they raise up the cotton by degrees, suspending it by holding up the handle of the frame. They beat the string with a twanging force, keeping it in constant agitation, with a short heavy stick. This opens the cotton and cleans it.

యేకాంతం *sub.* యేకాంతపు। యేకాంతాలు. A secret. యేకాంతపు మాటలు *Secret* words.

యేట్రింత *sub.* యేట్రింత। యేట్రింతలు. A bird, so called. It is a small black bird with a long swallow tail, commonly called the *king crow*.

యేడవడం *v. n.* యేడుస్తూ। యేడిచి. To cry; to weep. ఆ పిల్ల మహా యేడుస్తుంది That child *cries* very bitterly.

యేడు *adj.* Seven. యేడుగురు Seven people.

యేడుపు *sub.* యేడుపు। యేడుపులు. A crying; a weeping. ఆ చిన్నదానికి యేడుపుచేత కళ్ళు వుబ్బివున్నవి That girl has been *crying*, 'till her eyes are quite swollen.

యేదుపంది *sub.* యేదుపంది। యేదుపందులు. A porcupine. The Indians are very fond of the flesh of this animal and kill it for eating. యేదుపంది ముళ్లు The *quills* of a *porcupine*.

యేనుగ sub. యేనుగ। యేనుగలు. An elephant. యేనుగ తొండం An *elephant's proboscis*. యేనుగ దంతాలు *Elephant* teeth or tusks.

యేర్పరచడం v. a. యేర్పరుస్తూ। యేర్పరచి. To *sort*; to separate into distinct and proper classes. బట్టలు యేర్పరచడం To sort clothes. వ్యాకరణం యేర్పరచడం To compile a grammar. పయికం యేర్పరచడం To sort money.

యేపి **sub.** యేపి। యేపులు. A sporting dog. This name is generally given to the dogs, used in hunting the wild hog. They have a broader snout than the common dogs of the country, a larger head and jowl and are extremely fierce. They are sometimes called వేపి. The word యేపి is also applied to a particular kind of *tree*.

యేరడం v. a. యేరుతూ। యేరి. To pick; to choose; to select. ఆ పళ్ళలో మంచివిగా కొన్ని యేరు *Choose* me such as is good, out of those fruit.

యేరు sub. యేటి। యేళ్లు. A river. యేటిదరి The *river* side. యేటివొడ్డు The *bank* of a *river*. యేటి వరద The swelling of a *river* or coming down of the water. యేరు దాటడం To *cross* a *river*. యేరు దిగిపోవడం To *ford* a *river*. యేరువాక సాగడం To break up or plough a fallow.

యేరువాక sub. యేరువాక। యేరువాకలు. Ground first made to plough or broke up by the plough.

యేలడం v. a. యేలుతూ। యేలి. To rule; to direct; to govern. మునుపు అన్నిదేశాలూ విక్రమార్కుడు అనే రాజు యేలినాడు Formerly, the Rajah Vikramarkudu *reigned* over every country.

యొ

యొక్క *pro.* Of; on account of. This preposition is frequently added to the genitive case of nouns. నాయొక్క

సామాను Things *belonging* to me. యింటియొక్క *Of* or *belonging* to the house.

యో

యోగ్యము *sub.* యోగ్యపు। యోగ్యాలు. Correctness; propriety. యోగ్యమైన *Correct*; *proper*. యోగ్యమైన వాడు A *proper*, *good* man. యోగ్యమైనది A *correct* woman.

ర

రక్కడం *v. a.* రక్కుతూ। రక్కి. To scratch. ఆ పిల్లి వచ్చి నా కాలి మీద రక్కినది That cat came and *scratched* my leg.

రక్తం *sub.* రక్తపు. (No plural.) Blood. రక్తం కారడం To *bleed*. vide నెత్తురు.

రక్కు *sub.* రక్కు। రక్కులు. A scratch.

రత్నం *sub.* రత్నపు। రత్నాలు. This properly means a *ruby*, but when written in the plural number రత్నాలు means *precious stones* in general.

రద్ది *sub.* రద్ది। రద్దులు. Noise; disturbance. రద్ది చెయ్యడం To make a noise.

రద్దు *sub.* రద్దు। రద్దులు. Extinction; disqualification. రద్దు కావడం To be set aside or made null and void. రద్దు చెయ్యడం To disqualify; set aside; disallow.

రథం *sub.* రథపు। రథాలు. The name given to a large heavy vehicle, commonly called the *swamy coach*, which the Hindoos pull by main force along the streets, at particular feasts.

రంకు *sub.* రంకు। రంకులు. Gallantry; debauchery. రంకు మొగడు A *Gallant*; an *intriguer*. రంకుబోతు A *loose woman*. రంకు పోవడం To *commit adultery* or *debauchery*. అతని పెళ్లాము

తెలుగు వోటి రంకు పోయినది That man's wife has *gone astray* with a Telugu-man.

రంకె *sub.* రంకె। రంకెలు. A roar; a bellowing; a lowing. పెద్దపులి రంకె The *roar* of a royal tiger. ఎద్దు రంకె The *bellowing* of a bullock. రంకె వెయ్యడం To *bellow*; to *roar*.

రంగరించడం *v. a.* రంగరిస్తూ। రంగరించి. To rub together or blend and mix up.

రంగు *sub.* రంగు। రంగులు. Colour; paint. తెల్ల రంగు White *colour* or *paint*. రంగు చెయ్యడం or రంగా యించడం To *paint*. ఆ యింటి కిటికీలు రంగా యించడానకు పచ్చరంగు తెచ్చినాడు He has brought green *paint*, in order to *paint* the windows of that house with it.

రంధ్రం *sub.* రంధ్రపు। రంధ్రాలు. A hole. vide బొక్కి.

రమారమి *sub.* రమారమి। రమారమీలు. A revenue term, signifying *the estimate* of an account.

రంపం *sub.* రంపపు। రంపాలు. A saw. రంపంతో కొయ్యడం To *saw*. రంపకాడు A *sawyer*. ఆ కర్ర రంపంతో కొయ్యడానికి యిద్దరు రంప కాండ్లు వచ్చినారు Two *sawyers* have come, to *saw* that wood.

రయానీ *adj.* Of or belonging to ryots or the proper inhabitants and cultivators of the country. రయానీ యిజారా The *ryaany* system of rent. రయానీ ముచ్చలికాలు Agreements of *ryaany* rents.

రవ *sub.* రవ। రవలు. A diamond *small shot*, for firing at game. It also means any *small particle*. రవంత *Very little*. నాకు రవంత పెట్టు Give me a *very little*.

రవంత *adv.* Little. vide రవ.

రవ్వ చెయ్యడం *v. a.* రవ్వ చేస్తూ। రవ్వ చేసి. To give trouble or incommode.

రవానా *sub.* రవానా।రవానాలు. A despatch; a transmission. రవానా చెయ్యడం To *transmit*; to *despatch*. నీకు రెండు వుత్తరాలు టపా

మీద రవానా చేసినాను I have *transmitted* two letters to you by the *tappal*. నీవు చెప్పినమీదట వక బంట్రోతును రవానా చేసినాను I have *despatched* a peon, upon the business which you spoke of.

రవేసు *sub.* రవేసు। రవేసులు. Fees of office. రుసుం రవేసులు Allowance and fees.

రసకర్పూరం *sub.* రసకర్పూరపు. (No plural.) Calomel.

రసం *sub.* రసపు. (No plural.) Juice or the liquid from any fruit. పాదరసం *Quick'silver*.

రసి *sub.* రసి. (No plural.) Matter. vide చీము.

రహదారీ *sub.* రహదారీ। రహదారీలు. The highway. రహదారీ చీటి A passport.

రహస్యం *sub.* రహస్యపు। రహస్యాలు. A secret; a private communication. నాకు యేమీ రహస్యాలు లేవు I have no *secrets*. రహస్యపు మాట A *secret* information. రహస్యపు పని A circumstance or business of *secrecy*. రహస్యమైన *Secret*. రహస్యంగా *Secretly*. అతను చెప్పిన మాటలు రహస్యమైనవి కావుగాని రహస్యంగా చెప్పినాడు What he told me was *no secret*, but he spoke it *secretly*.

రహితు *sub.* రహితు। రహితులు. A cultivator, commonly called a *ryot*.

రక *sub.* రక। రకలు. Firing: that is, the *actual cautery*. రక చెయ్యడం or వెయ్యడం To *fire*; to *cauterise*. This mode of cure is extremely familiar to the Doctors of India, as practised both on man and beast.

రక్షించడం *v. a.* రక్షిస్తా। రక్షించి. To support; to protect.

రా

రాకడ *sub.* రాకడ। రాకడలు. A coming; an arrival. అతని రాకడకు యెక్కుడ నేను కనిపెట్టి వున్నాను I am in expectation of his

arrival here..

రాకపోవడం *v. n.* రాకపోతూ। రాకపోయి. Not to come. నీవు రాక పోతే నాకు మహా కోపం వస్తుంది If you *do not come,* I shall be very angry.

రాగం *sub.* రాగపు। రాగాలు. This is the name given to the modes in music, of which the changes are considered by the Hindoos to be thirty two. In *tones, semitones* and *dieses* the changes altogether amount to one hundred and twenty-eight. For all these they have separate names, too numerous to be detailed in this place. Their proper notes, upon which these changes run, are, like ours, only seven in number.

రాగి *sub.* రాగి. (No plural.) Copper.

రాచ *adj.* The name of the *raatsa* caste or what is commonly called the Rajah caste. రాచ కులం The *raatsa caste.* రాచ వారు A *raatsavaar*, i. e. a man of the *raatsa caste.* రాచది A woman of the *raatsa caste.* రాచ కుమారుడు A young *raatsavaar*. This is the second caste of Hindoos and ranks next to that of the Brahmins. రాచ కార్యం *News* or *information.*

రాచ పుండు *sub.* రాచ పుంటి। రాచ పుండ్లు. Large boil. vide కురుపు.

రాచుకోవడం *v. n.* రాచుకుంటూ। రాచుకుని. To rub; to scrape. నా కాలు గోడను పట్టి రాచుకున్నందున నొప్పి పట్టినది My leg has got *scraped* against the wall, and gives me pain.

*రాజడం *v. n.* రాజుతూ। రాజి. To kindle; to get on fire. ఆ కొండ మీద చెట్లు ఒరుసుకుని రాజి మండుతూ వున్నవి The trees on that hill, owing to the friction, have *kindled* and are *on fire.*

రాజ్యం *sub.* రాజ్యపు। రాజ్యాలు. This word originally meant a kingdom, but it has since been considered indifferently the name of a *province* or *country*. vide దేశం.

రాజవెయ్యడం *v. a.* రాజవేస్తూ। రాజవేసి. To kindle; to set on

fire; to put in a blaze. అతను అన్నంకోసం అగ్ని రాజవేశినాడు He has *made a fire*, for dressing his victuals.

రాజీ *sub.* రాజీ। రాజీలు. Permission; consent; agreement. రాజీ నామా An *acquittance* or *release*. రాజీ చెయ్యడం To *make* or *give* an *acquittance*. రాజీ పడడం To *enter into* an *acquittance* or *release*.

రాజు *sub.* రాజు। రాజులు. A Rajah. This is the highest title amongst the Indians and was formerly that given to their kings. The term of *Rajah* is also very commonly applied to the Hindoos of the *raatsa caste*, who rank next to Brahmins amongst the Hindoos.

రాట్నం *sub.* రాట్నపు। రాట్నాలు. The name of the *wheel*, on which the women in India wind thread. రాట్నం వడకడం To *turn* the *wheel*. రంకుల రాట్నం The name of a *frame*, in which a sort of wheel is moved round, at certain intervals of the extreme circle of which are fixed cradles or trays, in which common persons take a seat and get turned round. ప్రత్తి రాట్నం The name of a *wheel*, by which the cotton taken from the field is twisted round and cleaned of the husk.

రాత్రి *sub.* రాత్రి। రాత్రులు. The night. రాత్రి వేళ *Night time*. యీ రాత్రి వాన రాదు There will be no rain *this night*. రెండు జాముల రాత్రి or అర్ధ రాత్రి *Mid-night*. రాత్రింబగళ్ళు *Night and day*. ఆ యింట్లో రాత్రింబగళ్ళూ బంట్రోతులు కనిపెట్టి వుంటారు There are peons watching in that house *night and day*.

రాబట్టుకోవడం *v. a.* రాబట్టుకుంటూ। రాబట్టుకుని. To recover; to regain. నేను పోయిన సొమ్ము రాబట్టుకున్నాను I have *recovered* the money I had lost.

రాయడం *v. a.* రాస్తూ। రాచి. To rub; to wipe; to scour. అతని వంటిమీద మందు రాచినాను I have *rubbed* some physic *upon* his body. ఆ పాలకీమీద తెల్లరంగు రాయి *Rub* some white colour

over that palanquin.

రాయి *sub.* రాతి। రాళ్ళు. A stone. This word, when added to the name of any precious stone, is understood to mean sometimes a *false* and sometimes a *real* stone. కెంపు రాయి A *false* or a *good ruby*. పచ్చ రాయి A *mock* or a *proper* emerald. యిటికె రాయి A *brick*. గాజు or వంట రాయి is the proper name for *counterfile*, as applied to *precious stones*. ఆకు రాయి *A file.*

రాయించడం *v. a.* రాయిస్తూ। రాయించి. To rub or cause to rub.

రాలడం *v. n.* రాలుతూ। రాలి. To fall from a height. ఆ చెట్టుమీద నుంచి కానా పళ్ళు రాలినవి A great quantity of fruit *has fallen* from that tree. ఆ కూలివాడు వెళ్ళేటప్పుడు వాడి మూటలో నుంచి పళ్ళు రాలుతున్నవి As that cooly is going along, the fruit which he is carrying *keeps tumbling* down from the load.

రావడం *v. n.* వస్తూ। వచ్చి. To come; to arrive; to happen. యిక్కడికి రా Come here. యింకా వక నెలలో కుంపిణీ వాడలు సీమనుంచి వస్తున్నవి The company's ships *will arrive* within a month's time from Europe. సంకటం రావడం To *get sick.* అతనికి మహా చెడ్డ సంకటం వచ్చినది He has *fallen* extremely *sick.* పిలిపిస్తే వస్తానని చెప్పినది When she was called, she said she *would come.* శ్రమ రావడం To *get* into *trouble.*

రావిచెట్టు *sub.* రావిచెట్టు। రావిచెట్లు. The *raavy* tree to which the Hindoos are supposed to pay particular devotion, on the idea that their Gods are attached to it.

రాశి *sub.* రాశి। రాసులు. A heap; a pile. రాశి వెయ్యడం To *pile up.* రాశి Means a *sign* of the zodiac.

రి

రిజిస్ట్రారు *sub.* రిజిస్ట్రారు। రిజిస్ట్రార్లు. Registrar, as an officer of the revenue courts.

రీ

రీతి *sub.* రీతి। రీతులు. A manner; a way. ఆ రీతిని పని చెయ్యడానికి మంచిది కాదు To do business after *that manner* is not proper. రీతువు or రీతున is often used.

రు

రుచి *sub.* రుచి। రుచులు. Taste; relish. రుచి చూడడం To *taste*. ఆ పండు రుచిచూస్తే మంచిది కాదని తోచినది I have *tasted* that fruit and do not think it good. vide చవి.

రుజువు *sub.* రుజువు। రుజువులు. Testimony; proof; conviction. అతనికి నేను బాకీ వున్నమాట నిజం కాని రుజువు లేదు That I owe him money is true enough, but he can *adduce* no *proof* of it. రుజువు చెయ్యడం or కావడం To *give* or *bring proof*; to *prove*. రుజువు పలకడం To *convict*. రుజువు పడడం To be *convicted*. అతను యీ దొంగతనం చేసినట్టు రుజువు పడ్డది He was *convicted* of having committed this theft.

రుద్దడం *v. a.* రుద్దుతూ। రుద్ది. To rub clear; to rub dry. వంటిమీద పిండివేసి చమురు పొయ్యేటట్టుగా రుద్దినాడు He has put flour on his body in order to *rub off* the oil.

రుద్రాక్ష *sub.* రుద్రాక్ష। రుద్రాక్షలు. The nut or berry of the fruit from the *roodratsa* tree. When dried, they are made into beads and strung together into a *rosery*, which the broad-marked Brahmins make use of. vide పూస.

రుంజ *sub.* రుంజ। రుంజలు. The Indian drum of the Hindoos formerly attached to royalty, but at present connected with no part of state. It is about three feet long and narrower in the circumference than ours. It is usually made of brass, nearly on the same principle as ours but

is played with the fingers and hands by people of the gold-smith caste, who make it their profession and earn their livelihood by it.

రువ్వడం *v. a.* రువ్వుతా। రువ్వి. To throw; to caste. రాళ్ళు రువ్వడం To *throw* stones. కర్రలు రువ్వడం To *throw* wood or sticks.

రుబ్బడం *v. a.* రుబ్బుతా। రుబ్బి. To grind any thing moist that is mixed up with *water* and not with any other liquid. గారెల నిమిత్తం మినపపిండి రుబ్బు Grind that gram into flour, for cakes.

రుమాలు *sub.* రుమాలు। రుమాళ్లు. A hand-kerchief. The term *roomaal* is borrowed from the Mahomedans and is the name given by them to the goods manufactured at Masulipatam which are called సోగరు రుమాలు Checkered *roomaals* and by several other names.

రుషి *sub.* రుషి। రుషులు. A saint, of whom the Telugus reckon seven principal persons who have written for the edification of mankind and have since been translated into heaven.

రుసుము *sub.* రుసుము। రుసుములు. A revenue term, signifying a *fixed allowance.* రుసుము రసీసులు A term in revenue to imply the *extra charges* or *deductions* from the collection.

రూ

రూక *sub.* రూక। రూకలు. A *fanam.*

రూపం *sub.* రూపము। రూపాలు. The shape. ఆ చిన్నదాని రూపం బాగా వున్నది That young woman has a fine *shape.*

రూపాయి *sub.* రూపాయి। రూపాయిలు. A *rupee.* రాగి రూపాయి A bad *rupee,* with copper in it. సీసపు రూపాయి A bad *rupee,* with led in it. సిక్కా రూపాయి A sicca *rupee.* ఆరు కాటి రూపాయి An Arcot *rupee.*

రూపించడం *v. a.* రూపిస్తా। రూపించి. To prove; to corroborate.

అతను చెప్పిన మాటకు యిద్దరు సాక్షులు వచ్చి రూపించినారు Two witnesses having come, they *confirmed* what he had said.

ర

రెక్క *sub.* రెక్క। రెక్కలు. A wing; the shoulder-blade. పిట్ట రెక్క A bird's *wing*. మనుష్యుల రెక్క A person's *shoulder-blade*.

రెచ్చడం *v. a.* రెచ్చుతూ। రెచ్చి. To scorn; to be proud or ostentatious. అతను మన దగ్గరకు రాకుండా అవతల రెచ్చి తిరుగుతూ వున్నాడు He *scorns* to come near me and keeps himself *proudly aloof*.

రెట్ట *sub.* రెట్ట। రెట్టలు. Dung of birds.

రెట్టి *adj.* Double or as much again. మీరు పది రూపాయిలు యిస్తిరా రెండు నెలలకు మీకు రెట్టి యిస్తాను Will you give me ten rupees and I will return *double* the *amount at* the end of two months.

రెట్టించడం *v. a.* రెట్టిస్తూ। రెట్టించి. To repeat; to say again. నేను చెప్పినమాట మళ్ళీ రెట్టించవద్దు Do not *repeat again* what I have told you.

రెండు *adj.* Two. రెండోది A *second*. రెండు మార్లు *Twice* or *two times*. రెండింటికి Belonging *to two*. రెంటిని గురించి Regarding *two*. రెండో మగ్గం The *second* loom.

రెప్ప *sub.* రెప్ప। రెప్పలు. The eye-lash. రెప్ప పాటు A wink of the eye or what is termed, a *twinkling*. నీ దగ్గరకు రెప్ప పాటులో వస్తాను I will be with you in a *twinkling*. రెప్ప వాల్చడం To *blink*.

రవిక *sub.* రవిక। రవికలు. A short vest, such as the Hindoo women wear. It has the arms to reach half way to the elbow, the body part being tied immediately below the bosom.

రే

రేకు *sub.* రేకు। రేకులు. A piece of cloth, generally used as a covering.

రేగు చెట్టు *sub.* రేగు చెట్టు। రేగు చెట్లు. The *raigoo* tree which produces a small fruit, with a stone in it, very like an apple to the taste.

రేపు *sub.* రేపటి. (No plural.) To-morrow or the next day. రేపటి దినం Item. నేను రేపు కోటకు వెళ్తాను I am going to the Fort *to-morrow*.

రేబరూ *adv.* Face to face. Item రూబరూ.

రేవు *sub.* రేవు। రేవులు. A harbour; a port.

రొ

రొక్కం *sub.* రొక్కపు। రొక్కాలు. Ready money. నా దగ్గిర పదివేల వరహాల రొక్కమున్నూ, యిరువై వేల వరహాల హుండీలున్నూ వున్నవి I have got ten thousand pagodas in ready-money and twenty thousand pagodas in bills.

రొద *sub.* రొద। రొదలు. A noise; an outcry. రొద చెయ్యడం To make *noise* or *outcry* రొద చెయ్యక వూరుకో Be quiet; do not make a *noise*.

రొమ్ము *sub.* రొమ్ము। రొమ్ములు. The breast, both in the human species and in animals. రొమ్ము మొన The *nipple*.

రొంప *sub.* రొంప। రొంపలు. A cold or defluxion from the head. అతనికి రొంపచేత ముక్కు వెంట నీళ్ళు కారుతున్నవి The water runs from his nose, owing to *cold*. vide పడిశము రొంప.

రొంపి *sub.* రొంపి. (No plural.) Mud. vide బురద.

రొయ్య *sub.* రొయ్య। రొయ్యలు. A shrimp or prawn.

రో

రోకలి *sub.* రోకటి। రోకళ్ళు. A pestle. రోలు-రోకలి A *mortar* and *pestle.*

రోగం *sub.* రోగపు। రోగాలు. Sickness; disease. పుళ్ళ రోగం The *venereal disease.*

రోజు *sub.* రోజు। రోజులు. A day. రోజు మజ్రా A revenue term, implying the *daily account* of any thing regarding the revenue.

రోలు *sub.* రోటి। రోళ్ళు. A mortar. రోట్లో దంచడం To *beat* in a *mortar.*

ల

లక్క *sub.* లక్క. (No plural.) Sealing-wax.

లగాయతు *sub.* లగాయతు। లగాయతులు. Commencement.

లడాయీ *sub.* లడాయీ। లడాయీలు. A battle; a fight. లడాయీ చెయ్యడం To *fight.* This word is applied solely to the operation of troops. నాలుగు అయిదు సంవత్సరములనుంచి శిపాయీలు లడాయీ చెయ్యలేదు The sepoys have not *fought* in *any battle,* for these four or five years past.

లత్తుక *sub.* లత్తుక. (No plural.) This is the name given to the *red cotton,* for making red ink to write with.

లద్దె *sub.* లద్దె. (No plural.) Dung. గుర్రపు లద్దె *Horse-dung.* గాడిద లద్దె *Ass's dung.* It only refers to some particular animals. The word is usually written లద్ది.

లంక *sub.* లంక।లంకలు. An island. దీవి లంక The *island* or *devie.*

లంకె *sub.* లంకె। లంకెలు. The name given to the *string* or *rope* by which bullocks, cows or calves are tied together, sometimes fastened by their necks and sometimes by their legs. లంకె వెయ్యడం To *fasteh together.* దూడలకు లంకె వెయ్యి

Fasten the bullocks *together*.

లంగరు ***sub.*** లంగరు। లంగర్లు. An anchor. లంగరు వెయ్యడం To *come to anchor.* లంగరు తియ్యడం To way the *anchor.*

లంఘనం ***sub.*** లంఘనపు। లంఘనాలు. Abstinence from food. This meaning is applicable to the deprivation of food, which the Indian Doctors prescribe to their patients, most commonly for the cure of bile and fever. లంఘనం చెయ్యడం The *obstaining* from *victuals*. This word is commonly written లంఖనం.

లంచం ***sub.*** లంచపు। లంచాలు. A bribe. లంచం తినడం or పుచ్చుకోవడం To *take a bribe.* లంచం యివ్వడం To *give a bribe.*

లంజె ***sub.*** లంజె। లంజెలు. A prostitute. This word seems to be generally used in the way of abuse, amongst the Indians, sometimes, also, the contrary, as thus, మహా చెడ్డ లంజె *Rousy hussy*. The word is usually written లంజ.

లబ్ధం ***sub.*** లబ్ధపు। లబ్ధాలు. The name given to the *product* in arithmetic, both in multiplication and addition.

లంబాడీ ***sub.*** లంబాడీ। లంబాడీలు. A *lombaady*. లంబాడీ కులం The *lombaady* caste. లంబాడీ వాడు A *lombaady* man. లంబాడీది A *lombaady* woman. These people speak a distinct language called the లంబాడీ భాష which is not of any particular country. Their women are curiously decorated with beads and brass ornaments, and partly coloured clothes. They bring down large loads of wheat from the interior to the sea side and return with salt. They are a sect of the Hindoo religion.

లవంగం ***sub.*** లవంగపు। లవంగాలు. The name of the spice called the *clove*.

లక్ష ***adj.*** A *lac*: that is, a hundred thousand.

లక్ష్మివారం ***sub.*** లక్ష్మివారపు। లక్ష్మివారాలు. Thursday, vide గురువారం.

లా

లాగడం *v. a.* లాగుతా। లాగి. To *pull*; to hawl. తాడు లాగడం To *hawl* a rope. మనిషిని లాగడం To *pull* anybody.

లాగు *adv.* Like or manner. యీ యిల్లు ఆ యింటి లాగు లేదు This house is not *like* that house. యీలాగు *This way* or *like* this. ఆలాగు *That way* or *like* that. యేలాగు? Which *way* or *like* what? మీరు ఆలాగు శలవు యిస్తే నేను యేమి చెప్పుదును? If you make conclusions *in that way*, what can I say? మీరు చూచిన పిట్ట యేలాగు వున్నది? The bird which you saw, what is it *like*?

లాగు *sub.* లాగు। లాగులు. The name of a kind of *short-drawers* reaching just above the knee. The same which sepoys wear.

లాభం *sub.* లాభపు। లాభాలు. Advantage; profit; gain. లాభనష్టాలు *Profit and loss.* యీ సంవత్సరము నాకు యేమీ లాభం రాలేదు I have not got any *profit* this year.

లావు *sub.* లావు. (No plural.) Bigness; dimension. ఆ స్తంభపు లావు యెంత? What is the *dimension* of that pillar? లావు మనిషి A *big* man. లావు చెట్టు A *big* tree.

లి

లింగం *sub.* లింగపు। లింగాలు. This is the symbol, by which the god *Simoodoo* or the destroying power is worshipped by the cross marked sect of Hindoos. People wear a token of it in miniature made of stone, enclosed in a silver box *called* లింగకాయ *Lingakaya* and fixed to the arm or attached to a silver chain, suspended from the neck. It is proper for those who wear the lingum to bury and not burn their dead.

లూ

లూటీ *sub.* లూటీ|లూటీలు. Plunder; robbery. లూటీ చెయ్యడం To plunder.

లె

లెక్ఖ *sub.* లెక్ఖ| లెక్ఖలు. An account: a reckoning. యింటి ఖర్చు లెక్ఖ *An account* of house-expenses. దేశపు జమా వసూలు బాకీ లెక్ఖ An *account* of the demand collection and balance of a district.

లెస్స *sub.* లెస్స. (No plural.) Propriety; expedience. లెస్స అయిన *Proper*; *right.* లెస్సగా *Properly; justly.* అతను లెస్సగా వున్నాడు He lives *properly.* vide యోగ్యం.

లే

లేక *adv.* Or; without; unless. మీరు యీవేళ వస్తారా? లేక, రేపు వస్తారా? Are you coming this day *or* are you coming to-morrow? అతను లేక యీ పని జరగదు This business cannot be done *without* him. N. B. This adverb seems to form the negative of some verbs, such as లేకపోవడం Not to be, from which comes లేకపోతే Which is commonly understood for our Adverb "*unless*": that is, "*if it be not.*" నా బాకీ యివ్వవలెను, లేకపోతే నీమీద ఫిరియాదు చేస్తాను *Unless* you pay my balance, I must complain against you. చెయ్యలేక *Not being able* to do. రాలేక *Not being able* to come, and so for any other verb. వానచేత ఆ వూరికి వెళ్ళలేక మళ్ళీ వచ్చినాడు *Not being able to go* to that village on account of the rain, he has returned again.

లేడి *sub.* లేడి| లేళ్ళు. A deer; an antilope.

లేత *adj.* Tender; young. లేత చెట్టు A *young* tree. లేత మనిషి A *young* person. లేత పిల్ల A *young* child. లేత తనం or లేతరికం *Infancy*; *youth*. ఆ దినములలో నేను లేతరికంలో వున్నాను In those days, I was in my *infancy*. లేత కోడి A *young* fowl.

లేదు *adv.* Not; properly, *it is not*. This adverb, as it seems generally to be considered, is in fact the negative termination of the verb లేకపోవడం Not to be, in the Third Person, Present Tense Ind. Mood.

లేపడం *v. a.* లేపుతూ। లేపి. To awake or to rouse a person, so as to make him get up. మమ్ముని మూడు ఘంటల రాత్రికి లేపినారు They *roused* me up, at three o'clock in the morning.

లేవడం *v. n.* లేస్తూ। లేచి. To get up; to arise. తెల్లవారినది గాని దొర యింకా లేవలేదు It is full day-light, but the gentleman has not yet *got up*.

లొట్టి *sub.* లొట్టి। లొట్లు. The name given to the *small earthen pots*, used by the toddy-people to fix on the stalks of the palmyra and other trees of this kind, for collecting the toddy.

లొట్టిపిట్ట *sub.* లొట్టిపిట్ట। లొట్టిపిట్టలు. The camel.

లొడితెడు *sub.* లొడితెడు। లొడితెళ్ళు. The name of a measure, generally *spanned* with the thumb and fore-finger.

లొంగడం *v. n.* లొంగుతూ। లొంగి. To yield; to be humble. ఆ మనిషి మునుపు బడాయిగా వుండె, గాని యిప్పుడు లొంగినాడు That man was formerly very proud, but *is* now *very humble*.

లో *pre.* In; at. This preposition is commonly attached to the Ablative Case of nouns. నా యింట్లో వున్నది It is *in* my

house. ఆ వూరిలో *At* that village. ఆ సంచిలో *In* that bag. అందులో *In* that. యిందులో *In* this. యెందులో? *In* which?

లోకము *sub.* లోకపు। లోకాలు. The world; a multitude. లోకులు A *crowd* or *the people.* ఆ వూళ్ళో లోకులు యేమి చెప్పుకుంటారు? What do *the people* say in that town? ఆ లోకము The *other world.* యీ లోకములో కాని పనులు యెవరు చేసి ఆ లోకములో వారిని శిక్షిస్తారు Whoever commits sin in *this world* will be punished in *the other.*

లోగా *adv.* Whilst; in the course of; mean time. అతను వచ్చే లోగా నేను యింట్లోకి వస్తాను *Whilst* he is coming, I shall get to my house. మీరు యింట్లో స్నానం చేసేలోగానే యిక్కడ నా పని చెడిపోతున్నది Whilst you are making your lustrations at your house, *mean time* my business here gets spoiled.

లోగిలి *sub.* లోగిలి। లోగిళ్ళు. This term means the *house* and compound and every thing belonging to it.

లోటు *sub.* లోటు। లోట్లు. Loss; detriment. vide నష్టం.

లోతక్కువ *adj.* Remaining. మన పాళ్ళ తాలూకు లోతక్కువ పాలు యెప్పుడు యిస్తావు? When will you give me the *remaining* share out of our respective portions?

లోతు *sub.* లోతు. (No plural.) Depth. ఆ నీళ్ళు మహా లోతుగా వున్నవి That water is very *deep.* ఆ చెరువు లోతు యెన్ని అడుగులు? What is the *depth* of that tank in feet?

లోపల *adv.* Within; inside. ఆ పెట్టె లోపల చూడు Look *inside* of that box.

ఒక *adj.* One; a single. ఒకటోది The *first.* ఒకటి *One thing.* ఒకడు *One man.* ఒకతె *One woman.* ఆ మాట ఒకణ్ని గురించి చెప్పినాడు He mentioned that matter in regard to *a certain* person.

వకీలు *sub.* వకీలు। వకీళ్ళు. An agent; an embassador or resident at a court. మహారాష్ట్రుల తరఫు వకీలు చన్నపట్నం ప్రవేశించినాడు A *vakeel* or *embassador* is arrived at Madras, on the part of the Mahrattas. నేను రాజు తరఫున వకీలును I am *agent* or *vakeel* for the Rajah.

వగర్చడం *v. a.* వగరుస్తూ। వగర్చి. To breath hard; to respire with difficulty. మహా లావు మనిషి గనక చాలా వగరుస్తాడు Being a man of great size, he *breaths very hard.*

వగరు *sub.* వగరు। వగళ్లు. Harshness or roughness in taste, like the taste of certain unripe fruits. This word is only applicable to fruits or vegetables.

వగర్పు *sub.* వగర్పు। వగర్పులు. A difficulty of respiration; the disease by us called the *asthma.*

వజ్రం *sub.* వజ్రపు। వజ్రాలు. A diamond. వజ్రపు వుంగరం A *diamond ring.*

వట్టం *sub.* వట్టపు। వట్టాలు. This is a term used by shroffs and money dealers for the *deduction* which they make in money offered them, that is short of standard value. The word is usually termed *batta*, amongst Europeans. ఆ వరహాకు వన్నె తక్కువ గనక వక రూక వట్టం పుచ్చుకున్నాడు That pagoda being short of standard or touch, he made a *deduction* of one *fanam* for the *batta.*

వట్టి *adj.* Empty. వట్టి సీసా An empty bottle. ఆ పెట్టె వట్టిది That trunk is *empty*. వట్టి or వరి గడ్డి *Paddy straw*. వట్టి కాలు The *shin-bone*. వట్టి పోవడం To *dry up*. వట్టిపోయిన ఆవు A *dry* cow. వట్టి వేళ్ళు means the *roots* of *dry grass*, which yield a pleasant flavour. This grass gentlemen call cus-cus.

వట్టు *sub.* వట్టు। వట్లు. A vow or solemn promise. వట్టు పెట్టడం To impose a *vow* or *solemn promise*. అతనికి వారియింటికి వెళ్ళకుండా వట్టు పెట్టినాను *I imposed* a *solemn promise* upon him, not to go to their house. వట్టు పెట్టుకోవడం To make *a vow* or *solemn*

promise. నేను కాశీకి వెళ్ళుతానని వట్టు పెట్టుకున్నాను *I have made* a *vow* to go to *Kasi*, that is, to *Benares.*

వడ *sub.* వడ। వడలు. The hot wind or as it is generally termed the *land wind.* వడ తగలడం To be *struck* by the *land wind.* అతను వడతగిలి పడ్డాడు He fell down, being *struck* by the *land wind*: that is, he was overpowered by the effects of the *land wind.* వడ means also a *cake,* made of gram.

వడగల్లు *sub.* వడగంటి। వడగళ్ళు. Hail or hail-stones. వడగళ్ళు పడడం. To *hail.* After a land-wind day in India, the weather sometimes suddenly changes into a storm, accompanied by hail.

వడ్లంగి *sub.* వడ్లంగి। వడ్లంగులు. A carpenter. vide వడ్లవాడు.

వడి *sub.* వడి। వళ్ళు. The lap. మన వళ్ళలో పళ్ళు వెయ్యమను Tell them to put fruit into our laps. నీళ్ళ వడి The rapidity of a stream or course of water. వడిగా Quickly; rapidly. వడిగా మాట్లాడడం To speak hastily and loudly. వడిగా రా Come quickly.

వడ్డీ *sub.* వడ్డీ. (No plural.) Interest on money. వడ్డీ యివ్వడం To give *interest.* వడ్డీ పుచ్చుకోవడం To take *interest.*

వడుగు *sub.* వడుగు। వడుగులు. This is the name given to *the ceremony* observed by certain of the Hindoo castes, of putting on the thread, commonly called the *Brahminical string.*

వణకడం *v. n.* వణుకుతా। వణికి. To shiver; to tremble. అతను చలిచేత చాలా వణుకుతున్నాడు He is *shivering* considerably, with the cold. పెద్ద పులిని చూచి భయంచేత మహా వణికినాను I saw a royal tiger, that made me *tremble* not a little, *with fear.*

వత్తి *sub.* వత్తి। వత్తులు. A wick. మైనపు వత్తి A wax *wick,* usually called *minapotty*: that is, a *wax candle.* దీపపు వత్తి The wick of a lamp.

వద్ద *pre.* By; with; near; to. నీ వద్దకి అయిదువేల వరహాలు

పంపించినాను I have sent five thousand pagodas to you. ఆ సామానులు అతనివద్ద వున్నవి Those things are *with* him.

వదలడం ***v. a.*** వదులుతూ। వదిలి. To loosen; to untie; to liberate. నన్ను కైదులోనుంచి వదిలినారు They have *liberated* me from prison. ఆ కుక్కను త్రాడువిప్పి వదులు Untie the rope of that dog and *let* him *loose.*

వదినె ***sub.*** వదినె। వదినెలు. A sister-in-law: that is, your ***eldest brother's wife*** or your ***wife's eldest sister.***

వదిలించడం ***v. a.*** వదిలిస్తూ। వదిలించి. To let loose or cause to be liberated. ఆ మనిషిని వదిలించు Cause that man to be ***released.***

వదులుకోవడం ***v. a.*** వదులుకుంటూ। వదులుకుని. To relinquish; to abandon. ఆ పని వదులుకున్నాను I have ***relinquished*** that business.

వన్నె ***sub.*** వన్నె। వన్నెలు. Colour; touch. This word, when it is called ***touch,*** refers to the method of the Indian Shroffs and Goldsmiths to discover the purity of gold, by rubbing it on a black, smooth stone. They reckon fourteen ***touches*** or ***shades*** of colour, to constitute pure, unadulterated gold. The pagoda is considered to be twelve ***touches.*** Every touch below is so much short of standard value. వన్నెకట్టు రాయి The stone, on which the ***touch*** is made. ముచ్చెవాడు వచ్చి తన దగ్గిరవున్న వన్నె మచ్చు చూపించినాడు The ***Moochyman*** is come and has produced the ***samples*** of his colours. వన్నెకాడు A man of ***dress*** and ***gallantry.*** వన్నెకత్తె A ***showy*** woman.

వంక ***sub.*** వంక। వంకలు. Crookedness. వంక కర్ర Crooked or twisted wood. Here the Genetive Case is used. This word also means ***pretence*** or ***perversion.*** మాయింట్లో పని వున్నదని వంక పెట్టుకుని వెళ్ళినాడు He ***pretended*** business at home and went away.. It also means to turn towards.

నా వంక చూడు Look *towards* me.

వంకర *sub.* వంకరి। వంకరలు. Crookedness; unevenness. కఱ్ఱ వంకర *Unevenness* in wood. Also వంకర కఱ్ఱ A *crooked* piece of wood. వంకర మాటలు *Crooked* words: that is, *disagreeable* words. వంకర పనులు *Crooked* acts: that is, *improper* acts.

వంకాయ *sub.* వంకాయ। వంకాయలు. The name of the vegetable which in Europe is termed the *egg-plant* and in India is generally called the *brinjaal.* కర్పూరపు వంకాయ The name of a vegetable bearing a red head when ripe, used in soups. It is commonly called the *love-apple.*

వంకె *sub.* వంకె। వంకెలు. A hook. కఱ్ఱ వంకె A wooden *hook.* యినుప వంకె An iron *hook.* వంకె means also an *arm-ring,* worn by women and children.

వంగడం *v. a.* వంగుతూ। వంగి. To bend; to become crooked. అతను ముసలితనంచేత వంగినాడు He is *bent down* with old age.

వంచకుడు *sub.* వంచకుడి। వంచకులు. A man that disgraces another.

వంచడం *v. a.* వంచుతూ। వంచి. To bend. విల్లు వంచడం To *bend* a bow. మనిషిని వంచడం To *force* a man *down*; to *humble* a man. వాడు మహా గర్వంగా వున్నందున ఆ గర్వం అణిగేటట్టుగా వంచినారు That man having shewn a great deal of ostentation, they took occasion to *humble* his pride.

వంచన *sub.* వంచనపు। వంచనలు. A disgrace or humiliation. వంచకత్వం Item.

వంట *sub.* వంటి। వంటలు. A dressing or preparing victuals. వంట చెయ్యడం To *dress victuals.* వంటచేసిన తరువాతను తిని, యిక్కడికి వచ్చినాను I came here immediately after *dressing* and eating my *victuals.*

వంటకం *sub.* వంటకపు। వంటకాలు. Victuals. vide అన్నం.

వంటచెరుకు *sub.* వంటచెరుకు। వంటచెరుకులు. The general name given to *fuel* or *firing.* యింట్లో వంటచెరుకు యేమీలేదు There is no *fuel* in the house.

వండడం *v. a.* వండుతా। వండి. To *dress victuals.* vide వంట.

వంతు *sub.* వంతు। వంతులు. A share; a portion. vide పాలు. It means also, a turn in gradation or period.

వంతెన *sub.* వంతెన। వంతెనలు. A bridge. This word is applicable to the *bridge* over the ditch of a fortress. The Hindoos never build bridges over rivers but trust to boats or rafts, when they cannot ford them.

వంపు *sub.* వంపు। వంపులు. A bend or curve.

వ్యవసాయం *sub.* వ్యవసాయపు। వ్యవసాయాలు. A cultivation. వ్యవసాయం చెయ్యడం To *cultivate* or *plough* the ground. ఆ వూరి పొలములో యింకా వ్యవసాయం చెయ్యలేదు They have not yet *ploughed* the fields of that village. వ్యవసాయం is also applied to the *cultivation* or *improvement* of the *mind.*

వ్యవహారం *sub.* వ్యవహారపు। వ్యవహారాలు. Office; business; management or direction. తాలూకా వ్యవహారం The *management* or *direction* of a country. వ్యవహారం చెయ్యడం To be *employed;* to manage. vide వుద్యోగం.

వయస్సు *sub.* వయస్సు. (No plural.) Age. నా వయస్సు నేను యెరగను I do not know my *age.*

వ్రయం *sub.* వ్రయపు। వ్రయాలు. Expense or disbursement. వ్రయం చెయ్యడం To make *disbursements.* ఆ వూళ్లోకి వచ్చి పది వరహాలు వ్రయం చేశినాను I came to that village and laid out ten pagodas in *disbursements.*

వృథా *adj.* Vain; fruitless. వృథాగా Item.

వర *sub.* వర। వరలు. A sheath or scabbard. It also means the earthen *rims* or *rings* fixed round what are termed, *pot-wells* in India. వర is also the name of the *proof* in gold, as produced *on the stone.* కత్తి వర The *scabbard*

of a sword or knife. నూతి వరలు The *earthen rims* of a well. వర దుయ్యడం To draw a sword.

వర్తకం *sub.* వర్తకపు। వర్తకాలు. Merchandise; traffic. వర్తకం చెయ్యడం To *trade*; to *traffic.* వర్తకుడు A *merchant.* ఆ వర్తకుడు బట్టల వర్తకం విస్తరించి చేస్తాడు That *merchant* carries on a considerable *traffic* in cloths.

వర్ణం *sub.* వర్ణపు। వర్ణాలు. Caste; *colour*; a *letter* of the alphabet. నాది బ్రాహ్మణ వర్ణం I am of the Brahmin *caste* ముచ్చివాడు వచ్చి యే వర్ణం చేశేది అని అడిగినాడు The *Mootchy* man came to know, what *colour* he must apply. వర్ణం is also the name of a *particular song*, amongst the Hindoos.

వర్తమానము *sub.* వర్తమానపు। వర్తమానాలు. A message; an intimation; a notice. అతను బంగాళాకు వెళ్లుతానని నాకు వర్తమానం పంపించినాడు He sent me a *message*, that he was going to Bengal. యీపని చెయ్యమని నాకు యేమీ వర్తమానం రాలేదు I have received no *notice*, to do this business. వర్తమానము In Sanskrit, means the *present time.*

వర్షం *sub.* వర్షపు। వర్షాలు. Rain. వర్షం కురవడం To *rain.* వర్షం వెలియడం To *stop raining.* ప్రొద్దుటినుంచి వర్షం కురిసి యిప్పుడు వెలిసినది It has been *raining* ever since the morning, but now it has *stopped.* వర్షాకాలం The *rainy* season, commonly termed, the *monsoon.*

వరహా *sub.* వరహా। వరహాలు. A pagoda. కరుకు వరహా The *Karookoo* pagoda, commonly called the *Madras* or the three *Swamy* pagoda. పువ్వు వరహా The *Flowered* pagoda or what we call the *Star* pagoda. The *Madras* pagoda is the largest and is current to the Northward; the *Star* pagoda is ten per cent less of intrinsic value and is current at Madras.

వరి *sub.* వరి। వరులు. The grain, commonly called *paddy grain.* వరి గడ్డి *Paddy* straw. వరిచేను A *paddy* crop: free

from the husk, it is rice.

వరుగు *sub.* వరుగు । వరుగులు. The name given to *vegetables dried* and kept for use. దోస వరుగు *Dried* cucumber. వుచ్చిత వరుగు *Dried voochita.* వరుగు also means, the partial *leaning* or *bending* of a tree, or of palanquin to one side.

వరుస *sub.* వరుస । వరుసలు. A line or strait mark, applicable to *letters* in writing, or to *lines* made on paper, or on the ground. శిపాయీలు మూడు వరుసలను నిలుచున్నారు The sepoys are standing in three *lines.*

వల *sub.* వల । వలలు. A net. వల వెయ్యడం To *throw* or *cast* a *net.* వల లాగడం To *drag* or *draw* a *net.*

వలకడం *v. n.* వలుకుతూ । వలికి. To drop or spill, from any thing over-full. వలకపొయ్యడం To spill, &c. by throwing any thing over.

వల్లకాడు *sub.* వల్లకాటి । వల్లకాళ్లు. Burning or burying place of the dead.

వల్ల *pre.* By; with. This Preposition is often attached to the Ablative Case of Nouns. గుర్రం వల్ల *By* or *with* the horse. నావల్ల కాదు Not *by me*: meaning, that it *cannot be done* by me. అతను యీపని చెయ్యమని చెప్పితే నావల్ల కాదని అన్నాడు When he was desired to do this business, he said *he could not.* నావల్ల అతనికి యేమీ పనిలేదు He has no business *with* me.

వలచడం *v. n.* వలుస్తూ । వలచి. To wish; to desire; to covet. నీవు ఆపని యీవేళ తయారు చెయ్యవలసినది It is *desirable* you *should* or you *must* finish that business to-day. అతను యీవూళ్లోకి యీరాత్రి రావలసినది It is *wished* he *should* or he *might* arrive in this town to night. ఆ స్త్రీని వాడు వలచినాడు He *covets* the possession of that woman.

వశము *sub.* వశపు । వశాలు. Custody; charge. ఆ గుర్రం నా వశాన అప్పగించినారు They have put that horse under my *charge.* ఆ

సామాను నా వశాన లేదు That thing is not in my *custody*.

వసతి ***sub.*** వసతి। వసతులు. An allowance. నాకు వసతి ఏమీ లేదు I have not got any *allowance*. The proper meaning in Sanskrit is *residence*.

వసనాభి ***sub.*** వసనాభి. (No plural.) Arsenic. Properly the word is వత్సనాభి.

వస్తువు ***sub.*** వస్తువు। వస్తువులు. An article; a thing, applicable to any solid, inanimate body. నా వస్తువులు యెక్కడ వున్నవి? Where are my *things*? ఆ వస్తువు నాది కాదు That *article* does not belong to me.

వసూలు ***sub.*** వసూలు। వసూళ్లు. A revenue term, signifying the *collections*. వసూలు చెయ్యడం To *collect*.

వరాగ్రం ***sub.*** వరాగ్రపు। వరాగ్రాలు. A superior kind of *betel nut*. There are several other kinds.

వా

వాకర ***sub.*** వాకర। వాకరలు. A vomit, or the act of vomiting. vide వాంతి.

వాకిలి ***sub.*** వాకిలి। వాకిళ్లు. A gate. vide ద్వారం.

వాగడం ***v. n.*** వాగుతూ। వాగి. To speak continually; to jabber. అతను యెప్పుడుచూచినా వాగుతూ వుంటాడు You always see that man *jabbering*.

వాగు ***sub.*** వాక। వాగులు. A torrent or current of water. కొండ వాగు A *torrent* from a hill.

వాడిక ***sub.*** వాడిక। వాడికలు. Custom; rule; right. vide మర్యాద.

వాడ ***sub.*** వాడ। వాడలు. A ship; a vessel. మూడుకొయ్యల వాడ A three masted *ship*. వాడ నడవడం A *ship* to sail. ఆ వాడ త్వరగా నడుస్తూ వున్నది That *ship* sails well. వాడ మునిగిపోవడం A *ship* to sink. వాడ రవానా చెయ్యడం To despatch a *ship*. వాడమీద సరుకు కెయ్యడం To load a *ship*. వాడ తెరచాపలు

The sails of a *ship*. వాడ కొడి A *ship's* colour. వాడ is also the name of any small assemblage of houses, or a small town composed of people of one caste. పల్లె వాడ A *fishing town*. వాడ కట్టు means the *side* of a *street*, or the *range* of *houses* in a street.

వాడడం *v. n.* వాడుతూ, వాడి. To wither; to shrivel up; to wear. ఆ పువ్వులు యెండచేత వాడినవి Those flowers are all *shrivelled up*, by the heat. అతను నా నగలు చాలా దినములు వాడినాడు He has *worn* my jewels a long time. యీ మాటలు పూర్వులు వాడినారు These words are *derived* from *former authority*.

వాడి *sub.* వాడి. (No plural.) Sharpness, as applied to weapons. వాడి కల *Sharp*; *culting*. వాడికల కత్తి A *sharp* sword or knife.

వాడిక *adj.* Current; in circulation; in use. మీరు చెప్పినమాట మన తెనుగులో వాడిక లేదు The word which you have mentioned is not *current* amongst us in the Telugu. ఆ సామాను కొత్తది, వాడికలోకి రాలేదు That thing is new, and has not *been* in use yet.

వాడు *pro.* వాని, వారు. He; that man. vide అతను.

వాత *sub.* వాత, వాతలు. Firing; the *actual cautery*, as it is used upon cattle in India. వాత వెయ్యడం To fire. The word రక్షు వెయ్యడం is applicable to this operation, on human beings.

వాదం *sub.* వాదపు, వాదాలు. Matter in dispute or discussion. మా యిద్దరికి యీ భూమిని గురించి వాదం జరిగినది There has happened a dispute between us two, regarding this ground.

వాది *sub.* వాది, వాదులు. Complainant; disputant or plaintiff in a suit.

వాదించడం *v. a.* వాదిస్తూ, వాదించి. To hold dispute with, or to

advocate for, in a cause or matter of difference.

వాదు *sub.* వాదు । వాదులు. A blame, or accusation. ఒకరిమీదనైనా వాదు రావడం Blame to fall upon any one.

వాన *sub.* వాన। వానలు. Rain. vide వర్షం.

వాంతి *sub.* వాంతి । వాంతులు. A vomiting. వాంతి చేసుకోవడం To *vomit.*

వాపు *sub.* వాపు । వాపులు. A swelling; a protuberance. vide పుబ్బు.

వాము *sub.* వాముపు. (No plural.) The name of a *small seed,* taken by the Indians to cure the belly-ache.

వామి *sub.* వామి । వాములు. A heap of grass, or a *hay-stack.*

వ్యాజ్యం *sub.* వ్యాజ్యపు । వ్యాజ్యాలు. A complaint or reference; a dispute. నా బాకీ యివ్వనందున అతనిమీద వ్యాజ్యం వేశివాను As he did not pay me my balance, I have made a *complaint* against him. అతనికీ నాకూ భూమిని గురించిన వ్యాజ్యం వున్నది There is a *dispute* between him and me regarding a piece of ground. The proper word in Sanskrit is వ్యాజం.

వాచడం *v. n.* వాస్తూ। వాచి. To swell. అతని వళ్లు అంతా వాచినది His whole body is *swelled up.* vide పుబ్బడం.

వాయిదా *sub.* వాయిదా। వాయిదాలు. A revenue term, signifying a *limited period* or *date.* ఆ ముస్తాజరు కిస్తీలు వాయిదా చొప్పున చెల్లించలేదు That renter has not discharged his instalments, agreeable to the *limited period*: that is, according to *dates.*

వాయించడం *v. a.* వాయిస్తూ। వాయించి. This Verb is applicable to the different modes of producing sound from instruments, whether with sticks, with the fingers, or the bow. It does not apply to wind instruments for which the Verb ఊదడం is used. వీణె వాయించడం To *play* on the *veena,* performed with the fingers. తంబురా వాయించడం To *play*

on the *tomboora*, also with the fingers. మద్దెల వాయించడం To *beat* the *maddela*, also done with the fingers. డోలు వాయించడం To *beat* the *doloo* or *tom-tom*, which is done with a thin stick.

వాయువు *sub.* వాయువు. (No Plural.) This is the name given by the Indians to complaints which affect the limbs or joints, with any fixed pain. వాయువు సంకటం Item.

వ్రాత *sub.* వ్రాత। వ్రాతలు. Writing; hand-writing. ఆ పుత్తరం చూస్తే అతని వ్రాతకాదని తోస్తుంది On examining that letter, I do not think it is his own *hand-writing*.

వ్రాయడం *v. n.* వ్రాస్తూ। వ్రాసి. To write. పుత్తరాలు వ్రాయడం To *write* letters or to *copy*. లెక్క వ్రాయడం To keep *accounts*. బాగా వ్రాయడం To *write* well: that is, to *write* a *good-hand*.

వ్రాలు *sub.* వ్రాయి। వ్రాలు. Letters; impressions. By use this word is understood for *signature*. చేవ్రాలు Item.

వార *sub.* వార। వారలు. The name of a *bundle* of *thread* for weaving, containing eight *punjums*. వార also means, a *difference* or *variance* in any thing. లెక్కలో వార A *difference* in an account.

వార్చడం *v. a.* వారుస్తూ। వార్చి. To strain the water from the boiled rice. This constitutes what is called *conjee*. It is from hence called వార్పు. vide సంధ్య for the use of this Verb, as to prayers.

వారం *sub.* వారపు। వారాలు. A week. The days of the week are referred to the *week* and not to the *day*. ఆదివారం *Sunday*. So of all the other days of the week.

వారంటు *sub.* వార్యంటు। వారంట్లు. Warrant; order of attachment, in the Courts.

వారు *sub.* వారు। వార్లు. A leather belt, or any strap, or long piece of leather.

వార్పు *sub.* వార్పు। వార్పులు. The drink, commonly called *conjee.* vide గంజి.

వాలడం *v. n.* వాలుతూ। వాలి. To roost; to sit or light upon any thing, as a bird. ఆ చెట్టుమీదనుంచి వకపక్షి యెగిరివచ్చి యింటిమీద వాలినది A bird has flown from that tree and is come to *settle upon* the house. ఆ చెట్టుమీద రాత్రిళ్లు నానా పిట్టలు వాలుతున్నవి A great number of birds *roost upon* that tree at nights. వాలడం also means to *bend down,* as a tree, by the wind.

వాలు *sub.* వాలు। వాళ్లు. Low ground, where the water generally lodges.

వాసన *sub.* వాసన। వాసనలు. Scent; flavour; smell. మంచి వాసన A good *flavour.* చెడ్డ వాసన A bad *smell* or *flavour.* వాసన చూడడం To perceive a *smell*: that is, *to smell.* వాసన కొట్టడం or తగలడం or వెయ్యడం To *scent*; to *yield* a *flavour* or *smell.*

వాసం *sub.* వాసపు। వాసాలు. A rafter, as applied to house building.

వి

వికసించడం *v. n.* వికసిస్తూ। వికసించి. To blow, as a flower.

వికారం *sub.* వికారపు। వికారాలు. Languor; lassitude. Figuratively వికారపు మనిషి A week or foolish man. వికారపు మాటలు Silly words.

విగ్రహం *sub.* విగ్రహపు। విగ్రహాలు. The name given to the *images* or *idols,* preserved for worship at the different pagodas, some made of stone, and others of a mixed metal.

*విచ్చడం *v. n.* విచ్చుతూ। విచ్చి. To burst; to break in two. కడుపు విచ్చేటట్టుగా అన్నం తిన్నాడు He has eaten victuals enough to make him *burst.* విచ్చిపోవడం Item.

విచ్చలవిడి *sub.* విచ్చలవిడి Lavishment; profusion; prodigality. విచ్చలవిడి చెయ్యడం To lavish; to squander.

విచారం *sub.* విచారపు। విచారాలు. Grief; sorrow; lamentation. విచారపడడం To *grieve*; to *lament*; to *reflect*. అతను తన భార్య చచ్చినందున మహా విచారపడుతున్నాడు He *grieves* very vehemently for the loss of his wife. విచారం చెయ్యడం To *consider*; to *enquire*. ఆ మాటను గురించి విచారం చేస్తాము We will *take* those words into *consideration*.

విచారించడం *v. a.* విచారిస్తూ। విచారించి. To enquire; to investigate; to be grieved.

విచిత్రం *sub.* విచిత్రపు। విచిత్రాలు. Beauty; admiration.

విడడం *sub.* విడుతూ। విడి. To come untied; to get loose; to separate or part. మూట విడడం A bundle to come untied. దారి విడడం To part in the way. స్నేహం విడడం To separate in friendship. విడిపోవడం Item.

విడిచిపెట్టడం *v. a.* విడిచిపెట్టుతూ। విడిచిపెట్టి. To release; to liberate. vide వదలడం.

విడిది *sub.* విడిది। విడుదులు. A temporary lodging. vide బస.

విడిపించడం *v. a.* విడిపిస్తూ। విడిపించి. To separate; to release; to loosen.

విత్తడం *v. a.* విత్తుతూ। విత్తి. To sow seed.

విత్తనము *sub.* వత్తనపు। విత్తనాలు. Seed. విత్తనాలు చల్లడం or వెద వెయ్యడం To *sow seeds*. This applies to seed sown in the ground for produce.

విత్తు *sub.* విత్తు। విత్తులు. The seed of fruit or vegetables. It also means, the seed used for the soil.

విద్య *sub.* విద్య। విద్యలు. Language. సంస్కృతపు విద్య The Sanskrit *language*. తెనుగు విద్య The Telugu *language*. అరవ విద్య The Malabar *language*. ఫారసీ విద్య The Persian *language*. వడియా విద్య The Woddiah *language*. తురక విద్య The Hindustani *language*. ఇంగిలీజు విద్య The English

language. విద్య also means an *art.* దొమ్మర విద్య The *art* of tumbling. గారడీ విద్య The slight-of-hand *art.*

వినడం *v. a.* వింటూ। విని. To hear; also, to make another hear. నా మాటలు విను *Hear* my words. నేను ఆలాగున విన్నాను So, I have *heard.* ఆ మాటలు విన్నాడుకాడు He did not *hear* those words.

విన్నపం *sub.* విన్నపపు। విన్నపాలు. A representation; a statement of facts. ఆయన వచ్చినప్పుడు నా సంగతులు యావత్తు విన్నపం చేసినాను When he came, I laid a *statement* of all my circumstances before him.

వినయం *sub.* వినయపు। వినయాలు. Respectfulness; humbleness.

వింత *sub.* వింత। వింతలు. Estimation; repute; celebrity. వింత మనిషి A man of *celebrity.* వింత వస్తువు An article of *estimation.* వింత సంగతి A circumstance of *repute*: that is, of *fame.*

విందు *sub.* విందు। విందులు. Invitation. విందు చెయ్యడం To invite. విందుకు పిలవడం To call for by invitation, or to invite.

విప్పడం *v. a.* విప్పుతూ। విప్పి. To untie; to loosen. ఆ యెద్దును విప్పు *Untie* those bullocks. ఆ మూట విప్పు *Untie* that bundle. విప్పపడడం To be *untied.*

విభజన *sub.* విభజన। విభజనలు. Distinction; separation. విభజన చెయ్యడం To *separate.* ఆ కాకితాలు విభజన చెయ్యి *Separate* those papers. విభజనగా *Separately*; *distinctly.* నేనూ నా తండ్రీ విభజనగా వున్నాము I and my father live *separately.*

విమర్శ *sub.* విమర్శ। విమర్శలు. Inquiry; investigation. విమర్శ చెయ్యడం To *inquire*; to *investigate.* నీ మీద వేసిన నేరం విమర్శ చేసినతరువాత అందున గురించి హుకుం యిస్తాము After *having inquired* into your misconduct, I will give orders respecting it. అతను విమర్శ చెయ్యక నాదగ్గిర జులుమానా పుచ్చుకున్నాడు He has levied a fine upon me and collected without making any *investigation.*

విరగడం *v. n.* విరుగుతూ। విరిగి. To break; to go in pieces. This verb is applied to the breaking of wood or iron or any article not of a brittle nature.

విరచడం *v. a.* విరుచుతూ। విరిచి. To break. ఆ నగ పుచ్చుకుని విరిచి నాడు He took hold of that trinket and *broke it.*

విరోధం *sub.* విరోధపు। విరోధాలు. Enmity; unfriendliness. నాకూ అతనికి యేమీ విరోధం లేదు There is no *enmity* between him and me. యీపని చేసినందువల్ల నీకు మరి యేమీ విరోధం లేదు You will incur no *mischief*, by doing this business. విరోధం చెయ్యడం To make *opposition* or cause *enmity*; also, to *offend* or *injure*. విరోధి An *enemy*.

విలవ *sub.* విలవ। విలవలు. Valuation; value; worth; price. ఆ వస్తువు విలవ యెంత? What is the *value* of that article? ఆ గుర్రపు విలవ యింకా చెప్పినాడు కాడు He has not yet fixed the *price* of that horse. విలవ చెయ్యడం To *estimate* or *fix* a price.

విల్లు *sub.* వింటి। విండ్లు. A bow. వింటి బద్ద and విల్లంబు Item. విల్లు యెక్కు పెట్టడం To *bend a bow*: that is, to apply the string. విల్లూ। అంబూ Bow and arrow. విల్లు వేట *Sporting* with the *bow.* This is generally practised with pellets, fired at birds, in which most Indians are very dexterous. విల్లు వేటగాడు The person who *sports with* the *bow.* విలుకాడు An *archer.* విలు విద్య *Archery.* The ల below is lost, because of the junction of the other word.

వివాహం *sub.* వివాహపు। వివాహాలు. Marriage; wedlock. వివాహం చెయ్యడం To *marry.* vide పెళ్ళి.

విశదం *sub.* విశదపు। విశదములు. Information; intelligence; communication. vide తెలివి.

విశదపర్చడం *sub.* విశదపరుస్తూ। విశదపర్చి. To inform; to communicate; to apprise. కనక యీ సంగతి నీకు విశదపర్చినాను Therefore, these circumstances are *communicated* for your

information.

విశ్వాసం *sub.* విశ్వాసపు। విశ్వాసాలు. Trustiness; confidence; faithfulness. vide నమ్మిక.

విశేషం *sub.* విశేషపు। విశేషాలు. Charitable and virtuous excellence.

విషం *sub.* విషపు। విషాలు. Poison. విషం పెట్టడం To *poison.* విషం పుచ్చుకోవడం or తినడం To be *poisoned* or *poison yourself.*

విసకడం *v. n.* విసుకుతూ। విసికి. To tire; to be uneasy.

విసనకర్ర *sub.* విసనకర్ర। విసనకర్రలు. This is a corruption of the word విసురు కర్ర A fan, commonly called a *punkah.*

విసరడం *v. a.* విసురుతూ। విసిరి. To fan; to ventilate. యెండచేత చెమటపట్టినది గనక నాకు విసురు I am perspiring with the heat, therefore, *fan* me. విసరడం To *grind.* గోధుములు విసరడం To *grind* wheat. విసరడం also means, to *blow-hard,* as a high wind.

విస్తరించి *adj.* Abundant; plenty. విస్తరించి సొమ్ము యిచ్చినాడు He has given *plenty* of money. This word is taken from the Verb విస్తరించడం.

విస్తారం *sub.* విస్తారపు. (No plural.) Abundance; plenty. అతని దగ్గర విస్తారం రూపాయీలు వున్నవి That man has got a great *abundance* of rupees. విస్తారపు దండు వచ్చినది A *large* camp is arrived.

విసికించడం *v. n.* విసికిస్తూ। విసికించి. To vex; to tire. మీరు నన్ను విసికిస్తారు You quite *tire* me out.

విసికిన *adj.* Tired; weary. విసికిన మనిషి A *tired* person.

విసుకు *sub.* విసుకు. (No plural.) Fatigue; weariness.

వీగడం *v. n.* వీగుతూ। వీగి. To turn back or yield; to be

overcome. అతని వళ్లు మహా వీగి వున్నందున నడవలేడు That man *is* so *unwieldy*, that he can hardly walk. యుద్ధంలో వారి బలము వీగినది Their army was *discomfited* in the battle.

వీడు *prp*. వీని। వీరు. He; also, this man. వీరు చేసినారు It was *these people* did it.

వీణె *sub*. వీణె। వీణెలు. This is the name of a musical instrument, on the principle of the guitar and played upon something in the same way. It has seven *strings* on the finger board and there is a separate line of strings along the left side of the finger-board, that go over a second bridge and serve as a sort of base. కస్తూరి వీణె The *musk bag*, taken from the animal.

వీధి *sub*. వీధి। వీధులు. A street. పెద్ద వీధి A large *street*. చిన్న వీధి A small *street*.

వీపు *sub*. వీపు। వీపులు. The back. వీపుమీద కొట్టడం To strike on the back: that is, to punish.

వీరముష్టివాడు *sub*. వీరముష్టివాని। వీరముష్టివాళ్లు. This is the name of a particular description of itinerant *beggars*, supposed to be possessed of the supernatural power of restoring by incantations and sacrifices, any *Lingum* which a person may have lost.

వీలు *sub*. వీలు। వీళ్లు. Arrangement; also, the *estimate* of the revenue of a village or district. వీలు చెయ్యడం To form an *estimate*. అతను చేసిన వీలు ప్రకారం సొమ్ము యిచ్చినాడు He has paid the money agreeable to the *arrangement* made with him. వీలు జాబితా An account *estimate*; a term used in revenue. ఆ వూరు వీలుచేసి జమాబంది కట్టినారు They have concluded the settlement of that village, upon inspection of the village *estimate*.

వు

వుక్క *sub.* వుక్క. (No plural.) Closeness; sultriness, from the want of air in a room or the denseness of the atmosphere.

వుక్కు *sub.* వుక్కు. The metal called steel.

వుగ్గం *sub.* వుగ్గపు। వుగ్గాలు. A cord or string attached to any thing to support it by.

వుగ్గు *sub.* వుగ్గు। వుగ్గులు. *Wuggoo*; a drink so called, made of lamp oil and the mother's milk, which is given morning and evening to infants in India, and continued to the age of one year or till the child is allowed victuals.

వుచ్చ *sub.* వుచ్చ. (No plural.) Urine. వుచ్చ పొయ్యడం To urinate. This word is applied to people and beasts.

వుట్టి *sub.* వుట్టి। వుట్లు. This is the name given to a sort of *hanging frame*, slung over a beam in the houses of the Indians by ropes, in which they keep their pots and pans suspended after use.

వుడకడం *v. n.* వుడుకుతూ। వుడికి. To grow hot; to be heated; to boil. This Verb seems only applicable to animal heat or to the operation of heating victuals. అన్నం వుడకడం *Rice* or *victuals* to *boil.* నా వళ్ళు వుడుకుతూ వున్నది My *body* feels *heated.*

వుడగడం *v. n.* వుడుగుతూ। వుడిగి. To stop or cease breeding or producing. This is applied to all classes and all things.

వుడత *sub.* వుడత। వుడతలు. A squirrel. It means the common small squirrel, of a grey colour and two dark stripes, down its back. కొండ వుడత The *hill squirrel*, with the head very much resembling a rat, is of a chocolate colour, with a yellow belly and a long bushy tail.

వుడుకు *sub.* వుడుకు। వుడుకులు. Heat. నీళ్ళు వుడుకుచేత నా చెయ్యి కాలినది The water is so *hot*, that it has burnt my hand. వుడుకు నీళ్ళు *Hot*-water. వుడుకుగా *Hotly*; with *heat*. నా వళ్ళు మహా వుడుకుగా వున్నది My body is very *hot*.

వుడుము *sub.* వుడుము। వుడుములు. The name of a description of reptiles of the lizard species, which grow to the size of a foot or a foot and a half, commonly called the *guaana*, by Europeans in India.

వుతకడం *v. a.* వుతుకుతూ। వుతికి. To wash or cleanse clothes. చాకలవాడు బట్టలు వుతికినాడు The washer has *washed* the clothes.

వుతకాలు ఆడడం *v. n.* వుతకాలు ఆడుతూ। వుతకాలు ఆడి. To be brought to bed. ఆ చిన్నది నిన్న వుతకాలు ఆడినది That girl was *brought to bed* yesterday.

వుత్తరం *sub.* వుత్తరపు। వుత్తరాలు. A letter; an epistle. It also means the *North*. మారు వుత్తరం A *reply*. వుత్తరపు సంగతులు The contents of a *letter*. వుత్తర దేశం The *northern* districts.

వుత్సవం *sub.* వుత్సవపు। వుత్సవాలు. Celebration, as applied to the pagoda ceremonies.

వుత్సాహం *sub.* వుత్సాహపు। వుత్సాహాలు. Gladness; happiness. vide వుల్లాసం.

వుదయం *sub.* వుదయపు। వుదయాలు. A birth; the beginning; an off-spring. సూర్యోదయం *Sun rise*. చంద్రోదయం The *rising* of the moon. These words mean also certain *preparations* of medicine.

వుద్యోగం *sub.* వుద్యోగపు। వుద్యోగాలు. Employ; service; office. నాకు మంచి వుద్యోగం దొరికినది I have obtained a good *employ*. కుంపిణీ వుద్యోగం విడిచిపెట్టి రాజాదగ్గరకు వెళ్ళినాడు He has left the company's *service* and is gone to a rajah. వుద్యోగస్థుడు A person in *office*. ఆతను కల్కుటరువారి తరఫున వుద్యోగస్థుడు He is *in office* under the collector.

వునికి *sub.* వునికి। వునుకులు. Condition; state; appearance. ఆ వూరిలో అతని వునికి యెక్కడ? Where is his *situation* in that village? అతని వునికి చూస్తే సంకటపడ్డట్టుగా అగపడుతున్నది To judge by his *appearance*, he seems to be taken sick or to have got ill.

వున్ని *sub.* వున్ని. (No plural.) Wool.

వుంగరం *sub.* వుంగరపు। వుంగరాలు. A ring. వజ్రపు వుంగరం A diamond *ring*. కెంపు వుంగరం A *ring* with a ruby. శిక్కా వుంగరం A seal *ring*. The Indians commonly wear a cornelian in a ring, with their cypher or name cut in it, in the manner of a seal.

వుంచడం *v. a.* వుంచుతూ। వుంచి. To place; to put; to fix; to appoint. స్తంభం అక్కడ వుంచు *Put* the post, there. నన్ను యీ పనిలో వుంచినాడు He has *placed* me in this business. సామాను అక్కడ వుంచు *Put* the things there.

వుంచుకోవడం *v. a.* వుంచుకుంటూ। వుంచుకుని. To keep; to entertain. పదిమంది నౌకర్లను వుంచుకున్నాను I have *entertained* a number of servants. ఆ చిన్నదాన్ని పది పన్నెండు సంవత్సరములు వుంచుకున్నాడు He has *kept* that girl, for ten or twelve years.

వుండ *sub.* వుండ। వుండలు. A *pellet*, when made of clay or earth; and, a *bolus*, when composed of medicine. మంటి వుండ A clay *pellet*, such as the Indians use with the *pellet-bow*. వుండ విల్లు బద్ద A *pellet*-bow. వుండలు వెయ్యడం To shoot pellet-balls. ఔషధపు వుండ A *bolus* of physic.

వుండడం *v. n.* వుంటూ। వుండి. To be; to remain. N. B. This is the only Verb in Telugu, to use for our Verb *to have*. నీవు యింట్లో వుండు, ఆ వెనక వస్తాను You do *remain* at home and I will come by and by. ఆ మనిషి యెక్కడ వున్నాడు? Where *is* that man? ఆ పుస్తకం నాదగ్గిర వున్నది That book *is* with me. వక స్రాపు దగ్గిరమాత్రం వరహాలు వున్నవిగాని మరివకరిదగ్గిర లేవు There is only one shroff who *has* pagodas, none of the

others *have* any.

వుపకారం *sub.* వుపకారపు। వుపకారాలు. Kindness ; benevolence. అతని వుపకారం నేను మరిచిపోను I shall never forget his *kindness.* వుపకారపు మనిషి A man of *benevolence* ; a *kind* man. వుపకారం కల or అయిన *Benevolent ; kind.* వుపకారంగా *Kindly.*

వుప్పర *adj.* Of or belonging to the caste of *tank-diggers.* వుప్పర కులం The *tank-digger caste.* వుప్పరవాడు or వుప్పరి A *tank-digger.* వుప్పరిది A *female,* of the same caste. They are employed in the country, to repair water channels and tanks, or banks and are generally in companies from forty and fifty to two or three hundred.

వుపవాసం *sub.* వుపవాసపు। వుపవాసాలు. A fast; abstaining from food.

వుపాయం *sub.* వుపాయపు। వుపాయాలు. Information; instruction; intelligence. అతనికి యీ పనిలో బాగా వుపాయం వున్నది That man possesses *capacity* for this business.

వుప్పు *sub.* వుప్పు. (No plural.) Salt. వుప్పుగళ్ళు *Salt-pans,* in which the salt is produced. వుప్పు పంట *Salt produce.* వుప్పు గుత్త *Salt farm or contract.* వుప్పు చేప *Salt-fish.* వుప్పు రేవు A *salt-water* creek.

వుప్పెన *sub.* వుప్పెన। వుప్పెనలు. A term given to the rising and overflowing of the sea, which sometimes occurs on the coasts of India. వుప్పెన రావడం The *sea* to *overflow.*

వుబ్బడం *v. n.* వుబ్బుతూ। వుబ్బి. To swell; to enlarge. వాయువుచేత ఆ మనిషి కడుపు వుబ్బినది That man's belly is *swelled out* with dropsy.

వుబ్బు *sub.* వుబ్బు। వుబ్బులు. A swelling; a protuberance.

వుభయులు *adj.* Both sides. వుభయవాదులు Item. వారు వుభయులు మా యింటికివచ్చి తమతో గురించిన మాటలు మాట్లాడి వెళ్ళినారు *Both parties* came to my house and stating their several

circumstances, went away again.

ఉమ్మి *sub.* ఉమ్మి। ఉమ్ములు. Spittle. ఉమ్మి వెయ్యడం To spit.

ఉయ్యాల *sub.* ఉయ్యాల। ఉయ్యాలలు. A swing. ఉయ్యాల మంచం A cradle; also, a *swinging bed*: the beds of the Indians being frequently swung to a beam of the room. ఉయ్యాల వూగడం A *cradle* or *bed* to be *moved* or *rocked*. ఉయ్యాల వూచడం To *rock* a *cradle* or *bed*.

ఉరకడం *v. n.* ఉరుకుతూ। ఉరికి. To jump; to vault. నూతిలో ఉరకడం To jump into a well. పాలకీతో ఉరకడం To run on the side of a palanquin.

ఉరమడం *v. n.* ఉరుముతూ। ఉరిమి. To thunder. నిన్నటి రాత్రి ఆ వూరిలో ఉరుము గొప్పగా ఉరిమినంతలో పిడుగుపడి యిద్దరు మనుష్యులు చచ్చినారు Last night, after *thundering* excessively hard, a thunder bolt fell in that village, and two people were killed.

ఉరి *sub.* ఉరి। ఉరులు. A hanging: that is, by the neck. ఉరి తియ్యడం To *hang* a person. ఉరిని or ఉరిలో పడడం To be *hanged*.

ఉరుము *sub.* ఉరుము। ఉరుములు. Thunder.

ఉల్లంకి *sub.* ఉల్లంకి। ఉల్లంకులు. This is the general name given to *small birds* of various kinds, such as sand-larks, found in marshy ground and along the edges of salt or fresh waters. ఉల్లంకి పిట్ట is also, the name commonly given to the *snipe*, which abounds in all parts of India.

ఉలవ *sub.* ఉలవ। ఉలవలు. A gram crop. ఉలవ చేను Item. ఉలవలు being the plural, is applied to the grain itself called *horse gram*.

ఉల్లాసం *sub.* ఉల్లాసపు। ఉల్లాసాలు. Joy; gladness; happiness.

ఉలి *sub.* ఉలి। ఉలులు. A chisel.

ఉల్లి *sub.* ఉల్లి। ఉల్లులు. The onion. నీరుల్లి Item. తెల్లుల్లి The *garlic*. ఉల్లిపాయ also, the name of *onion*. ఉల్లి పాషాణం *Arsenic*.

వులికిపడడం *v. n.* వులికిపడుతూ। వులికిపడి. To start; to be suddenly alarmed; to *wake abruptly* from *sleep.* అతను వెనకగుండా వచ్చి జడిపించినందున నేను వులికిపడ్డాను He came behind and frightened me, which made me *start.* నేను నిద్రలో చెడ్డ కల కన్నందున వులికిపడ్డాను I had a bad dream, which made me *start* out of my sleep.

వుల్లి పాషాణం *sub.* వుల్లి పాషాణపు। వుల్లి పాషాణాలు. Arsenic.

వూ

వూక *sub.* వూక. (No plural.) The husk of grain.

వూగడం *v. n.* వూగుతూ। వూగి. To swing or to get *rocked* in a bed or swing. అట్లతద్దెకు యీ వూరిలో అంతా వుయ్యాల వూగినారు All in this village amused themselves with *swinging*, on the occasion of the *atlatudday* feast.

వూచ *sub.* వూచ। వూచలు. The name given to the *stalks* of the *jonnaloo grain* when young and before the proper time of cutting. వూచ బియ్యం The name of *young jonnaloo grain.* వూచ also means, an *arrow*.

వూచడం *v. a.* వూస్తూ। వూచి. To rock a bed or cradle. vide. వుయ్యాల.

వూట *sub.* వూట। వూటలు. A spring. మంచినీళ్ళ నూతిలో వూట బాగా వున్నది That well has good water and a plentiful *spring.* వూట also means, a *heavy weight*; also, the liquor of any pickle.

వూడ *sub.* వూడ। వూడలు. The name of the drops from the banian tree, which reach the ground and take root.

వూడ్చడం *v. a.* వూడుస్తూ। వూడిచి. To sweep; also, to transplant. యిల్లు వూడ్చడం To *sweep* a house. వరి అకు వూడ్చడం To *transplant* paddy.

వూడడం *v. n.* వూడుతూ। వూడి. To separate; to come undone.

ఆ కలందాను మూత వూడినది The lid of that writing-case *is come undone.*

వూడిపోవడం *v. n.* వూడిపోతూ। వూడిపోయి. To separate; to be unfastened. vide వూడడం.

• వూడుపు *sub.* వూడుపు। వూడుపులు. Transplantation. ఆ వూరిలో యింకా వూడుపులు కాలేదు The *transplantation* is not yet finished in that village.

వూదడం *v. a.* వూదుతూ। వూది. To blow out: that is, with the breath. పొయి వూదడం To *blow* the fire place. దీపం వూదడం To *blow* out the light: seldom used in this sense.

• వూనడం *v. a.* వూనుతూ। వూని. To stand firm; to fix yourself firmly. ఆ మనిషి బాగా కాలు వూని నిలుచున్నాడు That man ***stands*** in a *firm erect* posture, upon his feet.

వూపిరి *sub.* వూపిరి। వూపిర్లు. The breath; respiration. వూపిరి పుచ్చడం or విడడం To *breath.* వూపిరి పట్టడం To ***hold*** the *breath.*

వూబి *sub.* వూబి. (No plural.) Mud; mire. vide బురద.

• వూరడం *v. n.* వూరుతూ। వూరి. To *rise,* as water in a spring; to ripen or mature, as a pickle. ఆ నూతిలో నీరు వూరినది The water has risen in that well. వూరగాయ యీవేళకు వూరినది The pickle has by this time got strong, or matured. మనిషి వూరడం A man to swell out with good living.

వూరబెయ్యడం *v. a.* వూరబేస్తూ। వూరబేసి. To pickle, either with salt or vinegar; also, to soak or steep. కర్ర వూరబెయ్యడం Wood to soak or be immersed, to preserve it.

వూరికె *adv.* Only; unnecessarily; without reason. వూరికె నన్ను అన్యాయం చేసినాడు He did me injustice *without reason.* నన్ను వూరికే పిలిపించి తిరిగీ పంపించినారు They called me unnecessarily and sent me away again.

వూరు *sub.* వూరి। వూళ్లు. A village.

వూరుకోవడం *v. n.* వూరుకుంటూ। వూరుకుని. To be quiet; to be

silent; not to hinder or prevent. యింతటనుంచి మాట్లాడక వూరుకో From hence forward be *quiet* and speak no more. అతను యింట్లో దొంగ జొరపడగా చూచి వూరుకున్నాడు He saw a thief enter the house and kept quiet without preventing him. నన్ను కొట్టితే నేను వూరుకుంటానా? If you beat me, do you think I will *remain quiet*?

వూష్ణం *sub.* వూష్ణపు। వూష్ణాలు. Fever. vide జ్వరం.

వె

వెక్కసం *sub.* వెక్కసపు। వెక్కసాలు. Repletion. వెక్కసంగా వుండడం To be replete; figuratively it means, to be angry.

వెక్కిరించడం *v. a.* వెక్కిరిస్తూ। వెక్కిరించి. To ridicule; to mock; to jeer at. This Verb is vulgarly pronounced యెక్కిరించడం. But this వెక్కిరించడం is the proper way. అతణ్ని యీ సంగతిని గురించి మాట్లాడితే మమ్మున వెక్కిరించినాడు గాని, జవాబు యిచ్చినాడు కాడు Speaking to him upon this subject, he *jeered at me* and would give no answer.

వెక్కిరింత *sub.* వెక్కిరింత। వెక్కిరింతలు. A jeering; a jesting.

వెగటు *sub.* వెగటు। వెగటులు. Roughness or harshness of taste.

వెచ్చన *sub.* వెచ్చన. (No plural.) Warmth; heat. శరీరపు వెచ్చన Heat of body. వెచ్చన చెయ్యడం To make warm.

వెచ్చని *adj.* Hot; warm. వెచ్చని నీళ్ళు *Warm* water. వెచ్చని బట్టలు *Warm* clothes.

వెచ్చం *sub.* వెచ్చపు। వెచ్చాలు. Any articles of provision taken up, on credit. కోమటిదగ్గిర వెచ్చం పుచ్చుకున్నాను, కాని నెలసరి అయిన తరువాత రూపాయీలు యిస్తానని చెప్పినాను I have *taken up* some articles on *credit*, from a banian and told him, I would pay at the end of the month.

వెట్ట *sub.* వెట్ట. (No plural.) Heat of the body. vide కాక.

వెడల్పు *sub.* వెడల్పు। వెడల్పులు. Breadth. ఆ యింటి వెడల్పు యెన్ని

మూర్లు వుంటుంది? How many cubits is the ***breadth*** of that house? వెడల్పు బట్ట *A* ***broad*** piece of cloth.

వెతకడం *v. n.* వెతుకుతా। వెతికి. To search; to seek. వక దొంగ పారిపోయినాడని వూరిలో వెతికినారు గాని, దొరికినాడు కాడు A thief has made his escape whom they have searched for through the town, but could not find.

వెద ***sub.*** వెద। వెదలు. A cast, applied to scattering or sowing seeds. వెద వెయ్యడం To ***cast*** or *sow* seeds.

వెదురు ***sub.*** వెదురు। వెదుళ్ళు. A bamboo. వెదురు చెట్టు A bamboo tree or bush. వెదురు బొంగు A bamboo pole. వెదురు చాప A bamboo mat. వెదురు అడవి A bamboo jungle.

వెధవ ***sub.*** వెధవ। వెధవలు. A widow. The proper word is విధవ.

వెన్న ***sub.*** వెన్న. (No plural.) Butter. వెన్నపూస Item. వెన్న తియ్యడం To make butter.

వెనక ***adv.*** Behind; after. వెనక వస్తాను I shall come after. నేను ముందర వెళ్ళినాను, అతడు వెనక వచ్చినాడు I went first and he came after. వెనక తియ్యడం To hesitate; to draw back; to prevaricate. వెనక is also frequently called అవక, being a contraction of అ and వెనక.

వెన్ను ***sub.*** వెన్ను। వెన్నులు. The back, either of human beings or of animals. వెన్నుపూస The back bone. vide బిపు. This word also means the ear of the grain. జొన్న వెన్ను విడుస్తా వున్నది The jonna crop is shooting into ears. వెన్ను is also applied to the ***seed*** in vegetables.

వెన్నెల ***sub.*** వెన్నెల. (No plural.) Moon'light. యీ రాత్రి మబ్బుచేత వెన్నెల బాగా వున్నది కాదు Owing to the clouds last night, there was no proper *moon'light.*

వెంట్రుక ***sub.*** వెంట్రుక। వెంట్రుకలు. The hair. వెంట్రుకలు దువ్వడం To ***comb*** the ***hair*** or ***dress*** the ***hair.***

వెండి ***sub.*** వెండి. (No plural.) Silver. వెండి సామాను ***Silver things.*** వెండి కరగడం To melt ***silver.***

వెంబడి *adv.* Along with; accompanying. ఆ గుఱ్ఱపు సవారు నా వెంబడి వచ్చినాడు That horseman came *along with* me.

వెంబడించడం *v. a.* వెంబడిస్తూ। వెంబడించి. To pursue. అతను పారిపోతూ వుండగా పట్టుకోవలెనని వెంబడించినారు As he was running away they *pursued* him in order to apprehend him.

వెయ్యడం *v. a.* వేస్తూ। వేసి. To put; to place; to arrange. ఆ రూపాయీలు తెచ్చి పెట్టెలో వేసినాడు He brought the rupees and *put* them in the box. ఆ కాకితాలు బల్లమీద వెయ్యి *Put* those papers on the table.

వెయ్యి *adj.* A thousand. వెయ్యి రూపాయీలు A *thousand* rupees. వెయ్యింటికి పది రూపాయీల చొప్పున వడ్డీ పుచ్చుకుంటారు They take interest at the rate of ten rupees to the *thousand.*

వెరసి *sub.* వెరసి। వెరసులు. Total. లెక్క వెరసి The *total* of an account. vide మొత్తు.

వెఱ్ఱి *adj.* Mad. వెఱ్ఱి వాడు A *mad*-man. వెఱ్ఱి కుక్క A *mad*-dog. వెఱ్ఱి యెత్తడం To *turn* or *run mad.* వెఱ్ఱితనం *Madness.* వెఱ్ఱి పని A *mad, silly* business.

వెల *sub.* వెల। వెలలు. Price; valuation. vide విలువ.

వెలగ *sub.* వెలగ। వెలగలు. This is the fruit called by Europeans, the *wood-apple.* వెలగ పండు Item. వెలగ చెట్టు The *wood-apple* tree. This fruit is of a round shape, about the size of an apple and of an apple-green colour. It has a hard brittle shell, the inside of which contains the fruit.

వెలగడం *v. n.* వెలుగుతూ। వెలిగి. To give light. దీపం బాగా వెలుగుతూ వున్నది The lamp *gives* a good *light.*

వెలమ *sub.* వెలమ। వెలమలు. The *vellama* people. వెలమ కులం *Vellama caste.* వెలమ వాడు A *vellama caste* man. వెలమది A *female* of that *caste.* This caste is reckoned among the Sudras. There are many professions among the Sudras, who have the name of వెలమ annexed to their occupation,

such as ఆది వెలమ *Aadi vellama.* గూన వెలమ *Goona vellama.* Most of them are painters of cloth and others are traders in different articles.

వెలి *sub.* వెలి । వెలులు. The term for being turned out of caste: that is, *excluded* or *excommunicated.* వెలి వేయడం To *expel* from the *caste.* వెలి పెట్టడం To *exclude* from society, though not expelled from the caste. వెలి వాడ The name of the *abodes* or *village,* occupied by the *chucklers* and *pariahs,* considered of no caste.

వెలిగారం *sub.* వెలిగారపు. (No plural.) Borax, used in the soldering of metals and also to mix in some medicines.

వెలిగించడం *v. a.* వెలిగిస్తూ। వెలిగించి. To make or cause light. దీపం వెలిగించడం To *light* a candle. మశాలు వెలిగించడం To *light* a *mashaal.* This verb seems only applicable in this sense.

వెలితి *adv.* Less; inferior. వెలితిగా Item. vide తక్కువ.

వెలియడం *v. n.* వెలుస్తూ। వెలిసి. To *hold up,* as the rain; to *fade,* as a colour. వర్షం మొన్న ప్రొద్దున పట్టి సాయంతనం వెలిసినది The rain began the day before yesterday in the morning and *stopped again* at night. ఆ పాలకీ రంగు బొత్తుగా వెలిసినది The colour of that palanquin is completely *faded.*

వెలుగు *sub.* వెలుగు. (No plural.) Light, as opposed to darkness. యిప్పుడు మూడు ఘంటల రాత్రి గనక యింకా వెలుగు లేదు It is only three o'clock of the morning now, it is therefore not yet *light.* వెలుగు రాచడం To be *hoarse.*

వెలుగుబంటి *sub.* వెలుగుబంటి । వెలుగుబంట్లు. A bear.

వెలుతురు *sub.* వెలుతురు. (No plural.) Light. vide వెలుగు.

వెల్లుల్లి *sub.* వెల్లుల్లి. (No plural.) Garlic.

వెసనం *sub.* వెసనపు । వెసనాలు. Sorrow. vide విచారం.

వెళ్ళడం *v. n.* వెళ్ళుతూ। వెళ్ళి. To go; to proceed; to depart. అతను పూరికి వెళ్ళాడు He is *gone* into the country. అతను అయిదు ఆరు నెలలకిందట యిక్కడినుంచి వెళ్ళాడు He departed

from this place about five or six months ago.

వే

వేగడం *v. n.* వేగుతూ। వేగి. To fry, as rice or fish, in a frying pan.

వేగిరం *adv.* Quickly; expeditiously. అక్కడికి వెళ్ళి తిరిగి వేగిరం రా Go there and return *quickly* again.

వేగు *sub.* వేగు। వేగులు. A secret search or enquiry; a prying. వేగు చూడడం To spy; search privately.

వేట *sub.* వేట। వేటలు. The sport; the chase; a hunt. పంది వేట A wild-hog *hunt.* పిట్ట వేట The *sport* after birds. The common people also call it చేపల వేట for *fishing.* Wild-hog hunting is performed with dogs bred for the purpose and with spears, on foot. As to birds, they are killed with match'locks by people for sale but, otherwise, always taken in nets or with hawks, or bird-lime, and never fired at, in the way of sport or amusement. Fishing is left to the fishermen, and seldom pursued by those in a superior line of life. వేట is also the name for a *sheep.*

వేటుబడి *sub.* వేటుబడి। వేటుబడులు. An advance, as applied to merchandise. వేటుబడి చెయ్యడం To make an advance.

వేడి *sub.* వేడి. (No plural.) Heat. వేడి చెయ్యడం To *heat*; to *make hot.* vide కాక.

వేడుకోవడం *v. n.* వేడుకుంటూ। వేడుకుని. To pray; to say prayers. అతను ప్రతిదినము స్వామిని వేడుకుంటాడు That man *says* his daily *prayers* to God.

వేదం *sub.* వేదపు। వేదాలు. The name of the sacred volume, in which the religion of the Hindoos is written. The Veda is comprised of four parts, called ఋగ్వేదం The *Rigveda.* యజుర్వేదం The *Yajurveda.* సామవేదం The

Samaveda and అథర్వణవేదం The *Atharvanaveda.*

వేము ***sub.*** వేము। వేములు. The margosa tree. వేప చెట్టు Item. The bark of this tree is used in fevers, like the Peruvian bark. వేపచెక్క or బెరడు *Margosa bark.*

వేయించడం *v. a.* వేయిస్తూ। వేయించి. To fry, applied to all articles.

వేరు *sub.* వేరు। వేళ్లు. The root of a tree or plant. చెట్టు వేరు Item.

వేరే *adj.* Different; separate; distinct. నాతో వకమాట చెప్పి అతనితో వేరే మాట చెప్పినాడు He spoke in one way to me and in a *different* way to him. యిది వేరే పని, మునపటి పని కాదు This is a *separate distinct* business and not the former business.

వేలం ***sub.*** వేలపు। వేలాలు. An auction; an outcry. వేలం వెయ్యడం To put up to *auction.*

వేలు ***sub.*** వేలి। వేళ్ళు. A finger. వేలికణుపు A *knuckle.* బొటమన వేలు The *thumb.* చిటికిన వేలు The *little finger.* నడిమి వేలు The *middle finger.*

వేషం ***sub.*** వేషపు। వేషాలు. A dress; a mask or a feigned character in a play or masquerade. వేషం వెయ్యడం To *put* on a *dress* in *character.* వేరే వేషం A change of *dress* or *character.* మారు వేషం Item.

వేసడం ***sub.*** వేసడపు। వేసడాలు. A mule.

వేసవి ***sub.*** వేసవి। వేసవులు. The summer. వేసవి కాలం *Summer* time.

వేసారడం *v. n.* వేసారుతూ। వేసారి. To fret; to get vexed.

వేళ ***sub.*** వేళ। వేళలు. Time; day; period. యీ వేళ వస్తాను I shall come this *day.* ప్రొద్దుటి వేళ *Morning time.* సంధ్య వేళ *Evening time.* నీవు యే వేళప్పుడు వచ్చినావు? At what *time* did you come?

వేళాకోళం ***sub.*** వేళాకోళపు। వేళాకోళాలు. Joke or humour.

వై

వైఖరి *sub.* వైఖరి। వైఖరులు. Behaviour; conduct; manner.

వైడూర్యం *sub.* వైడూర్యపు। వైడూర్యాలు. The stone called the *cat's-eye.*

వైద్యం *sub.* వైద్యపు । వైద్యాలు. Medical aid; medical advice or prescription. వైద్యం చెయ్యడం To afford *medical aid* or to *prescribe* as a doctor. వైద్యుడు ఆ వూరిలో ఒక మనిషికి సంకటంగా వుండగా వెళ్ళి వైద్యంచేసి కుదిర్చినాడు The *doctor* went to that village where there was a man sick, whom he *prescribed* for and recovered.

వైద్యుడు *sub.* వైద్యుని। వైద్యులు. A medical man are physician. This word is frequently called వైదుగుడు but not properly so.

వైనం *sub.* వైనపు । వైనాలు. The particulars; a detail. ఆ లెక్క వైనం చూచుకో Examine the *particulars* of that account. జినస్సుల వైనం A *detail* of articles. అమ్మవలసిన జినస్సుల వైనం The *detail* or list of articles to be sold.

వైపు *sub.* వైపు। వైపులు. A direction. యీ వైపు In this *direction.* ఆ వైపు In that *direction.* అన్ని వైపులు In all *directions.* ఒక పెద్దవాడ యీ వైపుకు వస్తుంది అని చెప్పుతున్నారు The people say, that a large ship is coming *this way.*

వైరాను *sub.* వైరాను। వైరానులు. Distraction; ruin. వైరాను కావడం To be in *confusion.*

వైశాఖం *sub.* వైశాఖపు । వైశాఖాలు. One of the Telugu months, nearly answering to the *month* of *May.*

వైష్ణవం *sub.* వైష్ణవపు. (No plural.) This is the name given to the sect of Hindoos, who mark their foreheads length-ways, and are usually called the *long-marked,* in contradistinction of those with the *broad-mark.*

వొ

వొడకడం *v. n.* వొడుకుతూ, వొడికి. To spin. నూలు వొడకడం To *spin* thread.

వొడ పొయ్యడం *v. a.* వొడ పోస్తూ, వొడపోసి. To strain; to filter; to clarify.

వొడ్డు *sub.* వొడ్డు, వొడ్లు. The water side. సముద్రపు వొడ్డు The *sea-shore.* యేటి వొడ్డు The *bank* of a river. చెరువు వొడ్డు The *edge* of a tank: that is, of the water in the tank. వొడ్డు also means, the *multiplicand* or *sum multiplied,* in arithmetic.

వొత్తడం *v. a.* వొత్తుతూ, వొత్తి. To press with the hand; to compress; to squeeze. నా చెయ్యి పట్టుకొని వొత్తి చాలా నొప్పించినాడు He laid hold of my hand, *squeezed* it and gave me a great deal of pain. పోకలు వొత్తడం To *break* the betel-nut: that is, when using it.

వొప్పడం *v. n.* వొప్పుతూ, వొప్పి. To agree; to consent. అతను చెప్పిన మాటలకు నేను వొప్పినాను I have *agreed* to his propositions. vide సమ్మతించడం.

వొప్పందం *sub.* వొప్పందపు, వొప్పందాలు. An agreement; a contract. వొప్పందం చెయ్యడం To *make* a *contract*; to *close* a *bargain.* ఆ కోమటిదగ్గిర యిరువై పుట్ల ధాన్యం వొప్పందం చేసినాను I have *closed a bargain* with that banian, for twenty candies of paddy. వర్తకులు తొగరు సరుకు నిమిత్తం వొప్పందపు కాకితాలు వ్రాసి యిచ్చినారు The merchants have *entered* into written *contracts,* for the provision of chay goods.

వొప్పుకోవడం *v. n.* వొప్పుకుంటూ, వొప్పుకుని. To agree; to consent. vide వొప్పడం.

వొరగడం *v. n.* వొరుగుతూ, వొరిగి. To lean back. vide ఒరుకు from which ఒరగడం Item.

వొరుసుకు పోవడం *v. a.* వొరుసుకు పోతూ। వొరుసుకు పోయి. To hurt; to touch lightly; to graze. అతనికి లడాయిలో ఫిరంగిగుండు చేతి మీదుగా వరుసుకు పోయినది A shot from a gun *grazed* that man's hand in the battle.

వొళ్ళు *sub.* వొళ్ళు। వొళ్ళులు. The body. vide శరీరం.

వో

వోక చెట్టు *sub.* వోక చెట్టు। వోక చెట్లు. The *kalacka* tree. వోక కాయలు *Kalacka* fruit. This word should be written వాక చెట్టు.

వోకిలింత *sub.* వోకిలింత। వోకిలింతలు. Retching or vomiting. వోకిలింత చేసుకోవడం To *vomit.*

వోగు *sub.* వోగు। వోగులు. Detriment; injury; badness. వోగు బాగులు *Bad and good.* vide కీడు.

వోడచడం *sub.* వోడుస్తూ। వోడిచి. To pour out; to discharge.

వోడడం *v. n.* వోడుతూ। వోడి. To lose; to be deprived of. తగవులో వోడడం To *lose* an arbitration. ఆట వోడడం To *lose* at play. సొమ్ము వోడడం To *lose* property.

వోడిపోవడం *v. a.* వోడిపోతూ। వోడిపోయి. To *lose*; not to win. ఆ కుండలోనుంచి నీళ్ళు వోడిపోతూ వున్నవి The water is *running out* of that earthen vessel.

వోడుబిళ్ళ *sub.* వోడుబిళ్ళ. (No plural.) Pantiles. వోడుబిళ్ళ పెంకు Item.

వోటు *sub.* వోటి. Decay. వోటి కుండ A *decayed* vessel: that is, worn out by time. వోటి మాటలు Unsound words; words not to be depended on.

వోదార్చడం *v. a.* వోదార్చుతూ। వోదార్చి. To console; to comfort; also, to condole. అతని తమ్ముడు చచ్చినందున అతని దగ్గరకు వెళ్ళి వోదార్చినాను I went and *condoled* him, on the death of his younger brother.

ఓర్చడం *v. n.* ఓరుస్తూ। ఓర్చి. To suffer; to bear; to endure. నొప్పికి ఓర్చడం To *endure* pain. ఆ శిపాయిని ఐదునూరు దెబ్బలు కొట్టమన్నారు, గాని వాటి అన్నింటికీ ఓర్చినాడు That sepoy was ordered five hundred lashes, and he *bore* them all.

ఓర్వలేకపోవడం *v. n.* ఓర్వలేకపోతూ। ఓర్వలేకపోయి. To be envious; to envy.

ఓర్వలేనితనం *sub.* ఓర్వలేనితనపు। ఓర్వలేనితనములు. Envy; jealousy. మాకు భాగ్యం యెక్కువ కావడంచేత అతనికి ఓర్వలేనితనం విస్తరించినది His *envy* seems to have increased, in proportion to the increase of my good fortune.

శక్తి *sub.* శక్తి। శక్తులు. The name of the Goddess to whom devotion is paid by the Hindoos, to avert the calamity of the small pox. vide అమ్మవారు. This word also means, *strength* and *vigour.* ఆ మనిషికి మహాశక్తి వున్నది That man has a great deal of *strength.* Also means, *evil-spirits* or *demons.* శక్తి పట్టడం To be possessed by an *evil-spirit.* Ability; capacity.

శకునం *sub.* శకునపు। శకునాలు. An omen; a sign; a prognostic. నేను యిక్కడికి రావలెనని విచారించేవరకు, శకునం మంచిది అయినది కాదు గనక, రాకపోయినాను I was in the act of coming here, but observed a bad *omen* and therefore did not come.

శత్రుత్వం *sub.* శత్రుత్వపు। శత్రుత్వాలు. Enmity; opposition. vide పగ.

శత్రువుడు *sub.* శత్రువుని। శత్రువులు. An enemy. ఆ వూరిలో అంతా నాకు శత్రువులు వున్నారు They are all *enemies* to me in that town.

శబ్దం *sub.* శబ్దపు। శబ్దాలు. The sound of a *voice* or of the people speaking; also, words or speech. పాట శబ్దం The

sound of the *voice* in singing. బాజాల శబ్దం The *sound* of *musical instruments.* వీణె శబ్దం The *sound* of the *veena.*

శ్రమ *sub.* శ్రమ । శ్రమలు. Difficulty; trouble; distress. శ్రమ పడడం To get into *difficulty.* శ్రమ చెయ్యడం or పెట్టడం To cause *difficulty* or give *uneasiness.* vide ప్రయాసం.

శరీరం *sub.* శరీరపు । శరీరాలు. The body, either of a human being or of a beast. మనుష్య శరీరం A man's *body.* ఆడదాని శరీరం The *body* of a woman. గుర్రపు శరీరం The *body* of a horse. పశువుల శరీరాలు The *bodies* of beasts.

శలంకి *sub.* శలంకి । శలంకులు. The name of a bird. శలంకి పిట్ట Item.

శలవు *sub.* శలవు । శలవులు. Order; permission; concurrence. మీ శలవు అయితే వస్తాను With your *concurrence,* I will come. మీ శలవు చొప్పున గుర్రాన్ని తెస్తారు They are bringing the horse agreeable to your *orders.*

శల్లా *sub.* శల్లా । శల్లాలు. Muslin.

శవం *sub.* శవపు । శవాలు. A corpse. vide పీనుగ.

శా

శానా *adv.* Many; plenty; sufficient; enough. శానామంది దొరలు వచ్చినారు A *great many* gentlemen have arrived. శానా దినములు A *great number* of days: that is, a *considerable period.* శానా దినములనుంచి యీ దేశములో వున్నాను I have been from a *long period* back, in this country. శానా సేపు A *long time.* ఆ రూపాయిలు నాకు శాన Those rupees are *enough* for me.

శ్రావణం *sub.* శ్రావణపు । శ్రావణాలు. One of the Telugu months, nearly answering to the month of *August.* శ్రావణం also means, a *goldsmith's pincers.*

శాస్త్రం *sub.* శాస్త్రపు । శాస్త్రాలు. The *shastras* or books of the laws of the Hindoos. మహామ్మదీయ శాస్త్రం The

Mahomedan *code.* తెనుగు శాస్త్రం The Telugu *code.* శాస్త్రోక్తంగా or శాస్త్ర ప్రకారంగా According to *law* or the ***shasters.*** There are six different shasters according to the Hindoo Religion, which are as follows - viz. వ్యాకరణం *Vyakaranum* or the doctrine of grammar and language. తర్కం *Tarkum* or the doctrine of the earth and its properties. మీమాంసం *Meemaamsum* or the doctrine of rites, ceremonies and incantations. వేదాంతం *Vaidantum* or the doctrine of the divinity. జ్యోతిషం *Joteshum* or the doctrine of the heavenly bodies. వైద్యం *Vydium* or the doctrine of medicine.

శి

శిరా ***sub.*** శిరా. (No plural.) Ink. తెనుగు శిరా. Telugu *ink.* జాతి శిరా Europe *ink.*

శిశువు ***sub.*** శిశువు । శిశువులు. An infant. vide బిడ్డ.

శిష్యుడు ***sub.*** శిష్యుని । శిష్యులు. A scholar or a disciple.

శిక్ష ***sub.*** శిక్ష । శిక్షలు. Punishment. శిక్ష చెయ్యడం To inflict punishment.

శీ

శీఘ్రం ***sub.*** శీఘ్రపు. (No plural.) Quickness; expedition. శీఘ్రం చెయ్యడం To be *quick* or *expeditious.* శీఘ్రంగా *Quickly; expeditiously.* vide త్వర.

శు

శుక్రవారం ***sub.*** శుక్రవారపు । శుక్రవారాలు. Friday.

శుభ్రం ***sub.*** శుభ్రపు । శుభ్రాలు. Cleanliness; neatness. శుద్ధి Item.

శూ

శూద్ర *adj.* Of or belonging to Sudras. శూద్ర కులం The *Sudra* caste. శూద్రవాడు A *man* of that *caste.* శూద్రది A *woman* of that *caste.* This is the name given to the fourth caste of the Hindoos. The word is commonly called సూద్ర.

శె

శెనివారం *sub.* శెనివారపు । శెనివారాలు. Saturday.

శై

శైత్యం *sub.* శైత్యపు. (No plural.) The complaint, which we term a *cold.* శైత్యం చెయ్యడం To have a *cold.* అతనికి చెడ్డ శైత్యం చేసినది He has got a very bad *cold.*

ష

షమ్యా *sub.* షమ్యా। షమ్యాలు. A lampstand used in Cutcherries, commonly called శమ్య. ఇమ్మి Item.

షరతు *sub.* షరతు । షరతులు. Stipulation ; agreement.

షరాకతు *sub.* షరాకతు । షరాకతులు. Partnership.

షా

షాలూ *sub.* షాలూ । షాలూలు. A *shawl*, worn by people in India. శాల్వ Item.

షాహిదీ *sub.* షాహిదీ । షాహిదీలు. A witness. vide సాక్షి.

షు

షురువు *sub.* షురువు । షురువులు. Beginning ; commencement.

సాలు మొదలు Beginning of the year.

స

సకలము *sub.* సకలము. (No plural.) The whole; the aggregate. సకలమైనవారు *Every body*; *all persons* of every description. సకలమైన వారికి తెలియచెయ్యవలెను Be it known to *every one.*

సకిలించడం *v. n.* సకిలిస్తూ। సకిలించి. To neigh. ఆ గుర్రం ఎప్పుడూ సకిలిస్తూ వుంటుంది That horse is always *neighing.*

సక్తు *sub.* సక్తు। సక్తులు. Duress; distress; oppression. సక్తు చెయ్యడం To use *violence*; to *distress.* అతను వరహాల నిమిత్తం రోజూన్ను మా యింటికాడ కూర్చుండి సక్తు చేస్తాడు He comes every day to demand his pagodas, sits down in my house and places me in *duress.*

సగటు *sub.* సగటు। సగట్లు. An average; an estimate. లెక్క సగటు The *average* of an account.

సగం *sub.* సగవు। సగాలు. A half. సగం సగం *Half* and *half.* vide అర.

సణగడం *v. a.* సణుగుతూ। సణిగి. To mutter; to grumble. మేము చెప్పిన మాటలు అతనికి సమ్మతిలేక సణుగుతూ వున్నాడు Not being satisfied with what we told him, he went off *grumbling.*

సత్యం *sub.* సత్యవు। సత్యాలు. Truth; asseveration; oath. యీ మాట నిజమని నీవు సత్యం చేస్తావా? Will you make *asseveration* to the truth of this word? that is, *swear?* నేను అక్కడికి వెళ్ళినమాట సత్యం That I went there, is a *fact* or *truth.*

సత్రం *sub.* సత్రవు। సత్రాలు. This is the Telugu name of the charitable buildings on the roads in India, which we call *choultries*, usually so built, as to accommodate travellers of every different caste.

సత్తు *sub.* సత్తు. (No plural.) Pewter.

సత్తువ *sub.* సత్తువ। సత్తువలు. Strength; force; capability. అతనికి

పోట్లాడడానకు యేమీ సత్తువ లేదు He has no *power* left for fighting.

స్తంభం *sub.* స్తంభపు ౹ స్తంభాలు. Any kind of post or pillar. రాతి స్తంభం A stone *pillar.* కర్ర స్తంభం A wooden *pillar* or *post.* దీప స్తంభం A lamp-stand, used in all Indian houses.

స్థలం *sub.* స్థలపు ౹ స్థలాలు. A place; a situation; a residence. ఆ స్థలంలోనుంచి వెళ్ళవద్దు Do not go away from that *place.* నీ కాపుర స్థలం యెక్కడ? Where is your *place* of *residence*? కల్కటరువారు తమ కచేరీలో నాకు నౌకరీ చెప్పించడానకు స్థలం లేదని చెప్పినారు The collector has told me, there is no *place* for me in his cutcherry.

సదరహీ *adv.* Aforesaid; above mentioned; foregoing. సదరహీ చెప్పిన మాటలు బాగా జ్ఞాపకం వుంచుకో Keep the *aforesaid* words well in your recollection.

సదుత్తరం *sub.* సదుత్తరపు ౹ సదుత్తరాలు. A reply; an answer. అతనికి వుత్తరం వ్రాసి పంపించినాను, సదుత్తరం యింకా రాలేదు I have written him a letter, but his *answer* is not yet received. నా మాటకు యేమి సదుత్తరం చెప్పతావు? What *reply* do you make, to what I have said?

సన్న *adj.* Fine; thin. సన్న బట్ట A *fine* cloth. సన్న తనం *Fineness.*

సనదు *sub.* సనదు ౹ సనదులు. A voucher; contract; agreement; better known by the word *sannud.*

సన్నం *sub.* సన్నపు ౹ సన్నాలు. Fineness; thinness. సన్నపు బట్టలు *Fine* clothes. నూలి సన్నం The *fineness* of thread. సన్నపు చీర A *fine* cloth, such as women wear.

సన్యాసం *sub.* సన్యాసపు ౹ సన్యాసాలు. The name of a particular persuasion of religionists amongst the Hindoos, who travel into different parts, as beggars. The *head* of the *Sanyashies* is placed in a superior light by Brahmins, and considered the *head* over all the religions (sects) of the

Hindoos.

సన్యాసి **sub.** సన్యాసి । సన్యాసులు. A ***sanyashy.***

సన్నిధి **sub.** సన్నిధి. (No plural.) Presence. vide సముఖం.

సంకటం **sub.** సంకటపు । సంకటాలు. Sickness; indisposition. అతను సంకటంచేత యిక్కడికి రావడం లేదు He is not come here on account of *sickness*. అతనికి వాయువుసంకటం వచ్చినది He is affected with the *vayuva sickness*. సంకటం పడడం To fall *sick*.

సంకెల *sub.* సంకెల । సంకెళ్ళు. A fetter or iron. సంకెళ్ళు వెయ్యడం To put in *irons*. సంకెళ్ళు వూడగొట్టడం To *unfetter* or release from *irons*.

సంగడి *sub.* సంగడి । సంగళ్ళు. The name given to the double boats, placed as ferries on rivers, made of two entire trunks of palmyra trees, hollowed out.

సంగతి *sub.* సంగతి । సంగతులు. Business; subject; case; circumstance. యీ సంగతిని గురించి నీవు యేమి చెప్పతావు? What do you say regarding this *circumstance*? యీ సంగతులు నేను వినలేదు I have heard nothing of these *things*. నా యింటి సంగతులు యావత్తూ నీకు చెప్పతాను I will make you acquainted with all my family *affairs*. The word సంగతి in Sanskrit means *society*.

సంగీతం **sub.** సంగీతపు । సంగీతములు. A song or singing. సంగీతం పాడడం To *sing* a *song*. సంగీత పాఠకుడు or సంగీతగాడు A *singer*. సంగీతకత్తె A *female-singer*.

సంగోరు **sub.** సంగోరు । సంగోర్లు. A revenue term, meaning a *half*. సంగోరుపాలు A *half* share: such as, the *half* share to the ryot and *half* share to the *Circar*.

సంచి **sub.** సంచి । సంచులు. A bag. రూపాయీల సంచి A bag for *rupees*.

సంత **sub.** సంత । సంతలు. A fair, generally held in the same manner as they are in Europe.

సంతకం ***sub.*** సంతకపు । సంతకాలు. Signature. సంతకం చెయ్యడం To *sign.* సంతకం చేయించడం To cause to *sign.*

సంతతి ***sub.*** సంతతి । సంతతులు. Issue; offspring. vide సంతానం.

సంతానం ***sub.*** సంతానపు । సంతానాలు. Issue; offspring. అతనికి పెళ్ళి అయి అయిదు సంవత్సరములు అయినది, కాని యింకా సంతానం లేదు He has been married five years, but has not yet got any *issue.*

సంతోషం ***sub.*** సంతోషపు । సంతోషాలు. Pleasure; gladness; satisfaction. సంతోషం కావడం To be *pleased*; to be *glad.* సంతోషపెట్టడం To make *glad*; to give *pleasure.*

సందడి ***sub.*** సందడి । సందళ్ళు. The buzzing noise made by a crowd of people; also, the crowd itself. అక్కడ మనుష్యుల సందడివల్ల యీవేళ సంత అని తెలిసినది From the *noise* of *those people,* I can tell there is a fair to day.

సందు ***sub.*** సందు । సందులు. A lane; a narrow street; also, any particular direction. అతని యిల్లు ఆ సందులో వున్నది His house is in that *small* street. అతను ఆ సందుకు వెళ్ళినాడు He has gone in *that direction.*

సందేహం ***sub.*** సందేహపు । సందేహాలు. Suspicion. సందేహం పడడం To be *suspected.* సందేహించడం To *suspect.* అతను యీపని చేసినట్టు సందేహించినాను I *suspected* him of having done this business.

సంధ్య ***sub.*** సంధ్య । సంధ్యలు. The evening. సంధ్యవేళ *Evening time.* సంధ్యవేళ వెళ్ళిపోయినాడు He went away in the *evening.* సంధ్య also means *morning* and *evening prayers.* అతను ప్రొద్దున్నే స్నానంచేసి, సంధ్య వారుస్తూ వున్నాడు Having made his ablutions in the morning, he is saying his *usual prayers.* సంధ్య వార్చడం To make supplication.

సబ్బు ***sub.*** సబ్బు. (No plural.) Soap. This is of the very coarsest kind, used by washers. No soap is made in India, fit for washing the skin, like the Europe soap.

సమ్మతి **sub.** సమ్మతి । సమ్మతులు. Acquiescence; compliance; consent. సమ్మతి పడడం To *comply*; to *agree*; to be *satisfied*. సమ్మతి చెయ్యడం To *conciliate*; to *render complaint*; to *satisfy* or *to reconcile*.

సమ్మన్సు *sub.* సమ్మన్సు । సమ్మన్సులు. Summons; a law term, for calling people to appear.

సమం *sub.* సమపు । సమాలు. Equality; similitude. సమం చెయ్యడం To make *equal*. సమంగా *Equally* or *alike*. వీరు యిద్దరూ సమంగా వున్నారు These two people are *like each other*.

సమయం *sub.* సమయపు । సమయాలు. Time; opportunity; leisure. మీ దగ్గరకు రావడానకు నాకు సమయం అయినది కాదు I have not had an *opportunity* of coming to you.

సమస్తం *sub.* సమస్తపు. (No plural.) The whole; the whole body. vide సకలము.

సమాచారం *sub.* సమాచారపు । సమాచారాలు. An occurrence; circumstance; news. యీవేళ యేమి సమాచారం? What is the *news* to day? మంచి సమాచారం Good *news*. చెడ్డ సమాచారం Bad *news*. మీ యింటి సమాచారాలు అన్నీ బాగా వున్నవా? Is *every thing going on* well, at your home?

సమాధానం *sub.* సమాధానపు । సమాధానాలు. Agreement; consent; compliance. సమాధానం పడడం To *consent*. vide సమ్మతి.

సమీపం *sub.* సమీపపు । సమీపాలు. Nearness; proximity; neighbourhood. మా యింటి సమీపమందు వక రాజా దిగినాడు A Rajah has taken up his residence, *close* to my house. సమీపంగా *Near*; *close to*. నేను అతనికి సమీపంగా వున్నాను I am *near* him.

సముఖం *sub.* సముఖపు. (No plural.) Presence. మీ సముఖానకు వస్తున్నాను I am coming into your *presence*.

సముద్రం *sub.* సముద్రపు । సముద్రాలు. The sea. సముద్రపు గాలి The *sea breeze*. సముద్రపు వొడ్డు The *sea shore*.

సమ్మెట *sub.* సమ్మెట । సమ్మెటలు. A sledge: that is, any large

heavy hammer.

సమేతు *adv.* Including; along with. నా సామాను గుర్రాల సమేతు తీసుకుని రా Bring my things, *including* horses, and all. రాముడు వచ్చినాడు, లక్ష్మడు వచ్చినాడు, బాపన్న సమేతు వచ్చినాడు, కాని నీవు వచ్చినావుకావు Ramdoo came, Letchmoodoo came *along with* Baupanah, but you did not come.

సంప్రతి *sub.* సంప్రతి। సంప్రతులు. A revenue term, applied to the *person who officiates*, along with the authorised *kurnum* of a village.

సంపాదన *sub.* సంపాదన। సంపాదనలు. The act of procuring. సంపాదన చెయ్యడం To *procure*; to *obtain*.

సంపాదించడం *v. a.* సంపాదిస్తూ। సంపాదించి. To provide; to procure; to acquire. అతను శానా వరహాలు సంపాదించినాడు He has *acquired* a good many pagodas.

సంబరం *sub.* సంబరపు। సంబరాలు. A feast; a celebration or festival: generally applied in a religious sense. మా యింట్లో యీవేళ సంబరం చేస్తారు We have a *feast* at our house to-day. రేపు దేవుడి సంబరం చేస్తారు To-morrow the *festival* of the God is to be celebrated.

సంరక్షణ *sub.* సంరక్షణ। సంరక్షణలు. Support; maintenance. సంరక్షణ చెయ్యడం To *support*; to *maintain*; to *protect*. చిన్న నాటనుంచీ నన్ను సంరక్షణ చేసినాడు He has been my *support*, ever since the days of my infancy.

సంరక్షించడం *v. a.* సంరక్షిస్తూ। సంరక్షించి. To support; to maintain. vide సంరక్షణ.

సంవత్సరం *sub.* సంవత్సరపు। సంవత్సరాలు. A year. సంవత్సరాది *New year's day* which, amongst the Hindoos, occurs on the 1st of the month *Chytrum*, answering nearly to the month of April. సంవత్సరాది పండుగ *New year's* holy day or feast.

సంశయం *sub.* సంశయపు। సంశయాలు. Suspicion. సంశయించడం To

suspect. సంశయపడడం To be *suspected.* vide సందేహం.

సంస్కృతము *sub.* సంస్కృతపు । సంస్కృతములు. The Sanskrit language. సంస్కృతపుమాట or విద్య Item.

సంసారం *sub.* సంసారపు । సంసారాలు. A family; the same meaning as the word implies in Europe. సంసారం చెయ్యడం To live as a *family* man: that is, referring also to caste.

సంసారి *sub.* సంసారి । సంసార్లు. A family-man or woman: that is, a person living according to the rules of his particular caste. నేను సంసారిని గాని కుండగొయ్యను కాను I am a person of *proper family* and not an abandoned person or one who has lost his caste. ఆ వీధిలోవి అన్ని సంసార్ల యిండ్లు All the houses in that street are *family* houses.

సరదడం *v. a.* సరుదుతా । సరిది. To arrange; to assort; to place together. కాకితాలు సరదడం To *assort* papers. బట్టలు సరదడం To *put up* or *arrange* clothes.

సరంజాము *sub.* సరంజాము । సరంజాములు. Articles of provision or other requisites, either for troops or travellers, prepared at particular stages. సరంజాము చెయ్యడం To prepare articles of provision. లష్కరుకోసం ఆ వూర్లో సరంజాము చేసినారు They have prepared *articles of provision* for the camp, in that town.

సరంబీ *sub.* సరంబీ । సరంబీలు. A ceiling or inner roof.

సర్కారు *sub.* సర్కారు । సర్కార్లు. The *circar*: that is, the *Government* of the country.

సరాఫు *sub.* సరాఫు । సరాఫులు. A shroff: that is, a teller of money. The *shroffs* manage all the money concerns and exchange of the bazaar, the same as the *soucars* do, of the countries in which they reside.

సరి *sub.* సరి. (No plural.) Sufficiency; enough. This word is very much used in conversation or on common occasions, in the way we would use, *surely!*; *enough said*; *truly!*

సరి మహా మంచిమాట చెప్పినావు *Truly!* these are fine words of yours. సరి సరి యీపాటి చాలించు *Enough, enough,* do not grieve any more. సరిపడడం To *fill*; to *complete.* కాకితాలు సరిపడ్డవి All the papers are *filled* up. యీ వేళ నాకు నలుభై సంవత్సరములు సరిపడ్డవి I have at this day *completed* my fortieth year. సరి బేసులు *Odd and even.* సరి పుచ్చడం or సరి పెట్టడం To finish. సరి చెయ్యడం To dress the threads before weaving. సరి చూడడం To examine.

సరిగా *adv.* Properly; rightly; correctly. నీవు వ్రాసిన కాకితం సరిగా వున్నది You have written that paper very *properly.*

సరిహద్దు ***sub.*** సరిహద్దు । సరిహద్దులు. A boundary. వూరి సరిహద్దు The ***boundary*** of a village. దేశపు సరిహద్దు The ***boundary*** of a country.

సరుకు ***sub.*** సరుకు । సరుకులు. Articles; goods; merchandise. తొగరు సరుకు *Chay goods.* వాడ సరుకు *Ship goods.*

సరేసు ***sub.*** సరేసు. (No plural.) Glue. సరేసు పెట్టడం To *glue.*

సలహా ***sub.*** సలహా । సలహాలు. Advice; counsel; peace; contentment; rest. అతని సలహా చొప్పన పని చెయ్యలేక దేశాంతరం వెళ్ళినాడు Without taking his *advice,* he is gone away into other parts. సలహా పడడం To be at *peace.* సలహా చెయ్యడం To make a *peace.* సలహా పుచ్చుకోవడం To take *advice.* మహారాష్ట్రులు కుంఫిణీవారితో సలహా పడ్డారు The Mahrattas *are* at *peace* with the Company.

సలాం ***sub.*** సలాం । సలాములు. A talus or ***maalas*** ation. సలాం చెయ్యడం To ***salaam***: a term borrowed from the Mahomedans.

స్వంతం ***sub.*** స్వంతపు. (No plural.) Own or private property. ఆ యిల్లు నా స్వంతమైనది That house is my *own* property. స్వంతమైన వస్తువులు Things that are one's *own private property.* This is a corruption of the Sanskrit word స్వీయం. vide ఛాసా.

స్వప్నం **sub.** స్వప్నపు । స్వప్నాలు. A dream. vide కల.

స్వభావం **sub.** స్వభావపు । స్వభావాలు. Nature; disposition. మంచి స్వభావం A good *disposition*. దుస్స్వభావం *Ill-nature*; a bad *disposition*.

స్వర్గం **sub.** స్వర్గపు । స్వర్గాలు. Heaven or the upper regions. There are several descriptions amongst the Hindoos. అతను స్వర్గానికి వెళ్ళినాడు He has gone *to heaven*: that is, he *is dead*.

స్వరం **sub.** స్వరపు । స్వరాలు. The voice. అతని స్వరం మంచిది He has got a good *voice*. This is also the name given to a note of music, of which the Telugus have seven, as with us. On these, there are not less than 128 changes, for which vide రాగం.

సవతి **sub.** సవతి । సవతులు. The term given, when there are two or more women married to the same man. ఆ కోమటి మమ్ముల యిద్దరిని పెండ్లి ఆడినాడు గనక మేము సవతులము అయినాము That banian having married both of us, we are become *savatees*. సవతి తల్లి A *father's wife*: not the mother who begot you. Properly, a *mother*, in common with others of your father's wives.

సవారీ **sub.** సవారీ । సవారీలు. The general term for any manner of *conveyance*, used for exercise or pleasure. సవారీ బోయీలు *Palanquin* bearers. అతను గుర్రపు సవారీ వెళ్లినాడు గాని నేను యేనుగమీద సవారీ అవుతాను He went out on *horse-back*, but I mean to ride on the *elephant*. The term is principally applied to a *palanquin*.

సవాలు **sub.** సవాలు । సవాళ్లు. Question. జవాబు సవాలు Conference.

సప్రాణి **sub.** సప్రాణి । సప్రాణులు. The term of an imaginary valuation of money, supposing the *amount* of *two dubs*.

సహానం **sub.** సహానపు. (No plural.) Patience; quiet; resignation. సహానం వుండడం To have *patience*; to be *quiet*; to be

pacified.

సహాయం **sub.** సహాయము | సహాయములు. Protection; assistance; an asylum. సహాయం చెయ్యడం To *protect;* to *assist.* vide ఆసరా.

సహించడం **v. n.** సహిస్తూ | సహించి. To suffer; to endure; also, to forbear. నొప్పిని సహించడం To *endure* pain. అతను యెన్ని మాటలు ఆడినా నేను సహించినాను I *bore* all he said.

*సళుపు **sub.** సళుపు | సళుపులు. Severe pain; constant, drawing pain; fever. అతనికి కురుపు సళుపుచేత జ్వరం వచ్చినది The *severe pain* of that boil, has occasioned him fever. అతనికి శైత్యం చేసినందుచేత వంటికి సళుపు వచ్చినది He has got a cold, which has induced a *fever.*

సా

సాగకొట్టడం **v. a.** సాగకొట్టుతూ | సాగకొట్టి. To beat out; to expand. ఆ వెండి, కంసాలి, జానెడు పొడుగున సాగకొట్టినాడు The silver-smith *has beat* that silver, the full *length* of a span.

సాగడం **v. a.** సాగుతూ | సాగి. To stretch out; to distend; also, to beat out. పని సాగడం To go through or push out a business. బీడువాక సాగడం To plough up a fallow.

సాగవార చెట్టు **sub.** సాగవార చెట్టు | సాగవార చెట్లు. The aloe tree. సాగవార మట్ట The leaf of the *aloe.*

సాగుబడి **sub.** సాగుబడి | సాగుబళ్లు. Cultivation. సాగుబడి చెయ్యడం To *cultivate.*

సాదరువారు **sub.** సాదరువారు | సాదరువార్లు. A revenue term signifying the *expenses* attending the collection of the revenue.

స్నానం **sub.** స్నానము | స్నానాలు. The term given for the *ablutions* performed by the Hindoos. స్నానం చెయ్యడం To perform *ablutions.* It is applicable to *bathing* in general.

The word is usually pronounced స్థానం.

సాన *sub.* సాన । సానలు. The name of a particular stone, upon which the sandal-wood is ground into powder, to be used by the Indians to rub on their bodies. కత్తులుపట్టే సాన A stone for *sharpening* knives. వజ్రాలుపట్టే సాన A *stone* for *cutting* diamonds.

సాని *sub.* సాని । సానులు. The general name of dancing women. సాని also means, a *girl made* a *woman* of. సాని when added to the word దొర means a *man's wife.* ఆ చిన్నది యింకా సాని కాలేదు That *girl* has not yet been *made* a *woman* of. మా దొరసాని యీవేళ యేనుగమీద సవారీ వెళ్తుంది *Our lady* takes an airing to-day on the elephant. సంబరం నిమిత్తం యీ రాత్రి సానులు వస్తారు The *dancing girls* are coming this night, for the celebration of the feast.

సానికె *sub.* సానికె । సానికెలు. The name of small earthen plates, on which some of the Hindoo and Mahomedan castes eat their victuals.

సానె *adj.* Of or belonging to the *saanay* caste. సానె కులం The *saanay* caste. This is a particular caste of dancing women, who dance whilst beating small sticks according to time accompanied by singing.

సాపడడం *v. n.* సాపడుతూ । సాపడి. To eat. మీరు సాపడ్డారా? *Have* you *eaten* your victuals? vide తినడం.

సాపు *sub.* సాపు. (No plural.) Fair; clean. ఆ కాకితాలు సాపు వ్రాయి *Copy* those papers fair. ఆ నేల సాపు చెయ్యి *Clear out* that ground.

సాబీతు *sub.* సాబీతు. (No plural.) Proof; conviction. సాబీతు కావడం or పడడం To be *convicted.* సాబీతు చెయ్యడం To *convict*; to bring to *proof.*

సామంతం *sub.* సామంతపు । సామంతాలు. Power; authority. సామంతం చెయ్యడం To exercise *power* or *authority.* The word

సామంతం in Sanskrit means, *neighbourhood*.

సామాను *sub.* సామాను. (No plural.) Baggage; things. యింటి సామాను *House furniture.* యీవేళ నేను రాజమహేంద్రవరంనుంచి వచ్చినాను, నా సామాను వెనక వస్తూవున్నది I arrived this day from Rajahmundry, but my *things* are coming behind.

సాము *sub.* సాము । సాములు. The name given to all kinds of manual and bodily exercise, which certain castes of Hindoos practise during their youth. సాము చెయ్యడం To practise *exercises*.

సామెత *sub.* సామెత । సామెతలు. A proverb; a comparison; an alegory; a saying. అతనితో మాట్లాడపోతే "వోహోహో! తాతకు దగ్గులు నేర్పుతావా?" అని సామెత చెప్పినాడు When I went to speak to him, "Will you teach your grand-father to cough?" was the *proverb* he gave me, in reply.

సాంబ్రాణి *sub.* సాంబ్రాణి. (No plural.) Benjamin. పడుకొనే గదిలో దోమలు చావడానకు సాంబ్రాణి పొగ వెయ్యి Burn some *benjamin* in the bed-room, to kill the mosquitoes or mosquitos.

సాయంకాలం *sub.* సాయంకాలపు । సాయంకాలాలు. The evening. vide సాయంతనం.

సాయంతనం *sub.* సాయంతనపు । సాయంతనాలు. The evening. అతణ్ని నిన్న సాయంతనం చూచినాను I saw him yesterday *evening*. This word should properly be written సాయంతనం from the Sanskrit.

సాయరు *sub.* సాయరు. (No plural.) A revenue term, signifying the *collection* of *customs* and duties. సాయరు దారు A *customs-officer*.

సారథి *sub.* సారథి । సారథులు. The name of the man who sits in front of the Indian vehicles and drives the bullocks.

సారంగి *sub.* సారంగి । సారంగులు. A small musical instrument, mounted with five wires and played with a bow. It has a long neck and a short round body. సారంగి వాయించడం

To play on the *saarangy*.

సారువా *sub.* సారువా । సారువాలు. A revenue term, signifying *low-ground cultivation.* సారువా పంట *Low-ground* crop.

సారె *sub.* సారె । సారెలు. The name given to the pieces or pawns, with which the Hindoos play their game called *sogataaloo.* సారె is also the name of the pot-maker's *wheel,* called కుమ్మర సారె.

సాల *sub.* సాల । సాలలు. A *stable*; properly, an eating place or cooking place. గుర్రపు సాల A horse stable. వంటసాలలో అన్నం తింటు వున్నాడు He is eating his victuals in the *cooking place.*

సాలు *sub.* సాలు । సాళ్లు. The year. సాలు గుజస్తా The expired or last *year*: a term used in revenue. సాలాబాదు చొప్పున Agreeable to *former years.* సాలు షురవు The biginning of the year. సాలు ఆఖరు The end of the year.

సాలె *adj.* Of or belonging to the *weaver-caste.* సాలె కులం Item. సాలె వాడు A *weaver.* సాలీడు A *spider.* సాలె పురుగు Item.

సావకాశం *sub.* సావకాశపు । సావకాశాలు. Leisure; opportunity. vide తీరుబడి.

సాహుకారు *sub.* సాహుకారు । సాహుకార్లు. A *soucar.* A caste of Hindoos who may be considered the monied men, or Bankers of India. సాహుకారు కోఠీ A *soucar's* office or place of residence. జయరాందాసు సాహుకారు బందరులో తన కోఠీ చేసి వాడు Jairamdoss, the *Soucar,* has established his *office* or *place of residence* at Masulipatam.

సాక్ష్యం *sub.* సాక్ష్యపు । సాక్ష్యములు. Evidence; testimony. తప్పు సాక్ష్యం False *evidence.* సాక్ష్యం పలకడం To give *evidence.*

సాక్షి *sub.* సాక్షి । సాక్షులు, A witness; an evidence. సాక్షి పలకడం To *testify* or give *evidence.*

సి

సిక్కా *sub.* సిక్కా । సిక్కాలు. A stamp; a seal; an impression. సిక్కా చెయ్యడం To *stamp;* to *seal.* పుత్తరంమీద సిక్కా చెయ్యడం To *seal* a letter.

సిగ *sub.* సిగ । సిగలు. A plat or twist of the hair, in the manner practised by the Indians in Hindoostan.

సిగ్గు *sub.* (No plural.) Shame; reproach. అతను చెప్పినమాటకు నాకు మహాసిగ్గు వచ్చినది I felt great *shame,* at what he said. సిగ్గుమాలిన *Shameless; impudent.* సిగ్గుమాలిన మనిషి *A shameless* fellow.

సిడి *sub.* సిడి । సిళ్ళు. The name given to a religious performance in the manner of a vow, made to the *Amoovaaroo* or village Goddess once every year, the devoted person has a large double pointed hook fixed through the flesh of the back, near the waist, and is swung twice or thrice round the Goddess, from an elevated beam, and then let loose. This ceremony is termed గాలపు సిడి. They have another manner termed గంప సిడి which is performed like the first, except that of placing the devoted person in a *basket* instead of having hooks fixed through the flesh of the back, when they swing round.

స్థితి *sub.* స్థితి । స్థితులు. Circumstance; matter.

సిద్దె *sub.* సిద్దె । సిద్దెలు. A large round or oval bag, made of thick hide, in which ghee or oil is commonly transported and stored. It is generally called *dupper* by Europeans. సిద్దె is also the name given to the vessel in which the *mashaljee* carries the oil, to feed the *mashal* with in travelling, also made of leather.

సిద్ధము *sub.* సిద్ధము. (No plural.) State of readiness or prepa-

ration. యుద్ధం నిమిత్తం సిద్ధమై వున్నారు They are in a *state* of *readiness* for fighting. వూరికి పోవ్వడానకు సిద్ధమైనాడు He is *prepared* to set out for the country. ఆ పని యింకా సిద్ధము కాలేదు That business is not yet *ready*.

సింధూరం *sub.* సింధూరపు. (No plural.) The red colour used by painters in India, called *red lead* in Europe.

సిఫాయి *sub.* సిఫాయి । సిఫాయీలు. A sepoy.

సిబ్బంది *sub.* సిబ్బంది । సిబ్బందీలు. This is the general name of *armed peons*, either kept in attendance at the house or employed as guards, and occasionally to fight.

సిబ్బి *sub.* సిబ్బి । సిబ్బులు. The name of a *brass plate* used as a *cover* to the vessels, in which the rice is boiled by the Indians. తరాజు సిబ్బులు The *plates* of a pair of scales, in which the article and weights are placed.

సింహం *sub.* సింహపు । సింహాలు. A Lion, altogether a Sanskrit word.

సివంగి *sub.* సివంగి । సివంగులు. The animal, which is vulgarly termed the *hunting cheeta*, used in India by crowned heads, and by Rajahs, for the diversion of hunting the antilope and deer, to which it is trained.

సిస్తు *sub.* సిస్తు । సిస్తులు. A revenue term, signifying the *settlement* of the revenue.

సీ

స్త్రీ *sub.* స్త్రీ । స్త్రీలు. A female; a woman. vide ఆడది.

సీతాకాలం *sub.* సీతాకాలపు । సీతాకాలాలు. Cold season; winter.

సీతాఫలం *sub.* సీతాఫలపు । సీతాఫలాలు. The name of a fruit in India, which Europeans call *custard apple*. It has a soft white substance inside, very sweet and cloying, from which, perhaps, the name is adopted.

సీమ *sub.* సీమ । సీమలు. The common name of *country* or boundary; also, of *district*. It is also applied to the word *Europe*, in particular. ఈ సంవత్సరం సీమనుంచి శానామంది సోల్జర్లు వచ్చినారు A great number of soldiers have arrived from *Europe* this year.

సీల *sub.* సీల । సీలలు. A nail, either of wood or iron. సీల also means the *silver* or *gold pin* and sometimes *screw*, with which the *joys* worn by women are fastened. సీలమండ The *ancle*.

సీసం *sub.* సీసపు. (No plural.) Lead.

సీసా *sub.* సీసా । సీసాలు. A bottle. Properly షీషా.

సు

సుఖం *sub.* సుఖపు । సుఖాలు. Comfort; ease; happiness; pleasure. కష్ట సుఖాలు *Good and bad.* అతని కష్ట సుఖాలు యెవరు కనిపెట్టుతారు? Who will look after his *fortune in life*? మీరు సుఖంగా వుండేటట్టు నేను జాగ్రత చేస్తాను I shall take upon myself, your *welfare in life.* సుఖ సంకటం The *venerial disease.*

సుడి *sub.* సుడి । సుళ్లు. This means any thing turning, or curling, or being twisted. నీర్సుడి A *whirl-pool.* సుడిగాలి A *whirl-wind.* అతని నెత్తిని సుడి వున్నది That man is *curly-headed.* ఆ గుర్రానికి సుళ్లు మంచివి కావు That horse has no good *marks* or *feathers.* These *feathers* are particular *curls in* the *hair*, considered indications of good caste in horses.

సుత్తె *sub.* సుత్తె । సుత్తెలు. A hammer.

సుద్ద *sub.* సుద్ద । సుద్దలు. A description of *pumice stone,* taken out of hilly grounds and from the banks of rivers near hills. It is made into powder and used by some castes of the Indians, to rub on their faces and by painters, to rub on the paper before they apply the colour.

సున్న *sub.* సున్న । సున్నాలు. A cypher; also, the name of one of the *marks* placed in the rank of a vowel in the Telugu Alphabet, expressed thus.

సున్నతి *sub* సున్నతి । సున్నతిలు. Circumcision, as practised by the Mahomedans. సున్నతి చెయ్యడం To *circumcise.*

సున్నము *sub.* సున్నపు । సున్నాలు. Chunam: that is, *mortar.* సున్నము దంచడం To beat *chunam,* commonly done by women, with heavy sticks. గుల్ల సున్నము Shell *chunam.* రాతి సున్నము Stone *chunam.* తెల్ల సున్నము White *chunam,* usually called fine chunam. సున్నపు కాయ The *chunam box,* in which chunam is kept, a little of which is usually rubbed in the betel-leaf used by the Indians.

సుంకం *sub.* సుంకపు । సుంకాలు. The customs or collection of duties. సుంకపు చౌకీ The *custom-house.* సుంకం పుచ్చుకోవడం To *collect customs.*

సురటి *sub.* సురటి । సురటీలు. The name given to the thing they make use of in India, to flap away flies with, commonly made of a *handle* fixed to a *tuft* of *feathers* or *hair.* Some people call them *chowries.*

సురంగము *sub.* సురంగపు । సురంగాలు. A hole or cavity, such as are made by rats under ground. It is commonly written సొరంగం.

సులోచనం *sub.* సులోచనపు । సులోచనాలు. Spectacles or glasses. ఆ మనిషి సులోచనాలు పెట్టుకుంటాడు That man wears *spectacles.* The word, in Sanskrit, properly means *good sight.*

సుళువు *sub.* సుళువు. (No plural.) Lightness; want of weight; opposed to heaviness. సుళువు అయిన *Light; not heavy.* vide చులకన.

సూ

సూటి *sub.* సూటి । సూట్లు. Sight; aim; view. సూటి చూడడం To *take* an *aim*. సూటి తిన్నగా చూచి తుపాకీ కాలుచు *Take* a proper *aim* and then fire off your gun.

సూది *sub.* సూది । సూదులు. A needle. దర్జీకి బట్టలు కుట్టడానకు సూదులు లేవు The tailor has got no *needles* to sew the clothes with.

సూర్యుడు. *sub.* సూర్యుని । సూర్యులు. The sun. సూర్యోదయం *Sun rise.* సూర్యాస్తమయం *Sun set.* సూర్య కిరణాలు *Sun beams.* సూర్య ప్రకాశం Sunshine. సూర్య గ్రహణం An *eclipse* of the sun.

సూరె కారము *sub.* సూరె కారము. (No plural.) Salt petre, of which great abundance is manufactured in all parts of India.

సె

సెగ *sub.* సెగ । సెగలు. Heat. సెగ రోగం *Gonorrhea.*

సెట్టి *sub.* సెట్టి । సెట్లు. The term of distinction of the heads of the banian caste: that is, to men of respectability and eminence amongst them. It is commonly called chetty, such as వెంకట సెట్టి Venkata *setty* or *chetty*. రమణప్ప సెట్టి Ramanappah *setty* or *chetty*.

సెనగ *sub.* సెనగ । సెనగలు. A small round grain, commonly known by the name of *Bengal-gram*. It is frequently pronounced శనగ.

సెలగ *sub.* సెలగ । సెలగలు. A cant term, used by measurers of grain, who call out the number of *cunchams* or *mercalls*, until they get to one hundred, when they say *sellaga*, and begin the reckoning again from one.

సెలవు *sub.* సెలవు । సెలవులు. Order; command. This word is commonly written శెలవు.

సే

* సెగ *sub.* సెగ । సెగలు. Harm. vide కీడు.

స్నేహము *sub.* స్నేహపు । స్నేహాలు. Friendship; intimacy. అతనికీ నాకూ ఏమీ స్నేహము లేదు There is no *friendship* whatever between him and me. స్నేహితుడు A *friend.* స్నేహితురాలు A female *friend.*

సేపు *sub.* సేపు. (No plural.) Time; interval; period. కొంచం సేపు వుండు Wait a *little while.* అతనితో చాలా సేపు చెప్పినాను I was a *long time* explaining to him.

సేరు *sub.* సేరు । సేర్లు. The measurement which we commonly call a *seer.* సేరుంబావు A *seer* and a *quarter.* సేరున్నర A *seer* and a *half.* This word is usually written శేరు.

సేవకుడు *sub.* సేవకుని । సేవకులు. A male slave.

సేవకురాలు *sub.* సేవకురాలి । సేవకురాళ్లు. A female slave.

సొ

సొక్కడం *v. a.* సొక్కుతూ । సొక్కి. To *reel*; to stagger; also, to swagger. ఆ మనిషి విస్తారం సారాతాగి దారి వెంట సొక్కుతాడు That man seems to have drunk a good deal of liquor and is *staggering* along the road.

* సొక్కు *sub.* సొక్కు. (No plural.) The term given to a *man reeling* when in liquor; also, a woman *walking* with a *proud air.* సొక్కు is also applied to a person in the *state of fainting.* అది వీధివెంట సొక్కుతూ వస్తుంది She is coming down the street, *with a fine air.* సొక్కు ఎత్తడం is technically applied to the *effect,* sometimes occasioned on eating betel, by a nut of a stronger taste than usual, producing a sudden *sickness* and *faintness.*

సొగటా *sub.* సొగటా । సొగటాలు. This is a game, played by the

Hindoos with dice and *men* to move on a table, according to the throw, for which vide పాచిక.

సొగసు *sub.* సొగసు । సొగసులు. Beauty; comeliness. సొగసైన *Beautiful* or *handsome.* సొగసైన చిన్నది A *beautiful* girl. సొగసు కాడు *Handsome* man; also, a *well dressed* man. సొగసుకత్తె A *handsome, fashionable* girl.

సొట్ట *sub.* సొట్ట । సొట్టలు. This is applied to any *dents* in the arms or body, occasioned by the remains of distemper or wounds; also, the state of the limbs, when imperfectly formed in your birth. సొట్టకాలు A *withered* leg. ఆ గుఱ్ఱం మెడమీద రెండు మూడు సొట్టలు వున్నవి That horse has two or three *dents* in his neck.

సొట్టు *sub.* సొట్టు । సొట్లు. A dent. ఆ తపేలాకు నిండా సొట్లు వున్నవి That brass pot is full of *dents.* సొట్టుపడడం To get *dented.*

సొనాయి *sub.* సొనాయి । సొనాయీలు. The musical instrument of the Hindoos, used at their religious ceremonies and at marriages, bearing some resemblance to the clarionet.

సొంటి *sub.* సొంటి. (No plural.) The name given to ginger prepared with chunam and left to dry, in which state it is used in medicine.

సొమ్ము *sub.* సొమ్ము । సొమ్ములు. Money; property, including jewels. అతని దగ్గిర చాలా సొమ్ము వున్నది That man possesses a good deal of *money.*

సొంపు *sub.* సొంపు । సొంపులు. Excellency; propriety. సొంపు అయిన *Proper; good; choice.* సొంపు అయిన మాటలు *Choice words.*

సొర *sub.* సొర । సొరలు A shark. సొరచాప Item.

సొరుగు *sub.* సొరుగు । సొరుగులు. The drawer of a table or box.

సో

సోకడం *v. n.* సోకుతూ । సోకి. To contract; imbibe; acquire.

స్తోత్రం *sub.* స్తోత్రపు । స్తోత్రాలు. Praise; applause. స్తోత్రం చెయ్యడం To *praise*; to *applaud*. అతణ్ని మహాస్తోత్రం చేసినాడు He *praised* him abundantly.

సోది *sub.* సోది । సోదులు. Prophecy; foretelling or rather, fortunetelling. సోదిగాడు A male *prophecyer* or *fortune-teller*. సోదికత్తె A *woman* of the same description. సోది చెప్పడం To *fore-tell*; to *prophecy*; to *tell* your *fortune*.

సోపు *sub.* సోపు. (No plural.) Caraway seeds, which the Indians use in their curries.

సోమవారం *sub.* సోమవారపు । సోమవారాలు. The day of the week called *Monday*.

సొరంగి *sub.* సొరంగి । సొరంగులు. The name of the fish which we call, the *whitting*. సొరంగిచాప Item.

సోల *sub.* సోల । సోలలు. A measurement, equal to half a seer.

సోలడం *v. a.* సోలుతూ । సోలి. To reel; to stagger; to swagger. vide సొక్కడం.

సౌ

సౌదాగిరి *sub.* సౌదాగిరి । సౌదాగిరీలు. Merchandise; commodity. సౌదాగిరి చెయ్యడం To trade; to send articles.

సౌదాగరు *sub.* సౌదాగరు । సౌదాగర్లు. A merchant or trader.

సంస్కృతి ప్రచురణలు

10.	సోవియట్ల దేశం(శశి)	....	0-10-0
11.	నేటిచైనా (పింగళి పరశురామయ్య)	....	0-10-0
15.	లెనిన్ (క్లారా జట్కిన్)	....	0- 8-0
17.	హిందూ పద్ పాదుషాహి (వి. దా. సావర్కార్)		2- 8-0
19.	ఇండియా స్వాతంత్ర్య సమస్య (డి. యన్. ప్రిట్)		0- 8-0
21.	సుభాస్ బోస్ అంతర్ధాన గాథ (ఉత్తమచంద్)	....	1- 8-0
22.	గాంధీతో ఒకవారం (లూయీ ఫిషర్)	....	1- 8-0
25.	సామ్రాజ్యం (..)	....	1- 0-0
26.	మహమ్మదీయ రాజ్యాలలో జాతీయ వికాసము	....	1- 8-0
27.	నాగరికత చరిత్ర (సి. ఇ. యమ్. జోడ్.)	....	1- 4-0
28.	ప్రపంచ చరిత్ర (నెహ్రూ) (2)	...	2- 0-0
29.	భారతీయ నాగరికత (సి. ఇ. యమ్. జోడ్)	....	1- 8-0
30.	మన వారసత్వము (హుమయూన్ కబీర్)	...	1- 8-0
31.	ప్రపంచ చరిత్ర (నెహ్రూ) (1) I	...	1- 4-0
32.	ప్రపంచ చరిత్ర (..) (1) II	...	1- 0-0
33.	ప్రపంచ చరిత్ర (..) (3)	...	2- 0-0
34.	ప్రపంచ చరిత్ర (..) (4)	...	2- 0-0
35.	జీవితాదర్శం (చలం)	....	0- 8-0
36.	విజ్ఞాన భాస్కరులు (కస్తూరి సూర్యప్రకాశరావు)		1- 0-0
37.	సర్దార్ పటేల్ (టి. బదరీనారాయణ్)	....	1- 0-0
38.	వసంతము (జద్దెపూడి రాధాకృష్ణమూర్తి)	...	1- 0-0
39.	విజ్ఞాన శేఖరులు (కస్తూరి సూర్యప్రకాశరావు)	....	0-15-0
40.	నా చిన్నప్పుడు (గాంధీజీ)	....	1- 0-0
41.	వీర స్వర్గము (ప్రతాప రామకోటయ్య)	....	0- 8-0
42.	సోవియట్ రష్యా (నెహ్రూ)	...	1- 0-0
43.	ప్రపంచ చరిత్ర (ఐదవ భాగం)		2- 0-0
44.	తెలుగు - ఇంగ్లీషు నిఘంటువు		[illegible]- 0-0